

SAMPO GROUP

VUOSIKERTOMUS

2017

Sisältö

Konserni	3
Hallinnointi	44
Hallituksen toimintakertomus	62
Riskienhallinta	94
Tilinpäätös	201
Kalenteri ja yhteystiedot	345

KONSERNI

Konsernijohtajan katsaus	4
Vuosi 2017 lukuina	7
Strategia	9
- Voitonjakopolitiikka	9
- If - turvallisuutta ja vakautta	10
- Topdanmark - kannattavaa vakuutustoimintaa Tanskassa	11
- Mandatum Life - rahan ja hengen asiantuntija	12
Konsernin rakenne	13
Organisaatio	14
Liiketoiminnat	15
- If vuonna 2017	16
- Topdanmark vuonna 2017	17
- Nordea vuonna 2017	20
- Mandatum Life vuonna 2017	20
Henkilöstö	22
- Henkilöstöasiat Ifissä	24
- Henkilöstöasiat Topdanmarkissa	29
- Henkilöstöasiat Mandatum Lifessa	32
Yritysvastuu	37
- Yritysvastuu Ifissä	37
- Yritysvastuu Topdanmarkissa	39
- Yritysvastuu Mandatum Lifessa	40
Yhteistilin osakkeet 2017	42

Konsernijohtajan katsaus

Vahva tulos vakuutustoiminnoissa

Vakuutustoimintojen ennätyksellisen vahva tuloskehitys ja suotuista markkinaympäristö takasivat Sammolle hyvän vuoden. Yhtiökokoukselle tehdyn ehdotuksen mukaisesti osinko nousee yhdeksännen kerran peräkkäin.

Vuonna 2017 saimme näyttöjä siitä, että Euroopan keskuspankin pitkään jatkuneet elvytystoimet alkoivat vihdoinkin tuottaa tulosta. Euroopassakin on saatu nauttia laaja-alaisesta talouskasvusta ja mikä meidän kannaltamme tärkeintä, kaikki Pohjoismaat ovat päässeet tukevalle kasvururalle. On kuitenkin vaikea ymmärtää kasvun ja korkotason suhdetta – talouskasvun kiihtyessä korot ovat pysyneet edelleen ennätyksellisen matalina. Tämä on erityisen silmiinpistävää Ruotsissa, missä keskuspankin, Riksbankin, rahapoliittiset päätökset hämmentävät. Poliittiset riskit aiheuttivat odotuksista huolimatta markkinoilla vain pientä värinää. Yhdysvalloissa republikaanihallinnon verouudistukset ovat miellyttäneet markkinoita, ja Euroopassakin tilanne on rauhoittunut ainakin tilapäisesti.

Sijoitusmarkkinoilla vuosi eteni hyvin pitkälti edellisuoden tapaan. Korot liikkuivat enemmän tai vähemmän sivuttaissuunnassa, mutta osakemarkkinoilla laaja-alainen nousu jatkui. Pärjäsimme hyvin, joskin korkotason nousu olisi näkökulmastamme erittäin tervetullutta. Arvioimme, että korkokäyrän noustessa koko matkaltaan yhden prosenttiyksikön, Sampo-konsernin taloudellinen hyöty olisi noin 600 miljoonaa euroa. Vuoden 2018 suuri

kysymysmerkki liittyykin pääomamarkkinoihin – jaksavatko osakemarkkinat vielä kymmenennen nousuvuoden vai painaako korkojen orastava nousu osakkeiden arvostustasot laskuun.

Sampo-konsernin kannattavuus säilyi vuonna 2017 hyvänä. Voitto ennen veroja oli 2 482 miljoonaa euroa (1 871). Kertaluonteisesta 706 miljoonan euron voittoerästä puhdistettunakin tulos oli erinomainen. Erytishuomion ansaitsevat vahinkovakuutusyhtiöidemme, Ifin ja Topdanmarkin, erittäin alhaiset yhdistetyt kulusuhteet.

Ifiltä jälleen vahva tulos

Vahinkovakuutusyhtiö Ifin kotitalousasiakkaiden määrä kasvoi kaikilla markkinoilla ollen vuoden lopussa yli kolme miljoonaa – korkeampi kuin koskaan aiemmin. Maksutulon kasvu koko vuodelta 2017 kohosi lähes kahteen prosenttiin. Erytisen ilahduttavaa kehitys oli Norjassa, missä maksutulo oli supistunut useana vuonna. Nyt vuotuista kasvua kertyi 2,6 prosenttia ja viimeisellä vuosineljänneksellä peräti 5,7 prosenttia. Ifin yhdistetty kulusuhde oli 85,3 prosenttia.

Tämä on kaikkien aikojen paras yhdistetty kulusuhde yhtiön historiassa. Tulos ennen veroja oli erinomainen, 818 miljoonaa euroa.

Digitalisaatio näkyy yhä vahvemmin vakuutusasioinnissa ja mahdollistaa entistäkin parempien asiakaskokemusten tarjoamisen. Pohjoismaiden johtavana vahinkovakuutusyhtiönä If marssii kehityksen etulinjassa. Jo puolet Ifin asiakkaista vastaanottaa kaikki vakuutusasiakirjansa ja -laskunsa sähköisesti. Henkilöasiakkaiden korvaushakemuksistakin jo 40 prosenttia tehdään verkossa.

Nordea käy läpi suuria muutoksia

Sammon osuus Nordean nettotuloksesta oli 616 miljoonaa euroa, mikä oli alle odotustemme. Tulevaisuus näyttää kuitenkin valoisalta. Pankilla on käynnissä useita suuria muutosprosesseja. Suurimpana omistajana Sammolla on vahva luottamus, että suunnitellut tehostustoimet toteutuvat ja yhtiön kannattavuus nousee uudelle tasolle lähivuosina. Nordean tase on vahvempi kuin koskaan aiemmin, minkä ansiosta pankin hallitus ehdottaa 15.3. järjestettävälle yhtiökokoukselle osingon nostamista 0,68 euroon osakkeelta. Toteutuessaan osinko on kaikkien aikojen suurin ja tuo Sammolle 585 miljoonaa euroa.

Nordean yhtiökokouksessa päätetään myös pääkonttorin siirtämisestä Tukholmasta Helsinkiin, Euroopan pankkiunionin piiriin. Nordea arvioi kotipaikan siirron pankkiunioniin tuovan nettonykyarvoltaan yhteensä noin 0,9 – 1,2 miljardin euron säästöt. Taloudelliset hyödyt ovat niin merkittävät, että uskon osakkeenomistajien äänestävän siirron puolesta.

Vahva asema Topdanmarkissa vakiinnutettu

Topdanmarkia käsiteltiin Sammon tilinpäätöksessä tytäryhtiönä ensimmäistä kertaa vuoden 2017 viimeisellä neljänneksellä. Sampo on vakiinnuttanut asemansa yhtiön suurimpana osakkeenomistajana lähes 49 prosentin osuudella kokonaisuäänimäärästä.

Topdanmarkin vuosi 2017 oli erinomainen. Sammon osuudeksi yhtiön nettotuloksesta ilman konsolidoinnista aiheutunutta kertaerää kirjautui 142 miljoonaa euroa. Yhdistetty kulusuhde oli erittäin vahva, 82,0 prosenttia. Yhtiön hallitus esittää 12.4. pidettävälle yhtiökokoukselle 19 Tanskan kruunun osakekohtaista osinkoa. Sammon osuus ensimmäistä kertaa moneen vuoteen jaettavasta osingosta on 107 miljoonaa euroa. Helmikuussa 2018 Topdanmarkin johdossa tapahtui vastuunvaihto, kun Peter Hermann nimitettiin yhtiön toimitusjohtajaksi.

Mandatum Lifen sijoitukset tuottivat hyvin

Mandatum Lifen tulos ennen veroja kohosi 236 miljoonaan euroon. Sijoitustoiminta tuotti hyvin, 6,5 prosenttia käyvin arvoihin. Lisäksi sekä kustannus- että riskiliikkeen tulokset kohosivat kaikkien aikojen ennätyksiinsä. Erinomainen suoritus! Mandatum Lifen vastuuvetka oli vuoden lopussa 11,6 miljardia euroa, josta sijoitussidonnaisen vastuuvetelan osuus oli 61 prosenttia. Tämä on kaikkien aikojen korkein taso, mistä erityiskiitos kuuluu kasvaneelle varainhoitoliiketoiminnalle.

Neuvottelut Danske Bankille myytävän vakuutusosaston arvosta saatiin päätökseen kesäkuussa 2017 ja arvoksi muodostui 334 miljoonaa euroa. Kannan myynti vahvistaa Mandatum Lifen vakavaraisuutta ja tulevien vuosien osingonmaksukykyä. Siirron arvioidaan tapahtuvan vuoden 2018 loppupuolella.

Suoria sijoituksia 750 miljoonalla eurolla

Emoyhtiö Sampo Oyj sijoitti vuonna 2017 kolmeen finanssialalla ja fintech-ympäristössä toimivaan yhtiöön - Netsiin, Saxo Bankiin ja Nordaxiin.

Tanskalainen Nets on Pohjoismaiden johtava maksupalveluyhtiö ja digitaalisen maksamisen edelläkävijä. Saxo Bank puolestaan on kaupankäyntiteknologiaan erikoistunut tanskalaisyhtiö. Helmikuussa 2018 Nordic Capital ja Sampo tekivät ostotarjouksen ruotsalaisesta kulutusluottoja tarjoavasta nettipankista Nordaxista. Näiden toteutuessa olemme sijoittaneet kolmeen yhtiöön yhteensä noin 750 miljoonaa euroa.

Sijoituskohteet olemme käyneet huolellisesti läpi ja uskomme sijoittajapartnereidemme kanssa luotuihin strategioihin yhtiöiden kehittämiseksi entistäkin paremmiksi. On hyvin mahdollista, että teemme lisää suoria sijoituksia pohjoismaisiin finanssi- ja vakuutussektorin yhtiöihin.

Osinko kasvaa yhdeksättä kertaa peräkkäin

Sammon tavoite, siitä lähtien kun aloitin konsernijohtajana vuonna 2009, on ollut kasvattaa osinkoa joka vuosi. Hallitus ehdottaa huhtikuussa järjestettävälle yhtiökokoukselle 2,60 euron osinkoa osakkeelta. Yhtiökokouksen hyväksyessä ehdotuksen nousee osinko jo yhdeksännen kerran peräkkäin. Sampo onkin yksi pisimpään osinkoaan yhtäjaksoisesti korottaneista yhtiöistä Helsingin pörssissä. Tavoitteenamme on kasvattaa osinkoa myös jatkossa.

Vuoden 2018 tammikuussa Sammon listautumisesta Helsingin pörssiin tuli kuluneeksi 30 vuotta. Sammon menestys on heijastunut osakkeenomistajiemme saamiin tuottoihin. Erityisesti viimeisen kahdenkymmenen vuoden jaksolla osakkeenomistajien saama kokonaistuotto, osingot uudelleensijoitettuina, on ollut erinomainen, keskimäärin 17 prosenttia vuodessa. Tästä haluan lausua lämpimät kiitokseni Sampoon luottaneille sijoittajille, joista suuri osa on ollut mukana jo pitkään.

Yhtiön menestys riippuu kuitenkin aina ennen kaikkea asiakkaista ja henkilöstöstä. Tytär- ja osakkuusyhtiöidemme

noin 14 miljoonaa asiakasta ansaitsevat kiitoksen kuluneesta vuodesta. On ilahduttavaa nähdä, että lukumäärä on tasaisessa kasvussa. Henkilöstömme on työskennellyt vuoden 2017 aikana kasvavien raportointi- ja muiden viranomaisvaateiden paineessa. Niistä on selvitty erinomaisesti ja olen hyvin luottavainen kykyymme vastata tuleviinkin haasteisiin.

Kari Stadigh
Konsernijohtaja

Vuosi 2017 lukuina

Avainluvut Sampo-konserni, 2017

Milj. €	2017	2016	Muutos, %
Tulos ennen veroja	2 482	1 871	33
If	818	824	-1
Topdanmark*)	848	59	-
Osakkuusyhtiö Nordea	616	773	-20
Mandatum	236	210	13
Omistusyhteisö (pl. Nordea)	-40	6	-
Tilikauden tulos **)	2 239	1 650	36

	2017	2016	Muutos
Tulos/osake, euroa	3,96	2,95	1,01
Tulos/osake markkina-arvoin, euroa	3,79	3,14	0,65
Substanssi/osake, euroa	25,37	24,86	0,51
Keskim. henkilöstömäärä (FTE)	9 364	6 780	2 584
Konsernin vakavaraisuussuhde, %	154	154	0
Oman pääoman tuotto, %	17,1	15,0	2,1

*) Vuoden 2017 lukuihin sisältyy kertaluonteinen 706 miljoonan euron suuruinen voittoerä, joka liittyy siihen, että Topdanmark alettiin konsolidoidaan tytäryhtiönä. Ilman tätä erää segmentin tulos ennen veroja olisi ollut 142 miljoonaa euroa.

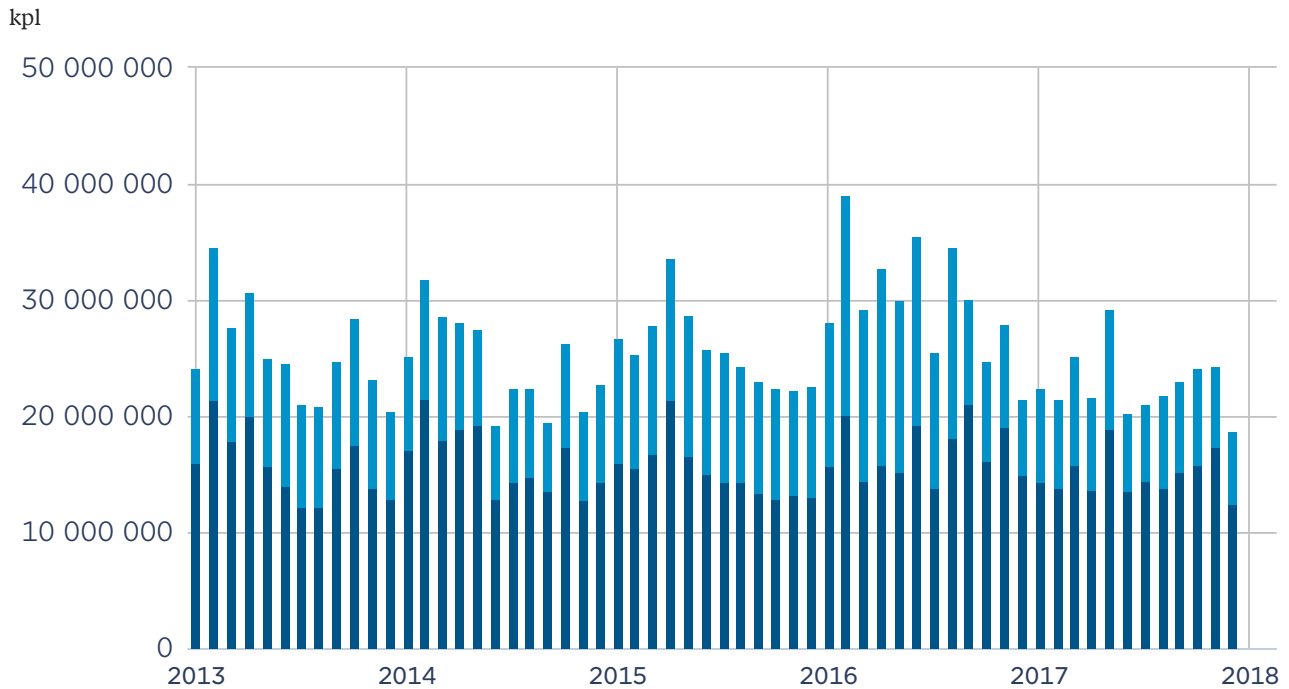
**) sisältää määräysvallattomien osuuden 23 miljoonaa euroa.

Tuloslaskelmaeriä vertaillaan viime vuoden vastaavan ajankohdan lukuihin. Tase-erien vertailuajankohtana on vuoden 2016 lopun tilanne, jollei toisin ole ilmoitettu.

Osakkeen hinnan kehitys Sampo Oyj, 2013-2017

Osakkeen vaihto kuukausittain Sampo Oyj, 2013–2017

- Osakkeen vaihto, muut markkinapaikat
- Osakkeen vaihto, Nasdaq Helsinki

Osakkeen perustiedot

A-osake		B-osake	
Pörssi	Nasdaq Helsinki	ISIN-koodi	FI0009006613
Lista	OMXH Suuret yhtiöt	Osakkeiden lukumäärä (listaamaton)	1 200 000
Toimiala	Rahoitus	Äänimäärä/osake	5/osake
Listautumispäivämäärä	14.1.1988		
Kaupankäyntitunnus	SAMPO (OMX)		
ISIN-koodi	FI0009003305		
Osakkeiden lukumäärä	554 151 850		
Äänimäärä/osake	1/osake		

Keskinäinen Vakuutusyhtiö Kaleva omistaa kaikki B-sarjan osakkeet. B-sarjan osake voidaan osakkeenomistajan vaatimuksesta muuttaa A-sarjan osakkeeksi.

Strategia

Sampo-konserni luo omistaja-arvoa tehokkailla ja erittäin kannattavilla liiketoiminnoilla ja sijoituksilla tilanteissa, joissa tuottopotentialin arvioidaan olevan korkea ja riskien hallittavissa. Osakkeenomistajat hyötyvät syntyvästä arvonnoususta korkean ja vakaan osinkotuoton muodossa. Sampo Oyj jakaa edelleen tyttäriltään ja osakkuusyhtiöiltään saamansa osingot osakkeenomistajilleen. Sampo Oyj ja koko Sampo-konserni tiedostavat yhteiskuntavastuunsa ja kaikki konsernin yhtiöt ovat sitoutuneita vastuulliseen yrityskansalaisuuteen.

Sampo-konsernissa vahinko- ja henkivakuutusta harjoitetaan If, Topdanmark ja Mandatum Life brändien alla. Konserni on myös Pohjoismaiden johtavan pankin Nordean suurin omistaja. Sammolla ei ole tiukasti määriteltyä konsernitason strategiaa, mutta sen kokonaan omistetuille tytäryhtiöille Ifille ja Mandatum Lifelle on määritelty selkeät oman pääoman tuottotavoitteisiin perustuvat tavoitteet.

Emoyhtiö Sampo Oyj:n A-osake on listattu Nasdaq Helsingissä. Emoyhtiö asettaa Ifille ja Mandatum Lifelle taloudelliset tavoitteet. Vahinko- ja henkivakuutustoiminnoissa oman pääoman tuoton on ylitettävä 17,5 prosenttia. Lisäksi vahinkovakuutuksessa on asetettu erillinen tavoite yhdistetylle kulusuhteelle, jonka tulee alittaa 95 prosenttia jokaisena vuonna.

Taloudelliset tavoitteet 2017

	Tavoite	Toteutunut 2017
 If Painopisteenä underwriting	RoE 17,5 % Yhdistetty kulusuhde < 95 %	RoE 21,3 % Yhdistetty kulusuhde 85,3 %
 Sampo Oyj Omistaja-arvon luominen	Osinko, % tuloksesta \geq 50 %	Osinko, % tuloksesta 96 %*
 Mandatum Life Painopisteenä sijoitus-sidonnainen vakuuttaminen	RoE 17,5 %	RoE 17,1 %

* Perustuu hallituksen ehdotukseen 7.2.2018, laskettu konsernin tuloksesta ilman vähemmistöosuutta ja 706 miljoonan euron kertaluonteista voittoerää

Voitonjakopolitiikka

Sampo Oyj, konsernin pörssinoteerattu emoyhtiö, on hyvä osingonmaksaja. Sammon tavoitteena on jakaa vähintään 50 prosenttia konsernin nettotuloksesta osinkoina. Omien osakkeiden ostoilla voidaan täydentää voitonjakoa. Hallitus ehdottaa yhtiökokoukselle vuodelta 2017 jaettavaksi 2,60

euron osakekohtaisen osingon. Ehdotettu osinko on 96 prosenttia konsernin nettotuloksesta ilman vähemmistöosuutta ja 706 miljoonan euron kertaluonteista voittoerää.

If – turvallisuutta ja vakautta

Ifin visiona on olla asiakkaidensa ensisijainen vakuutusyhtiö Pohjoismaiden ja Baltian markkinoilla tarjoamalla turvaa ja vakautta heidän elämäänsä ja liiketoimintaansa. Visio ilmenee Ifin asiakaslupauksesta: ”Ole huoletta. Me autamme.”

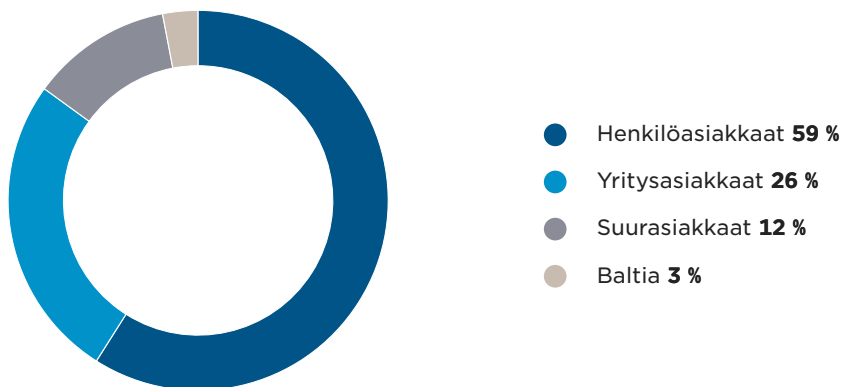
If on Pohjoismaiden johtava vahinkovakuuttaja, jolla on 3,7 miljoonaa asiakasta Pohjoismaissa ja Baltiassa. If tarjoaa kattavan valikoiman vahinkovakuutusratkaisuja ja -palveluja laajalle asiakaskunnalle yksityishenkilöistä suuryrityksiin.

If toimii kaikissa Pohjoismaissa ja hyödyntää toimintansa laajuutta ja osaamistaan kaikilla toiminta-alueillaan. Yhtiön

kilpailukyvyyn takaava menestystekijä on toiminnan jatkuva kehittäminen. Vakuutusliiketoiminnan painopistealueena on jo yli vuosikymmenen ollut kilpailijoita parempi riskien arviointi ja hinnoittelu, ja tämän myötä parhaan tuote- ja palveluvalikoiman tarjoaminen asiakkaille.

Ifin liiketoiminta Pohjoismaissa on jaettu asiakaskunnan mukaisiin liiketoiminta-alueisiin. Lisäksi Baltia muodostaa erillisen liiketoiminta-alueen, joka kattaa kaikki kolme Baltian maata.

Maksutulo liiketoiminta-alueittain
If, 2017

- **Henkilöasiakkaat** on Ifin suurin liiketoiminta-alue. Ifillä on yli kolme miljoonaa henkilöasiakasta, ja se on markkinajohtaja Pohjoismaissa.
- Ifin **Yritysassiakkaat**-liiketoiminta-alue on Pohjoismaiden suurin yritys- ja vakuutusalan tarjoaja, ja sillä on yli 340 000 asiakasta. Yritysassiakkaiksi lasketaan yritykset, jotka työllistävät maksimissaan 500 henkilöä.
- **Suurasiakkaat** -liiketoiminta-alue on Pohjoismaiden johtava suuryritysten vakuuttaja, jolla on noin 1 300 asiakasta. Asiakkaita ovat yritykset, joiden liikevaihto on yli 50 miljoonaa euroa ja jotka työllistävät yli 500 henkilöä.
- **Baltia**-liiketoiminta-alue tarjoaa vahinkovakuutuksia sekä henkilö- että yritysasiakkaille. If on Baltian alueen neljänneksi suurin vahinkovakuuttaja, ja asiakkaita liiketoiminta-alueella on noin 310 000.

Ollakseen visionsa mukaisesti asiakkaiden keskuudessa parhaimpana pidetty vakuutusyhtiö, If toteuttaa kolmeen päätavoitteeseen perustuvaa strategiaa:

- **Tyytyväisimmät asiakkaat ja keskittyminen arvon luomiseen asiakkaille**

Tämän tavoitteen saavuttamiseksi Ifillä on oltava kattavin ymmärrys asiakkaiden vakuutusarpeista, ja vastaavasti paras kyky arvioida ja hinnoitella riskejä. If pyrkii olemaan toimialansa palvelukeskeisin yhtiö ja kehittää jatkuvasti digitaalisia palveluitaan.

- **Euroopan asiantuntevimmat ja innovatiivisimmat vakuutusalan osaajat**

If kehittää jatkuvasti riskien arviointi- ja hinnoitteluprosessejaan niin kutsutun ”Best in Risk” -konseptin mukaisesti. Tämä tarkoittaa riskienhallinnan kokonaisvaltaista ymmärtämistä organisaation kaikilla tasoilla.

- **Vakaa kannattavuus erinomaisen riskien arvioinnin ja hinnoittelun sekä operatiivisen tehokkuuden kautta**

Ydinliiketoiminnan kannattavuus saavutetaan riskien oikean arvioinnin ja hinnoittelun kautta. Myös jatkuva pyrkimys kustannustehokkuuteen, riskitasapainotettu sijoitusstrategia ja luottokelpoisuus myötävaikuttavat

omalta osaltaan vahvan ja vakaan kannattavuuden saavuttamiseen.

Ifin taloudelliset tavoitteet ovat vähintään 17,5 prosentin oman pääoman tuottoaste (RoE) ja enintään 95 prosentin yhdistetty kulusuhde.

Topdanmark – kannattavaa vakuutustoimintaa Tanskassa

Topdanmark on Tanskan toiseksi suurin vahinkovakuutusyhtiö ja kuudenneksi suurin henkivakuutusyhtiö.

Topdanmarkilla on 17 prosentin osuus vahinkovakuutusmarkkinoista Tanskassa. Topdanmark keskittyy henkilö-, maatalous- ja pk-yritysasiakkaisiin – markkinasegmentteihin, joissa korvausvaatimuksia tehdään usein, mutta korvaussummat ovat pieniä. Topdanmarkilla on noin 600 000 vahinkovakuutusasiakasta, ja yhtiö tarjoaa kattavasti vakuutuspalveluita.

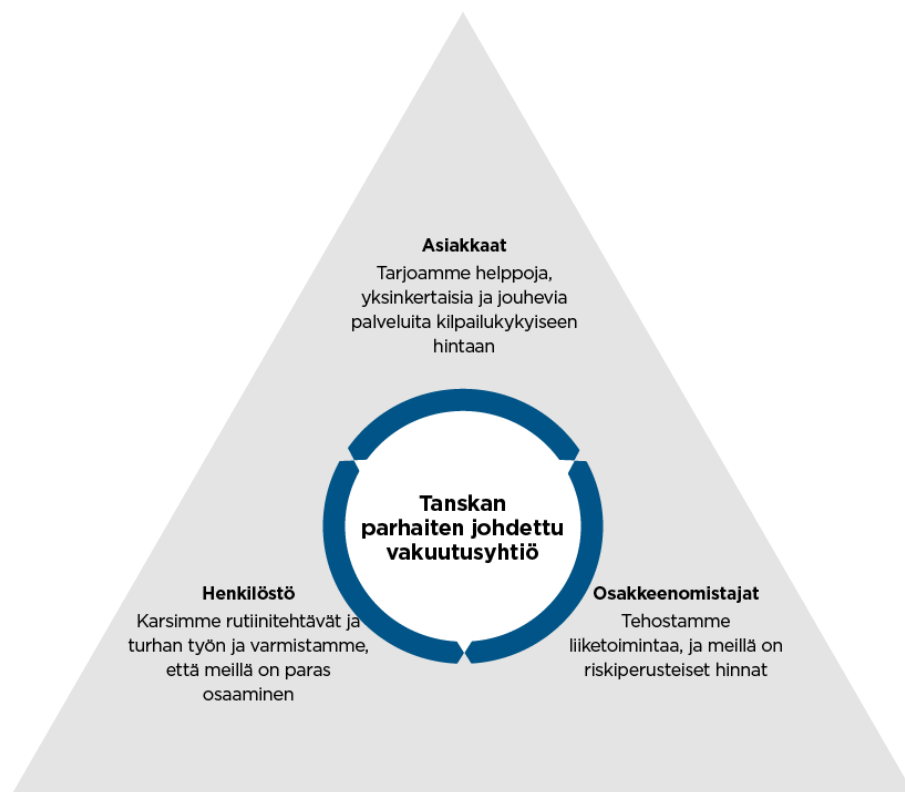
Topdanmarkilla on 9 prosentin osuus henkivakuutusmarkkinoista Tanskassa. Topdanmark

palvelee noin 130 000 tanskalaista yritys- ja henkilöasiakasta. Suurin osa asiakkaista on yritysasiakkaita, jotka tarjoavat työntekijöilleen pakollisen eläkevakuutuksen.

Topdanmarkin visio on olla Tanskan parhaiten johdettu vakuutusyhtiö

Jotta Topdanmarkista tulisi visionsa mukaisesti Tanskan parhaiten johdettu vakuutusyhtiö, yhtiö pyrkii jatkuvasti hyödyntämään uutta teknologiaa sekä digitalisoimaan ja automatisoimaan toimintojaan – unohtamatta vakuutusalan ja riskien arvioinnin vankkaa osaamista ja kokemusta.

Tanskan parhaiten johdettu vakuutusyhtiö

Topdanmarkin mukaan:

- Lisärvoa luodaan hyödyntämällä vahinkovakuutusten ja henkivakuutusten mittakaavaetua toimimalla ennemmin ulkomailla kuin Tanskassa
- Vakuutusyhtiön menestyksen mittarit ovat pienenevä kulusuhde, hyvä riskienhallinta ja vahva myynti
- Digitalisaatio, innovaatiot ja uuden teknologian hyödyntäminen ovat tärkeitä keinoja tavoitteiden saavuttamiseksi

Topdanmarkin operatiiviset tavoitteet

- Yhdistetty kulusuhde ennen run-off -tulosta on 91 prosenttia
 - Yhdistetyn kulusuhteen tavoitetta mukautetaan perustuen 10 prosentin voittosuhteeseen
- Bruttovakuutusmaksutuottojen kasvu vastaa markkinoiden yleistä tasoa

Mandatum Life – rahan ja hengen asiantuntija

Mandatum Life on arvostettu asiakasvarojen hoitaja ja henkilöriskien turvaaja Suomessa ja Baltiassa. Mandatum Life -konserni tarjoaa asiakkailleen kattavat varautumisen ja vaurastumisen palvelut, johon kuuluvat räätälöidyt sijoitussidonnaiset vakuutukset ja niihin liittyvä varainhoito, henkilöriskivakuutukset ja yritysten eläke- ja palkitsemisratkaisut sekä niihin liittyvä konsultointi.

Mandatum Lifen uusmyynnin pääpaino on sijoitussidonnaisissa vakuutuksissa, kuten kapitalisaatiosopimuksissa, ryhmäeläkevakuutuksissa ja palkkiorahastoissa sekä henkilöriskejä turvaavissa riskivakuutuksissa. Näiden osalta Mandatum Lifella on Suomessa omat myyntikanavansa: yritysmyyntiin erikoistuneet myyntiryhmät, varainhoitoasiakkaisiin keskittyneet varainhoitajat sekä olemassa olevan asiakaskannan lisäpalveluihin keskittyvä Asiakaspalvelu. Omien myyntikanavien lisäksi Mandatum Lifella ja Danske Bankilla on ollut vuodesta 2007 voimassa oleva jakelusopimus. Vuonna 2007 sovittiin myös Mandatum Lifen oikeudesta myydä vakuutuskanta Danske Bankille. Mandatum Life ilmoitti lokakuussa 2016 käyttävänsä kyseistä oikeutta, minkä seurauksena Danske Bankin kautta hankittu vakuutuskanta tulee siirtymään Danske Bankille tai sen osoittamalle taholle arviolta vuoden 2018 lopulla.

Mandatum Life -konserni on tarjonnut omia sijoitussidonnaisiin sopimuksiin liittyviä varainhoidon palveluita vuodesta 2008. Mandatum Life tarjoaa oman sijoitusosaamisensa asiakkaidensa käyttöön. Mallia kutsutaan kansasijoitusstrategiaksi, mikä tarkoittaa, että Mandatum Life sijoittaa kohteisiin, jotka ovat osa yhtiön sekä sen kumppanien menestyksestä oman taseen sijoitustoimintaa. Kansasijoittamisen piiriin pääsevät niin institutionaaliset sijoittajat ja varainhoitoasiakkaat kuin muut sijoitussidonnaisissa palveluissa, esimerkiksi eläkevakuutuksissa olevat asiakkaat. Digitaalisten palveluiden kautta entistä suurempi joukko Mandatum Lifen henkilöasiakkaita ja yritysten henkilöstöä tulee palvelun piiriin.

Yritysten ja yrittäjien palvelu vahva strateginen painopistealue

Mandatum Lifen tavoitteena on vahvistaa asemaansa Suomen suurimpana henki- ja lisäeläkevakuuttajana yritysasiakassegmentissä. Mandatum Life arvioi, että suomalaisten tarve varautua eläkeajan toimeentuloon kasvaa entisestään vuoden 2017 alusta voimaan tulleen eläkeuudistuksen myötä. Uudistuksen tavoite on pidentää työuria. Mandatum Lifen näkemyksen mukaan motivoitunut henkilöstö on avain työurien pitenemiseen. Henkilöstöön panostamalla vaikutetaan merkittävästi työurien kestoon ja työmotivaatioon sekä yrityksen tuloksenteokkykyyn. Mandatum Life tarjoaa yrityksille kattavasti henkilöstön palkitsemiseen liittyviä palveluita.

Yritysasiakkaat ovat Mandatum Lifen asiakasstrategian keskiössä. Yritysten kautta vakuutetut ja palkitsemismallien piirissä olevat työntekijät luovat erinomaisen kohderyhmän Mandatum Lifen henkilöasiakkaille kohdistetuille palveluille, kuten säästäminen ja henkilöriskivakuutukset.

Laskuperustekorollisen vakuutuskannan hallinta

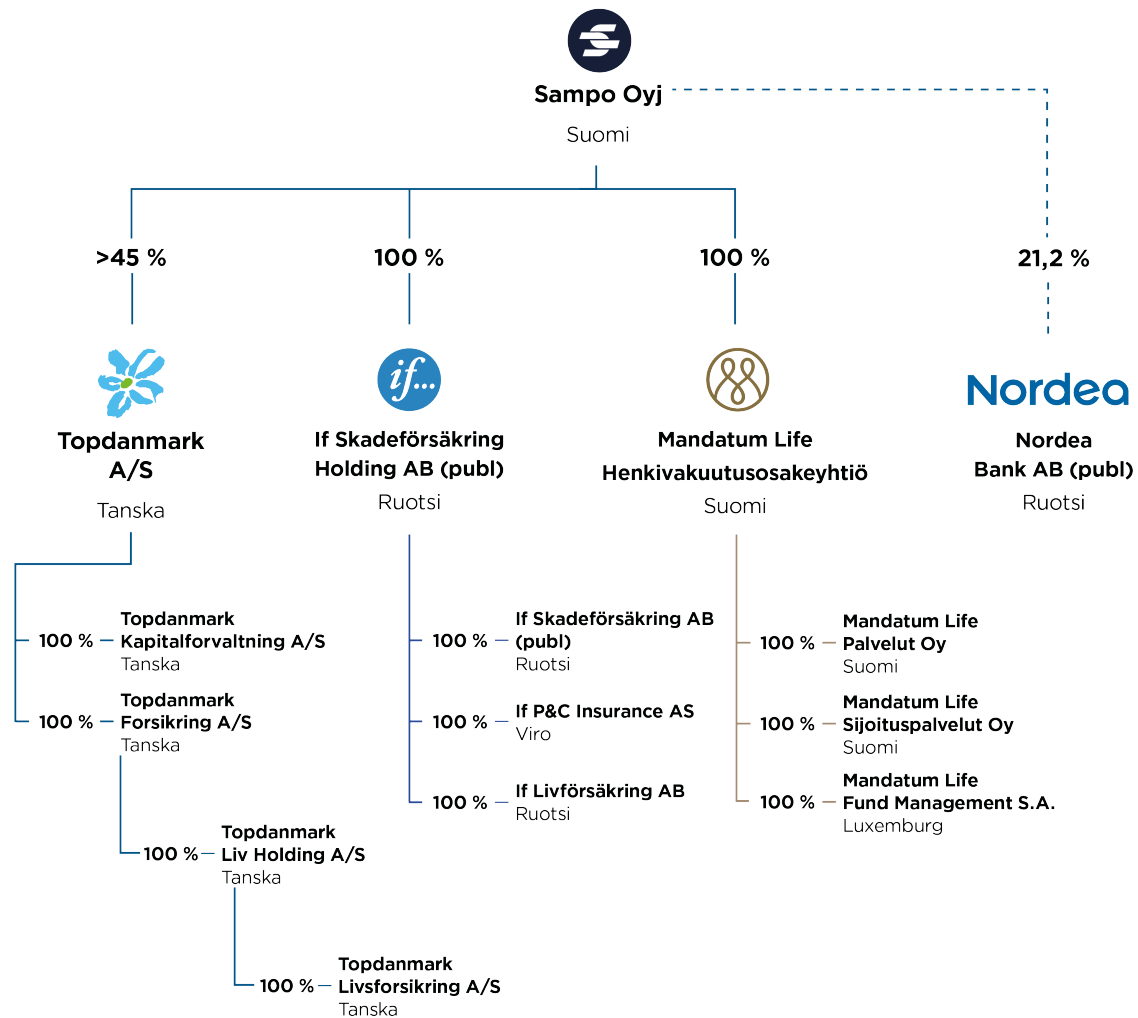
Olemassa olevan laskuperustekorollisen vakuutuskannan osalta yhtiön strategia on ylläpitää vakavaraisuusasema riittävän vahvana, mikä mahdollistaa sijoitustoiminnassa pitkällä aikavälillä matalariskisiä korkoinstrumentteja korkeamman tuoton tavoittelun. Laskuperustekorollisen kannan alenevaa trendiä pyritään vauhdittamaan aktiivisesti. Solvenssi II:n siirtymäsäännökset yhdessä tämän vakuutuskannan alenevan trendin kanssa mahdollistavat yhtiölle tehokkaan pääomahallinnan tulevaisuudessa.

Mandatum Lifen tulos muodostuu kolmesta osa-alueesta: sijoitustoiminnan, riskiliikkeen ja kustannusliikkeen tuloksista. Kustannus- ja riskiliikkeen tuloksien osalta yhtiö tavoittelee kasvua sekä toimintaa tehostamalla että volyymejä kasvattamalla. Yhtiön taloudelliseksi tavoitteeksi

on asetettu vähintään 17,5 prosentin oman pääoman tuotto (RoE).

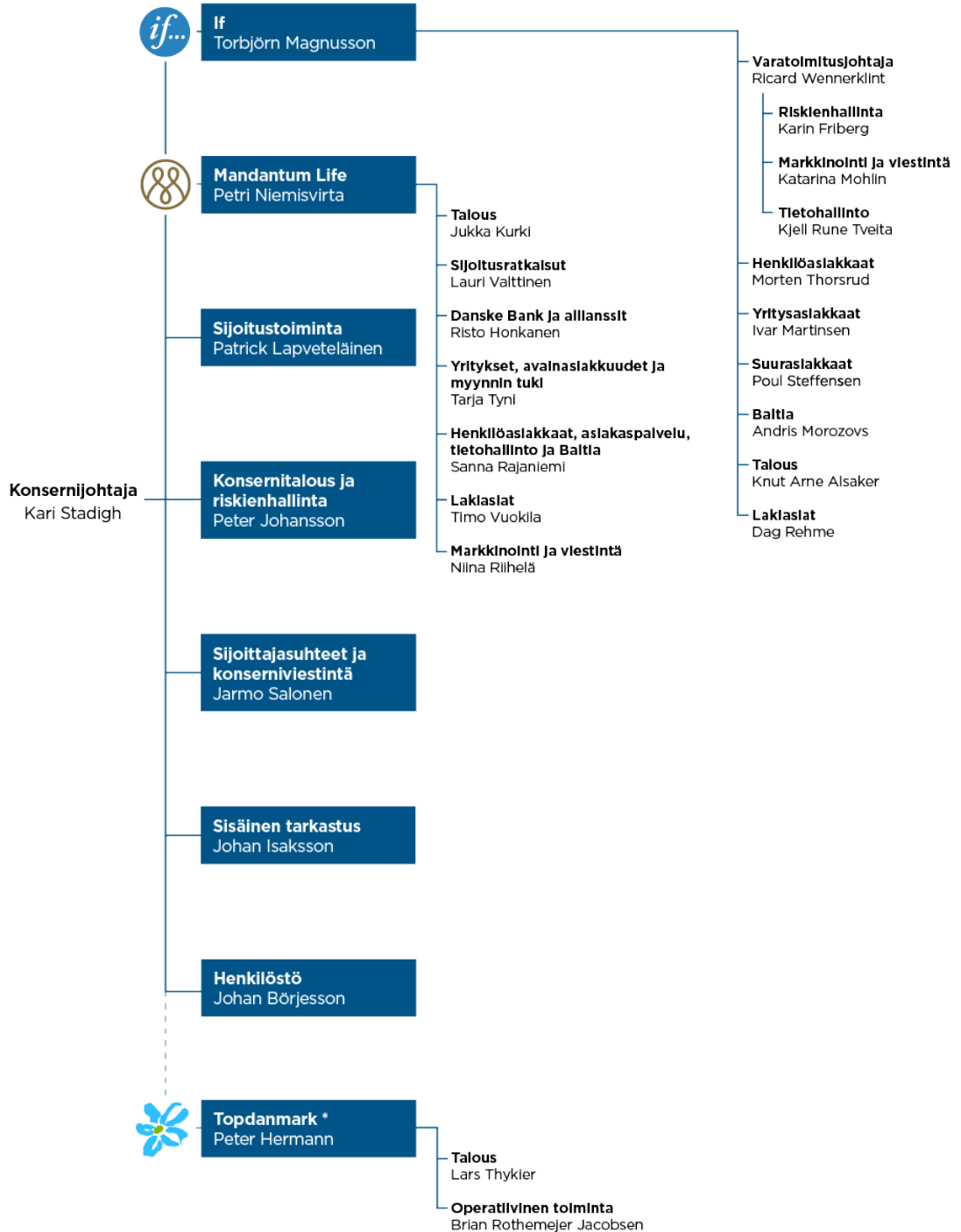
Konsernin rakenne

31.12.2017

Organisaatio

31.12.2017

* Topdanmark 5.2.2018

Liiketoiminnot

Sampo Oyj

Sampo-konserni toimii vakuutus- ja pankkialalla. Konsernin liiketoiminta jakautuu neljään liiketoiminta-alueeseen, jotka ovat tytäryhtiöt If, Topdanmark ja Mandatum Life sekä osakkuusyhtiö Nordea. Sampo Oyj on konsernin emoyhtiö. Emoyhtiöllä ei ole omaa liiketoimintaa, vaan se hallinnoi tytäryhtiöitään ja vastaa tämän lisäksi Sampo-konsernin keskitetyistä toiminnoista kuten sijoitustoiminnasta, konsernin taloushallinnosta, riskienhallinnasta ja sijoittajasuhteista. Emoyhtiö Sampo Oyj on ollut listattuna Nasdaq Helsingissä tammikuusta 1988 lähtien.

If on Pohjoismaiden johtava vahinkovakuuttaja, jolla on toimintoja Suomessa, Ruotsissa, Norjassa, Tanskassa ja Baltian maissa. Ifin toiminnot jakautuvat neljään liiketoiminta-alueeseen: Henkilöasiakkaat, Yritysasiakkaat, Suurasiakkaat ja Baltia. If on Sampo Oyj:n kokonaan omistama tytäryhtiö.

Topdanmark

Topdanmark on Tanskan toiseksi suurin vahinkovakuutusyhtiö ja kuudenneksi suurin henkivakuutusyhtiö. Topdanmark keskittyy henkilö-, maatalous- ja pk-yritysasiakasmarkkinoihin. Yhtiön osakkeet ovat listattuja Nasdaq Kööpenhaminassa. Topdanmark on Sampo Oyj:n tytäryhtiö. Sampo Oyj:n omistusosuus Topdanmarkista oli vuoden 2017 lopussa 46,7 prosenttia.

Nordea

Pohjoismaiden suurimmalla pankilla Nordealla on noin 11 miljoonaa asiakasta. Yhtiö on markkina-arvolla mitattuna yksi Euroopan suurimmista kattavista finanssipalveluja tarjoavista pankeista. Nordea noteerataan Nasdaqin pörsseissä Tukholmassa, Helsingissä ja Kööpenhaminassa. Konserniraportoinnissa Nordea sisältyy omistusyhteisösegmenttiin. Nordea on Sampo Oyj:n osakkuusyhtiö. Sampo Oyj:n omistusosuus Nordeasta oli vuoden 2017 lopussa 21,2 prosenttia.

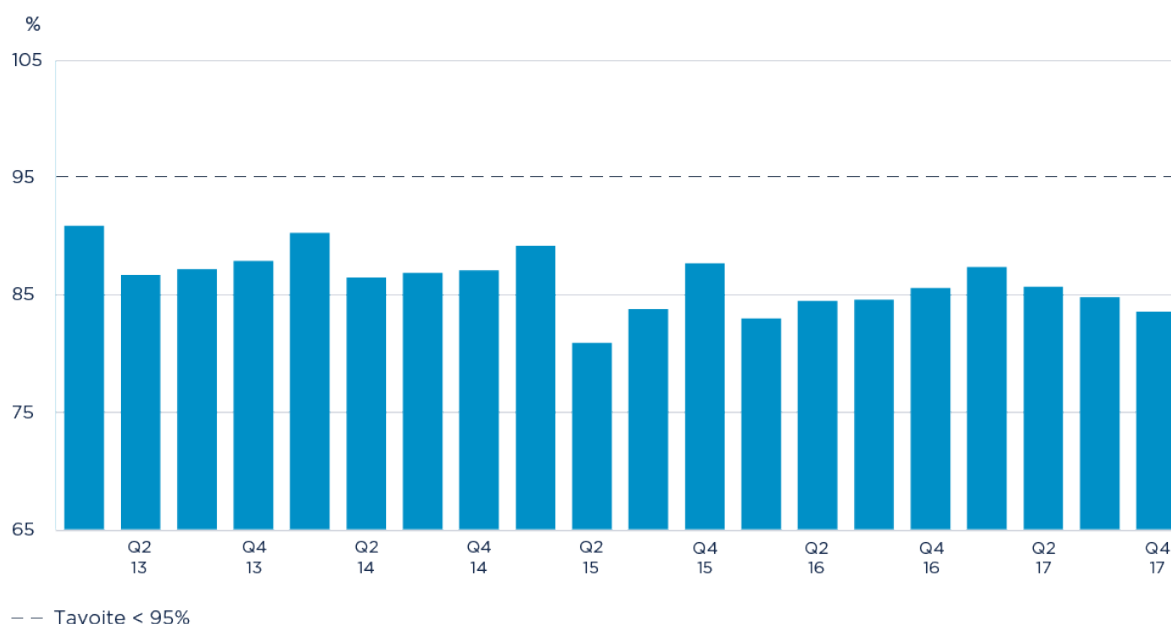
MANDATUM LIFE

Mandatum Life tarjoaa asiakkailleen varainhoidon, palkitsemisen ja sitouttamisen sekä henkilöriskivakuuttamisen palveluja. Suomen lisäksi yhtiö toimii Baltian maissa. Mandatum Lifella on yli 250 000 henkilöasiakasta ja 25 000 yritysasiakasta. Mandatum Life on Sampo Oyj:n kokonaan omistama tytäryhtiö.

If vuonna 2017

Vuosi 2017 oli Ifille hyvä, sillä yhtiö saavutti vahvan vakuutustuloksen ja positiivista kasvua. Ifin yhdistetty kulusuhde oli 85,3 prosenttia (86,1 prosenttia, pois lukien kertaluonteiset erät). Vakuutustekninen tulos kasvoi 640 miljoonaan euroon (658) ja tulos ennen veroja 818 miljoonaan euroon (824). Melko leudolla talvella oli myönteinen vaikutus tulokseen.

Yhdistetty kulusuhde vuosineljänneksittäin If, 2013–2017

Ifin maksutulon kasvu oli vuonna 2017 1,8 prosenttia (-0,1): asiakasmäärän lisääntyminen ja uusien autojen myynnin säilyminen vilkkaana vaikutti kasvuun myönteisesti. Positiivinen vaikutus oli myös toimivilla kumppanuuksilla ja runsaalla verkkomyynnillä.

Kohonneista geopolittisistä riskeistä huolimatta makrotaloudellinen tilanne parani vuoden aikana kaikissa Pohjoismaissa. Tämä heijastui positiivisesti Ifin sijoitustoiminnan tulokseen, ja yhtiön sijoitetun pääoman tuottoprosentti oli 2,6 prosenttia (2,9). If noudatti edelleen konservatiivista sijoituspolitiikkaa.

If on vakiinnuttanut asemansa Pohjoismaiden johtavana vahinkovakuuttajana. Asiakastytyväisyys ja asiakasmäärä kasvoivat entisestään vuoden aikana. If tekee jatkuvaa työtä asiakaskokemuksen kehittämiseksi ja pyrkii olemaan toimialan palvelukeskeisin yhtiö tarjoamalla parempia digitaalisia palveluita, laadukkaita ja tehokkaita prosesseja sekä asiakkaiden tarpeisiin vastaavia tuotteita. Parhaan

palvelukokemuksen tarjoaminen kaikessa asiakaskontakteissa on yksi yhtiön keskeisistä tavoitteista.

Asiakaskeskeisyys on jokaisen työntekijän ja koko organisaation tärkein painopistealue. Ifin johtavan markkina-aseman säilyttämiseksi on tärkeää yhdistää asiakaskeskeisyys vakuutusosaamiseen ja innovaatiokykyyn. Useilla viime vuosina toteutetuilla asiakaspalvelun kehitysprojekteilla on ollut myönteinen vaikutus asiakastytyväisyyteen. Hankkeissa on keskitytty esimerkiksi verkkopalvelujen virtaviivaistamiseen, korvausprosessien automaatioon ja digitaalisen asiakasviestinnän kehittämiseen.

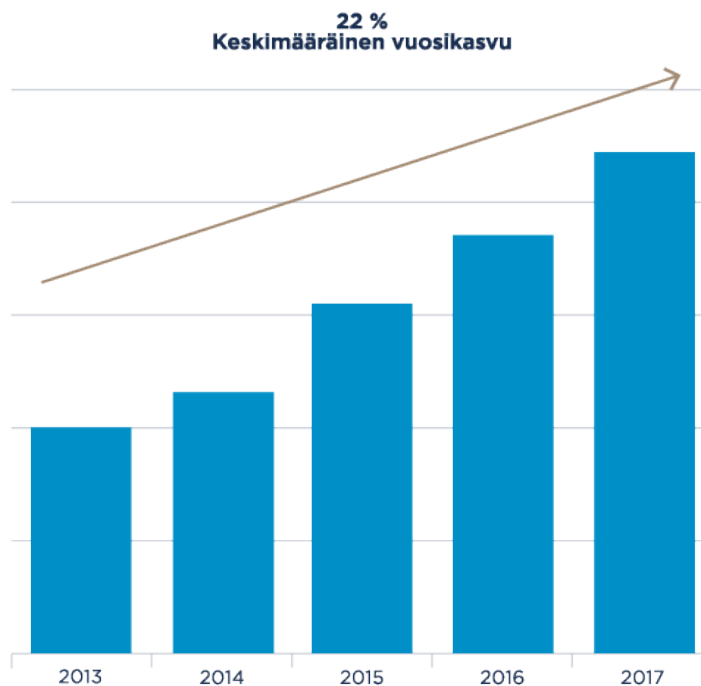
Vuonna 2017 Ifin verkkomyynti kasvoi 20 prosenttia, ja noin 40 prosenttia henkilöasiakkaiden korvaushakemuksista tehdään verkossa. Lisäksi vuoden lopussa noin 50 prosenttia kaikista yhtiön asiakkaista oli sähköisten palvelujen käyttäjiä, eli asiakkaita, jotka vastaanottavat kaikki vakuutusasiakirjansa ja -laskunsa sähköisesti.

If myös kasvatti jo ennestään vahvaa panostusta tietotekniikkaan ja digitaalisiin ratkaisuihin, ja pohjoismaisen digitaalisen tietojärjestelmän käyttöönotto jatkui Henkilöasiakkaat -liiketoiminta-alueella. Järjestelmä on jo käytössä Yritysasiakkaat ja Suurasiakkaat -liiketoiminta-alueilla kaikissa neljässä Pohjoismaassa. Järjestelmä mahdollistaa uusien teknologioiden käytön ja tehokkaammat prosessit sekä tarjoaa organisaatiolle parempia työkaluja, mikä lisää tehokkuutta ja luo

synergiaetuja eri Pohjoismaiden ja liiketoiminta-alueiden välille.

If on soveltanut Solvenssi II -periaatteita lakisääteisissä vakavaraisuuslaskelmissa 1.1.2016 alkaen. If käyttää standardikaavaa konsernitason solvenssivaateidensa ja hyväksyttävän oman varallisuutensa laskennassa. Vuoden 2017 aikana Ifin Suomen tytäryhtiö muutettiin Ruotsin yhtiön sivuliikkeeksi. Standard & Poor's on vahvistanut Ifin A+ -luottoluokituksen vakain näkymin.

Verkkomyynnin kasvu Pohjoismaissa If, 2013–2017

Topdanmark vuonna 2017

Topdanmarkin tulos ennen veroja vuodelta 2017 oli 2 235 miljoonaa Tanskan kruunua (1 942). Yhdistetty kulusuhde oli 82,0 (85,1). Parannus johtui suurvahinkojen ja säähän liittyvien korvausvaatimusten vähäisestä määrästä sekä run-off-voittojen kasvusta. Topdanmarkin hallitus ehdottaa vuoden 2018 yhtiökokoukselle osinkoa jaettavaksi 19 Tanskan kruunua osakkeelta.

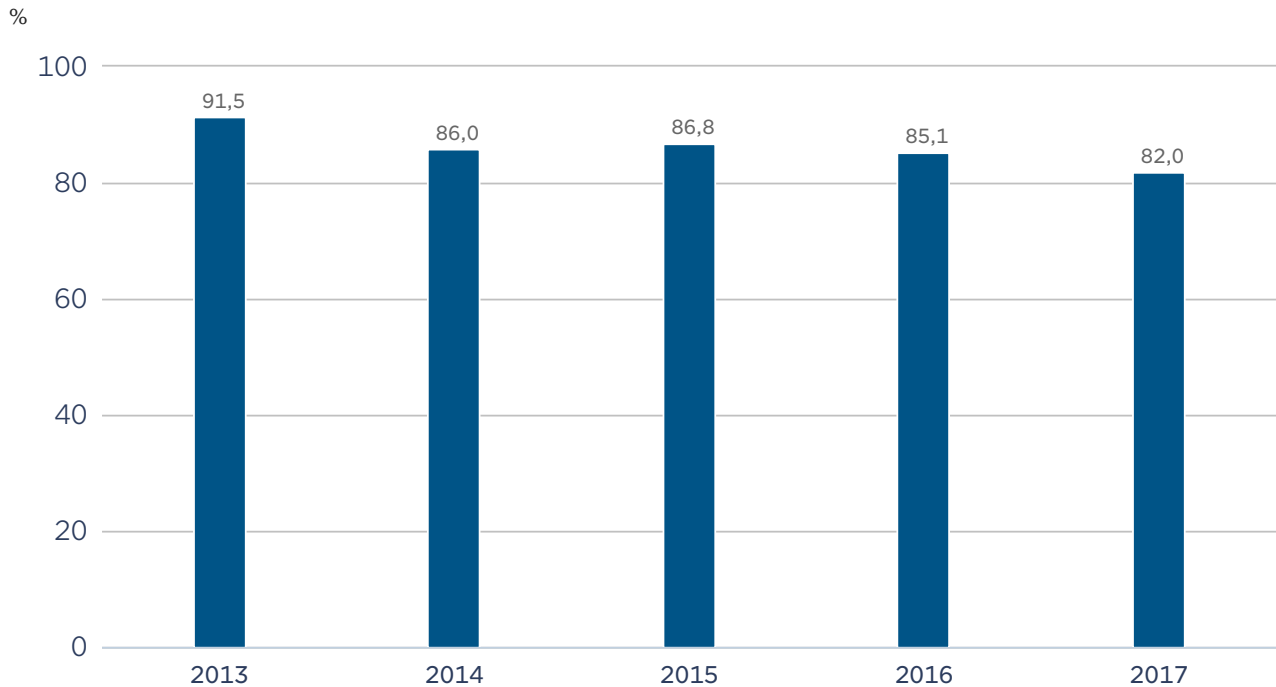
Henkivakuutustoiminnan tulos kasvoi 249 miljoonaan Tanskan kruunuun edellisvuoden 189 miljoonasta. Kasvu

johtui lähinnä sijoitustoiminnan tuloksen sekä kustannusliikkeen tuloksen paranemisesta.

Yhdistetty kulusuhde on kehittynyt suhteellisen vakaasti. Syytä tähän ovat riskiin perustuva hinnoittelu, tiukat

hyväksymiskriteerit sekä asiakastytyväisyyteen ja kannattavien asiakkaiden sitoutumiseen panostaminen.

Yhdistetty kulusuhde Topdanmark, 2013–2017

Topdanmarkin sijoitustoiminnan tuotto oli 396 miljoonaa Tanskan kruunua. Sijoituksista saavutettiin hyvä tuotto maltillisesta riskitasosta huolimatta. Vastuuvelan katteena olevan sijoitusomaisuuden korkosijoitukset olivat pääasiassa

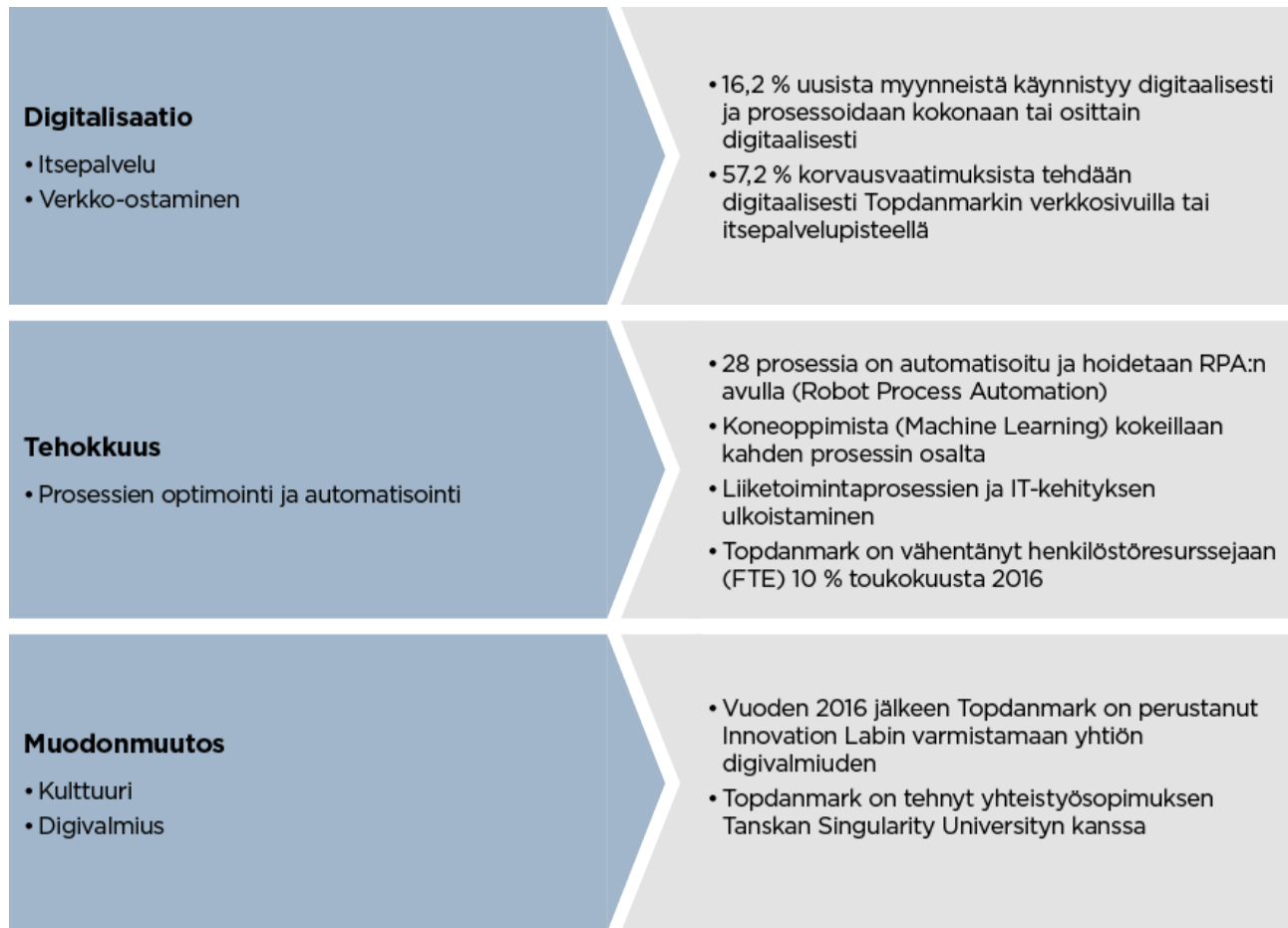
joukkovelkakirjalainoissa, joiden duraatio on samalla tasolla vastuuvelan duraation kanssa.

Vuonna 2017 Topdanmark käynnisti toimenpiteet tullakseen Tanskan parhaiten johdetuksi vakuutusyhtiöksi.

Toimintasuunnitelma ja nykytila pääpiirteittäin:

- Topdanmark panostaa toiminnan tehostamiseen myös vuonna 2018. Kulujen odotetaan muodostavan 0,5–1 prosenttiyksikköä yhdistetystä kulusuhteesta.
- Vahinkovakuutuksissa Topdanmarkilla on jakelusopimukset Danske Bankin ja Sydbankin kanssa. Vuonna 2017 Topdanmarkin monikanavaisen jakelun strategiaa täydennettiin sopimuksella Tanskan suurimman supermarketketjun Coopin kanssa.
- Henkivakuutuksissa Topdanmark saavutti 11 prosentin kasvun. Siten yhtiö on yhä yksi Tanskan nopeimmin kasvavista henkivakuutusyhtiöistä. Topdanmarkin asema on hyvä, koska sen sijoitustoiminnan tuotot ovat kilpailukykyiset, asiakastytyväisyys korkealla tasolla ja hallintokulut pienet.

Digitalisaatio, tehokkuus ja muodonmuutos

Topdanmark on Tanskan toiseksi suurin vahinkovakuutusyhtiö ja kuudenneksi suurin henkivakuutusyhtiö. Topdanmarkin markkinaosuus vahinkovakuutuksissa on 17 prosenttia.

Topdanmarkilla on noin 600 000 henkilö-, maatalousyrittäjä- tai pk-yritysassiakasta ja se käsittelee vuosittain noin 300 000 korvaushakemusta.

Topdanmarkin markkinaosuus Tanskan henkivakuutusmarkkinoista on 9 prosenttia ja sillä on noin 130 000 tanskalaista yritys- ja henkilöasiakasta. Enemmistö henkivakuutusasiakkaista on ryhmäläkeasiakkaita, joilla on lakisääteinen eläkevakuutus. Topdanmark on Sampo Oyj:n tytäryhtiö. Sampo Oyj:n omistusosuus Topdanmarkista oli vuoden 2017 lopussa 46,7 prosenttia.

Nordea vuonna 2017

Talous kasvoi kaikilla Nordean kotimarkkina-alueilla samanaikaisesti ensimmäistä kertaa vuonna 2017. Markkinoilla oli vähemmän ailahtelua kuin pitkiin aikoihin, ja geopolitiikka haastoi globalisaation suurimpana muutosvoimana.

Näissä markkinaolosuhteissa Nordean liikevoitto kasvoi 8 prosenttia. Luottojen laatu parani edelleen, ja oman pääoman tuotto oli 9,5 prosenttia. Nordean hallitus päätti vuonna 2017 käynnistää emoyhtiön kotipaikan siirron Ruotsista Suomeen. Kotipaikan muutos ja uudistettu juridinen rakenne, jossa pankkitoimintaa hoidetaan emoyhtiön sivuliikkeissä, auttavat Nordeaa toimimaan yhtenä yhtenäisenä pankkina entistäkin vakaammassa ja ennakoitavissa olevassa sääntely-ympäristössä.

Nordea on reagoinut vallitsevaan markkinatilanteeseen ja alaa ravisteleviin muutosvoimiin – digitalisaatioon ja sääntelyyn – toteuttamalla suuren strategisen muutoksen, jolla rakennetaan entistäkin turvallisempi, kestävämpi ja ketterämpi pankki. Muutosohjelman keskeisimpiä osa-alueita ovat:

- säännösten noudattaminen ja riskienhallinta
- panostukset teknologiaan, kuten suunnitelmien mukaan etenevään peruspankkijärjestelmän uudistamiseen, joka vähentää operatiivisia riskejä, parantaa asiakastyytyvääsiisyyttä ja tekee toiminnasta kustannustehokkaampaa
- digitaalisiin alustoihin investoiminen, mikä nopeuttaa uusien tuotteiden ja palveluiden käyttöönottoa asiakkaille
- kustannustehokkuuden merkittävä parantaminen, jonka tavoitteena on vähentää toimintakuluja vuosina 2017–2021
- uusi juridinen rakenne ja kotipaikan muutos.

Liiketoiminta-alueilla on edelleen käynnissä suuri muutos, ja digitalisaatio vaikuttaa siihen, mitä nykypäivän asiakkaat pankiltaan odottavat. Yhä useammat **Personal Banking** -

liiketoiminta-alueen henkilöasiakkaat haluavat hoitaa pankkiasiansa sähköisesti. Jo yksi neljäsosa neuvontatapaamisista tapahtuukin verkossa. **Commercial & Business Banking** -liiketoiminta-alueella yritysasiakkaiden verkko- ja mobiilipalveluiden käyttö kasvoi voimakkaasti. Samalla lisääntyi myös kysyntä ratkaisuille, jotka pystyvät vastaamaan Nordean asiakkaiden odotuksiin ja uusien liiketoimintamallien vaatimuksiin.

Wholesale Banking -liiketoiminta-alue varmisti asemansa Pohjoismaiden johtavana yritysasiakkaiden neuvontapalvelujen tarjoajana. Nordea oli kärkisijalla useissa asiakaskyselyissä sekä alan toimijavertailuissa. **Wealth Management** -liiketoiminta-alueen hoidossa oleva kokonaisvarallisuus nousi kaikkien aikojen korkeimmalle tasolle 330 miljardiin euroon. Nordea on vuotuisen Fund Brand 50 -tutkimuksen mukaan nyt Euroopan 10 parhaan varallisuudenhoitajan joukossa.

Nordean muutosohjelma on tuonut mukanaan positiivisia uudistuksia asiakkaille Pohjoismaissa. Sen ansiosta Nordea valittiin muun muassa parhaaksi private banking -palvelujen tarjoajaksi, IT Innovation of the Year -palkinnon saajaksi, parhaaksi kiinteistötoiminnan rahoittajaksi, parhaaksi transaction banking -palvelujen tarjoajaksi sekä parhaaksi suurten yritysasiakkaiden pankiksi. Lisäksi Nordea on tehnyt sopimuksia useiden yhteistyökumppanien kanssa vastatakseen asiakkaiden maksupalveluja koskeviin odotuksiin. Mobiilipankista on tullut yhä tärkeämpi yhteydenpitokanava Nordean ja asiakkaiden välillä.

Mandatum Life vuonna 2017

Kuudes peräkkäinen suotuisa sijoitusvuosi loi pohjan hyvälle tulokselle ja vakavaraisuuskehitykselle. Vahva tulos näkyi entisestään parantuneessa vakavaraisuussuhteessa ja mahdollisti myös ylimääräisen osingon syyskuussa. Danske Bankille myytävän vakuutuskannan arvonnääritys valmistui kesäkuussa, mikä vahvistaa edelleen yhtiön vakavaraisuusasemaa ja luo hyvän pohjan lähivuosien osinkovirrälle.

Mandatum Lifen maksutulo aleni edellisestä vuodesta. Myyntikanavien resursseista kului merkittävä osa useiden eri regulaatiomuutosten läpiviemiseen asiakaskunnalle. Myyntikanavista Danske Bankin myyntivolyymit alenivat selkeästi toisena vuotena peräkkäin. Omat myyntikanavat suoriutuivat vuodesta hyvin, vaikka maksutulo jäikin

edellisvuoden ennätysellisestä tasosta. Merkittäviä instituutiomyynnin avauksia tehtiin Ruotsin markkinoilla.

Mandatum Lifen sijoitustuotot ylittivät vastuuvelan tuottovaateen erityisesti osakesijoitusten erinomaisen tuoton ansiosta. Matalariskisten pitkien korkojen taso pysyi lievästä

noususta huolimatta matalana ja erääntyvien korkosijoitusten jälleensijoitusriski säilyy siksi edellisten vuosien tapaan merkittävänä. Matalien korkotasojen seurauksena yhtiö jatkoi vastuuvelan korkotäydennysten kasvattamista. Näin ollen vastuuvelan tuottovaadetta vuosille 2018–2021 on merkittävästi alennettu.

Mandatum Lifen strategiassa ja keskeisissä painopistealueissa ei tapahtunut vuoden aikana muutoksia. Liiketoiminta-alueiden painopistealueina on sijoitussidonnainen- ja henkilöriskivakuuttaminen. Asiakasstrategiassa keskiössä ovat nykyiset asiakkaat, yritykset ja niiden työntekijät sekä instituutiot. Mandatum Lifen henkilöasiakaspotentiaali syntyy pääosin nykyisestä vakuutuskannasta ja yritysasiakkaiden työntekijöistä. Varainhoitotoiminnon osalta ns. kansasijoittamisen mallia laajennettiin koskemaan entistä laajempaa joukkoa sijoitusinstrumentteja ja asiakaskuntaa. Kansasijoitusstrategia tarkoittaa, että Mandatum Life sijoittaa kohteisiin, jotka ovat osa yhtiön sekä sen kumppanien menestyksekkästä oman taseen sijoitustoimintaa. Korkean laskuperustekorona omaavan vakuutuskannan hallittu alasojo on edelleen yksi keskeisiä strategian osa-alueita.

Mandatum Life jatkoi digitalisaatioon panostamista vuoden 2017 aikana ja kasvava määrä yhtiön tuotteista on siirtynyt

mobiilipalveluiden piiriin. Digitaaliset palvelut mahdollistavat yhä paremman asiakastytyväisyyden, tehokkaammat prosessit sekä toimivan tavan tavoittaa uusia potentiaalisia asiakkaita yritysasiakkaiden kautta.

Mandatum Life ilmoitti loppuvuodesta 2016, että pitkään jatkunut jakeluyhteistyö Danske Bankin kanssa päättyy ja että yhtiö käyttää oikeuttaan myydä Danske-yhteistyössä syntynyt henkilöasiakkaiden vakuutuksista koostuva vakuutuskanta Danske Bankille. Kannansiirto koskee noin 150 000 sopimusta, noin 3 miljardin euron sijoitussidonnaisia vakuutussäästöjä sekä noin 0,2 miljardin euron laskuperustekorkoisia vakuutussäästöjä. Vakuutuskannan arvonmääritys valmistui kesäkuussa 2017. Kannansiirron odotetaan toteutuvan vuoden 2018 loppuun mennessä. Mandatum Life ja Danske Bank ovat sopineet siirtymäajan asiamiesyhteistyön jatkumiselle, jolla turvataan nykyisten asiakkaiden palveluiden jatkuminen muuttumattomana kannansiirtoon asti. Asiakkaiden näkökulmasta palvelut säilyvät siirtymäajan ennallaan.

Mandatum Life sulautti loppuvuodesta Baltiassa toimineen tytäryhtiön emoyhtiöön sekä Innova Palvelut Oy:n Mandatum Life Palvelut Oy:hyn. Yhtiörakennemuutokset suoraviivaistavat hallinnon prosesseja ja mahdollistavat synergiahyötyjen vahvistamisen eri maiden toimintojen kesken.

Henkilöstö

Finanssialalla arvon luominen perustuu aineettomaan omaisuuteen kuten henkilöstön osaamiseen, asiakaspalveluun, luovuuteen ja tehokkaaseen operatiiviseen toimintaan. Sampo-konsernin sitoutuneet työntekijät rakentavat luottamusta toimimalla tehokkaasti ja tuottamalla ensiluokkaisia asiakaskokemuksia joka päivä.

Sampo-konserni tarjoaa työympäristön, joka tukee koko henkilöstön sitoutumista. Sampo-konsernissa toteutetaan säännöllisesti työtyytyväisyyskyselyjä, joiden tulokset ovat olleet erinomaisia. Tämä osoittaa, että Sampo on onnistunut tarjoamaan inspiroivan työpaikan, johon henkilöstö on sitoutunut.

Sampo-konsernin palkitsemiskokonaisuuteen kuuluu kilpailukykyisen palkan lisäksi henkilöstöetuja, kuten yksityinen työterveyshuolto ja laaja vakuutusturva sekä monipuoliset osaamisen kehittämismahdollisuudet.

Sampo-konsernissa arvostetaan henkilöstön osaamista ja tarjotaan mahdollisuuksia uuden oppimiseen ja ammatilliseen kasvuun. Sampo-konserni on vakaa ja luotettava työnantaja, joka tarjoaa myös kiinnostavia kansainvälisiä uramahdollisuuksia. Sampo-konsernissa koulutetaan tulevaisuuden esimiehiä ja johtajia, joille

tarjotaan haastavia tehtäviä ja tukea esimerkiksi mentorointiohjelmien avulla.

Vuonna 2017 Sampo-konsernin palveluksessa oli keskimäärin 9 364 henkilöä (6 780). Kasvu johtuu pääasiassa siitä, että Topdanmarkia ryhdyttiin käsittelemään Sammon tytäryhtiönä 30.9.2017 alkaen. Sampo-konsernin suurin liiketoiminta-alue on vahinkovakuutus, jonka osuus koko Sampo-konsernin henkilöstömäärästä oli 91 prosenttia (8 517 työntekijää). Henkilöstöstä 8 prosenttia työskenteli henkivakuutustoiminnassa ja 1 prosentti emoyhtiö Sampo Oyj:ssä.

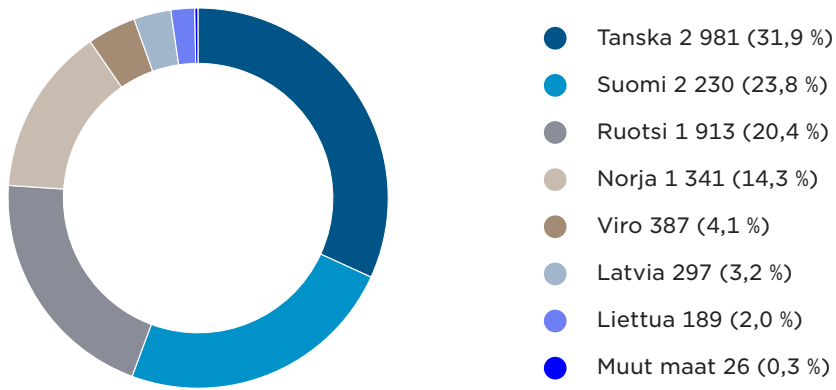
Maantieteellisesti henkilöstö jakautui vuoden 2017 aikana siten, että Tanskassa työskenteli 32, Suomessa 24, Ruotsissa 20 ja Norjassa 14 prosenttia konsernin henkilöstöstä. Baltian maissa ja muissa maissa työskenteli 10 prosenttia henkilöstöstä.

Henkilöstö keskimäärin (FTE) yhtiöittäin
Sampo-konserni, 2017

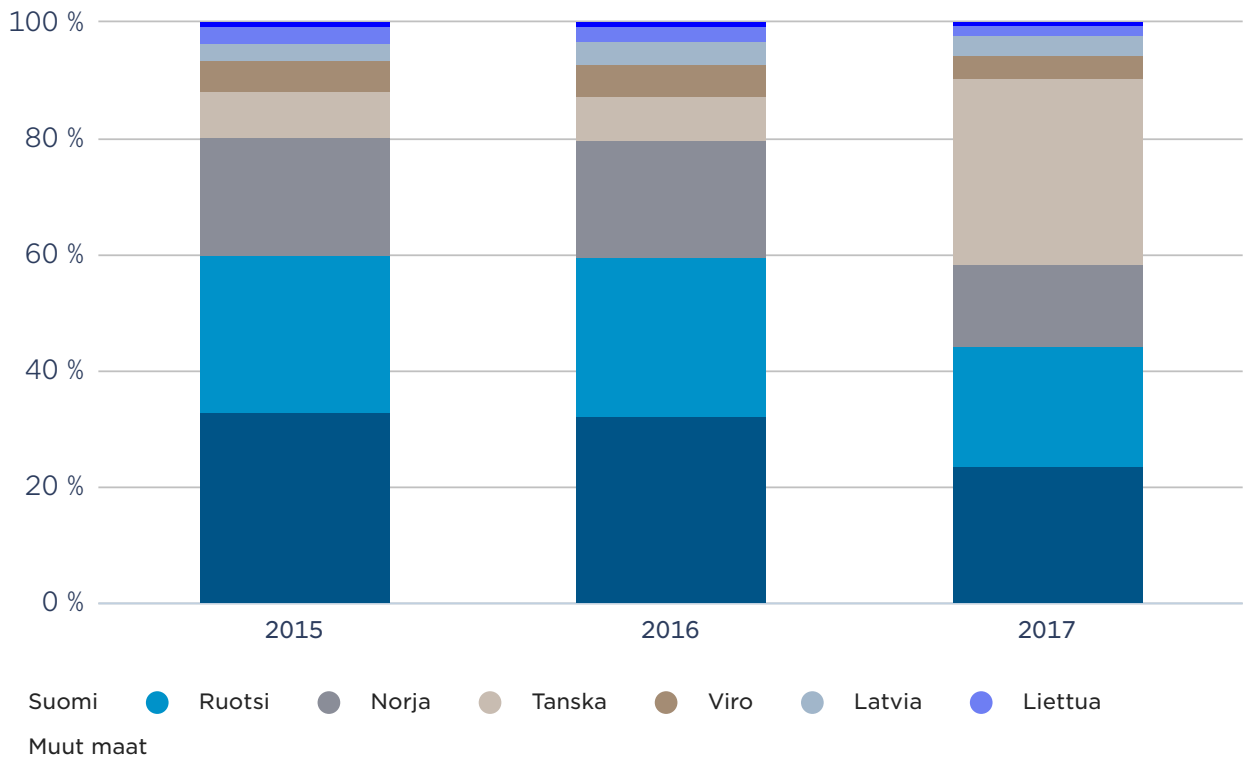

*Laskettu viimeisen neljänneksen osalta.

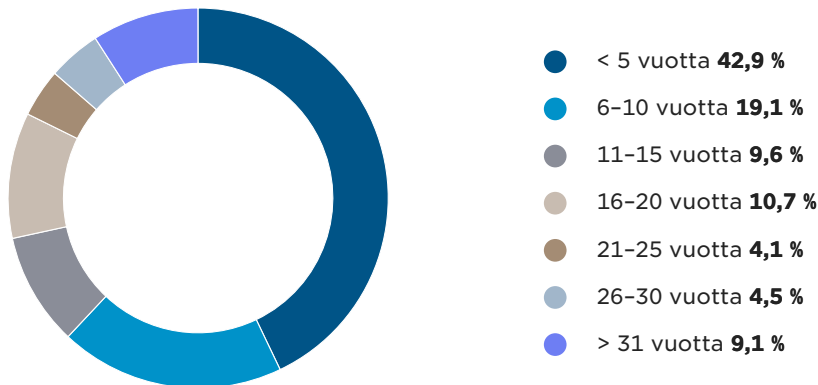
Henkilöstö keskimäärin (FTE) maittain
Sampo-konserni, 2017

Henkilöstömäärän jakauma maittain (FTE keskimäärin)
Sampo-konserni, 2015-2017

Henkilöstön palvelusvuodet Sampo-konserni, 2017

Henkilöstöasiat Ifissä

Ifillä on yli kolme miljoonaa asiakasta. If myy ja uudistaa vuosittain lähes 8 miljoonaa vakuutusta ja käsittelee noin 1,5 miljoonaa korvaushakemusta. Ifin menestys riippuu yksinomaan siitä, miten hyvin yhtiö onnistuu näissä asiakaskohtaamisissa. Onnistumisen tärkein edellytys on tinkimätön asiakaslähtöisyys, joka perustuu henkilöstön sitoutumiseen, ammattitaitoon ja vakuutusosaamiseen.

Ifin henkilöstöstrategian kulmakivet ovat: osaamisen kehittäminen ja innovointi, oikea henkilö oikeassa paikassa, esimiestyöskentely Ifin tavalla, työntekijätaidot ja suorituksen johtaminen. Henkilöstöyksikön (HR) keskeinen tehtävä on varmistaa, että If houkuttelee parhaat työntekijät, että osaamisen kehittämiseen panostetaan ja että esimiestyöskentely ja työntekijätaidot ovat ensiluokkaisia. Työntekijätaidot tarkoittavat henkilöstön omaa vastuuta asiakaspalvelusta, tuloksista ja itsensä kehittämisestä.

Osaamisen kehittäminen ja oikea henkilö oikeassa paikassa

Kestävän kilpailuedun saavuttaminen kypsillä vakuutusmarkkinoilla edellyttää alan osaavimpia työntekijöitä. Ifin sisäinen osaamisen kehitysyksikkö If Akatemia tukee liiketoimintayksiköitä ja varmistaa osaamisen kehittämisen tehokkaan suunnittelun ja toteutuksen koko yhtiössä. Kokoneet osaamiskumppanit suunnittelevat osaamisen kehittämiseen liittyviä toimia yhdessä liiketoimintajohtojen kanssa.

If vastaa jatkuvasti kovenemaan kilpailuun vahvistamalla huipputason analyttistä osaamistaan, jota tukee asiakaslähtöisyyteen, tuotekehitykseen ja markkinointiin liittyvä osaaminen.

Asiakaslähtöisyyden vahvistaminen Ifissä vuonna 2017

Henkilöasiakkaat-liiketoiminta-alueen Private Ahead -hankkeessa lähes 100 johtajaa ja esimiestä on muutosmatkalla, jonka tavoitteena on nostaa organisaation ongelmanratkaisukyvyt ja asiakaslähtöisyys uudelle tasolle. Painopiste on ollut pohjoismaisten synergioiden saavuttamisessa digitalisoituvassa toimintaympäristössä.

Yritysassiakkaat-liiketoiminta-alueen SEE -ohjelma (Safe, Easy Express) haastaa sekä esimiehet että työntekijät keskittymään vahvasti asiakaslähtöisyyteen. Ohjelmaan liittyen on nimitetty 40 lähettilästä, jotka vievät viestiä eteenpäin organisaatiossa. Suurasiakkaat-liiketoiminta-alueen Challenger-toimintatapa lisää asiakaslähtöisyyttä ja avainasiakkaisiin liittyvää tiimityötä.

Yksi keskeinen tapa varmistaa alan paras osaaminen ovat onnistuneet rekrytoinnit. On ensiarvoisen tärkeää palkata juuri ne työntekijät, joilla on sekä oikeat taidot että oikea asenne ja motivaatio. Vuonna 2017 HR käynnisti hankkeita, joiden tavoitteena on kiinnittää entistä enemmän huomiota työnhakijoiden asenteeseen ja motivaatioon sekä siihen, miten he sopivat Ifin yrityskulttuuriin. Rekrytointiresursseja on vahvistettu esimerkiksi HR-konsulteilla, jotka tukevat asiakaspalvelukeskusten rekrytointia. Lisäksi HR on käynnistämässä hanketta, jossa analysoidaan ja kehitetään Ifin arvolutapausta työnantajana.

Esimiestyö

Tämän päivän yritysmaailmassa esimiestyö on hyvin monitahoista. Esimiehiltä vaaditaan perinteisten

johtamistaitojen lisäksi kykyä tukea huippuluokan asiantuntijoiden motivaatiota, jotta he hyödyntävät osaamistaan täysipainoisesti. If kehittää jatkuvasti johtamismalliaan, jossa painotetaan entistä enemmän sisäistä motivaatiota. Tämä tarkoittaa, että tuloksellisuus perustuu yksittäisten työntekijöiden omaan tahtoon, motivaatioon ja sitoutumiseen.

If Akatemia tukee tasapainoista osaamisen kehittämistä niin liiketoiminnan johtamisen, asiakaspalvelun ja kehittämishankkeiden kuin työntekijöiden sitouttamisenkin osalta. Erityiskoulutusta on tarjolla sekä uusille että kokeneemmille esimiehille. Koulutusta on suunnattu myös projektipäälliköille ja muille avainhenkilöille.

Johtamismalli If

Työntekijätaidot

Erinomainen esimiestyö on tärkeää, mutta se ei yksin riitä. If on nykyaikainen ja monitahoinen palveluorganisaatio, jolla on ammattitaitoinen henkilöstö. Tällaisessa organisaatiossa on yhä tärkeämpää, että jokainen työntekijä ottaa vastuun asiakaspalvelusta sekä omasta suorituksestaan ja kehityksestään. Tätä kutsutaan Ifissä työntekijätaidoiksi.

Työntekijätaitojen vahvistaminen ja jalostaminen yrityskulttuurin olennaiseksi osaksi on ensiarvoisen tärkeää. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi Ifissä on kehitetty johtamismalliin perustuva työntekijätaidot-malli. Sitä toteutetaan intranet-artikkelien, työpajojen ja esitysten avulla sekä kehitys- ja palautekeskusteluissa ja henkilöstökyselyissä.

Mallin perusteella päivitetään myös Ifin tärkeimmät henkilöstöprosessit. Esimerkiksi vuonna 2017 otettiin käyttöön päivitetty kehityskeskusteluprosessi. Tavoitteena oli tehdä kehityskeskusteluista entistä vuorovaikutteisempia

ja vahvasti työntekijätaitoja tukevia. Tämä tarkoittaa, että työntekijän sitoutuminen ja oma-aloitteisuus on keskeistä kehittymiselle.

Kehu kollegaa -kampanja Ifissä vuonna 2017

Vuonna 2017 Ifin Suomen- ja Baltian-toiminnot käynnistivät Kehu kollegaa -kampanjan, jonka tarkoitus on vahvistaa työntekijätaitoja ja palautekulttuuria Ifissä. Ifin toimipaikkoihin jaettiin postikortteja, joiden avulla ifläiset voivat kehua työkavereitaan. Suomessa kampanjaan sisältyi myös intranet-tiedotteita ja videoita sekä blogi, jota voi jakaa sosiaalisessa mediassa. Videoita on käytetty myöhemmin myös työpaikkailmoituksissa. Baltian maissa teemaa pidetään esillä neljännesvuosittain, ja työkavereille annettuja kehuja julkaistaan säännöllisesti intranetissä.

Hyvinvointi ja tasa-arvo

If jatkoi määrätietoista työtä terveyden edistämiseksi ja sairauspoissaolojen vähentämiseksi myös vuonna 2017. Sairauspoissaolojen määrä laskee vähitellen Norjassa ja on vakiintunut Tanskassa ja Ruotsissa. Suomessa sairauspoissaolot ovat sen sijaan lisääntyneet – kasvua on ollut pääasiassa asiakaspalvelukeskuksissa. HR seuraa tilannetta ja suunnittelee tarvittavia toimia. Baltian maissa sairauspäivien määrä on erittäin alhainen.

Vuonna 2017 Ifissä kiinnitettiin huomiota myös sukupuolten tasa-arvoasioihin. Vuonna 2015 perustettu tasa-arvoasioiden työryhmä on jatkanut työtään esimerkiksi järjestämällä johtoryhmille työpajoja. Työryhmän ehdotusten perusteella on parannettu rekrytointi-, seuraajasuunnittelu-, esimiesarviointi- ja muita henkilöstöprosesseja sukupuolten

välisen tasa-arvon tukemiseksi. Naispuolisten esimiesten osuus on tasaisesti nousussa ja oli vuoden 2017 lopussa 46,5 prosenttia.

#metoo-kampanjan aikana syksyllä 2017 If tutki useita seksuaalisen häirinnän tapauksia, joista osa on johtanut kurinpidollisiin toimenpiteisiin. Tämän seurauksena If on toiminut määrätietoisesti seksuaalisen häirinnän estämiseksi: raportointikanavia on lisätty ja esimiehille on annettu ohjeita ja koulutusta.

Tasa-arvoasioiden työryhmä edistää myös monimuotoisuutta konkreettisen toimenpidesuunnitelman avulla, jonka toteuttaminen käynnistyy eri organisaatiotasoilla. Osana tätä työtä nimetään vapaaehtoisia monimuotoisuuslähettiläitä, joiden tehtävänä on edistää monimuotoisuutta sekä liiketoiminnan että eettisyyden näkökulmasta.

Terveyden edistäminen Ifissä vuonna 2017

If aloitti Ruotsissa myynti- ja palvelutoiminnoissaan paras työpaikka -hankkeen. Göteborgin toimiston pilottiryhmä kokeili joogatunteja. Sundsvallin toimistossa otettiin käyttöön stressi- ja terveysohjelma. Ohjelma on suunnattu työntekijöille, jotka ovat pitkäaikaisella sairauslomalla stressin vuoksi tai joilla on stressiperäisten sairauksien riski.

Norjan Yritysasiakkaat-liiketoiminta-alueen pilottiprojektissa parannetaan työhyvinvointia ja korostetaan ennaltaehkäisevää terveystyötä. Viikoittainen kymmenen minuutin taukojumppa on myös hyvin suosittu Norjassa. Se kannustaa työntekijöitä vetreyttämään niska-hartiaseutua, selkää ja käsiä. Tanskassa on otettu käyttöön stressiä lieventävä MIND-strain-ohjelma.

Sairauspoissaolot I, 2017

	2017	Muutos edelliseen vuoteen (prosenttiyksikköinä)
Norja	4,20 %	-0,51 %
Ruotsi	4,08 %	0,04 %
Suomi	4,01 %	0,70 %
Tanska	2,88 %	0,20 %
Viro	2,81 %	0,25 %
Latvia	2,26 %	-0,37 %
Liettua	1,10 %	-0,32 %

Tilastotiedot sairauspoissaoloista perustuvat I:in sisäisiin raportointistandardeihin, joten ne voivat poiketa paikallisesti julkaistuista tilastotiedoista.

Henkilöstön rakenne

Vuonna 2017 I:in henkilöstömäärä kasvoi edellisvuoteen verrattuna. Henkilöasiakkaat-liiketoiminta-alueella on toteutettu strategisia hankkeita, joiden tuloksena asiakaspalvelukeskusten henkilöstömäärät kasvavat ja pienten konttoreiden henkilöstömäärä vähenee. Henkilöstömäärät ovat kasvaneet Henkilöasiakkaat-liiketoiminta-alueen myynti-, korvauskäsittely- ja tuoteyksiköissä sekä Yritysi asiakkaat-liiketoiminta-alueen uushankintayksikössä. Vuoden 2017 alussa perustettiin myös uusi korvauskäsittelyä tukeva yhtiö, Nordic Assistance AB.

Resursseja tarvitaan lisäksi hankkeiden toteuttamiseksi esimerkiksi tietosuojaan ja vakuutusten tarjoamiseen liittyvien uusien säännösten vuoksi, sekä niihin liittyviin

uusiin hallinnointiprosesseihin. Tämä lisää henkilöstömäärää sekä liiketoiminnassa että HR- ja muissa tukitoiminnoissa. Tukipalvelujen ja IT-kehityksen siirtäminen Baltian maihin lisää edelleen I:in henkilöstömäärää näissä maissa. Toimintojen siirtäminen koskee lähinnä tukitoimintoja, mutta myös asiakaspalvelutoimintoja on siirretty.

I:in liiketoiminta-alueilla käynnistetään merkittäviä muutoshankkeita, joiden perusteena on digitalisaation kehittyminen ja halu palvella asiakkaita entistäkin paremmin. HR tukee toimintojen uudelleenjärjestelyjä, asiakaspalvelukeskusten ja uusien yksiköiden perustamista, koulutuksen kehittämistä ja palkitsemisjärjestelmien suunnittelua.

Henkilöstömäärä (FTE) I, 31.12.2017 ja 31.12.2016

	31.12.2017		31.12.2016	
	Kokoaikainen henkilöstö (FTE)	josta määräaikaisessa työsuhteessa	Kokoaikainen henkilöstö (FTE)	josta määräaikaisessa työsuhteessa
Ruotsi	1 955	2,1 %	1 867	4,6 %
Suomi	1 777	2,9 %	1 663	2,9 %
Norja	1 312	1,5 %	1 348	0,7 %
Tanska	592	0,7 %	547	1,6 %
Viro	347	0,6 %	344	0,0 %
Latvia	292	3,3 %	250	3,5 %
Liettua	153	12,4 %	155	8,4 %
Muut maat	23	0,0 %	24	0,0 %
Yhteensä	6 452	2,3 %	6 200	2,8 %

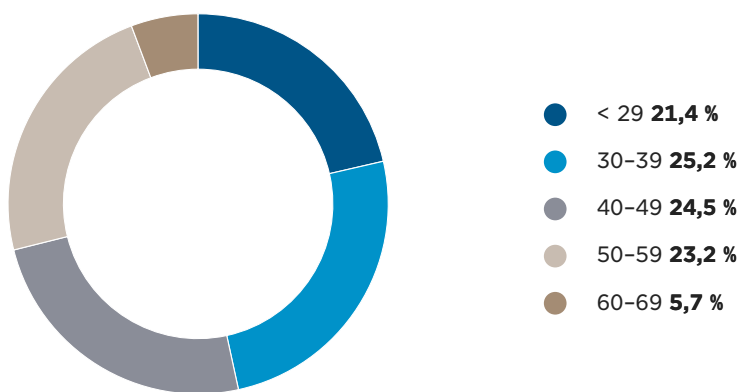
Henkilöstön vaihtuvuus

Iq, 2017 ja 2016

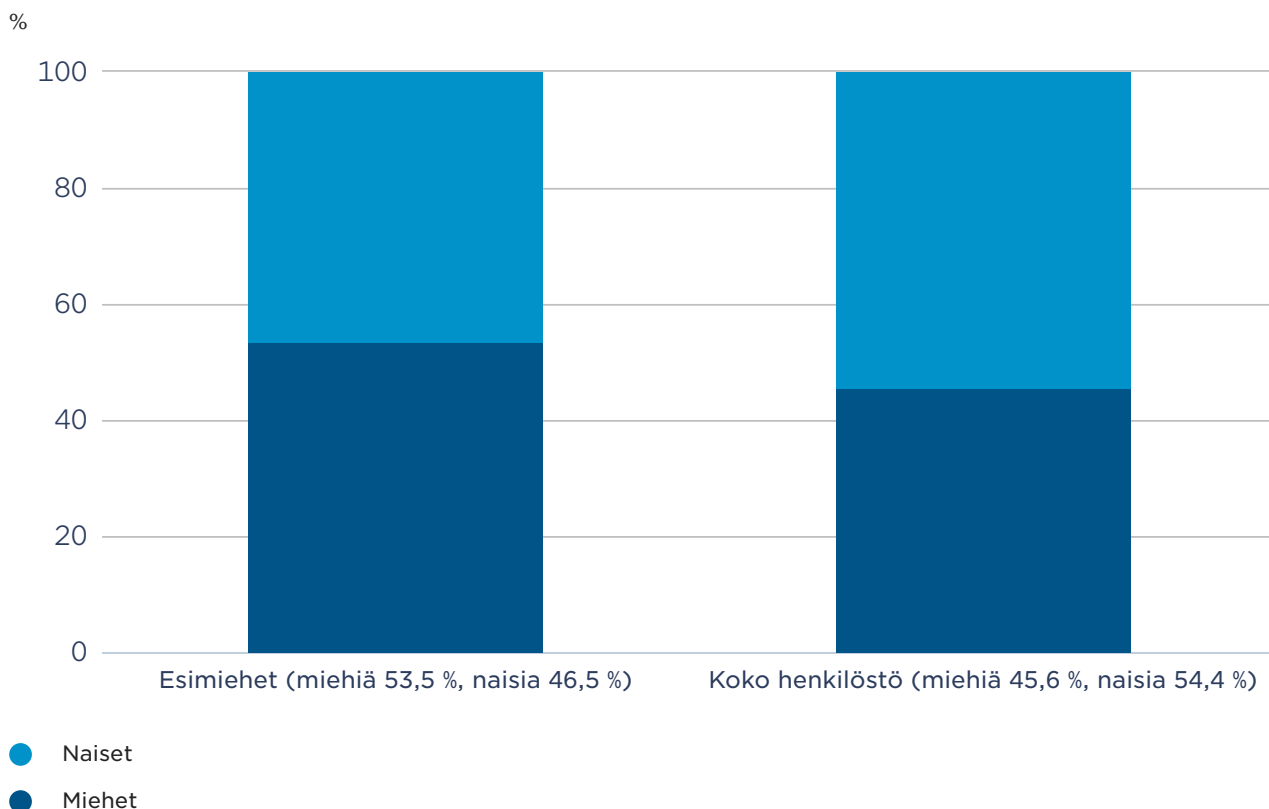
	2017	2016
Viro	18,2 %	13,3 %
Ruotsi	15,7 %	12,3 %
Latvia	13,6 %	17,1 %
Tanska	10,0 %	9,6 %
Norja	10,0 %	11,1 %
Suomi	9,3 %	10,9 %
Liettua	7,9 %	8,1 %
Yhteensä	12,1 %	11,7 %

Ikäjakauma

Iq, 2017

Sukupuolijakauma If, 2017

Entistä parempia HR-palveluja

HR pyrkii tarjoamaan Ifin esimiehille ja työntekijöille erinomaista palvelua. HR on ottanut käyttöön nykyaikaisen,

täysin integroidun HR-järjestelmän, joka yhtenäistää HR-prosesseja kaikissa toimintamaissa, parantaa perehdytystä ja oppimisen hallintaa, helpottaa palautekeskusteluja, tehostaa compliance-toimintaa ja parantaa henkilöstöanalytiikkaa.

Henkilöstöasiat Topdanmarkissa

Henkilöstöllä on Topdanmarkissa tärkeä tehtävä varmistaa, että asiakkaat saavat parasta palvelua kaikissa tilanteissa. Siksi pätevät ja motivoituneet työntekijät ovat yhtiölle erittäin tärkeitä. Tavoitteena on, että yhtiön henkilöstö ja työmarkkinat yleisesti pitäisivät Topdanmarkia vetovoimaisena työpaikkana, jota kuvaavat ammattitaito, motivaatio ja yhteistyö.

Kattava osaamisen kehittämishjelma

Kohdennettu, yksilöllinen osaamisen kehittäminen on tärkeää kaikille Topdanmarkin työntekijöille. Sen vuoksi Topdanmarkilla on kattava koulutus- ja kehitysohjelma kaikille yhtiön ammatillisille ryhmille.

Topdanmark painottaa johtamisen kehittämistä, sillä hyvä johtaminen on avainasemassa osaavien työntekijöiden houuttelemisessa ja sitouttamisessa. Uusille esimiehille tarjotaan kuuden kuukauden osaamisen kehittämishjelma, jossa keskitytään heidän uuteen rooliinsa esimiehenä. Kokeneille esimiehille yhtiö tarjoaa osaamisen kehittämistä yhteistyössä Kööpenhaminan kauppakorkeakoulun liikkeenjohdon valmennusohjelman kanssa. Ohjelmassa paneudutaan sekä asiakaslähtöisyyteen että henkilökohtaiseen kehitykseen. Jo vuosien ajan Topdanmark on keskittynyt lahjakkuuksien kehittämiseen ja järjestänyt erilaisia ohjelmia rohkaistakseen lahjakkaita työntekijöitä hyödyntämään osaamistaan Topdanmarkin kasvun ja tuloksen vahvistamisessa.

Topdanmark on hiljattain aloittanut yhteistyön Singularity University Denmarkin kanssa, ja vuonna 2018 valikoiduille kyvykkäille työntekijöille tarjotaan ainutlaatuinen tilaisuus täydentää osaamistaan digitalisaation ja teknologian kehityksen saralla innovatiivisessa oppimisympäristössä. Topdanmark etsiikin koulutusohjelmaan digitaalisesti suuntautuneita työntekijöitä. Tämän prosessin tukemiseksi vuodelle 2018 on suunniteltu joukko kehitystoimenpiteitä, joihin haetaan innoitusta yhteistyöstä Singularity Universityn kanssa.

Sitoutuminen ja työtyytyväisyys

Topdanmark haluaa pitää yllä motivoivaa ja inspiroivaa työympäristöä. Edistääkseen työtyytyväisyyttä ja työntekijöiden sitoutumista yhtiö on toteuttanut useana vuonna työtyytyväisyyskyselyn. Vuosina 2016 ja 2017 kokeiltiin muita menetelmiä arvioida työtyytyväisyyttä ja sitoutumista. Kokeiluihin osallistui noin 900 työntekijää. Niiden perusteella Topdanmark päätti vuoden 2017 lopussa ottaa uuden suunnan työtyytyväisyyttä ja sitoutumista mittaavien kyselyiden hyödyntämisessä. Vuonna 2018 otetaan käyttöön uudenlainen mittaamenetelmä.

Terveys

Topdanmark haluaa tukea työntekijöidensä terveyttä. Terveys on edellytys hyvinvoinnille ja työtyytyväisyydelle,

jotka puolestaan ovat avainasemassa, kun Topdanmarkin asiakkaille pyritään tarjoamaan parasta palvelua. Käytännössä työntekijöille on tarjolla joukko terveyttä edistäviä aloitteita: työmatkapyöräilyyn kannustava kampanja, terveellinen ruoka työpaikkaruokalassa sekä terveystarkastukset. Vuonna 2017 terveystarkastuksiin osallistui 980 työntekijää eli 40 prosenttia kaikista työntekijöistä.

Stressin ehkäiseminen

Stressin vuoksi sairauslomalle joutuneiden määrä kasvaa Tanskassa, ja Topdanmarkissakin ilmiö on näkynyt henkilöstön keskuudessa. Siksi Topdanmark pyrkii ehkäisemään orastavaa stressiä ja pitämään huolta työntekijöistä, jotka kärsivät stressistä.

Kaikilla Topdanmarkin työntekijöillä on stressitilanteessa mahdollisuus saada anonymisti neuvontaa kokeneilta psykologeilta. Tätä palvelua voidaan käyttää avun saannin ensiaskeleena niiden työntekijöiden kohdalla, jotka kokevat stressin oireita. Näin työntekijät saavat apua nopeasti ilman lähetettä omalääkäritään. Vakavan ja pitkäkestoisen stressin hoitoon on tarjolla räätälöity ohjelma, joka kuuluu työntekijöiden sairausvakuutukseen.

Topdanmarkin tavoitteena on, että sairauspoissaolojen määrä alittaisi Tanskan rahoitussektorin työnantajajärjestön vakuutuslalle asettaman enimmäissuosituksen.

Sairauspoissaolot Topdanmark, 2014–2017

	2017	2016	2015	2014
Topdanmark	3,0 %	2,9 %	3,0 %	3,1 %
Vakuutusala	-	3,0 %	2,9 %	3,0 %

Poissaolotilasto perustuu Topdanmarkin sisäiseen raportointiin.

My Health -ohjelma työntekijöille

Vuonna 2017 työntekijöille, joiden riski sairastua elintapasairauteen oli koholla, tarjottiin yksilöllinen terveysohjelma My Health. Työntekijöille tarjottiin 30 erilaista kolmesta neljään kuukautta kestänyttä ohjelmaa, joista työntekijät maksoivat pienen omavastuuosuuden. Samantyyppisiä ohjelmia on kokeiltu yhtiön henkilöstön keskuudessa aiemminkin, ja ne ovat johtaneet pitkäjänteisiin elämäntapamuutoksiin.

Henkilöstön rakenne

Topdanmarkin työntekijöiden määrä on ollut vakaa monen vuoden ajan. Jotta yhtiön olisi mahdollista tarjota kilpailukykyisiä tuotteita ja palveluita, Topdanmark on

vähitellen tehostanut liiketoimintojaan esimerkiksi lisäämällä prosessien automaatiota. Vuonna 2017 joitakin työpaikkoja myös ulkoistettiin. Tämän seurauksena Topdanmarkin henkilöstön määrä laski vuodesta 2016.

Henkilöstömäärä (FTE)

Topdanmark, 31.12.2017 ja 31.12.2016

	31.12.2017	31.12.2016
Tanska	2 405	2 595
- josta määräaikaisessa työsuhteessa	1,7 %	1,9 %

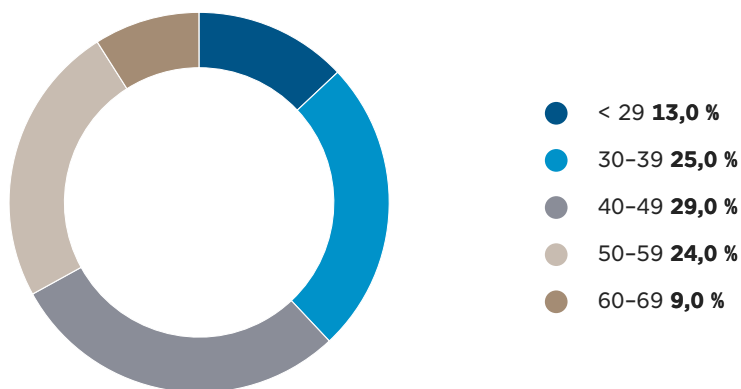
Henkilöstön vaihtuvuus

Topdanmark, 2017 ja 2016

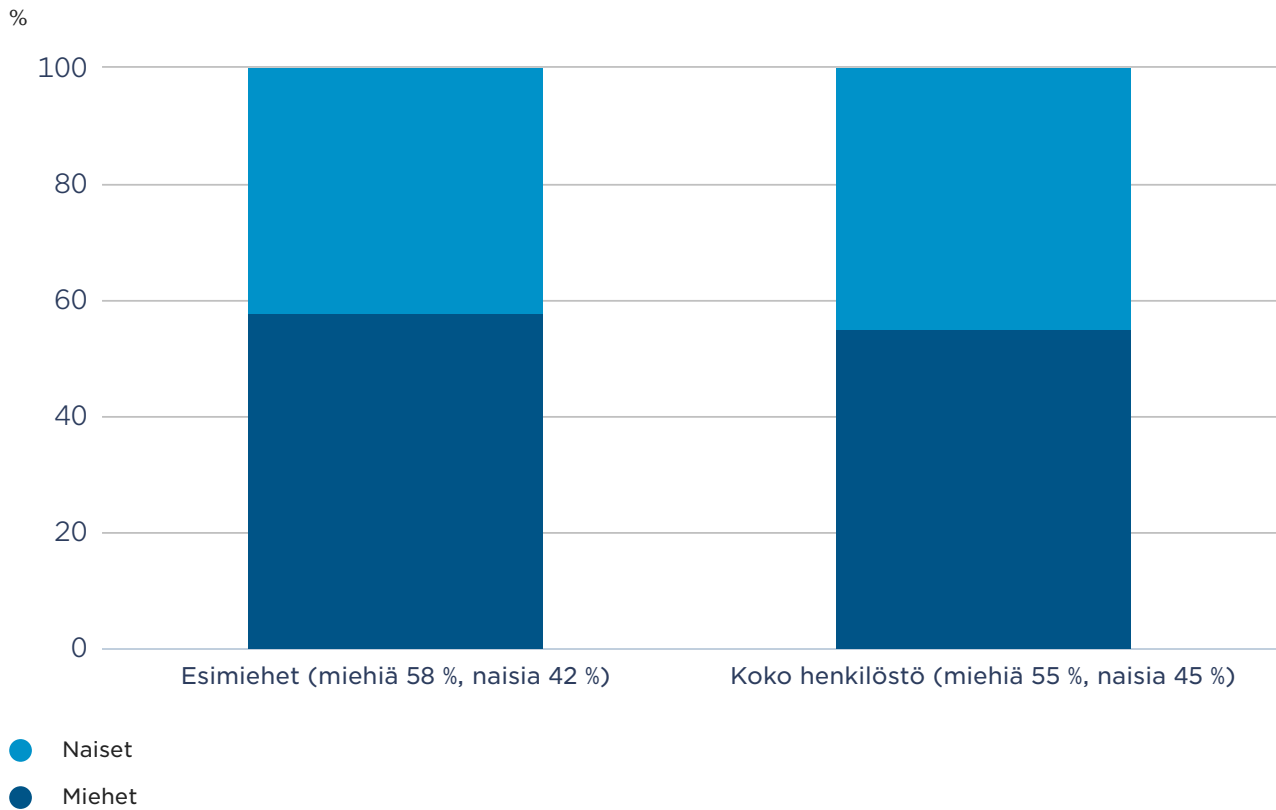
	2017	2016
Henkilöstön vaihtuvuus	14,3 %	13,1 %
Henkilöstön vaihtuvuus, vakuutusala	-	12,0 %

Ikäjakauma

Topdanmark, 2017

Sukupuolijakauma Topdanmark, 2017

Henkilöstöasiat Mandatum Lifessa

Mandatum Life on finanssiyhtiö, joka tarjoaa varainhoidon, palkitsemisen ja henkilövakuuttamisen palveluita. Mandatum Lifella on yli 500 työntekijää ja yhtiö toimii Suomessa ja Baltiassa. Mandatum Life uskoo, että vain

tyytyväinen henkilöstö edistää asiakastyytyväisyyttä. Siksi henkilöstökäytäntöihin panostaminen on sekä arvovalinta että liiketoimintaa.

Henkilöstömäärä (FTE) Mandatum Life, 31.12.2017 ja 31.12.2016

	31.12.2017	31.12.2016
Suomi	427	443
Liettua	37	23
Viro	31	38
Latvia	26	38
Yhteensä	521	542

Pitkän aikavälin tavoite

Henkilöstön tyytyväisyys on yksi Mandatum Lifen pitkän aikavälin strategisista liiketoimintatavoitteista. Mandatum Lifessa uskotaan, että hyvä työntekijäkokemus tuottaa hyvää asiakaskokemusta. Tavoitteena on kehittää työskentelykulttuuri, joka perustuu luottamukseen ja jossa oikeat henkilöt oikeilla paikoilla tuottavat mahdollisimman korkealaatuista palvelua yhtiön asiakkaille.

Mandatum Life mittaa henkilöstön tyytyväisyyttä Suomen parhaat työpaikat -tutkimuksella vuosittain. Tavoitteena on, että 90 prosenttia Mandatum Lifen henkilöstöstä kokee työskentelevänsä erittäin hyvässä työpaikassa.

Työhyvinvointiin panostaminen on tuottanut hyvää tulosta. Vuonna 2017 tavoite ylitettiin jo kolmantena vuonna peräkkäin, kun saavutettu luku oli 94 prosenttia (92). Lisäksi Mandatum Lifen tavoite olla aidosti hyvä työpaikka kantaa hedelmää: tutkimuksen mukaan vuonna 2017 henkilöstöstä 91 prosenttia suosittelisi Mandatum Lifea työpaikkana.

Mandatum Life on valittu Suomen parhaiden työpaikkojen joukkoon jo kahdeksana vuotena peräkkäin.

Osaaminen kilpailuvalttina

Mandatum Life pyrkii aktiivisesti tunnistamaan ja kehittämään kasvavaa potentiaalia yrityksen sisällä sekä pitämään huolta siitä, että se on houkutteleva työpaikka uusille kyvyille. Kulttuurilta se vaatii matalaa hierarkiaa, luottamuksen rakentamista ja henkilöstön osallistamista. Jopa 96 prosenttia Mandatum Lifen henkilöstöstä kokee saavansa työtehtävissään paljon vastuuta.

Kilpailu parhaista osaajista kiihtyy, ja työkuultuurilla sekä kehittymismahdollisuuksilla on yhä tärkeämpi rooli rekrytointivaltteina. Asiantuntijuuden arvostaminen ja osaamisen kehittäminen ovat keskeinen osa Mandatum Lifen tulevaisuuden menestysedellytyksiä. Mandatum Lifessa osaamista on kehitetty vuoden 2017 aikana edelleen 70-20-10-mallin pohjalta. Mallin mukaan 70 prosenttia oppimisesta tapahtuu työpaikalla mielenkiintoisissa ja haastavissa työtehtävissä, 20 prosenttia palautteen avulla ja työyhteisön muilta jäseniltä oppimalla ja 10 prosenttia koulutusohjelmien avulla.

Tavoitteena on, että jokainen mandatumlifelainen voi kehittää omaa osaamistaan työssään. Työssä oppimiseen kannustavat mahdollisuudet osallistua kehitysprojekteihin ja yksikkörajat ylittäviin työryhmiin. Määräaikaista avoimia työtehtäviä, kuten äitiyslomasijaisuuksia, pyritään toteuttamaan työkiertona organisaation sisällä. Työn ohella opiskeleville työntekijöille pyritään tarjoamaan mahdollisuuksia suorittaa opintoihin liittyviä projekti- ja loppuotit omien työtehtävien alueelta.

Palautteen avulla oppimista tuetaan muun muassa mentorointiohjelmalla, joka järjestettiin vuonna 2017 jo

kuudennen kerran. Esimiesten kehittymisen tueksi toteutetaan joka toinen vuosi 360 -palautearviointi. Syksyn 2017 tutkimuksen perusteella mandatumlifelainen esimiestyö on erittäin hyvällä tasolla verraten suomalaisiin asiantuntijaorganisaatioihin. Palautteiden perusteella esimiestyön vahvuuksia ovat innostuneisuus, asiakaslähtöisyys, vastuunottaminen, omalla esimerkillä johtaminen sekä helppous lähestyä ja tehdä yhteistyötä. Kehittämiskohteina esiin nousivat muun muassa uusien toimintatapojen hallittu käyttöönotto, resurssien ja työn organisoimisen tehokkuus sekä ajankäytölliset haasteet. Heikoimpien väittämien tulokset ovat 1-7 asteikolla keskiarvoltaan 5,5, parhaimmat 6,5. Kyselyyn vastasi 96 prosenttia henkilöstöstä.

Panostukset koulutusohjelmiin jatkuivat vuonna 2017 erityisesti liiketoimintaosaamisen kehittämisen alueella. Yhtiö on toteuttanut yhteistyössä Hanken & SSE:n kanssa Mandatum Life Business School -koulutusohjelman. Ohjelma rakentuu laadukkaiden kansainvälisten asiantuntijapuheenvuorojen, pienryhmäworkshopien sekä ryhmäprojektin ympärille. Vuonna 2017 järjestettiin Business Impact Challenge -hanke, jossa ohjelmaan osallistuneet työskentelivät pienryhmissä projektien parissa, joiden tavoitteena oli luoda lisäarvoa asiakkaalle. Projektien aiheiksi valikoitui Mandatum Lifen liiketoiminnan ajankohtaisia aiheita: ryhmäeläkevakuutuksen kehittäminen, avainhenkilövakuuttaminen sekä verkko- ja mobiilipalveluiden kehittäminen.

Vuoden 2017 aikana yhtiössä kehitettiin verkko-oppimisympäristössä suoritettavia opintokokonaisuuksia. Koko henkilöstö suoritti verkossa kurssit rahanpesun estämisestä sijoituspalveluyrityksen liiketoiminnassa ja vakuutuspalveluissa sekä kurssin asiakkaan tuntemisesta.

Hyvään johtamiseen panostaminen

Mandatum Life kehittää johtamista pitkäjänteisesti panostamalla esimiestyöhön sekä mittaamalla säännöllisesti johtamisen ja hyvinvoinnin kehittymistä. Lähtökohtana on, että esimiesroolissa työskentelevät ovat yhtiön avainhenkilöitä ja että jokaisella mandatumlifelaisella on oikeus hyvään esimieheen.

Kaikki Mandatum Lifen uudet esimiehet aloittavat uuden roolinsa esimiesperehdytyksen kautta. Lisäksi kaikki esimiehet osallistuvat ensimmäisen työvuotensa aikana kaksipäiväiseen Mandatum Life Management School -valmennusohjelmaan, jonka tavoitteena on käydä läpi esimiehen roolia, työkaluja sekä vuorovaikutusta esimiestyön tilanteissa. Valmennus antaa valmiuksia tarkastella ja kehittää omaa esimiestyötä ja tiimin toiminnan johtamista. Päämääränä on ylläpitää Mandatum Lifen yhtenäistä johtamiskulttuuria. Ohjelma toteutettiin vuonna 2017 seitsemättä kertaa ja yli 95 prosenttia yhtiön esimiehistä on käynyt esimiesvalmennuksen.

Jokainen Mandatum Lifen esimies saa myös palautetta vuorovaikutustaidoistaan 360-arvioinnilla joka toinen vuosi. Esimies saa palautetta alaisiltaan, kollegoiltaan ja esimieheltään. Myös Suomen parhaat työpaikat -tutkimus on tärkeä mittari esimiestyön onnistumiselle, sillä tutkimuksesta saadaan yhtiökohtaisten tulosten lisäksi myös tiimitasoiset tulokset. Tiimin tyytyväisyys on myös yksi jokaisen esimiehen tulospalkkioperusteista.

Palkitsemista omalla esimerkillä

Mandatum Life täydentää henkilöstön eläketurvaa yhtiön taloudelliseen tulokseen perustuen vuosittain. Lisäksi henkilöstöllä on mahdollisuus rahastoida osa henkilökohtaisesta tulospalkkiosta ja nauttia näin ammattimaisen varainhoidon palveluista. Palkkiorahasto on ollut käytössä vuodesta 2014. Rahastointimahdollisuutta käytti vuonna 2017 lähes 90 prosenttia henkilöstöstä.

Mandatum Life suosii vaikuttavaa ja ketterää palkitsemisjärjestelmää, mikä vaatii valmiutta tehdä myös muutoksia. Yhtiössä otetaan jatkuvasti oppia oman henkilöstön antamasta palautteesta parhaiden

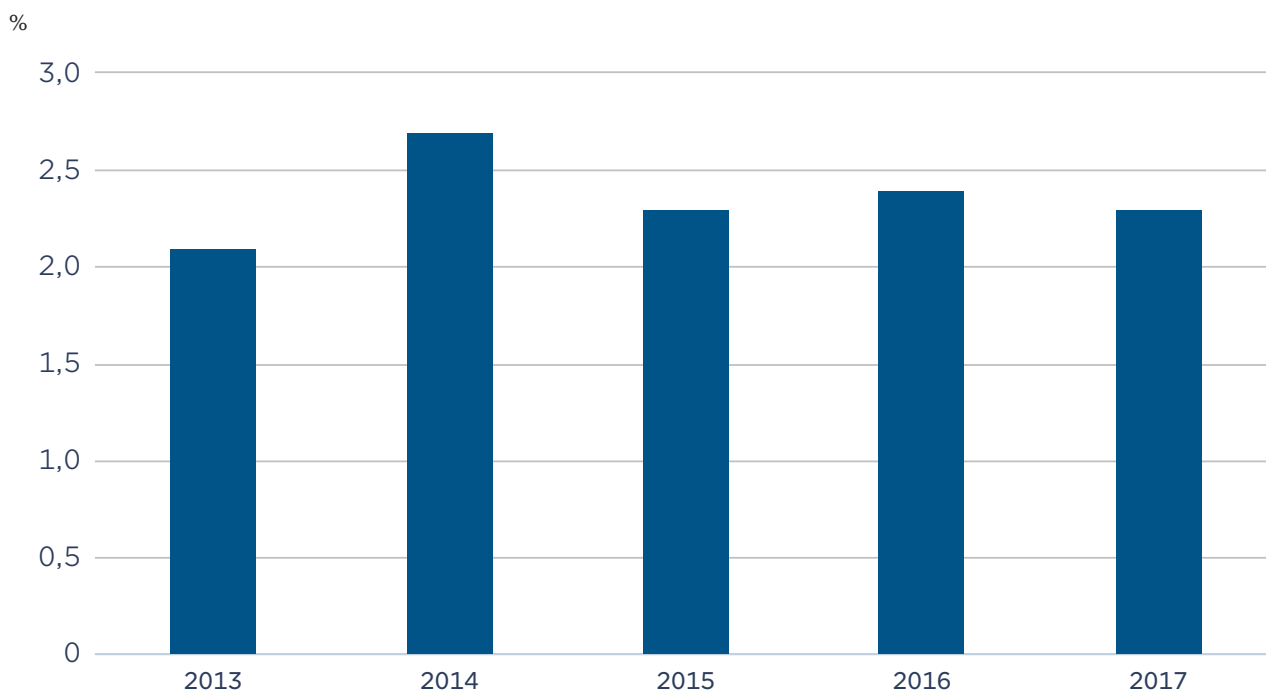
palkitsemiskäytäntöjen löytämiseksi. Rahallisen palkitsemisen lisäksi Mandatum Life on kehittänyt myös nopeaan palkitsemiseen ja kiittämiseen liittyviä käytäntöjä. Yhtiö on esimerkiksi palkinnut positiivisimpia työntekijöitään.

Palkitsemisjärjestelmän vaikuttavuudessa panostetaan vastuullisuuteen ja oikeudenmukaisuuteen. Mandatum Life panostaa palkitsemisen perusteiden viestintään, jotta koko henkilöstö tietää, mistä maksetaan ja miksi. Tärkeintä on varmistaa, että palkitseminen koetaan oikeudenmukaiseksi. Tehokas palkitseminen vaatii selkeää viestintää.

Hyvinvoinnin ja tasa-arvon kehittyminen

Mandatum Lifessa työterveyden pääpaino on ennaltaehkäisevissä työhyvinvoinnin toimenpiteissä. Sairauspoissaoloprosentti on laskenut vuodesta 2011 lähtien, ja on yhtiössä erittäin matalalla tasolla. Vuonna 2017 sairauspoissaoloprosentti oli 2,3 (2,4).

Sairauspoissaolot Mandatum Life, 2013–2017

Tilastotiedot perustuvat Mandatum Lifen sisäisiin raportointistandardeihin, joten ne voivat poiketa paikallisesti julkaistuista tilastotiedoista. Vuoteen 2014 asti luvuissa ei ole mukana Innovaa eikä Kalevaa. 2015 alkaen luvuissa on mukana Innova.

Työhyvinvointia mittaavan Suomen parhaat työpaikat -tutkimuksen tuloksissa Mandatum Lifen Suomen toimintojen kokonaisarvosana vuonna 2017 oli 85 prosenttia.

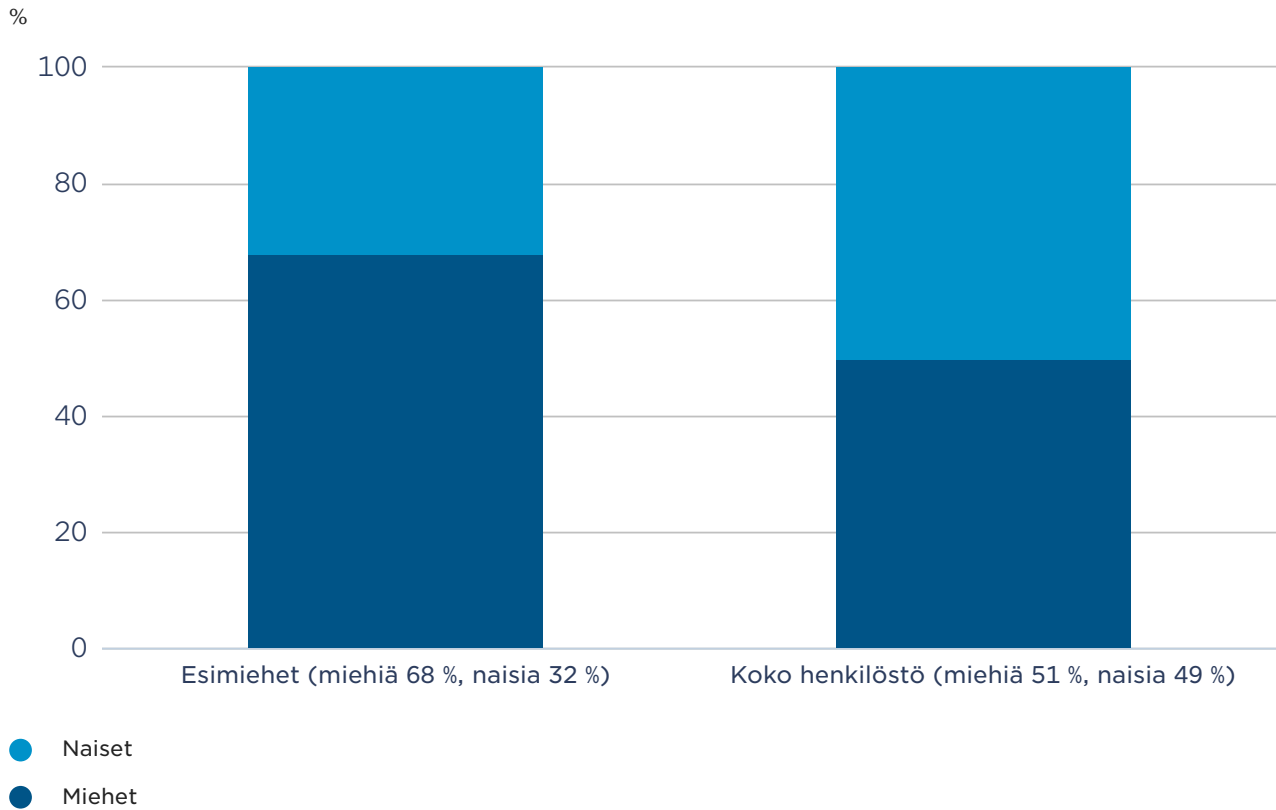
Tulos pysyi samana viime vuoteen verrattuna. Erityisesti korkealla tasolla ovat väittämät ”Täällä ihmiset ovat valmiita ponnistuksiin, jotta työt tulevat tehdyksi”, 95 prosenttia (91)

ja ”Olen ylpeä siitä, mitä saamme aikaan”, 92 prosenttia (88).
Tutkimuksen vastausprosentti oli 86 prosenttia (91).

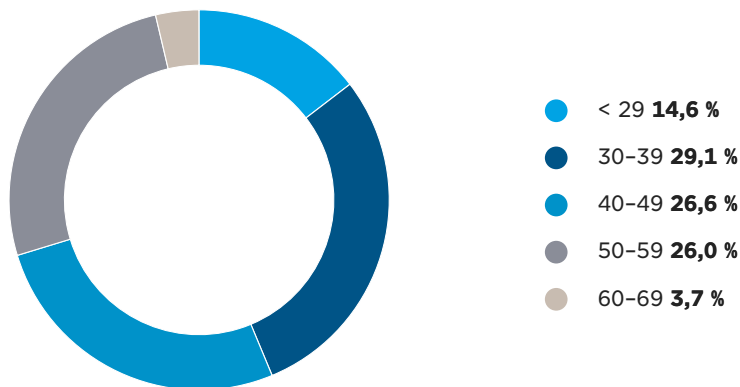
Mandatum Life pyrkii edistämään kaikkien
työntekijäryhmien välistä tasa-arvoa. Henkilöstön tasa-arvo

toteutuu sukupuolijakauman mukaan tarkasteltuna
erinomaisesti. Henkilöstöstä 51 prosenttia on miehiä ja 49
prosenttia naisia. Ylimmässä johdossa miehillä on laajempi
edustus. Kolmannes operatiivisesta johtoryhmästä on naisia.

Sukupuolijakauma Mandatum Life, 2017

Ikäjakauma Mandatum Life (Suomi), 2017

Vaikuttavaa palkitsemisviestintää henkilöstölle ja asiakkaille

Keväällä 2017 Mandatum Life aloitti vaikuttavan mainoskampanjan henkilöstön motivoimisesta ja palkitsemisesta. Samaan aikaan yhtiö investoi laajasti digitaalisiin palveluihin tuomalla palkkiorahastojen jäsenille sekä lisäeläkkeen saajille ML Rahat-mobiilisovelluksen.

Mandatum Life päätti kokeilla uudenlaista tapaa viestiä palkitsemisesta ensin omalle henkilöstölleen, koska sillä on käytössä samat palkitsemisen palvelut kuin yhtiön yritysasiakkailla. Henkilöstö antoi palautetta paitsi palkkioihin liittyneestä viestinnästä, myös palkitsemissovelluksen toimivuudesta. Viestintä tavoitti kohdeyleisön sähköpostitse, uuden mobiilisovelluksen sisällä sekä talon sisäisen viestinnän ja lanseerauskanavissa. Henkilöstöpilottien suunnitteluun osallistui työryhmä Business School -koulutusohjelmasta.

Sisäisen palkitsemiskampanjan aikana panostettiin erityisesti innostavuuteen. Jotta palkitseminen vaikuttaa toivotulla tavalla, sen pitää näkyä henkilöstön arjessa. Palautteella kerättiin tärkeitä kokemuksia, joilla parannettiin sovelluksen toimintoja, siihen liittyvää viestintää ja ennen kaikkea asiakaskokemusta.

Yritysvastuu

Sampo Oyj ja koko Sampo-konserni tiedostavat yhteiskuntavastuunsa ja kaikki konsernin yhtiöt ovat sitoutuneita vastuulliseen yrityskansalaisuuteen. Sampo sitoutuu toimintaansa kehittäessään edistämään taloudellisen, sosiaalisen ja ympäristön kestävyysperiaatteita yhtiön etujen ja sidosryhmiensä odotusten mukaisesti.

Sampoa on jo pitkään sitouduttu johtamaan terveiden ja harkittujen liiketoimintaperiaatteiden mukaisesti. Nämä periaatteet ovat kuvattuna Sampo-konsernin toimintaperiaatteissa (Code of Conduct), ja ne näkyvät Sammon tavassa järjestää liiketoimintojensa hallinnointi ja siinä, miten Sammon työntekijät kohtelevat toisiaan työpaikalla, palvelevat asiakkaitaan ja hoitavat suhteita muihin sidosryhmiin. Sampo-konserni pyrkii tarjoamallaan tuotteilla ja palveluilla lisäämään omalta osaltaan hyvinvointia ja turvallisuutta yhteiskunnassa.

Sampo-konsernin yleinen hallinnointi perustuu ajatukseen, että emoyhtiönä Sampo Oyj asettaa yleisten periaatteiden avulla tytäryhtiöilleen kehikon, jonka puitteissa emoyhtiö odottaa tytäryhtiöiden organisoivan ja harjoittavan liiketoimintaansa. Nämä konsernitasoiset periaatteet asettavat raamit myös yritysvastuulle.

Sampo-konsernin käytännön yritysvastuutoiminta keskittyy tytäryhtiöihin. Tämä on loogista erityisesti sosiaalisen vastuun ja ympäristövastuun näkökulmasta, sillä tytäryhtiöissä vastataan asiakassuhteista, niissä työskentelee suurin osa konsernin henkilöstöstä ja suorat

ympäristövaikutukset ovat niissä merkittävimmät. Lisäksi Sampo Oyj:n tytäryhtiöiden Ifin, Topdanmarkin ja Mandatum Lifen toiminnot poikkeavat toisistaan huomattavasti ja siksi myös niiden yritysvastuutoimenpiteet ovat suurelta osin erilaisia. Tytäryhtiöillä on omat liiketoiminnan erityispiirteitä vastaavat toimintatapansa yritysvastuuraportoinnissa.

Sampo on kuitenkin viime aikoina ryhtynyt luomaan entistä konkreettisempaa tapaa hallinnoida yritysvastuuta myös konsernitasolla. Tarkoituksena on vastata paremmin konsernin eri sidosryhmien ja lainsäädännön asettamiin vaatimuksiin. Vuonna 2017 Sampo jatkoikin muun kuin taloudellisen tiedon raportoinnin kehittämistä valmistautumalla konsernin ensimmäisen muuhun kuin taloudelliseen tietoon pohjautuvan selvityksen (Yritysvastuuraportti 2017) julkaisuun. Sampo-konserni julkaisee selvityksen Kirjanpitolain luvun 3a pykälän 5 mukaisesti. Selvitys on erillinen hallituksen toimintakertomuksesta ja se julkaistaan kesäkuun 2018 loppuun mennessä.

Sampo-konsernin yritysvastuuraportti 2017 julkaistaan kesäkuun 2018 loppuun mennessä. Julkaisun jälkeen raportti on saatavilla [vuosikertomussivustolla](#).

Yritysvastuu Ifissä

Ifin tärkein tehtävä on varmistaa, että sen asiakkailta on oikeanlainen vakuutusurva. If seuraa asiakastarpeiden muuttumista eri elämäntilanteissa ja tarjoaa asiakkaille vahinkoja ennaltaehkäiseviä palveluja. Riskinhallinnan- ja underwriting-osaamisen kautta yritysvastuu on osa Ifin ydinliiketoimintaa. Näin ollen Ifillä on merkittävä rooli koko yhteiskunnan turvallisuuden edistämiseksi. Vahinkojen ja onnettomuuksien ennaltaehkäisy on Ifin, sen asiakkaiden ja koko yhteiskunnan etu.

If pyrkii kohti turvallisempaa yhteiskuntaa viestimällä vahingontorjuntaan liittyvistä teemoista. Vuonna 2017 Ifin yritysvastuutyö keskittyi vahingontorjuntaan turvallista yhteiskuntaa edistävien hankkeiden myötä. Lisäksi If pyrki lisäämään ilmastonmuutokseen liittyvää tietoutta. Nämä molemmat ovat tärkeässä osassa Ifin yritysvastuustrategiaa. Vuonna 2017 If toteutti yritysvastuutyötään yhdessä erilaisten organisaatioiden ja viranomaisten kanssa. If antoi

myös lahjoituksia turvallisuutta edistävään työhön ja opasti aktiivisesti asiakkaitaan ja muita sidosryhmiään.

Vahingontorjunta

Vuosien mittaan Ifille on kertynyt paljon tietoa siitä, miten erilaiset vahingot vaikuttavat ihmisiin ja miten niitä voidaan välttää. Tämän tiedon tarve ja merkitys kasvavat koko ajan sekä Ifin että yhteiskunnan näkökulmasta katsottuna. If haluaa jakaa tietämystään ja osaamistaan vahinkojen ennaltaehkäisystä kaikille. If on esimerkiksi avannut Pohjoismaissa verkkokauppoja, joista voi ostaa turvallisuutta edistäviä tuotteita heijastimista ensiapupakkauksiin ja lukoista pelastusliiveihin.

Ilmastomuutos

Ilmaston lämpeneminen vaikuttaa koko vakuutusalaan ja ympäröiviin yhteiskuntiin. If toimii maissa, joissa poikkeukselliset sääilmiöt kuten myrskyt, rankkasateet ja tulvat ovat ilmastonmuutoksen todennäköisiä seurauksia. Vakuutusala kiinnittää huomiota varhaisiin merkkeihin ympäristövaikutusten seurauksista ja erityisesti ilmastonmuutoksen vaikutuksista.

Keskeinen osa Ifin vastuullisuustyötä on ilmastonmuutoksen torjunta. If on ottanut selkeästi kantaa ympäristökysymysten tärkeyden puolesta ja toimii aktiivisesti kestävä kehityksen edistämiseksi. If kehittää tuotteita, prosesseja ja vahingontorjuntapalveluja auttaakseen asiakkaitaan toimimaan ympäristöystävällisemmin. Opastamalla asiakkaitaan vahinkojen ennaltaehkäisyssä If voi auttaa heitä säästämään rahaa ja suojelemaan ympäristöä. Lisätietoja Ifin ympäristötyöstä löytyy Ifin Ympäristöraportista 2017.

If on tehnyt vuosien ajan eri vastuullisuusteemoihin liittyvää yhteistyötä lukuisien organisaatioiden kanssa. Ilmastonmuutos on ollut yksi yhteistyön osa-alueista. Tuore esimerkki on yhteistyö norjalaisen CICERO Centre for Climate Research -keskuksen kanssa Oslossa. Viisivuotisessa tutkimusprojektissa maailmanlaajuisesti tunnustetut CICEROn tiedemiehet tutkivat rankkasateiden vaikutuksia ja sitä, missä niitä todennäköisimmin esiintyy lähivuosina. Tutkimustuloksista viestitään Ifin asiakkaille ja sidosryhmille, jotta he voisivat varautua ilmastonmuutokseen.

Tanskassa If osallistuu aktiivisesti Network for Eco Labelled Products -verkoston työhön. Aktiivisena verkoston jäsenenä If viestittää tavarantoimittajille ja valmistajille, että johtavat pohjoismaiset yritykset vaativat tuotteita, joiden valmistuksessa ympäristönäkökohdat on otettu huomioon parhaalla mahdollisella tavalla.

Yhteiskunnan turvallisuus

Turvallisuus on edelleen Ifille tärkeä aihe. Viime vuosina If on keskittynyt erityisesti palo- ja liikenneturvallisuuden parantamiseen.

Ifin asiantuntijat ovat analysoineet yhtiön laajoja vahinkotilastoja ja julkaisseet niistä tietoja liikenneturvallisuuden parantamiseksi jo vuosien ajan. Ruotsissa vuonna 2017 pääkohderyhmänä olivat pyöräilijät. If teki muutosehdotuksia tieliikennelakeihin ja asetuksiin pyöräilijöiden turvallisuuden parantamiseksi. Muutosehdotukset ovat herättäneet erityistä huomiota mediassa ja pyöräilijöiden keskuudessa.

Lasten ja nuorten turvallisuus on ollut Ifin turvallisuustyön johtavana teemana. Vuosikymmenen ajan If on osallistunut projekteihin, joiden tavoitteena on liikenneturvallisuuden parantaminen Ruotsissa, Norjassa ja Suomessa koulujen lähitöillä. Ifin vuosittain teettämä tutkimus osoittaa, että useimmat koulujen rehtoreista ovat huolissaan lasten turvallisuudesta liikenteessä ja että edistystä tapahtuu hitaasti. Lisäksi If Turvallisuusrahasto lahjoittaa Norjassa ja Suomessa kuukausittain heijastinliivejä ja muita turvatuotteita päiväkodeille, kouluille ja muille paikallisille toimijoille.

"If's Safety Pin" -apurahan myötä If pyrkii torjumaan yhteiskunnassa tapahtuvaa syrjäytymistä Ruotsissa. Apuraha myönnetään vuosittain nuorelle sosiaalialan yrittäjälle, joka pyrkii tukemaan syrjäytymisvaarassa olevia nuoria. Vuonna 2017 50 000 Ruotsin kruunun apurahan sai Madeleine Beermann, joka toimii puheenjohtajana ruotsalaisessa Unga Reumatiker (nuoret reumatikot) -järjestössä.

Vuonna 2017 If toi kaikkien Pohjoismaiden markkinoille Kunnan koti -palvelun. If tarjoaa laajan kotivakuutuksen hankkineille omakotiasujille kodin kuntotarkastuksen veloitusetta. Koulutetut tarkastajat tarkastivat vuonna 2017 lähes 40 000 kotia, ja suunnitelmassa on 40 000 uuden kodin tarkastaminen joka vuosi. Tarkastus antaa asiakkaille arvokasta tietoa siitä, miten he voivat huolehtia paremmin kodistaan ja parantaa sen turvallisuutta esimerkiksi minimoimalla tulipalon ja murtovarkauksien riskit.

Tulipaloja sattuu edelleen joka vuosi monissa kodeissa kaikissa Pohjoismaissa. If tiedottaa, opastaa ja kouluttaa asiakkaitaan ja sidosryhmiään ennaltaehkäisemään tulipaloja. Norjassa If on ollut perustamassa vuosittaista kansallista palontorjuntaviikkoo ja osallistuu siihen vuosittain. Norjassa If on myös julkaissut "Brannleken"- verkkosovelluksen, jonka tavoitteena on saada perheet pohtimaan sitä, miten pitää toimia, jos kotona syttyy tulipalo.

Kohti tulevaa

Tulevaisuudessa If jatkaa vastuullisuustyönsä kehittämistä tutuissa teemoissa. If kantaa osansa vastuusta asiakkaidensa ja koko yhteiskunnan turvallisuudesta. If uskoo, että

yhteiskunnallinen muutos on mahdollista jakamalla tietoa ja tarjoamalla asiantuntemusta.

Yritysvastuu Topdanmarkissa

Topdanmarkissa yritysvastuu kulkee käsi kädessä yhtiön ydinliiketoiminnan kanssa. Yhtiön tuotteet ja palvelut tarjoavat asiakkaille taloudellista ja sosiaalista turvaa vahingon sattuessa tai kun asiakas jää eläkkeelle. Näin ollen Topdanmarkilla on myönteinen vaikutus tanskalaiseen yhteiskuntaan.

Topdanmark on sitoutunut YK:n Global Compact -aloitteeseen ja sen kymmeneen yritysvastuun periaatteeseen, jotka koskevat ihmisoikeuksia, työntekijöiden oikeuksia, ympäristöä ja korruption vastaista toimintaa. Topdanmark näkee näiden periaatteiden luovan arvoa liiketoiminnalle ja ympäröivälle yhteiskunnalle. Yhtiöllä on myös käytössä yritysvastuuohjelma toimittajille (CSR Program for Suppliers), joka kannustaa toimittajia sisällyttämään Global Compactin periaatteet omaan liiketoimintaansa.

Topdanmarkin yritysvastuustrategia koostuu muun muassa seuraavista:

Asiakassuhteet

Topdanmark tekee jatkuvasti töitä sen eteen, että asiakkaille tarjotaan tietoa vakuutusten hinnoittelusta ja kattavuudesta mahdollisimman helposti ymmärrettävässä muodossa. Tavoitteena on, että asiakkaat olisivat niin tyytyväisiä Topdanmarkin tuotteisiin ja palveluihin, että suosittelisivat yhtiötä muillekin. Asiakaskyselyiden perusteella 48 prosenttia asiakkaista on niin sanottuja asiakaslähettäjiä. Heidän osuutensa on siis kasvanut 2 prosenttiyksikköä verrattuna vuoteen 2016.

Vuonna 2017 Topdanmark sai valmiiksi mittavan uudistuksen, jossa kehitettiin yhtiön verkkosivuja ja sähköisiä asiakastiedostoja niin, että asiakkaan on helpompaa saada yleiskuva vakuutusten kattavuudesta ja hinnoittelusta, tehdä vahinkoilmoitus tai seurata aiemmin tehdyn vahinkoilmoituksen tilannetta. Topdanmark aloitti myös yhteistyön Singularity University Denmarkin kanssa. Yhteistyön tavoitteena on ymmärtää entistäkin paremmin, miten vakuutus- ja eläkevakuutusyhtiön tulisi toimia muuttuvassa yhteiskunnassa.

Vastuullinen sijoittaminen

Topdanmark pyrkii parhaaseen mahdolliseen sijoitetun pääoman tuotto prosenttiin suhteutettuna riskiin, mutta yhtiö haluaa myös varmistaa, että arvionluonti on vastuullista

ja sopusuhteissa kansainvälisesti tunnustettujen standardien ja periaatteiden tai Tanskan allekirjoittamien sopimusten kanssa. Näiden joukkoon kuuluvat myös YK:n Global Compact -periaatteet.

Vuonna 2017 Topdanmark kävi läpi ja arvioi osakeportfolionsa YK:n Global Compactin näkökulmasta. Lisäksi Tanskan hallinnointi- ja ohjausviranomaisen antamat aktiivisen omistajuuden suosituksot pantiin täytäntöön.

Ennaltaehkäisy

Topdanmarkin vakuutus- ja eläketuotteet tarjoavat asiakkaille taloudellista turvaa. Vahingoilla on kuitenkin usein taloudellisia seurauksia suurempi merkitys niin yksittäiselle asiakkaalle kuin yhteiskunnallekin. Siksi Topdanmark pyrkii ennaltaehkäisemään vahinkoja.

Topdanmark käynnisti vuonna 2017 pilottiprojektin, jossa vahinkoja pyritään ennaltaehkäisemään verkossa tehtävän terveyden seurannan avulla. Topdanmark aloitti myös stressin vähentämiseen liittyvän yhteistyön Kööpenhaminan yliopiston mielenterveyden edistämiskeskuksen kanssa. Lisäksi Topdanmark pyrkii vähentämään työperäisiä onnettomuuksia, jotka ovat Tanskassa maatalousalalla yleisiä. Yhtiö on kehittänyt uuden palvelukonseptin, joka tarjoaa ennaltaehkäiseviä neuvoja maanviljelijöille. Palvelu on kehitetty yhteistyössä teknisen osaamis- ja innovaatiokeskuksen kanssa.

Ilmasto ja ympäristö

Topdanmark raportoi toiminnastaan CDP:lle (Carbon Disclosure Project), joka on kansainvälinen ympäristöraportointihanke. CDP edistää avoimuutta ja dialogia yritysten hiilidioksidipäästöjen ja ilmastostrategioiden suhteen. Topdanmark keskittyy hiilidioksidin vähentämiseen esimerkiksi käyttämällä aurinkopaneeleja ja lajittelemalla jätteet. Vuonna 2017 Topdanmarkin hiilidioksidipäästöt vähenivät 6,5 prosenttia vuoteen 2016 verrattuna. 40 prosenttia kaikista jätteistä kierrätettiin.

Ihmisoikeudet ja monimuotoisuus

Topdanmark on keskittynyt lisäämään naisten määrää johtotehtävissä erilaisten toimenpiteiden avulla vuodesta

2012 alkaen. Naispuolisille esimiehille on esimerkiksi järjestetty mentoriohjelmaa. Viimeisin, vuonna 2015 käynnistynyt ohjelma päättyi vuonna 2017. Topdanmarkin tavoite on, että kaikilla johtoportailta on keskimäärin vähintään 40 prosenttia molempia sukupuolia. Vuonna 2017 johtajista keskimäärin 42 prosenttia (41) oli naisia.

Yritysvastuu Mandatum Lifessa

Mandatum Lifen yritysvastuu perustuu sen liiketoiminnan kulmakiviin: asiakkaiden taloudellisen hyvinvoinnin kasvattamiseen ja turvaamiseen sekä taloudellisilta riskeiltä suojautumiseen. Mandatum Lifen näkemys on, että vastuullinen liiketoiminta houkuttelee asiakkaita, pitkäjänteisiä sijoittajia ja motivoitunutta henkilöstöä.

Taloudellinen vastuu, eli toiminnan jatkuvuudesta, kannattavuudesta, tuloksetekokyvystä sekä vakavaraisuudesta huolehtiminen kaikissa markkinatilanteissa, on liiketoiminnan perusedellytys ja Mandatum Lifen yritysvastuutyön lähtökohta. Se luo pohjan asiakkaiden vakuutuksiin liittyvien vastuiden sekä asiakkaiden sijoitusten ja eläkkeiden hoitamiseen.

Mandatum Life on tunnistanut yritysvastuunsa kannalta kolme pääteemaa: vastuullinen sijoittaminen, vastuullisten henkilöstökäytäntöjen edistäminen työelämässä sekä niiden toteuttaminen omassa työyhteisössä.

Vastuullinen sijoittaminen

Vastuullisen sijoittamisen edistäminen ja oman sijoitustoiminnan vastuullisuus olivat Mandatum Lifen vastuullisuustyön keskiössä vuonna 2017. Kaikkiin Mandatum Lifen hallinnoimiin täyden valtakirjan sijoitusratkaisuihin sisällytettiin vuoden aikana sekä alansa vastuullisimpiin yhtiöihin sijoittavia että ilmastonmuutoksen riskienhallintaan tähtääviä sijoituskohteita.

Mandatum Life aloitti WWF Suomen kanssa ilmastonmuutoksen hillitsemiseen tähtäävän yhteistyön, jossa muun muassa opastetaan sijoittajia, miten he voivat korvata hiili-intensiivisiä sijoituskohteitaan ilmaston kannalta kestävämmillä vaihtoehdoilla. Taustalla on tarve sopeuttaa sijoitustoimialan toimintaa Pariisin ilmastopimuksessa sovitun 1,5–2 asteen lämpötilatavoitteen edellyttämälle tasolle.

Mandatum Life kuuluu Portfolio Decarbonization Coalition -sijoittajaverkostoon pienentääkseen sijoitusten hiilijalanjälkeä maailmanlaajuisesti. Osana Montréal Pledge -

Humanitaarisen työn tukeminen

Vuonna 2017, Topdanmark tuki yhteensä 507 000 Tanskan kruunulla Lääkärit ilman rajoja -järjestöä (Médecins Sans Frontières, MSF) sekä syövän vastaista Fight Cancer -kampanjaa. Topdanmarkin työntekijät keräsivät myös 1,5 tonnia vaatteita Punaisen Ristin kampanjaa varten ja lahjoittivat työajalla 439 pussia verta Tanskan veripankille, jota Topdanmark on tukenut vuodesta 2005.

aloitetta yhtiö mittaa ja julkistaa vuosittain hallinnoimiensa sijoituskohteiden hiili-intensiteetin. Mandatum Lifen sijoitusten hiili-intensiteetti on selkeästi muuta markkinaa pienempi, 66 prosenttia suhteessa vertailuindekseihin.

Vastuulliset henkilöstökäytännöt työelämässä

Mandatum Life pyrki liiketoiminnallaan edistämään hyviä palkitsemiskäytäntöjä. Mandatum Life tukee yritysten ja työntekijöiden taloudellista turvaa henkilövakuutuksilla, varallisuuden kasvattamisella, yrittäjyyttä turvaamalla ja eläketurvaa täydentämällä.

Mandatum Life kannustaa työnantajia turvaamaan henkilöstönsä eläke- ja vakuutusturvaa ja samalla huolehtimaan henkilöstön työkyvystä. Vuonna 2017 Mandatum Life maksoi eläkettä 66 000 eläkeläiselle yhteensä 402 miljoonaa euroa ja muita korvauksia maksettiin yhteensä noin 50 000 kappaletta.

Henkilöstön työkyky ja hyvinvointi edellyttävät yrityksiltä yhä varhaisempaa suunnittelua. Vaikuttavalla ja vastuullisella palkitsemisella Mandatum Life auttaa asiakasyrityksiään kehittämään johtamiskäytäntöjään, millä on positiivinen vaikutus henkilöstön innostamiseen sekä työurien tuottavuuden kasvattamiseen. Mandatum Life hallinnoi noin 70 koko henkilöstön palkitsemiseen käytettävää palkkiorahastoa ja niiden piiriin kuuluu kaikkiaan noin 35 000 työntekijää eli jäsentä. Vuonna 2017 palkkiorahastoja perustettiin 13 kappaletta ja jäsenmäärä kasvoi yli kahdella tuhannella henkilöllä.

Henkilöstön hyvinvointi

Henkilöstön hyvinvointi on yksi Mandatum Lifen strategisista tavoitteista. Motivoitunut ja innostunut henkilöstö vaikuttaa merkittävästi asiakkaiden tyytyväisyyteen ja yhtiön menestysedellytyksiin. Vastuu henkilöstöstä tarkoittaa myös työntekijöiden ja heidän

perheidensä turvaamista taloudellisten riskien varalta, eläketurvan täydentämistä ryhmäeläkevakuutuksella ja pitkäaikaiseen säästämiseen kannustamista palkkiorahastolla.

Panostukset henkilöstön hyvinvointiin ja hyvään johtamiseen tuottivat tuloksia vuonna 2017. Great Place to Work Finland -tutkimuksen mukaan jopa 94 prosenttia kyselyyn vastanneesta henkilöstöstä arvioi Mandatum Lifen olevan todella hyvä työpaikka. Esimiestyön laatua kartoittava 360-kysely kertoi myös johtamisen olevan erinomaisella tasolla. Kyselyyn vastasi 96 prosenttia henkilöstöstä, ja siinä esimiehet saavat palautetta vuorovaikutus- ja johtamistaidoistaan omalta esimieheltään, vertaisryhmältään ja alaisiltaan.

Katsaus tulevaan

Mandatum Lifen yritys vastuutavoitteiden keskiössä on pienentää edelleen sijoitustensa hiili-intensiteettiä ja auttaa sijoittaja-asiakkaitaan vähentämään sijoitustensa hiilijalanjälkeä omat sijoitustavoitteensa huomioiden. Yhtiö julkaisi alkuvuodesta 2018 aiheeseen liittyvän sijoittajaoppaan yhteistyössä WWF Suomen kanssa.

Vastuullisten henkilöstökäytäntöjen puolella Mandatum Life jatkaa työtä ollakseen yksi Suomen parhaimpia työpaikkoja ja auttaakseen asiakasyrityksiään menestymään paremmin. Mandatum Life liittyi alkuvuodesta 2018 myös FIBS:n Monimuotoisuusverkoston jäseneksi ja sitoutuu edistämään tasa-arvoista johtamista ja yhdenvertaisia mahdollisuuksia työyhteisössä sekä viestimään tasapuolisuuteen liittyvistä tavoitteista ja saavutuksista.

Mittava projekti osakeoikeuksien turvaamiseksi

Sampo käynnisti loppuvuonna 2016 suuren mittakaavan projektin, jossa pyrittiin tavoittamaan arvo-osuusjärjestelmään siirtämättä jääneiden Sammon osakkeiden omistajat. Näillä oli omistuksessaan noin seitsemän miljoonaa Sammon osaketta eli noin prosentti Sammon osakekannasta. Tavoitteena oli saada osakkeenomistajat tietoisiksi siitä, että osakeoikeuksiansa turvaamiseksi osakkeet pitää siirtää arvo-osuustilille ennen Sammon huhtikuussa 2017 järjestettyä yhtiökokousta.

Osakeyhtiölain 4 luvun 10 §:n 2 momentin mukaan Sammon yhtiökokouksella oli keväällä 2017 mahdollisuus päättää, että oikeus yhteistilille kirjattuun Sampo Oyj:n osakkeeseen menetetään, jollei osakkeenomistaja ole vaatinut osakkeen kirjaamista arvo-osuusjärjestelmään. Osakeyhtiölaki ei edellyttänyt Sampoa enää tiedottamaan arvo-osuusjärjestelmän ulkopuolella oleville osakkaille mahdollisuudesta menettää yhteistilille kirjatut osakkeet. Sampo Oyj:n hallituksen tarkastusvaliokunta kuitenkin päätti, että paperiosakkeiden omistajia yritetään vielä tavoittaa, jotta he eivät menettäisi osakeoikeuksiaan.

Sampo aloitti marraskuussa 2016 projektin arvo-osuusjärjestelmään siirtämättä jääneiden osakkeiden omistajien löytämiseksi. Projekti oli mittakaavaltaan poikkeuksellinen. Arvo-osuusjärjestelmään oli siirtämättä vajaat 7 miljoonaa osaketta, mikä vastasi noin prosenttia Sammon osakkeiden yhteismäärästä.

Sammosta lähetettiin 3.11.2016 muistutuskirje 75 000 yksityishenkilölle, jotka oli 12.9.1997 päivätyn osakasluettelon mukaan merkitty yhteistilillä olevien osakkeiden omistajiksi ja jotka eivät vielä olleet siirtäneet Sampo-osakkeitaan omalle arvo-osuustililleen. Kirjeessä pyydettiin viemään Sammon paperiset osakekirjat pankkiin ja siirtämään ne arvo-osuustilille siltä varalta, että Sammon yhtiökokous päättäisi huhtikuussa 2017 arvo-osuusjärjestelmään siirtämättä jätettyjen osakkeiden osakeoikeuksien menetyksestä.

Sammolle paperiosakeprojekti oli viimeinen yritys tavoittaa osakkeenomistajia, joiden osakkeita ei ollut siirretty arvo-osuustilille. Heitä oli yritetty tavoittaa esimerkiksi kirjein ja lehti-ilmoituksin jo vuonna 1997, kun yhtiö siirtyi arvo-osuusjärjestelmään. Myös mediassa käsiteltiin asiaa laajasti.

Tammikuussa 2017 kaksi osakkeenomistajaa jätti Sammolle kirjalliset ehdotukset, jotka otettiin yhtiökokouksen esityslistalle.

Toisessa ehdotuksista esitettiin, että oikeus arvo-osuusjärjestelmään kuuluvaan osakkeeseen ja siihen perustuvat oikeudet menetetään yhteistilillä olevien osakkeiden osalta. Ehdotuksen mukaan yhtiön hallituksen olisi mitätöitävä osakkeet, jotka näin tulisivat yhtiön haltuun.

Toisessa ehdotuksessa esitettiin puolestaan, että päätös rekisteröimättömien osakkeiden mitätöinnistä tehtäisiin

aikaisintaan 1.2.2020 ja että siihen mennessä olisi aktiivisesti yritettävä tavoittaa kaikki ne yhtiön osakkeenomistajat, jotka eivät ole siirtäneet omistustaan arvo-osuusjärjestelmään.

Sampo Oyj:n yhtiökokous päätti 27.4.2017 osakkeenomistajien 98,9 prosentin enemmistöllä, että rekisteröimättömien osakkeiden oikeudet menetetään.

Medianäkyvyys auttoi tavoittamaan osakkeenomistajia

Sampo pyrki tavoittamaan kuuden kuukauden sisällä mahdollisimman monet niistä henkilöistä, jotka eivät olleet siirtäneet paperisia osakekirjojaan arvo-osuustililleen. Tavoitteena oli myös saada asianosaiset toimimaan hyvissä ajoin ennen yhtiökokouspäivää 27.4., joka oli viimeinen mahdollinen ajankohta jälkivaihtovaatimuksen tekoon sillä oletuksella, että yhtiökokous päättäisi osakeoikeuksien menetyksestä.

Media auttoi aktivoimaan suurta yleisöä nostamalla esiin Sammon paperisten osakekirjojen nykyarvon. Ylen pääuutislähetysten uutisointi ja valtakunnallisissa sanomalehdissä ilmestyneet artikkelit näkyivät välittömästi Sammon osakaspalvelun saamien tiedustelujen määrässä. Enimmillään osakaspalveluun tuli yhdessä vuorokaudessa yli 5 000 osakekirjoihin liittyvää sähköpostiviestiä. Lokakuun 2016 ja lokakuun 2017 välillä Sampo sai yhteensä noin 100 000 osakekirjoja koskevaa yhteydenottoa. Sammon osakekirjojen omistajien etsinnästä julkaistiin alle puolessa vuodessa kaikkiaan yli 150 lehtiartikkelia.

Paperiosakkeiden omistajien etsintään osallistui toistakymmentä sampolaista. Lisäksi yhtiön osakasneuvontaan palkattiin kymmeniä oikeustieteen opiskelijoita käsittelemään yhteydenottoja. Kadonneiden osakekirjojen kuoletusta koskevat kyselyt työllistivät poikkeuksellisen paljon myös Helsingin käräjäoikeutta. Osakkeiden jälkivaihtovaatimukset työllistivät puolestaan osakkeiden jälkivaihdosta vastannutta Danske Bankia ja muita pankkeja.

Takaraja pankkien jälkivaihtoprosessien loppuun saattamiselle umpeutui lokakuun 2017 lopussa. Yhteistilien osakemäärä laski 2 154 710 osakkeella marraskuusta 2016. Marraskuun 2016 alkuun verrattuna Sammon

osakkeenomistajien määrä oli vuoden aikana kasvanut noin 20 000:lla runsaaseen 108 000:een.

Joulukuussa 2017 Sampo tiedotti, että sen hallitus oli yhtiökokouksen mukaisesti päättänyt mitätöidä yhteistilillä 1.12.2017 olleet 4 648 150 Sammon osaketta. Määrä vastaa 0,8 prosenttia Sampo Oyj:n osakkeiden kokonaismäärästä ja osakkeisiin liittyvistä äänistä.

Osakkeiden mitätöinti tuli lainvoimaiseksi 22.12.2017. Sampo Oyj:n kaikkien osakkeiden määrä on 555 351 850, jolloin osakemäärä jakautuu 554 151 850 Sammon A-sarjan osakkeeseen ja 1 200 000 B-sarjan osakkeeseen. Osakkeisiin liittyvä kokonaismäärä on 560 151 850.

Sammon paperiosakeprojekti lukuina

2,2 milj.

Seitsemästä miljoonasta paperiosakkeesta saatiin arvo-osuustilille siirrettyä määräajassa lopulta lähes 2,2 miljoonaa osakekirjaa. Mitätöitäväksi jäi 0,8 prosenttia Sammon osakkeista.

993

Käräjäoikeuden kuolettamishakemukset ilmestyvät Virallisessa lehdessä. Tammikuun 2017 ensimmäisessä numerossa oli Sammon osakekirjojen kuolettamishakemusten seurauksena 993 sivua, kun julkaisun sivumäärä tavallisesti on noin 20.

7 800

Helsingin käräjäoikeuteen tuli marraskuun 2016 ja huhtikuun 2017 välillä yhteensä 7 800 Sammon osakekirjojen kuolettamishakemusta. Normaalisti Helsingin käräjäoikeus käsittelee noin 3 400 hakemusasiasa vuodessa. Hakemuksia käsiteltiin myös muissa käräjäoikeuksissa.

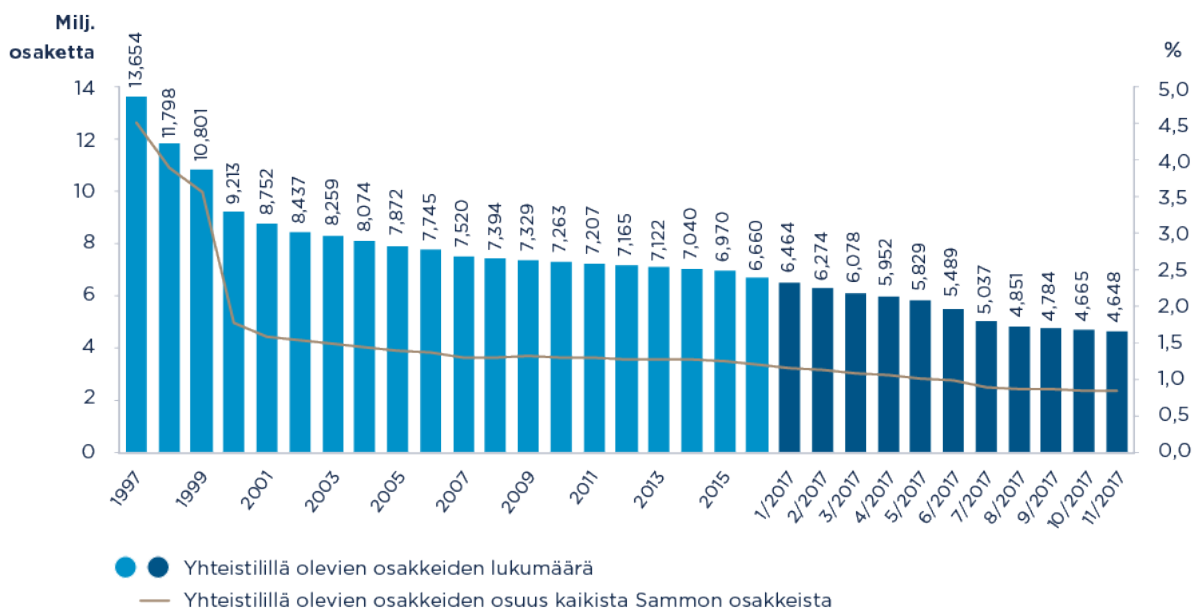
100 000

Sammon saamien yhteydenottojen määrä ylsi lopulta yli sataan tuhanteen.

15 000

Sampo toimitti runsaan puolen vuoden aikana yli 15 000 rekisteriotetta niitä tiedustelleille osakkeenomistajille.

Yhteistilillä olevien osakkeiden lukumäärä vuodesta 1997 alkaen

Sampo Oyj:n A-sarjan osake splitattiin vuonna 2001 viiteen osaan.

Vuosien 1997-2000 lukumäärät on kerrottu viidellä.

HALLINNOINTI

Selvitys hallinto- ja ohjausjärjestelmästä	45
Hallintomalli	45
Hallitus	46
- Hallituksen tehtävät	49
- Hallituksen jäsenten valinta ja toimikaudet	49
Hallituksen asettamat valiokunnat	52
- Tarkastusvaliokunta	52
- Nimitys- ja palkkiovaliokunta	53
Johtoryhmä	54
- Johtoryhmän tehtävät	57
Konsernijohtaja	58
Palkitseminen	58
- Palkka- ja palkkioselvitys	58
- Hallituksen jäsenten palkitseminen	58
- Konsernijohtajan ja muiden Sampo-konsernin johtoryhmän jäsenten palkitseminen	59
Yritysvastuu	60
Sisäinen tarkastus	60
Sisäpiirihallinto	60
Tilintarkastaja	61

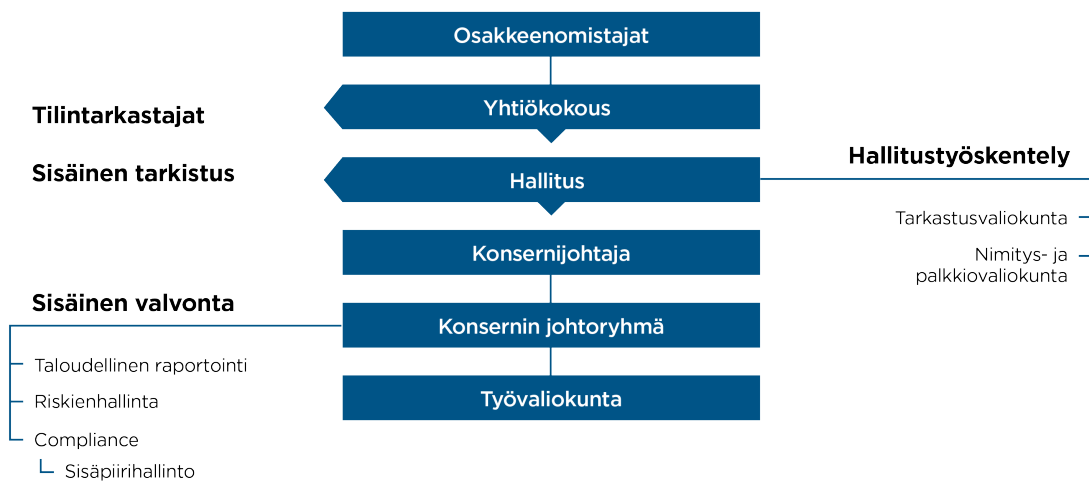
Selvitys hallinto- ja ohjausjärjestelmästä

Vuoden 2017 aikana Sampo noudatti Arvopaperimarkkinayhdistys ry:n 1.10.2015 hyväksymää ja 1.1.2016 voimaan tullutta Suomen listayhtiöiden uutta hallinnointikoodia kokonaisuudessaan.

Sampo on julkistanut listayhtiöiden hallinnointikoodin edellyttämän, arvopaperimarkkinalain (746/2012) 7. luvun 7 §:ssä tarkoitetun liikkeeseenlaskijan hallinto- ja ohjausjärjestelmää koskevan selvityksen (CG-selvitys) sivustollaan.

[Sammon selvitys hallinto- ja ohjausjärjestelmästä \(www.sampo.com/selvitys\)](http://www.sampo.com/selvitys)

Hallintomalli

Hallitus

Sampo Oyj:n varsinaisessa yhtiökokouksessa vuosittain valittava Sampo Oyj:n hallitus käyttää yhtiökokousten välillä ylintä päätösvaltaa Sampo-konsernissa. Sammon hallituksen tehtävänä on yhtiön johtaminen lakien, viranomaismääräysten, yhtiöjärjestyksen ja yhtiökokouksen tekemien päätösten mukaisesti.

Björn Wahlroos

Hallituksen puheenjohtaja
s. 1952

LUOTTAMUSTOIMET 31.12.2017

Nordea Bank AB (publ), hallituksen puheenjohtaja;
UPM-Kymmene Oyj, hallituksen puheenjohtaja;
Hanken Svenska handelshögskolan, hallituksen puheenjohtaja;
Mannerheim-Säätiö, hallituksen jäsen;
Elinkeinoelämän Valtuuskunta EVA, hallituksen jäsen;
Elinkeinoelämän Tutkimuslaitos ETLA, hallituksen jäsen;
Useita muita luottamustoimia

Valittu Sampo Oyj:n hallitukseen 5.4.2001. Sampo Oyj:n osakkeita suoraan tai määräysvaltayhteisön kautta 10 501 265 kappaletta.

Sammon hallitus on arvioinut Björn Wahlroosin olevan riippumaton yhtiöstä ja yhtiön merkittävistä osakkeenomistajista Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodin mukaisesti.

Eira Palin-Lehtinen

Hallituksen varapuheenjohtaja
s. 1950

LUOTTAMUSTOIMET 31.12.2017

Sigrid Juséliuksen Säätiö, hallituksen varajäsen ja raha-asiaiden valiokunnan jäsen

Valittu Sampo Oyj:n hallitukseen 15.4.2008. Sampo Oyj:n osakkeita suoraan tai määräysvaltayhteisön kautta 5 682 kappaletta.

Sammon hallitus on arvioinut Eira Palin-Lehtisen olevan riippumaton yhtiöstä ja yhtiön merkittävistä osakkeenomistajista Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodin mukaisesti.

Christian Clausen

Pohjoismaiden puheenjohtaja, BlackRock, Inc.
s. 1955

LUOTTAMUSTOIMET 31.12.2017

BlackRock Group Ltd, hallituksen jäsen;
BW Group, hallituksen jäsen

Valittu Sampo Oyj:n hallitukseen 21.4.2016. Sampo Oyj:n osakkeita suoraan tai määräysvaltayhteisön kautta 929 kappaletta.

Sammon hallitus on arvioinut Christian Clausenin olevan riippumaton yhtiöstä ja yhtiön merkittävistä osakkeenomistajista Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodin mukaisesti.

Jannica Fagerholm

Toimitusjohtaja, Signe ja Ane Gyllenbergin säätiö
s. 1961

LUOTTAMUSTOIMET 31.12.2017

Kesko Oyj, hallituksen jäsen;
Teleste Oyj, hallituksen jäsen;
Svenska litteratursällskapet i Finland rf., hallituksen jäsen;
Hanken Svenska handelshögskolan, hallituksen jäsen ja sijoitusvaliokunnan puheenjohtaja;
Kelonia (Private Equity -sijoitusyhtiö), hallituksen jäsen;
Veritas Eläkevakuutus, hallintoneuvoston jäsen

Valittu Sampo Oyj:n hallitukseen 18.4.2013. Sampo Oyj:n osakkeita suoraan tai määräysvaltayhteisön kautta 2 826 kappaletta.

Sammon hallitus on arvioinut Jannica Fagerholmin olevan riippumaton yhtiöstä ja yhtiön merkittävistä osakkeenomistajista Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodin mukaisesti.

Adine Grate Axén

Toimitusjohtaja, Adine Grate AB
s. 1961

LUOTTAMUSTOIMET 31.12.2017

Sky, hallituksen jäsen ja tarkastusvaliokunnan puheenjohtaja;
Madrage Capital Partners AB, hallituksen jäsen;
AP 7, hallituksen varapuheenjohtaja;
Swedavia AB, hallituksen jäsen;
3 Scandinavia, neuvonantaja ja hallituksen jäsen

Valittu Sampo Oyj:n hallitukseen 14.4.2011. Sampo Oyj:n osakkeita suoraan tai määräysvaltayhteisön kautta 5 590 kappaletta.

Sammon hallitus on arvioinut Adine Grate Axénin olevan riippumaton yhtiöstä ja yhtiön merkittävistä osakkeenomistajista Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodin mukaisesti.

Veli-Matti Mattila

Toimitusjohtaja, Elisa Oyj
s. 1961

LUOTTAMUSTOIMET 31.12.2017

Elinkeinoelämän keskusliitto EK, hallituksen puheenjohtaja ja edustajiston jäsen;
Elinkeinoelämän valtuuskunta EVA, hallituksen jäsen;
Elinkeinoelämän tutkimuslaitos ETLA, hallituksen jäsen;
Huoltovarmuusneuvosto, jäsen;
Suomen Messut, hallintoneuvoston jäsen

Valittu Sampo Oyj:n hallitukseen 7.4.2009. Sampo Oyj:n osakkeita suoraan tai määräysvalta-yhteisön kautta 5 680 kappaletta.

Sammon hallitus on arvioinut Veli-Matti Mattilan olevan riippumaton yhtiöstä ja yhtiön merkittävistä osakkeenomistajista Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodin mukaisesti.

Risto Murto

Toimitusjohtaja, Keskinäinen työeläkevakuutusyhtiö Varma
s. 1963

LUOTTAMUSTOIMET 31.12.2017

Wärtsilä Oyj Abp, hallituksen jäsen;
Työeläkevakuuttajat TELA ry, hallituksen puheenjohtaja;
Oulun yliopisto, hallituksen puheenjohtaja;
Suomen Kansallisooppera ja -baletti, hallintoneuvoston jäsen

Valittu Sampo Oyj:n hallitukseen 16.4.2015. Sampo Oyj:n osakkeita suoraan tai määräysvalta-yhteisön kautta 1 373 kappaletta.

Sammon hallitus on arvioinut Risto Murron olevan riippumaton yhtiöstä ja yhtiön merkittävistä osakkeenomistajista Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodin mukaisesti.

Per Arthur Sørli

Toimitusjohtaja, Borregaard ASA
s. 1957

LUOTTAMUSTOIMET 31.12.2017

Inspira-tiedekeskus, hallituksen jäsen;
Umkomaas Lignin (Pty), hallituksen puheenjohtaja

Valittu Sampo Oyj:n hallitukseen 12.4.2012. Sampo Oyj:n osakkeita suoraan tai määräysvalta-yhteisön kautta 3 806 kappaletta.

Sammon hallitus on arvioinut Per Arthur Sørlien olevan riippumaton yhtiöstä ja yhtiön merkittävistä osakkeenomistajista Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodin mukaisesti.

Hallitusta valittaessa kaikki valitut jäsenet olivat riippumattomia sekä yhtiön suurista osakkeenomistajista että yhtiöstä.

Tiedot on kuvattu 31.12.2017 tilanteen mukaisina, jos ei ole toisin ilmoitettu. Hallituksen jäsenten ansioluettelot ovat kokonaisuudessaan luettavissa osoitteessa www.sampo.com/hallitus.

Hallituksen tehtävät

Hallituksen toimintaperiaatteet ja keskeiset tehtävät on määritelty hallituksen työjärjestyksessä.

Hallitus päättää muun muassa Sampo-konsernin strategiasta ja vahvistaa yleisohjeet, joiden mukaan Sampo-konsernin riskienhallinta, palkitseminen, compliance ja sisäinen valvonta järjestetään. Lisäksi hallitus vastaa konsernin toimintojen asianmukaisesta järjestämisestä, määrittelee konserniyhtiöille sisäiset pääomitus koskevat vähimmäisvaatimukset ja valvoo konserniyhtiöiden kannattavuutta, rahoitusasemaa ja pääomien riittävyyttä. Hallitus myös päättää yhtiön toimialan puitteissa Sampo-konsernin laajuuteen ja laatuun nähden epätavallisista ja laajakantoisista asioista.

Lisäksi hallitus arvioi säännöllisesti omaa toimintaansa ja yhteistyötään johdon kanssa.

Hallitus valitsee ja vapauttaa konsernijohtajan, Sampo-konsernin johtoryhmään kuuluvat johtajat ja konsernin tarkastusjohtajan. Hallitus myös päättää heidän palvelussuhteidensa ehdoista ja muusta kompensatiosta. Lisäksi hallitus vahvistaa konsernin henkilöstösuunnittelun tavoitteet ja valvoo niiden toteutumista sekä päättää konsernin kompensatiojärjestelmän perusteet ja päättää muut laajakantoiset henkilöstöä koskevat asiat.

Konsernin asianmukaisen toiminnan varmistamiseksi hallitus on vahvistanut sisäisiä ohjeita, jotka koskevat Sampo-konsernin yleisiä toimintaperiaatteita, riskienhallintaa, palkitsemista, compliancea, sisäistä valvontaa ja raportointia.

Hallituksen jäsenten valinta ja toimikaudet

Sammon yhtiöjärjestyksen mukaan yhtiön hallitukseen kuuluu vähintään kolme ja enintään kymmenen osakkeenomistajien yhtiökokouksessa valitsemaa jäsentä.

Sammon hallitusta koskevan [monimuotoisuuspolitiikan](#) mukaan hallitusta valittaessa tavoitteena on mm. varmistaa, että hallituksella kokonaisuutena on sen työn kannalta riittävä osaaminen ja kokemus konsernin toiminnan kannalta tärkeimpien alueiden ja markkinoiden yhteiskunnallisista, liiketoiminnallisista ja kulttuurisista olosuhteista. Hallituksen monipuolinen pätevyys ja osaaminen, sen monimuotoisuus, kuten ikä- ja sukupuolijakauma, maantieteellinen jakauma sekä koulutuksellinen ja ammatillinen tausta, ovat hallitusta valittaessa merkittäviä huomioon otettavia seikkoja. Monimuotoisuuspolitiikan mukaan ja hallinnointikoodin edellyttämällä tavalla on myös tärkeää, että jäseneksi valittavalla on tehtävän edellyttämä pätevyys ja mahdollisuus käyttää riittävästi aikaa tehtävien hoitamiseen.

Hallituksen jäsenten lukumäärän ja sen kokoonpanon on mahdollistettava hallituksen tehtävien tehokas hoitaminen. Hallituksen jäsenenä on kumpaakin sukupuolta ja tavoitteena on, että kumpaakin sukupuolta on vähintään 37,5 prosenttia

hallituksen jäsenmäärästä. Vuoden 2017 aikana hallituksen sukupuolijakauma täytti asetetun tavoitteen.

Monimuotoisuuspolitiikan mukaan Sammon nimitys- ja palkkiovaliokunnan tehtävänä on etsiä, arvioida ja suosittelaa jäseniä hallitukseen. Valiokunnan ja hallituksen on huomioitava seuraavat tekijät sekä muut hallituksen mahdollisesti määrittelemät tekijät:

1. Sääntelyyn perustuvat vaatimukset hallituksen jäsenille ja sen kokoonpanoon;
2. Hallituksen yleinen kokoonpano huomioiden jäsenten ammatillinen kokemus, osaaminen, tietotaito, erilaiset näkemykset sekä taustat;
3. Hallituksen jäsenten aikaisempi toiminta hallituksessa (osallistuminen, perehtyneisyys yhtiön toimintaan, aktiivisuus kokouksissa, kiinnostuneisuus yhtiön asioihin, yhtiön periaatteiden ja ohjeiden noudattaminen);
4. Ajankäyttö hallitustyöskentelyyn; sekä
5. Muut kriteerit (esimerkiksi uusien jäsenten osalta rehellisyys, harkintakyky, ajankäyttöön liittyvät resurssit).

Nimitysvaliokunta antaa yhtiökokouksessa selonteon työskentelytavoistaan ja ehdotustensa perusteista.

Vuoden 2017 varsinainen yhtiökokous päätti, että hallituksen jäsenmäärä on kahdeksan jäsentä vuonna 2018 pidettävän varsinaisen yhtiökokouksen päättymiseen saakka. Hallituksen jäsenten toimikausi kestää niin ikään valintaa seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen päättymiseen saakka.

Hallituksen jäsenet valitsevat keskuudestaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan ensimmäisessä varsinaisen yhtiökokouksen jälkeen pidettävässä kokouksessa.

Sampo Oyj:n hallitus piti vuoden 2017 aikana kymmenen kokousta. Hallituksen jäsenten osallistumisprosentti kokouksiin oli 100.

Hallituksen sukupuolijakauma

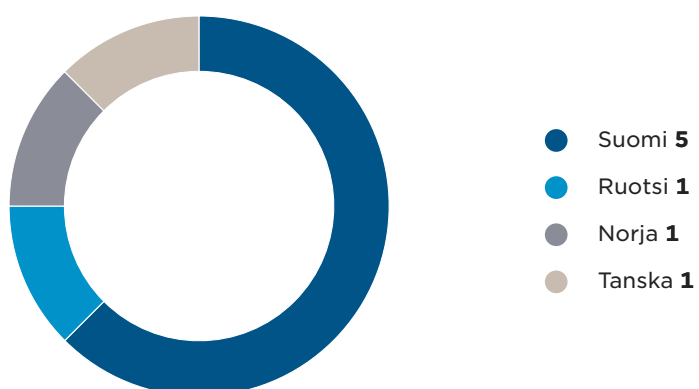
Hallituksen jäsenten hallitusvuodet

Hallituksen jäsenten koulutustausta

Hallituksen jäsenten kotimaat

Hallituksen asettamat valiokunnat

Hallitus voi asettaa määräämiään tehtäviä varten valiokuntia, johtoryhmiä ja muita pysyviä tai määräaikaisia elimiä. Hallitus vahvistaa Sammon valiokuntien ja johtoryhmän työjärjestyksen ja muiden asettamiensa toimielinten toimintaohjeet ja toimintavaltuudet.

Hallituksella on tarkastusvaliokunta sekä nimitys- ja palkkiovaliokunta, joiden jäsenet se nimittää keskuudestaan valiokuntien työjärjestysten mukaisesti.

Valiokuntien jäsenet, 31.12.2017

	Tarkastusvaliokunta	Nimitys- ja palkkiovaliokunta
Björn Wahlroos		puheenjohtaja
Eira Palin-Lehtinen		jäsen
Christian Clausen	jäsen	
Jannica Fagerholm	puheenjohtaja	
Adine Grate Axén	jäsen	
Veli-Matti Mattila		jäsen
Risto Murto		jäsen
Per Arthur Sørlie	jäsen	

Tarkastusvaliokunta

Tarkastusvaliokunnan tehtävänä on seurata tilinpäätöksen ja konsernitilinpäätöksen lakisääteistä tilintarkastusta sekä tilinpäätösraportoinnin prosessia ja valvoa Sampo-konsernin tilinpäätöksen oikeellisuutta ja taloudellista raportointiprosessia sekä muun kuin taloudellisen tiedon raportoinnin valmistelua.

Valiokunta myös valvoo tilintarkastajien toimintaa Suomen lakien puitteissa sekä seuraa haluamallaan tavalla tilintarkastajien tilintarkastus- ja muita laskuja. Edelleen valiokunnan tehtävänä on arvioida tilintarkastajien ja tilintarkastusyhteisön riippumattomuutta ja erityisesti oheispalvelujen tarjoamista Sampo-konsernille sekä valmistella tilintarkastajan valintaa ja heidän palkkiotaan koskevat päätösehdotukset yhtiökokoukselle.

Valiokunta seuraa konsernin sisäisen valvonnan ja sisäisen tarkastuksen tehokkuutta, riskienhallintajärjestelmien tehokkuutta sekä valvoo konsernin riskejä ja riskienhallinnan laatua ja kattavuutta. Lisäksi valiokunta vahvistaa sisäisen tarkastuksen toimintasuunnitelman ja seuraa sisäisen tarkastuksen raportointia, seuraa liiketoiminta-alueittain riskinotto politiikkojen toteutumista, limiittien käyttöä ja tuloksen kehitystä, valvoo riskienhallinnan periaatteiden ja muiden riskienhallintaan ja tarkastusvaliokunnan toimialaan kuuluvien muiden yleisohjeiden valmistelua ja

noudattamista sekä käsittelee yhtiön hallinto- ja ohjausjärjestelmästäan antamaan selvitykseen sisältyvää kuvausta taloudelliseen raportointiprosessiin liittyvien sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestelmien pääpiirteistä.

Valiokunta myös arvioi lakien ja määräysten noudattamista Sampo-konsernissa, seuraa konserniyhtiöiden merkittäviä oikeudenkäyntejä sekä toimeenpanee hallituksen valiokunnalle antamat muut tehtävät.

Työjärjestyksensä mukaan tarkastusvaliokuntaan kuuluu vähintään kolme yhtiön johtoon kuulumatonta hallituksen keskuudestaan valitsemaa jäsentä, joiden tulee olla yhtiöstä riippumattomia ja joista ainakin yhden tulee olla riippumaton yhtiön suurista osakkeenomistajista. Lisäksi valiokunnan kokouksiin osallistuvat tilintarkastaja, konsernijohtaja, konsernin talousjohtaja, merkittävimmän tytäryhtiön talousjohtaja, sisäisen tarkastuksen johtaja, riskienvalvonnasta vastaava konsernin johtoryhmän jäsen sekä konsernin riskienhallintajohtaja.

Tarkastusvaliokunnan puheenjohtajana vuonna 2017 toimi **Jannica Fagerholm** ja muut jäsenet olivat **Christian Clausen**, **Adine Grate Axén** ja **Per Arthur Sørlie**. Lisäksi kokouksiin osallistuivat tilintarkastajan edustaja, konsernijohtaja,

konsernin talousjohtaja, If Skadeförsäkring Holding AB:n talousjohtaja, konsernin riskienhallintajohtaja ja tarkastusjohtaja.

Tarkastusvaliokunta kokoontui vuoden 2017 aikana neljä kertaa. Valiokunnan jäsenten osallistumisprosentti kokouksiin oli 100.

Nimitys- ja palkkiovaliokunta

Nimitys- ja palkkiovaliokunnan tehtävänä on valmistella ja esitellä Sammon yhtiökokoukselle tehtävät esitykset hallituksen kokoonpanosta, hallituksen jäsenten palkkioista ja palkitsemisperiaatteista. Näissä asioissa valiokunta kuulee suurimpia osakkeenomistajia.

Lisäksi valiokunnan tehtävänä on valmistella Sammon hallitukselle tehtäviä esityksiä hallituksen jäsenten riippumattomuudesta, hallituksen valiokuntien kokoonpanosta ja puheenjohtajasta, konsernijohtajan ja Sampo-konsernin johtoryhmään kuuluvien johtajien, johtoryhmän yhteydessä toimivan työvaliokunnan kokoonpanosta nimittämisestä ja tarvittaessa heidän seuraajiensa kartoittamisesta. Edelleen valiokunta valmistele esitykset johtoryhmän jäsenten palkitsemisperiaatteista ja kompensatiosta.

Nimitys- ja palkkiovaliokunta valmistele hallituksen päätettäväksi Sampo-konsernin palkitsemisperiaatteet sekä Sampo Oyj:n palkitsemispolitiikan, Sampo-konsernin pitkäaikaiset kannustinjärjestelmät, pitkäaikaisten kannustinjärjestelmien ja lyhytaikaisten kannustinohjelmien perusteella maksettavat enimmäismäärät ja niiden pohjalta tehtävät lopulliset maksut.

Hallituksen valtuuttamana valiokunta päättää konsernijohtajaa ja konsernijohtajan sijaista lukuun

ottamatta johtoryhmään kuuluvien johtajien kiinteistä palkoista.

Valiokunta valmistele Sammon hallitukselle esityksen Sampo-konsernin tarkastusjohtajan nimittämisestä, työsuhteen ehdoista ja muusta kompensatiosta. Lisäksi valiokunnan tehtävänä on valmistella hallitukselle tehtäviä esityksiä hyvän hallintotavan (corporate governance) kehittämiseen liittyvistä asioista ja vahvistaa kriteerit ja prosessit hallituksen itsearviointia varten. Lisäksi valiokunta arvioi säännöllisesti omaa toimintaansa ja yhteistyötään johdon kanssa.

Hallituksen nimitys- ja palkkiovaliokuntaan kuuluu sen työjärjestyksen mukaan hallituksen puheenjohtaja valiokunnan puheenjohtajana, hallituksen varapuheenjohtaja ja yhdestä kolmeen hallituksen keskuudestaan valitsemaa jäsentä.

Vuonna 2017 nimitys- ja palkkiovaliokunnan puheenjohtajana toimi **Björn Wahlroos** ja muut jäsenet olivat **Veli-Matti Mattila, Risto Murto** ja **Eira Palin-Lehtinen**.

Nimitys- ja palkkiovaliokunta piti vuoden 2017 aikana viisi kokousta. Eira Palin-Lehtinen oli estynyt osallistumasta yhteen kokoukseen, joten valiokunnan jäsenten osallistumisprosentti kokouksiin oli 95.

Johtoryhmä

Hallitus on asettanut Sampo-konsernin johtoryhmän ja sen yhteydessä toimivan työvaliokunnan, joka toimii konsernijohtajan tukena valmisteltaessa asioita johtoryhmän käsiteltäväksi.

Kari Stadigh

**Konsernijohtaja, Sampo-konserni
Toimitusjohtaja, Sampo Oyj**

s. 1955

LUOTTAMUSTOIMET 31.12.2017

Nordea Bank AB (publ), hallituksen jäsen, hallituksen riskienhallintavaliokunnan puheenjohtaja;

Nokia Oyj, hallituksen jäsen;

If Skadeförsäkring Holding AB (publ), hallituksen puheenjohtaja;

Mandatum Henkivakuutusosakeyhtiö, hallituksen puheenjohtaja;

Finanssiala ry (FA), hallituksen varapuheenjohtaja;

Niilo Helanderin Säätiö, hallituksen jäsen;

Waypoint Group Holdings SA, hallituksen jäsen

Sampo-konsernin johtoryhmän jäsen vuodesta 2001. Sampo Oyj:n osakkeita suoraan, lähipiirin tai määräysvaltayhteisön kautta 286 558 kappaletta.

Knut Arne Alsaker

Talousjohtaja, If Skadeförsäkring Holding AB (publ)

s. 1973

LUOTTAMUSTOIMET 31.12.2017

If Skadeförsäkring AB (publ), hallituksen jäsen;

If Livförsäkring AB, hallituksen jäsen;

If P&C Insurance AS, hallituksen jäsen;

Sampo-konsernin johtoryhmän jäsen vuodesta 2014. Sampo Oyj:n osakkeita suoraan, lähipiirin tai määräysvaltayhteisön kautta 26 626 kappaletta.

Peter Johansson

**Konsernin talousjohtaja, Sampo-konserni
s. 1957**

LUOTTAMUSTOIMET 31.12.2017

If Skadeförsäkring Holding AB (publ), hallituksen jäsen;
Mandatum Henkivakuutusosakeyhtiö, hallituksen varapuheenjohtaja

Sampo-konsernin johtoryhmän jäsen vuodesta 2001. Sampo Oyj:n osakkeita suoraan, lähimpiin tai määräysvalta-yhteisön kautta 54 983 kappaletta.

Patrick Lapveteläinen

**Konsernin sijoitusjohtaja, Sampo-konserni
s. 1966**

LUOTTAMUSTOIMET 31.12.2017

Asiakastieto Group Oyj, hallituksen puheenjohtaja;
If Skadeförsäkring Holding AB (publ), hallituksen jäsen;
Mandatum Henkivakuutusosakeyhtiö, hallituksen jäsen

Sampo-konsernin johtoryhmän jäsen vuodesta 2001. Sampo Oyj:n osakkeita suoraan, lähimpiin tai määräysvalta-yhteisön kautta 245 272 kappaletta.

Torbjörn Magnusson

**Toimitusjohtaja, If Skadeförsäkring Holding AB (publ)
s. 1963**

LUOTTAMUSTOIMET 31.12.2017

Topdanmark A/S, hallituksen puheenjohtaja;
If Skadeförsäkring AB (publ), hallituksen puheenjohtaja;
If Skadeförsäkring Holding AB (publ), hallituksen jäsen;
Ruotsin Vakuutusyhtiöiden Keskusliitto, hallituksen jäsen;
Ruotsin Vakuutusalan Työntekijäjärjestö, hallituksen jäsen;
Insurance Europe, varapääjohtaja

Sampo-konsernin johtoryhmän jäsen vuodesta 2004. Sampo Oyj:n osakkeita suoraan, lähimpiin tai määräysvalta-yhteisön kautta 32 932 kappaletta.

Ivar Martinsen

**Johtaja, yritysasiakasliiketoiminta, If Skadeförsäkring AB (publ)
s. 1961**

LUOTTAMUSTOIMET 31.12.2017

Norjan finanssialan liitto (Finans Norge, FNO), hallituksen jäsen

Sampo-konsernin johtoryhmän jäsen vuodesta 2005. Sampo Oyj:n osakkeita suoraan, lähipiirin tai määräysvalta-yhteisön kautta 46 691 kappaletta.

Petri Niemisvirta

**Toimitusjohtaja, Mandatum Henkivakuutusosakeyhtiö
s. 1970**

LUOTTAMUSTOIMET 31.12.2017

Alma Media Oyj, hallituksen varapuheenjohtaja;

BenCo Insurance Holding B.V., hallituksen jäsen;

Topdanmark A/S, hallituksen jäsen;

Keskinäinen Vakuutusyhtiö Kaleva, hallituksen puheenjohtaja;

Keskinäinen työeläkevakuutusyhtiö Varma, hallituksen jäsen;

Keskuskauppakamari, hallituksen jäsen;

Finanssiala ry (FA), Henkivakuutuksen johtokunta, jäsen;

Elinkeinoelämän keskusliitto EK, talous- ja verovaliokunta, jäsen

Sampo-konsernin johtoryhmän jäsen vuodesta 2001. Sampo Oyj:n osakkeita suoraan, lähipiirin tai määräysvalta-yhteisön kautta 77 413 kappaletta.

Morten Thorsrud

**Johtaja, henkilöasiakasliiketoiminta, If Skadeförsäkring AB
(publ)
s. 1971**

LUOTTAMUSTOIMET 31.12.2017

**Norjan finanssialan liitto (Finans Norge, FNO), vahinkovakuutusvaliokunnan
puheenjohtaja**

Sampo-konsernin johtoryhmän jäsen vuodesta 2006. Sampo Oyj:n osakkeita suoraan, lähipiirin tai määräysvalta-yhteisön kautta 47 485 kappaletta.

Ricard Wennerklint

Varatoimitusjohtaja, If Skadeförsäkring Holding AB (publ)
s. 1969

LUOTTAMUSTOIMET 31.12.2017

Topdanmark A/S, hallituksen jäsen;
Nobia AB, hallituksen jäsen;
If P&C Insurance AS, hallituksen puheenjohtaja

Sampo-konsernin johtoryhmän jäsen vuodesta 2005. Sampo Oyj:n osakkeita suoraan, lähipiirin tai määräysvalta-yhteisön kautta 31 597 kappaletta.

Timo Vuorinen

s. 1964

Sampo-konsernin johtoryhmän jäsen 1.9.2009–2.11.2017.

Tiedot on kuvattu 31.12.2017 tilanteen mukaisina, jos ei ole toisin ilmoitettu. Johtoryhmän jäsenten ansioluettelot ovat kokonaisuudessaan luettavissa osoitteessa www.sampo.com/johto.

Johtoryhmän tehtävät

Sampo-konsernin johtoryhmä toimii konsernijohtajan tukena Sampo-konserniin liittyvien strategisten kysymysten valmistelussa, merkittävien tai luonteeltaan periaatteellisten operatiivisten asioiden käsittelyssä sekä sisäisen tiedonkulun varmistamisessa.

Johtoryhmässä käsitellään erityisesti Sampo-konsernin strategiaa, tuloskehitystä, suuria hankintoja ja projekteja, Sampo-konsernin rakennetta ja organisaatiota sekä hallinnon päälinjoja ja henkilöstöhallinnon linjakysymyksiä.

Työvaliokuntaan kuuluivat **Kari Stadigh** (puheenjohtaja), **Peter Johansson**, **Patrick Lapveteläinen**, **Torbjörn Magnusson**, **Petri Niemisvirta** ja **Ricard Wennerklint**.

Vuonna 2017 johtoryhmä kokoontui konsernijohtajan kutsusta neljä kertaa ja johtoryhmän yhteydessä toimiva työvaliokunta kahdeksan kertaa.

Konsernijohtaja

Yhtiöllä on toimitusjohtaja, joka on samalla Sampo-konsernin konsernijohtaja.

Hallitus valitsee ja vapauttaa konsernijohtajan sekä päättää hänen palvelussuhteensa ehdoista ja muusta kompensatiosta. Yhtiön toimitusjohtajana ja Sampo-konsernin konsernijohtajana toimii DI, DE **Kari Stadigh**.

Konsernijohtajan tehtävänä on hoitaa Sammon juoksevaa hallintoa hallituksen antamien ohjeiden ja määräysten mukaisesti. Konsernijohtaja saa ryhtyä Sammon toiminnan laajuus ja laatu huomioon ottaen epätavallisiin ja

laajakantoisiin toimiin vain hallituksen valtuuttamana. Konsernijohtaja huolehtii Sammon kirjanpidon lainmukaisuudesta ja varainhoidon luotettavasta järjestämisestä.

Kari Stadigh toimii toimitusjohtajana 1.1.2016 voimaan tulleella toimitusjohtajasopimuksella, joka on voimassa toistaiseksi. Sopimuksen mukaan konsernijohtajan irtisanomisaika on kuusi kuukautta, jolta ajalta konsernijohtajalle maksetaan irtisanomisajan palkka. Sopimus ei sisällä erillistä erokorvausta.

Palkitseminen

Työntekijöiden tasapuolinen ja kannustava palkitseminen on tärkeä keino, jolla Sampo-konserni vahvistaa kykyään luoda omistaja-arvoa kilpaillussa liiketoimintaympäristössä.

Palkitseminen on myös tärkeä menestystekijä Sammon kilpailussa osaavasta työvoimasta. Sammon palkitsemisstrategia on vastuullinen sekä työntekijöitä että osakkeenomistajia kohtaan, joten pitkän aikavälin

taloudellinen vakaus ja konsernin arvon kehitys ohjaavat palkitsemisjärjestelmien suunnittelua.

Sampo Oyj:n hallitus on määritellyt Sampo-konsernin palkitsemisperiaatteet, jotka koskevat kaikkia Sampo-konsernin yhtiöitä.

[Palkitsemisperiaatteet \(www.sampo.com/palkitseminen\)](http://www.sampo.com/palkitseminen)

Palkka- ja palkkioselvitys

Sampo on julkistanut listayhtiöiden hallinnointikoodin edellyttämän palkka- ja palkkioselvityksen sivustollaan.

[Palkka- ja palkkioselvitys \(www.sampo.com/palkkajapalkkioselvitys\)](http://www.sampo.com/palkkajapalkkioselvitys)

Hallituksen jäsenten palkitseminen

Sammon yhtiöjärjestyksen mukaan varsinainen yhtiökokous päättää hallituksen jäsenten palkkioista.

Vuoden 2017 varsinaisen yhtiökokouksen päätöksen mukaisesti hallituksen jäsenille on maksettu hallitus- ja valiokuntatyöskentelystä vuosipalkkiota vuonna 2018 pidettävän varsinaisen yhtiökokouksen päättymiseen saakka seuraavasti: hallituksen puheenjohtajalle 175 000 euroa, hallituksen varapuheenjohtajalle ja tarkastusvaliokunnan puheenjohtajalle 115 000 euroa, tarkastusvaliokunnan jäsenille 96 000 euroa ja muille hallituksen jäsenille 90 000 euroa. Hallituksen jäsenen edellytettiin hankkivan yhtiökokouksen päätöksen mukaisesti Sammon A-sarjan

osakkeita markkinoilta julkisessa kaupankäynnissä muodostuvaan hintaan 50 prosentilla hallituksen jäsenen vuosipalkkiosta, josta on ensin vähennetty verot ja vastaavat maksut. Loput palkkiosta maksettiin rahana. Sampo Oyj vastasi osakkeiden hankinnasta aiheutuvasta varainsiirtoverosta. Muille kuin suomalaisille hallituksen jäsenille aiheutuneiden lakisääteisten sosiaali- ja eläkekulujen suorittamisesta vastasi Sampo Oyj kulloinkin sovellettavan kansallisen lainsäädännön edellyttämällä tavalla.

Hallituksen jäsenet eivät ole saaneet muita etuuksia eivätkä he ole osallisina Sammon kannustinjärjestelmissä.

Konsernijohtajan ja muiden Sampo-konsernin johtoryhmän jäsenten palkitseminen

Hallitus päättää konsernijohtajan sekä Sampo-konsernin johtoryhmän jäsenten palvelussuhteen ehdoista ja muusta kompensatiosta nimitys- ja palkkiovaliokunnan esityksestä. Nimitys- ja palkkiovaliokunnalla on kuitenkin hallituksen valtuuttamana oikeus päättää konsernijohtajaa lukuun ottamatta johtoryhmän jäsenten kiinteistä palkoista.

Konsernijohtaja Kari Stadighin kokonaispalkkio koostuu kiinteästä palkasta, luontoiseduista ja maksuperusteisesta lisäeläkesopimuksesta sekä mahdollisista lyhytaikaisista ja pitkäaikaisista kannustepalkkioista.

Konsernijohtaja kuuluu lyhytaikaiseen kannustinohjelmaan, josta päätetään vuosittain erikseen. Konsernijohtajalle voidaan maksaa ohjelmasta palkkiona enintään yhdeksän kuukauden kiinteää palkkaa vastaavaa määrää.

Vuoden 2017 aikana konsernijohtaja kuului Sampo-konsernin avainhenkilöiden pitkäaikaisiin kannustinjärjestelmiin 2014 I ja 2017 I. Kannustinjärjestelmien ehdot ovat nähtävissä Sammon sivustolla.

[Kannustinjärjestelmien ehdot \(www.sampo.com/kannustinehdot\)](http://www.sampo.com/kannustinehdot)

Vuonna 2017 konsernijohtajalle maksettiin palkkaa ja palkkioita seuraavasti: kiinteää palkkaa ja luontoisetuja 1 124 176 euroa, lyhytaikaisia kannustepalkkioita (sisältäen vuoteen 2013 liittyvät lykätyt palkkiot mutta pois lukien vuonna 2017 lykätyt palkkiot) 597 599 euroa sekä pitkäaikaisia kannustepalkkioita 1 968 000 euroa eli yhteensä 3 689 776 euroa.

Osana 1.1.2016 voimaan tullutta toimitusjohtajasopimusta konsernijohtajan kanssa on lisäksi solmittu maksuperusteinen lisäeläkesopimus, jonka vuosikustannus Sammolle on 400 000 euroa.

Konsernin johtoryhmän jäsenten palkitseminen koostuu kiinteästä palkasta, luontoiseduista ja lisäeläkesopimuksesta sekä mahdollisista lyhytaikaisista ja pitkäaikaisista kannustepalkkioista.

Konsernin johtoryhmän jäsenet kuuluvat yhtiökohtaisiin, vuosittain päätettäviin lyhytaikaisiin kannustinohjelmiin. Lyhytaikaisen kannustepalkkion määräytymiseen vaikuttavat konsernin tulos, liiketoiminta-alueen tulos ja henkilökohtainen suoriutuminen. Konsernin johtoryhmän jäsenille maksettava lyhytaikainen kannustepalkkio voi olla enintään yhdeksän kuukauden palkkaa vastaavaa määrää.

Vuoden 2017 aikana konsernin johtoryhmän jäsenet osallistuivat Sampo-konsernin avainhenkilöiden pitkäaikaisiin kannustinjärjestelmiin 2011 I/2, 2014 I ja 2017 I.

Osa konsernijohtajan ja konsernin johtoryhmän jäsenten muuttuvista palkkioista lykätään kussakin konserniin kuuluvassa yhtiössä noudatettavan sääntelyjärjestelmän mukaisesti. Lykkäysajanjakson jälkeen tehdään jälkikäteinen riskiarviointi, ja hallitus päättää, voidaanko lykättyjä muuttuvia palkkioita maksaa kokonaan tai osittain vai jätetäänkö ne kokonaan maksamatta.

Osana työsopimustensa ehtoja konsernin johtoryhmän jäsenet kuuluvat lisäeläkejärjestelmien piiriin. Heidän sopimuksen mukainen eläkeikänsä on 60 tai 65 vuotta taikka heidän asuinvaltionsa työeläkejärjestelmässä asetettu eläkeikä.

Yksityiskohtaisempaa tietoa Sampo-konsernin palkitsemisesta vuonna 2017 on saatavissa Sammon julkistamasta palkitsemisraportista osoitteessa www.sampo.com/palkitsemisraportti.

Yritysvastuu

Sampo Oyj ja koko Sampo-konserni tiedostavat yhteiskuntavastuunsa ja kaikki konsernin yhtiöt ovat sitoutuneita vastuulliseen yrityskansalaisuuteen. Sampo sitoutuu toimintaansa kehittäessään edistämään taloudellisen, sosiaalisen ja ympäristön kestävyden periaatteita yhtiön etujen ja sidosryhmiensä odotusten mukaisesti. Sampo-konserni pyrkii tarjoamallaan tuotteilla ja palveluilla lisäämään omalta osaltaan hyvinvointia ja turvallisuutta yhteiskunnassa.

Sampo Oyj:n hallituksella on vastuu ja ylin päätösvalta konsernitason yritysvastuuasioissa. Hallitus on nimennyt tarkastusvaliokunnan valvomaan Sampo-konsernin muun kuin taloudellisen tiedon raportoinnin valmistelua

(Yritysvastuuraportti). Sammon sijoittajasuhteet ja konserniviestintä -yksikkö on operatiivisella tasolla vastuussa konsernitason yritysvastuun tehtävistä ja toiminnasta. Tytäryhtiöissä eri liiketoiminta-alueet, osastot ja yksiköt ovat aktiivisesti mukana Sampo-konsernin yritysvastuutyössä.

Sampo julkaisee ensimmäisen konsernitason yritysvastuuraportin ajalta 1.1. - 31.12.2017 kesäkuussa 2018. Raportti tarjoaa lisätietoa Sammon yritysvastuutoiminnasta. Vuodesta 2019 eteenpäin yritysvastuuraportti julkaistaan vuosittain mahdollisimman pian vuosikertomuksen julkaisun jälkeen, aina kuitenkin viimeistään 30.6.

Sisäinen tarkastus

Sammon sisäinen tarkastus on liiketoiminnoista riippumaton toiminto, joka tarkastaa sisäisen valvontajärjestelmän riittävyyttä ja tehokkuutta sekä tehtävien suorittamisen laatua Sampo-konsernissa. Sisäinen tarkastus on organisoitu liiketoimintaorganisaatiota vastaavasti.

Sampo Oyj:n hallitus valitsee ja vapauttaa Sampo-konsernin tarkastusjohtajan ja päättää tämän työsuhteen ehdoista ja muusta kompensatiosta.

Sammon hallituksen tarkastusvaliokunta vahvistaa sisäisen tarkastuksen toimintasuunnitelman vuosittain. Suoritetuista

tarkastuksista sisäinen tarkastus raportoi konsernijohtajalle ja tarkastusvaliokunnalle. Yhtiökohtaiset tarkastushavainnot raportoidaan yhtiöiden hallintoelimille ja johdolle.

Sisäinen tarkastus noudattaa tarkastustyössään paitsi Sampo Oyj:n hallituksen helmikuussa 2017 vahvistamaa sisäisen tarkastuksen ohjetta (Internal Audit Policy), myös IIA:n (Institute of Internal Auditors) vahvistamia kansainvälisiä sisäisen tarkastuksen ammattistandardeja (International Standards for the Professional Practice of Internal Auditing).

Sisäpiirihallinto

Sampo-konsernin toimiala, erityisesti tytäryhtiöiden laajan sijoitustoiminnan huomioiden, Sampo Oyj:n hallitus on vahvistanut koko konsernissa noudatettavan sisäpiiriohjeen, joka velvoittaa kaikkia Sampo-konsernin palveluksessa olevia henkilöitä sekä Sammon hallituksen jäseniä.

Sisäpiiriohjeessa on otettu huomioon ajantasainen ylikansallinen sääntely, kuten markkinoiden väärinkäyttöasetus (MAR), sekä soveltuva kansallinen sääntely mukaan lukien Helsingin pörssin sisäpiiriohje ja Finanssivalvonnan määräykset.

Konsernin johtoryhmän jäsenet ja ne konsernin työntekijät, jotka työskentelevät Sampo Oyj:n taloudellisten raporttien parissa tai joilla on pääsy mainittuihin dokumentteihin

ennen niiden julkistamista, ovat seuraavien kaupankäyntirajoitusten alaisia:

- henkilöiden tulee etukäteen saada lupa jokaiseen Sampo Oyj:n tai sen tytär- tai osakkuusyhtiön rahoitusvälineen hankkimiseen tai luovuttamiseen,
- henkilöt eivät saa tehdä mitään yhtiön rahoitusvälineisiin liittyviä liiketoimia aikana, joka alkaa 30 kalenteripäivää ennen Sampo-konsernin taloudellisen raportin julkaisemista (ns. laajennettu suljettu ikkuna), ja
- henkilöiden kaupankäyntiä on rajoitettu niin sanotulla lyhyen kaupan kiellolla, jonka perusteella samojen osakkeiden hankinnan ja luovutuksen tai vastaavasti luovutuksen ja hankinnan välisen ajan tulee olla vähintään kuukausi.

Sampo-konsernin sisäpiiriohjeen ja sen taustalla vaikuttavan sääntelyn mukaisten velvoitteiden noudattamista valvoo viranomaisten lisäksi Sampo-konsernissa Sampo Oyj:öön keskitetty sisäpiirihallinto, jota johtaa sisäpiirivastaava.

30.9.2017 alkaen Sammon tytäryhtiöksi tullessa, Nasdaq Kööpenhaminassa listatussa Topdanmark AS:ssä on lisäksi

erillinen, Topdanmarkin rahoitusvälineitä koskeva, tanskalaisen sääntelyn edellyttämä sisäpiirisääntelynsä.

Sampo-konsernin sisäpiiriohje on saatavilla konsernin verkkosivustolla osoitteissa www.sampo.com/sisapiiri.

Tilintarkastaja

Ernst & Young Oy

KHT-yhteisö

Päävastuullinen tilintarkastaja

KHT Kristina Sandin

Tilintarkastajalle suoritettiin toimestaan palkkiota laskun mukaan yhteensä 2 438 827 euroa. Lisäksi Ernst & Young Oy:lle maksettiin muista kuin tilintarkastukseen liittyvistä palveluista palkkioita yhteensä 291 316 euroa.

KHT-yhteisö Ernst & Young Oy on toiminut Sampo Oyj:n tilintarkastajana keskeytyksettä vuonna 2002 tapahtuneen

kilpailutuksen jälkeen. Yleisen edun kannalta merkittävien yhteisöjen lakisääteistä tilintarkastusta koskevista erityisvaatimuksista ja komission päätöksen 2005/909/EY kumoamisesta 16.4.2014 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 537/2014 41 artiklan siirtymäsäännösten mukaisesti Sampo Oyj ei saa 17.6.2023 lukien uusia tilintarkastustoimeksiantoja Ernst & Young Oy:n kanssa, eli Sampo Oyj:n on viimeistään vuoden 2024 varsinaisessa yhtiökokouksessa vaihdettava tilintarkastusyhteisöä.

HALLITUKSEN TOIMINTAKERTOMUS

Sampo-konserni	64
- Taloudellinen kehitys	65
Liiketoiminta-alueet	67
- If	67
- Topdanmark	69
- Osakkuusyhtiö Nordea	70
- Mandatum Life	71
- Omistusyhteisö	72
Muut tapahtumat	73
- Topdanmarkin konsolidointi	73
- Muutoksia konsernirakenteessa	73
- Vakuutuskannan siirto Mandatum Lifestä Danske Bankille	73
- Muutoksia konsernin johdossa	73
Hallinnointi	74
- Yhtiökokous	74
- Yritysvastuu	75
- Henkilöstö	75
- Palkitseminen	76
- Riskienhallinta	77
Osakkeet, osakepääoma ja osakkeenomistajat	77
- Osakkeet ja osakepääoma	77
- Yhteistilillä olleet osakkeet	80
- Hallituksen valtuutukset	80
- Osakkeenomistajat	81
Taloudellinen tilanne	84
- Sisäiset osingot	84
- Luottoluokitukset	84
- Vakavaraisuus	84
- Velkarahoitus	86
Tulevaisuuden näkymät	87
- Näkymät vuodelle 2018	87
- Konsernin suurimmat riskit ja epävarmuustekijät lyhyellä aikavälillä	87
Voitonjakoehdotus	87

Tunnusluvut	88
Tunnuslukujen laskentakaavat	90
- Koko konsernin yhteiset tunnusluvut	90
- Vahinkovakuutustoiminnan tunnusluvut	91
- Henkivakuutustoiminnan tunnusluvut	92
- Osakekohtaiset tunnusluvut	92

Sampo-konserni

Sampo-konsernin vuosi 2017 oli vahva. Erityisesti vakuutustoiminnot menestyivät hyvin ja yhtiöt raportoivat ennätystuloksia. Sampo-konsernin tulos ennen veroja vuodelta 2017 oli 2 482 miljoonaa euroa (1 871) ja markkina-arvojen muutokset huomioiva konsernin laaja tulos nousi 2 146 miljoonaan euroon (1 760). Tulokseen sisältyy 706 miljoonan euron kertaluonteinen Topdanmarkin kirjanpitoikäytännön muutoksesta johtuva voittoerä.

Osakekohtainen tulos oli 3,96 euroa (2,95) ja markkina-arvojen laskettu osakekohtainen tulos oli 3,79 euroa (3,14). Konsernin oman pääoman tuotto nousi 17,1 prosenttiin (15,0) vuonna 2017. Osakekohtainen substanssi 31.12.2017 oli 25,37 euroa (24,86).

Hallitus ehdottaa 19.4.2018 järjestettävälle yhtiökokoukselle osinkoa jaettavaksi 2,60 euroa osakkeelta (2,30). Maksettavan osingon kokonaismäärä on 1 444 miljoonaa euroa (1 288).

If-segmentin tulos ennen veroja oli 818 miljoonaa euroa (824). Vakuutustekninen tulos oli erinomainen ja vuoden 2017 yhdistetty kulusuhde ylsi 85,3 prosenttiin (84,4). Oman pääoman tuotto oli 21,3 prosenttia (25,3). Maksutulo kasvoi kiinteillä valuutoilla tarkasteltuna 1,8 prosenttia.

Topdanmark-segmentin tulos ennen veroja oli 142 miljoonaa euroa, kun huomioon ei oteta kertaluonteista 706 miljoonan euron voittoerää. Tämä erä, ts. Sammon Topdanmark-omistuksen kirjanpitoarvon ja käyvän arvon erotus 30.9.2017, huomioon ottaen segmentin tulos ennen veroja oli 848 miljoonaa euroa. Yhdistetty kulusuhde oli erinomainen 82,0 prosenttia (85,1). Maksutulon kasvu oli 1,4 prosenttia vahinkovakuutuksessa ja 11,0 prosenttia henkivakuutuksessa. Topdanmarkin hallitus ehdottaa vuoden 2018 yhtiökokoukselle osinkoa jaettavaksi 19 Tanskan kruunua osakkeelta. Yhtiökokouksen hyväksyessä osinkoehdotuksen Sampo Oyj:n osuus osingosta on 107 miljoonaa euroa.

Sammon osuus Nordean vuoden 2017 nettotuloksesta aleni 616 miljoonaan euroon (773). Nordean oman pääoman tuotto ilman kertaluonteisia eriä oli 9,5 prosenttia (11,5) ja ydinvakavaraisuussuhde nousi ennen siirtymäsäännösten huomioon ottamista 19,5 prosenttiin (18,4). Segmenttiraportoinnissa Nordean tuloksesta kirjattava osuus sisältyy Omistusyhteisö-segmenttiin. Nordean hallitus ehdottaa vuoden 2018 yhtiökokoukselle osinkoa jaettavaksi

0,68 euroa osakkeelta (0,65). Yhtiökokouksen hyväksyessä osinkoehdotuksen Sampo Oyj saa 26.3.2018 Nordeasta osinkoa 585 miljoonaa euroa (559).

Mandatum-segmentin tulos ennen veroja kohosi 236 miljoonaan euroon (210). Oman pääoman tuotto oli 13,3 prosenttia (15,9). Laskuperustekorollisen vastuuvelan diskonttaamisessa käytetty korko vuodelle 2018, 2019 ja 2020 on 0,25 prosenttia ja vuodelle 2021 korko on 2,75 prosenttia. Korkotäydennykset vuoden 2017 lopussa olivat 325 miljoonaa euroa (273).

Vuoden 2017 kolmannella neljänneksellä Sampo Oyj sitoutui sijoittamaan noin 500 miljoonaa euroa kahteen finanssialan yritykseen, Nets A/S:ään ja SAXO Bank A/S:ään.

Sampo-konsernin, pl. Topdanmarkin henkivakuutusyhtiö, sijoitusomaisuuden arvo oli 31.12.2017 yhteensä 22,2 miljardia euroa (20,7), josta korkosijoituksia oli 79 prosenttia (79), osakkeita 15 prosenttia (16) ja muita varoja 6 prosenttia (4). Ifin osuus sijoitusomaisuudesta oli 52 prosenttia (59), Topdanmarkin 13 prosenttia, Mandatum Lifem 28 prosenttia (34) ja Sampo Oyj:n 7 prosenttia (7).

Sampo-konsernin oma pääoma 31.12.2017 oli 12 848 miljoonaa euroa (11 934), kun mukaan ei oteta vähemmistön osuutta 660 miljoonaa euroa. Pääomaa kasvatti 2 146 miljoonan euron suuruinen konsernin laaja tulos ja sitä alensi 1 288 miljoonan euron suuruinen osinko. Muut muutokset olivat pieniä.

Sampo-konsernin vakavaraisuus lasketaan Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviin 2002/87/EY perustuvan lain rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta (2004/699) mukaisesti. Vuoden 2017 lopussa konsernin omat varat ylittivät vakavaraisuudelle asetetun vähimmäisvaatimuksen 3 858 miljoonalla eurolla (3 849) ja vakavaraisuussuhde oli 154 prosenttia (154).

Sampo-konserni tulee julkaisemaan Kirjanpitolain 3a luvun 5. pykälän mukaisesti selvityksen muista kuin taloudellisista tiedoista. Raportti (Yritysvastuuraportti) julkaistaan toimintakertomuksesta erillisenä ennen kesäkuun 2018 loppua.

Avainluvut Sampo-konserni 2017

Milj. €	2017	2016	Muutos, %
Tulos ennen veroja	2 482	1 871	33
If	818	824	-1
Topdanmark*)	848	59	-
Osakkuusyhtiö Nordea	616	773	-20
Mandatum	236	210	13
Omistusyhteisö (pl. Nordea)	-40	6	-
Tilikauden tulos **)	2 239	1 650	36
	2017	2016	Muutos
Tulos/osake, euroa	3,96	2,95	1,01
Tulos/osake markkina-arvoin, euroa	3,79	3,14	0,65
Substanssi/osake, euroa	25,37	24,86	0,51
Keskim. henkilöstömäärä (FTE)	9 364	6 780	2 584
Konsernin vakavaraisuussuhde, %	154	154	0
Oman pääoman tuotto, %	17,1	15,0	2,1

*) Vuoden 2017 lukuihin sisältyy kertaluonteinen 706 miljoonan euron suuruinen voittoerä, joka liittyy siihen, että Topdanmark alettiin konsolidoidaan tytäryhtiönä. Ilman tätä erää segmentin tulos ennen veroja olisi ollut 142 miljoonaa euroa.

**) sisältää määräysvallattomien osuuden 23 miljoonaa euroa.

Tuloslaskelmaeriä vertaillaan viime vuoden vastaavan ajankohdan lukuihin. Tase-erien vertailuajankohtana on vuoden 2016 lopun tilanne, jollei toisin ole ilmoitettu.

Tilinpäätöksessä käytetyt vaihtokurssit

	1-12/2017	1-9/2017	1-6/2017	1-3/2017	1-12/2016
EURSEK					
Tuloslaskelma (keskikurssi)	9,6351	9,5833	9,5968	9,5063	9,4698
Tase (raportointikauden päätöspäivänä)	9,8438	9,6490	9,6398	9,5322	9,5525
DKKSEK					
Tuloslaskelma (keskikurssi)	1,2953	1,2885	1,2904	1,2785	1,2718
Tase (raportointikauden päätöspäivänä)	1,3222	1,2965	1,2963	1,2816	1,2849
NOKSEK					
Tuloslaskelma (keskikurssi)	1,0330	1,0376	1,0456	1,0575	1,0192
Tase (raportointikauden päätöspäivänä)	1,0004	1,0251	1,0072	1,0397	1,0513
EURDKK					
Tuloslaskelma (keskikurssi)	7,4387	7,4373			
Tase (raportointikauden päätöspäivänä)	7,4449	7,4423			

Taloudellinen kehitys

Maailmantalous kasvoi vuonna 2017 yli 3 prosentin vauhtia ja myös maailmankauppa jatkoi kasvuaan. Ostopäällikköindeksit nousivat maailmanlaajuisesti ennakoitujen noususuhteiden jatkumista. Euroopassa poliittinen epävarmuus väheni Ranskan presidentinvaalien jälkeen. Protektionismin kasvua pelättiin vuoden alussa,

mutta ainakin toistaiseksi pahimmilta peloilta on välttytty. Vuosi 2017 tullaankin muistamaan pörssiennätyksistä ja maailmantalouden vahvasta suhdanteesta.

Pohjoismaissa, kuten muissakin kehittyneissä maissa, talouskasvu oli viime vuonna vahvaa. Kasvun takeena toimi

hyvä kansainvälinen suhdanne. Suomessa talouskasvua tukivat vienti sekä investoinnit. Tanskassa ja Norjassa yksityinen kulutus oli tärkeä ajuri. Ruotsissa talouden veturina toimi vienti. Lisäksi Ruotsissa ja Norjassa vuotta leimasi asuntomarkkinoiden viileneminen, vaikka se ei vielä talouskasvussa juuri näkynyt.

Suomen talous pääsi viime vuonna toden teolla kasvuun kiinni hyvän kansainvälisen suhdanteen siivittämänä ja reilu 3 prosentin kasvuvauhti olikin Pohjoismaiden nopeinta. Noususuhdanne tuki erityisesti investointeja sekä vientiä, joka olikin tärkeä tekijä talouskasvun takana. Rakentaminen jatkoi kasvuaan ja uusia asuntoja rakennetaan enemmän kuin aikoihin. Vuoden aikana Suomessa ei kuitenkaan saatu merkittäviä uudistuksia tehtyä, ja työmarkkinat ovat edelleen jäykät. Tämä rajoittaa osaltaan työttömyyden alenemista, vaikka työttömyys ja työllisyys kuluneena vuonna paranivatkin.

Ruotsissa talouskasvu oli hyvää, vaikka aivan vuoden 2016 kasvulukemiin ei päästy. Kotimainen kysyntä kasvaa yhä ja korkea luottamus tukee kulutusta. Lisäksi taloutta siivitti kasvava vienti ja työllisyyden kasvu. Ruotsissa työmarkkinoiden veto säilyi vahvana ja työttömyys laski, vaikka samanaikaisesti työmarkkinoille tuli myös uutta työvoimaa. Syksyllä huomio kääntyi asuntojen laskeviin hintoihin ja tämä aiheuttaakin talouden ylle epävarmuutta. Asuntomarkkinoiden huolet heijastuivat myös kruunuun, joka heikentyi syksyllä. Kruunun heikkous kuitenkin auttaa ruotsalaisia vientiyrityksiä. Inflaatio kääntyi vuonna 2017

nousuun, ja Riksbank valmistautuu hiljalleen rahapolitiikan normalisointiin.

Manner-Norjassa bruttokansantuote kasvoi hitaammin kuin naapurimaa Ruotsissa. Maan taloutta painoi alkuvuonna öljyn hinnan alamäki, mutta vuoden puolivälissä lasku päättyi ja öljyn hinta nousi korkeimmalle tasolle vuosiin. Öljyinvestoinneissa matalimmat lukemat on jo nähty ja tämä auttaa öljytoimialoja. Ruotsin tapaan myös Norjassa asuntomarkkinat viilenivät ja asuntojen hinnat kääntyivät alkuvuonna laskuun. Yksityinen kulutus on kuitenkin kasvanut tasaisesti edelleen ja kulutus tukikin taloutta totutusti. Norjan inflaatio hiipui viime vuonna ja keskuspankin rahapolitiikka on löysää, vaikka pankki valmistautuukin rahapolitiikan normalisointiin hiljalleen. Vuoden lopussa Norjan kruunu heikentyi selvästi asuntomarkkinoiden heikkouden vuoksi, eikä edes öljyn hinnan nousu vahvistanut valuuttaa.

Tanskan talouskasvu on ollut viimeiset vuodet heikkoa, mutta vuonna 2017 talous kasvoi mukavaa kahden prosentin vauhtia, kuten myös vuonna 2016. Hitaimmat kasvuluvut näyttävät jääneen taakse. Yksityinen kulutus oli talouden tärkein moottori. Lisäksi yritysten investoinnit lisääntyivät ja vienti jatkoi kasvuaan taloutta tukien. Pitkään jatkunut hidas inflaatio jäi taakse, sillä vuoden aikana kuluttajahinnat nousivat 0,5 prosenttiyksikköä edellisestä vuodesta. Työmarkkinat vetävät Tanskassa hyvin ja työllisyys kasvaa edelleen, vaikka kasvuvauhti onkin hieman aiempaa hitaampaa.

Liiketoiminta-alueet

If

If on Pohjoismaiden johtava vahinkovakuutus konserni, joka toimii myös kaikissa Baltian maissa.

Vahinkovakuutus konsernin emoyhtiö If Skadeförsäkring Holding AB (publ):in pääkonttori on Ruotsissa.

Tytärityhtiöidensä ja sivukonttoriensa välityksellä If tarjoaa

vakuutusratkaisuja ja -palveluja Suomessa, Ruotsissa, Norjassa, Tanskassa ja Baltiassa. Ifin toiminnot jakautuvat neljään liiketoiminta-alueeseen: Henkilöasiakkaat, Yritysiasiakkaat, Suurasiakkaat ja Baltia.

Tulos If, 2017

Milj. €	2017	2016	Muutos, %
Vakuutusmaksutulo, netto	4 357	4 292	2
Sijoitustoiminnan nettotuotot	216	173	25
Liiketoiminnan muut tuotot	27	26	2
Korvauskulut	-2 717	-2 670	2
Vakuutus- ja sijoitussopimusvelkojen muutos	-64	-6	889
Henkilöstökulut	-543	-512	6
Liiketoiminnan muut kulut	-440	-472	-7
Rahoituskulut	-19	-13	49
Osuus osakkuusyritysten voitoista/tappioista	1	5	-73
Tulos ennen veroja	818	824	-1
Avainluvut	2017	2016	Muutos
Yhdistetty kulusuhde, %*	85,3	84,4	0,9
Riskisuhde, %	63,3	62,3	1,0
Toimintakulusuhde, %	22,0	22,1	-0,1
Liikekulusuhde, %	16,4	16,6	-0,2
Oman pääoman tuotto, %	21,3	25,3	-4,0
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä (FTE)	6 367	6 180	187

*Ilman kertaluonteisia eriä vuoden 2016 yhdistetty kulusuhde olisi ollut 86,1 prosenttia.

If-segmentin tulos ennen veroja vuodelta 2017 oli 818 miljoonaa euroa (824). Yhdistetty kulusuhde oli 85,3 prosenttia (84,4) ja riskisuhde 63,3 prosenttia (62,3).

Aiempina tilikausina sattuneisiin vahinkoihin varattua korvausvastuuta purettiin vuoden 2017 aikana 111 miljoonaa euroa (141). Oman pääoman tuotto laski 21,3 prosenttiin (25,3)

ja käyvän arvon rahasto joulukuun 2017 lopussa nousi 519 miljoonaan euroon (484).

Vakuutustekninen tulos laski 640 miljoonaan euroon (658). Vakuutusliikkeen tuotto (vakuutusteknisen tuloksen suhde omalla vastuulla oleviin vakuutusmaksutuottoihin) oli 15,1 prosenttia (15,5).

	Yhdistetty kulusuhde, %			Riskisuhde, %		
	2017	2016	Muutos	2017	2016	Muutos
Henkilöasiakkaat	84,0	83,2	0,8	62,0	61,1	0,9
Yritysiasiakkaat	88,0	86,3	1,7	65,4	63,9	1,5
Suurasiakkaat	88,7	88,6	0,1	67,0	66,3	0,7
Baltia	88,9	89,8	-0,9	59,9	60,4	-0,5
Ruotsi	84,5	83,1	1,4	64,7	62,5	2,2
Norja	80,8	84,8	-4,0	57,8	62,3	-4,5
Suomi	88,3	82,4	3,9	66,4	60,6	5,8
Tanska	98,8	95,4	3,4	69,9	68,0	1,9

Suurasiakkaiden suurvahinkokehitys oli vuoden aikana 4 miljoonaa euroa odotettua parempi ja Yritysiasiakkaiden 50 miljoonaa euroa odotettua huonompi. Näin ollen suurvahingoista syntyi korvauskuluja 46 miljoonaa euroa ennakoitua enemmän vuoden 2017 aikana.

Ruotsissa annuiteettien diskonttaamiseen käytetty korko oli -0,13 prosenttia ja tällä oli vähäinen vaikutus koko vuoden 2017 tulokseen. Vuoden 2016 lopussa diskonttokorko oli -0,03 prosenttia. Suomessa alennettiin diskonttokorkoa vuoden 2017 ensimmäisellä neljänneksellä 1,5 prosentista 1,2 prosenttiin ja tämä heikensi tulosta 72 miljoonalla eurolla.

Bruttovakuutusmaksutulo kasvoi 4 526 miljoonaan (4 458) vuonna 2017. Valuuttakurssimuutokset huomioon ottaen maksutulo kasvoi 1,8 prosenttia. Kaikkien liiketoiminta-alueiden maksutulo kasvoi ja kasvua tuli kaikilta muilta markkinoilta paitsi Suomesta. Henkilöasiakkaiden määrä kasvoi kaikilla markkinoilla, myös Suomessa. Ruotsissa bruttomaksutulo kasvoi 4,1 prosenttia, 2,6 prosenttia

Norjassa ja 1,5 prosenttia Tanskassa. Suomessa maksutulo supistui 3,2 prosenttia.

Toimintakulusuhde parani hieman ja oli 22,0 prosenttia (22,1). Liikekulusuhde oli 16,4 prosenttia (16,6).

Ifin sijoitusomaisuuden arvo oli 31.12.2017 yhteensä 11,5 miljardia euroa (12,2). Tästä 84 prosenttia (79) oli sijoitettuna korkoinstrumentteihin, 3 prosenttia (8) rahamarkkinainstrumentteihin ja 13 prosenttia (13) osakkeisiin. Sijoitustoiminnan nettotuotot olivat 216 miljoonaa euroa (173). Sijoitusten tuotto käyvin arvoin oli 2,6 prosenttia (2,9) tammi-joulukuussa 2017. Korkosijoitusten duraatio oli 1,4 vuotta (1,4) ja keskimääräinen maturiteetti 2,7 vuotta (2,8). Korkosalkun keskimääräinen tuotto eräpäivään instrumenttien hankintahinnoilla laskettuna (running yield) ilman valuuttariskin suojauskustannusta oli joulukuun 2017 lopussa 1,5 prosenttia (1,7).

Ifin vakavaraisuusasemaa on kuvattu [Vakavaraisuus](#)-osiossa.

Topdanmark

Topdanmark on Tanskan toiseksi suurin vahinkovakuutusyhtiö ja kuudenneksi suurin henkivakuutusyhtiö. Yhtiö on listattu Nasdaq Kööpenhaminassa. Topdanmarkilla on vahinkovakuuttamisessa 17 prosentin markkinaosuus. Yhtiö keskittyy henkilöasiakkaiden, maatalouden ja pk-yritysten vakuuttamiseen, ja sillä on noin 600 000 asiakasta. Yhtiö käsittelee vuosittain noin 300 000 korvaushakemusta. Henkivakuutuksissa Topdanmarkilla on 9 prosentin markkinaosuus Tanskassa.

Vuoden 2017 lopussa Sampo Oyj omisti 41 997 070 Topdanmarkin osaketta, mikä vastaa 46,7 prosenttia Topdanmarkin koko osakekannasta ja 48,9 prosenttia niihin liittyvistä äänioikeuksista. Sampo käsittelee taloudellisessa raportoinnissaan Topdanmarkia 30.9.2017 alkaen tytäryhtiönä IFRS-sääntöjen mukaisesti (lisätietoja saatavilla [Topdanmarkin konsolidointi](#) -osiossa).

4.4.2017 pidetty yhtiökokous päätti peruuttaa hallitukselle annetun valtuutuksen omien osakkeiden ostamiseksi. Tammi – maaliskuun 2017 osavuositraportissa hallitus esitteli uuden voitonjakopolitiikan, jonka mukaan Topdanmark jatkaa kurinalaista politiikkaansa pääomien käytön suhteen välttääkseen tarpeettoman pääoman kumuloitumisen. Voitonjakosuhte on vähintään 70 prosenttia.

Hallitus esittää vuoden 2018 yhtiökokoukselle, että osinkoa jaetaan 1 710 miljoonaa Tanskan kruunua (230 miljoonaa euroa), eli 19 Tanskan kruunua osakkeelta. Yhtiökokouksen hyväksyessä osinkoehdotuksen Sammon osuus osingosta on 107 miljoonaa euroa.

Seuraava teksti perustuu Topdanmarkin 25.1.2018 julkaisemaan tilinpäätöstiedotteeseen vuodelta 2017.

Topdanmarkin tulos ennen veroja nousi 300 miljoonaan euroon, josta vahinkovakuutuksen osuus oli 257 miljoonaa euroa ja henkivakuutuksen 33 miljoonaa euroa.

Sen johdosta, että Sampo-konserni aloitti Topdanmarkin konsolidoinnin tytäryhtiönä, kirjattiin Topdanmark-segmenttiin Sammon omistuksen käyvän arvon ja kirja-arvon erotus 30.9.2017 kertaluonteisena 706 miljoonan euron voittona. Sampo Oyj:n osuus Topdanmarkin hankintahinnasta asiakassuhteille allokoitusta osuudesta poistetaan 10 vuoden aikana Topdanmark-segmentissä, mikä johtaa vuosineljänneksittäin noin 5 miljoonan euron poistoon verojen jälkeen (sisältyy erään Liiketoiminnan muut kulut).

Vahinkovakuutuksessa maksutulo kasvoi 1,4 prosentilla 1 208 miljoonaan euroon. Aikaisempien vuosien vastuuvelan purku 46 miljoonaa euroa syntyi ensisijaisesti moottoriajoneuvo- ja sairaus/tapaturmavakuutuksissa. Vuoteen 2016 verrattuna suurvahinkoja oli 15 miljoonaa euroa vähemmän, mikä paransi Topdanmarkin vahinkosuhdetta 1,2 prosenttiyksiköllä.

Yhdistetty kulusuhde vuodelta 2017 oli 82,0 prosenttia (85,1). Ilman aiempien vuosien vastuuvelan purkua yhdistetty kulusuhde oli 85,8 prosenttia (90,4). Liikekulusuhde oli 16,1 prosenttia (16,4). Aleneminen johtuu muun muassa henkilöstön määrän vähenemisestä.

Henkivakuutuksessa bruttomaksutulo kasvoi 11,0 prosenttia 1 109 miljoonaan euroon (999) vuodelta 2017. Sijoitussidonnaisen sopimusten osuus oli 94 prosenttia uusmyynnistä vuonna 2017.

Topdanmarkin vakavaraisuusasemaa on kuvattu [Vakavaraisuus](#)-osiossa.

Osakkuusyhtiö Nordea

Nordea on Pohjoismaiden suurin pankki ja markkina-arvolla mitattuna yksi Euroopan 10 suurimmasta finanssipalveluyrityksestä. Nordealla on noin 11 miljoonaa asiakasta. Nordean osake noteerataan Nasdaqin pörseissä Helsingissä, Kööpenhaminassa ja Tukholmassa. Nordeaa on käsitelty Sammon konsernitilinpäätöksessä osakkuusyhtiönä, ja segmenttiraportoinnissa osuus sen tuloksesta sisältyy Omistusyhteisö-segmenttiin.

Sampo Oyj omisti 860 440 497 Nordean osaketta 31.12.2017, mikä vastaa 21,2 prosentin omistusosuutta. Yhdestä osakkeesta maksettu hinta oli keskimäärin 6,46 euroa, ja Sammon konsernitilinpäätöksessä käytettävä kirjanpitoarvo oli 8,81 euroa osakkeelta. Nordean osakkeen päätöskurssi oli joulukuun 2017 lopussa 10,09 euroa.

Nordean hallitus ehdottaa vuoden 2018 varsinaiselle yhtiökokoukselle, että osinkoa maksetaan 0,68 euroa osakkeelta (0,65). Mikäli yhtiökokous hyväksyy hallituksen osinkoehdotuksen, Sampo Oyj saa Nordealta osinkoa 585 miljoonaa euroa 26.3.2018.

Seuraava teksti perustuu Nordean 25.1.2018 julkaisemaan tilinpäätöstiedotteeseen vuodelta 2017.

Volyymit ja marginaalit pysyivät vuonna 2017 suhteellisen vakaina, ja liiketoiminnan vire oli yleisesti vahva. Pääomamarkkinoiden erittäin vähäinen aktiviteetti vaikutti Nordeaan negatiivisesti vuoden lopussa. Tuottoja supisti myös pankin riskien vähentäminen, joka toteutettiin suunnitellusti pienentämällä Venäjän ja Shipping, Offshore and Oil Services -toiminnon luottovolyymeja.

Nordeassa on tehty viime vuosina runsaasti investointeja ja nyt konsernin muutosohjelma etenee seuraavaan vaiheeseen. Nordea on vahvistanut compliance- ja riskienhallintatoimintojaan. Investoinnit digitaalisiin järjestelmiin nopeuttavat uusien tuotteiden ja palveluiden käyttöönottoa asiakkaille. Peruspankkijärjestelmän uudistaminen etenee budjetin mukaisesti ja vähentää jatkossa operatiivisia riskejä ja parantaa asiakastytyvyyttä. Kuluja supistetaan luomalla entistä kustannustehokkaampia rakenteita koko organisaatioon.

Liiketoiminnan tuotot ilman kertaluonteisia eriä vähenivät edellisvuodesta 3 prosenttia sekä paikallisissa valuutoissa että euroissa laskettuna. Liikevoitto ilman kertaluonteisia

eriä pieni 8 prosenttia sekä paikallisissa valuutoissa että euroissa laskettuna.

Rahoituskate supistui edellisvuodesta prosentin sekä paikallisissa valuutoissa että euroissa laskettuna. Keskimääräiset luotonannon volyymit pienenevät 2 prosenttia edellisvuodesta paikallisissa valuutoissa laskettuna. Talletusvolyymit pienenevät prosentin. Nettomääräiset palkkiotuotot kasvoivat edellisvuodesta 5 prosenttia paikallisissa valuutoissa laskettuna (4 prosenttia euroissa laskettuna). Nettotulos käypään arvoon arvostettavista eristä laski 22 prosenttia paikallisissa valuutoissa laskettuna (-23 prosenttia euroissa laskettuna).

Kulut ilman kertaluonteisia eriä kasvoivat 5 prosenttia paikallisissa valuutoissa laskettuna (4 prosenttia euroissa laskettuna). Kuluja kertyi 5 102 miljoonaa euroa. Henkilöstökulut kasvoivat 7 prosenttia paikallisissa valuutoissa laskettuna ilman kertaluonteisia eriä.

Nettomääräiset luottotappiot vähenivät 369 miljoonaa euroon. Niiden osuus luotonannosta oli 0,12 prosenttia (0,15 prosenttia vuonna 2016).

Tulos ilman kertaluonteisia eriä laski 14 prosenttia sekä paikallisissa valuutoissa että euroissa laskettuna ja oli 3 048 miljoonaa euroa.

Valuuttakurssimuutokset eivät vaikuttaneet tuottoihin ja liikevoittoon mutta pienensivät kuluja prosenttiyksikön ja luotto- ja talletusvolyymejä 3 prosenttiyksikköä, kun lukuja verrataan vuoden 2016 lukuihin.

Nordea-konsernin Basel III -sääntösten mukaan laskettu ydinvakavaraisuussuhde (CET1) oli vuoden 2017 viimeisen neljänneksen lopussa 19,5 prosenttia, kun se edellisneljänneksen lopussa oli 19,2 prosenttia. Riskipainotetut erät pienenevät 2,5 miljardia euroa. Tämä johtui pääosin vastapuoliriskin vähenemisestä, suotuisista valuuttakurssimuutoksista ja luottojen laadussa tapahtuneista muutoksista. Ydinpääoma pieni 0,2 miljardia euroa, kun kertyneet voittovarot vähenivät muuhun laajaan tulokseen kohdistuneiden vaikutusten ja aineettomiin hyödykkeisiin liittyvien vähennysten lisääntymisen vuoksi. Tätä vaikutusta kompensoi osittain Nordean henki- ja eläkevakuutustoiminnan maksama osinko.

Mandatum Life

Mandatum Life -konserni koostuu Sampo Oyj:n kokonaan omistamasta tytäryhtiöstä Mandatum Henkivakuutusosakeyhtiöstä, jolla on toimintaa Suomessa, Virossa, Latviassa ja Liettuassa, ja sen kolmesta tytäryhtiöstä.

Emoyhtiö Mandatum Life on vastuussa myynnistä ja kaikista vakuutusyhtiölain määräämistä toiminnoista. Tytäryhtiöt ovat Mandatum Life Palvelut Oy, Mandatum Life Sijoituspalvelut Oy ja Mandatum Life Fund Management S.A.

Tulos Mandatum Life, 2017

Milj. €	2017	2016	Muutos, %
Vakuutusmaksutulo, netto	960	1 116	-14
Sijoitustoiminnan nettotuotot	782	634	23
Muut tuotot	10	23	-58
Korvauskulut	-1 021	-967	6
Vakuutus- ja sijoitussopimusten velkojen muutos	-377	-465	-19
Henkilöstökulut	-47	-46	3
Muut kulut	-63	-78	-19
Rahoituskulut	-7	-7	5
Tulos ennen veroja	236	210	13
Avainluvut	2017	2016	Muutos
Liikekustannussuhde, %	94,7	100,5	-5,8
Oman pääoman tuotto, %	13,3	15,9	-2,6
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä (FTE)	525	543	-18

Mandatum Lifen tulos ennen veroja vuodelta 2017 oli 236 miljoonaa euroa (210). Markkina-arvojen muutokset huomioiva laaja tulos verojen jälkeen laski 188 miljoonaa euroon (232). Oman pääoman tuotto oli 13,3 prosenttia (15,9).

Sijoitusomaisuuden nettotuotot olivat 376 miljoonaa euroa (356) ilman sijoitussidonnaisiin vakuutuksiin liittyviä tuottoja. Sijoitussidonnaisten vakuutusten tuotot olivat 405 miljoonaa euroa (276). Käyvän arvon rahasto säilyi vuoden 2017 kuluessa vakaana ja oli 599 miljoonaa euroa (596).

Mandatum Life -konsernin vastuovelka kasvoi 11,6 miljardiin euroon (11,3). Sijoitussidonnainen vastuovelka kasvoi 7,1 miljardiin euroon (6,4) vuoden 2017 lopussa. Sijoitussidonnainen vastuovelka oli 61 prosenttia (57) koko vastuuvasta. Tämä on kaikkien aikojen korkein taso. Noin 3 miljardia euroa sijoitussidonnaista vastuuvasta arvioidaan siirrettävän Dansken Bankille vuoden 2018 loppuun mennessä.

Laskuperustekorkoisen vastuuvastuun määrä aleni vuonna 2017 suunnitelman mukaisesti ja oli 4,6 miljardia euroa (4,8) vuoden 2017 lopussa. Vakuutuskannat, joiden laskuperustekorot ovat korkeita (4,5 ja 3,5 prosenttia), pienivät vuoden 2017 kuluessa 226 miljoonaa euroa 2,6 miljardiin euroon.

Vuoden 2017 aikana Mandatum Life on vahvistanut vastuuvastaansa alhaisen korkotason vuoksi 53 miljardilla eurolla. Kokonaisuudessa diskonttokoron alentamiseksi oli 31.12.2017 vastuuvasta vahvistettu 325 miljardilla eurolla (273), josta 282 miljoonaa euroa on allokoitu vuosille 2018 – 2021. Lukuun ei sisälly eriytettyyn kantaan liittyviä eriä. Diskonttokorko vuosille 2018, 2019 ja 2020 on 0,25 prosenttia ja vuodelle 2021 puolestaan 2,75 prosenttia. Eriytetyn ryhmäeläkevakuutuskannan laskuperustekorko on 0,50 prosenttia ja diskonttokoron alentamiseen on varattu 261 miljoonaa euroa (275).

Vuoden 2017 lopussa Mandatum Life -konsernin sijoitusomaisuus oli markkina-arvo 6,3 miljardia euroa (6,6), kun jätetään huomioimatta sijoitussidonnaisen vastuuvastuun katteena olevat 7,1 miljardin euron (6,5) suuruiset varat.

Mandatum Lifen alkuperäisen laskuperustekorkoisen vastuuvastuun katteena oleva sijoitusomaisuus oli 31.12.2017 markkina-arvo 5,2 miljardia euroa (5,4). Tästä 42 prosenttia (41) oli sijoitettu korkoinstrumentteihin, 16 prosenttia (14) rahamarkkinoille, 28 prosenttia (30) osakkeisiin ja 13 prosenttia (15) muihin instrumentteihin. Sijoitusomaisuuden tuotto käyvin arvo 2017 oli 6,5 prosenttia (7,2). Vuoden 2017 lopussa korkosijoitusten duraatio oli 2,0 vuotta (1,9) ja keskimääräinen maturiteetti 2,2 vuotta (2,3).

Korkosalkun keskimääräinen tuotto eräpäivään instrumenttien hankintahinnoilla (running yield) ilman valuuttariskin suojauskustannusta oli 31.12.2017 2,4 prosenttia (2,9).

Eriytetyn kannan katteena olevien sijoitusten arvo oli 1,1 miljardia euroa (1,2), josta 77 prosenttia (75) oli sijoitettu korkoinstrumentteihin, 6 prosenttia (10) rahamarkkinoille, 11 prosenttia (8) osakkeisiin ja 6 prosenttia (7) muihin instrumentteihin. Eriytetyn kannan sijoitusomaisuuden tuotto käyvin arvoin tammi - joulukuussa 2017 oli 1,8 prosenttia (4,7). Vuoden 2017 lopussa korkosijoitusten duraatio oli 2,6 vuotta (2,4) ja keskimääräinen maturiteetti 3,3 vuotta (3,5). Korkosalkun keskimääräinen tuotto eräpäivään instrumenttien hankintahinnoilla (running yield) ilman valuuttariskin suojauskustannusta oli joulukuun 2017 lopussa 2,1 prosenttia (1,8).

Sekä kustannus- että riskiliikkeen tulokset nousivat uusiin ennätyksiin. Kustannusliikkeen tulos oli 33 miljoonaa euroa (26) ja riskiliikkeen tulos 35 miljoonaa euroa (31).

Mandatum Life -konsernin omalla vastuulla oleva maksutulo vuonna 2017 oli 960 miljoonaa euroa (1 116). Danske Bankin jakelukanavan kautta kertynyt maksutulo supistui noin 100 miljoonaa euroa. Sijoitussidonnaisista vakuutuksista kertyi maksutuloa 850 miljoonaa euroa (973).

Lisätietoja kannansiirrosta Danske Bankille osiossa Mandatum Lifen kannansiirto Danske Bankille.

Mandatum Lifen vakavaraisuusosamaa on kuvattu [Vakavaraisuus](#)-osiossa.

Omistusyhteisö

Sampo Oyj hallinnoi vahinko- ja henkivakuutustoimintaa harjoittavia tytäryhtiöitään. Lisäksi yhtiö omisti 31.12.2017 noin 21,2 prosenttia Pohjoismaiden suurimman pankin

Nordean osakepääomasta. Nordea on Sampo Oyj:n osakkuusyhtiö.

Tulos Omistusyhteisö, 2017

Milj. €	2017	2016	Muutos, %
Sijoitustoiminnan nettotuotot	10	36	-72
Liiketoiminnan muut tuotot	18	17	9
Henkilöstökulut	-18	-16	15
Liiketoiminnan muut kulut	-14	-18	-21
Rahoituskulut	-36	-14	168
Osuus osakkuusyritysten voitosta	616	773	-20
Tulos ennen veroja	576	778	-26
Avainluvut			Muutos
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä (FTE)	60	57	3

Omistusyhteisö-segmentin tulos ennen veroja oli 576 miljoonaa euroa (778), josta 616 miljoonaa euroa (773) muodostui Nordean vuoden 2017 tuloksesta Sammolle kirjattavasta osuudesta. Segmentin tulos ennen veroja ilman Nordean tulososuutta oli -40 miljoonaa euroa (6). Tulosta rasitti Yhdysvaltain dollarin ja Ruotsin kruunun kurssivaihtelusta aiheutunut 39 miljoonan euron tappio, joka

vaikutti sekä sijoitustoiminnan tuottoihin että rahoituskuluihin.

Sampo Oyj:n Nordea-omistus on kirjattu taseeseen 7,6 miljardiin euroon. Omistusosuuden markkina-arvo 31.12.2017 oli 8,7 miljardia euroa eli 10,09 euroa osakkeelta. Lisäksi Sampo Oyj:n taseeseen sisältyi 3,4 miljardin euron (2,4) arvosta tytäryhtiöiden osakkeita.

Muut tapahtumat

Topdanmarkin konsolidointi

Sampo käsittelee 30.9.2017 alkaen Topdanmarkia konsernin taloudellisessa raportoinnissa IFRS:n mukaisesti tytäryhtiönä. Aiemmin toukokuusta 2011 alkaen Topdanmark oli konsolidoitu osakkuusyhtiönä vahinkovakuutussegmentissä.

Sampo raportoi ennen 30.9.2017 tuloslukunsa kolmelta segmentiltä: vahinkovakuutus (ml. Topdanmark), henkivakuutus ja omistusyhteisö (ml. Nordean tuloksesta Sammolle kirjattava osuus). Topdanmarkin tytäryhtiönä käsittelyn seurauksena Sampo on muuttanut raportointiaan ja julkistaa tuloslukunsa neljältä segmentiltä: If, Topdanmark, Mandatum ja Omistusyhteisö (ml. Nordea).

Tammi–syyskuun 2017 osavuositiedot Topdanmarkin tase oli jo yhdistetty kokonaisuudessaan Sampo-konsernin

taseeseen. Topdanmarkin tuloslaskelmaerät raportoidaan 1.10.2017 alkaen Sampo-konsernin konsernitilinpäätöksen Topdanmark-segmentissä rivi riviltä. Sampo Oyj:n osuus Topdanmarkin hankintahinnasta asiakassuhteille allokoitusta osuudesta on 271 miljoonaa euroa. Tämä osuus tullaan poistamaan 10 vuoden aikana, mikä johtaa vuosineljänneksittäin noin 5 miljoonan euron poistoon verojen jälkeen.

Sammon Topdanmark-omistuksen hankintahinnan ja 30.9.2017 mukaisen käyvän arvon erotus, 706 miljoonaa euroa, kirjattiin vuoden 2017 kolmannen neljänneksen tulokseen.

Muutoksia konsernirakenteessa

Sampo on käsitellyt 30.9.2017 alkaen Topdanmarkia konsernin taloudellisessa raportoinnissa IFRS:n mukaisesti tytäryhtiönä. Aiemmin toukokuusta 2011 alkaen Topdanmark oli konsolidoitu osakkuusyhtiönä vahinkovakuutussegmentissä.

Tytäryhtiö If Vahinkovakuutusyhtiö Oy:n (Suomi) muutos ruotsalaisen If Skadeförsäkring AB:n sivuliikkeeksi saatiin

päätökseen asianmukaisten viranomaislupien saamisen jälkeen 2.10.2017.

Mandatum Lifen tytäryhtiö Mandatum Life Baltic SE sulautui toukokuussa 2017 julkistetun suunnitelman mukaisesti emoyhtiönsä 1.12.2017, josta alkaen Mandatum Lifen Viron, Latvian ja Liettuan toiminnot ovat Mandatum Lifen sivuliikkeitä.

Vakuutuskannan siirto Mandatum Lifestä Danske Bankille

Mandatum Henkivakuutusosakeyhtiö ilmoitti 27.10.2016 käyttävänsä oikeuttaan myydä Danske Bank Oyj:n Suomen palveluverkoston kautta myydyin vakuutuskantansa Danske Bankille tai sen osoittamalle taholle. Siirrettävän vakuutuskannan arvonmääritys valmistui 19.6.2017 ja

vakuutuskannan arvoksi 31.12.2016 määritettiin 334 miljoonaa euroa. Kannansiirron odotetaan tapahtuvan vuoden 2018 aikana. Myyntivoitosta tulee maksettavaksi verolainsäädännön mukainen vero. Kaupalla on positiivinen vaikutus Mandatum Lifen vakavaraisuuteen.

Muutoksia konsernin johdossa

Timo Vuorinen, entinen If Vahinkovakuutuksen Suomen yhtiön toimitusjohtaja, Henkilöasiakkaat-liiketoiminnan Suomen Sales & Service -yksikön johtaja sekä Baltian-liiketoiminnan vetäjä, jätti operatiiviset tehtävänsä marraskuussa 2017 ja jäi tämän seurauksena pois Sammon

johtoryhmästä. Muutos liittyy päätökseen sulauttaa If Vahinkovakuutusyhtiö Oy (Suomi) ruotsalaiseen If Skadeförsäkring AB:hen. Vuorinen jatkoi Sampo-konsernin palveluksessa vuoden 2017 loppuun asti.

Hallinnointi

Sampo-konserni noudatti kuluneena vuonna 1.1.2016 voimaan tullutta Arvopaperimarkkinayhdistyksen 1.10.2015 hyväksymää hallinnointikoodia kokonaisuudessaan.

Sampo on julkaissut internetsivuillaan hallinnointikoodin mukaisen hallinto- ja ohjausjärjestelmää koskevan Corporate

Governance Statement -selvityksen arvopaperimarkkinalain (746/2012) 7. luvun 7 §:n mukaisesti.

Selvitys on saatavilla osoitteessa www.sampo.com/selvitys.
Konsernin hallinnoinnista on lisätietoa saatavilla myös vuoden 2017 vuosikertomuksen Hallinnointi-osiossa.

Yhtiökokous

Sampo Oyj:n 27.4.2017 pidetty varsinainen yhtiökokous päätti jakaa vuodelta 2016 osinkoa 2,30 euroa osakkeelta. Osinko maksettiin 9.5.2017. Yhtiökokous vahvisti vuoden 2016 tilinpäätöksen ja myönsi hallituksen jäsenille ja toimitusjohtajalle vastuuvapauden.

Yhtiön hallitukseen valittiin kahdeksan jäsentä. Hallitukseen valittiin uudelleen **Christian Clausen, Jannica Fagerholm, Adine Grate Axén, Veli-Matti Mattila, Risto Murto, Eira Palin-Lehtinen, Per Arthur Sørlie ja Björn Wahlroos**. Hallituksen toimikausi kestää seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen päättymiseen saakka.

Hallitus valitsi järjestäytymiskokouksessaan puheenjohtajakseen Björn Wahlroosin ja varapuheenjohtajakseen Eira Palin-Lehtisen. Nimitys- ja palkkiovaliokuntaan valittiin jäseniksi Veli-Matti Mattila, Risto Murto, Eira Palin-Lehtinen ja Björn Wahlroos (puheenjohtaja) sekä tarkastusvaliokuntaan Jannica Fagerholm (puheenjohtaja), Christian Clausen, Adine Grate Axén ja Per Arthur Sørlie.

Kaikkien hallituksen jäsenten on arvioitu olevan riippumattomia yhtiöstä ja yhtiön suurimmista osakkeenomistajista Arvopaperimarkkinayhdistyksen vuonna 2015 antaman hallinnointikoodin mukaisesti. Hallituksen jäsenten ansioluettelot ovat saatavilla osoitteessa www.sampo.com/hallitus.

Yhtiökokous päätti maksaa hallituksen jäsenille palkkioita vuonna 2018 pidettävän varsinaisen yhtiökokouksen päättymiseen saakka seuraavasti: hallituksen

puheenjohtajalle maksetaan 175 000 euroa, hallituksen varapuheenjohtajalle ja tarkastusvaliokunnan puheenjohtajalle 115 000 euroa, tarkastusvaliokunnan jäsenille 96 000 euroa ja muille hallituksen jäsenelle 90 000 euroa vuodessa. Hallituksen jäsenen edellytetään hankkivan yhtiökokouksen päätöksen perusteella Sammon A-sarjan osakkeita markkinoilta julkisessa kaupankäynnissä muodostuvaan hintaan 50 prosentilla hallituksen jäsenen vuosipalkkiosta, josta on ensin vähennetty verot ja vastaavat maksut.

Tilintarkastajaksi valittiin tilintarkastusyhteisö **Ernst & Young Oy**, jolle päätettiin maksaa palkkio yhtiön hyväksymän laskun mukaan. **KHT Kristina Sandin** toimii päävastuullisena tilintarkastajana.

Yhtiökokous päätti osakkeenomistajan ja hallituksen esityksen mukaisesti, että yhteistilillä olevat osakkeet ja niihin perustuvat oikeudet menetetään. Päätös ei koskenut yhteistilillä olevia osakkeita, joiden siirtämistä arvo-osuusjärjestelmään on pätevästi vaadittu viimeistään 27.4.2017 klo 14 mennessä ja joita koskeva jälkivaihtovaatimus tuli täydelliseksi viimeistään 31.10.2017.

Noin 98,9 prosenttia yhtiökokouksessa annetuista äänistä kannatti esitystä yhteistilin osakkeiden ja niihin liittyvien osakeoikeuksien menettämisestä.

Yhtiökokouksessa oli sen alkaessa edustettuna 3 105 osakkeenomistajaa edustaen yhteensä 373 911 948 osaketta ja 378 711 948 ääntä.

Yritysvastuu

Sampo Oyj ja koko Sampo-konserni tiedostavat yhteiskuntavastuunsa ja kaikki konsernin yhtiöt ovat sitoutuneita vastuulliseen yrityskansalaisuuteen. Sampo sitoutuu toimintaansa kehittäessään edistämään taloudellisen, sosiaalisen ja ympäristön kestävyden periaatteita yhtiön etujen ja sidosryhmiensä odotusten mukaisesti.

Vuonna 2017 Sampo keskittyi kehittämään entistä konkreettisempaa tapaa hallinnoida yritysvastuuta konsernitasolla. Tarkoituksena on vastata paremmin konsernin eri sidosryhmien ja lainsäädännön asettamiin vaatimuksiin. Vuonna 2017 Sampo jatkoikin muun kuin taloudellisen tiedon raportoinnin kehittämistä valmistautumalla konsernin ensimmäisen Yritysvastuuraportin julkaisuun. Tärkeimpiä kehityshankkeita olivat konsernin yritysvastuurorganisaation ja raportointiprosessien kehittäminen, Sammon sijoitusprosessien ja sijoituksiin liittyvän päätöksenteon arvioiminen ympäristön, yhteiskunnan ja hallinnon (ESG) näkökulmista, olemassa olevien konsernitason politiikkojen

päivittäminen ja hiilijalanjälkianalyysin laatiminen Sammon sijoituksista.

Sampo-konserni julkaisee muuhun kuin taloudelliseen tietoon pohjautuvan selvityksen Kirjanpitolain luvun 3a pykälän 5 mukaisesti. Selvitys (Yritysvastuuraportti 2017) on erillinen hallituksen toimintakertomuksesta ja se julkaistaan kesäkuun 2018 loppuun mennessä.

Sampo-konsernissa käytännön yritysvastuutoiminta keskittyy tytäryhtiöihin. Sampo Oyj:n tytäryhtiöiden Ifin, Topdanmarkin ja Mandatum Lifen toiminnat poikkeavat toisistaan huomattavasti ja siksi myös niiden yritysvastuutoimenpiteet ovat suurelta osin erilaisia. Tytäryhtiöillä on omat liiketoiminnan erityispiirteitä vastaavat toimintatapansa yritysvastuuraportoinnissa. Lisätietoja Ifin ympäristötoimista on saatavilla Ifin ympäristöraporteista www.sampo.com/environmentalreport. Topdanmarkin vastuullisuudesta voi lukea yhtiön vastuullisuusraporteista www.topdanmark.com/en/csr/csr-reports/. Mandatum Lifen yritysvastuutoimista saa lisätietoa yhtiön verkkosivuilta english.mandatumlife.fi/csr.

Henkilöstö

Sampo-konsernin työntekijöiden määrä (FTE) oli vuonna 2017 keskimäärin 9 364 (6 780). Henkilöstön kokonaismäärä vuonna 2017 nousi 39 prosenttia verrattuna vuoteen 2016. Kasvu johtui Topdanmarkin konsolidoinnista tytäryhtiöksi 30.9.2017.

Suurin liiketoiminta-alue Sampo-konsernissa on If, joka työllisti keskimäärin 68 prosenttia henkilöstöstä. Topdanmark työllisti 25 prosenttia ja Mandatum Life noin 6 prosenttia henkilöstöstä. Emoyhtiö Sampo Oyj:n palveluksessa työskenteli prosentti henkilöstöstä.

Maantieteellisesti Sampo-konsernin henkilöstö jakautui siten, että Tanskassa työskenteli 32 prosenttia, Suomessa 24 prosenttia, Ruotsissa 20 prosenttia ja Norjassa 14 prosenttia henkilöstöstä. Muiden maiden osuus henkilöstöstä oli 10 prosenttia.

Vuonna 2017 Ifin henkilöstömäärä kasvoi 3 prosenttia. Joulukuun 2017 lopussa Ifissä työskenteli 6 451 henkeä.

Topdanmark työllisti 2 405 henkeä vuoden lopussa.

Mandatum Lifen henkilöstömäärä laski 3 prosenttia. Mandatum Life työllisti joulukuun 2017 lopussa 521 henkilöä.

Sampo Oyj työllisti vuoden lopussa 62 henkilöä.

Sampo-konsernissa työskenteli vuoden 2017 lopussa yhteensä 9 439 henkeä.

Lisätietoja Sampo-konsernin henkilöstöstä on saatavilla vuoden 2017 vuosikertomuksen [Henkilöstö](#)-osuuudessa.

Palkitseminen

Sampo-konsernin hallitus on hyväksynyt palkitsemisperiaatteet, joita sovelletaan kaikkiin konserniyhtiöihin. Palkitsemisperiaatteet ovat saatavilla osoitteessa www.sampo.com/palkitseminen.

Sammon palkitsemisstrategian on oltava vastuullinen sekä työntekijöitä että osakkeenomistajia kohtaan. Näin ollen pitkää aikavälin taloudellisen vakauden ja Sampo-konsernin arvon kehittämisen on ohjattava palkitsemisjärjestelmien suunnittelua.

Sampo-konsernin käyttämät erilaiset palkitsemismuodot ovat seuraavat:

- (a) Kiinteä palkitseminen
- (b) Muuttuva palkitseminen
- (c) Eläke
- (d) Muut edut

Kaikkien palkitsemismekanismien lähtökohtana on rohkaista ja kannustaa työntekijöitä tekemään parhaansa ja ylittämään heille asetetut tavoitteet. Palkitsemiskokonaisuudet on suunniteltava siten, että ne palkitsevat oikeudenmukaisesti huolellisen, oikeiden käytäntöjen mukaisen ja menestyksekkään työsuorituksen. Samalla on kuitenkin muiden sidosryhmien edun suojaamiseksi varmistettava, että palkitsemismekanismit eivät luo eturistiriitoja, eivätkä houkuttele tai rohkaise työntekijöitä liiallisten tai ei-toivottujen riskien ottamiseen. Tästä johtuen palkitsemismekanismia ei voida erottaa riskienhallintakäytännöistä.

Kiinteän ja muuttuvan palkitsemisen suhteellinen osuus heijastaa yksittäisen johtajan tai työntekijän vastuita. Kiinteän palkan tulee muodostaa riittävän suuri osuus kokonaispalkitsemisesta. Muuttuva palkitseminen voi perustua henkilön panokseen yhtiön tulokseen ja henkilökohtaiseen suoriutumiseen tai se voi liittyä henkilöstön sitouttamiseen Sampo-konserniin.

Päätös muuttuvien palkkioiden maksusta tulee perustua riskinoton arviointiin ja vakavaraisuuspääomavaatimusten täytymiseen. Lisäksi tietty osuus ylimmälle johdolle ja tietyille avainhenkilöille maksettavasta muuttuvasta palkkiosta lykätään määritellyn ajanjakson ajaksi kussakin Sampo-konserniin kuuluvassa yhtiössä sovellettavan sääntelyjärjestelmän mukaisesti. Lykkäysajanjakson jälkeen tehdään jälkikäteinen riskiarviointi ja hallitus päättää voidaanko lykättyjä muuttuvia palkkioita maksaa/vapauttaa kokonaan tai osittain vai jätetäänkö ne kokonaan maksamatta/vapauttamatta. Vuonna 2017 lykättyjen lyhytaikaisisten ja pitkäaikaisten kannustinpalkkioiden yhteismäärä oli 6,4 miljoonaa euroa (10,4).

Sampo Oyj:n hallitus päätti 14.9.2017 uuden pitkäaikaisen kannustinjärjestelmän 2017:1 käyttönotosta. Järjestelmä on

suunnattu Sampo-konsernin johdolle (Sammon konsernijohtaja mukaan lukien) sekä muille konsernin avainhenkilöille. Sammon hallituksen jäsenet eivät kuulu kannustinjärjestelmään. Kannustinjärjestelmässä on mukana 117 henkilöä.

Kannustinjärjestelmästä 2017:1 allokoitiin 4 092 000 kannusteyksikköä syys- ja lokakuun 2017 aikana, enimmäismäärän ollessa 4 500 000. Jäljellä olevat kannusteyksiköt voidaan allokoida syys-lokakuun 2018 aikana uusille työntekijöille tai sellaisille nykyisille työntekijöille, joiden osalta olosuhteet ovat olennaisesti muuttuneet. Järjestelmä erääntyy maksettavaksi kolmessa vuosittaisessa erässä alkaen kolmen vuoden kuluttua yksiköiden allokoinnista.

Kannustinjärjestelmässä 2014:1 on jäljellä 2 935 359 kannusteyksikköä ja ne erääntyvät vuosina 2018 ja 2019.

Kannusteyksikön arvo lasketaan maksuhetkellä Sammon A-osakkeen vaihdolla painotetun keskikurssin ja osinko-oikaistun lähtökurssin erotuksena. Osakkeen arvon kehityksen lisäksi kannusteyksikön arvoa laskettaessa otetaan huomioon If Vahinkovakuutuskeskuksen vakuutusliikkeen tuotto sekä riskisopeutetun pääoman tuotto, kuten tarkemmin on määritelty kunkin kannustinjärjestelmän ehdoissa. Molemmissa järjestelmissä on määritelty maksimi palkkion maksulle. Ehdot ovat saatavilla osoitteessa www.sampo.com/kannustinehdot.

Kannustinjärjestelmän käyttöönottohetkellä lykkäyssäännön piirissä oleville avainhenkilöille maksettavia kannustepalkkioita lykätään kyseessä olevan Sampo-konserniin kuuluvan yhtiön palkitsemispolitiikan mukaisesti. Määrättyjen henkilöiden tulee erän maksamisen yhteydessä hankkia Sammon A-osakkeita tietyllä osuudella erästä verojen ja vastaavien maksujen vähentämisen jälkeen. Osakkeet ovat luovutusrajoituksen alaisia kolmen vuoden ajan, jonka jälkeen hallitus päättää mahdollisesta luovutusrajoituksen poistosta.

Pitkäaikaisten kannustinjärjestelmien perusteella maksettiin vuonna 2017 palkkioita sosiaalikuluneen 19 miljoonaa euroa (37). Lyhytaikaisia kannustimia maksettiin sosiaalikulut mukaan lukien samalla ajanjaksolla 37 miljoonalla eurolla (38). Pitkäaikaisten kannustinjärjestelmien tulosvaikutus vuonna 2017 oli 28 miljoonaa euroa (15).

Sampo-konserni julkaisee maaliskuussa 2018 palkitsemisraportin vuodelta 2017 osoitteessa www.sampo.com/palkitsemisraportti. Palkitsemisraportti 2017 on osa palkka- ja palkkioselvitystä, joka on saatavilla osoitteessa www.sampo.com/palkkajapalkkioselvitys. Selvitys on laadittu Arvopaperimarkkinayhdistyksen hyväksymän, 1.1.2016 voimaan tulleen hallinnointikoodin suositusten mukaisesti.

Riskienhallinta

Koska Sampo Oyj:n pääasiallinen tulonlähde on osingot, on ensisijaisena tavoitteena ylläpitää jokaisen alakonsernin osalta tervettä tasapainoa tuloksen, riskien ja pääoman kesken, millä edistetään niiden kykyä maksaa pitkällä tähtäimellä tasaista osinkovirtaa.

Toisena tavoitteena on varmistaa tuloksen tasaisuus liiketoiminta-alueiden muodostaman kokonaisuuden tasolla. Erityisesti toiminnasta mahdollisesti syntyviä riskikeskittymiä ja yleisesti ottaen raportoitujen tulosten korrelaatiota seurataan huolellisesti ja niiden syyt analysoidaan. Mahdollisuuksien mukaan riskikeskittymien muodostuminen ehkäistään ennakoita strategisilla päätöksillä.

Kolmanneksi Sampo yleisesti ottaen suosii alhaista velkaantuneisuutta ja riittäviä likviditeettipuskureita kyetäkseen järjestämään likviditeettiä tarvittaessa. Se, miten suureksi konserniyhtiöiden tulosten hajautushyöty on

arvioitu, vaikuttaa Sammon päätöksiin sen omasta pääomarakenteesta sekä likviditeettipositiosta.

Sampo-konsernin yhtiöt toimivat liiketoiminta-alueilla, joissa arvonluonnin erityispiirteinä hyvän asiakaspalvelun ohella ovat riskien hinnoittelu ja riskiportfolioiden aktiivinen hallinta.

Sampo-konsernissa liiketoimintaan liittyvät riskit jaotellaan kolmeen pääryhmään: toimintaympäristöön liittyviin strategiisiin riskeihin, yhtiön toimintatapoihin liittyviin maineriskeihin sekä liiketoimintaan luontaisesti kuuluviin riskeihin.

Kattava selvitys Sampo-konsernin riskienhallinnasta, hallintorakenteesta, riskeistä ja pääomituksista on saatavilla vuoden 2017 vuosikertomuksen [Riskienhallinta](#)-osiossa ja [konsernitaseen liitteessä 39](#).

Osakkeet, osakepääoma ja osakkeenomistajat

Osakkeet ja osakepääoma

Sampo Oyj:n osakkeiden kokonaismäärä oli joulukuun 2017 lopussa 555 351 850 osaketta, jotka jakaantuivat 554 151 850 A-sarjan sekä 1 200 000 B-sarjan osakkeeseen. Osakkeisiin liittyviä äänioikeuksia on 560 151 850 kappaletta. Kullakin A-osakkeella on yhtiökokouksessa yksi ääni ja B-osakkeella viisi ääntä. Yhtiöjärjestyksen mukaan A-sarjan osakkeiden vähimmäismäärä on 179 000 000 ja enimmäismäärä 711 200 000 kappaletta. B-sarjan osakkeiden vähimmäismäärä on nolla (0) ja enimmäismäärä 4 800 000 kappaletta. 31.12.2017 Sampo Oyj:n osakepääoma oli 98 miljoonaa euroa (98) ja oma pääoma oli 12 847 miljoonaa euroa (11 934).

Sammon yhtiöjärjestyksen lunastusvelvollisuuslausekkeen (16 §) mukaisesti osakkeenomistaja, jonka osuus yhtiön kaikista osakkeista tai osakkeiden tuottamasta äänimäärästä saavuttaa tai ylittää 33 1/3 prosenttia tai 50 prosenttia (lunastusvelvollinen osakkeenomistaja), on velvollinen lunastamaan muiden osakkeenomistajien (lunastukseen oikeutetut osakkeenomistajat) vaatimuksesta näiden osakkeet ja niihin osakeyhtiölain mukaan oikeuttavat arvopaperit siten kuin tässä pykälässä määrätään. Yhtiöjärjestyksessä määritellään omistussuuden ja lunastushinnan laskukaava.

Osakemäärän kehitys Sampo Oyj, 2008–2017

Vuosi	A-osakkeita	B-osakkeita	Yhteensä	Muutos vuoden aikana	Muutoksen syy
1.1.2008	577 330 890	1 200 000	578 530 890	-17 158 500	Takaisinostettujen osakkeiden mitätöinti (A-osake)
1.1.2009	560 172 390	1 200 000	561 372 390	ei muutoksia	
1.1.2010	560 172 390	1 200 000	561 372 390	-90 000	Takaisinostettujen osakkeiden mitätöinti (A-osake)
1.1.2011	560 082 390	1 200 000	561 282 390	-1 282 390	Takaisinostettujen osakkeiden mitätöinti (A-osake)
1.1.2012	558 800 000	1 200 000	560 000 000	ei muutoksia	
1.1.2013	558 800 000	1 200 000	560 000 000	ei muutoksia	
1.1.2014	558 800 000	1 200 000	560 000 000	ei muutoksia	
1.1.2015	558 800 000	1 200 000	560 000 000	ei muutoksia	
1.1.2016	558 800 000	1 200 000	560 000 000	ei muutoksia	
1.1.2017	558 800 000	1 200 000	560 000 000	ei muutoksia	
1.1.2018	554 151 850	1 200 000	555 351 850	-4 648 150	Yhteistilille jääneiden osakkeiden mitätöinti (A-osake)

Omistusmääräjakauma Sampo Oyj, 31.12.2017

Osakkeiden lukumäärä	Omistajia, kpl	Omistajia, %	Arvo- osuusmäärä, kpl	Arvo- osuusmäärä, %	Äänimäärä, kpl	Äänimäärä, %
1-100	47 722	43,92	2 483 384	0,45	2 483 384	0,44
101-500	40 892	37,63	10 251 272	1,85	10 251 272	1,83
501-1 000	9 769	8,99	7 423 007	1,34	7 423 007	1,33
1 001-5 000	8 501	7,82	17 975 160	3,24	17 975 160	3,21
5 001-10 000	962	0,89	6 894 777	1,24	6 894 777	1,23
10 001-50 000	649	0,60	13 025 650	2,35	13 025 650	2,33
50 001-100 000	69	0,06	4 870 152	0,88	4 870 152	0,87
100 001-500 000	71	0,07	14 864 184	2,68	14 864 184	2,65
500 001-	32	0,03	477 564 264	85,99	482 364 264	86,11
Yhteensä	108 667	100	555 351 850	100	560 151 850	100
joista hallintarekisteröityjä	11		335 854 093	60,48	335 854 093	59,96
Odotusluettelolla yhteensä			0	0	0	0
Yhteistilillä			0	0	0	0
Liikkeeseenlaskettu määrä			555 351 850	100	560 151 850	100

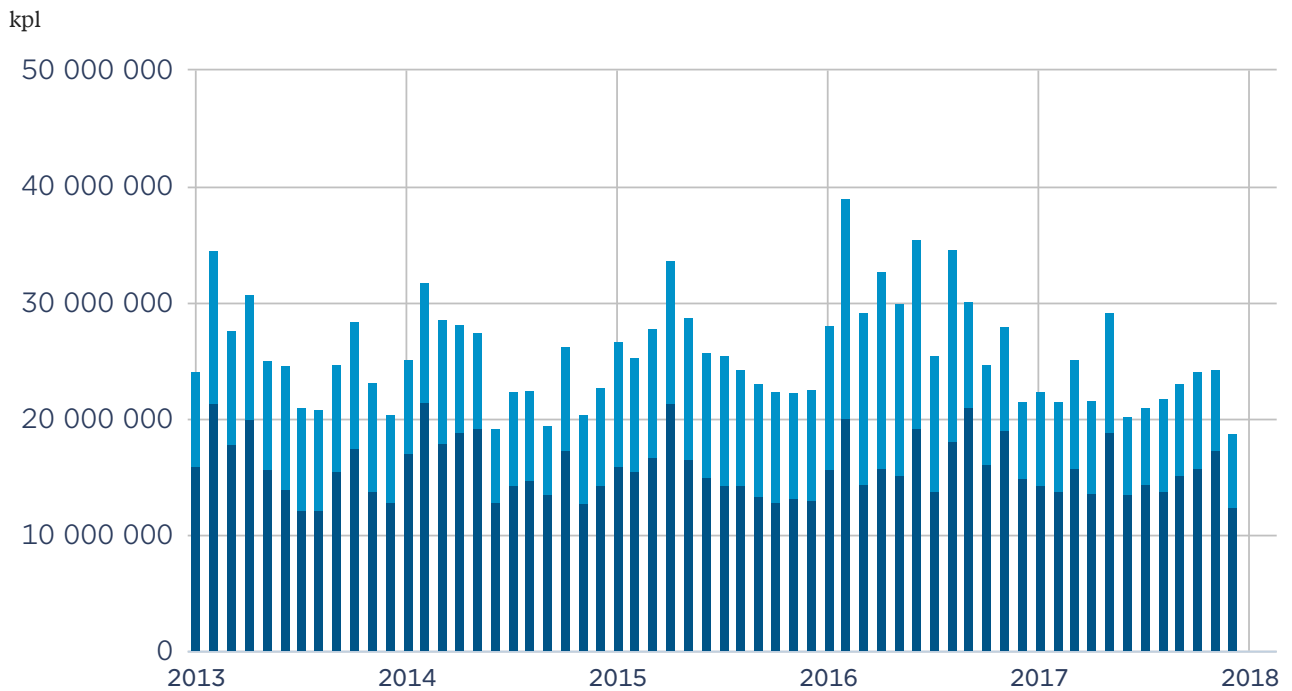
Sammon A-sarjan osakkeet on noteerattu Nasdaq Helsingissä vuodesta 1988 alkaen. Keskinäinen Vakuutusyhtiö Kaleva omistaa kaikki B-sarjan osakkeet. B-sarjan osakkeet voidaan

osakkeenomistajan vaatimuksesta muuntaa A-sarjan osakkeiksi. Tilikauden päättyessä Sampo Oyj tai sen tytäryhtiöt eivät omistaneet Sammon A-sarjan osakkeita.

Osakkeen hinnan kehitys Sampo Oyj, 2013–2017

Osakkeen vaihto kuukausittain Sampo Oyj, 2013–2017

- Osakkeen vaihto, muut markkinapaikat
- Osakkeen vaihto, Nasdaq Helsinki

Yhteistilillä olleet osakkeet

Kun Sampo Oyj siirtyi arvo-osuusjärjestelmään syyskuussa 1997, osakkeenomistajia pyydettiin esittämään osakekirjansa ja vaatimaan osakkeidensa siirtämistä arvo-osuustilille yhtiökokouksen päätöksen mukaisena ilmoittautumisaikana. Niiden osakkeenomistajien, jotka eivät vaatineet osakkeidensa kirjaamista arvo-osuustilille, osakkeet merkittiin yhtiön yhteiselle arvo-osuustilille.

Sampo Oyj:n yhtiökokous voi voimassa olevan osakeyhtiölain mukaan 1.9.2016 jälkeen päättää, että oikeus yhteistilille kirjattuun osakkeeseen menetetään. Yhtiökokouksen päätöksen jälkeen menetettyihin osakkeisiin sovelletaan yhtiön hallussa olevia omia osakkeita koskevia säännöksiä ja hallitus voi esimerkiksi päättää kyseisten osakkeiden mitätöimisestä.

Koska yhtiökokouksella oli vuonna 2017 ensimmäisen kerran mahdollisuus päättää asiasta, selvitti Sampo Oyj:n hallituksen tarkastusvaliokunta edellytyksiä tällaisen päätöksen tekemiselle ja sen seurauksille erityisesti kaikkien osakkeenomistajien tasapuolisen ja yhdenvertaisen kohtelun turvaamiseksi.

Sampo Oyj vastaanotti osakkeenomistajiltaan kaksi esitystä, jotka koskevat yhteistilin osakkeiden osakeoikeuksien menettämistä. Ensimmäisessä ehdotuksessa esitetään, että varsinainen yhtiökokous päättäisi osakeyhtiölain 4 luvun 10 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla, että oikeus arvo-osuusjärjestelmään kuuluvaan osakkeeseen ja siihen perustuvat oikeudet menetetään yhteistilillä olevien osakkeiden osalta. Ehdotuksen perusteella yhtiön hallituksen olisi mitätöitävä tämän menettämisseuraamuksen perusteella yhtiön haltuun tulevat omat osakkeet. Kokouksessaan 8.2.2017 Sampo Oyj:n hallitus päätti yhtyä osakkeenomistajan ehdotukseen.

Hallituksen esityksen mukaan menettämisseuraamus koskisi niitä vielä yhteistilillä olevia paperimuotoisia osakkeita, joiden osalta osakeoikeuksien kirjaamista arvo-

osuusjärjestelmään ei ole vaadittu ennen asiaa koskevaa yhtiökokouksen päätöstä 27.4.2017 kello 14.

Toisessa osakkeenomistajalta saadussa ehdotuksessa esitettiin yhtiökokoukselle, että mikäli yhtiökokouksen käsiteltäväksi on tehty osakeyhtiölain 4 luvun 10 §:n 2 momentin mukainen ehdotus osakeoikeuksien menettämisestä, yhtiökokous päättäisi, että kyseinen päätös voitaisiin tehdä aikaisintaan 1.2.2020 ja edellyttäen, että yhtiö on aktiivisesti yrittänyt tavoittaa kaikki ne yhtiön osakkeenomistajat, jotka eivät ole siirtäneet omistustaan arvo-osuusjärjestelmään.

Ottaen huomioon, että tulevat yhtiökokoukset eivät ole sidottu aikaisempien yhtiökokousten päätöksiin, tarkoitti tämä yhtiökokoukselle tehty ehdotus käytännössä esitystä hylätä ensinnä mainittu ehdotus yhteistilillä olevien osakkeiden menettämisestä.

Yhtiökokous päätti osakkeenomistajan ja hallituksen esityksen mukaisesti, että yhteistilillä olevat osakkeet ja niihin perustuvat oikeudet menetetään.

Sampo Oyj on pyrkinyt aktiivisesti tavoittamaan yhteistilille merkittyjen osakkeiden osakkeenomistajia. Sampo lähetti 3.11.2016 kirjeen noin 75 000 yksityishenkilölle, jotka on 12.9.1997 päivätyn osakasrekisterin mukaan merkitty yhteistilillä olevien osakkeiden omistajiksi. Postitse lähetetty kirje ja sitä seurannut laaja mediahuomio johtivat yli sataantuhanteen yhteydenottoon.

Joulukuussa 2017 Sampo tiedotti yhtiön hallituksen päättäneen yhtiökokouksen valtuutuksen mukaisesti mitätöidä yhteistilillä 1.12.2017 jäljellä olleet 4 648 150 Sammon osaketta. Osakemäärä vastaa 0,8 prosenttia Sampo Oyj:n osakkeiden ja niihin liittyvien äänien kokonaismäärästä. Osakkeiden mitätöinti tuli voimaan 22.12.2017.

Hallituksen valtuutukset

Vuoden 2017 yhtiökokous myönsi hallitukselle valtuudet hankkia Sammon omia A-sarjan osakkeita yhdessä tai useammassa erässä yhteensä enintään 50 000 000 kappaletta. Omia osakkeita voidaan hankkia muutoin kuin osakkeenomistajien omistamien osakkeiden suhteessa (suunnattu hankkiminen). Osakkeiden hankintahinta on enintään hankintahetkellä Sammon osakkeesta julkisessa kaupankäynnissä maksettava korkein hinta. Valtuutus on voimassa seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen

päätymiseen saakka, kuitenkin enintään 18 kuukautta yhtiökokouksen päätöksestä.

Sampo Oyj ei ostanut vuonna 2017 omia osakkeitaan. Sampo ei ole hankkinut omia osakkeitaan myöskään katsauskauden päätymisen jälkeen. 14.12.2017 yhtiön hallitus päätti 27.4.2017 pidetyn yhtiökokouksen valtuutuksen mukaisesti mitätöidä yhteistilillä 1.12.2017 jäljellä olleet 4 648 150 Sammon osaketta, kun kaikki pyynnöt osakkeiden siirtämisestä arvo-osuustilille oli käsitelty.

Osakkeenomistajat

Sampo Oyj:n osakkeenomistajien lukumäärä kasvoi vuoden 2017 aikana yli 18 000 osakkeenomistajalla ja oli vuoden 2017 lopussa 108 667 (90 879). Huomattava kasvu selittyy sillä, että Sampo onnistui tavoitteessaan löytää ns. paperiosakkeiden omistajia, lue lisää osiosta [Yhteistilillä olleet osakkeet](#).

Hallintarekisteröityneiden ja ulkomaisten osakkeenomistajien omistus kasvoi 62,04 prosenttiin (60,95) kaikista osakkeista ja 61,87 prosenttiin (60,43) niihin liittyvistä äänistä.

Osakkeenomistajat Sampo Oyj, 31.12.2017

A- ja B-osakkeet	Osakkeiden lukumäärä	Osakkeista, %	Äänistä, %
Solidium Oy	66 657 360	12,00	11,90
Keskinäinen työeläkevakuutusyhtiö Varma	29 948 420	5,39	5,35
Wahlroos Björn	10 001 265	1,80	1,79
Valtion Eläkerahasto	3 900 000	0,70	0,70
Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarinen	3 701 893	0,67	0,66
Folketrygdfondet	2 726 165	0,49	0,49
Keskinäinen Vakuutusyhtiö Kaleva *)	2 672 719	0,48	1,33
Keva	2 557 993	0,46	0,46
Keskinäinen Työeläkevakuutusyhtiö Elo	2 130 000	0,38	0,38
Schweizerische Nationalbank	1 982 409	0,36	0,35
Nordea Allemansfond Alfa	1 916 197	0,35	0,34
OP-Suomi Arvo -sijoitusrahasto	1 766 901	0,32	0,32
Sijoitusrahasto Nordea Pro Suomi	1 750 627	0,32	0,31
Svenska litteratursällskapet i Finland	1 597 200	0,29	0,29
Sijoitusrahasto Nordea Pohjoismaat	1 125 043	0,20	0,20
Nordea Swedish Stars	1 046 911	0,19	0,19
ODIN Norden C/O Odin Forvaltning AS	1 027 602	0,19	0,18
Sigrid Juséliuksen Säätiö	751 400	0,14	0,13
Stiftelsen för Åbo Akademi	718 100	0,13	0,13
Xact Norden 30 (Ucits Etf)	665 968	0,12	0,12
Hallintarekisteröidyt yhteensä	335 854 093	60,48	59,96
Muut yhteensä	80 853 584	14,56	14,43
Yhteensä	555 351 850	100,00	100,00

*) A-sarjan osakkeita 1 472 719 kpl ja B-sarjan osakkeita 1 200 000 kpl.

Osakeomistus sektoreittain Sampo Oyj (A- ja B-sarjojen osakkeet), 31.12.2017

Sektori	Osakkeita yhteensä	%
Yritykset	77 320 515	13,92
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	13 486 347	2,43
Julkisyhteisöt	44 440 214	8,00
Voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	11 915 661	2,15
Kotitaloudet	61 627 518	11,10
Ulkomaiset ja hallintarekisteröidyt	346 561 595	62,40
Yhteensä	555 351 850	100,0

Sampo Oyj vastaanotti vuonna 2017 kaikkiaan 19 Arvopaperimarkkinalain 9 luvun 5 §:n mukaista liputusilmoitusta, joista 18 liittyi BlackRock, Inc.:n (veronro 32-0174421) ja sen rahastojen suoraan tai

rahoitusinstrumenttien kautta omistamien Sammon A-osakkeiden ja niiden tuottamien äänten määrään. Oheisessa taulukossa on esitetty BlackRock, Inc.:n ilmoittamat omistusmuutokset.

BlackRock, Inc:n liputusilmoitukset vuonna 2017

Päivämäärä	% osakkeista ja äänistä		% osakkeista ja äänistä rahoitusvälineiden kautta		Yhteenlaskettu %-osuus	
	Osakkeet	Äänet	Osakkeet	Äänet	Osakkeet	Äänet
24.2.2017	4,95	<5	0,09	<5	5,04	<5
28.2.2017	<5	<5	<5	<5	<5	<5
8.3.2017	4,97	<5	0,06	<5	5,02	<5
9.3.2017	<5	<5	<5	<5	<5	<5
10.3.2017	4,95	<5	0,06	<5	5,00	<5
13.3.2017	5,01	4,97	0,06	0,06	5,07	5,03
14.3.2017	4,99	4,94	0,06	0,06	5,04	5,00
16.3.2017	5,02	4,98	0,05	0,05	5,07	5,03
17.3.2017	4,98	<5	0,05	<5	5,03	<5
20.3.2017	5,02	4,98	0,04	0,04	5,07	5,03
22.3.2017	5,06	5,02	0,05	0,05	5,11	5,07
23.3.2017	5,04	4,995	0,06	0,06	5,10	5,05
27.3.2017	5,07	5,03	0,07	0,07	5,14	5,10
10.10.2017	5,03	<5	0,01	<5	5,03	<5
12.10.2017	5,05	5,01	0,01	0,01	5,06	5,01
13.10.2017	<5	<5	<5	<5	<5	<5
12.12.2017	4,97	<5	0,05	<5	5,02	<5
13.12.2017	<5	<5	<5	<5	<5	<5

Vuonna 2017 Sampo vastaanotti lisäksi Capital Income Builderin (CIB) suoraan tai rahoitusvälineiden kautta omistamiin Sammon A-osakkeisiin liittyvän ilmoituksen, CIB on Capital Group Companies, Inc.:in sataprosenttisesti omistama tytäryhtiö.

Vuoden 2018 kuluessa Sampo on vastaanottanut 13 Arvopaperimarkkinalain 9 luvun 5 §:n mukaista

liputusilmoitusta. Näistä 12 saatiin BlackRock, Inc.:ltä ja yksi Capital Income Builderiltä.

Liputusilmoitusten yksityiskohdat ovat saatavilla osoitteessa www.sampo.com/liputukset.

Hallituksen ja ylimmän johdon omistukset

Oheisessa taulukossa on esitetty hallituksen ja johtoryhmän Sampo-omistukset. Vuoden 2017 lopussa Sammon hallituksen jäsenet ja heidän lähipiirinsä omistivat suoraan

tai välillisesti 10 527 151 (11 887 408) Sammon A-sarjan osaketta. Omistusten yhteenlaskettu osuus osakemäärästä ja äänistä oli 1,9 prosenttia (2,1).

Sammon johtoryhmän ja heidän lähipiirinsä omistuksessa oli suoraan tai välillisesti 849 557 (842 105) osaketta, mikä oli 0,2 prosenttia (0,2) osakemäärästä ja äänistä.

Hallituksen ja johtoryhmän omistukset Sampo Oyj, 31.12.2017 ja 31.12.2016

Hallitus	31.12.2017	31.12.2016
Wahlroos	10 501 265	11 865 481
Palin-Lehtinen	5 682	5 075
Clausen	929	448
Fagerholm	2 826	2 167
Grate Axén	5 590	4 962
Mattila	5 680	5 155
Murto	1 373	883
Sørli	3 806	3 237
Yhteensä	10 527 151	11 887 408
Hallituksen omistus liikkeellelasketuista osakkeista, %	1,9	2,1
Hallituksen äänimäärä, %	1,9	2,1
Johtoryhmä	31.12.2017	31.12.2016
Stadigh	286 558	274 502
Alsaker	26 626	23 750
Johansson	54 983	51 815
Lapveteläinen	245 272	241 111
Magnusson	32 932	27 401
Martinsen	46 691	43 643
Niemisvirta	77 413	73 524
Thorsrud	47 485	44 160
Vuorinen	-	35 361
Wennerklint	31 597	26 838
Yhteensä	849 557	842 105
Johtoryhmän omistus liikkeellelasketuista osakkeista, %	0,2	0,2
Johtoryhmän äänimäärä, %	0,2	0,2

Taloudellinen tilanne

Sisäiset osingot

Sampo-konsernin emoyhtiö Sampo Oyj sai tytäryhtiöiltään ja osakkuusyhtiöiltään Nordea Bank AB:ltä vuonna 2017 osinkoina noin 1,5 miljardia euroa. Saadut osingot olivat seuraavat:

- Mandatum Life, 125 miljoonaa euroa maaliskuussa 2017 ja 150 miljoonaa euroa syyskuussa 2017;
- Nordea Bank AB, 557 miljoonaa euroa maaliskuussa 2017 ja
- If, 6 miljardia Ruotsin kruunua (620 miljoonaa euroa) joulukuussa 2017.

Nordea Bank AB:n hallitus esitti 25.1.2018, että sen 15.3.2018 kokoontuva varsinainen yhtiökokous hyväksyisi

osingoksi 0,68 euroa osakkeelta. Sammon nykyisellä osakeomistuksella osinko on noin 585 miljoonaa euroa. Ehdotettu osingonmaksupäivä on 26.3.2018.

Topdanmarkin hallitus ehdotti 12.4.2018 pidettävälle yhtiökokoukselle osinkoa jaettavaksi 19 Tanskan kruunua osaketta kohti. Sammon osuus Topdanmarkin jakamasta osingosta on 107 miljoonaa euroa.

Mandatum Life suunnittelee maksavansa 150 miljoonan euron osingon vuoden 2018 ensimmäisellä neljänneksellä. If maksaa osinkonsa yleensä vuoden lopulla.

Luottoluokitukset

Sampo-konserniin kuuluvien yhtiöiden luottoluokituksissa ei vuoden 2017 kuluessa tapahtunut muutoksia. Oheinen

taulukko esittää Sampo-konsernin luottoluokitukset joulukuun 2017 lopussa.

Yhtiö	Moody's		Standard & Poor's	
	Luokitus	Näkymä	Luokitus	Näkymä
Sampo Oyj	Baa1	Vakaa	A-	Vakaa
If Skadeförsäkring AB (Ruotsi)	A1	Vakaa	A+	Vakaa

Vakavaraisuus

Konsernin pääomavaade on pääasiassa riippuvainen liiketoiminta-alueiden pääomavaateista. Emoyhtiön kontribuutio konsernin pääomatarpeeseen on suurimman osan aikaa vähäinen, sillä Sammolla ei ole omaa liiketoimintaa lukuun ottamatta pääomarakenteen ja likviditeetin hallintaa. Valuuttariskin merkitys vaihtelee Sampo Oyj:n riskiasemassa. Tällä hetkellä riskitaso on korkeammalla, koska Sammolla on Ifin osingonmaksuun liittyvä suuri Ruotsin kruunumääräinen riski.

Sampo-konsernin pääomavaatimus ja konsernin omat varat voidaan laskea joko konglomeraattisääntöjen (RAVA) tai Solvenssi II direktiivin mukaisesti. Koska sekä Solvenssi II -

ryhmän että rava-konsernin laskelmissa sovelletaan samoja sektorikohtaisia sääntöjä, Sammon Solvenssi II:n mukainen oma varallisuus ja rava-lain mukaiset omat varat eivät oleellisesti eroa toisistaan.

Sampo-konsernin rava-lain mukaisesta pääomavaateesta käytetään nimitystä konsernin omien varojen vähimmäismäärä, joka on erillisten alakonsernien sektorisäännöin laskettujen pääomavaateiden ja emoyhtiön CRD IV/CRR -säännöksiin (Luottolaitosdirektiivi/EU:n vakavaraisuusasetus) perustuvan pääomavaateen summa. Rahoitus- ja vakuutusryhmittymän vakavaraisuuspääomavaade ei ota huomioon liiketoiminta-

alueiden välisiä hajautushyötyjä. Täten se on konservatiivinen ja helposti tulkittavissa oleva pääomavaateen mittari.

Lähtökohta konsernin omien varojen laskennalle on konsernin konsolidoitu oma pääoma. Sektorikohtaiset erät,

joihin kuuluu muun muassa ulkopuolisten sijoittajien omistuksessa olevat huonomman etuoikeuden velat, lisätään konsernin konsolidoituun omaan pääomaan. Lisäksi aineeton omaisuus ja ennakoitavissa olevat osingot sekä muut vähennettävät erät poistetaan omista varoista.

Sampo-konsernin vakavaraisuus

Milj. €	31.12.2017	31.12.2016
Konsernitaseen oma pääoma	13 508	11 934
Toimialakohtaiset erät	-5 004	-3 251
Aineettomat hyödykkeet ja toimialakohtaiset vähennykset	2 517	2 254
Ryhmittymän omat varat, yhteensä	11 021	10 937
Omien varojen vaatimukset, yhteensä	7 164	7 088
Ryhmittymän vakavaraisuus	3 858	3 849
Ryhmittymän vakavaraisuussuhde (Omat varat suhteessa minimivaatimuksiin, %)	154	154

Konsernin vakavaraisuussuhde (ryhmittymän omat varat suhteessa minimivaatimukseen) 31.12.2017 oli 154 prosenttia (154).

If, Topdanmark ja Mandatum Life ovat noudattaneet vakavaraisuuslaskelmissaan Solvenssi II -säännöstöä 1.1.2016 alkaen. If-konserniin kuuluvat yhtiöt soveltavat joko osittaista sisäistä mallia tai standardikaavaa laskiessa vakavaraisuuttaan erillisinä yhtiöinä. Mandatum Life raportoi standardikaavan mukaisesti. Topdanmark käyttää osittaista sisäistä mallia raportoidessaan vakavaraisuutensa. Sampo-konsernin konglomeraattivakavaraisuutta laskettaessa käytetään kuitenkin standardikaavaa kaikkien vakuutusyhtiöiden osalta.

Solvenssi II:n standardikaavan mukainen If-konsernin pääoman vaade oli noin 400 miljoonaa euroa korkeampi kuin yhtiössä sisäisesti käytetyn mallin mukainen pääomavaade. Ifillä on kuitenkin Standard & Poor'sin A+ luottoluokitus, joka edellyttää jatkossakin huomattavasti suurempia pääomia ja siksi standardikaavalla ei ole käytännön vaikutusta If-konsernin pääomitukseseen. If-konsernin Solvenssi II:n standardikaavan mukainen pääomavaatimus oli joulukuun 2017 lopussa 1 938 miljoonaa euroa (1 942) ja omat varat olivat 3 818 miljoonaa euroa (3 822). Vakavaraisuusaste oli 197 prosenttia (197).

S&P:n luottoluokituksen mukainen tavoitepääoma oli vuoden 2017 lopussa 3 098 miljoonaa euroa (2 967) ja pääomat ylsivät 3 408 miljoonaan euroon (3 565). Osittaisen sisäisen mallin mukainen pääomavaade 31.12.2017 oli 1 510 miljoonaa euroa (1 581) ja omat varat olivat 3 875 miljoonaa euroa (3 855). Vakavaraisuusaste oli 257 prosenttia (244).

Ruotsin valvontaviranomainen Finansinspektion antoi marraskuussa 2016 If Skadeförsäkring AB:lle (Ruotsi) luvan osittaisen sisäisen mallin käyttämiseen yhtiön

vakavaraisuuslaskelmissa. Ifin Suomen tytäryhtiön muututtua Ruotsissa toimivan yhtiön sivukonttoriksi vuoden 2017 loppupuolella, haki If laajennusta osittaisen sisäisen mallin soveltamiseksi myös Suomen liiketoimintaan.

Topdanmark soveltaa osittaista sisäistä mallia vahinkovakuutusriskien laskennassa. DFSA:n hyväksymä malli toimii perustana vahinkovakuutusriskien huomioimisessa Topdanmarkin vakavaraisuuslaskennassa. Topdanmarkin vakavaraisuusaste osittaisen sisäisen mallin mukaisesti oli 204 prosenttia vuoden 2017 lopussa.

Topdanmarkin solvenssi II:n mukainen pääomavaade standardikaavalla laskettuna oli 514 miljoonaa euroa ja omat varat 856 miljoonaa euroa 31.12.2017. Vakavaraisuusaste oli 166 prosenttia.

Nordean pääomavaade Sampo-konsernin vakavaraisuudessa muuttuu vuoden 2018 ensimmäisestä kvartaalista lähtien johtuen ns. Basel I -lattian poistumisesta Ruotsissa. Vuoden 2017 loppuun asti Sammon osuus Nordean pääomavaateesta perustui omien varojen vähimmäismäärään sisältäen Basel I -lattian, mutta 1.1.2018 lähtien Sampo käyttää omien varojen vähimmäismäärää niin kuin se on määritelty Nordean neljännesvuosittaisessa Factbookissa konsernivakavaraisuudessa. Vuoden 2017 lopussa tämä muutos olisi lisännyt omien varojen vähimmäismäärää noin 380 miljoonalla eurolla ja vähentänyt ryhmittymän vakavaraisuutta samalla määrällä. Konsernin vakavaraisuusaste olisi 31.12.2017 ollut 146 prosenttia.

Mandatum Lifin vakavaraisuusaste oli vahva 182 prosenttia (160). Omat varat olivat 1 977 miljoonaa euroa (1 893) ja ylittivät siten 1 807 miljoonan euron (1 182) suuruisen Solvenssi II -pääomavaateen 890 miljoonalla eurolla. Ilman siirtymäsäännöksiä omat varat olisivat olleet 1 555 miljoonaa euroa (1 441) ja vakavaraisuusaste 1 220 miljoonaa euroa

(1 409), ja tämän seurauksena vakavaraisuussuhde olisi ollut 127 prosenttia (102).

Lisätietoja Sampo-konserni pääomituspolitiikasta vuoden 2017 vuosikertomuksen [Riskienhallinta](#)-osuudessa.

Velkarahoitus

Sampo Oyj:llä oli 31.12.2017 velkarahoitusta 3 177 miljoonaa euroa (3 548) ja korkoa kerryttäviä omaisuuseriä 1 754 miljoonaa euroa (2 104). Korkoa kerryttäviin omaisuuseriin sisältyvät pankkitilit, 496 miljoonaa euroa (637) tytär- ja osakkuusyhtiöiden liikkeelle laskemia pääomainoista sekä 58 miljoonaa euroa muita rahamarkkinainstrumentteja (28). Vuoden 2017 lopussa nettovelka oli 1 423 miljoonaa euroa (1 443). Sampo Oyj:n bruttovelka oli 41 prosenttia (47) yhtiön omasta pääomasta ja velkaisuusaste oli 29 prosenttia (32).

Sampo Oyj maksoi 27.2.2017 erääntyneen 500 miljoonan euron suuruisen senioriehtoisen lainansa eräpäivänään.

Sampo Oyj laski 30.5.2017 liikkeelle senioriehtoisen, vakuudettoman, kiinteäkorkoisen 500 miljoonan euron suuruisen velkakirjan. Kyseinen velkainstrumentti on laskettu liikkeelle osana Sammon EMTN-ohjelmaa ja sen eräpäivä on 30.5.2025.

Sampo Oyj:n taseessa 31.12.2017 olleet rahoitusvelat koostuivat 2 884 miljoonan euron (2 877) senioriehtoista joukkovelkakirjalainoista ja 293 miljoonan euron (671) arvoisista liikkeeseen lasketuista yritystodistuksista. Sampo Oyj:n velan keskikorko oli 31.12.2017 ilman koronvaihtosopimuksia 0,93 prosenttia (1,37).

Liikkeelle lasketut velkainstrumentit Sampo Oyj, 31.12.2017

Velkainstrumentti	Korkokuponki	Swap	Kokonaiskorko	Eräpäivä
Yritystodistukset 293 milj. euroa	Euribor + marginaali	-	0,2500 %	Keskimäärin 3kk
Senior Bond 2 000 milj. SEK	Stibor3kk + 1,45 %	Euribor3kk + 1,375 %	1,0460 %	29.5.2018
Senior Bond 500 milj. euroa	1,1250 %	-	1,1640 %	24.5.2019
Senior Bond 2 000 milj. SEK	Stibor3kk + 0,77 %	Euribor3kk + 0,586125 %	0,2571 %	28.5.2020
Senior Bond 1 000 milj. SEK	1,2500 %	EUR 1,007 %	1,0070 %	28.5.2020
Senior Bond 500 milj. euroa	1,5000 %	-	1,5920 %	16.9.2021
Senior Bond 750 milj. euroa	1,0000 %	-	1,0060 %	18.9.2023
Senior Bond 500 milj. euroa	1,2500 %	EUR6kk + 0,735 %	0,4610 %	20.5.2025
Julkinen velka 3 040 milj. euroa			0,9190 %	
Private placements 138 milj. euroa			1,1128 %	
Yhteensä 3 178 milj. euroa			0,9274 %	

Lisätietoja Sampo-konsernin liikkeeseen laskemista lainoista on saatavilla osoitteessa www.sampo.com/velkarahoitus.

Tasapainottaakseen konsernitason riskejä Sampo Oyj sitoo velkarahoituksensa lyhyisiin korkoihin ja laskee liikkeeseen velkansa euromääräisenä tai Ruotsin kruunumääräisenä. Tavoitellun velkarakenteen saavuttamiseksi käytetään koronvaihtosopimuksia. Nämä johdannaiset arvostetaan tuloslaskelmassa käypään arvoon, vaikka ne taloudellisesti vastaavat velkojen maturiteetteja. Tämän seurauksena Sampo Oyj säilyttää joustavuuden tarpeen vaatiessa säätää

johdannaispositiotaan, mutta hintana on Omistusyhteisösegmentin rahoituskulujen lisääntynyt heilahtelu.

Sampo Oyj:n pääasiallisena tavoitteena on ylläpitää hajautettua velkarakennetta, suhteellisen matalaa velkaantumistasetta ja vahvaa likviditeettiä, jotta yhtiö kykenee järjestämään rahoitusta strategisiin hankkeisiin tarpeen mukaan. Vahva likviditeetti ja kyky hankkia rahoitusta ovat keskeisiä tekijöitä Sampo-konsernin strategisen joustavuuden ylläpidossa.

Tulevaisuuden näkymät

Näkymät vuodelle 2018

Sampo-konsernin liiketoiminta-alueiden odotetaan raportoivan hyvän toiminnallisen tuloksen vuonna 2018.

Markkina-arvoiset tulokset ovat kuitenkin varsinkin henkivakuutustoiminnassa vahvasti sidoksissa pääomamarkkinoiden kehitykseen. Matala korkotaso luo lisäksi haastavan ympäristön erääntyvien korkosijoitusten uudelleen sijoittamiseen.

Ifin odotetaan vuonna 2018 saavuttavan kirkkaasti yhdistetty kulusuhdetavoitteensa, jonka mukaisesti pitkän aikavälin kulusuhde on alle 95 prosenttia.

Topdanmark julkaisee oman tulosennumestemallinsa vuosineljänneksittäin.

Nordean vaikutuksen konsernin tulokseen odotetaan olevan huomattava.

Konsernin suurimmat riskit ja epävarmuustekijät lyhyellä aikavälillä

Sampo-konserni altistuu päivittäisessä liiketoiminnassaan erilaisille riskeille ja epävarmuustekijöille ensisijaisesti erillisinä johdettujen keskeisten liiketoimintayksiköidensä välityksellä. Emoyhtiö Sampo Oyj:n oma altistuminen riskeille on vähäistä.

Sampo-konsernin kannattavuuteen ja sen vaihteluihin vaikuttavat eniten markkina-, luotto- ja vakuutusriskit sekä operatiiviset riskit, joita keskeiset liiketoimintayksiköt kvantifioivat itsenäisesti. Konsernitason riskien lähteet ovat samoja, mutta hajautusvaikutusten takia ne eivät ole suoraan yhteenlaskettavissa.

Ennalta arvaamattomat, merkittävät tapahtumat voivat vaikuttaa Sampo-konsernin kannattavuuteen välittömästi. Epävarmuustekijöiden identifiointi on helpompaa kuin epävarmuustekijöiden todennäköisyyksien, ajoituksen ja

mahdollisten taloudellisten vaikutusten laajuuden arviointi. Tällä hetkellä on olemassa lukuisia yleisesti tunnistettuja makrotaloudellisia ja poliittisia tekijöitä sekä muita epävarmuuden lähteitä, jotka voivat vaikuttaa finanssialaan monella tavoin negatiivisesti. Erityisesti poliittiset riskit ovat tällä hetkellä korkealla tasolla.

Muita epävarmuuden lähteitä ovat toimintaympäristön ennalta arvaamattomat rakenteelliset muutokset sekä jo tunnistetut trendit ja mahdolliset laajakantoiset tapahtumat. Näillä ulkoisilla tekijöillä voi olla vaikutuksia liiketoiminnan harjoittamiseen myös pitkällä aikavälillä. Esimerkkejä tunnistetuista trendeistä ovat teknologinen kehitys yleisesti, digitalisaatio ja kestävään kehitykseen liittyvät kysymykset, joilla voi olla syvällisiä vaikutuksia myös finanssisektorin yritysten toimintaan.

Voitonjakoehdotus

Sampo Oyj:n osinkopolitiikan mukaan maksettujen osinkojen kokonaismäärä on vähintään 50 prosenttia konsernin vuotuisesta nettotuloksesta (satunnaiset erät pois lukien). Osingonjaon lisäksi voidaan ostaa omia osakkeita.

Emoyhtiön voitonjakokelpoiset varat ovat 7 570 983 877,42 euroa, josta tilikauden voitto on 1 395 971 059,94 euroa.

Hallitus ehdottaa yhtiökokoukselle osinkoa maksettavaksi 2,60 euroa kullekin yhtiön 555 351 850 osakkeelle. Maksettavien osinkojen yhteismäärä on 1 443 914 810,00 euroa. Loput varoista jätetään yhtiön omaan pääomaan.

Osinko maksetaan osakkeenomistajalle, joka on osingonmaksun täsmäytyspäivänä 23.4.2018 rekisteröitynä Euroclear Finland Oy:n pitämään osakasluetteloon. Hallitus ehdottaa, että osinko maksetaan 3.5.2018.

Yhtiön taloudellisessa asemassa ei tilikauden päättymisen jälkeen ole tapahtunut olennaisia muutoksia. Yhtiön maksuvalmius on hyvä, eikä ehdotettu voitonjako vaaranna hallituksen näkemyksen mukaan yhtiön maksukykyä.

SAMPO OYJ
Hallitus

Tunnusluvut

Konsernin yhteiset tunnusluvut		2017	2016	2015	2014	2013
Voitto ennen veroja	Milj. e	2 482	1 871	1 888	1 759	1 668
Oman pääoman tuotto (käyvin arvoin)	%	17,1	15,0	14,0	10,9	13,8
Kokonaispääoman tuotto (käyvin arvoin)	%	7,6	7,3	7,2	5,6	7,0
Omavaraisuusaste	%	26,1	31,5	32,1	31,5	32,7
Konsernin vakavaraisuus ¹⁾	Milj. e	3 858	3 849	3 179	4 282	3 934
Konsernin vakavaraisuussuhde ¹⁾	%	154	154	145	187	184
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä		9 364	6 780	6 755	6 739	6 832
Ifin tunnusluvut						
Vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta	Milj. e	4 525	4 458	4 559	4 634	4 768
Vakuutusmaksutuotot	Milj. e	4 293	4 286	4 344	4 457	4 505
Voitto ennen veroja	Milj. e	818	824	960	931	929
Oman pääoman tuotto käyvin arvoin (RoE)	%	21,3	25,3	21,5	18,1	24,4
Riskisuhde ²⁾	%	63,3	62,3	66,6	65,1	65,4
Toimintakulusuhde ²⁾	%	22,0	22,1	18,8	22,5	22,8
Vahinkosuhde ilman perustekorkokulua ²⁾	%	68,9	67,8	72,4	70,9	71,4
Liikekulusuhde ²⁾	%	16,4	16,6	13,0	16,7	16,8
Yhdistetty kulusuhde ilman perustekorkokulua	%	85,3	84,4	85,4	87,7	88,1
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä		6 367	6 180	6 176	6 173	6 238
Topdanmarkin tunnusluvut						
Vahinkovakuutuksen vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta	Milj. e	210	-	-	-	-
Vahinkovakuutuksen vakuutusmaksutuotot	Milj. e	281	-	-	-	-
Voitto ennen veroja	Milj. e	848	-	-	-	-
Vahinkosuhde ²⁾	%	64,0	-	-	-	-
Liikekulusuhde ²⁾	%	16,4	-	-	-	-
Yhdistetty kulusuhde	%	80,5	-	-	-	-
Henkivakuutuksen vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta	Milj. e	294	-	-	-	-
Henkivakuutuksen vakuutusmaksutuotot	Milj. e	294	-	-	-	-
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä		2 412	-	-	-	-
Mandatumin tunnusluvut						
Vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta	Milj. e	967	1 122	1 149	1 110	1 068
Voitto ennen veroja	Milj. e	236	210	181	163	153
Oman pääoman tuotto käyvin arvoin (RoE)	%	13,3	15,9	12,7	11,4	18,3
Liikekustannussuhde	%	94,7	100,5	100,0	104,1	106,6
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä		525	543	522	509	541
Omistusyhteisön tunnusluvut						
Voitto ennen veroja	Milj. e	576	778	749	669	589
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä		60	57	57	57	53

Osakekohtaiset tunnusluvut		2017	2016	2015	2014	2013
Osakekohtainen tulos	euro	3,96	2,95	2,96	2,75	2,59
Osakekohtainen tulos, ml. muut laajan tuloksen erät	euro	3,79	3,14	2,79	2,11	2,54
Osakekohtainen oma pääoma	euro	23,14	21,31	20,38	19,51	19,01
Osakekohtainen substanssi	euro	25,37	24,86	23,79	22,63	22,15
Osakekohtainen osinko ³⁾	euro	2,60	2,30	2,15	1,95	1,65
Osinko/tulos	%	65,7	78,0	72,6	70,9	63,7
Efektiivinen osinkotuotto	%	5,7	5,4	4,6	5,0	4,6
Hinta/voitto -suhde (PE-luku)		11,6	14,4	15,9	14,1	13,8
Osakkeiden antioikaistu lkm 31.12.	1 000 kpl	555 352	560 000	560 000	560 000	560 000
Osakkeiden antioikaistu keskimääräinen lkm	1 000 kpl	559 873	560 000	560 000	560 000	560 000
Osakkeiden painotettu keskim. lkm laimentavat osakkeet huomioituna	1 000 kpl	559 873	560 000	560 000	560 000	560 000
Osakkeiden markkina-arvo	Milj. e	24 858	23 850	26 320	21 739	20 003

A-sarja:

Osakkeiden antioikaistu lkm 31.12.	1 000 kpl	554 152	558 800	558 800	558 800	558 800
Osakkeiden antioikaistu keskimääräinen lkm	1 000 kpl	554 152	558 800	558 800	558 800	558 800
Osakkeiden painotettu keskim. lkm laimentavat osakkeet huomioituna	1 000 kpl	554 152	558 800	558 800	558 800	558 800
Painotettu keskim. kaupantekokurssi	euro	44,76	40,35	44,34	36,88	31,05
Antioikaistu ylin kurssi	euro	47,46	46,56	49,40	39,98	35,92
Antioikaistu alin kurssi	euro	41,53	34,42	37,72	33,71	25,04
Antioikaistu viimeinen kaupantekokurssi	euro	45,80	42,59	47,00	38,82	35,72
Osakkeen pörssivaihto tilikaudella	1 000 kpl	179 568	203 996	182 762	194 492	188 402
Osakkeen suhteellinen pörssivaihto	%	32,4	36,5	32,7	34,8	33,7

B-sarja:

Osakkeiden antioikaistu lkm 31.12.	1 000 kpl	1 200	1 200	1 200	1 200	1 200
Osakkeiden antioikaistu keskimääräinen lkm	1 000 kpl	1 200	1 200	1 200	1 200	1 200

¹⁾ Nordean tultua Sammon osakkuusyhtiöksi 31.12.2009 muuttui Sampo-konserni rahoitus- ja vakuutusyhtyrühmittymien valvonnasta annetun lain (2004/699) mukaiseksi rahoitus- ja vakuutusyhtyrühmittymäksi. Konsernin vakavaraisuus lasketaan lain kolmannen luvun mukaisesti. Vakavaraisuus on Finanssivalvonnan suostumuksella määrätty konsernitilinpäätöksen perusteella.

²⁾ Vahinkovakuutuksen tunnusluvut on laskettu toimintokohtaisten kulujen pohjalta, eikä niitä siksi voida johtaa suoraan sulautetusta tuloslaskelmakaavasta. Topdanmarkin suhdeluvut ovat koko vuodelta.

³⁾ Hallituksen ehdotus yhtiökokoukselle tilikaudelta 2017.

Tunnuslukuja laskettaessa veroina on otettu huomioon tilikauden tulosta vastaava vero. Kiinteistöjen arvostuserot laskennallisella verovelalla vähennettynä on otettu huomioon laskettaessa kokonaispääoman tuottoa, oman pääoman tuottoa, omavaraisuusastetta sekä osakekohtaista substanssia. Lisäksi kokonaispääoman tuottoa sekä oman pääoman tuottoa laskettaessa on otettu huomioon muut laajan tuloksen erät. Osakekohtaista substanssia laskettaessa on huomioon otettu myös konsernin arvostuserot osakkuusyhtiö Nordeasta sekä pörssinoteeratusta tytäryhtiö Topdanmarkista.

Tunnuslukujen laskentakaavat

Tunnusluvut on laskettu valtiovarainministeriön asetuksen ja sitä tarkentavan Finanssivalvonnan määräys- ja ohjekokoelman mukaisesti. Konsernin vakavaraisuus on

laskettu rahoitus- ja vakuutusyritysryhmittymien valvonnasta annetun lain kolmannen luvun mukaisesti konsolidointimenetelmällä.

Koko konsernin yhteiset tunnusluvut

Voitto ennen veroja

Vahinkovakuutuksen voitto ennen veroja + henkivakuutuksen voitto ennen veroja
+ omistusyhteisön voitto ennen veroja ± konsernin tulosvaikutteiset eliminoinnit

Vahinko- ja henkivakuutus

+ vakuutusmaksutulo
+ sijoitustoiminnan nettotuotot
+ liiketoiminnan muut tuotot
- korvaukset
- vakuutus- ja sijoitussopimusvelkojen muutos
- henkilöstökulut
- liiketoiminnan muut kulut
- rahoituskulut
+/- osuus osakkuusyritysten voitoista/tappioista

Omistusyhteisö

+ sijoitustoiminnan nettotuotot
+ liiketoiminnan muut tuotot
- henkilöstökulut
- liiketoiminnan muut kulut
- rahoituskulut
+/- osuus osakkuusyritysten voitoista/tappioista

Oman pääoman tuotto (käyvin arvoin), %

+ kauden laaja tulos
± sijoitusten arvostuserojen muutos laskennallisen verovelan vähentämisen jälkeen

+ oma pääoma yhteensä (vuoden alun ja lopun keskiarvo) x 100 %
± sijoitusten arvostuserot laskennallisen verovelan vähentämisen jälkeen
(vuoden alun ja lopun keskiarvo)

Kokonaispääoman tuotto (käyvin arvoin), %

+	liikevoitto	
±	muut laajan tuloksen erät ennen veroja	
+	korkokulut ja muut rahoituskulut	
+	vastuuvelan perustekorko	
±	sijoitusten arvostuserojen muutos	
<hr/>		
+	taseen loppusumma (vuoden alun ja lopun keskiarvo)	x 100 %
-	sijoitussidonnaisten vakuutusten vastuovelka (vuoden alun ja lopun keskiarvo)	
±	sijoitusten arvostuserot (vuoden alun ja lopun keskiarvo)	

Omavaraisuusaste (käyvin arvoin), %

+	oma pääoma yhteensä	
±	sijoitusten arvostuserot laskennallisen verovelan vähentämisen jälkeen	
<hr/>		
+	taseen loppusumma	x 100 %
±	sijoitusten arvostuserot	

Konsernin vakavaraisuus

+	oma pääoma yhteensä	
+	toimialakohtaiset erät	
-	aineettomat hyödykkeet ja toimialakohtaiset vähennykset	
<hr/>		
	omat varat yhteensä	
-	omien varojen vaatimukset yhteensä	
<hr/>		
	konsernin vakavaraisuus	

Konsernin vakavaraisuussuhde, %

omat varat	
<hr/>	
omien varojen vaatimukset	x 100 %

Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä

Keskiarvo kuukausien lopun henkilökuntamäärästä oikaistuna osa-aikaisesti palveluksessa olleiden henkilöiden osalta.

Vahinkovakuutustoiminnan tunnusluvut**Riskisuhde, %**

+	korvauskulut	
-	korvausten käsittelykulut	
<hr/>		
	vakuutusmaksutuotot	x 100 %

Toimintakulusuhde, %

+	liikekulut	
+	korvausten käsittelykulut	
<hr/>		
	vakuutusmaksutuotot	x 100 %

Vahinkosuhde ilman perustekorkokulua, %

korvauskulut ilman perustekorkokulua	
<hr/>	
vakuutusmaksutuotot	x 100 %

Liikekulusuhde, %

$$\frac{\text{liikekulut}}{\text{vakuutusmaksutuotot}} \times 100 \%$$

Yhdistetty kulusuhde ilman perustekorkokulua, %

vahinkosuhde ilman perustekorkokulua + liikekulusuhde

Henkivakuutustoiminnan tunnusluvut

Liikekustannussuhde, %

+ liikekulut ennen vakuutusten aktivoitujen hankintamenojen muutosta
+ korvausten selvittelykulut
$$\frac{\text{kuormitustulo}}{\text{kuormitustulo}} \times 100 \%$$

Osakekohtaiset tunnusluvut

Osakekohtainen tulos

$$\frac{\text{emoyhtiön osakkeiden omistajille kuuluva tilikauden voitto}}{\text{osakkeiden antioikaistu keskimääräinen lukumäärä}}$$

Osakekohtainen tulos ml. käyvän arvon rahaston muutos

$$\frac{\text{emoyhtiön osakkeiden omistajille kuuluva laaja tulos}}{\text{osakkeiden antioikaistu keskimääräinen lukumäärä}}$$

Osakekohtainen oma pääoma

$$\frac{\text{oma pääoma (emoyhtiön omistajien osuus)}}{\text{osakkeiden antioikaistu lukumäärä tilinpäätöspäivänä}}$$

Osakekohtainen substanssi

+ oma pääoma (emoyhtiön omistajien osuus)
± noteeratun osakkuusyhtiön arvostusero konsernissa
± sijoitusten arvostuserot laskennallisen verovelan vähentämisen jälkeen
$$\frac{\text{osakkeiden antioikaistu lukumäärä tilinpäätöspäivänä}}{\text{osakkeiden antioikaistu lukumäärä tilinpäätöspäivänä}}$$

Osakekohtainen osinko, %

$$\frac{\text{tilikaudelta jaettu osinko}}{\text{osakkeiden antioikaistu lukumäärä tilinpäätöspäivänä}} \times 100 \%$$

Osinko tuloksesta, %

$$\frac{\text{osakekohtainen osinko}}{\text{osakekohtainen tulos}} \times 100 \%$$

Efektiivinen osinkotuotto, %

osakekohtainen osinko

osakkeen antioikaistu tilikauden viimeinen kaupantekokurssi

x 100 %

Hinta/voitto -suhde (P/E-luku)

osakkeen antioikaistu tilikauden viimeinen kaupantekokurssi

osakekohtainen tulos

Osakekannan markkina-arvo

osakkeiden lukumäärä tilikauden viimeisenä päivänä x tilikauden viimeinen kaupantekokurssi

Osakkeiden suhteellinen pörssivaihto, %

pörssin kautta vaihdettujen osakkeiden lukumäärä

osakkeiden antioikaistu keskimääräinen lukumäärä

x 100 %

RISKIENHALLINTA

Sampo-konsernin rakenne ja liiketoimintamalli	96
Sampo-konsernin riskit ja keskeiset riskienhallinnan toimenpiteet	98
- Konsernin riskit	98
- Keskeiset riskienhallinnan toimenpiteet	100
If Vahinkovakuutus -konserni	101
- Vakuutustoiminnan riskit, kehitys ja tulos	101
- Markkinariskit ja sijoitustoiminnan tulos	107
- Vastapuoliriskit	112
- Operatiiviset riskit	113
- Pääomitus	113
Topdanmark -konserni	116
- Vakuutustoiminnan riskit, kehitys ja tulos	116
- Markkinariskit ja sijoitustoiminnan tulos	124
- Vastapuoliriskit	130
- Operatiiviset riskit	131
- Pääomitus	131
Mandatum Life -konserni	134
- Vakuutustoiminnan riskit, kehitys ja tulos	134
- Markkinariskit ja sijoitustoiminnan tulos	140
- Vastapuoliriskit	146
- Operatiiviset riskit	147
- Pääomitus	147
Riskitarkastelua Sampo-konsernissa ja Sampo Oyj:ssä	150
- Vakuutusriskit Sampo-konsernissa	150
- Markkinariskit Sampo-konsernin tasolla	151
- Sampo Oyj:n rooli	159
Sampo-konsernin pääomitus	161
- Konsernin rava-lain mukaiset omat varat ja vakavaraisuusasema	161
- Ryhmän Solvenssi II -säännösten mukainen oma varallisuus ja vakavaraisuusasema	162
- Sisäisiä arvioita vakavaraisuuden riittävydestä	165
Liite 1: Sampo-konsernin ohjausperiaatteet ja riskienhallintaprosessi	167
Liite 2: Riskien määritelmät	177

Liite 3: Keskeisiä hallinnointiperiaatteita	185
- Tasehallinnan periaatteet (ALM)	185
- Sijoitusportfolion hallintaperiaatteet	186
- Operatiivisten riskien hallinnan periaatteet	188
Liite 4: Kannattavuus, riskit ja pääoma	189
- Pääomitus alakonsernitasolla	190
- Pääomitus konsernitasolla	192
Liite 5: Vakavaraisuuslaskennassa sovellettavat arvostusmenetelmät	194

Sampo-konsernin rakenne ja liiketoimintamalli

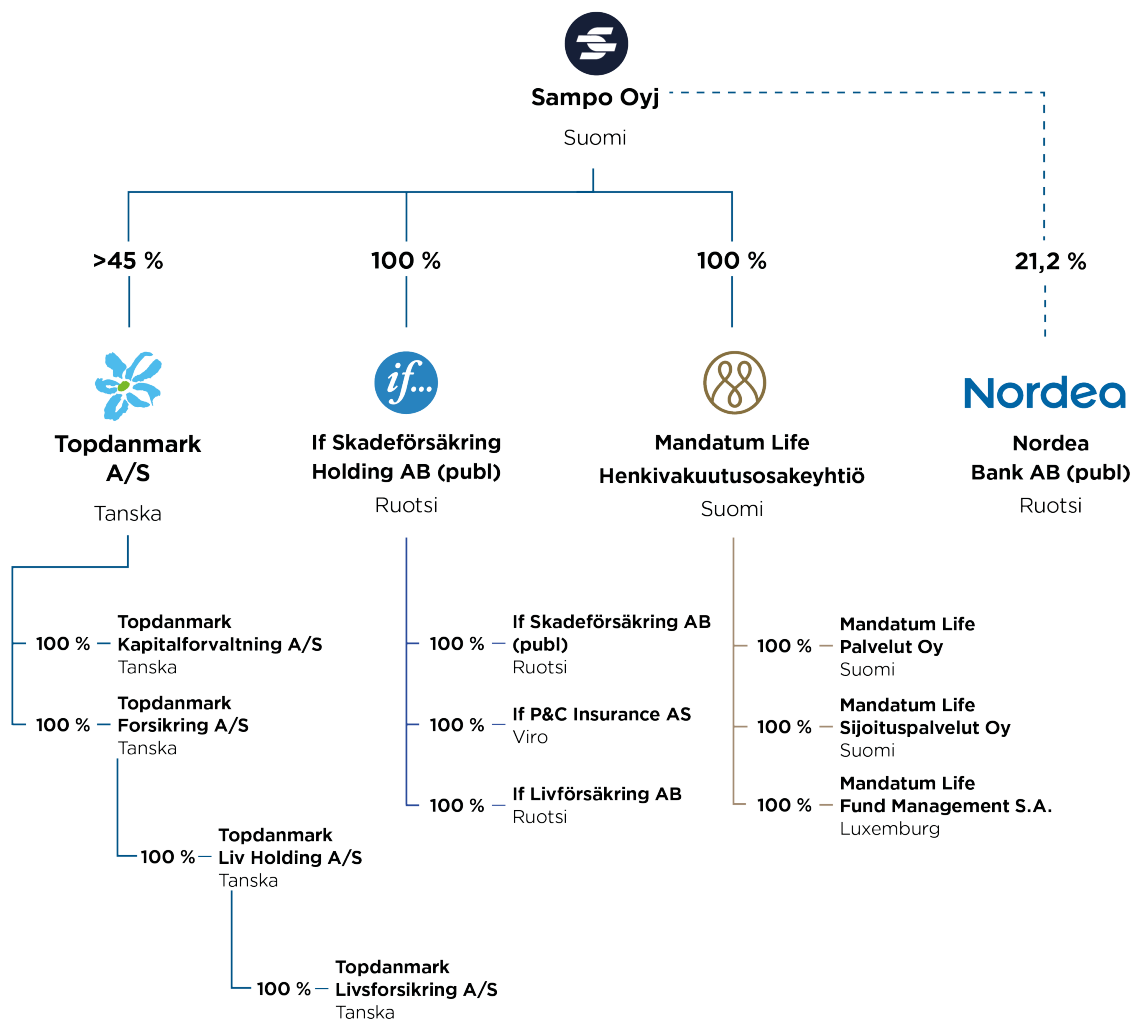
Sampo-konserni on mukana vahinkovakuutus-, henkivakuutus- ja pankkiliiketoiminnassa.

Sampo-konserni ("konserni") harjoittaa vahinkovakuutus-, henkivakuutus- ja pankkitoimintaa pääasiassa Pohjoismaissa. Vahinkovakuutus- ja henkivakuutustoimintaa harjoittavat emoyhtiö Sampo Oyj:n ("emoyhtiö" tai "Sampo") tytäryhtiöt If Skadeförsäkring Holding AB (publ) ("If Vahinkovakuutus"), Mandatum Life Henkivakuutusosakeyhtiö ("Mandatum Life") ja Topdanmark A/S ("Topdanmark"). Emoyhtiö Sampo Oyj, joka on listattu holdingyhtiö, jolla ei ole omaa vakuutus- eikä

pankkitoimintaa, omistaa kokonaan kaksi ensin mainittua tytäryhtiötä. Topdanmarkista Sammolla on 46,7 prosentin omistusosuus osakkeista ja 48,9 prosentin osuus äänimäärästä.

Vakuutustoimintaa harjoittavien tytäryhtiöiden lisäksi konsernin emoyhtiö omisti 31.12.2017 21,2 prosenttia Nordea Bank AB (publ):sta ("Nordea"), jonka kautta Sampo-konserni on mukana pankkitoiminnassa. Alla olevassa kuvassa on esitetty Sampo-konsernin juridinen rakenne mukaan lukien tytäryhtiöiden merkittävät operatiiviset yhtiöt.

Sampo-konsernin juridinen rakenne

Holdingsyhtiönä Sampo johtaa sen tytäryhtiöitä ja osakkuusyhtiötä toisistaan riippumattomasti mikä merkitsee sitä, että juridiset alakonsernit Mandatum Life ja If Vahinkovakuutus, Topdanmark sekä osakkuusyhtiö Nordea harjoittavat liiketoimintaansa toisistaan riippumatta. Riippumattomilla alakonserneilla on omat infrastruktuurinsa, johtonsa sekä operatiiviset toimintaprosessinsa. Mikäli tytäryhtiöillä ja osakkuusyhtiöillä on yhteistyötä jollakin liiketoiminta-alueella, yhteistoimintaa harjoitetaan samojen periaatteiden mukaisesti kuin minkä tahansa kolmannen osapuolen kanssa.

Pääasiallisena johtamisvälineenä on yhtiöiden hallitustyöhön osallistuminen. If Vahinkovakuutuksen ja Mandatum Lifen hallitukset koostuvat pääosin Sampo Oyj:n työntekijöistä. Täysin omistetuille tytäryhtiöille Sampo antaa täsmällisempiä ohjeistuksia siitä, miten toiminnot tulisi organisoida konsernitason periaatteiden puitteissa ja Sammon ja sen tytäryhtiöiden välillä on tiivis keskusteluyhteys merkittävimpien operatiivisten asioiden osalta. Lisäksi Sampo seuraa tulosta, riskejä ja pääomistusta tarkalla tasolla.

Kuudesta yhtiökokouksen valitsemasta Topdanmarkin hallituksen jäsenestä kolme on Sampo-konsernin työntekijöitä. Yksi heistä on hallituksen puheenjohtaja. Topdanmarkin johtokunta ja johto jakavat yleisellä tasolla Sammon näkemyksen riskien määrittelmistä ja liiketoiminnan johtamisen periaatteista, vaikkakaan eivät ole ottaneet Sammon konsernitason politiikkoja käyttöön sellaisenaan. Sammon ja Topdanmarkin välinen dialogi, samoin kuin tämä riskienhallintaraportti, keskittyvät tuloksellisuus-, riski- ja pääomitus-raportointiin, ja dialogi ei ole muutenkaan yhtä yksityiskohtaisella tasolla kuin Sammon ja sen täysin omistamien tytäryhtiöiden välillä.

Nordea on osakkuusyhtiö eikä Sammolla ole siihen määräysvaltaa. Tästä johtuen sen riskienhallintaa ei käsitellä Sampo-konsernin vuosikertomuksessa. Nordealla on kuitenkin olennainen vaikutus konsernin tulokseen, riskeihin ja pääomatarpeeseen. Sampo analysoikin Nordeaa tarkasti sekä yksittäisenä liiketoimintona että osana Sammon pohjoismaista rahoitusalan yhtiöiden portfoliota.

Kuten yllä kuvattiin, Sampo-konsernin juridinen rakenne ja liiketoimintamalli ovat suoraviivaisia ja yksinkertaisia. Lisäksi konsernin sisäisten vastuiden määrä on vähäinen. Konsernin sisäisistä vastuista olennaisimpia ovat: (i) Sammon omistusosuudet If Vahinkovakuutuksen, Mandatum Lifen, Topdanmarkin ja Nordean hybridi- ja huonomman etuoikeuden lainoista (ii) sisäiset osingot ja (iii) palvelumaksut. Palvelumaksut liittyvät konsernin sisäisiin ulkoistamissopimuksiin. If Vahinkovakuutus ja Mandatum Life ovat ulkoistaneet osan sijoitusten hallintaprosesseista Sammolle. Sampo on ulkoistanut IT-järjestelmälustansa palvelut If Vahinkovakuutukselle sekä liikekirjanpitonsa Mandatum Lifelle. Sammon ja Topdanmarkin välillä ei ole ulkoistamissopimuksia.

Koska emoyhtiön pääasiallinen tulonlähde on osingot, Sammon ensisijaisena tavoitteena on ylläpitää jokaisen alakonsernin osalta tervettä tasapainoa tuloksen, riskien ja pääoman kesken, millä edistetään niiden kykyä maksaa pitkällä tähtäimellä tasaista osinkovirtaa. Toissijaisena tavoitteena on varmistaa tuloksen tasaisuus liiketoiminta-alueiden muodostaman kokonaisuuden tasolla. Erityisesti toiminnasta mahdollisesti syntyviä riskikeskittymiä ja yleisesti ottaen raportoitujen tulosten korrelaatiota seurataan huolellisesti ja niiden syyt analysoidaan. Mahdollisuuksien mukaan riskikeskittymien muodostuminen ehkäistään ennakoita strategisilla päätöksillä. Kolmanneksi Sampo yleisesti ottaen preferoi alhaista velkaantuneisuutta ja riittäviä likviditeettipuskureita kyetäkseen järjestämään likviditeettiä tarvittaessa. Se, miten suureksi konserniyhtiöiden tulosten hajautushyöty on arvioitu, vaikuttaa Sammon päätöksiin sen omasta pääomarakenteesta sekä likviditeettipositivista.

Lisätietoja Sampo-konsernin ohjausrakenteesta ja riskienhallintaprosessista on saatavilla [liitteessä 1 \(Sampo-konsernin ohjausrakenne ja riskienhallintaprosessi\)](#).

Sammolla on hajautunut omistusrakenne ja sen suurimmat [omistajat](#) ovat olleet omistajina useita vuosia. Sampo-konsernin päävalvoja on Finanssivalvonta. Johtuen Sampo-konsernin toiminnoista Pohjoismaissa ja Baltian maissa myös muilla pohjoismaisilla valvovilla viranomaisilla on valvonnallisia vastuita. Sampo-konsernin tilintarkastajana toimii EY.

Sampo-konsernin riskit ja keskeiset riskienhallinnan toimenpiteet

Sampo-konsernin yhtiöt toimivat liiketoiminta-alueilla, joissa arvonluonnin erityispiirteinä hyvän asiakaspalvelun ohella ovat riskien hinnoittelu ja riskiportfolioiden aktiivinen hallinta. Tämän vuoksi tarvitaan yhteiset riskimääritelmät liiketoimintojen perustaksi.

Konsernin riskit

Sampo-konsernissa liiketoimintaan liittyvät riskit jaotellaan Riskien luokittelu Sampo-konsernissa -kuvassa esitetyn mukaisesti kolmeen pääryhmään: strategisiin riskeihin, maineriskeihin sekä liiketoimintaan luontaisesti kuuluviin riskeihin. Kaksi ensimmäistä riskiluokkaa kuvataan vain lyhyesti tässä riskienhallinnan liitteessä ja painopiste on kolmannessa riskiluokassa.

Ulkoiset muutosvoimat ja strategiset riskit

Strateginen riski on kilpailuympäristön muutoksista tai sisäisestä operatiivisesta joustamattomuudesta johtuva tappion riski. Odottamattomat muutokset yleisessä liiketoimintaympäristössä voivat aiheuttaa odotettua suurempia vaihteluita taloudelliseen tulokseen ja pitkällä aikavälillä vaarantaa Sampo-konsernin liiketoimintamallien olemassaolon. Taustalla olevat ulkoiset muutosvoimat ovat moninaisia, kuten esimerkiksi yleisen taloudellisen toimintaympäristön kehitys, arvoissa tapahtuvat muutokset, institutionaalisen ja aineellisen toimintaympäristön muutokset sekä teknologiset innovaatiot. Ulkoiset muutosvoimat liittyvät usein toisiinsa monin tavoin ja niiden johdosta asiakkaiden kysyntä ja käyttäytyminen saattavat muuttua, uusia kilpailijoita saattaa ilmaantua ja näiden seurauksena toimialan liiketoimintamallit voivat muuttua. Tällä hetkellä teemat, jotka liittyvät yleensä ottaen vastuullisiin liiketoimintakäytäntöihin, sekä erityisesti ympäristöön, yhteiskuntaan ja hallintotapaan liittyvät kysymykset, muokkaavat eri sidosryhmien preferenssejä ja arvoja ja tämän seurauksena myös liiketoimintaympäristö muuttuu monilla tavoin.

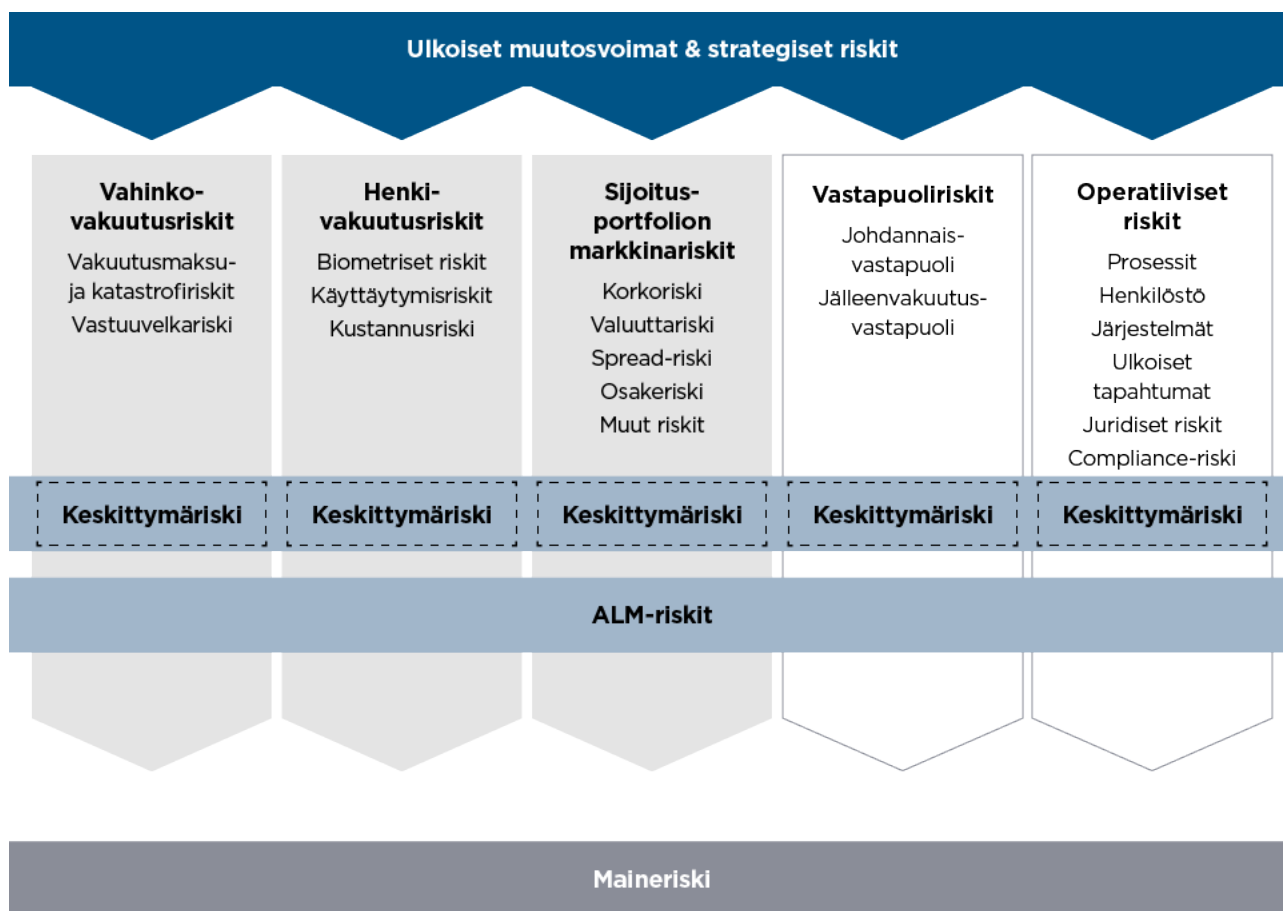
Koska kilpailuympäristön muutosvoimat ja kehitys riippuvat pääosin ulkoisista tekijöistä, strategiset riskit ovat ylimmän

johdon vastuualuetta. Proaktiivinen strateginen päätöksenteko on ylimmän johdon keskeinen työkalu liiketoimintakäytäntöihin ja kilpailuetuun liittyvien strategisten riskien hallinnassa. Lisäksi sisäisen operatiivisen joustavuuden ylläpito mahdollistaa liiketoimintamallin ja kustannusrakenteen muuttamisen tarvittaessa ja on siten tehokas työkalu strategisten riskien hallinnassa. Vaikka strategisia riskejä ei huomioida Sampo-konsernin taloudellisen pääoman mallissa, voi niillä silti olla vaikutusta pääoman määrään ja rakenteeseen, mikäli se nähdään järkeväksi kulloisessakin liiketoimintaympäristössä.

Maineriski

Maineriskillä tarkoitetaan riskiä siitä, että aiheellinen tai aiheeton yhtiön liiketoimiin tai suhteisiin liittyvä epäsuotuisa julkisuus heikentää luottamusta yhtiötä kohtaan. Maineriski on usein seurausta toteutuneesta operatiivisesta tai compliance -riskistä ja sen seurauksena maine heikkenee asiakkaiden ja muiden sidosryhmien keskuudessa. Maineriski liittyy kaikkiin toimintoihin, kuten käy ilmi Riskien luokittelu Sampo-konsernissa -kuvasta. Koska maineriskien syyt ovat moninaiset, niiden ehkäisemiseksi tarvitaan monenlaisia yrityskulttuuriin sisäänrakennettuja keinoja. Näin ollen Sammon ydinarvoille, joita ovat eettisyys, lojaalisuus, avoimuus ja yrittäjäisyys, perustuva yrityskulttuuri nähdään Sampo-konsernissa keskeisenä keinona ehkäistä maineriskejä. Nämä ydinarvot ilmenevät siinä, miten Sampo toimii ympäristökysymyksissä sekä sen keskeisten sidosryhmien (asiakkaat, henkilöstö, sijoittajat, muut yhteistyökumppanit, veroviranomaiset ja muut valvovat viranomaiset) kanssa ja kuinka Sampo-konserni on organisoinut hallintorakenteensa.

Riskien luokittelu Sampo-konsernissa

Liiketoimintaan luontaisesti kuuluvat riskit

Vakuutus- ja sijoitustoiminnassaan Sampo-konserni ottaa tietoisesti tiettyjä riskejä aikaansaadakseen tuottoja. Nämä **ansaintariskit** valitaan huolellisesti ja niitä hallitaan aktiivisesti. Vakuutusriskit hinnoitellaan niiden luontaisen riskitason mukaisesti ja sijoitusten tuotto-odotuksia verrataan sijoitusten riskeihin. Lisäksi ansaintariskien riskipositioita mukautetaan jatkuvasti ja riskien vaikutusta pääomatarpeeseen arvioidaan säännöllisesti.

Vakuutus- ja sijoitusriskien onnistunut hallinta on Sampo-konsernin yhtiöiden keskeisin tuottojen lähde. Näiden riskien päivittäinen hallinnointi annettujen limiittien ja valtuuksien puitteissa on liiketoiminta-alueiden ja sijoitusyksikön vastuulla.

Osa riskeistä, kuten kuvassa Riskien luokittelu Sampo-konsernissa esitetyt vastapuoliriskit ja operatiiviset riskit, on epäsuoria seuraamuksia Sammon normaalista liiketoiminnasta. Nämä riskit ovat yhdensuuntaisia siinä mielessä, että niihin ei lähtökohtaisesti liity tuottopotentiaalia. Täten riskienhallinnan tavoitteena on pienentää näitä riskejä tehokkaasti niiden aktiivisen

hallinnan sijaan. Näiden välillisten **seuraamusriskien** pienentäminen on liiketoiminta-alueiden ja sijoitusyksikön vastuulla ja näihin riskeihin liittyvää pääomatarvetta mittaavat riippumattomat riskienhallintatoiminnot. On huomioitava, että riskit luokitellaan toimialoittain eri tavoin ansainta- ja seuraamusriskeihin. Esimerkiksi Sampo-konsernin asiakkaiden vakuutus sopimuksiin liittyvät vakuutus tapahtumat ovat heille seuraamusriskejä, mutta Sampo-konsernille nämä samat riskit ovat ansaintariskejä.

Eräät riskit, kuten korko-, valuutta- ja maksuvalmiusriskit, liittyvät useisiin toimintoihin samanaikaisesti. Näiden riskien hallitsemiseksi tehokkaasti Sampo-konsernin yhtiöillä tulee olla yksityiskohtainen ymmärrys odotetuista kassavirroista ja niiden vaihteluista kaikissa yhtiön toiminnossa. Lisäksi yhtiöillä on oltava kattava ymmärrys siitä, miten varojen ja velkojen markkinaehtoiset arvot voivat vaihdella koko taseen tasolla eri skenaarioissa. Näitä koko taseen riskejä nimitetään yleisesti ALM-riskiksi ("Asset Liability Management"). Korko-, valuutta- ja likviditeettiriskien lisäksi inflaatoriski ja BKT:n kasvuvauhtiin liittyvät riskit ovat keskeisiä ALM-riskejä Sampo-konsernille. ALM-riskit ovatkin yksi ylimmän johdon painopistealueista johtuen niiden merkittävästä sekä pitkäaikaisesta vaikutuksesta riskeihin ja tuottoihin.

Yleisesti ottaen **keskittymäriskiä** syntyy, mikäli yhtiöiden riskipositioita ei ole riittävästi hajautettu, jolloin esimerkiksi yksittäinen äärimmäisen epäsuotuisa vahinkotapahtuma tai rahoitusmarkkinatapahtuma voisi vaarantaa yhtiön vakavaraisuuden.

Keskittymiä voi syntyä yksittäisten liiketoimintojen sisällä – yksittäiseen toimijaan tai toimialaan liittyvät suuret vastuu- tai sijoituspositiot – tai eri liiketoimintojen yhteisvaikutuksena yksittäisen vastapuolen tai toimialan vaikuttaessa laajasti yhtiön kannattavuuteen sekä vakuutus- että sijoitustoiminnan kautta.

Keskittymäriski voi toteutua myös epäsuorasti silloin, kun kannattavuus ja vakavaraisuusasema reagoivat samalla tavalla yleiseen taloudelliseen kehitykseen tai rakenteellisiin muutoksiin eri liiketoiminta-alueiden institutionaalisessa ympäristössä. Tällainen keskittymäriski voidaan nähdä osana strategista riskiä.

Yksityiskohtaisemmat riskien määritelmät ovat saatavilla [liitteessä 2 \(Riskien Määritelmät\)](#).

Keskeiset riskienhallinnan toimenpiteet

Luodakseen arvoa sidosryhmille pitkällä tähtäimellä Sampo-konsernilla tulee olla käytössään seuraavat pääomat:

- Taloudellista joustavuutta riittävän pääomituksen ja likviditeetin muodossa
- Hyvä teknologinen infrastruktuuri
- Tietopääomaa eli kattava oma vakuutusmatemaattinen tilastoaineisto ja analyttiset työkalut, jotta data saataisiin muunnettua informaatioksi
- Inhimillistä pääomaa, eli osaavia ja motivoituneita työntekijöitä
- Yhteiskuntasuhdepääomaa hyvinä yhteiskunta- ja asiakassuhteina, jotta eri sidosryhmien muuttuvia tarpeita voitaisiin ymmärtää.

Yhtiötasolla edellä mainittuja pääomia kehitetään jatkuvasti ja ne ovat käytössä seuraavia riskien hinnoitteluun, riskien ottamiseen ja aktiiviseen riskienhallintaan liittyviä ydintehtäviä toimeenpantaessa.

Vakuutusriskien asianmukainen valinta ja hinnoittelu

- Vakuutusriskit valitaan huolellisesti ja hinnoitellaan niiden riskitason mukaisesti.
- Vakuutus tuotteita kehitetään aktiivisesti asiakkaiden muuttuvia tarpeita ja mieltymyksiä ennakoiden.

Vakuutusriskiaseman tehokas hallinta

- Hajautusta tavoitellaan aktiivisesti.
- Jälleenvakuutusta käytetään tehokkaasti suurimpien riskipositioiden pienentämiseksi.

Sijoitustransaktioiden huolellinen valinta ja toteutus

- Yksittäisten sijoituskohteiden riski-tuottosuhteet ja vastuullisuuskysymykset analysoidaan huolellisesti.
- Transaktiot toteutetaan tehokkaasti.

Seuraamusriskien tehokas pienentäminen

- Vastapuolten luottotappioriskejä hallitaan valitsemalla sopimusvastapuolet huolellisesti, käyttämällä vakuuksia ja varmistamalla riittävä hajautus.
- Ylläpidetään korkealaatuisia ja kustannustehokkaita liiketoimintaprosesseja.
- Jatkuvuus- ja toipumissuunnitelmia kehitetään jatkuvasti toiminnan jatkuvuuden turvaamiseksi.

Sijoitussalkkujen ja taseen tehokas hallinta

- Odotettujen tuottojen ja riskien tasapaino sijoitussalkuissa ja taseessa optimoidaan huomioiden vakuutusvelkojen ominaisuudet, sisäisesti arvioitu pääoman tarve, viranomaisten vakavaraisuussääntely ja luottoluokittajien vaatimukset.
- Likvideettiriskejä hallitaan kohdentamalla riittävä osuus sijoituksista likvideihin sijoitusinstrumentteihin. Osuuden suuruus riippuu pääosin vakuutusvelkojen ominaisuuksista.

Konsernitason riskienhallinnan pääpaino on konsernitasonisessa pääomituksessa ja likviditeetissä. On myös olennaista tunnistaa mahdolliset riskikeskittymät ja ymmärtää, kuinka yhtiöiden raportoidut voitot kehittyisivät eri skenaarioissa. Nämä keskittymät ja korrelaatiot voivatkin vaikuttaa konsernitason pääomituksen ja likvideettipuskureihin ja johdon konsernitason toimenpiteisiin.

Kun yllämainitut ydintehtävät toteutetaan menestyksekkäästi, tuloksen, riskien ja pääomituksen tasapaino voidaan saavuttaa yhtiö- ja konsernitason ja samalla luoda arvoa osakkeenomistajille.

If Vahinkovakuutus -konserni

If Vahinkovakuutus harjoittaa vahinkovakuutustoimintaa Pohjoismaissa ja Baltian maissa ja tarjoaa henkilöasiakkaille ja yrityksille vakuutusturvaa sopimuksilla, jotka kattavat erilaisia riskejä maantieteellisesti hajautuneilla alueilla. If Vahinkovakuutuksella on lisäksi pohjoismaisia kansainvälisesti toimivia yritysasiakkaitaan varten sivukonttorit Saksassa, Ranskassa, Iso-Britanniassa ja Hollannissa. Vakuutustoiminta on hyvin hajautunut myös vakuutuslajeittain ja asiakkaittain, mikä edelleen lisää hajautusta ja tuottaa lisäarvoa If Vahinkovakuutukselle.

Pohjoismainen vahinkovakuutusmarkkina on melko keskittynyt. Neljän suurimman yhtiön osuus on noin 70 – 90 prosenttia markkinoista Norjassa, Suomessa ja Ruotsissa.

Tanskassa markkina on vähemmän keskittynyt. Suurimmat vakuutusyhtiöt toimivat yleensä useammassa kuin yhdessä Pohjoismaassa, mutta If Vahinkovakuutus on ainoa yhtiö, jolla on merkittävä markkinaosuus kaikissa Pohjoismaissa.

Pohjoismaissa asiakkaiden pysyvyys on korkealla tasolla. Vakuutusten uusimisaste on noin 80 – 90 prosenttia. Markkinalle on tyypillistä matalat liikekulusuhteet, jotka ovat noin 15 – 20 prosenttia. Tyypillisten jakelukanavien lisäksi internetin merkitys kasvaa sekä jakelu- että palvelukanavana If Vahinkovakuutuksessa. Myös yhteistyökumppaneiden, kuten pankkien tai autoliikkeiden, kautta tapahtuva jakelu on tullut jatkuvasti tärkeämmäksi.

Vakuutustoiminnan riskit, kehitys ja tulos

Vakuutusliiketoiminta Pohjoismaissa on jaettu organisatorisesti asiakassegmenteittäin liiketoiminta-alueisiin, joita ovat henkilöasiakkaat, yritysasiakkaat (pienet ja keskikokoiset yhtiöt) sekä suurasiakkaat (suuret yhtiöt). Baltian vakuutusliiketoiminta on organisoitu Baltian liiketoiminta-alueeksi. Liiketoiminta-alueista henkilöasiakkaat on suurin vakuutusmaksuilla mitattuna kattaen yli puolet vakuutusmaksutulosta.

- Henkilöasiakkaat-liiketoiminta-alueen bruttovakuutusmaksutulot kasvoivat vuoden aikana johtuen siitä, että asiakasuskollisuus jatkui edelleen hyvänä ja autojen myynti oli vilkasta. Vakuutustoiminnan tuloksellisuutta vahvisti suotuinen korvauskulujen kehitys.
- Yritysasiakkaat-liiketoiminta-alueen vakuutusmaksutulo kehittyi positiivisesti, mutta suurvahingot, erityisesti Ruotsissa ja Norjassa, huononsivat vakuutustoiminnan kokonaistulosta.
- Suurasiakkaat-liiketoiminta-alueella vakuutustoiminnan tulos parani vuoden aikana johtuen

vakuutusmaksutulojen kasvusta ja korvaus- ja liiketoimintakulujen pysymisestä vakaina.

- Liiketoiminta-alue Baltia teki edellisvuotta paremman vakuutusteknisen tuloksen heijastaen vakuutusmaksutulojen positiivista kehitystä sekä korvauskulujen suotuisaa kehitystä ja kustannustehokkuuden jatkumista.

If Vahinkovakuutuksen kolme merkittävintä Solvenssi II:n mukaista vakuutuslajia ovat moottoriajoneuvon vastuuvakuutus, muu moottoriajoneuvon vakuutus sekä palo- ja muu omaisuusvahinkovakuutus. Taulukko If Vahinkovakuutuksen vakuutustoiminnan tulos, 31.12.2017 kuvaa If Vahinkovakuutuksen vakuutusmaksujen ja -korvausten, liikekulujen, jälleenvakuuttajien osuuksien sekä vakuutusteknisen tuloksen kehityksen viimeiseltä kahdelta vuodelta jaoteltuna Solvenssi II:n mukaisiin vakuutuslajeihin.

If Vahinkovakuutuksen vakuustoitominnan tulos 31.12.2017 ja 31.12.2016

Vakuustoitominnan tuloksellisuus SII vakuutuslajeittain, Milj. e	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016
	Vakuutus- maksutulo	Vakuutus- maksutuotot	Korvauskulut	Liikekulut	Jälleenvakuuttajan osuus vakuutuslajista	Vakuustoitominnan tuloksellisuus ensivakuutuksesta						
Sairauskuluvakuutukset	131,3	125,4	129,0	132,9	69,6	74,2	34,0	33,4	0,1	0,1	25,3	25,1
Vakuutukset ansiotulon menetyksen varalta	397,4	369,1	381,9	367,1	236,5	248,9	80,3	79,1	-0,5	0,3	65,6	38,8
Työntekijäin tapaturmavakuutukset	198,6	194,1	199,3	198,5	43,5	54,3	36,7	41,6	5,3	2,9	113,8	99,7
Moottoriajoneuvon liikennevakuutukset	589,7	615,0	599,1	620,1	307,7	274,4	185,0	180,7	-0,1	0,0	106,4	165,0
Muut moottoriajoneuvojen vakuutukset	1 334,3	1 301,1	1 296,7	1 271,0	892,0	849,9	244,9	253,1	0,7	1,6	159,0	166,5
Meri-, ilmailu- ja kuljetusvakuutukset	117,6	117,9	117,6	119,5	95,1	61,3	24,9	24,7	-2,2	10,8	-0,2	22,6
Palo- ja muut omaisuusvahinkovakuutukset	1 433,7	1 425,9	1 424,8	1 435,0	877,8	883,1	300,4	308,0	50,2	76,6	196,4	167,3
Yleiset vastuuvakuutukset	271,0	259,9	264,9	261,2	131,5	158,7	51,8	51,1	12,7	-9,1	68,9	60,4
Matka-apu	14,4	15,0	14,2	15,7	12,4	12,4	2,5	2,7	0,0	0,0	-0,7	0,5
Muut henkivakuutukset	37,8	34,7	36,5	33,1	8,6	6,2	8,6	7,1	2,0	1,8	17,3	18,0
Vahinkovakuutus sopimuksiin pohjautuvat ja sairausvakuutusvelvoitteisiin liittyvät elinkorot ja eläkkeet	0,0	0,0	0,0	0,0	77,3	66,7	0,0	0,0	0,0	0,0	-77,3	-66,7
Vahinkovakuutus sopimuksiin pohjautuvat ja muihin kuin sairausvakuutusvelvoitteisiin liittyvät elinkorot ja eläkkeet	0,0	0,0	0,0	0,0	60,8	52,2	0,0	0,0	-0,0	0,0	-60,8	-52,2
Yhteensä (ilman muita kuluja)	4 525,7	4 458,1	4 464,0	4 454,1	2 812,8	2 742,5	969,2	981,6	68,3	84,9	613,7	645,0
Muut kulut	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,0	0,0	8,0	15,4
Yhteensä	4 525,7	4 458,1	4 464,0	4 454,1	2 812,8	2 742,5	969,2	981,6	68,3	84,9	621,7	660,4

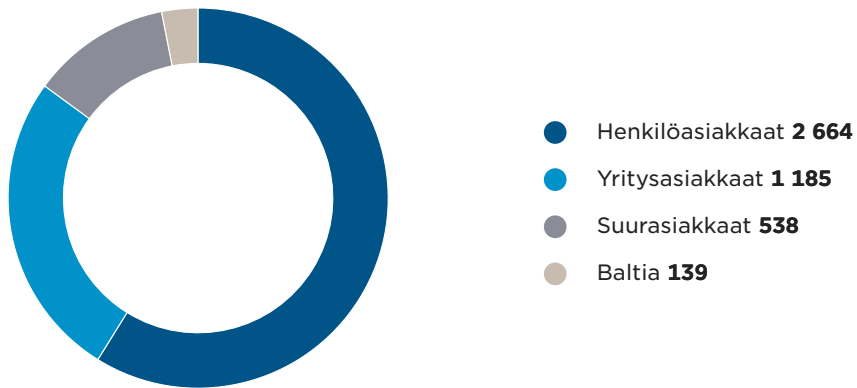
Luvut on jaoteltu Solvenssi II:ssä määriteltyihin vakuutuslajeihin, jotka eroavat muissa taulukoissa käytettävästä kansallisen kirjanpitoavan tai IFRS:n vaatimusten mukaisesta vakuutuslajien jaottelusta.

Kuten alla olevassa kuvassa Bruttomaksutulojen erittely liiketoiminta-alueittain, maittain ja vakuutuslajeittain, If Vahinkovakuutus, 2017 on esitetty, If Vahinkovakuutuksen

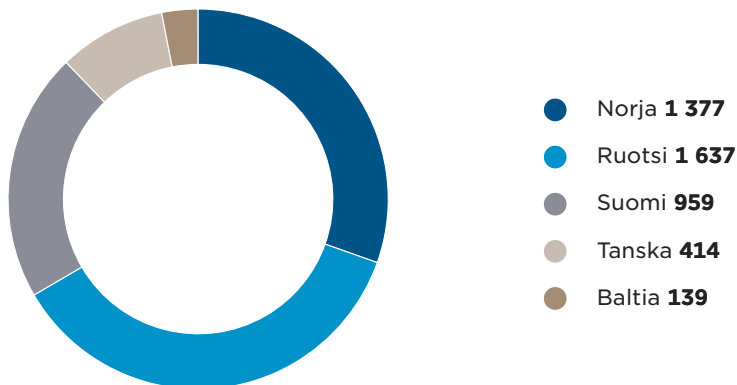
vakuutusportfolio on liiketoiminta-alueittain, maittain ja vakuutuslajeittain hyvin hajautunut. Kuvan kuusi vakuutuslajia edustavat IFRS:ssä käytettyä jaottelua.

Bruttomaksutulojen erittely liiketoiminta-alueittain

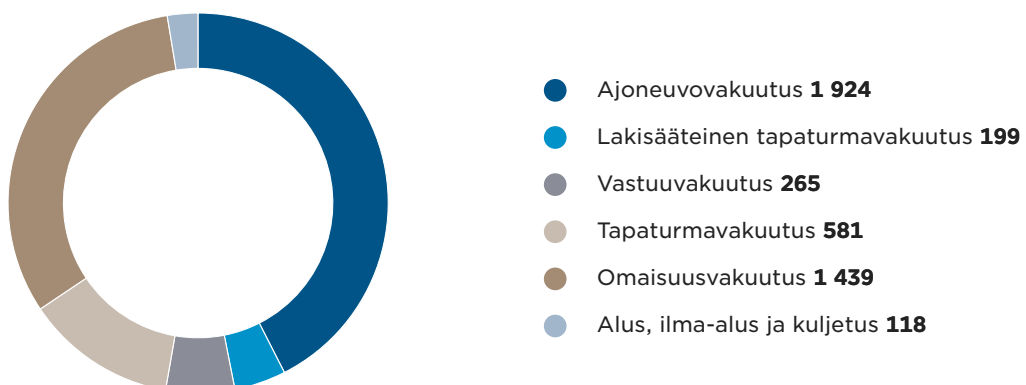
If Vahinkovakuutus, 2017, yht. 4 526 milj. euroa

Bruttomaksutulojen erittely maittain

If Vahinkovakuutus, 2017, yht. 4 526 milj. euroa

Bruttomaksutulojen erittely vakuutuslajeittain

If Vahinkovakuutus, 2017, yht. 4 526 milj. euroa

Seuraavat oikaisut on tehty IFRS:n ja Solvenssi II:n mukaisten vakuutuslajien välillä:

- IFRS:n mukainen vakuutuslaji Ajoneuvovakuutus (1 924) sisältää Solvenssi II:n mukaiset vakuutuslajit moottoriajoneuvon vastuuvakuutus (590) ja muut moottoriajoneuvon vakuutus (1334).

- IFRS:n mukainen vakuutuslaji Tapaturmavakuutus (581) sisältää Solvenssi II:n mukaiset vakuutuslajit vakuutus ansiotulon menetyksen varalta (397), muut henkivakuutukset (38), sairauskuluvakuutus (131) ja matka-apuvakuutus (14).

Erä Muut (mukaan lukien konsernieliminoinnit) ei näy yllä bruttomaksutulojen erittelyssä, mutta se on huomioitu bruttomaksutulojen yhteismäärässä. Sampo-konsernin ja If Vahinkovakuutuksen raporttoimien lukujen välillä on pieniä eroja johtuen yhdistelyssä käytetyistä valuuttakursseista.

Vakuutusmaksu- ja katastrofiriski sekä niiden hallinta ja valvonta

Vakuutusmaksu- ja katastrofiriskin määritelmät ovat saatavilla [liitteessä 2 \(Riskien määritelmät\)](#).

Hyvin hajautetusta vakuutuskannasta huolimatta altistuminen luonnonkatastrofeille, kuten myrskyille ja tulville, voi synnyttää riskikeskittymiä, joista voi seurata suuruusluokaltaan merkittäviä vahinkoja. Maantieteellisistä alueista tällaisille tapahtumille altistuneimpia ovat Tanska, Norja ja Ruotsi. Luonnonkatastrofen lisäksi yksittäiset

suurvahingot voivat vaikuttaa merkittävästi vakuutustoiminnan tulokseen. Luonnonkatastrofen ja yksittäisten suurten vahinkojen negatiivisia taloudellisia vaikutuksia saadaan tehokkaasti pienennettyä hyvin hajautetulla vakuutusportfoliolla ja konsernin laajuisella jälleenvakuutusohjelmalla.

Vakuutustoiminnan tuloksen herkkyyttä ja sen riskiä on kuvattu taulukossa Vakuutustuloksen herkkyyksianalyysi, If Vahinkovakuutus, 31.12.2017 ja 31.12.2016 esittämällä joidenkin keskeisten lukujen muutokset.

Vakuutustuloksen herkkyyksianalyysi If Vahinkovakuutus 31.12.2017 ja 31.12.2016

Tunnusluku	Nykyinen taso (2017)	Muutos nykyisessä tasossa	Vaikutus tulokseen ennen veroja, Milj. e	
			2017	2016
Yhdistetty kulusuhde, henkilöasiakkaat	84,0 %	+/- 1 prosenttiyksikköä	+/- 26	+/- 26
Yhdistetty kulusuhde, yritysasiakkaat	88,0 %	+/- 1 prosenttiyksikköä	+/- 12	+/- 12
Yhdistetty kulusuhde, suurasiaakkaat	88,7 %	+/- 1 prosenttiyksikköä	+/- 4	+/- 4
Yhdistetty kulusuhde, Baltia	88,9 %	+/- 1 prosenttiyksikköä	+/- 1	+/- 1
Nettovakuutusmaksutuotot (Milj. e)	4 294	+/- 1 prosenttia	+/- 43	+/- 43
Nettokorvauskulut (Milj. e)	2 959	+/- 1 prosenttia	+/- 30	+/- 29
Annetun jälleenvakuutuksen maksutulo (Milj. e)	168	+/- 10 prosenttia	+/- 17	+/- 17

Vastuunvalintakomitea antaa mielipiteitä ja toimenpidesuosituksia vakuutusriskeihin liittyvissä asioissa. Komitea myös arvioi ja ehdottaa muutoksia vastuunvalintapolitiikkaan, joka on tärkein vakuutusten myyntiä ohjaava dokumentti, ja se määrittelee vakuutusten myynnin yleisperiaatteet, rajoitukset ja menettelytavat. If Vahinkovakuutuksen konserniin kuuluvien yhtiöiden hallitukset vahvistavat vastuunvalintapolitiikan vähintään kerran vuodessa.

Komitean puheenjohtaja vastaa mahdollisten poikkeamien ja muiden komitean käsittelemien asioiden raportoinnista.

Vastuunvalintapolitiikkaa täydennetään yksityiskohtaisilla ohjeilla, jotka ohjaavat vakuutusten myyntiä eri liiketoiminta-alueilla. Nämä ohjeet pitävät sisällään muun muassa tariffit ja hinnoittelun luokitusmallit, ohjeet vakioehdoista ja sopimusteksteistä sekä vastuunvalintavaltuudet ja -limiitit.

Vastuunvalintakomitealle asetettujen ohjeiden mukaisesti

komitea vastaa siitä, että määriteltyjä vastuunvalintaperiaatteita noudatetaan.

Vahinkovakuutuksen liiketoiminta-alueiden päivittäiseen työhön kuuluu ohjeiden mukainen vakuutusriskien hallinta. Vahinkovakuutuksen kannattavuuteen ja riskeihin ratkaisevasti vaikuttava tekijä on kyky arvioida tulevaisuuden korvaus- ja liikekulut täsmällisesti ja täten hinnoitella vakuutus sopimukset oikein. Hinnoittelu Henkilöasiakkaat-liiketoiminta-alueella sekä Yritysasiakkaat-liiketoiminta-alueen pienempien riskien osalta perustuu tariffeihin. Sen sijaan Suurasiaakkaat-liiketoiminta-alueella ja monimutkaisempien riskien osalta Yritysasiakkaat-liiketoiminta-alueella vakuutusten hinnoittelu on tapauskohtaista ja yksilöllistä sen sijaan, että se perustuisi tiukkoihin tariffeihin. Yleisesti ottaen vakuutusten hinnoittelu perustuu sattuneista vahingoista tehtäviin tilastoanalyysiin ja arvioihin vahinkotilheyden ja korvausinflaation tulevasta kehityksestä.

If Vahinkovakuutuksen jälleenvakuutuspolitiikka määrittelee periaatteet jälleenvakuutusratkaisujen suhteen.

Jälleenvakuutuksen tarvetta ja optimaalista valintaa arvioidaan tarkastelemalla jälleenvakuutuksen odotettuja kustannuksia suhteessa siitä saatavaan hyötyyn sekä jälleenvakuutuksen vaikutuksia tulovaihteluun ja pääomavaatimuksiin. Arvioinnissa käytetään pääosin If Vahinkovakuutuksen sisäistä mallia, jolla mallinnetaan vahinkotiheydet, suurvahingot ja luonnonkatastrofit.

If Vahinkovakuutuksessa on ollut käytössä vuodesta 2003 lähtien koko konsernin laajuinen jälleenvakuutusohjelma. Vuonna 2017 omapidätystasot olivat 100 miljoonan Ruotsin kruunun (noin 10,2 miljoonan euron) ja 250 miljoonan Ruotsin kruunun (noin 25,4 miljoonan euron) välillä yksittäistä riskiä kohden sekä 250 miljoonaa Ruotsin kruunua (noin 25,4 miljoonaa euroa) yksittäistä vahinkotapahtumaa kohden.

Vastuuelkariski sekä sen hallinta ja valvonta

Vastuuelkariskin määritelmä on saatavilla [liitteessä 2 \(Riskien määritelmät\)](#).

If Vahinkovakuutuksessa vastuuelkariskin merkittävimmät aiheuttajat ovat epävarmuudet tulevaisuuden korvausinflaatiosta ja tulevaisuuden odotettua korkeammassa elinajanodotteessa, joka kasvattaa sekä eläkemuoitoisia että kertakorvauksia.

Alla olevassa taulukossa Vastuuelka vakuutuslajeittain ja maittain, If Vahinkovakuutus, 31.12.2017 If Vahinkovakuutuksen vastuuelka duraatioineen esitetään vakuutuslajeittain sekä merkittävien maantieteellisten alueitten mukaan. Kun vastuuelan jakautumista verrataan vakuutusmaksutulon jakaumiin, huomataan, että Suomen ja Ruotsin osuus vastuuelasta on suurempi kuin niiden osuus vakuutusmaksutulosta. Tämä johtuu pääasiassa siitä, että Ruotsissa ja Suomessa liikennevakuutuksen duraatio on pitkä ja Suomessa on pitkä duraatio myös lakisääteisessä tapaturmavakuutuksessa. Pitkä duraatio johtuu näiden vakuutuslajien eläkevarauksista, mikä kasvattaa vastuuelan määrää. Vastuuelan duraatio ja siten sen herkkyyden korkotason muutoksille vaihtelee vakuutuslajeittain. Vuonna 2017 koko vakuutuskannan keskimääräinen duraatio oli 6,5 vuotta.

Vastuuelka vakuutuslajeittain ja maittain If Vahinkovakuutus, 31.12.2017

	Ruotsi		Norja		Suomi		Tanska		Yhteensä	
	Milj. e	Duraatio	Milj. e	Duraatio	Milj. e	Duraatio	Milj. e	Duraatio	Milj. e	Duraatio
Ajoneuvovakuutus	2 516	7,5	536	1,4	1 033	12,7	160	1,8	4 245	7,8
Lakisääteinen tapaturmavakuutus	0	0,0	218	5,0	1 199	12,1	252	6,7	1 669	10,4
Vastuuvakuutus	268	2,7	127	1,4	122	3,0	74	1,9	591	2,4
Tapaturmavakuutus	327	4,9	372	5,7	156	4,3	94	1,7	948	4,8
Omaisuuksivakuutus	407	1,2	475	0,9	226	1,1	99	1,0	1 207	1,0
Alus, ilma-alus ja kuljetus	21	1,9	48	0,6	10	0,9	23	1,2	101	1,0
Yhteensä	3 537	6,1	1 775	2,5	2 746	10,5	701	3,1	8 760	6,5

Kuten Sammon vuosikertomuksessa 2017 mainitaan, luvuissa ei ole mukana Baltian osuutta, joka on 140 miljoonaa euroa.

Korvausvastuu on herkkä erityisesti inflaation ja diskonttoron sekä jossain määrin myös elinajanodotteen muutoksille. If Vahinkovakuutuksen vastuuelan herkkyyden inflaation nousulle, elinajanodotteen pitenemiselle sekä

diskonttoron laskulle esitetään taulukossa Vastuuelkaan liittyvien riskien herkkyydet, If Vahinkovakuutus, 2017.

Vastuuelkaan liittyvien riskien herkkyydet If Vahinkovakuutus, 2017

Vastuuelkan erä	Riskitekijä	Riskiparametrin muutos	Maa	Vaikutus Milj. e 2017
Nimellismääräinen vastuuelka	Inflaatio kasvaa	Yhden prosenttiyksikön kasvu	Ruotsi	183,8
			Tanska	11,7
			Norja	53,3
			Suomi	37,4
Eläkemuotoinen korvausvastuuarvio	Kuolevuus laskee	Odotettu elinikä kasvaa yhdellä vuodella	Ruotsi	24,6
			Tanska	1,6
			Suomi	66,2
Diskontattu vastuuelka (eläkevaraukset ja osa suomalaisesta IBNR:stä)	Diskonttokorko laskee	Yhden prosenttiyksikön lasku	Ruotsi	66,2
			Tanska	13,3
			Suomi	299,3

Vuodesta 2014 eteenpäin arvioitu korvausvastuun osuus tulevista eläkevarauksista on huomioitu odotetun elinajan herkkyyksissä.

If Vahinkovakuutuksen vastuuelkaa analysoidaan lisäksi vahinkovuosisitasolla. Tämän analyysin tulokset sekä ennen että jälkeen jälleenvakuutuksen esitetään korvauskulujen kehitystä kuvaavissa taulukoissa. Nämä esitetään tilinpäätöksen liitetiedoissa ([liite 25](#)).

Vastuuelkan laskennassa otetaan huomioon odotettu inflaatiokehitys. Se on erityisen merkittävä tekijä vakuutuslajeissa, joissa vahingon lopullisen korvausmenon selviäminen kestää kauan, kuten liikennevakuutuksessa ja lakisääteisessä tapaturmavakuutuksessa. Odotettu inflaatio perustuu ulkoisiin arvioihin inflaatiokehityksestä, kuten kuluttajahintaindeksiin ja palkkaindeksiin, yhdistettynä If Vahinkovakuutuksen omilla arvioilla eri korvauslajien kustannuksista. Tiettyihin vakuutuslajeihin, kuten liikennevakuutukseen ja lakisääteiseen tapaturmavakuutukseen, liittyvä lainsäädäntö eroaa huomattavasti maittain. Osa suomalaisesta, ruotsalaisesta ja tanskalaisesta vastuuelasta sisältää eläkemutoista korvausvastuuta, joka on herkkä kuolevuusoletusten ja diskonttauskoron muutoksille. Ajoneuvovakuutuksen ja lakisääteisen tapaturmavakuutuksen osuus vastuuelasta oli 68 prosenttia.

If Vahinkovakuutuksen hallitus päättää vastuuelkan laskentaa koskevista ohjeista. If Vahinkovakuutuksen

pääaktuaarin vastuulla on kehittää ja toimeenpanna ohjeita vastuuelkan määrittämiseksi sekä arvioida kokonaisvastuuelkan riittävyttä. If Vahinkovakuutus -konsernin tasolla pääaktuaari laatii vastuuelkan riittävydestä neljännesvuosittain raportin.

Aktuaarikomitea on toimielin, joka valmistelee ja antaa neuvoja If Vahinkovakuutuksen pääaktuaarille. Komitean tehtävänä on varmistaa vastuuelkariskin kokonaisvaltainen tarkastelu sekä keskustella ja antaa suosituksia vastuuelkaa koskeviin politiikkoihin ja ohjeistuksiin.

Aktuaarit seuraavat jatkuvasti vastuuelkan tasoa varmistaakseen, että se on vahvistettujen ohjeiden mukainen. Aktuaarit kehittävät lisäksi menetelmiä ja järjestelmiä, jotka tukevat tätä prosessia.

Vakuutusmatemaattiset arviot pohjautuvat tilinpäätöspäivänä käytössä oleviin tietoihin vakuutuskannan koosta ja aiemmista vahingoista. Seurattavia tekijöitä ovat muun muassa vahinkokehityksen trendit, maksamattomien korvausten määrä, lakimuutokset, oikeuskäytännöt ja yleinen talouskehitys. Vastuuelkan laskennassa yleisesti käytettyjä menetelmiä ovat Chain Ladder- ja Bornhuetter-Fergusson -tekniikat yhdistettynä ennusteisiin vahinkojen lukumäärästä ja keskimääräisistä korvauskuluista. Henkivakuutustekniikoin laskettavan vastuuelkan osalta tuntemattomien vahinkojen arvio perustuu arvioon odotetusta korvausmenosta (riskimaksu) ja keskimääräisestä vahinkojen raportoitusviiveestä.

Markkinariskit ja sijoitustoiminnan tulos

Sijoitusportfoliosta, joka oli 11 685 miljoonaa euroa (12 192 miljoonaa euroa), suurin osa on korkosijoituksia ja listattuja osakesijoituksia. Iso osa korkosijoituksista kohdentui rahoitussektorille. Kiinteistöjen, pääomasijoitusten, biometrinen sijoitusten ja muiden vaihtoehtoisten sijoitusten osuus oli vähäinen.

Sijoitusten allokaatio, If Vahinkovakuutus, 31.12.2017 ja 31.12.2016 -taulukossa esitetään sijoitussalkkujen koostumus omaisuuslajeittain sekä korkosijoitusten keskimääräiset maturiteetit vuoden 2017 ja 2016 lopussa.

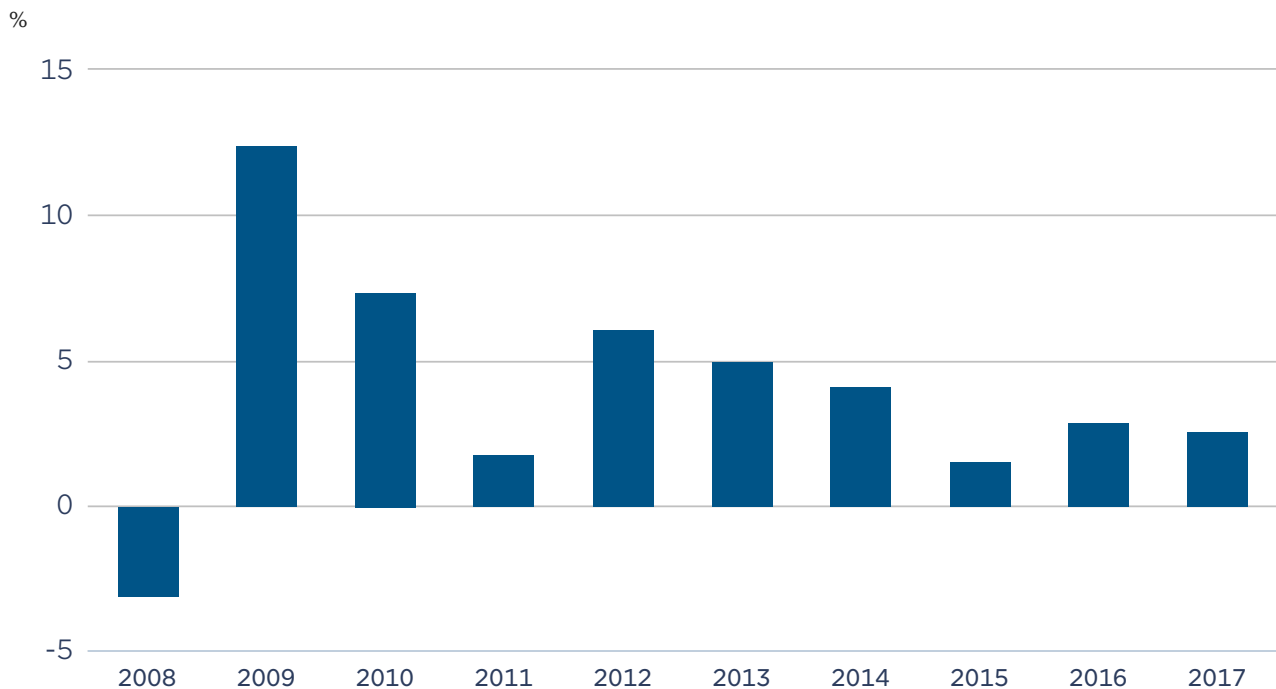
Sijoitusallokaatio If Vahinkovakuutus, 31.12.2017 ja 31.12.2016

Omaisuuslaji	If Vahinkovakuutus 31.12.2017			If Vahinkovakuutus 31.12.2016		
	Markkina- arvo, Milj. e	Osuus	Keski- määräinen maturiteetti, vuotta	Markkina- arvo, Milj. e	Osuus	Keski- määräinen maturiteetti, vuotta
Korkosijoitukset yhteensä	10 200	87 %	2,7	10 624	87 %	2,8
Rahamarkkinasijoitukset ja kassavarat	575	5 %	0,1	992	8 %	0,3
Valtioiden joukkovelkakirjalainat	1 040	9 %	2,5	1 231	10 %	3,1
Muut joukkovelkakirjalainat, rahastot ja lainat	8 584	73 %	2,9	8 401	69 %	3,1
Katetut jvk-lainat	3 084	26 %	2,6	2 967	24 %	3,1
Investment grade -jvk-lainat ja lainat	3 490	30 %	2,9	3 404	28 %	2,9
High-yield -jvk-lainat ja lainat	1 344	12 %	2,8	1 461	12 %	3,0
Heikkomman etuoikeuden lainat / Tier 2	343	3 %	4,7	278	2 %	4,5
Heikkomman etuoikeuden lainat / Tier 1	323	3 %	3,2	292	2 %	3,9
Suojaukset - Koronvaihtosopimukset	0	0 %	-	0	0 %	-
Vakuutuskirjalainat	0	0 %	0,0	0	0 %	0,0
Listatut osakkeet yhteensä	1 448	12 %	-	1 527	13 %	-
Suomi	0	0 %	-	0	0 %	-
Pohjoismaat	151	1 %	-	1 147	9 %	-
Muut maat	1 298	11 %	-	380	3 %	-
Vaihtoehtoiset sijoitukset yhteensä	39	0 %	-	44	0 %	-
Kiinteistöt	20	0 %	-	22	0 %	-
Pääomarahastosijoitukset	19	0 %	-	23	0 %	-
Biometriset	0	0 %	-	0	0 %	-
Hyödykkeet	0	0 %	-	0	0 %	-
Muut vaihtoehtoiset	0	0 %	-	0	0 %	-
Kaupankäyntitarkoituksessa tehdyt johdannaiset	-3	0 %	-	-3	0 %	-
Omaisuuslajit yhteensä	11 685	100 %	-	12 192	100 %	-
Valuuttapositio, brutto	207	0 %	-	99	-	-

Vuoden 2017 aikana osakkeet ovat tuottaneet hyvin, marginaalit ovat kaventuneet ja markkinavolatiliteetti on pienentynyt jonkin verran. Sijoitusten tuotto oli 2,6 prosenttia vuonna 2017. Sijoitusten keskimääräinen tuotto on ollut 4,1 prosenttia vuosina 2008–2017. Tuotot ovat olleet

laskusuuntaisia alentuneista koroista ja kaventuneista luottomarginaaleista johtuen. Sijoitustuotot ovat kuitenkin olleet riittävät vakuutustoiminnan hyvä kannattavuus huomioon ottaen.

Vuotuiset sijoitustuotot markkina-arvoin 2008–2017 If Vahinkovakuutus

If Vahinkovakuutuksen sijoitusten hallintastrategia on konservatiivinen. Osakkeiden osuus on pieni ja korkosijoitusten duraatio lyhyt.

Sijoituskomitea seuraa ja valvoo aktiivisesti sijoitusten kehitystä ja markkinariskejä kuukausittain ja niistä raportoidaan ORSA-komitealle neljännesvuosittain. Lisäksi limiittejä (allokaatiolimiitit, liikkeeseenlaskija- ja vastapuolilimiitit, korkojen ja luottoriskimarginaalien herkkyyslimiitit) seurataan säännöllisesti samoin kuin viranomaisten asettamia vakavaraisuusvaatimuksia.

Korko- ja osakesijoitusten markkinariskit

Spread- ja osakeriski

Spread- ja osakeriski on peräisin vain taseen saamisista. Sijoitukset korko- ja osakeinstrumentteihin on esitetty toimialasektoreittain, omaisuuslajeittain ja luottoluokittain alla olevassa taulukossa, jossa esitetään myös jälleenvakuutus- ja johdannaisvastapuoliin liittyvät riskipositiot. Luottotappioriskejä käsitellään tarkemmin [Vastapuoliriskit-osiossa](#). Johdannaisten käsittelyyn liittyvien eroavaisuuksien vuoksi tämän taulukon luvut eivät ole kaikilta osin vertailukelpoisia muiden vuosikertomuksen taulukoiden kanssa.

Positiot toimialasektoreittain, omaisuuslajeittain ja luottoluokittain
If Vahinkovakuutus, 31.12.2017

Milj. e	AA+		A+		BBB+		BB+		Luokittelematon	Korkosijoitukset yhteensä	Listatut osakkeet	Muut	Vastapuoliriski	Yhteensä	Muutos 31.12.2016
	AAA	AA-	A-	BBB-	C	D									
Perusteollisuus	0	0	31	58	1	0	52	143	40	0	0	0	183	23	
Pääomahyödykkeet	0	0	89	53	0	0	30	173	521	0	0	0	694	-4	
Kulutustavarat	0	106	222	301	0	0	76	706	311	0	0	0	1 017	49	
Energia	0	41	30	0	53	0	154	278	6	0	0	0	284	-137	
Rahoitus	0	968	1 250	444	22	0	26	2 710	28	0	6	6	2 744	-370	
Valtiot	92	0	0	0	0	0	0	92	0	0	0	0	92	-31	
Valtioiden takaamat jvk-lainat	43	77	0	0	0	0	0	120	0	0	0	0	120	-36	
Terveystieteet	7	10	32	42	0	0	8	99	66	0	0	0	166	23	
Vakuutus	0	0	40	63	27	0	22	152	0	0	60	60	212	-5	
Media	0	0	0	0	0	0	22	22	0	0	0	0	22	-13	
Pakkaus	0	0	0	0	0	0	5	5	0	0	0	0	5	0	
Julkinen sektori, muut	674	155	0	0	0	0	0	829	0	0	0	0	829	-123	
Kiinteistöala	0	6	92	80	8	0	489	674	0	20	0	0	694	91	
Palvelut	0	0	0	65	23	0	89	177	0	0	0	0	177	-12	
Teknologia ja elektroniikka	8	0	36	0	0	0	34	78	5	0	0	0	83	-21	
Telekommunikaatio	0	0	0	120	0	0	49	169	60	0	0	0	229	18	
Liikenne	0	72	7	53	0	0	167	299	7	0	0	0	306	-73	
Yhdyskuntapalvelut	0	0	31	244	46	0	44	364	0	0	0	0	364	-77	
Muut	0	26	0	0	0	0	12	39	0	0	0	0	39	22	
Arvopaperistettut jvk-lainat	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Vakuudelliset jvk-lainat	3 020	63	0	0	0	0	0	3 084	0	0	0	0	3 084	117	
Sijoitusrahastot	0	0	0	0	0	0	0	0	403	19	0	0	422	20	
Vastapuoliyhteisö	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Yhteensä	3 845	1 525	1 860	1 523	180	0	1 279	10 212	1 448	39	66	11 765	-538		
Muutos 31.12.2016	-17	-413	-162	274	-142	0	45	-413	-78	-5	-42	-538			

Suurin osa korkosijoituksista on tehty investment grade -sijoituksiin ja tällä hetkellä pohjoismaisten kiinteistövuokauslaitosten joukkovelkakirjalainojen merkitys on keskeinen, samoin kuin rahoitussektorin liikkeeseenlaskijana. Rahamarkkinasijoitukset, käteinen ja valtioiden investment grade -joukkovelkakirjalainat muodostavat likviditeettibufferin.

Suurin osa osakesijoituksista on yksitellen valittuja suoria sijoituksia pohjoismaisille markkinoille. Kun sijoitetaan muihin kuin pohjoismaisiin osakkeisiin, rahastoihin tai muihin sijoitusinstrumentteihin, käytetään pääosin ulkopuolisten managereiden hallinnoimia sijoitusvälineitä. Osakepositioissa tapahtuneet muutokset voidaan nähdä Listattujen osakesijoitusten jakauma maantieteellisesti, If Vahinkovakuutus, 2017 ja 2016 -taulukossa.

Listattujen osakesijoitusten jakauma maantieteellisesti If Vahinkovakuutus, 2017 ja 2016

If Vahinkovakuutus	31.12.2017		31.12.2016	
	%	Milj. e	%	Milj. e
Tanska	0 %	5	1 %	9
Norja	10 %	149	13 %	195
Ruotsi	62 %	891	62 %	944
Suomi	0 %	0	0 %	0
Länsi-Eurooppa	10 %	151	11 %	162
Itä-Eurooppa	0 %	0	0 %	0
Pohjois-Amerikka	6 %	87	6 %	88
Latinalainen Amerikka	2 %	28	2 %	25
Kaukoita	9 %	137	7 %	105
Japani	0 %	0	0 %	0
Yhteensä		1 448		1 527

Taseen markkinariskit

Tasehallinnan (ALM) riskit

ALM-riskin määritelmä on saatavilla [liitteessä 2 \(Riskien määritelmät\)](#).

ALM-riski huomioidaan riskinottohalukkuuden kautta ja sen hallinta ja hallinnointi perustuvat If Vahinkovakuutuksen Sijoituspolitiikkoihin. Yleisesti ottaen, jotta ALM-riskit pidetään yleisen riskinottohalukkuuden sisällä, vakuutusvelkojen kassavirrat sovitetaan yhteen sijoittamalla korkoinstrumentteihin, jotka ovat samassa valuutassa kuin vastaavat velat, tai mikäli hyvän riski-tuottosuhteen tarjoavia varoja ei ole saatavilla velan valuutassa, käytetään valuuttajohdannaisia. Nykyisessä matalien korkojen ympäristössä varojen likvidiys on ollut sijoitusstrategian erityishuomion kohteena.

Korkoriski

Yleisesti ottaen korkojen aleneminen tai pysyminen alhaisella tasolla vaikuttaa negatiivisesti If Vahinkovakuutukseen, koska velkojen duraatio on pitempi kuin varojen duraatio. If Vahinkovakuutus on vuosien kuluessa alentanut yhdistettyä kulusuhdettaan vastatoimenpiteenä aleneviin korkoihin. Korkoherkkyys ilmaistuna korkosijoitusten keskimääräisenä duraationa oli 1,4 If Vahinkovakuutuksessa. Vastaava vakuutusvelkojen duraatio oli 6,5. Korkoriskiä hallitaan muuttamalla varojen korkojohdannaisten duraatiota perustuen markkinanäkemykseen ja riskinottohalukkuuteen.

Kirjanpidossa suurin osa vastuuvastausta on kirjattu nimellisarvoon. Merkittävä osa vastuuvastausta eli eläkeuotoinen korvausvastuu diskontataan kuitenkin viranomaisäännösten mukaisilla koroilla. Näin ollen kirjanpidon näkökulmasta If Vahinkovakuutus on pääosin altistunut inflaation ja viranomaisäännösten mukaisten diskonttokorkojen muutoksille. Taloudellisesta näkökulmasta, jonka mukaan vakuutusvelkojen rahavirrat diskontataan vallitsevilla markkinakoroilla, If Vahinkovakuutus on altistunut sekä inflaation että nimelliskorkojen muutoksille. Lisätietoja löytyy Vastuuvastausta liittyvien riskien herkkyydet, If Vahinkovakuutus, 2017 -taulukossa [Vahinkovakuutusriskit-osiossa](#).

Valuuttariski

If Vahinkovakuutus myöntää vakuutuksia, jotka ovat pääosin määritetty skandinaavisissa valuutoissa ja euroina. If Vahinkovakuutuksessa valuuttojen transaktioriskiä pienennetään yhdenmukaistamalla vastuuvastausten valuutat vastaavien sijoitusten valuuttojen kanssa tai käyttämällä valuuttajohdannaisia. Näin ollen niin sanottu rakenteellinen korkoriski pienennetään ensin säännönmukaisesti, jonka jälkeen If Vahinkovakuutus voi ottaa lyhyttä tai pitkää korkoriskiä (aktiivista valuuttariskiä) asetettujen valuuttariskilimiittien sisällä. If Vahinkovakuutuksen transaktioriskipositiot Ruotsin kruunua vastaan on esitetty Transaktioriskipositio, If Vahinkovakuutus, 31.12.2017 -taulukossa. Taulukossa on esitetty avoimet transaktioriskipositiot valuutoittain sekä niiden arvon muutos olettaen perusvaluutan 10 prosentin yleinen heikentyminen.

Transaktioriskipositio If Vahinkovakuutus, 31.12.2017

	Kotivaluutta	EUR	USD	JPY	GBP	SEK	NOK	CHF	DKK	Muut	Yhteensä, netto
If Vahinkovakuutus	Milj. SEK										
Vakuustustoiminta		-3 472	-96	0	-2	-25	-2 125	-9	-820	-15	-6 564
Sijoitukset		1 876	1 495	0	0	0	2 147	0	68	1	5 587
Johdannaiset		1 494	-1 397	0	3	28	56	9	750	11	955
Transaktioriskipositio, yhteensä, netto, If Vahinkovakuutus		-101	2	0	1	3	79	0	-2	-4	-22
Herkkyys: SEK -10 %		-10	0	0	0	0	8	0	0	0	-2

If Vahinkovakuutuksen transaktioriskipositio Ruotsin kruunuissa kuvaa yhtiön sellaisten tytäryhtiöidensivuliikkeiden positioita, joiden kotivaluutta on muu kuin Ruotsin kruunu.

Transaktioriskin lisäksi If Vahinkovakuutus altistuu translaatoriskille, joka konsernin tasolla aiheutuu ulkomaan toiminnosta, jotka ovat muussa valuutassa kuin Ruotsin kruunussa. Translaatoriskiä ja sen hallintaa Sampo-konsernissa kuvataan [liitteessä 4: Kannattavuus, riskit ja pääoma](#).

Likviditeettiriski

If Vahinkovakuutuksessa likviditeettiriski on rajallinen, koska vakuutusmaksut kerätään etukäteen ja suurten korvausmaksujen ajankohdat tiedetään yleensä jo kauan ennen niiden maksupäivää. Likviditeettiriskejä hallitaan maksuliikennetoiminnoissa, jotka vastaavat

likviditeettisuunnittelusta. Likviditeettiriskejä vähennetään sijoittamalla likvideihin instrumentteihin. Saatavilla oleva rahoitusvarojen likviditeettipuskuri eli se osuus varoista, joka voidaan muuttaa rahaksi tietynä ajanhetkenä, analysoidaan ja raportoidaan ORSA-komitealle.

Vastuuelan sekä rahoitusvarojen ja -velkojen maturiteetit esitetään Kassavirrat sopimukseen perustuvan maturiteetin mukaan, If Vahinkovakuutus, 31.12.2017 -taulukossa. If Vahinkovakuutuksessa korkosijoitusten keskimääräinen maturiteetti oli 2,7 vuotta. Taulukossa esitetään rahoitusvarojen ja -velkojen samoin kuin vastuuelkojen odotetuista saatavista ja maksettavista kassavirroista aiheutuva lisärahoitustarve.

Kassavirrat sopimukseen perustuvan maturiteetin mukaan If Vahinkovakuutus, 31.12.2017

Milj. e	Kirjanpitoarvo yhteensä	Kirjanpitoarvo		Rahavirrat							
		Kirjanpitoarvo ilman sopimuksellista eräpäivää	Kirjanpitoarvo sopimukseen perustuva eräpäivä	2018	2019	2020	2021	2022	2023-2032	2033-	
If Vahinkovakuutus											
Rahoitusvarat	13 115	1 883	11 232	2 836	2 098	2 321	2 322	1 426	325	318	
joista koronvaihtosopimuksia	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Rahoitusvelat	940	15	925	-722	-12	-13	-326	-3	0	0	
joista koronvaihtosopimuksia	2	0	2	-1	-1	-1	0	-3	0	0	
Vastuuelka	8 900	0	8 900	-3 019	-1 048	-628	-504	-310	-2 038	-1 885	

Taulukossa rahoitusvarat ja -velat on jaettu sopimukseen, joiden maturiteetti on sopimuksessa määritelty sekä muihin sopimuksiin. Muiden sopimusten kassavirtaprofiilin esittämisen sijasta niille esitetään ainoastaan kirjanpitoarvo. Lisäksi taulukossa on esitetty vastuuelan odotetut kassavirrat jälleenvakuutuksen jälkeen. Erien luonteesta johtuen näihin lukuihin liittyy epävarmuutta.

If Vahinkovakuutuksella on suhteellisen vähäinen määrä rahoitusvelkoja ja siten konsernin jälleenvakuutusriski on suhteellisen pieni.

Vastapuoliriskit

If Vahinkovakuutuksessa kolme pääasiallista vastapuoliriskin lähde ovat jälleenvakuutus, johdannaiset ja muut saamiset.

Vastapuoliriski, joka syntyy saamisista vakuutusasiakkailta ja muista liiketoimista aiheutuneista saamisista, on yleisesti ottaen hyvin vähäinen, koska maksamattomuus johtaa yleensä vakuutusturvan peruuttamiseen.

Jälleenvakuutuksen vastapuoliriski

If Vahinkovakuutuksessa jälleenvakuutusta käytetään säännöllisesti ja yhtiöllä on monta jälleenvakuutusohjelmaa. If Vahinkovakuutus käyttää jälleenvakuutusta (i) hyödyntääkseen omaa pääomapohjaansa tehokkaasti ja pienentääkseen pääomakustannuksia, (ii) rajoittaakseen

suuria vakuutusliiketoiminnan tuloksen vaihteluita ja (iii) hyötyäkseen jälleenvakuuttajien osaamisesta. Jälleenvakuutuskomitea on yhteistyöfoorumi, joka arvioi ja antaa yleisiä suosituksia jälleenvakuutukseen liittyvissä kysymyksissä. Komitea arvioi ja tekee ehdotuksia jälleenvakuutuspolitiikkaan ja sisäiseen jälleenvakuutuspolitiikkaan tehtävistä muutoksista. Komitean puheenjohtajan vastuulla on raportoida poikkeamista jälleenvakuutuspolitiikan periaatteista ja muista komitean käsittelemistä asioista.

Erittely jälleenvakuutussaamisista ja jälleenvakuuttajien osuudesta korvausvastuusta If Vahinkovakuutuksessa 31.12.2017 on esitetty luottokelpoisuusluokittain Jälleenvakuutussaamiset ja lakisäätteiset poolit, If Vahinkovakuutus, 31.12.2017 ja 31.12.2016 -taulukossa

Jälleenvakuutussaamiset ja lakisäätteiset poolit If Vahinkovakuutus, 31.12.2017 ja 31.12.2016

Luokitus	31.12.2017		31.12.2016	
	Yhteensä Milj. e	%	Yhteensä Milj. e	%
AAA	0	0 %	0	0 %
AA+ - A-	59	27 %	102	41 %
BBB+ - BBB-	1	1 %	2	1 %
BB+ - C	0	0 %	0	0 %
D	0	0 %	0	0 %
Luokittelematon	0	0 %	2	1 %
Captive-ratkaisut ja lakisäätteiset poolit	160	73 %	140	57 %
Yhteensä	220	100 %	246	100 %

Koska yllä esitettyjä saamia ei ole katettu vakuuksin, koko saamisten määrä on altistunut vastapuoliriskille.

Jälleenvakuutuksen luottoriskikomitea arvioi ja antaa päätössuosituksia koskien jälleenvakuutuksista aiheutuvia luottoriskejä ja riskipositioita ja mahdollisia poikkeamia jälleenvakuutuksen luottoriskipolitiikasta. Komitean puheenjohtajan vastuulla on raportoida poikkeamista suhteessa jälleenvakuutuksen luottoriskipolitiikan periaatteisiin ja muista komitean käsittelemistä asioista. If Vahinkovakuutuksessa noudatetaan jälleenvakuutuksen luottoriskipolitiikkaa, jossa asetetaan vaatimukset jälleenvakuuttajien luottokelpoisuusluokitusten minimitasolle ja vastuun enimmäismäärälle yksittäistä jälleenvakuuttajaa kohden. If Vahinkovakuutuksen oma luottoriskianalyysi on myös keskeisessä roolissa vastapuolien valinnassa.

Kuten voidaan nähdä yllä olevasta taulukosta, useimmilla jälleenvakuuttajista on joko AA- tai A- luottoluokitus. Kymmenen suurinta yksittäistä jälleenvakuutussaamista olivat yhteensä 165 miljoonaa euroa, mikä vastaa 72 prosenttia kaikista jälleenvakuutussaamisista. Suurin yksittäinen muu kuin captive jälleenvakuuttaja on Munich Re (AA-), jonka osuus oli 39 prosenttia kaikista muista kuin captive jälleenvakuutussaamisista.

Riskien siirtämiseen liittyvä kustannus jälleenvakuutusten ja lakisäätteisten poolien osalta oli 52,3 miljoonaa euroa. Tästä määrästä 100 prosenttia liittyi jälleenvakuutusvastapuoliin, joiden luottoluokitus oli vähintään A-.

Johdannaisiin liittyvä vastapuoliriski

If Vahinkovakuutuksessa johdannaisiin liittyvä vastapuoliriskiä aiheuttaa markkinariskien hallinnan sivutuotteena. If Vahinkovakuutuksessa pitkäaikaisten korkojohdannaisten merkitys on ollut vähäinen ja vastapuoliriskiä aiheuttaa pääasiassa lyhytaikaisista valuuttajohdannaisista. Kahden osapuolen välillä tapahtuvasta johdannaiskaupankäynnistä aiheutuva

vastapuoliriskiä pienennetään vastapuolien huolellisella valinnalla, vastapuolien hajauttamisella riskikeskittymien välttämiseksi sekä käyttämällä erilaisia vakuusjärjestelyitä, kuten ISDA-puitesopimuksia täydennettynä Credit Support Annex -vakuussopimuksilla. Vuoden 2016 aikana If Vahinkovakuutus alkoi määrittää koronvaihtosopimuksia keskusvastapuoliyhteisöjen kautta, mikä vähentää kahden osapuolen välistä vastapuoliriskiä, mutta altistaa If Vahinkovakuutuksen keskusvastapuoliyhteisöihin liittyvälle systeemiriskille.

Operatiiviset riskit

If Vahinkovakuutuksessa operatiivisia riskejä tunnistetaan ja arvioidaan Operatiivisten ja compliance -riskien arviointiprosessin (OCRA) avulla. Operatiivisten riskien tunnistamiseksi, mittaamiseksi, seuraamiseksi ja hallitsemiseksi tehdään itsearviointeja ja linjaorganisaatiot raportoivat niistä määräajoin. Tunnistettuja riskejä arvioidaan niiden todennäköisyyden ja vaikutuksen näkökulmasta. Kustakin riskistä aiheutuva jäännösriskiä arvioidaan käyttäen liikennevalo-järjestelmää. Prosessia tukee operatiivisten riskien koordinoitiverkosto ja riskienhallintatoiminto haastaa ja yhdistelee tulokset. Merkittävimmät riskit raportoidaan Operatiivisten riskien komitealle, ORSA-komitealle sekä hallitukselle.

Vahinkotapahtumien raportointia ja seuranta varten on luotu järjestelmä. Vahinkotapahtumista olevaa dataa

käytetään riskien analysoimiseksi ja vakavia vahinkotapahtumia seurataan, jotta varmistetaan, että asianmukaisiin toimenpiteisiin on ryhdytty.

If Vahinkovakuutuksessa on operatiivisten riskien hallitsemiseksi hyväksytyt lukuisia toimintaohjeita. Näitä ovat esimerkiksi operatiivisten riskien politiikka, jatkuvuussuunnitelma, turvallisuuspolitiikka ja informaatiopolitiikka. If Vahinkovakuutuksella on myös prosessit ja ohjeet ulkoisten ja sisäisten väärinkäytösriskien hallinnoimiseksi. Työntekijöille järjestetään säännöllistä koulutusta eettisistä säännöistä ja ohjeista. Periaatteet ja muut sisäiset toimintaohjeet arvioidaan ja päivitetään säännöllisesti

Pääomitus

If Vahinkovakuutus -konsernin yhtiöt laskevat niiden viranomaismääräysten mukaiset vakavaraisuuspääomavaateensa (SCR) kullekin yhtiölle seuraavasti:

- If P&C Insurance Ltd (publ), (If Vahinkovakuutus, jäljempänä ”Ruotsin yhtiö”) käyttää osittaista sisäistä mallia vakavaraisuuspääomavaatimuksensa määrittämiseen, jonka Ruotsin valvova viranomainen on hyväksynyt Ruotsin, Norjan ja Tanskan vahinkovakuutusriskien laskennassa. Yhtiö pyrkii siihen, että osittainen sisäinen malli laajenisi kattamaan myös Suomen vahinkovakuutustoiminnot, jotka fuusioitiin Ruotsin yhtiöön lokakuussa 2017. Standardikaavaa huomioiden osakeriskin siirtymäsäännökset käytetään muiden riskimodulien kuin vahinkovakuutusriskimodulin pääomavaateiden

laskennassa. Yhtiökohtainen SCR lasketaan näistä moduliakohtaisista SCR-luvuista noudattaen Ruotsin valvovan viranomaisen hyväksymää mallia. Lopputulema on osittaisen sisäisen mallin vakavaraisuuspääomavaatimus.

- Muut If Vahinkovakuutus -konsernin yhtiöt käyttävät yksinomaan standardikaavaa SCR:n laskennassa.

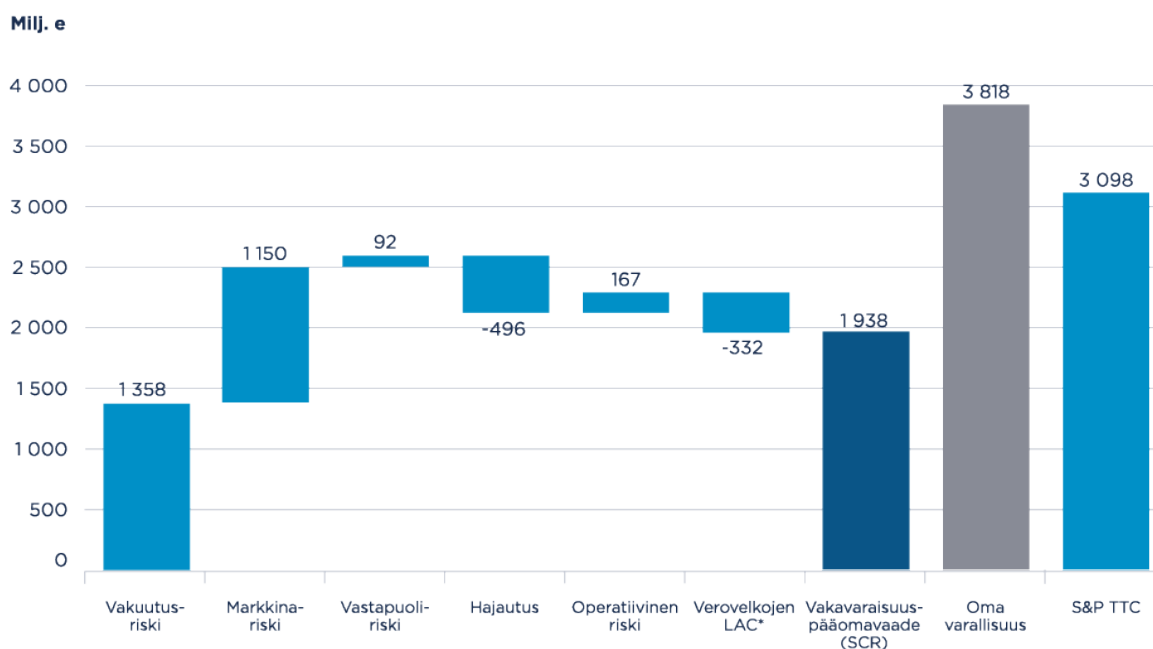
If Vahinkovakuutus -konsernilla ei ole viranomaisten asettamaa vaatetta laskea SCR tai omat varat. Kuitenkin sisäisiä johtamisperiaatteita varten lasketaan niin kutsuttu taloudellinen pääoma käyttäen sisäisiä menetelmiä pääasiallisiin vahinkovakuutusriskeihin kaikilla maantieteellisillä alueilla samoin kuin markkinariskeihin. Muihin riskeihin käytetään standardikaavaa. Taloudellista pääomaa käytetään sisäisesti erilaisiin tarkoituksiin, esimerkiksi pohjana pääoman allokoinnille.

If Vahinkovakuutuksen standardikaavan vakavaraisuuspääomavaatimusta huomioiden osakeriskin siirtymäsäännökset käytetään silloin, kun määritetään Sampo-konsernin tasolla pääomavaatimusta. Sampo-konsernin tasolla If Vahinkovakuutuksen vakuutusriskin pääomavaatimus on hyvin konservatiivinen, koska standardikaavan SCR ei ota huomioon maiden välistä maantieteellistä hajautushyötyä.

Yhteneväisyyden säilyttämiseksi tässä Sampo-konsernin riskiraportissa vain standardikaavan mukaiset luvut esitetään If Vahinkovakuutuksesta seuraavissa luvuissa.

If Vahinkovakuutuksessa oman varallisuuden määrä oli 3 818 (3 822) miljoonaa euroa kun taas standardikaavalla laskettu SCR, joka huomioi osakeriskin siirtymäsäännöksen, oli 1 938 (1 942) miljoonaa euroa. Vakavaraisuussuhde oli siten 197 (197) prosenttia vuoden 2017 lopussa ja pääomapuskurin määrä oli 1 880 (1 880) miljoonaa euroa. If Vahinkovakuutuksen vakavaraisuusasema, 31.12.2017 - kuvassa SCR on esitetty riskeittäin. Kuvassa esitetään myös riskien väliset hajautushyödyt.

If Vahinkovakuutuksen vakavaraisuusasema 31.12.2017

* Tappioita vaimentava vaikutus (Loss absorbing capacity)

Yllä esitetty kuva sisältää myös Standard & Poor'sin luottoluokitusvaateen yhden A:n luottoluokitukselle. Koska luottoluokittajan kriteereihin perustuva pääoman tarve eli Total Target Capital ("TTC") yhden A:n luottoluokitukselle on korkeampi kuin vakavaraisuuspääomavaateeseen (SCR) perustuva pääoman tarve, If Vahinkovakuutuksen sisäisesti asettama pääoman vähimmäismäärä perustuu TTC:hen ja on siten 3 098 (2 967) miljoonaa euroa 31.12.2017.

If Vahinkovakuutuksen oman varallisuuden rakenne, joka esitetään taulukossa If Vahinkovakuutuksen oma varallisuus,

31.12.2017, on vahva. Luokkaan 1 kuuluvat erät kattavat 84 prosenttia omasta varallisuudesta ja luokkaan 3 kuuluvilla erillä ei ole oleellista vaikutusta. Niin sanottu *Norwegian Natural Perils Fund* on oleellinen osa luokkaan 2 kuuluvia verottamattomia varauksia kattaen 33 prosenttia niistä.

Viime vuosien aikana If Vahinkovakuutus on maksanut yli 80 prosenttia nettotuloksestaan osinkoina Sammolle. Tämän seurauksena jakamattomat voittovarat, joka on osa täsmäytyserrää, on jatkuvasti kasvattanut luokkaan 1 luettavaa omaa varallisuutta.

If Vahinkovakuutuksen hyväksyttävä oma varallisuus 31.12.2017

If Vahinkovakuutus		Milj. e
Luokka 1	Yhteensä	3 192
	Osakepääoma	277
	Täsmäytyserä	2 915
	Etuoikeudeltaan huonommat velat	0
Luokka 2	Yhteensä	625
	Etuoikeudeltaan huonommat velat	321
	Verottamattomat varaukset	304
Luokka 3	Yhteensä	1
	Laskennalliset verosaamiset	1
Hyväksyttävä oma varallisuus, konsolidointimenetelmä		3 818

Vuoden 2017 lopussa 321 (420) miljoonaa euroa eli 8,4 (11,0) prosenttia omista varoista koostui huonomman etuoikeuden velasta. If Vahinkovakuutusyhtiö Oy (Suomi) lunasti syyskuussa 2017 takaisin liikkeeseen laskemansa 90 miljoonan euron Tier 1 varoihin luetun pääomalainen Sampo Oyj:ltä ja kuoletti sen ennen fuusioitumistaan Ruotsin yhtiön

kanssa. Sammolla oli hallussaan 31.12.2017 nimellisarvoltaan 98,9 miljoonaa euron edestä If Vahinkovakuutuksen huonomman etuoikeuden velkakirjoja, mikä käy ilmi taulukosta If Vahinkovakuutuksen Solvenssi II -sääntöjen mukaiset etuoikeudeltaan huonommat velkakirjat, 31.12.2017.

If Vahinkovakuutuksen Solvenssi II -sääntöjen mukaiset etuoikeudeltaan huonommat velkakirjat 31.12.2017

Liikkeeseenlaskija	Instrumentti	Nimellismäärä	EUR määrä	First call*	Luokittelu	Sammon portfolioissa
If Skadeförsäkring AB (Ruotsi)	30NC10	EUR 110 000 000	109 501 816	8.12.2021	Luokka 2	98 935 000
If Skadeförsäkring Holding AB (Ruotsi)	30NC5	SEK 500 000 000	50 510 699	1.12.2021	Luokka 2	0
If Skadeförsäkring Holding AB (Ruotsi)	30NC5	SEK 1 500 000 000	151 535 327	1.12.2021	Luokka 2	0
						311 547 842

*) Ensimmäinen mahdollinen lunastuspäivä

Yhteenvetona voidaan todeta, että If Vahinkovakuutuksen vakavaraisuus on riittävä ja sen pääomarakenne on vahva. Korkea ja vakaa kannattavuus sekä kyky laskea tarvittaessa liikkeelle huonomman etuoikeuden velkakirjoja vahvistaa If

Vahinkovakuutuksen kykyä luoda pääomaa sekä ylläpitää liiketoimintoihin tarvittavaa pääomatasoa myös tulevaisuudessa.

Topdanmark-konserni

Topdanmark-ryhmä on tanskalainen vakuutus konserni, joka keskittyy paikallisiin vahinko-, henki- ja eläkevakuutusmarkkinoihin, ja sen vakuutustarjonnasta vastaavat Topdanmark Forsikring (vahinkovakuutus) ja Topdanmark Livsforsikring (henkivakuutus).

Konserni-tasolla nykyiset painopisteet ovat (i) synergiaetujen aikaansaamisessa saman ryhmän sisällä olevan vahinko- ja henkivakuutusliiketoiminnan avulla ja (ii) asiakastyytyvyyden sekä kustannustehokkuuden

parantamisessa digitalisaation, innovaatioiden sekä uuden teknologian avulla. Konsernin tuotteita ja palveluita markkinoidaan asiakkaille hajautetun ja monipuolisen jakeluverkoston avulla. Jakeluverkosto muodostuu pääsääntöisesti sekä Topdanmarkin omasta myyntihenkilökunnasta (asiamiehet ja myyntikeskukset) että ulkoisista kumppaneista ja meklareista. Yksi tärkeä myyntikanava on myös verkkopalvelut.

Vakuutustoiminnan riskit, kehitys ja tulos

Topdanmark Forsikring on Tanskan toiseksi suurin vahinkovakuutusyhtiö 17 prosentin markkinaosuudella. Se toimii pääasiassa yksityishenkilö-, PK-yritys- ja maatalous-asiakassegmenteillä ja sillä on yhteensä noin 500 000 yksityishenkilöasiakasta ja vastaavasti 100 000 PK-yritys- ja maatalousasiakasta. Suurasiakassegmentin markkinaosuus on ollut alhainen ja markkinaosuus on edelleen laskenut vuosien 2016 ja 2017 aikana. Markkinaosuuden lasku suurasiakkaiden keskuudessa on Topdanmarkin strategian mukaista. Suurasiakkailla on tyypillisesti merkittäviä riskejä Tanskan ulkopuolella, ja Topdanmarkin strategiana on keskittää riskinottonsa Tanskaan. Kaiken kaikkiaan vahinkovakuutustoiminnoissa käsitellään vuosittain noin 300 000 vahinkoa.

Topdanmark Livsforsikring on Tanskan viidenneksi suurin vapaaehtoiseen vakuutukseen keskittyvä henkivakuutusyhtiö ja sen markkinaosuus on 8 prosenttia. Topdanmark Livsforsikringin tarjoaa asiakkailleen sekä laskuperustekorkoisia että sijoitussidonnaisia

eläkevakuutus tuotteita, ja henki- ja sairauskuluvakuutuksia. Yksityishenkilöasiakkaiden määrä on noin 50 000 ja noin 80 000 asiakkaalla on eläkevakuutus työnantajansa solmiman vakuutus sopimuksen kautta.

Liiketoiminnan kannalta keskeisin tuoton lähde on laskuperustekorkoisesta kannasta veloittettava riskikorvaus.

Vahinkovakuutusliiketoiminnan kehitys ja riskit

Vakuutusmaksut sekä vakuutusliiketoiminnan kehitys Solvenssi II mukaisin vakuutuslajein on esitetty taulukossa Topdanmarkin vakuutusliiketoiminnan tulos, 31.12.2017 ja 31.12.2016.

Topdanmarkin vakuutusliiketoiminnan tulos 31.12.2017 ja 31.12.2016

Vakuutustoiminnan tuloksellisuus SII vakuutuslajeittain, Milj. e	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016
	Vakuutusmaksutulo	Vakuutusmaksutuotot	Korvauskulut	Liikekulut	Jälleenvakuuttajan osuus vakuutuslajista	Vakuutustoiminnan tuloksellisuus ensivakuutuksesta						
Sairauskuluvakuutukset	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Vakuutukset ansiotulon menetyksen varalta	204,6	197,2	200,0	193,2	135,5	135,5	25,5	25,2	1,8	2,1	37,2	30,4
Työntekijäin tapaturmavakuutukset	85,0	77,4	82,8	79,3	75,7	59,1	11,7	11,4	1,4	0,6	-5,9	8,3
Moottoriajoneuvon vastuuvakuutukset	88,0	89,1	92,0	91,8	54,2	53,0	16,7	16,9	0,4	0,4	20,8	21,5
Muut moottoriajoneuvojen vakuutukset	191,4	192,8	192,4	194,7	114,0	113,8	28,6	28,9	1,3	0,8	48,5	51,1
Meri-, ilmailu- ja kuljetusvakuutukset	7,0	6,4	7,1	6,3	5,8	3,9	1,5	1,5	0,1	0,4	-0,2	0,5
Palo- ja muut omaisuusvahinkovakuutukset	535,9	521,5	532,5	532,7	292,2	379,3	91,9	92,1	44,4	9,4	104,1	51,9
Yleiset vastuuvakuutukset	73,3	62,0	70,0	63,4	39,7	32,5	12,3	11,7	3,0	3,2	14,9	16,0
Matka-apu	30,4	28,3	30,0	28,5	23,5	20,7	4,7	4,5	0,0	0,0	1,8	3,3
Muut henkivakuutukset	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Vahinkovakuutus sopimuksiin pohjautuvat ja sairausvakuutusvelvoitteisiin liittyvät elinkorot ja eläkkeet	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Vahinkovakuutus sopimuksiin pohjautuvat ja muihin kuin sairausvakuutusvelvoitteisiin liittyvät elinkorot ja eläkkeet	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Yhteensä	1 215,6	1 174,6	1 206,8	1 189,8	740,6	797,7	192,8	192,3	52,3	16,9	221,1	182,9

Vakuutusmaksujen maltillinen 1,4 prosentin kasvu vuonna 2017 oli seurausta yhtiön toimista, joilla se tavoitteli säilyttävänsä kasvun ja kannattavuuden välisen tasapainon kilpailluilla markkinoilla. Yhdistetty kulusuhde oli 85,8 prosenttia ennen run-off -tuottoja ja vastaavasti 82,0 prosenttia run-off -tuottojen jälkeen. Molemmat lukemat ylittivät yhtiön odotukset ja siihen vaikuttavia tekijöitä olivat seuraavat: odotettua parempi sää, suurvahinkojen vähäinen määrä, parantunut vahinkokehitys PK-yritysten vakuutuksissa, varauskorvausten parantunut vahinkokehitys, palovakuutuskorvausten vähäisempi määrä sekä alhaisempi taso ja parantunut vahinkokehitys työntekijän tapaturmavakuutuksissa.

Topdanmarkin vahinkovakuutusriskiä mitataan ja seurataan osittaisella sisäisellä mallilla, jonka Tanskan

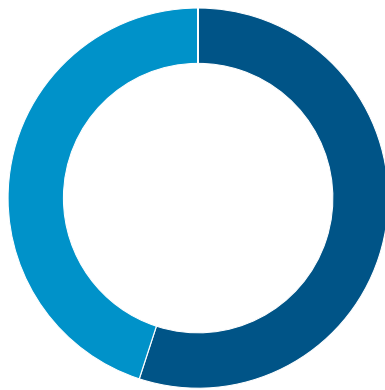
valvontaviranomainen hyväksyi vuonna 2015 käytettäväksi vakavaraisuuspääomavaatimuksen (SCR) laskennassa

Lakisääteisen tapaturmavakuutuksen osalta tehdyt oikeudelliset päätökset tai muuttuneet käytännöt vahinkojen tunnustamiseksi vaikuttavat eniten korvausvastuun määrään, koska kyseiset asiat voivat toteutuessaan muuttaa korvausperiaatteita ja siten kasvattaa korvausten määrää jo aiemmin tapahtuneiden vahinkojen osalta.

Topdanmarkin vakuutusportfolio on hyvin hajautunut liiketoiminta-alueittain ja vakuutuslajeittain, mikä ilmenee alla olevasta kuvasta Bruttomaksutulojen erittely liiketoiminta-alueittain, maittain ja vakuutuslajeittain.

Bruttomaksutulojen erittely liiketoiminta-alueittain

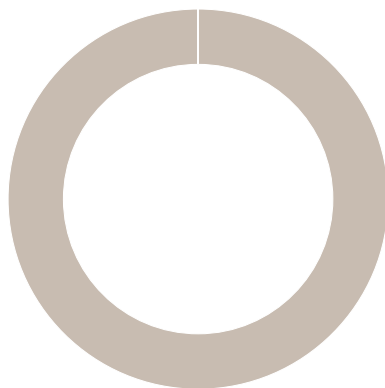
Topdanmark, 2017, yht. 1 216 milj. euroa

- Henkilöasiakkaat **669**
- Yritysiasiakkaat **547**
- Suurasiakkaat **0**
- Baltia **0**

Bruttomaksutulojen erittely maittain

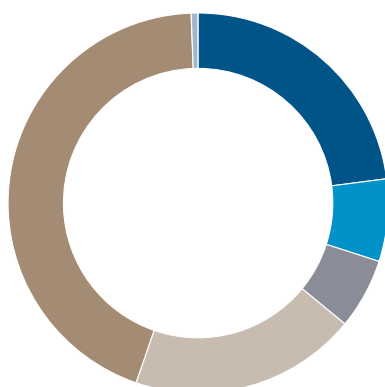
Topdanmark, 2017, yht. 1 216 milj. euroa

- Norja **0**
- Ruotsi **0**
- Suomi **0**
- Tanska **1 216**
- Baltia **0**

Bruttomaksutulojen erittely vakuutuslajeittain

Topdanmark, 2017, yht. 1 216 milj. euroa

- Ajoneuvovakuutus **279**
- Lakisääteinen tapaturmavakuutus **85**
- Vastuuvakuutus **73**
- Tapaturmavakuutus **235**
- Omaisuusvakuutus **536**
- Alus, ilma-alus ja kuljetus **7**

Vakuutusmaksu- ja katastrofiriski sekä niiden hallinta ja valvonta

Katastrofeiksi luokitellut tapahtumat ovat pääasiallinen vakuutusriski, jolla on vaikutusta tulokseen. Topdanmark Forsikringin erittäin kattavan jälleenvakuutusohjelman vaikutuksesta yhtiön vakuutusriskit ovat alhaiset. Jälleenvakuutusohjelman suurin omapidätysaste, 100 miljoonaa Tanskan kruunua, sekä siihen liittyvä uudelleen voimaan saattaminen, on voimassa myrskyille. Tulipalojen maksimi omapidätys on 25 miljoonaa Tanskan kruunua. Työntekijän tapaturmavakuutuksessa jälleenvakuutus korvaa yhteen miljardiin Tanskan kruunuun asti ja yhtiön omapidätys on 50 miljoonaa Tanskan kruunua.

Terroriteot on tietyin rajoituksin katettu jälleenvakuutuksilla. Kansallinen 15 miljardin Tanskan kruunun yhteistakuujärjestelmä kattaa terrorismista aiheutuvia korvauksia mukaan lukien YBKR:ään (ydinvoima, biologinen, kemikaalinen, radiologinen) liittyvät tekijät. Tammikuussa 2017 markkinoiden omapidätysaste oli 9,9 miljardia Tanskan kruunua. Kattaakseen tämän omapidätysmäärän tanskalaiset vahinkovakuutusyhtiöt perustivat YKBR -yhteisrahaston, joka on katettu edelleen jälleenvakuutuksella. Tämän jälleenvakuutuksen omapidätysaste on puoli miljardia Tanskan kruunua ja se korvaa aina 4,5 miljardiin Tanskan kruunuun asti.

Vakuutusmaksuriskejä vähennetään liiketoimintojen eri tasoilla seuraavasti:

- Datan kerääminen riskeistä ja historiallisista vahingoista
- Kerätyn ja käsitellyn datan käyttö kannattavuusraportoinnissa, riskianalyseissa sekä sisäisessä mallissa
- Jatkuva seuranta realisoituneista riskeistä sekä neljännesvuosittaiset ennusteet riskin tulevasta kehityksestä

- Oikea hinnoittelu työkalulla, joka sisältää tilastollisen mallin ja asiakasluokituksen
- Jälleenvakuutusturva, joka vähentää erityisesti suurvahinkoihin liittyvää riskiä
- Jatkuva riskitilanteen ja jälleenvakuutuksen kattavuuden seuranta riskikomiteassa.

Ylläpitääkseen tuote- ja asiakaskohtaista kannattavuutta, Topdanmark seuraa muutoksia asiakasportfoliossaan. Vastuuvetka lasketaan uudelleen kuukausittain ja kannattavuusraportit päivitetään samassa yhteydessä. Näiden raporttien pohjalta arvioidaan korvaustrendejä ja hinnoittelua tarkistetaan tarvittaessa.

Yksityisasiakassegmentin asiakkaat riskiluokitetaan ja asiakkaat jaetaan odotetun kannattavuuden mukaan ryhmiin. Asiakasluokittelulla on kaksi tarkoitusta. Ensiksi, se auttaa yksittäisen asiakkaan vakuutusturvan hinnan ja riskin välisen tasapainon ylläpitämisessä. Toiseksi, se edesauttaa sitä, että yksittäisten asiakkaitten välillä hinnoittelu on reilua. Tavoitteena on varmistaa, että jokainen yksittäinen asiakas maksaa riskiinsä nähden oikean vakuutusmaksun ja estää tilanne, jossa liikaa maksavat subventoivat liian vähän maksavia.

Keskeisten PK-yritysten, joilla on yksilöllisesti hinnoitellut vakuutus sopimukset, toteutunutta kannattavuutta seurataan asiakasarviointijärjestelmillä.

Yllä kuvattujen analyysien lisäksi Topdanmark kehittää jatkuvasti vakuutusten hoitojärjestelmiään, jotta sillä olisi entistä yksityiskohtaisempaa tietoa, mikä puolestaan mahdollistaisi korvaustrendeissä tapahtuvien muutosten aiemman havaitsemisen sekä tietojen yhdistelemisen erityyppisistä korvauksista.

Vahinkovakuutuksen riskiskenaariot on esitetty seuraavassa taulukossa.

Vahinkovakuutuksen riskiskenaariot Topdanmark Forsikring, 31.12.2017 ja 31.12.2016

Riskiskenaariot	2017	2016
Milj. e verojen jälkeen		
Vahinkovakuutus		
Vakuutusriskit		
Yhdistetty kulusuhde - 1 %-yks. kasvu	-9,4	-9,3
Vastuuvetkariski		
Omalla vastuulla oleva vastuuvetka - 1 % kasvu	-13,1	-13,2
Myrskyvastuut DKK 5,100m saakka	-10,5	-10,5

Korvausvastuuriski sekä sen hallinta ja valvonta

Vakuutuslajit on jaettu lyhythäntäisiin ja pitkähäntäisiin lajeihin sen perusteella, miten kauan vahinkoilmoituksesta kestää vahingon lopulliseen korvaamiseen. Esimerkkejä lyhythäntäisistä vakuutuslajeista Topdanmark Forsikringissä

ovat erityyppiset omaisuusvakuutukset (rakennukset, irtaimisto ja muu moottoriajoneuvon vakuutus). Pitkähäntäiset vakuutuslajit liittyvät ihmisille sattuviin tapaturmiin ja toisille aiheutettuihin vahinkoihin ja tällaisia vakuutuksia ovat muun muassa työntekijän tapaturmavakuutus, muu tapaturmavakuutus, pakollinen liikennevakuutus ja yritysasiakkaiden vastuuvakuutus.

Vahinkovakuutuksen korvausvastuun rakenne Topdanmark, 31.12.2017 ja 31.12.2016

Korvausvastuun rakenne (%)	2017	2016
Lyhythäntäiset lajit	11,0	12,7
Työntekijöiden tapaturmavakuutus, muut vahingot	23,0	24,3
Muu tapaturmavakuutus	25,2	23,0
Tapaturmavakuutus	27,2	25,6
Moottoriajoneuvon vastuuvakuutuksen henkilövahingot	10,0	10,7
Yritysasiakkaiden vastuuvakuutus	3,5	3,6

Pitkähäntäiset vakuutuslajit ovat yleensä lyhythäntäisiä vakuutuslajeja riskisempiä. Pitkähäntäisten vakuutuslajien korvaukset on maksettu usein vasta 3–5 vuoden kuluttua vahinkoilmoituksesta ja harvinaisissa tapauksissa jopa 10–15 vuoden kuluttua.

Topdanmark laskee korvausvastuuriskin osittaisella sisäisellä mallillaan. Työntekijän tapaturmavakuutuksen korvausvastuuriski on merkittävästi suurin. Muut pitkähäntäiset korvausvastuut, joista pääosa johtuu henkilövahingoista, ovat myös korvausriskin merkittäviä aiheuttajia.

Pitkän korvausajan kuluessa korvausten taso voi muuttua merkittävästi lainsäädännön ja oikeuskäytäntöjen muuttuessa. Korvauskäytännöt voivat myös muuttua, jos Tanskan lakisäätöissä tapaturmavakuutuksessa päätetään muuttaa käytäntöjä sen suhteen miten vakavien henkilövahinkojen pohjalta myönnetään korvauksia vahingoista tai ansiotulojen menetyksistä. Tanskan lakisäätöissä tapaturmavakuutuksessa sovelletuilla käytänteillä on myös jonkin verran vaikutusta muun tapaturmavakuutuksen ja muiden henkilövahinkojen korvaustasoihin, joita noudatetaan moottoriajoneuvon

vastuuvakuutuksessa, vastuuvakuutusten ja yritysasiakkaiden vastuuvakuutusten osalta.

Varausriski on lähinnä tavanomaista epävarmuutta, joka liittyy laskentaan ja korvausinflaatioon. Varausriski toteutuu, jos korvauksen vuotuinen korotus per vahinko on yleistä indeksointia korkeampi tai jos oikeudellinen käytäntö / lainsäädäntö muuttuu. Varausten riittävyttä testataan keskeisten vakuutuslajien osalta laskemalla varaukset vaihtoehtoisia malleja käyttäen ja vertaamalla korvauksia ulkoisista lähteistä saataviin tilastotietoihin.

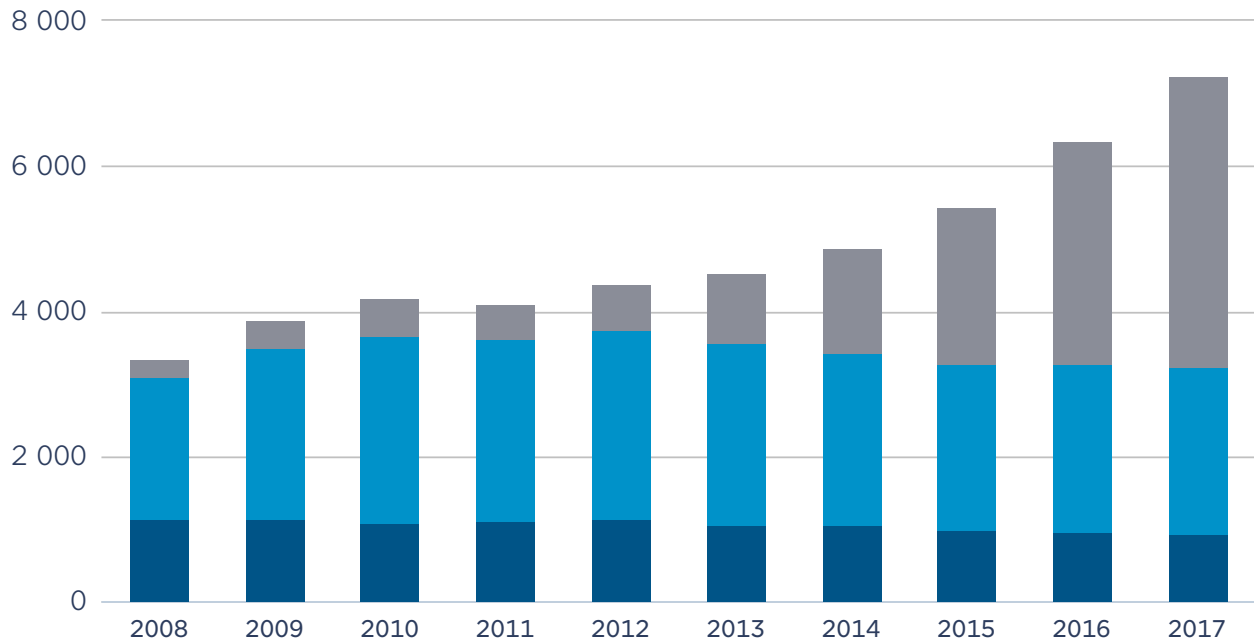
Aktuaarit käyvät jatkuvaa vuoropuhelua korvausvastuuyksiköiden kanssa lainsäädännön, oikeuskäytäntöjen ja korvauskäytänteiden muutoksista sekä näiden muutosten vaikutuksesta yksittäisten varausten laskemisessa käytettyihin periaatteisiin.

Henkivakuutusliiketoiminnan kehitys ja riskit

Seuraavassa kuvassa on esitetty laskuperustekorollisen ja sijoitussidonnaisen vastuuvelan kehittyminen vuosina 2008 – 2017.

Laskuperustekorollisen ja sijoitussidonnaisen vastuuvelan kehitys Topdanmark, 2008-2017

Milj. e

- Sijoitussidonnainen
- Laskuperustekorollinen alle 3,5 %:n takuulla
- Laskuperustekorollinen 3,5 %:n ja yli 3,5 %:n takuulla

Alla on puolestaan esitetty vakuutusmaksujen tuotekohtainen jakautuminen kahden edellisen tilivuoden aikana.

Henkivakuutuksen bruttovakuutusmaksujen lähteet Topdanmark, 2017 ja 2016

Milj. e	2017	2016
Laskuperustekorolliset vakuutukset	74,9	89,2
Sijoitussidonnaiset vakuutukset	220,7	195,3
Ryhmähenkivakuutus	68,3	71,8
Jatkuvamaksuiset vakuutusmaksutuotot	363,9	356,4
Laskuperustekorolliset vakuutukset	52,9	63,5
Sijoitussidonnaiset vakuutukset	691,3	578,2
Kertamaksuiset vakuutusmaksutuotot	744,2	641,7
Bruttovakuutusmaksutuotot	1 108,2	998,0

Uusmyynnin painopiste on sijoitussidonnaisissa tuotteissa ja niiden vakuutusmaksut ovat lähes 83 prosenttia bruttovakuutusmaksutulosta. Yllä olevasta taulukosta nähdään, että kertamaksuisten vakuutusmaksujen osuus on dominoiva. Jatkuvamaksuisten vakuutusmaksujen osuus

kasvaa kuitenkin tasaisesti, kun taas kertamaksuisten tuotteiden vakuutusmaksut vaihtelevat enemmän vuosittain.

Merkittävä osuus henkivakuutusliiketoimintaan liittyvistä riskeistä muodostuu laskuperustekorollisista vakuutuksista ja niihin liittyvien vastuiden riittävydestä. Valtaosa uusista

sopimuksista on sijoitussidonnaisia ja näin ollen liiketoiminnan riskit eivät kasva yhtä paljon kuin vakuutusmaksujen määrä ja vastuovelka kokonaisuutena.

Vuonna 2017 laskuperustekorkoisten vakuutusten katteena olevien varojen tuotto riitti kattamaan vakuutus sopimusten vaatimukset kaikissa korkokontribuutioryhmissä ja siten

riskikorvaus osakkeenomistajalle riskin kantamisesta voitiin tulouttaa kokonaisuudessaan yhtiölle. Riskikorvaus ja muut henkivakuutusliiketoiminnan tuloksen pääkomponentit esitetään taulukossa Henkivakuutuksen tulos, Topdanmark, 2017 ja 2016.

Henkivakuutuksen tulos Topdanmark, 2017 ja 2016

Milj. e	2017	2016
Oman pääoman sijoitustuotot	14,6	9,6
Myynti ja hallinto	-3,4	-5,7
Vakuutusriski	2,3	1,7
Riskituotto	19,8	19,8
Henkivakuutuksen tulos	33,4	25,4

Topdanmark Livsforsikringin keskeisimmät riskit voidaan tiivistää seuraavasti:

- Tappiota vaimentavien puskureiden vähäisyys yhdistettynä matalien korkojen ympäristöön
- Työkyvyttömyysriski
- Pitkäikäisyysriski

Pitkäaikainen matala ja jopa edelleen laskeva korkotaso yhdessä eliniänodotteen pitenemisen kanssa on merkittävä riskiskenaario henkivakuutusyhtiöille, joilla on laskuperustekorkoisia sopimuksia. Kyseisessä skenaariossa vakuutuksenottajien osallistumisaste riskin kantamiseen vähenee, koska yksilöllisen bonusvastuun määrä pienenee. Vakuutustapahtuman toteutuessa tulosvaikutus riippuu tappioita vaimentavien puskureiden suuruudesta. Puskureiden ollessa tappioita suuremmat tappion kantaa vakuutuksenottajat.

Henkivakuutusriskien hallinta

Yleisesti ottaen Topdanmark Livsforsikring seuraa aktiivisesti vakavaraisuusasetusta, muutoksia yksittäisissä riskeissä ja tappioita vaimentavien puskureiden kehitystä. Tappioita vaimentavilla puskureilla voidaan tasoittaa yli ajan yksittäisten kontribuutioryhmien sisällä niiden markkina- ja vakuutusriskejä ja ne ovat näin ollen oleellinen osa liiketoimintamallia.

Skenaariopohjainen vakavaraisuuspääomavaade (SCR) lasketaan neljännesvuosittain. Tarvittaessa, esimerkiksi markkinoiden kehityksestä johtuen, laskentatilheyttä ja skenaarioiden määrää lisätään ja niiden sisältöä muokataan.

Vastuuelan määrää laskettaessa huomioidaan tuotekohtaisten vahinkosuhteiden kehitys. Tämän lisäksi tuotekohtaista kannattavuutta seurataan myös sekä asiakas-

että vakuutuskantatasolla. Näitä analyysejä käytetään hyväksi tunnistettaessa hintojen muutostarpeita.

Tappioita vaimentavien puskureiden ja korkotason yhteys

Henkivakuutustoiminnassa vastuuelkaan sisältyy vakuutuksenottajille kuuluvia tappioita vaimentavia puskureita (yksilöllinen ja kollektiivinen bonusvastuu), joiden avulla voidaan kattaa sijoitustoiminnasta aiheutuvia tappioita kunkin erikseen määriteltävän riskiryhmän sisällä.

Lainsäädäntö edellyttää, että tuote pitää hinnoitella turvaavasti ja käytännössä tästä turvaavuudesta muodostuu yksilöllinen bonusvastuu. Korkotason alentuessa tämä turvaavuus eli yksilöllinen bonusvastuu pienenee tai jopa nollautuu kokonaisuudessaan. Käytännössä siis alhainen korkotaso merkitsee sitä, että laskuperustekorkoisten vakuutus sopimusten mukaisten taattujen etujen markkina-arvo on korkea. Liiketoiminnan kannalta, mitä pienempi yksilöllinen bonusvastuu on, sitä suurempi on riski siitä, että tappioita katetaan kokonaan tai osittain omalla pääomalla. Jos korot ovat korkealla, edellä mainittu turvaavuus paranee ja näin ollen mahdollisesti syntyviä tappiota voitaisiin kattaa suuremmissa määrin bonusvastuulla.

Kollektiivinen bonuspotentiaali muodostuu sijoitustoiminnan ylijäämän kautta. Kyseinen kollektiivinen bonusvastuu vähenee useimmiten silloin kun realisoitunut sijoitustuotto on alhaisempi kuin se korko, jolla yhtiö vuoden alussa on päättänyt hyvittää sopimuksia. Kollektiivisen bonuspotentiaalın kehittyminen ei riipu suoraan vallitsevasta korkotasosta, vaan kyseisen bonusvastuun aleneminen on mahdollista myös silloin, jos korkotaso on korkea.

Edellä esitetyistä syistä on liiketoiminnan kannalta oleellista pyrkiä hallinnoimaan ja vähentämään korkojen muutoksen seurauksesta aiheutuvaa vastuuvelan ja sijoitusomaisuuden yhteisvaikutusta.

Kaikki vakuutus sopimukset on jaettu erillisiin korkokontribuutioryhmiin niiden keskimääräisen laskuperustekorona perusteella. Vastaavasti vakuutus sopimukset on jaettu kustannus- ja riskikontribuutioryhmiin riippuen vakuutus sopimusten yleisestä kustannusrakenteesta ja vakuutetusta riskistä riippuen. Edellä esitetyt bonusvastuut ovat korvamerkittyjä kullekin kontribuutioryhmälle erikseen. Kunkin korkokontribuutioryhmän riskikapasiteetin, josta sen bonusvastuut muodostavat oleellisen tekijän, tulee olla linjassa kyseisen korkokontribuutioryhmän sijoituspolitiikan kanssa, jotta luvattu takuutuotto voidaan sopimusten elinkaaren aikana saavuttaa. Korkokontribuutioryhmän markkinariskiä mukautetaan jatkuvasti riskikapasiteetin mukaisesti ja korkotason muutoksia seurataan, jotta riskin vähentämistoimet saadaan tarvittaessa toteutetuksi.

Työkyvyttömyys

Työkyvyttömyysriski muodostuu työkyvyttömyystapausten ennakoitua korkeammasta määrästä tai siitä, että töihin palataan vakuutustapahtuman jälkeen odotettua harvemmin tai myöhemmin. Tappiot saattavat johtua myös riittämättömästä terveystarkastuksesta vakuutuksen sopimisen yhteydessä.

Kasvanut korvausmeno, joka johtuu työkyvyttömyysriskin pysyvistä muutoksesta, katetaan osittain kontribuutioryhmän yksilöllisestä ja kollektiivisesta bonuspotentiaalista. Muilta osin tulos (voitto tai tappio) vaikuttaa omaan pääomaan.

Pitkäikäisyys

Pitkäikäisyysriski muodostuu siitä, että eläkevakuutus sopimuksissa vakuutetut elävät odotettua pitempään, koska tätä kautta eliniästä riippuvien vakuutus sopimusten vastuiden määrä kasvaa. Osa näistä vastuiden kasvusta voidaan kattaa kontribuutioryhmän yksilöllisistä ja kollektiivisista bonuspotentiaaleista. Loppuosa vaikuttaa kyseisen tilikauden voittoon/tappioon ja siten omaan pääomaan.

Topdanmark Livsforsikringissä riskejä hallinnoidaan seuraavilla toimenpiteillä ja menetelmillä:

- Kaikki sopimukset jaetaan korkotakuun mukaan korkokontribuutioryhmiin ja näiden ryhmien sijoituspolitiikat on muodostettu niin, että yli ajan pystytään varmistamaan se, että luvattut tuotot pystytään maksamaan vakuutuksille
- Markkinariskiä voidaan muokata vapaasti ottaen huomioon kuitenkin yksittäisen korkokontribuutioryhmän riskikapasiteetti
- Sijoitustuottojen ja riskiliikkeen tuloksen vaihtelut pyritään tasoittamaan kontribuutioryhmäkohtaisilla bonuspotentiaaleilla
- Yksilölliset bonuspotentiaalit ovat vain oman ryhmänsä käytössä
- Jälleenvakuuttaminen
- Kuoleman- ja työkyvyttömyysturvan hinnoitteluperusteita tarkistetaan jatkuvasti suhteessa markkinatilanteeseen ja havaittuun tapaturmahistoriaan
- Uusia sopimusten vakuutusehtoja muutetaan tarpeen mukaan
- Liiketoimintaprosessien hionta sen varmistamiseksi, että tuotteita myydään oikealla hinta-riski -suhteella

Henkivakuutuksen riskiskenaariot on esitetty seuraavassa taulukossa.

Henkivakuutustoiminnan riskiskenaariot Topdanmark, 31.12.2017 ja 31.12.2016

Riskiskenaariot Milj. e verojen jälkeen	2017	2016
Henkivakuutus		
Työkyvyttömyys intensiteetti - 35 % kasvu*	-1,4	-1,6
Kuolevuus intensiteetti - 20 % lasku	-3,7	-4,2

*35 % kasvu ensimmäisenä vuonna, jonka jälkeen 25 % kasvu samanaikaisen 20 % uudelleenaktiivoinnin laskun kanssa

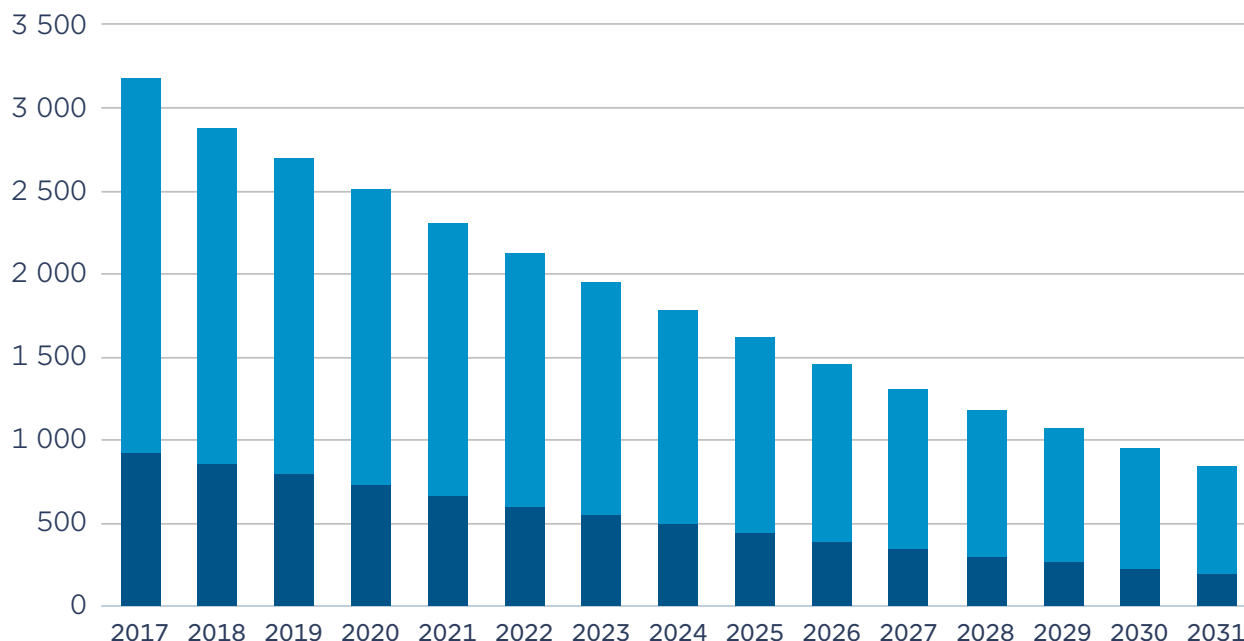
Topdanmarkin riskikomitea seuraa jatkuvasti yhtiön riskiprofiilia ja jälleenvakuutuksen kattavuutta seurattessaan edellä esitettyjen riskienvähentämistekniikoiden tehokkuutta. Seurannassa käytetään apuna erilaisia ennusteita.

Henkivakuutuksen vastuuvelan erääntymisprofiilista voidaan nähdä, että korkealla takuukorolla olevien vakuutusten vastuovelka on pienemässä. Uusia takuukorkoisia vakuutus sopimuksia tehdään, mutta hyvin matalilla takuukoroilla.

Laskuperustekorollisen vastuuvelan ennuste ilman uusmyyntiä

Topdanmark Livsforsikring, 31.12.2017 – 31.12.2031

Milj. e

- Laskuperustekorolliset vastuut (alle 3,5 %:n vastuut)
- Laskuperustekorolliset vastuut (3,5 %:n ja yli 3,5 %:n takuut)

Markkinariskit ja sijoitustoiminnan tulos

Yleisesti ottaen pitkän aikavälin arvonmuodostuksen on perustuttava pääasiassa vakuutusriskien ottoon. Kuitenkin täydentääkseen vakuutustoiminnastaan syntyvää voittoa Topdanmark on valmis ottamaan tietyn määrän markkinariskiä, etenkin kun sen likviditeettiasema on vahva ja vakuutusliiketoiminnan tuotot ovat korkeat ja vakaat. Täten korkosijoitusten lisäksi Topdanmark on sijoittanut muun muassa osakkeisiin, kiinteistöihin ja arvopaperistettuihin velkainstrumentteihin (Collateralized Debt Obligation, CDO) parantaakseen keskimääräistä sijoitustuottoaan.

Markkinariskit on kuitenkin rajoitettava tasolle, jolla yhtiö tekee suurella todennäköisyydellä voitollisen tuloksen myös erittäin epäsuotuisissa markkinaolosuhteissa. Lisäksi suuret riskikeskittymät tai erittäin korreloivat riskit on katettava, jotta vältettäisiin tarpeettomat tappiot ja markkinariskit. Sijoitussalkkua on hallinnoitava siten, että otetut markkinariskit eivät vaaranna normaalia liiketoimintaa tai

suunniteltujen toimien toteuttamista edes epäsuotuisissa markkinaolosuhteissa.

Edellä mainittujen yleisten tavoitteiden saavuttamiseksi sijoituspolitiikassa asetetaan yhtiön tavoitteet, strategiat, organisaatio ja investointeja koskevat raportointikäytännöt. Sijoitusstrategia määritetään tarkemmin markkinariskilimiittien ja tietyn tyyppisille positioille ja alasalkuille asetettujen vaatimusten avulla. Hallitus päättää sijoitusstrategian, joka tarkistetaan vähintään kerran vuodessa. Asianmukaisia riskienpienennystekniikoita on käytettävä.

Sijoituksia valittaessa lähtökohtana on se, että sijoitusten ominaisuudet ja niiden kassavirtojen ajoitus vastaavat vakuutusvelkojen ominaisuuksia ja kassavirtoja. Poliitiikan tarkoitus on myös varmistaa, että yhtiön organisaatio, järjestelmät ja prosessit pystyvät tehokkaasti tunnistamaan, mittaamaan, raportoimaan ja hallitsemaan niitä sijoitusriskejä, joille yhtiö on altistunut.

Samalla politiikka asettaa puitteet Topdanmarkin sellaisten asiakasvarojen sijoittamiselle, joista yhtiö ei kannu riskiä. Tavoitteena on varmistaa se, että asiakkaille voidaan tarjota houkuttelevia säästämistuotteita, joilla on kilpailukykyinen tuotto suhteessa niihin sijoitusriskeihin, jotka ollaan valmiita ottamaan.

Sijoituspolitiikkojen lisäksi yhtiöllä on pääomitus suunnitelma sekä varasuunnitelma siihen, jos varoissa tai veloissa tapahtuu äkillisiä muutoksia.

Kun markkinariskejä mitataan ja hallitaan, kaikki riskit otetaan huomioon riippumatta siitä, johtuvatko ne aktiivisesta sijoitustoiminnan salkunhoidosta vai markkinariskinä pidettävistä annuiteeteista.

Sijoitusallokaatiot ja -tuotot: Topdanmark-konserni ilman henkivakuutusta

Kuten aiemmin on kuvattu, henkivakuutuksessa eri kontribuutioryhmillä on omat sijoitusstrategiansa ja tappiota vaimentavat puskurit, minkä takia ei ole olennaista arvioida kyseisten varojen allokointia ja tuottoa erillään niitä vastaavista kontribuutioryhmistä.

Näin ollen kahdessa seuraavassa taulukossa esitetään sijoitusallokaatio ja vuosittaiset sijoitustuotot ilman varoja, jotka kattavat henkivakuutusvelkoja.

Sijoitusallokaatio, Topdanmark-konserni ilman henkivakuutusta 31.12.2017 ja 31.12.2016

Omaisuuslaji	Topdanmark 31.12.2017		Topdanmark 31.12.2016	
	Markkina-arvo, Milj. e	Osuus	Markkina-arvo, Milj. e	Osuus
Korkosijoitukset yhteensä	2 218	78 %	2 081	77 %
Valtioiden ja kiinteistövuokadolliset jvk-lainat	1 874	66 %	1 672	62 %
Muut joukkovelkakirjalainat	6	0 %	29	1 %
Indeksisidonnaiset joukkovelkakirjalainat	38	1 %	52	2 %
CDO:t	78	3 %	75	3 %
Rahamarkkinasijoitukset ja kassavarat	223	8 %	253	9 %
Listatut osakkeet yhteensä	127	4 %	122	5 %
Tanskalaiset osakkeet	36	1 %	40	1 %
Tanskan ulkopuoliset osakkeet	91	3 %	82	3 %
Vaihtoehtoiset sijoitukset yhteensä	187	7 %	177	7 %
Kiinteistöt	145	5 %	134	5 %
Pääomarahastosijoitukset	42	1 %	43	2 %
Sairaus- ja tapaturmavakuutuksia kattavat sijoitukset	327	11 %	310	12 %
Omaisuuslajit yhteensä	2 859	100 %	2 690	100 %

Tanskan ulkopuolisissa osakesijoituksissa ja muissa jvk-sijoituksissa on huomioitu johdannaisten vaikutus. Pääomarahastosijoitukset sisältävät myös suorat sijoitukset listaamattomiin osakkeisiin. Sairaus- ja tapaturmavakuutuksia kattavat sijoitukset sisältävät henkivakuutusyhtiö Topdanmark Livsforsikringin näitä vakuutuksia kattavat sijoitukset.

Osakesalkut ovat hyvin hajautettuja ilman yksittäisiin nimiin liittyviä merkittäviä keskittymiä, kun osakkuusyhtiöt on jätetty huomioimatta.

Sijoitusomaisuus koostuu pääosin tanskalaisista valtionobligaatioista ja kiinteistövuokadollisista jvk-lainoista. Näiden sijoitusten korkoherkkyys on pääosin samansuuruinen kuin vahinkovakuutusvelkojen korkoherkkyys. Täten valtion obligaatioiden ja kiinteistövuokadollisten jvk-lainojen tuottoa on arvioitava suhteessa vahinkovakuutusvelan tuottovaateeseen ja arvonmuutokseen.

Luottoriskillisten joukkovelkakirjalainojen portfolio on hyvin hajautettu ja se sisältää pääosin eurooppalaisten ja yhdysvaltalaisen liikkeeseenlaskijoiden ns. investment grade -velkainstrumentteja.

Indeksiin sidottujen joukkovelkakirjalainojen portfolio koostuu pääosin tanskalaisista kiinteistövuokadollisista jvk-lainoista, joiden korkotuotto ja pääoma ovat sidottu yleensä inflaatioindeksiin.

CDO-luokka sisältää ensisijaisesti sijoituksia näiden arvopaperistettujen instrumenttien riskillisimpiin osiin, joiden riski vastaa osakeriskiä. Näiden arvopaperistettujen

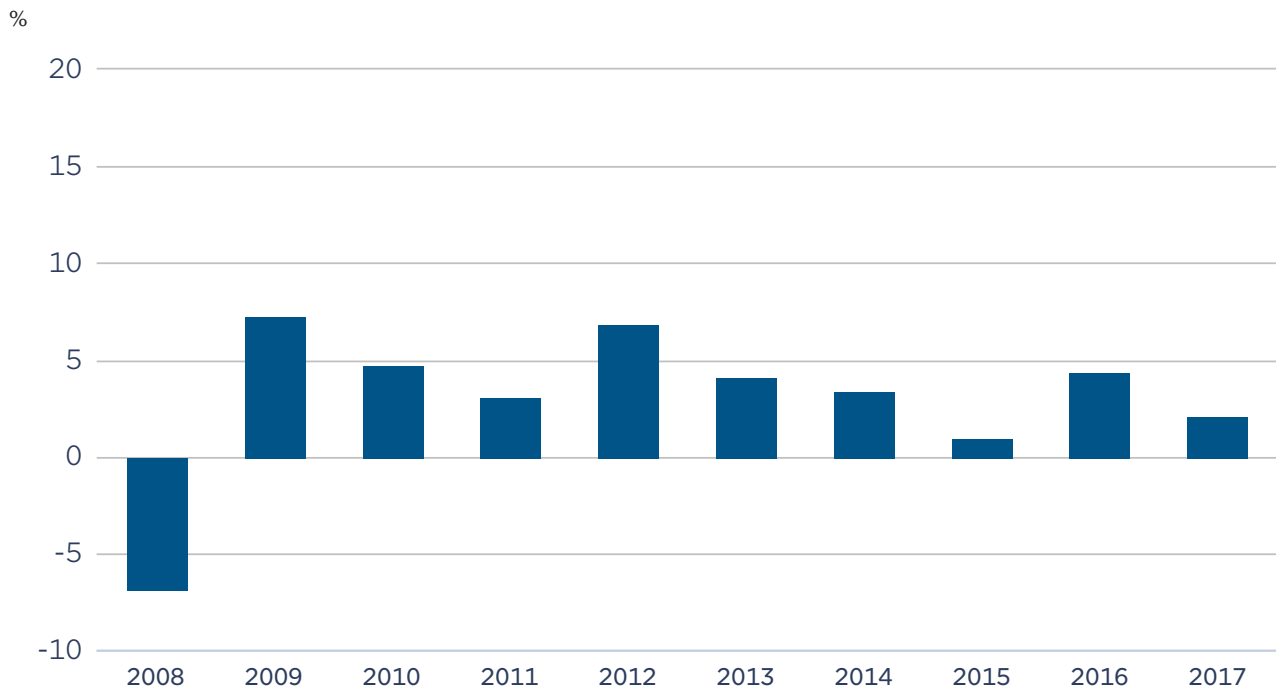
erien kohde-etuutena ovat pääosin vakuudelliset pankkilainat ja jossain määrin investment grade -joukkovelkakirjalainat. Kiinteistöportfolio koostuu pääasiassa omistajan käytössä olevista kiinteistöistä.

Sairaus- ja tapaturmavakuutukset ovat osa Topdanmark Livsforsikringin toimintaa, mutta nämä vakuutusvelat ja niiden katteena oleva omaisuus kirjataan Topdanmark

Forsikringiin ja tämän alaportfolion avulla sijoitukset pidetään erossa muista vahinkovakuutuksen sijoituksista.

Sijoitusten vuotuinen tuotto vuodelle 2017 ja sen vertailu edellisvuosien tuottoon esitetään kuvassa Vuosittaiset sijoitustuotot markkina-arvoin, Topdanmark-konserni ilman henkivakuutusta, 2008-2017.

Vuosittaiset sijoitustuotot markkina-arvoin Topdanmark-konserni ilman henkivakuutusta, 2008-2017

Topdanmarkin sijoitusten tuotto ilman henkivakuutusta oli 539 miljoonaa Tanskan kruunua vuonna 2017 (910 miljoonaa Tanskan kruunua).

Henkivakuutusliiketoiminnan sijoitusallokaatiot ja -tuotot

Seuraavassa taulukossa esitetään henkivakuutusvelkoja kattavien sijoitusten sijoitusallokaatiot kaikkien kontribuutioryhmien yli.

Sijoitusallokaatio Topdanmark Livsforsikring, 2017 ja 2016

Omaisuuslaji	Topdanmark 31.12.2017		Topdanmark 31.12.2016	
	Markkina-arvo, Milj. e	Osuus	Markkina-arvo, Milj. e	Osuus
Korkosijoitukset yhteensä	2 021	66 %	2 040	65 %
Valtioiden ja kiinteistövakuudelliset jvk-lainat	1 614	52 %	1 540	49 %
Indeksisidonnaiset joukkovelkakirjalainat	129	4 %	149	5 %
Muut joukkovelkakirjalainat	278	9 %	351	11 %
Listatut osakkeet yhteensä	489	16 %	592	19 %
Listatut osakkeet	489	16 %	592	19 %
Vaihtoehtoiset sijoitukset yhteensä	702	23 %	543	17 %
Maa-alueet ja rakennukset	498	16 %	479	15 %
Listaamattomat osakkeet	152	5 %	14	0 %
Osakkeet osakkuusyhtiöissä	52	2 %	50	2 %
Muut sijoitukset	-127	-4 %	-49	-2 %
Muu sijoitusomaisuus	-107	-3 %	-34	-1 %
Taseriskien suojaamiseksi tehdyt johdannaiset	-19	-1 %	-15	0 %
Omaisuuslajit yhteensä	3 085	100 %	3 125	100 %

Omaisuuslajit yhteensä liittyy laskuperustekorkoiisiin sopimuksiin. Tanskan ulkopuolisissa osakesijoituksissa ja muissa jvk-sijoituksissa on huomioitu johdannaisten vaikutus. Listaamattomat osakkeet sisältävät pääomarahasto- ja hedge fund - sijoitukset. Muut sijoitukset sisältävät rahamarkkinasijoitukset, käteiset varat ja johdannaiset.

Taseen markkinariski

Korkoriski

Korkoriskin riskipositio sisältää kaikki korkoherkät sijoitukset, vakuutusvelat ja johdannaiset. Topdanmarkissa korkoherkkiä vakuutusvelkoja ovat vahinkovakuutuksen kulloisetkin tulevat kassavirrat ja henkivakuutuksen taatut korkoetuudet.

Markkinoiden tuottokäyrän muutokset vaikuttavat sijoitusten ja johdannaisten markkina-arvoihin, mikä näkyy realisoitumattomina tappioina/voitoina.

Arvioidessaan vakuutusvelkojensa arvoa ja herkkyyttä Topdanmark käyttää Solvenssi II -diskonttokorkokäyrää, joka perustuu volatiliiteettikorjattuun markkinatuottokäyrään. Tanskan kruunu-määräisen korkokäyrän volatiliiteettikorjauskomponentti perustuu tanskalaisten kiinteistövakuudellisten jvk-lainojen ja eurooppalaisten yritysten joukkovelkakirjalainojen luottoriskimarginaaleihin. Volatiliiteettikorjauskomponentti oli 51 korkopistettä vuoden 2016 lopussa ja 30 korkopistettä vuoden 2017 lopussa.

Yleisesti ottaen korkoriskiä rajoitetaan ja hallitaan sijoittamalla korollisiin omaisuseriin niin, että korkoriskiposition altistuminen korkoriskille saadaan alennettua halutulle tasolle. Näin ollen tanskalaisilla kiinteistövakuudellisilla ja Tanskan valtion joukkovelkakirjalainoilla on keskeinen asema sijoitussalkuissa. Taseen korkoherkkyyttä pienennettäessä on suojaustarkoituksessa käytetty koronvaihtosopimuksia ja optioita koronvaihtosopimuksille.

Osakeriski

Osakesalkku sisältää pääosin tanskalaisia osakkeita ja se osa salkusta on koottu OMXCCAP-indeksiin mukaiseksi. Loput osakeomistukset ovat ulkomaisessa osakeportfoliossa, jonka koostumus perustuu MSCI World DC -indeksiin alkuperäisissä valuutoissaan. Lopputulemana voidaan todeta Topdanmark-konsernin osakeomistuksen olevan hyvin hajautettu.

Listattujen osakesijoitusten jakauma maantieteellisesti Topdanmark-konserni, 31.12.2017 ja 31.12.2016

Topdanmark	31.12.2017		31.12.2016	
	%	Milj. e	%	Milj. e
Tanska	20 %	162	23 %	176
Norja	1 %	8	1 %	8
Ruotsi	1 %	8	1 %	8
Suomi	0 %	0	0 %	0
Länsi-Eurooppa	22 %	177	19 %	148
Itä-Eurooppa	0 %	0	0 %	0
Pohjois-Amerikka	55 %	438	55 %	420
Latinalainen Amerikka	0 %	0	0 %	0
Kaukoitää	0 %	0	0 %	0
Japani	0 %	0	0 %	0
Yhteensä		793		761

Kiinteistöriski

Kaikki kiinteistöt sijaitsevat Tanskassa ja olennainen osa niistä on Kööpenhaminan ja Århusin alueilla. Omistus on jakaantunut toimisto- ja asuinrakennuksiin.

Spread-riski

Suurin osa Topdanmarkin korkosijoituksista koostuu AAA-luokitelluista tanskalaisista kiinteistövakuudellisista jvk-lainoista ja velkakirjoista, joiden liikkeeseenlaskijana tai takaajana ovat Euroopan parhaiten luottoluokitellut maat. Riskin katsotaan olevan hyvin vähäinen, koska liikkeeseenlaskijoiden luottokelpoisuus on hyvä ja sijoitusten luottoriskimarginaalit ovat linjassa yhtiön tavoittelemien riski-tuotto tasojen kanssa. Portfolio on hyvin hajautettu sekä

maantieteellisesti että toimialoittain. Näin ollen myös keskittymäriskille altistuminen on vähäistä.

Sijoituspolitiikka edellyttää, että salkku on hyvin hajautettu myös liikkeeseenlaskijoittain ja salkku ei saa sisältää liian suuria yksittäisen liikkeeseenlaskijan keskittymiä. Spread-riski aiheutuu pääosin kiinteistövakuudellisista ja valtion jvk-lainoista. Ne ovat myös merkittävin markkinariskin komponentti SCR:llä mitattuna. Spread-riskin vakavaraisuuspääomavaade (SCR) oli 1 372 miljoonaa Tanskan kruunua 31.12.2017.

Keskittymäriski

Topdanmarkin korkosijoitukset luottoluokittain esitetään taulukossa Korkosijoitukset luottoluokittain, Topdanmark, 31.12.2017 ja 31.12.2016.

Korkosijoitukset luottoluokittain Topdanmark, 31.12.2017 ja 31.12.2016

Korkosijoitukset luottoluokittain (%)	2017	2016
AAA+AA	77,8	77,8
A	2,9	2,7
BBB	0,6	0,3
<BBB	11,6	12,6
Rahamarkkinasijoitukset	7,1	6,7

Yhtiöllä ei ole merkittäviä sijoituskeskittymiä, lukuun ottamatta Tanskan valtion ja AAA-luokiteltujen tanskalaisten liikkeeseenlaskijoiden kiinteistövakuudellisia jvk-lainoja. Keskittymäriskin vakavaraisuuspääomavaade (SCR) oli 145 miljoonaa Tanskan kruunua 31.12.2017.

Kuten aiemmin on kuvattu, näiden sijoitusten korkoherkkyys vastaa pääosin vakuutusvelkojen korkoherkkyyttä.

Valuuttakurssiriski

Käytännössä ainoa valuuttariskin lähde on sijoitusomaisuus, koska vakuutusvelat ovat Tanskan kruunuissa.

Valuuttakurssiriskiä vähennetään johdannaisilla ja valuuttakohtaiset nettomääräiset riskipositiot ovat vähäisiä euroa lukuun ottamatta.

Valuuttariskiä arvioidaan SCR:n perusteella. Se on laskettu useimmille valuutoille olettamalla 25 prosentin muutos valuuttakurssissa. Poikkeuksena on riskipositioitaan merkittävien valuutta euro, jonka muutoksena käytetään 2,39 prosenttia.

Valuuttariskin vakavaraisuuspääomavaade SCR oli 31 miljoonaa Tanskan kruunua 31.12.2017.

Inflaatoriski

Inflaatio-odotus sisältyy implisiittisesti useisiin malleihin, joita Topdanmark käyttää vakuutusvelkojen arvon laskennassa. Yleiset periaatteet koskien inflaation sisällyttämistä laskelmiin eroavat toisistaan työntekijän

tapaturmavakuutuksen sekä sairaus-/onnettomuusvakuutusten välillä. Ensin mainitussa varaukset lasketaan palkkojen odotetun tulevan indeksoinnin perusteella ja jälkimmäisessä odotetun nettohintaindeksin perusteella.

Odotettavissa oleva korkeampi inflaatiovauhti sisällytetään yleisesti vakuutusvelkoihin viiveellä, kun taas tulokseen vaikuttaa vakuutusmaksujen korkeampi indeksointi tulevaisuudessa. Työntekijän tapaturmavakuutuksen ja sairaus/onnettomuusvakuutusten inflaatoriskin vähentämiseksi Topdanmark käyttää indeksisidonnaisia joukkovelkakirjalainoja ja johdannaisia suojatessaan merkittävän osan kyseessä olevien vakuutuslajien inflaatio-odotukselle herkistä kassavirroista.

Markkinariskierkkyydet

Alla olevassa taulukossa on yhteenveto merkittävimpien markkinariskien herkkyyksistä. Taulukosta nähdään, että korkojen yhden prosenttiyksikön paralleelin muutoksen nettovaikutus olisi pienempi kuin 10 prosentin lasku osakkeiden tai kiinteistöjen hinnoissa.

Markkinariskierkkyydet Topdanmark 31.12.2017 ja 31.12.2016

Riskikenaariot		2017	2016
Milj. e verojen jälkeen			
Markkinariski			
Korolliset varat	1 bp kasvu	-62,4	-79,5
Vakuutusvelat	efektiivisessä korossa	68,8	90,3
Indeksisidonnaiset joukkovelkakirjat	5 % tappio	-2,8	-4,9
Osakkeet	10 % tappio	-10,6	-11,0
CDOt < AA	10 % tappio	-8,0	-7,2
Kiinteistöt	10 % tappio	-17,7	-16,7
Vuosittainen valuuttakurssitappio 2,5 %:n todennäköisyydellä		-0,8	-2,8

Likviditeettiriski

Topdanmark-konsernilla on vahva likviditeettiasema. Ensinnäkin, koska vakuutusmaksut maksetaan ennen riskijakson alkua, asiakkaiden maksuihin liittyvä likviditeettiriski on hyvin vähäinen. Toiseksi, harjoitetun vakuutustoiminnan osista syntyvä kokonaisuus on luonteeltaan sellainen, että likviditeettirikiksiin toteutuminen on hyvin epätodennäköistä: vakuutusvastuut ovat luonteeltaan vakaita ja sijoitusportfolioissa rahamarkkinasijoituksia täydentää suuri määrä likvidejä

listattuja Tanskan valtion ja kiinteistövuokudellisia joukkovelkakirjoja.

Tanskassa on ollut tilanteita, joissa pitkäaikaiset korot ovat muuttuneet äkillisesti ja huomattavasti, ja näistä tilanteista saatu kokemus vahvistaa, että markkinahäiriöt eivät vaikuta merkittävästi edellä mainittujen sijoitustyyppien likviditeettiin.

Vakuutusvelkojen kassavirtojen erääntymisrakenne on esitetty seuraavassa taulukossa.

Vakuutusvelkojen kassavirtojen erääntyminen Topdanmark, 31.12.2017 ja 31.12.2016

Milj. e	Kirjanpitoarvo	1 vuosi	2-6 vuotta	7-16 vuotta	17-26 vuotta	27-36 vuotta	>36 vuotta
Korvausvastuiden vastuuvelka							
2016	1 774	543	692	382	171	74	23
2017	1 748	542	701	390	160	76	11
Henkivakuutuksen takuutuottoihin ja voitonjakoon liittyvä vastuuvelka							
2016	3 286	354	994	1 411	663	219	72
2017	3 232	347	938	1 424	689	219	61

Taulukossa esitetään vakuustointiin liittyvät diskontatut kassavirrat. Henkivakuutuksen vastuuvelan kassavirroissa on huomioitu vuoden 2017 osalta maksuvapaiden vakuutusten takaisinostot ja uudistamiset. Vuoden 2016 vertailulukuja ei ole muutettu. Sijoitussidonnaisen henkivakuutuksen vastuuvelka on katettu vastaavilla sijoitussuorituksilla ja sitä ei tämän vuoksi esitetä taulukossa.

Sijoitusten ollessa likvidejä Topdanmark-konsernin likviditeettiriski liittyy ensisijaisesti emoyhtiö Topdanmark A/S:ään, joka rahoittaa toimintansa ja osinko-ohjelmansa

tytäryhtiöistään saamalla osingoilla. Muut rahoitustarpeet katetaan lyhytaikaisilla rahamarkkinaveloilla, joiden maturiteetti on tyypillisesti enintään yksi kuukausi.

Vastapuoliriskit

Korko- ja osakesijoituksiin liittyvä luottotappioriski katetaan vakavaraisuuspääoman laskennan spread-riski ja osakeriski -moduuleissa, joten niitä ei käsitellä tässä yhteydessä. Topdanmark altistuu vastapuoliriskille sekä vakuutus- että sijoitustoiminnassaan.

Vastapuoliriskin pääasialliset lähteet ovat yksittäisiin pankkeihin tehdyt talletukset, pankkien kanssa tehdyt johdannaissopimukset ja lyhytaikaiset saamiset jälleenvakuutusyhtiöiltä lisätynä tulevilla potentiaalisilla saamisilla. Nämä saamiset arvioidaan perustuen katastrofiin, jonka tapahtuman todennäköisyys on kerran 200 vuodessa. Topdanmarkin vastapuoliriskin standardikaavan SCR oli 158 miljoonaa Tanskan kruunua 31.12.2017.

Jälleenvakuutus

Vakuustointiminnassa jälleenvakuutusyhtiöiden maksukyky on keskeinen riskitekijä. Topdanmark minimoi tämän riskin ostamalla jälleenvakuutusturvan ensisijaisesti jälleenvakuutusyhtiöiltä, joilla on minimissään A - luottoluokitus ja hajauttamalla jälleenvakuutusturvaa

useiden jälleenvakuuttajien kesken. Tämän mukaisesti lähes koko myrskyvahinkojälleenvakuutus on jaettu useiden jälleenvakuutusyhtiöiden kesken, joiden luokitus on A- tai parempi.

Jälleenvakuutusvastapuolten osalta hallitus hyväksyy ohjeet siitä, kuinka suuri osa jälleenvakuutus sopimuksesta voidaan allokoida kullekin jälleenvakuuttajalle. Tämä osuus riippuu jälleenvakuuttajan luokituksesta sekä Topdanmarkin omasta arviosta jälleenvakuuttajasta. Tyypillisesti suurimmat riskikeskittymät ilmenevät yksittäisen tai useamman yksittäisen katastrofin sarjana. Katastrofin syytä ovat muun muassa myrskyt ja kaatosateet.

Johdannaiset

Rahoitussopimusten vastapuoliriskejä rajoitetaan valitsemalla vastapuolet huolella. Vakuus vaaditaan, kun rahoitussopimusten arvo ylittää ennalta määrättyt rajat. Rajojen suuruus riippuu vastapuolen luottoluokituksesta ja sopimuksen ehdoista.

Operatiiviset riskit

Hallitus on määritellyt yleiset periaatteet ja kehikon sisäisen valvonnan järjestämisestä ja siitä, miten eri organisaatioiden riippumattomuus varmistetaan.

Näihin organisaatioihin kuuluvat liiketoiminta-alueet ja toiminnot, joilla on jatkuva vastuu operatiivisten riskien hallinnasta ja rajoittamisesta ja siten virheiden tai rikosten riskin minimoimisesta, joilla on tappiollisia taloudellisia ja maineellisia seurauksia yritykselle. Täydellistä organisationaalista itsenäisyyttä ei vaadita, jos sitä ei ole mahdollista järjestää tai jos täyden riippumattomuuden ei katsota olevan tarkoituksenmukaista. Mikäli organisaation riippumattomuutta ei ole vahvistettu, vaaditaan korvaavia kontrolleja.

Hyvin dokumentoitujen liiketoimintakäytäntöjen ja -menettelyjen sekä tehokkaan valvontaympäristön ansiosta Topdanmark minimoi riskit sisäisten prosessien virheellisyydessä ja vakuutuspetoksissa. Valmiussuunnitelmia on olemassa tärkeimmille alueille. Lisäksi sisäinen tarkastus tarkastaa jatkuvasti liiketoimintakäytäntöjä ja -menettelyjä kaikilla kriittisillä alueilla. Sisäinen tarkastus arvioi riskejä ja voi antaa suosituksia yksittäisten riskien rajoittamiseksi.

Topdanmark kehittää jatkuvasti IT-järjestelmiään. Vastuu riskienhallinnasta tässä yhteydessä on vastuullisten liiketoimintayksiköiden vastuulla. Hankkeissa on aina laadittava riskinarviointi, jossa on kuvaus riskeistä, mahdollisista seurauksista ja toimenpiteistä näiden riskien rajoittamiseksi.

Topdanmark valvoo ja raportoi säännöllisesti operatiivisista riskeistä. Tätä varten yhtiöllä on olemassa menettelytavat operatiivisten riskitapahtumien keräämiselle. Tapahtumat kerätään keskitetysti rekisteriin ja kommunikoidaan eteenpäin järjestelmässä. Näin yhtiö voi oppia virheistään.

Topdanmarkilla on useita ohjeita koskien operatiivisia riskejä. Tärkeimpiä ovat operatiivisten riskien toimintatavat ja ohjeet, vaatimustenmukaisuus ja sisäinen valvonta, tietoturvaliiketoiminta, IT-valmiussuunnitelma ja IT-valmiussuunnitelma.

Operatiiviset riskit sisältyvät Topdanmarkin ORSA:an ja ne raportoidaan riskikomitealle Topdanmarkin riskirekisterissä.

Pääomitus

Vakavaraisuuspääomavaatimus (SCR)

Topdanmark-konsernin vakavaraisuuspääomavaatimus (SCR) lasketaan seuraavasti:

- Topdanmark Forsikring A/S laskee suurimman osan vahinko- ja terveystarpeista sekä niitä vastaavasta pääomavaatimuksesta itse kehittämällään mallilla. Muut riskit ja niiden SCR:t lasketaan Solvenssi II -standardikaavalla. Näitä moduulikohtaisia SCR-lukuja käytetään syötteinä yrityksen SCR:n laskennassa. Tätä laskentaprosessia kutsutaan osittaiseksi sisäiseksi malliksi, ja sen on hyväksynyt Tanskan finanssivalvonta. Topdanmark Livsforsikring A/S ja Nykredit Liv A/S laskevat moduulikohtaiset SCR:t sekä kokonais-SCR:n yksinomaan Solvenssi II -standardikaavalla.
- Tanskan finanssivalvonta on antanut Topdanmarkille luvan käyttää volatilitteettikorjattua Solvenssi II -korkokäyrää.
- Topdanmark-konsernin vakavaraisuuspääomavaatimus (SCR) lasketaan osittaisella sisäisellä mallilla ja mallikohtaisia yritysten vakavaraisuuspääomavaatimuksia (SCR) käytetään syötteenä.

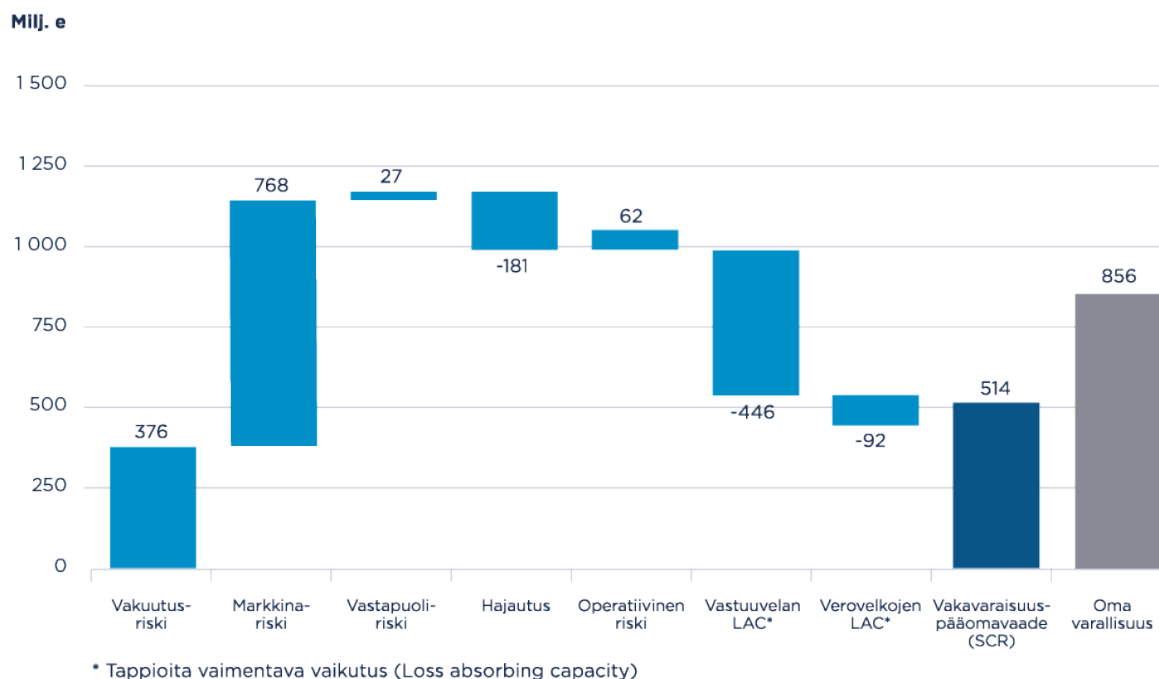
Kun Topdanmark soveltaa vahinkovakuutuksen sisäistä malliaan, Topdanmark-konsernin osittaisen sisäisen mallin vakavaraisuuspääomavaatimus (SCR) on 710 miljoonaa Tanskan kruunua alhaisempi kuin vastaava luku, jos Topdanmark olisi käyttänyt yksinomaan Solvenssi II -standardikaavaa.

Koska Topdanmark-konsernin Solvenssi II -standardikaavan mukaisia vakavaraisuuspääomavaatimuskuluja (SCR) käytetään syötteenä Sampo-konsernin vakavaraisuuspääomavaatimuksen (SCR) laskennassa, myös tässä yhteydessä julkistetaan vastaavat Solvenssi II -standardikaavan mukaiset vakavaraisuuspääomavaatimukset. Näin ollen erilliset standardikaavan mukaiset vakavaraisuuspääomavaatitukset riskittäin esitetään alla olevassa taulukossa bruttomääräisinä ja vastuuvelan tappioita vaimentava vaikutus esitetään yhtenä lukuna. Topdanmark sitä vastoin keskittyy omassa tilinpäätösjulkaisussaan osittaisen sisäisen mallin tuloksiin käyttäen nettolukuja, jotka kuvaavat riskejä tarkemmin. Topdanmark julkaisee myöhemmin myös standardikaavan mukaiset tulokset omassa Vakavaraisuutta ja taloudellista tilaa koskevassa kertomuksessaan. Alla esitetty standardikaavan mukainen SCR ja sen komponentit

vuoden 2017 lopussa oli 514 miljoonaa euroa kuten on raportoitu Tanskan finanssivalvonnalle. Raportoitu

vakavaraisuuspääomavaatimus (SCR) on sama riippumatta siitä, lasketaanko se brutto- vai nettoperiaatteella.

Topdanmarkin vakavaraisuus 31.12.2017

Oma varallisuus

Pääomasuunnitelman tavoitteena on Topdanmarkin strategiaan ja riskinottohalukkuuteen pohjautuen arvioida tulevia pääomia ja vakavaraisuuspääomavaatimuksia (SCR) olettaen, että yritykset jatkavat toimintaansa omien odotustensa mukaisesti. Tuleviin pääomiin vaikuttavat voitot, osingot, osakeannit, pääomalainainstrumenttien muutokset tai riskinsiirrot käyttäen esimerkiksi jälleenvakuutusta. Pääomaennuste päivitetään tuoreimmilla liiketoimintaennusteilla seuraavan viiden vuoden ajalta.

Yhtiö- ja konsernitasolla oman varallisuuden lähtökohtana on hyväksyttävä oma pääoma, jota oikaistaan korjaavilla erillä, joista merkittävimmät esitetään alla:

Oma varallisuus:

Oma pääoma
- Ehdotettu osingonjako

+ Laskennallinen vero varmuusrahastosta
+ Riskimarginaali
- Aineettomat hyödykkeet
+ Verot
+ Käytettävissä oleva osuus Tier 1 luokkaan luettavasta huonomman etuoikeuden lainasta (enintään 20 % Tier 1 pääomasta)
+ Käytettävissä oleva osuus huonomman etuoikeuden velasta (enintään 50 % SCR:stä)
Oma varallisuus

Osingot vähennetään tilinpäätöspäivänä. Ylimääräinen osinko vähennetään, kun hallitus päättää näin yhtiökokouksen valtuutuksen perusteella.

Vuoden 2017 lopussa Topdanmarkin hyväksyttävä oma varallisuus oli 6 370 miljoonaa Tanskan kruunua (vuoden 2016 lopussa 6 348 miljoonaa Tanskan kruunua) kuten esitetään taulukossa Topdanmarkin hyväksyttävät omat varat 31.12.2017 ja 31.12.2016.

Topdanmarkin hyväksyttävät omat varat
31.12.2017 ja 31.12.2016

		Milj. e	Milj. e
Topdanmark		2017	2016
Luokka 1	Yhteensä	674,3	670,3
	Osakepääoma	12,1	12,8
	Täsmäytyserä	608,5	602,4
	Etuoikeudeltaan huonommat velat	53,7	55,1
Luokka 2	Yhteensä	181,2	182,4
	Etuoikeudeltaan huonommat velat	181,2	182,4
	Verottamattomat varaukset	0,0	0,0
Luokka 3	Yhteensä	0,0	0,0
	Laskennalliset verosaamiset	0,0	0,0
Hyväksyttävä oma varallisuus, konsolidointimenetelmä		855,6	852,7

Hyväksyttävät omat varat sisältävät seuraavat Topdanmarkin Solvenssi II:n mukaiset pääomalainat 31.12.2017. Sampo-konsernin omistususuus kyseisistä varoista on:

Topdanmarkin Solvenssi II -sääntöjen mukaiset huonomman etuoikeuden velkakirjat
31.12.2017

Liikkeeseenlaskija	Instrumentti	Nimellismäärä	EUR määrä	First call*	Luokittelu	Sampo-konsernin portfolioissa
Topdanmark Forsikring A/S (Tanska)	10NC5	DKK 500 000 000	67 051 970	11.12.2020	Luokka 2	DKK 135 000 000
Topdanmark Forsikring A/S (Tanska)	10NC5.5	DKK 850 000 000	114 172 118	11.6.2021	Luokka 2	DKK 270 000 000
Topdanmark A/S (Tanska)	PerpNC5	DKK 400 000 000	53 728 055	23.11.2022	Luokka 1	DKK 120 000 000
234 952 143						

*) Ensimmäinen mahdollinen lunastuspäivä

Mandatum Life -konserni

Mandatum Life toimii Suomessa ja Baltian maissa ja tarjoaa säästö- ja eläkevakuutuksia, joissa on henkivakuutuskomponentti, sekä vakuutuksia, jotka kattavat kuolevuus-, sairastavuus- ja työkyvyttömyysriskejä.

Mandatum Life on johtava eläkevakuuttaja yrityssegmentissä, joka on Mandatum Lifen asiakasstrategian kulmakivi. Näiden yritysten johtoon ja henkilöstöön sisältyy merkittävää varainhoito- ja muuta henkilöasiakaspotentiaalia muita keskeisiä liiketoiminta-alueita ajatellen, esimerkiksi liittyen varallisuuden hoitoon ja sijoitussidonnaiseen liiketoimintaan sekä henki- ja tapaturmaliiiketoimintaan. Viimeisten muutaman vuoden

aikana Mandatum Life on laajentanut liiketoiminta-alueitaan henkivakuutustoiminnan ulkopuolelle, esimerkiksi sijoitusrahastoihin ja konsultointiin, mutta nämä liiketoiminnot ovat vielä pieniä tuloksellisuuden ja riskienhallinnan näkökulmasta.

Olemassa oleva laskuperustekorkoinen vastuuvetä ja sitä kattavat varat ovat riskienhallinnan näkökulmasta edelleen kriittisin osa-alue. Mandatum Lifen strategiana on ylläpitää riittävän vahva vakavaraisuusasema, mikä mahdollistaa keskimääräisiä laskuperustekorkoja korkeampien pitkän aikavälin sijoitustuottojen tavoittelun.

Vakuutustoiminnan riskit, kehitys ja tulos

Vakuutusriskejä, niiden kehitystä sekä vastuuvetän kehitystä kuvataan tässä kappaleessa. Yksityiskohtaisempia tietoja vastuuvetästä on esitetty [Liitteessä 5 \(Vakavaraisuuslaskennassa sovellettavat arvostusmenetelmät\)](#).

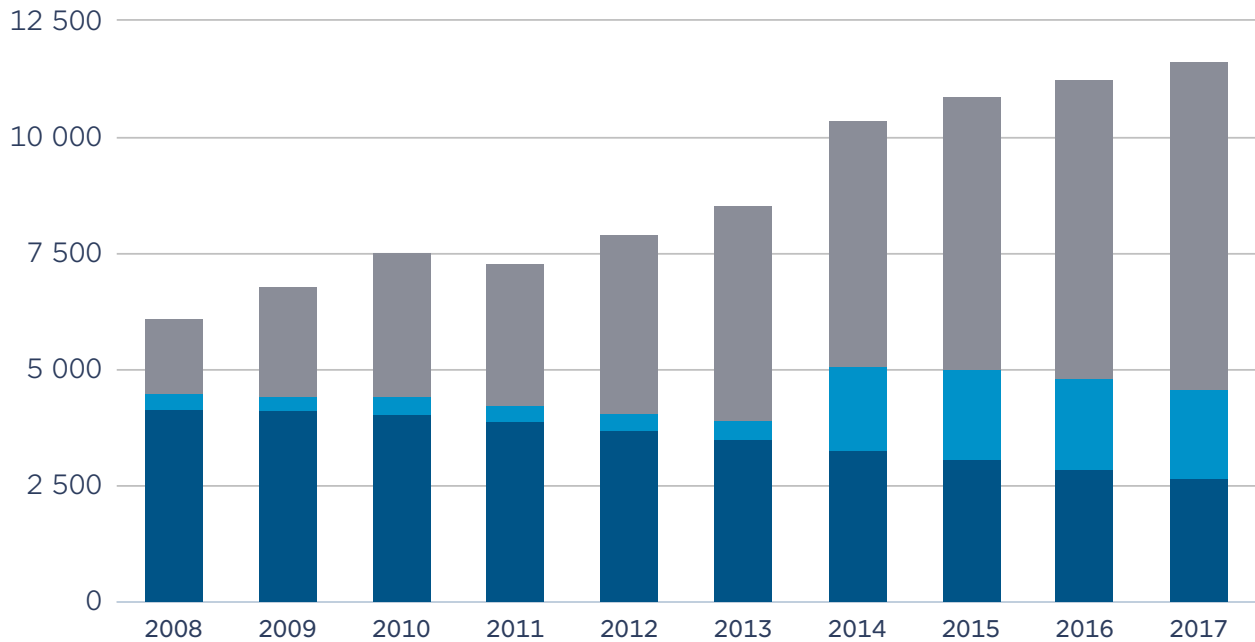
Sijoitussidonnaisiin sopimuksiin perustuva liiketoiminta on ollut Mandatum Lifen painopistealueena vuodesta 2001 alkaen. Siitä lähtien sijoitussidonnaisen vastuuvetän trendi on ollut nouseva ja keskimääräinen sijoitussidonnaisen vastuuvetän vuosittainen kasvu on ollut yli 20 prosenttia. Liiketoiminnan luonteen vuoksi vuosittainen vaihtelu on suhteellisen suurta. Nykyisistä 7 066 miljoonan euron sijoitussidonnaisista vastuista noin 3 100 miljoonan euron osuus on myyty Danske Bankin toimesta. Nämä vastuut,

yhdessä noin 200 miljoonan euron laskuperustekorollisten vastuiden kanssa, tulevat siirtymään Danske Bank A/S:lle. Siirron odotetaan tapahtuvan ennen vuoden 2018 loppua.

Sijoitussidonnaisen kannan trendiin verrattuna laskuperustekorollisen vastuuvetän trendi on ollut aleneva vuodesta 2005, poikkeuksena vuosi 2014, jolloin laskuperustekorollinen ryhmäeläkekanta siirrettiin Suomiyhtiöstä Mandatum Lifeen. Erityisesti ne vastuuvetän osat ovat pienentyneet, joissa laskuperustekorko on korkein eli 4,5 prosenttia tai 3,5 prosenttia. Laskuperustekorollisen ja sijoitussidonnaisen kantojen kehitys esitetään kuvassa Laskuperustekorollisen ja sijoitussidonnaisen vastuuvetän kehitys, Mandatum Life, 2008–2017.

Laskuperustekorollisen ja sijoitussidonnaisen vastuuvelan kehitys Mandatum Life, 2008-2017

Milj. e

- Sijoitussidonnainen
- Muu laskuperustekorollinen
- Laskuperustekorollinen 3,5-4,5 %:n takuulla

Yllä mainittu Suomi-yhtiöstä siirretty ryhmäläkekanta ja siihen liittyvät saamiset on eriytetty ("eriytetty ryhmäläkekanta" tai "eriytetty omaisuus") Mandatum Lifen muusta taseesta. Eriytetyllä ryhmäläkekannalla on omat voitonjakoa koskevat säännökset, sijoituspolitiikka ja tasehallinnan (eng. *Asset Liability Management, ALM*) komitea. Laskuperustekorollisista veloista, jotka eivät ole osa eriytettyyn ryhmäläkekantaan liittyviä velkoja, käytetään tästä eteenpäin nimitystä "alkuperäiset" laskuperustekorolliset velat.

Vuoden 2017 aikana vakuutusvelat kehittyivät suunnitellun mukaisesti. Sijoitussidonnainen liiketoiminta kasvoi ja korkeakorkoisin laskuperustekorollinen kanta väheni. Korkeimpien laskuperustekorollisten omaavien vakuutuskantojen vastuuvelka aleni 226 miljoonaa euroa. Kokonaisuutena yhtiön laskuperustekorollinen vastuuvelka aleni 248 miljoonaa euroa ja on 4 573 miljoonaa euroa.

Vakuutusvelan muutos esitetään vuodelta 2017 taulukossa Vastuuvelan muutoksen analyysi ennen jälleenvakuuttajien osuutta, Mandatum Life, 2017.

Vastuuvelan muutoksen analyysi ennen jälleenvakuuttajien osuutta Mandatum Life, 2017

Milj. e	Velka 2016	Maksut	Korvaukset	Kuormitus- tulo	Takuutuotot	Asiakas- hyvitykset	Muut	Velka 2017	Osuus %
Mandatum Life									
Sijoitussidonnainen pl. Baltia	6 279	827	-544	-70	0	2	407	6 901	59 %
Yksilöllinen eläkevakuutus	1 313	60	-18	-15	0	0	69	1 411	12 %
Henkivakuutus	2 346	243	-219	-22	0	0	143	2 491	21 %
Kapitalisaatiosopimukset	1 977	454	-304	-25	0	0	130	2 231	19 %
Ryhmäeläkevakuutus	643	71	-4	-9	0	2	65	768	7 %
Laskuperustekorollinen ja muut pl. Baltia	4 804	116	-452	-35	131	1	-7	4 558	39 %
Eriytetty ryhmäeläkekanta	1 142	4	-59	-1	24	0	-45	1 065	9 %
Laskuperustekorko 3,5 %	715	4	-59	-1	24	0	5	687	6 %
Korkotäydennys (3,5 % -> 0,50 %)	275	0	0	0	0	0	-14	261	2 %
Tulevien lisäetujen vastuu	153	0	0	0	0	0	-36	117	1 %
Ryhmäeläkevakuutus	2 117	35	-208	-6	67	1	-9	1 997	17 %
Laskuperustekorko 3,5 %	1 885	4	-179	-3	64	0	-27	1 744	15 %
Laskuperustekorko 2,5 %, 1,5 % tai 0,0 %	232	31	-29	-3	4	0	18	253	2 %
Yksilöllinen eläkevakuutus	899	10	-139	-5	33	0	26	825	7 %
Laskuperustekorko 4,5 %	695	6	-86	-4	28	0	-16	624	5 %
Laskuperustekorko 3,5 %	137	3	-27	-1	4	0	17	134	1 %
Laskuperustekorko 2,5 % tai 0,0 %	67	1	-27	0	1	0	26	67	1 %
Yksilöllinen henkivakuutus	180	32	-33	-10	6	0	-12	162	1 %
Laskuperustekorko 4,5 %	58	4	-6	-1	3	0	-4	54	0 %
Laskuperustekorko 3,5 %	86	10	-11	-3	3	0	-5	80	1 %
Laskuperustekorko 2,5 % tai 0,0 %	35	18	-16	-6	0	0	-3	28	0 %
Kapitalisaatiosopimukset	28	0	-2	0	0	0	0	26	0 %
Laskuperustekorko 3,5 %	0	0	0	0	0	0	0	0	0 %
Laskuperustekorko 2,5 % tai 0,0 %	28	0	-2	0	0	0	0	26	0 %
Tulevien lisäetujen vastuu	0	0	0	0	0	0	0	0	0 %
Korkotäydennys	273	0	0	0	0	0	52	325	3 %
Kuolevuustäydennys	105	0	0	0	0	0	0	105	1 %
Tuleva jälleenvakuutus	2	1	-1	0	0	0	-2	1	0 %
Muu velka	59	34	-11	-13	0	0	-18	51	0 %
Mandatum Life pl. Baltia	11 083	943	-996	-104	131	2	399	11 459	98 %
Baltia	178	24	-27	-3	1	0	6	180	2 %
Sijoitussidonnainen	161	21	-23	-2	0	0	9	165	1 %
Muut	17	3	-3	0	1	0	-2	15	0 %
Mandatum Life -konserni yhteensä	11 261	967	-1 023	-107	132	2	406	11 638	100 %

Suurimmassa osassa alkuperäisistä laskuperustekorollisista sopimuksista taattu korko on 3,5 prosenttia. Suomessa ennen vuotta 1999 myydyissä yksilöllisissä vakuutuksissa laskuperustekorko on 4,5 prosenttia, joka on myös määräysten mukainen korkein sallittu diskonttauskorko. Mandatum Life on myynyt myös vakuutuksia, joiden taattu korko on matalampi, mutta niiden osuus kannasta on pieni.

Mitä tulee laskuperuskorolliseen kantaan, jossa on 4,5 prosentin takuutuotto, niin näiden vakuutusten vastuuvelan

diskonttauskorko on alennettu 3,5 prosenttiin sopimusten koko elinajaksi. Tästä johtuen vastuuvelkaa on täydennetty 43 miljoonalla eurolla vuonna 2017 (48 miljoonaa euroa vuonna 2016).

Lisäksi on tehty seuraavia täydennyksiä vuosille 2017–2021 laskuperustekorollisen vastuuvelan diskonttauskoron alentamiseksi:

- 264 miljoonan euron täydennys diskonttauskoron laskemiseksi 0,25 prosenttiin vuosille 2018-2020; ja

- 18 miljoonan euron täydennys vuodelle 2021 diskonttauskoron laskemiseksi 2,75 prosenttiin.

Kokonaisuutena Mandatum Life on täydentänyt alkuperäisen vakuutuskannan vastuovelkaa 325 miljoonan euron suuruisella korkotäydennyksellä.

Eriytetyn ryhmäeläkekannan vakuutusopimusten laskuperustekorko on pääosin 3,5 prosenttia. Riskienhallinnan näkökulmasta tärkeämpää on se, että vastuuvelan diskonttauskorko on 0,50 prosenttia ja vastaava korkotäydennys 261 miljoonaa euroa (275). Tulevien lisätujen täydennyksellä on merkittävä rooli eriytetyn kannan riskienhallinnassa. Tämä täydennys on yhteensä 117 miljoonaa euroa ja sitä voidaan käyttää kattamaan

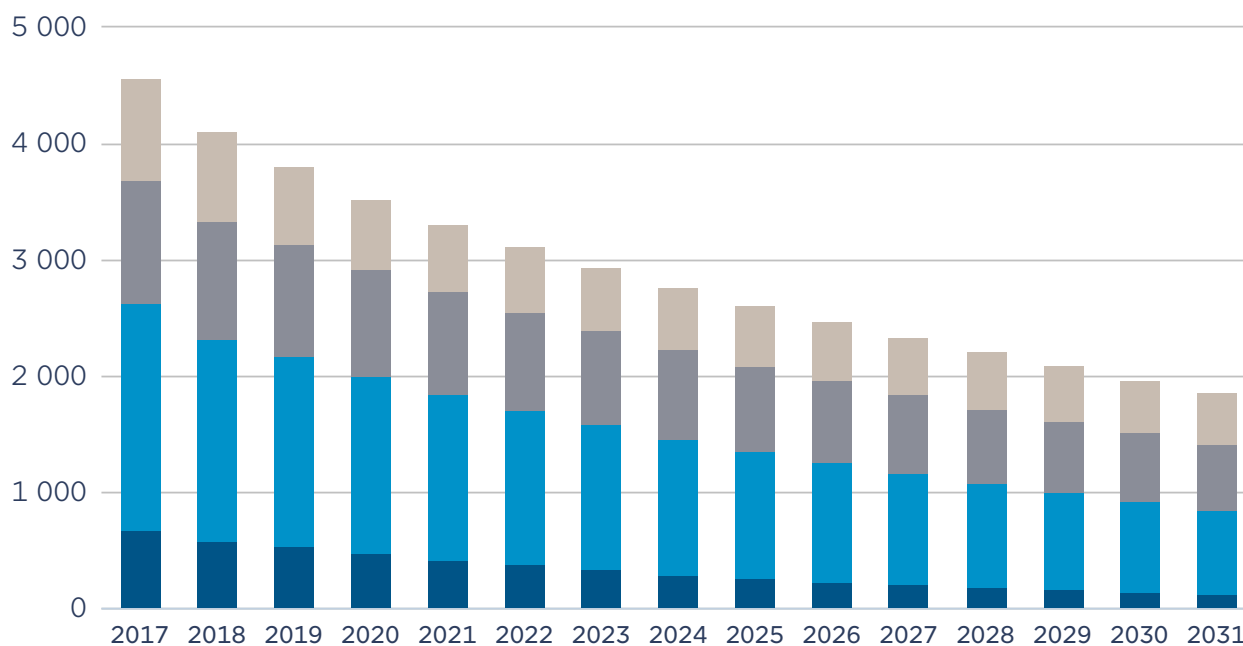
mahdollisia sijoitustappioita tai rahoittamaan mahdollisia muutoksia eriytetyn vastuuvelan diskonttauskorossa.

Laskuperustekorollisten vastuiden laskevan trendin odotetaan jatkuvan. Vastuiden, joissa on korkeimmat laskuperustekorot ja jotka siten sitovat eniten pääomaa, odotetaan laskevan 2 635 miljoonasta eurosta alle 900 miljoonan euron tasolle Solvenssi II -säännösten mukaista vastuovelkaa koskevan siirtymäajan kuluessa (1.1.2018–31.12.2031). Eriytetyn ryhmäeläkekannan duraatio on noin 11 vuotta ja alkuperäisen laskuperustekorollisen kannan duraatio on noin 10 vuotta.

Kuvassa Laskuperustekorollisten vastuiden ennuste, Mandatum Life, 31.12.2017–31.12.2031 esitetään laskuperustekorollisten vastuiden odotettu kehitys.

Laskuperustekorollisten vastuiden ennuste Mandatum Life, 31.12.2017-31.12.2031

Milj. e

- Muut laskuperustekorolliset vastuut (poislukien eriytetyn ryhmäeläkekannan vastuut)
- Eriytetyn ryhmäeläkekannan vastuut
- Laskuperustekorolliset vastuut (3,5 % takuu)
- Laskuperustekorolliset vastuut (4,5 % takuu)

Biometriset riskit

Mandatum Lifen pääasialliset biometriset riskit ovat pitkäikäisyys, kuolevuus ja työkyvyttömyys. Yleisesti ottaen sopimusten pitkä duraatio ja se, että Mandatum Lifen oikeus muuttaa vakuutusopimusten ehtoja ja vakuutusmaksuja on

rajoitettu, kasvattaa biometrisiä riskejä. Biometrisen riskin määritelmä on saataville [liitteessä 2 \(Riskien määritelmät\)](#). Mikäli vakuutusmaksut osoittautuvat riittämättömiksi, eikä niitä ole mahdollista korottaa, vastuuvelkaa täydennetään odotettavissa olevaa tappiota vastaavalla kasvun määrällä.

Pitkäikäisyysriski on Mandatum Lifen biometrisistä riskeistä merkittävin. Laskuperustekorollinen ryhmäeläkekanta muodostaa suurimman osan pitkäikäisyysriskistä. Laskuperustekorolliset ryhmäeläkkeet ovat olleet uusilta jäseniltä pääosin suljettuja useiden vuosien ajan ja tämän vuoksi jäsenten keski-ikä on suhteellisen korkea, lähes 70 vuotta. Sijoitussidonnaisten ryhmäeläkkeiden ja yksilöllisten eläkevakuutusten kannassa pitkäikäisyysriski ei ole niin merkittävä, sillä vakuutukset ovat pääsääntöisesti määräaikaista ja niihin liittyvät henkivakuutukset kompensoivat pitkäikäisyysriskin.

Pitkäikäisyysriskin vuotuista riskiliikkeen tulosta ja kuolleisuustrendiä analysoidaan säännöllisesti. Eriytetyn ryhmäeläkekannan vastuuvelan laskennassa käytettyä elinajanodotetta tarkistettiin vuonna 2014 ja muun ryhmäeläkekannan osalta vuosina 2002 ja 2007. Yhteensä muutokset kasvattivat vuoden 2017 vastuuvalkaa 105 miljoonalla eurolla (105) sisältäen eriytetyn ryhmäeläkekannan 87 miljoonan euron kuolevuustäydennyksen. Näiden muutosten jälkeen kumulatiivinen pitkäikäisyysriskin tulos on ollut ylijäämäinen. Vuoden 2017 pitkäikäisyyden riskiliike oli ryhmäeläkkeissä 6,8 miljoonaa euroa (2,9).

Henkivakuutuksen kuolevuusliikkeen tulos on voitollinen. Merkittävimpänä kuolevuusliikkeen heikkenemiseen vaikuttavana riskinä nähdään mahdollinen pandemia.

Muiden biometristen riskien osalta riskiliike on ollut kokonaisuutena voitollista, vaikka eri riskien välillä on voimakasta vaihtelua. Työkyvyttömyys- ja sairauskuluvakuutuksissa riskiä pienentää pitkällä aikavälillä se, että yhtiöllä on oikeus korottaa vakuutusmaksuja olemassa olevien sopimusten osalta, mikäli vakuutuskorvausten määrässä tapahtuu epäsuotuisaa kehitystä.

Jälleenvakuutuksen jälkeiset korvaussuhteet, Mandatum Life, 2017 ja 2016 -taulukossa esitetään Mandatum Lifen Suomen toiminnan riskiliikkeen tulos. Toteutuneen korvausmenon suhde laskuperusteiden mukaiseen korvausmenoon oli 76 prosenttia vuonna 2017 (79). Taulukosta voi myös arvioida riskiliikkeen herkkyyttä. Esimerkiksi henkivakuutuksen osalta kuolevuuden kaksinkertaistuminen nostaisi maksetut korvaukset 12 miljoonasta eurosta 24 miljoonaan euroon.

Jälleenvakuutuksen jälkeiset korvaussuhteet Mandatum Life, 2017 ja 2016

Milj. e	2017			2016		
	Riskitulo	Korvausmenot	Korvaussuhde	Riskitulo	Korvausmenot	Korvaussuhde
Henkivakuutus	47,6	23,5	49 %	43,2	21,2	49 %
Kuolevuus	29,0	12,0	41 %	24,8	11,8	48 %
Sairastavuus ja työkyvyttömyys	18,6	11,5	62 %	18,4	9,4	51 %
Eläkevakuutus	85,6	77,5	91 %	80,8	76,2	94 %
Yksilöllinen eläke	12,8	13,5	105 %	12,0	12,8	107 %
Ryhmäeläke	72,8	64,0	88 %	68,8	63,4	92 %
Kuolevuus (pitkäikäisyys)	68,2	61,4	90 %	63,9	61,0	95 %
Työkyvyttömyys	4,6	2,6	57 %	4,9	2,4	49 %
Mandatum Life	133,2	101,0	76 %	124,0	97,4	79 %

Mandatum Lifen vakuutuskanta on suhteellisen hyvin hajautunut, eikä se sisällä merkittäviä riskikeskittymiä. Yhtiön ottamalla katastrofijälleenvakuutuksella pienennetään mahdollisten riskikeskittymien merkitystä entisestään.

Yleisesti henkivakuutuksien biometrisiä riskejä rajoitetaan huolellisella vastuunvalinnalla, riskejä ja kustannuksia vastaavalla hinnoittelulla, myönnettävien turvien suuruuden rajoituksilla sekä jälleenvakuutuksella. Mandatum Lifen vastuunvalintapolitiikassa on määritetty periaatteet riskin valinnalle ja limiitit vakuutettaville summille ja jälleenvakuutuspolitiikka ohjaa jälleenvakuutuksen käyttöä. Hallitus hyväksyy vastuunvalintapolitiikan,

jälleenvakuutuspolitiikan, vakuutus sopimusten hinnoittelun ja vastuuvelan laskennan keskeisimmät periaatteet.

Vakuutusriskien komitea on vastuussa vastuunvalintapolitiikan ylläpitämisestä sekä vastuunvalintaprosessin ja korvausprosessin toimivuuden valvonnasta. Komitea myös raportoi vastuunvalintapolitiikkaan liittyvistä poikkeamista riskienhallintakomitealle. Vakuutusriskien komitean puheenjohtajana on yhtiön pääaktuaari, jonka vastuulla on varmistaa, että vakuutusten hinnoittelussa ja vastuuvelan laskennassa käytettävät periaatteet ovat riittävät ja yhteensopivat vakuutus- ja korvaustenhallintaprosessin kanssa.

Jälleenvakuutuksella rajoitetaan yksittäisiä kuolevuus- ja pysyvän työkyvyttömyyden riskejä. Hallitus hyväksyy vuosittain jälleenvakuutuspolitiikan ja päättää suurimmista omalla vastuulla pidettävistä korvausmääristä. Mandatum Lifessa tämä määrä on korkeintaan 1,5 miljoonaa euroa vakuutettua kohden. Mahdollisten katastrofien vaikutusten pienentämiseksi Mandatum Lifellä on käytössä katastrofisuoja.

Riskiliikkeen tulosta seurataan tiiviisti ja arvioidaan vuosittain perusteellisesti. Yhtiö mittaa riskinvalinnan tehokkuutta ja hinnoittelun riittävyttä keräämällä tietoa toteutuneesta korvausmenosta kultakin tuote- ja riskialueelta. Toteutunutta korvausmenoa verrataan vakuutusmaksuja asetettaessa oletettuihin ennusteisiin kunkin eri riskiturvan osalta.

Vastuuvelkaa analysoidaan ja mahdollisia täydennystarpeita arvioidaan säännöllisesti. Vastuuvelkaan liittyvät oletukset tarkistetaan vuosittain. Vastuiden riittävyttä testataan neljännesvuosittain. Näihin vastuuvelan riittävyystesteihin ja riskiliikkeen analyyseihin perustuen asetetaan hinnat uusille vakuutus sopimuksille sekä päivitetään vastuunvalintapolitiikka ja vastuuvelan laskennassa käytettävät oletukset. Mandatum Lifen hallitus arvioi ja hyväksyy vuosittain tariffit ja hinnat, jälleenvakuuttamista koskevat periaatteet sekä vastuuvelan määräytymisperiaatteet.

Vakuutuksenottajien käyttäytymiseen liittyvät riskit ja kustannusriski

ALM-riskin kannalta takaisinostoriski on vähemmän merkittävä, koska Mandatum Lifessa noin 90 prosenttia laskuperustekorollisesta vastuuvasta muodostuu eläkevakuutuksista, joissa takaisinosto on mahdollinen ainoastaan poikkeustapauksissa. ALM-riskin kannalta takaisinostoriski on näin ollen olennainen vain yksilöllisissä henkivakuutuksissa ja kapitalisaatiosopimuksissa, joiden vastuuvasta yhteismäärä on kuitenkin alle 5 prosenttia (alle 200 miljoonaa euroa) laskuperustekorollisesta vastuuvasta. Vastuuvelan täydennyksiä ei myöskään makseta takaisinoston yhteydessä, mikä osaltaan pienentää laskuperustekorolliseen kantaan liittyvää takaisinostoriskiä. Vähäisestä takaisinostoriskistä johtuen Mandatum Lifen vakuutusvelkojen tulevat kassavirrat ovat melko hyvin ennustettavissa.

Kustannusriskiä lisää se, että vakuutusten ehtoja ja vakuutusmaksuja ei useimmiten voi muuttaa merkittävästi vakuutuksen elinkaaren aikana. Keskeisenä haasteena on vakuutusten hoitamiseen liittyvien prosessien kustannusten ja moninaiseen IT-arkkitehtuuriin liittyvien kustannusten pitäminen tehokkaalla ja kilpailukykyisellä tasolla. Vuonna 2017 kustannusliikkeen tulos Mandatum Life -konsernissa oli 33 miljoonaa euroa (26). Mandatum Life ei jaksota vakuutusten hankintakuluja. Kustannusliikkeen tulos on kasvanut voimakkaasti vuodesta 2012, erityisesti sijoitussidonnaisen kannan palkkiotuottojen kasvun seurauksena.

Kustannusliikkeen tulos Mandatum Life ryhmä, vuodet 2008 - 2017

Vuosi	Kustannusliikkeen tulos, Milj. e
2017	33,2
2016	26,1
2015	26,8
2014	19,6
2013	15,3
2012	6,8
2011	9,8
2010	7,8
2009	5,2
2008	7,3

Markkinariskit ja sijoitustoiminnan tulos

Tässä kappaleessa kuvataan Mandatum Lifen markkinariskiä koskien laskuperustekorkoista liiketoimintaa eli sitä osaa liiketoiminnasta, jonka osalta Mandatum Life kantaa sijoitusriskin.

Mandatum Lifessa markkinariskin hallinta perustuu vastuovelkoja, odotettuja kassavirtoja, korkotasoa sekä tarkasteluhetken vakavaraisuusasmaa koskevaan analyysiin. Kaikkia laskuperustekorkoisia vastuovelkoja koskevat yhteiset tekijät ovat takuutuotto ja lisäedut. Mandatum Lifen vastuovelkojen kassavirrat ovat melko hyvin ennustettavissa, koska suurimmassa osassa yhtiön laskuperustekorkoisia vakuutuksia takaisinlunastukset ja lisäsijoitukset eivät ole mahdollisia.

Mandatum Lifessa markkinariskit aiheutuvat pääosin osakesijoituksista ja korkosijoitusten korkoriskistä sekä laskuperustekorkoisista vakuutusveloista. Henkivakuutustoiminnassa merkittävin korkoriski aiheutuu siitä, jos korkosijoitusten tuotto pitkällä aikavälillä ei ole vähintään yhtä suuri kuin vastuuvelan laskuperustekorot. Tämän riskin todennäköisyys kasvaa, kun markkinakorot laskevat ja pysyvät alhaisella tasolla. Taseen vastuuvelan ja korkosijoitusten välistä duraatioeroa tarkastellaan ja hallitaan jatkuvasti. Sisäiseen riskinkantokykymalliin perustuvia kontrollirajoja käytetään riittävän pääoman

varmistamiseksi ja hallinnoimiseksi erilaisissa markkinatilanteissa.

Mandatum Life on varautunut alhaisiin korkoihin velkojen osalta muun muassa pienentämällä laskuperustekoron minimimäärää uusissa vakuutuksissa ja täydentämällä vastuovelkaa käyttämällä alhaisempaa diskonttokorkoa. Lisäksi olemassa olevia sopimuksia on muutettu jälleensijoitusriskin paremman hallinnan mahdollistamiseksi. Takuutuotot ja muut laskuperustekorkoisen vastuuvelan keskeiset piirteet esitetään kappaleessa [Vakuutusriskit ja tuottokehitys](#).

Pääosa sijoitussalkuista koostuu korkosijoituksista ja listatuista osakesijoituksista, mutta vaihtoehtoisten sijoitusten – kiinteistö-, pääoma-, biometriset ja muut vaihtoehtoiset sijoitukset – rooli on myös merkittävä, ollen 11,7 prosenttia sijoituksista.

Sijoitusten allokaatiot ja korkosijoitusten keskimääräinen maturiteetti vuoden 2017 ja 2016 lopussa esitetään Sijoitusten allokaatio, Mandatum Life, 31.12.2017 ja 31.12.2016 - taulukossa.

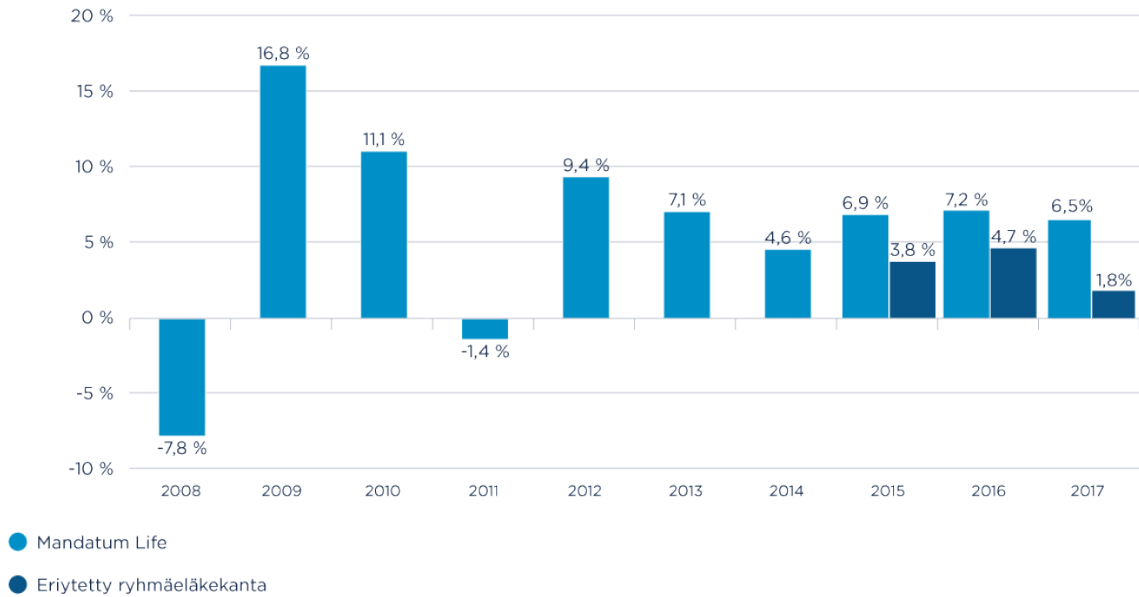
Sijoitusallokaatio

Mandatum Life, 31.12.2017 ja 31.12.2016

Omaisuslaji	Mandatum Life 31.12.2017			Mandatum Life 31.12.2016		
	Markkina- arvo, Milj. e	Osuus	Keski- määräinen maturiteetti, vuotta	Markkina- arvo, Milj. e	Osuus	Keski- määräinen maturiteetti, vuotta
Korkosijoitukset yhteensä	3 953	63 %	2,5	3 938	60 %	2,7
Rahamarkkinasijoitukset ja kassavarat	904	14 %	0,0	859	13 %	0,5
Valtioiden joukkovelkakirjalainat	54	1 %	2,5	64	1 %	5,1
Muut joukkovelkakirjalainat, rahastot ja lainat	2 994	48 %	3,2	3 009	46 %	3,3
Katetut jvk-lainat	163	3 %	2,0	178	3 %	2,6
Investment grade -jvk-lainat ja lainat	1 793	29 %	2,8	1 586	24 %	2,7
High-yield -jvk-lainat ja lainat	760	12 %	3,2	884	13 %	3,7
Heikkomman etuoikeuden lainat / Tier 2	55	1 %	7,3	52	1 %	8,1
Heikkomman etuoikeuden lainat / Tier 1	223	4 %	6,6	310	5 %	4,7
Suojaukset - Koronvaihtosopimukset	0	0 %	-	0	0 %	-
Vakuutuskirjalainat	0	0 %	1,8	6	0 %	1,9
Listatut osakkeet yhteensä	1 578	25 %	-	1 737	26 %	-
Suomi	494	8 %	-	623	9 %	-
Pohjoismaat	0	0 %	-	1	0 %	-
Muut maat	1 084	17 %	-	1 114	17 %	-
Vaihtoehtoiset sijoitukset yhteensä	731	12 %	-	907	14 %	-
Kiinteistöt	214	3 %	-	278	4 %	-
Pääomarahastosijoitukset*	226	4 %	-	269	4 %	-
Biometriset	16	0 %	-	26	0 %	-
Hyödykkeet	0	0 %	-	0	0 %	-
Muut vaihtoehtoiset	274	4 %	-	334	5 %	-
Kaupankäyntitarkoituksessa tehdyt johdannaiset	2	0 %	-	0	0 %	-
Omaisuslajit yhteensä	6 263	100 %	-	6 582	100 %	-
Valuuttapositio, brutto	679	-	-	833	-	-

*Pääomasijoitukset sisältävät myös suorat sijoitukset listaamattomiin yhtiöihin

Vuosittaiset sijoitustuotot markkina-arvoin vuodesta 2008 Mandatum Life

Korko- ja osakesijoitusten markkinariskit

Korko- ja osakepositiot esitetään toimialasektorin, omaisuuslajin ja luottoluokan mukaan mukaan lukien jälleenvakuutukseen ja johdannaistransaktioihin liittyvät

vastapuoliriskipositiot. Vastapuoliriskejä on kuvattu tarkemmin kappaleessa [Vastapuoliriski](#). Johdannaisten käsittelyyn liittyvien eroavaisuuksien vuoksi tämän taulukon luvut eivät ole kaikilta osin vertailukelpoisia muiden vuosikertomuksen taulukoiden kanssa.

Positiot toimialasektorin, omaisuuslajin ja luottoluokan mukaan
Mandatum Life, 31.12.2017

Milj. e	AA+		A+	BBB+	BB+		Luokittelu-	Korko-	Listatut	Vastapuoli-	Muutos		
	AAA	AA-	A-	BBB-	C	D						sijoitukset	osakkeet
Perusteollisuus	0	0	13	8	24	0	38	82	63	0	0	145	-124
Pääomahyödykkeet	0	0	38	10	0	0	101	148	160	0	0	308	36
Kulutustavarat	0	24	104	79	30	0	33	270	238	0	0	508	-77
Energia	0	27	0	0	0	0	18	45	7	0	0	52	-28
Rahoitus	0	481	1 463	244	24	0	0	2 212	38	1	2	2 253	191
Valtiot	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-18
Valtioiden takaamat jvk-lainat	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Terveystieteet	0	29	17	8	42	0	58	153	47	0	0	200	11
Vakuutus	0	0	1	52	0	0	0	54	3	8	0	64	-14
Media	0	0	14	0	0	0	16	30	0	0	0	30	-11
Pakkaus	0	0	0	0	19	0	9	28	1	0	0	28	-40
Julkinen sektori, muut	0	37	42	0	0	0	0	80	0	0	0	80	9
Kiinteistöala	0	0	1	32	0	0	37	70	0	185	0	255	-56
Palvelut	0	0	0	20	49	0	66	135	86	0	0	221	-10
Teknologia ja elektronikka	15	0	44	0	27	0	11	96	119	0	0	215	-17
Telekommunikaatio	0	0	0	45	8	0	16	69	32	0	0	102	-6
Liikenne	0	0	4	3	11	0	8	26	27	0	0	53	9
Yhdyskuntapalvelut	0	2	1	115	25	0	0	142	0	0	0	142	-24
Muut	0	0	0	0	4	0	2	7	0	36	0	42	-37
Arvopaperistettut jvk-lainat	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vakuudelliset jvk- lainat	141	12	0	10	0	0	0	163	0	0	0	163	-15
Sijoitusrahastot	0	0	0	0	0	0	142	142	760	500	0	1 402	-120
Vastapuoliyhteisö	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	4	-1
Yhteensä	155	612	1 741	626	263	0	555	3 952	1 578	731	6	6 267	-342
Muutos 31.12.2016	-22	-223	485	-90	-220	0	84	14	-159	-176	-21	-342	

Investment-grade -luokituksen ulkopuolella olevien korkosijoitusten merkitys on huomattava Mandatum Lifin portfoliossa, vaikkakaan niiden määrä ei ole tällä hetkellä korkeimmillaan. Osa pohjoismaisten pankkien liikkeeseen laskemista rahamarkkina arvopapereista ja pohjoismaisissa pankeissa olevista käteissijoituksista muodostavat likviditeettibufferin korkosijoitusten sisällä. Tällä hetkellä näiden sijoitusten kokonaismäärä on suurempi kuin mitä tarvitaan likviditeettitarkoituksiin.

Pohjoismainen osakeportfolio sisältää lähes ainoastaan suoria sijoituksia suomalaisiin osakkeisiin ja niiden osuus osakeportfoliosta on noin kolmannes. Kaksi kolmasosaa osakesijoituksista on allkoitu globaalisti ja ne koostuvat pääosin rahastosijoituksista, mutta suorien sijoitusten merkitys on kasvussa myös tämän portfolion osalta.

Listattujen osakesijoitusten jakauma maantieteellisesti Mandatum Life, 31.12.2017 ja 31.12.2016

Mandatum Life	31.12.2017		31.12.2016	
	%	Milj. e	%	Milj. e
Tanska	0 %	0	0 %	0
Norja	0 %	0	0 %	0
Ruotsi	0 %	0	0 %	1
Suomi	31 %	494	36 %	623
Länsi-Eurooppa	40 %	637	31 %	541
Itä-Eurooppa	1 %	20	1 %	19
Pohjois-Amerikka	16 %	251	24 %	420
Latinalainen Amerikka	0 %	0	0 %	0
Kaukoitää	11 %	176	8 %	135
Japani	0 %	0	0 %	0
Yhteensä		1 578		1 737

Vaihtoehtoiset sijoitukset

Mandatum Lifessa vaihtoehtoisten sijoitusten merkitys on ollut vuosien kuluessa huomattava. Tämänhetkinen allokaatio-osuus on noin 12 prosenttia. Näiden sijoitusten allokaatio-osuus aiotaan pitää nykyisellä tasolla.

Kokonaisportfolion osalta pääomasijoitukset ovat pienentyneet. Samalla Mandatum Life on lisännyt vastuitaan valikoiduissa high yield -rahastoissa. Omaisuuslajeja ovat useimmissa tapauksissa hallinnoineet ulkoiset omaisuudenhoitajat, poikkeuksena kiinteistöinvestointiportfolio, jota hallinnoi Sampo-konsernin oma kiinteistöinvestointiyksikkö. Kiinteistöinvestointiportfolio sisältää sekä suorat kiinteistöinvestoinnit että epäsuorat sijoitukset kiinteistöinvestointirahastoihin samoin kuin kiinteistöyhtiöiden osakkeisiin. Kiinteistöinvestointiportfolio on ollut melko vakaa.

Taseen markkinariskit

Mandatum Lifen hallitus hyväksyy vuosittain sekä eriytettyä omaisuutta että muuta yhtiön sijoitusriskillä olevaa omaisuutta koskevat sijoituspolitiikat. Näissä politiikoissa määritetään sijoitustoiminnan periaatteet ja limiitit ja ne perustuvat vakuutusvelkojen ominaisuuksiin, riskinotto- ja osakkeenomistajien tuottotavoitteisiin.

Eriytetylle omaisuudelle tehdyssä sijoituspolitiikassa määritellään riskinkantokyky ja tähän liittyvät seurantarajat. Eriytetyn ryhmäläkevakuutuskannan tulevien lisäetujen vastuun kantaa ensimmäisenä mahdolliset sijoitustoiminnan tappiot ja siten myös riskinkantokyky perustuu tulevien lisäetujen vastuun määrään. Eri seurantarajat perustuvat määritelyihin omaisuuden stressitesteihin.

Muuta sijoitusomaisuutta koskevassa sijoituspolitiikassa määritetään seurantarajat hyväksyttävälle riskien enimmäismäärälle ja tätä vastaavat riskienhallintakeinot. Seurantarajat on asetettu Solvenssi II -säännösten mukaisen SCR:n päälle ja niiden tasot perustuvat ennalta määritelyihin omaisuuden stressitesteihin. Yllämainittujen seurantarajojen rikkoutuessa tasehallintakomitea tiedottaa asiasta hallitusta ja hallitus tekee pääomitus- ja taseen markkinariskeihin liittyvät päätökset.

Mandatum Lifen laskuperustekorollisen vastuuvelan kassavirrat ovat suhteellisen hyvin ennakoitavissa, koska sopimusten takaisinostot ja ylimääräiset lisäsijoitukset ovat rajoitettuja suurimmassa osassa yhtiön laskuperustekorollisia vakuutuksia. Lisäksi yhtiön korvausmenoihin ei sisälly merkittävää inflaatoriskiä.

Sijoitustoiminnan pitkän aikavälin tavoitteena on saavuttaa hyväksyttävällä riskitasolla riittävä tuotto, jotta laskuperustekorokko, kohtuusperiaatetulkinnan mukaiset asiakashyvitykset sekä omistajien tuottovaatimus voidaan kattaa. Pitkällä aikavälillä merkittävin riski on se, ettei korkosijoituksilla saavuteta vastaavalle vastuuvälille taattua vähimmäistuottoa. Sijoitus- ja pääomitus- ja päätösten lisäksi Mandatum Life on tehnyt toimenpiteitä vakuutusvelkojen osalta hallitukseen taseen korkoriskiä. Yhtiö on alentanut uusien sopimusten laskuperustekorokkoa, täydentänyt vastuuvelkaa korkotäydennyksillä sekä muokannut olemassa olevien sopimusten ehtoja ja hallinnointiprosesseja tavalla, jotka mahdollistavat korkoriskin tehokkaamman hallinnan.

Korkoriski

Mandatum Lifen taloudellinen asema heikkenee korkojen laskiessa tai pysytellessä alhaisella tasolla, koska yhtiön velkojen duraatiot ovat varojen duraatioita pidempiä. Kasvava osa Mandatum Lifen liiketoiminnasta eli

sijoitussidonnainen sekä henki- ja sairausvakuutus - liiketoiminta ei ole korkoherkkä, mikä osittain pienentää yhtiön kokonaiskorkorisä.

Korkosijoitusten keskimääräinen duraatio oli 2,1 vuotta huomioiden suojaavien johdannaisten vaikutus. Vastaava vakuutusvelkojen duraatio oli noin 10 vuotta. Korkorisä hallitaan taseen tasolla muuttamalla varojen duraatiota ja käyttämällä korkojohdannaisia.

Valuuttariski

Valuuttariski voidaan jakaa transaktioriskiin ja translaatoriskiin. Mandatum Life on alttiina transaktioriskille, jolla tarkoitetaan valuuttariskä, joka syntyy sopimusperusteisista ulkomaanvaluutan määräisistä kassavirroista. Tarkempi määrittely valuuttariskistä on nähtävissä [liitteessä 2 \(Riskien määritelmät\)](#).

Mandatum Lifessa transaktioriskä syntyy lähinnä sijoituksista muihin valuuttoihin kuin euroon, koska yhtiön vastuuvetka on lähes täysin euromääräistä. Mandatum Life ei automaattisesti sulje ulkomaan valuutassa olevia valuuttapositioneita, vaan valuuttariskistrategia perustuu valuuttapositioneiden aktiiviseen hallintaan. Tavoitteena on saavuttaa tuottoa suhteessa tilanteeseen, jossa valuuttakurssiriskeiltä on täysin suojauduttu.

Mandatum Lifen transaktioriskipositiot euroa vastaan on esitetty Transaktioriskipositio, Mandatum Life, 31.12.2017 - taulukossa. Taulukossa on esitetty avoimet transaktioriskipositiot valuutoittain sekä niiden arvon muutos olettaen perusvaluutan 10 prosentin yleinen heikentyminen.

Transaktioriskipositio Mandatum Life, 31.12.2017

	Kotivaluutta	EUR	USD	JPY	GBP	SEK	NOK	CHF	DKK	Muut	Yhteensä, netto
Mandatum Life	Milj. e										
Vastuuvetka		0	0	0	0	-2	0	0	0	0	-2
Sijoitukset		0	2 054	4	136	52	9	186	20	143	2 603
Johdannaiset		0	-1 744	-3	-134	77	102	-182	-13	-30	-1 928
Transaktioriskipositio, yhteensä, netto, Mandatum Life		0	310	1	2	127	111	4	7	113	674
Herkkyys: EUR -10 %		0	31	0	0	13	11	0	1	11	67

Likviditeettiriski

Likviditeettiriskillä on suhteellisen vähän merkitystä, sillä useimmissa liiketoiminnoissa velat ovat verrattain vakaita ja ennustettavia ja riittävä osa sijoitusvaroista on käteistä ja lyhytaikaisia rahamarkkinainstrumentteja.

Henkivakuutusyhtiöissä yleisesti suuri muutos takaisinostojen määrässä voisi vaikuttaa likviditeettiasemaan. Mandatum Lifessa kuitenkin vain suhteellisen pieni määrä vakuutusmaksista voidaan lopettaa ennakkoisesti ja sen vuoksi korvauskuluista

aiheutuvat lyhyen aikavälin kassavirrat on mahdollista ennustaa hyvin tarkasti.

Vastuuvetkan sekä rahoitusvarojen ja -velkojen maturiteetit on esitetty Kassavirrat sopimukseen perustuvan maturiteetin mukaan, Mandatum Life, 31.12.2017 - taulukossa. Korkosijoitusten keskimääräinen maturiteetti oli 2,5 vuotta Mandatum Lifessa. Taulukossa esitetään rahoitustarve, joka aiheutuu rahoitusvarojen ja -velkojen sekä vastuuvetkan odotetuista kassavirroista.

Kassavirrat sopimukseen perustuvan maturiteetin mukaan Mandatum Life, 31.12.2017

Milj. e	Kirjanpitoarvo			Rahavirrat						
	Kirjanpitoarvo yhteensä	Kirjanpitoarvo ilman sopimuksellista eräpäivää	Kirjanpitoarvo sopimukseen perustuva eräpäivä	2018	2019	2020	2021	2022	2023-2032	2033-
Mandatum Life										
Rahoitusvarat	6 210	3 287	2 923	486	381	773	345	768	397	16
joista koronvaihtosopimuksia	2	0	2	0	0	0	0	0	1	2
Rahoitusvelat	168	0	168	-9	-4	-5	-5	-5	-64	-215
joista koronvaihtosopimuksia	-1	0	-1	0	0	0	0	1	-2	0
Vastuuvelka	4 026	0	4 026	-503	-328	-328	-300	-275	-1 908	-1 391

Taulukossa rahoitusvarat ja -velat on jaettu sopimuksiin, joiden maturiteetti on sopimuksessa määritetty sekä muihin sopimuksiin. Muiden sopimusten kassavirtaprofiilin esittämisen sijasta niille esitetään ainoastaan kirjanpitoarvo. Lisäksi taulukossa on esitetty vastuuvelan odotetut kassavirrat jälleenvakuutuksen jälkeen. Erien luonteesta johtuen, näihin lukuihin liittyy epävarmuutta.

Mandatum Lifella on yksi liikkeeseen laskettu velka ja siten jälleenvakuutusriski on merkityksetön.

Vastapuoliriskit

Mandatum Lifessa kolme merkittävintä vastapuoliriskin lähde ovat johdannaiset, jälleenvakuutus ja muut saamiset. Vastapuoliriski, joka syntyy jälleenvakuutusasiakkailta ja muista saamisista, on hyvin vähäinen.

Johdannaisiin liittyvä vastapuoliriski

Mandatum Lifessa johdannaisvastapuolten luottotappioriskiä syntyy markkinariskien hallinnan seurauksena. Tämä johtuu siitä, että Mandatum Life on pitkäaikaisten korkojohdannaisten sekä valuuttatermiinien ja -optioiden aktiivinen käyttäjä.

Kahden osapuolen välillä tapahtuvasta johdannaiskaupankäynnistä aiheutuva vastapuoliriskiä pienennetään vastapuolten huolellisella valinnalla, vastapuolten hajauttamisella riskikeskittymien välttämiseksi sekä käyttämällä erilaisia vakuusjärjestelyitä, kuten ISDA-puitesopimuksia täydennettynä Credit Support Annex -vakuussopimuksilla. Vuoden 2016 aikana Sampo-konserniin kuuluvat yhtiöt alkoivat määrittää koronvaihtosopimuksia keskusvastapuoliyhteisöjen kautta, mikä vähentää kahden osapuolen välistä vastapuoliriskiä, mutta altistaa Sampo-konsernin keskusvastapuoliyhteisöihin liittyvälle systeemiriskille.

Operatiiviset riskit

Operatiivisten riskien hallinnan tavoite Mandatum Lifessa on tunnistaa riskit etukäteen, hallita riskejä tehokkaasti ja pyrkiä etukäteen minimoimaan mahdollisten realisoituvien riskien vaikutusta mahdollisimman kustannustehokkaalla tavalla.

Liiketoimintayksiköt ovat vastuussa omien operatiivisten riskien tunnistamisesta, arvioinnista ja hallinnasta sekä riittävän sisäisen valvonnan järjestämisestä. Operatiivisten riskien komitea valvoo ja koordinoi operatiivisten riskien hallintaan liittyviä asioita, kuten toimintaohjeita ja suosituksia Mandatum Lifessa. Komitea varmistaa, että liiketoiminta-alueiden riskit on tunnistettu ja että sisäinen valvonta ja riskien hallinta on järjestetty riittävällä tavalla. Komitea käsittelee myös operatiivisten riskien hallinnan toimintaohjeista mahdollisesti tehdyt poikkeamat ja seuraa operatiivisten riskien itsearvioinneissa tunnistettuja riskejä sekä toteutuneita riskitapahtumia. Komitea kokoontuu vähintään kolmesti vuodessa. Merkittävät havainnot operatiivisista riskeistä raportoidaan riskienhallintakomitealle ja hallitukselle vuosineljänneksittäin.

Operatiivisten riskien komitea analysoi ja käsittelee operatiivisia riskejä liittyen esimerkiksi uusiin tuotteisiin ja

palveluihin, prosesseissa ja riskeissä tapahtuneisiin muutoksiin sekä toteutuneisiin operatiivisiin riskitapahtumiin. Merkittävistä havainnoista raportoidaan riskienhallintakomitealle ja hallitukselle neljännesvuosittain. Operatiivisten riskien komitea on vastuussa myös jatkuvuus- ja valmiussuunnitelmien sekä sisäisen valvonnan politiikan ylläpidosta ja päivittämisestä.

Operatiivisten riskien rajoittamiseksi Mandatum Lifessa on hyväksytty useita eri toimintaohjeita, kuten sisäisen valvonnan politiikka, compliance-politiikka, turvallisuusohjeita, jatkuvuussuunnitelma, hankinta- ja ulkoistamispolitiikka, asiakaspalautteen käsittelyohje sekä useita muita toimintaohjeita liittyen operatiivisiin toimintoihin. Eri toimintaohjeista tehtyjä poikkeamia seurataan liiketoimintayksiköissä riippumattomasti ja niistä raportoidaan compliance-johtajalle ja operatiivisten riskien komitealle.

Prosesseihin sisältyvän sisäisen valvonnan järjestelmän tavoitteena on estää ja havaita negatiivisia tapahtumia sekä minimoida näiden vaikutukset. Lisäksi toteutuneet riskitapahtumat ja läheltä piti -tilanteet tulee analysoida ja raportoida operatiivisten riskien komitealle.

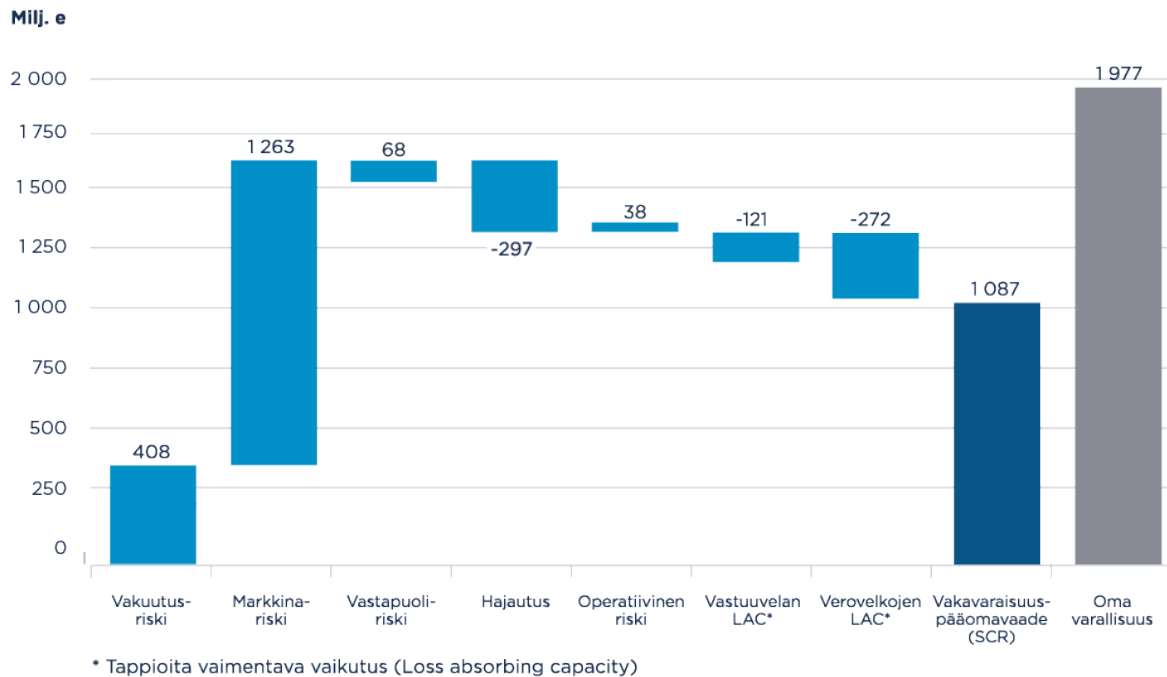
Pääomitus

Mandatum Life käyttää vakavaraisuuspääomavaateen (SCR) laskennassa Solvenssi II -säännösten standardikaavaa soveltaen osakeriskin siirtymäsäännöstä. Siirtymäsäännökset vaikuttavat myös Solvenssi II:n mukaiseen oman varallisuuden määrään (OF), koska Mandatum Life soveltaa vastuuvelan laskennan osalta vastuuvelan siirtymäsääntöä liittyen Mandatum Lifen alkuperäisiin 3,5 prosentin tai 4,5 prosentin laskuperustekorona omaaviin eläkevakuutuksiin. Vastuuvelan määrää laskettaessa sovelletaan myös ns. volatilitteettikorjausta. SII -mukaisen vastuuvelan määrä 10 876 miljoonaa euroa siirtymäsäännökset huomioon ottaen on pienempi kuin vastuuvelan määrä ilman siirtymäsäännöksiä (11 403 miljoonaa euroa). Siten vastuuvelan laskennan siirtymäsäännön johdosta oman varallisuuden määrä (OF) kasvaa. Mandatum Life ei sovelta omia yrityskohtaisia parametreja vakuutusriskin moduuleissa eikä yksinkertaistettuja laskentatapoja yhdessäkään standardikaavan riskimoduulissa.

Mandatum Lifen oma varallisuus OF oli 1 977 miljoonaa euroa, kun taas SCR oli 1 087 miljoonaa euroa. Vakavaraisuussuhde (oma varallisuus/SCR) oli 182 prosenttia ja pääomapuskurin suuruus oli 890 miljoonaa euroa. Ilman vastuuvelan siirtymäsääntöä oma varallisuus olisi 1 555 miljoonaa euroa ja SCR ilman osakeriskin siirtymäsääntöä olisi 1 220 miljoonaa euroa. Danske Bankiin liittyvän portfolion siirron odotetaan parantavan vakavaraisuusasemaa pienentämällä SCR:ää noin 100 miljoonalla eurolla ja kasvattamalla OF:a kymmenillä miljoonilla euroilla.

Mandatum Lifen vakavaraisuusasema, 31.12.2017 -kuvassa vakavaraisuuspääomavaade (SCR) on esitetty riskeittäin. Kuvassa esitetään myös riskien väliset hajautushyödyt.

Mandatum Lifen vakavaraisuusasema 31.12.2017

Ilman siirtymäsääntöjä lasketun vakavaraisuusaseman odotetaan kehittyvän suotuisasti siirtymäajanjaksolla. Laskuperustekorollisten velkojen määrä laskee (katso kuva Laskuperustekorollisten vastuiden ennuste, Mandatum Life, 31.12.2017–31.12.2031 kappaleessa [Vakuutustoiminnan riskit, kehitys ja tulos](#)) ja korkeimmilla laskuperustekoroilla olevien velkojen määrän odotetaan vähenevän suhteellisesti eniten, 2 635 miljoonasta eurosta alle 900 miljoonaa euroon, siirtymäajan kuluessa. Siten eniten pääomaa sitovien laskuperustekorollisten velkojen määrä vähenee siirtymäajanjaksolla ja niiden duraatio myös lyhenee. Tästä aiheutuu laskeva trendi SCR:ään ja samalla positiivinen trendi omiin varoihin ilman siirtymäsäännöksiä. Sisäisesti Mandatum Life ennustaa vakavaraisuussuhdetta sekä siirtymäsäännöksillä että ilman niitä. Molemmat ennusteet vaikuttavat yhtiön liiketoimintapäätöksiin.

Mandatum Lifen omien varojen rakenne on hyvä, kuten on esitetty taulukossa Mandatum Lifen oma varallisuus, 31.12.2017 ja koostuu vain Tier 1 -eristä, joista 100 miljoonaa euroa eli 5,1 prosenttia oli huonomman etuoikeuden velkoja vuoden 2017 lopussa. Kyseinen huonomman etuoikeuden velka on sijoitettu rajoitettuun oman perusvarallisuuden luokkaan 1 (Tier 1) Solvenssi II -sääntelyssä määriteltujen siirtymätoimenpiteiden perusteella. Omista varoista 422 miljoonaa euroa muodostuu vastuuvelan siirtymäsäännöksestä vuoden 2017 lopussa. Danske Bankiin liittyvän portfolion myynnistä johtuen omien varojen laatu paranee edelleen, kun osa odotetusta, mutta epävarmasta, oman varallisuuden tulevasta tuloskomponentista muuttuu osakepääomaksi.

Mandatum Lifen oma varallisuus
31.12.2017

Mandatum		Milj. e
Luokka 1	Yhteensä	1 977
	Osakepääoma	181
	Täsmäytyserä	1 696
	Etuoikeudeltaan huonommat velat	100
Luokka 2	Yhteensä	0
	Etuoikeudeltaan huonommat velat	0
	Verottamattomat varaukset	0
Luokka 3	Yhteensä	0
	Laskennalliset verosaamiset	0
Hyväksyttävä oma varallisuus		1 977

Yhteenvedona voidaan todeta, että Mandatum Lifen vakavaraisuus ja pääomarakenne siirtymäsäännöillä ovat riittävät. Vastuuvelan siirtymäkauden aikana korkean

laskuperustekorona omaavat vastuut vähenevät merkittävästi, mikä tukee myös tulevaisuudessa tarvittavan pääomatasoa ylläpitämistä.

Riskitarkastelua Sampo-konsernissa ja Sampo Oyj:ssä

Sampo-konserni on alttiina ennen kaikkea Pohjoismaiden kansantalouksien yleiselle kehitykselle. Pohjoismaiden kansantaloudet ovat kuitenkin tyypillisesti kunakin ajanhetkellä taloudellisten suhdanteidensa eri vaiheissa johtuen muuan muassa niiden kansantalouksien erilaisista rakenteista ja omista valuutoista. Koska Pohjoismaat ovat myös laaja maantieteellinen alue, niin pohjoismaisuus tuo vakuutusliiketoimintaan pikemminkin hajautushyötyä kuin toiminnan keskittyneisyyttä. Näin ollen Pohjoismaat on luontaisesti hyvä perusta hajautetulle liiketoiminnalle.

Ylläpitääkseen ja edistääkseen liiketoimintojen hajautusta Sampo-konserni ennalta ehkäisee mahdollisuuksien mukaan keskittymiä eriyttämällä liiketoimintakokonaisuuksille omat painopistealueet. Tämän seurauksena erillisillä yhtiöillä on hyvin vähän päällekkäisyyksiä niiden vakuutus- ja sijoitustoiminnoissa. Huolimatta strategisista päätöksistä, joilla yhtiöiden toiminta-alueiden painopisteitä on eriytetty, vakuutus- ja sijoitustoiminnoista saattaa syntyä keskittymiä. Vakuutusvelkoja ja sijoituksia tarkastellaankin konsernitason, jotta mahdolliset yksittäisen nimen tai riskifaktorin tasolla esiintyvät keskittymät havaittaisiin.

Nykyisen liiketoimintamallin, jossa kaikilla yhtiöillä on omat prosessit ja sopimukset vastapuoltensa kanssa, arvioidaan estävän vastapuoliriskin ja operatiivisen riskin kertymistä. Näin ollen näitä riskejä hallitaan yhtiötasolla ja tarvetta niiden tarkastelulle konsernitason tasolla pidetään vähäisenä.

”Strategisten painopistealueiden eriyttäminen” -periaatteen lisäksi Sampo-konsernilla on kaksi periaatetta, jotka ennakoivasti estävät konsernitason riskien syntyä. Konsernin sisäisiä vastuuta on vähän ja emoyhtiö toimii konsernin ainoana likviditeetin lähteenä ja pääasiallisena pääoman lähteenä. Nämä periaatteet estävät tehokkaasti tartuntariskiä ja siten mahdolliset yhden yhtiön ongelmat eivät suoraan vaikuta toisiin ryhmän yhtiöihin.

Vakuutus- ja markkinariskikeskittymät ja niiden hallinta kuvataan seuraavissa kappaleissa samoin kuin emoyhtiön rooli konsernitason riskien hallinnassa ja likviditeetin lähteenä.

Vakuutusriskit Sampo-konsernissa

Mitä tulee tytäryhtiöissä harjoitettavaan vakuutustoimintaan, voidaan todeta, että If Vahinkovakuutus, Mandatum Life ja Topdanmark toimivat Pohjoismaissa, mutta pääosin eri maantieteellisillä alueilla ja vakuutuslajeissa, ja näin ollen niiden vakuutusriskit ovat luonteeltaan erilaisia. Joitain yhteisiä riskitekijöitä on, kuten eliniän odote Suomessa. Myös Tanskassa If Vahinkovakuutuksella ja Topdanmarkilla on joitain päällekkäisyyksiä. Liiketoiminnan sujuessa normaalisti liiketoiminnasta ei kuitenkaan synny merkittäviä vakuutusriskikeskittymiä.

Näin ollen liiketoiminta-alueet synnyttävät pikemminkin hajautushyötyjä kuin riskikeskittymiä. Tämä yleinen riskikuva ei ole muuttunut Topdanmarkin kasvaneesta omistuksesta huolimatta, koska sen vakuutusriskit

kohdentuvat pääosin tanskalaisiin riskeihin ja vain vähäisessä määrin samaan asiakaskuntaan If Vahinkovakuutuksen kanssa.

Seuraavassa taulukossa verrataan kolmen operatiivisen vakuutusyhtiön vakuutusliiketoimintoja ja niiden vakuutusliiketoimintaan liittyviä riskejä keskenään. Vertailu perustuu niiden standardikaavalla laskettuihin SCR-lukuihin, koska Sampo-konsernin ulkoisesti raportoima vahinkovakuutuksen SCR perustuu myös niihin. Topdanmarkin osiossa on esitetty joitakin netto SCR-lukuja. Standardikaavalla lasketut SCR:t eivät myöskään kuvaa riskejä yhtä hyvin, kuin If Vahinkovakuutuksen ja Topdanmarkin sisäiset mallit, mutta tässä yhteydessä niitä voidaan käyttää vertailupohjana yhtenäisyyden vuoksi.

Vakuutusryhmittymän vakuustustoiminnan vakavaraisuusvaatimus 31.12.2017

Vakuutusriskit	If				Hajautushyöty		Osien summa	Deltta
	Vahinkovakuutus	Topdanmark	Mandatum Life	Sampo Oyj	Sampo- konserni			
Henkivakuutus	74	105	406	0	561	584	-23	
Sairausvakuutus	513	238	2	0	747	754	-6	
Vahinkovakuutus	1 248	248	0	0	1 494	1 496	-1	
Vakuutusriski, brutto	1 835	591	408	0	2 803	2 833	-30	
Hajautus	-477	-214	-2	0	-982	-693	-289	
Vakuutusriski, netto	1 358	376	406	0	1 821	2 141	-319	

Käytettäessä SCR-mittaria huomataan, että If Vahinkovakuutuksen vaikutus konsernin SCR-lukuun on merkittävin ja sen painopiste on vahinkovakuutuksessa ja siihen liittyvässä sairausvakuutuksessa. Liiketoiminta on hyvin hajautunut Pohjoismaihin, ja pienin osuus liiketoiminnasta on Tanskassa. Maantieteellistä hajautusta ei oteta huomioon standardikaavassa ja siten sisäisesti arvioitu pääomatarve 672 miljoonaa euroa on merkittävästi pienempi.

Mandatum Life keskittyy suomalaisiin henkivakuutusriskeihin ja siten sillä ei käytännössä ole vakuutuslajikohtaisia tai maantieteellisiä hajautushyötyjä vakuustustoiminnassaan. Topdanmarkissa pääoman käyttö on jakautunut tasaisesti eri vakuutusriskien, jotka kohdentuvat täysin Tanskaan. Sen yhtiökohtainen

hajautushyöty yli vakuutuslajien on suhteellisesti korkein Sampo-konsernin yhtiöistä.

Kaiken kaikkiaan Sampo-konsernin tasolla voidaan todeta, että vakuustustoiminnot ovat hyvin hajautettuja vakuutuslajeittain, maantieteellisesti ja asiakasryhmittäin. Sampo-konsernitasolla standardikaava antaa 319 miljoonaa euroa hajautushyötyä, koska vakuustustoiminnot ovat tasaisemmin jakautuneet vakuutuslajeittain konsernitasolla kuin yksittäisissä yhtiöissä. Sammon käsityksen mukaan konsernin hajautushyödyn huomioiva SCR 1 821 miljoonaa euroa on kuitenkin konservatiivinen arvio vakuutusriskin pääomavaateesta, koska standardikaava ei ota huomioon maantieteellistä eikä asiakaspohjaista hajautushyötyä alakonserni tai Sampo-konserni tasolla.

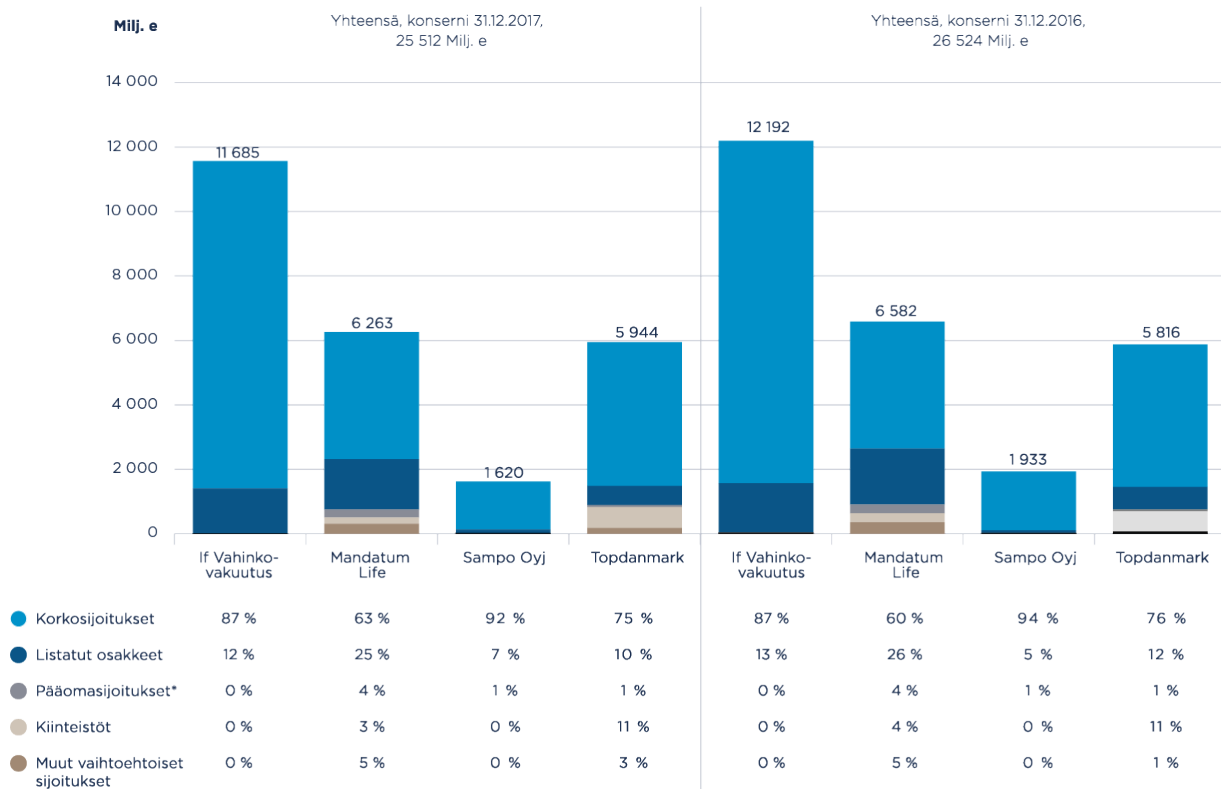
Markkinariskit Sampo-konsernin tasolla

Vakuutusvelat ja yhtiökohtaiset riskinottohalukkuudet ovat sijoitustoiminnan lähtökohtana kaikissa tytäryhtiöissä. Mandatum Lifen, If Vahinkovakuutuksen ja Topdanmarkin vakuutusvelat ja riskinottohalukkuus ovat erilaiset ja tämän seurauksena sijoitussalkkujen rakenteet ja riskit sekä tase eroavat kolmessa yhtiössä toisistaan vastaavasti. Yhtiöiden keskimääräiset sijoitustuotot ja sijoitustuottojen vaihtelu eroavat myös toisistaan, kuten esitettiin aiemmin Vuosittaiset sijoitustuotot markkina-arvoin -taulukoissa.

Sampo-konsernin sijoitusten kokonaismäärä 31.12.2017 oli 25 512 miljoonaa euroa (26 524 miljoonaa euroa vuonna 2016), kuten on esitetty seuraavassa kuvassa. Mandatum Lifen ja Topdanmarkin sijoitusomaisuus ei sisällä sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevaa varallisuutta.

Sijoitussalkkujen kehitys

If Vahinkovakuutus, Mandatum Life, Sampo Oyj ja Topdanmark 31.12.2017 ja 31.12.2016

Sampo Oyj:n luvut eivät pidä sisällään vakuutusliiketoiminnan tytäryhtiöiden liikkeeseen laskemia velkainstrumentteja.
 * Pääomarahastosijoitukset sisältävät myös suorat sijoitukset listaamattomiin osakkeisiin.

Sijoitustoiminta ja markkinariskin otto on järjestetty siten, että täysin omistettujen tytäryhtiöiden sijoitusriskit eivät kohdennu samoihin yksittäisiin yhtiöihin lukuun ottamatta pohjoismaisia pankkeja, joihin yhtiöt ovat sijoittaneet ylimääräiset varansa rahamarkkinasijoituksina ja käteisenä. Sijoitusten hajautus näkökulmasta Topdanmarkin vaikutus on positiivinen, koska tanskalaisilla sijoituksilla on merkittävä paino sen sijoitussalkuissa ja etenkin tanskalaisten kiinteistövakuudellisten JVK-lainojen merkitys

on keskeinen. Sampo-konsernin muiden vakuutusyhtiöiden sijoitussalkuissa tanskalaisten sijoitusten merkitys on ollut vähäinen.

Sampo-konsernin tasolla voidaan nähdä seuraavia asioita, kun kolmen operatiivisen alakonsernin ja emoyhtiö Sammon markkinariskejä verrataan toisiinsa niiden SCR-lukujen pohjalta.

Alakonsernien ja Sampo Oyj:n markkinariskien vakavaraisuusvaateet 31.12.2017

Markkinariski	If		Mandatum Life	Sampo Oyj	Hajautushyöty	Osien summa	Delta
	Vahinkovakuutus	Topdanmark			Sampo- konserni		
Korkoriski / korkoshokki alas	174	56	145	0	375	375	0
Osakeriski	432	323	851	44	1 646	1 650	-4
Kiinteistöriski	5	170	46	1	221	221	0
Spread-riski	406	328	269	4	1 006	1 006	0
Keskittymäriski konserni- tasolla	54	20	14	47	0	135	-135
Valuuttariski konserni-tasolla	511	7	221	427	1 153	1 166	-13
Markkinariski, brutto	1 582	904	1 545	522	4 401	4 553	-152
Hajautus	-433	-136	-282	-78	-1 018	-929	-90
Markkinariski, netto	1 150	768	1 263	444	3 383	3 624	-242

Markkinariskiä otetaan eniten Mandatum Life:ssa, sekä nimellismääräisesti että suhteellisesti tarkastellen ja tällä hetkellä osakeriski on sen pääasiallinen riskin aiheuttaja. If Vahinkovakuutuksessa valuutta- ja spread-riskit ovat pääasialliset riskin aiheuttajat ja salkussa on suhteellisesti tarkastellen suurempi hajautusvaikutus kuin Mandatum Lifessa johtuen tasaisemmin jakautuneesta spread-riski profiilista. Topdanmark sovittaa velkansa saamia vastaan ja näin ollen korko- ja valuuttariskin merkitys on vähäinen ja osake-, spread- ja kiinteistöriskit ovat pääasiallisia markkinariskin aiheuttajia SCR näkökulmasta. Kaikissa yhtiöissä on jonkin verran keskittymäriskiä, mutta Sampo-konsernin tasolla sitä ei ole, koska alakonsernien suurimmat keskittymät eivät kohdennu samoihin yksittäisiin nimiin.

Seuraavissa kappaleissa esitetään ensin riskikeskittymät homogeneisiin riskiryhmiin jaettuna ja yksittäisten nimien osalta ja sen jälkeen riskejä kuvataan lyhyesti koko taseen näkökulmasta.

Sijoitukset toimialoittain, maantieteellisten alueiden mukaan ja omaisuuslajeittain

Korko- ja osakesijoitusten osalta rahoitussektorin yhtiöillä ja kiinteistövakuudellisilla joukkovelkakirjoilla on merkittävä osuus konsernin kokonaisportfolioista, kun taas julkisen sektorin sijoitusten osuus on melko rajallinen. Suurimmassa osassa näissä sijoituksissa liikkeeseenlaskijana on pohjoismainen yhtiö tai yhteisö. Suurin osa yrityspuolen liikkeeseenlaskijoista, vaikkakin ne sijaitsevat Pohjoismaissa, toimii kansainvälisillä markkinoilla ja näin ollen niiden tuloksentekokyky ei ole kovin riippuvainen pohjoismaisista markkinoista. Tämä yhdessä Pohjoismaiden ulkopuolisiin nimiin tehtyjen sijoitusten kasvavan osuuden kanssa pienentää Pohjoismaihin liittyvää keskittymäriskiä.

Positiot toimialasektoreittain, omaisuuslajeittain ja luottoluokittain
Sampo-konserni poislukien Topdanmark, 31.12.2017

Milj. e	AA+		A+		BBB+		BB+		Luokittelu- maton	Korko- sijoitukset yhteensä	Listatut osakkeet	Muut	Vastapuoli- riski	Yhteensä	Muutos 31.12.2016
	AAA	AA-	A-	BBB-	C	D									
Perusteollisuus	0	0	44	66	25	0	113	248	104	0	0	0	351	-78	
Pääomahyödykkeet	0	0	127	63	0	0	131	321	682	0	0	0	1 002	32	
Kulutustavarat	0	131	326	380	30	0	109	976	549	0	0	0	1 525	-28	
Energia	0	68	30	0	53	0	172	323	13	0	0	0	336	-165	
Rahoitus	0	2 100	3 258	930	46	0	26	6 360	118	1	9	9	6 489	-428	
Valtiot	92	0	0	0	0	0	0	92	0	0	0	0	92	-49	
Valtioiden takaamat jvk-lainat	43	77	0	0	0	0	0	120	0	0	0	0	120	-36	
Terveystieteet	7	39	50	50	42	0	65	253	113	0	0	0	383	-55	
Vakuutus	0	0	41	115	27	0	5	206	3	25	60	60	277	-19	
Media	0	0	14	0	0	0	38	52	0	0	0	0	52	-25	
Pakkaus	0	0	0	0	19	0	14	33	1	0	0	0	33	-40	
Julkinen sektori, muut	674	192	42	0	0	0	0	908	0	0	0	0	908	-114	
Kiinteistöala	0	6	92	112	8	0	526	744	0	207	0	0	951	35	
Palvelut	0	0	0	85	72	0	155	312	122	0	0	0	434	-15	
Teknologia ja elektronikka	23	0	79	0	27	0	45	175	123	0	0	0	298	-37	
Telekommunikaatio	0	0	0	165	8	0	65	238	92	0	0	0	331	12	
Liikenne	0	72	11	55	11	0	203	353	34	0	0	0	387	-55	
Yhdyskuntapalvelut	0	2	32	359	70	0	44	506	0	0	0	0	506	-101	
Muut	0	26	0	0	4	0	15	45	0	36	0	0	82	-14	
Arvopaperistettut jvk-lainat	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Vakuudelliset jvk- lainat	3 161	75	0	10	0	0	0	3 247	0	0	0	0	3 247	102	
Sijoitusrahastot	0	0	0	0	0	0	142	142	1 187	521	0	0	1 850	-96	
Vastapuoliyhteisö	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	17	17	17	13	
Yhteensä, pois lukien Topdanmark	4 000	2 788	4 146	2 391	443	0	1 885	15 653	3 140	790	87	19 670	-1 163		
Muutos 31.12.2016	-38	-1 198	641	163	-362	0	71	-722	-210	-182	-48	-1 163			

Kuten Korkosijoitukset rahoitussektorille, Sampo-konserni poislukien, 31.12.2017 -taulukosta voidaan nähdä, suurin osa rahoitussektorin ja kiinteistövakuudellisten joukkovelkakirjalainojen sijoituksista on tehty pohjoismaisiin sijoituskohteisiin.

Korkosijoitukset rahoitussektorille

Sampo-konserni poislukien Topdanmark, 31.12.2017

Milj. e	Katetut jvk-lainat	Käteinen ja rahamarkkinasijoitukset	Pitkäaikaiset senior-lainat	Pitkäaikaiset heikomman etuoikeuden lainat	Yhteensä	%
Ruotsi	2 092	42	721	365	3 221	33,6 %
Suomi	108	1 584	243	6	1 942	20,3 %
Norja	670		324	291	1 285	13,4 %
Yhdysvallat			670		670	7,0 %
Tanska	204	3	277	142	626	6,5 %
Iso-Britannia	12	517	68	18	615	6,4 %
Ranska	21	179	58		258	2,7 %
Alankomaat			226	18	244	2,5 %
Kanada	111		113		224	2,3 %
Sveitsi			147		147	1,5 %
Australia	17		92		109	1,1 %
Islanti			91		91	1,0 %
Saksa			50	0	50	0,5 %
Guernsey			25		25	0,3 %
Viro		22			22	0,2 %
Uusi-Seelanti			19		19	0,2 %
Luxembourg	10				10	0,1 %
Bermuda				10	10	0,1 %
Caymansaaret			5		5	0,0 %
Yhteensä	3 247	2 348	3 129	852	9 576	100,0 %

Sijoitukset julkiselle sektorille sisältävät valtionlainoja, valtioiden takaamia joukkovelkakirjalainoja sekä muita sijoituksia julkiselle sektorille, mikä voidaan nähdä alla olevasta taulukosta Korkosijoitukset julkiselle sektorille, Sampo-konserni poislukien Topdanmark, 31.12.2017. Julkisen sektorin osuus on ollut kohtalaisen pieni Sampo-konsernin

sijoitussalkuissa ja sijoitukset ovat olleet lähinnä Pohjoismaihin. Topdanmarkin sijoitussalkuissa AAA-luottoluokituksen omaavilla valtion ja kiinteistövakuudellisilla joukkovelkakirjalainoilla on keskeinen merkitys.

Korkosijoitukset julkiselle sektorille

Sampo-konserni poislukien Topdanmark, 31.12.2017

Milj. e	Valtiot	Valtioiden takaamat	Julkinen sektori, muut	Markkina-arvo yhteensä
Ruotsi	92		592	684
Norja			211	211
Suomi		77	88	165
Saksa		33		33
Japani			17	17
Tanska		10		10
Yhteensä	92	120	908	1 120

Saamiset muista kuin investment grade -luokituksen saaneista korkosijoituksista ovat merkittävät, koska suhteellisen pienellä osalla pohjoismaisista yhtiöistä on luottoluokitus ja monilla luottoluokitelluilla yhtiöillä

luottoluokitus on investment grade -luokkia alhaisempi (high yield).

Sampo-konsernin **listatut osakesijoitukset** olivat vuoden 2017 lopussa 3 934 miljoonaa euroa (4 113 miljoonaa euroa vuonna 2016). Vuoden 2017 lopussa If Vahinkovakuutuksen listattujen osakkeiden arvo oli 1 448 miljoonaa euroa (1 527 miljoonaa euroa vuonna 2016). Osakkeiden osuus oli 12,4 prosenttia If Vahinkovakuutuksen sijoitusomaisuudesta. Mandatum Lifessa listattujen osakkeiden arvo oli 1 578 miljoonaa euroa vuoden 2016 lopussa (1 737 miljoonaa euroa vuonna 2016) ja listattujen osakkeiden osuus sijoitusomaisuudesta oli 25,2 prosenttia.

Topdanmarkissa listatut osakesijoitukset olivat vuoden 2017 lopussa 793 miljoonaa euroa (761 miljoonaa euroa vuonna 2016). Topdanmark-konsernissa listattujen osakesijoitusten osuus sijoituksista on korkeampi henkivakuutusyhtiössä.

Maantieteellisesti Sampo-konsernin sijoitukset ovat painottuneet pohjoismaisiin yrityksiin. Pohjoismaisten

yritysten osakkeiden osuus oli 46 prosenttia kaikista osakkeista. Tämä on linjassa konsernin sijoitusstrategian kanssa, jonka mukaan sijoituksissa keskitytään pohjoismaisiin yhtiöihin. Nämä pohjoismaiset yhtiöt kilpailevat kuitenkin pääosin globaaleilla markkinoilla: vain harvat niistä ovat puhtaasti kotimaisia yhtiöitä. Näin ollen lopullinen riski ei ole merkittävästi riippuvainen Pohjoismaiden talouksista. Koska pohjoismaisten arvopapereita liikkeelle laskevien yritysten määrä on rajallinen ja muut maantieteelliset alueet ovat tarjonneet strategisesta näkökulmasta tarkastellen kiinnostavia sijoitusmahdollisuuksia, ovat sijoitukset Pohjoismaiden ulkopuolelle pitkällä aikavälillä lisääntyneet vähitellen. Sampo-konsernin listattujen osakesijoitusten jakauma esitetään Listattujen osakesijoitusten jakauma maantieteellisesti, Sampo-konserni, 31.12.2017 ja 31.12.2016 - kuvassa.

Listattujen osakesijoitusten jakauma maantieteellisesti Sampo-konserni, 31.12.2017 ja 31.12.2016

Sampo-konserni	31.12.2017		31.12.2016	
	%	Milj. e	%	Milj. e
Tanska	4 %	167	5 %	185
Norja	4 %	157	5 %	202
Ruotsi	24 %	945	23 %	953
Suomi	14 %	549	17 %	700
Länsi-Eurooppa	25 %	977	21 %	861
Itä-Eurooppa	1 %	20	0 %	19
Pohjois-Amerikka	20 %	776	23 %	929
Latinalainen Amerikka	2 %	28	1 %	25
Kaukoitää	8 %	313	6 %	239
Japani	0 %	0	0 %	0
Yhteensä		3 934		4 113

Suurimmat sijoitukset yksittäisiin nimiin

Suurimmat keskittymät liikkeeseenlaskijoiden osalta omaisuuslajeittain, Sampo-konserni pois lukien Topdanmark, 31.12.2017 -taulukossa kuvataan suurimmat

keskittymät yksittäisiin liikkeeseenlaskijoihin ja vastapuoliin konsernitasona. Topdanmarkin sijoitussalkuissa suurimmat yksittäiseen liikkeeseenlaskijaan kohdistuvat sijoitukset ovat AAA-luottoluokituksen omaavia tanskalaisia kiinteistövuokudellisia joukkovelkakirjoja.

Suurimmat keskittymät liikkeeseenlaskijoiden osalta omaisuuslajeittain Sampo-konserni pois lukien Topdanmark, 31.12.2017

Milj. e Vastapuoli	Käypä arvo yhteensä	% sijoitusomaisuudesta	Kassavarat ja lyhytaikaiset korkosijoitukset	Pitkäaikaiset korkosijoitukset, yhteensä	Pitkäaikaiset korkosijoitukset: Valtioiden takaamat	Pitkäaikaiset korkosijoitukset: Katetut jvk-lainat	Pitkäaikaiset korkosijoitukset: Senior-jvk-lainat	Pitkäaikaiset korkosijoitukset: Tier 1 ja Tier 2	Osake-sijoitukset	Vakuudettomat johdannaiset
Nordea	1 606	8 %	562	1 039	0	601	138	299	0	4
Danske Bank	1 134	6 %	785	347	0	99	218	30	0	3
BNP Paribas	735	4 %	698	37	0	0	37	0	0	0
Skandinaviska Enskilda Banken	675	3 %	276	398	0	248	137	13	0	0
Svenska Handelsbanken	669	3 %	-1	669	0	616	39	14	0	0
DnB	536	3 %	0	536	0	226	205	105	0	0
Ruotsi	519	3 %	0	519	0	0	519	0	0	0
Swedbank	516	3 %	-1	517	0	352	154	11	0	0
Norja	320	2 %	0	320	0	0	218	102	0	0
Volvo	256	1 %	0	103	0	0	68	36	153	0
10 suurinta keskittymää yhteensä	6 965	36 %	2 319	4 485	0	2 143	1 733	609	153	8
Muut	12 408	64 %								
Sijoitusomaisuus yhteensä	19 372	100 %								

Suurimmat high yield - ja luottoluokittelemattomat korkosijoitukset eritellään Kymmenen suurinta suoraa high yield -korkosijoitusta, luottoluokittelematonta korkosijoitusta sekä suoraa listattua osakesijoitusta, Sampo-konserni pois lukien Topdanmark, 31.12.2017 -taulukossa.

Lisäksi suurimmat suorat sijoitukset listattuihin osakkeisiin eritellään Kymmenen suurinta suoraa listattua osakesijoitusta, Sampo-konserni, 31.12.2017 -taulukossa.

**Kymmenen suurinta suoraa high yield -korkosijoitusta, luottoluokittelematonta
korkosijoitusta sekä suoraa listattua osakesijoitusta
Sampo-konserni pois lukien Topdanmark, 31.12.2017**

Suurimmat suorat sijoitukset high yield ja luottoluokittelemattomiin korkoinstrumentteihin	Luokitus	Käypä arvo yhteensä, Milj. e	% kaikista suorista korkosijoituksista
High Street Shopping	NR	117	0,8 %
Sponda	NR	89	0,6 %
Teollisuuden Voima	BB+	80	0,5 %
SkandiaBanken	NR	76	0,5 %
IVG Polar	NR	57	0,4 %
Ellevio	NR	52	0,3 %
YIT	NR	46	0,3 %
Grönlandet Södra	NR	44	0,3 %
Aker BP	BB	44	0,3 %
Nets	BB	40	0,3 %
10 suurinta keskittymää yhteensä		646	4,2 %
Muut suorat korkosijoitukset		14 630	95,8 %
Suorat korkosijoitukset yhteensä		15 276	100,0 %

10 suurinta listattua osakesijoitusta	Käypä arvo yhteensä, Milj. e	% kaikista suorista osakesijoituksista
Volvo	153	7,8 %
Nobia	125	6,4 %
Amer Sports	100	5,1 %
ABB	90	4,6 %
Veidekke	87	4,4 %
Asiakastieto	70	3,6 %
Sectra	66	3,4 %
Husqvarna	64	3,3 %
Hennes & Mauritz	61	3,1 %
TeliaSonera	60	3,1 %
10 suurinta keskittymää yhteensä	875	44,9 %
Muut suorat osakesijoitukset	1 076	55,1 %
Suorat osakesijoitukset yhteensä	1 952	100,0 %

Keskittymät koko taseen tasolla

Yleisesti ottaen Sampo-konserni on rakenteellisesti riippuvainen Pohjoismaisten talouksien suoriutumisesta, kuten jo aiemmin kuvattiin. Sampo-konserni on myös taloudellisesti alttiina alhaiselle korkotasolle. Mitä alemmat korot ja mitä tasaisempi korkokäyrä on, sitä haasteellisempi ympäristö on nykyisille liiketoimintamalleille etenkin kun If Vahinkovakuutuksessa ja Mandatum Lifessa vakuutusvelkojen duraatio on pitempi kuin saamisten

duraatio. Topdanmarkissa taseen korkoriski on vähäinen ja siten Topdanmark ei lisää korkoriskiä konsernin tasolla.

Sampo-konsernille olisi merkittävästi hyötyä, jos korot nousisivat, koska vakuutusvelkojen taloudellinen arvo pienenesi enemmän kuin niitä suojaavien sijoitusten arvo. Samaan aikaan Nordean nettokorkotuotot todennäköisesti myös kasvaisivat. Vuoden 2017 aikana korot ovat jatkaneet hidasta nousuaan, joka alkoi vuoden 2016 kolmannen kvartaalin lopussa.

Sampo Oyj:n rooli

Sampo Oyj tekee pitkäaikaisia sijoituksia pohjoismaisiin finanssialan yrityksiin ja on konsernissa likviditeetin lähde. Tämän vuoksi rahoitusrakenteen kestävyys ja kyky hankkia rahoitusta tarvittaessa ovat jatkuvasti arvioinnin kohteena.

Vuoden 2017 lopussa Sammolla oli 8 958 miljoonan edestä strategisia sijoituksia ja ne oli pääosin rahoitettu omalla pääomalla, 7 714 miljoonaa euroa, ja senior-ehtoisella velalla, jota oli yhteensä 3 177 miljoonaa euroa. Seniorilainojen keskimääräinen jäljellä oleva maturiteetti oli 3,7 vuotta ja siitä 1 250 miljoonan euron osuus oli maturiteetiltaan yli 5 vuotta.

Senior-ehtoisella velalla rahoitetaan myös muita sijoitusomaisuuseriä. Näiden huonomman etuoikeuden velkainstrumenttien ja muiden korkosijoitusten, yhteissummaltaan 554 miljoonaa euroa, keskimääräinen maturiteetti oli kolme vuotta. Strategisten sijoitusten ja muiden sijoituserien rahoitus on vahvasti järjestetty.

Kyky hankkia rahoitusta riippuu velkaantuneisuudesta ja likviditeettipuskurista, jotka voidaan päätellä Sampo Oyj:n taserakenne, 31.12.2017 ja 31.12.2016 -taulukosta.

Sampo Oyj taserakenne 31.12.2017 ja 31.12.2016

Milj. e	2017	2016
Vastaavaa yhteensä	10 939	11 196
Käteiset varat	1 199	1 439
Sijoitukset	235	179
Sijoituskiinteistöt	2	2
Korkosijoitukset	58	28
Osakkeet ja osuudet	175	148
Huonommalla etuoikeudella olevat saamiset	496	637
Osuudet saman konsernin yrityksissä	8 958	8 900
Sijoitukset tytäryrityksissä	3 401	2 370
Sijoitukset osakkuusyriksissä	5 557	6 530
Muut varat	50	41
Milj. e	2017	2016
Vastattavaa yhteensä	10 939	11 196
Liikkeeseen lasketut yritystodistukset	293	671
Pitkäaikainen vieras pääoma	2 884	2 877
Private placement -lainat	138	132
Joukkovelkakirjalainat	2 746	2 745
	0	
Pääomalainat	0	0
Oma pääoma	7 714	7 549
Sidottu oma pääoma	98	98
Voitonjakokelpoiset varat	7 616	7 451
Muut velat	48	99

Sampo Oyj:n velkaantuneisuus oli maltillinen useilla mittareilla arvioituna.

- Velkaantuneisuus mitattuna korollisten velkojen osuudella kaikista veloista oli 29 prosenttia (32).
- Sammon 1 424 (1 443) miljoonan euron nettovelka on kohtuullinen suhteutettaessa sitä omistussuoksien arvoon ja sijoitusomaisuuteen.

- Kun katsotaan bruttovelkaa jaettuna samaan konserniin kuuluvien yritysten omistussuoksien markkina-arvolla, velkaantuneisuusaste olisi noin 15 prosenttia.

Sammon likvidit varat olivat 1 199 (1 439) miljoonaa euroa. Toukokuun lopussa, kun kaikki odotetut kassavirrat osingoista ja muista transaktioista on saatu ja maksettu, likviditeetti normalisoituu alle 100 miljoonan euron, mikä riittää normaaliin kassanhallinnan tarpeisiin. Lisäksi huomattava osuus ryhmän yhtiöiden liikkeelle laskemista

huonomman etuoikeuden velkainstrumenteista (496) sekä muista sijoituksista (235) voidaan myydä, mikäli tarvitaan likviditeettiä. Lyhyen aikavälin likviditeettiä voidaan pitää riittävänä.

Sammon rahoitusasema on hyvä, minkä ansiosta yhtiö kykenee uudelleen rahoittamaan nykyiset velkansa ja laskemaan liikkeelle uutta velkaa. Tämä yhdessä yhtiön myytävissä olevien omaisuuserien kanssa tarkoittaa, että Sampo kykenee luomaan likviditeettiä.

Sampo-konsernilla on myös omien varojen puskuri. Koska taulukossa Sampo Oyj:n taserakenne, 31.12.2017 ja 31.12.2016 esitetyt huonomman etuoikeuden kaikki saamiset ovat If Vahinkovakuutuksen, Mandatum Lifen, Nordean ja Topdanmarkin liikkeeselaskemia, ne eliminoidaan konsernin omista varoista. Mikäli kyseiset saamiset myytäisiin, emoyhtiön likviditeetin kasvun ohella konserniin syntyisi myös lisää omia varoja ja vakavaraisuussuhde nousisi hieman.

Sampo Oyj tasapainottaa riskejä konsernin sisällä. Hallinnoidessaan rahoitus- ja pääomarakennettaan sekä likviditeettiään Sampo Oyj ottaa huomioon liiketoiminta-alueiden eurosta poikkeavat perusvaluutat (Ruotsin kruunu ja Tanskan kruunu) ja sen, että kaikki sen liiketoiminta-alueet ovat alttiina matalan korkoympäristön riskeille. Nämä riskit saattavat vaikuttaa Sammon tekemiin päätöksiin sen omien velkainstrumenttien liikkeeseen laskun yhteydessä ja likviditeettiportfolioa hoidettaessa.

Tämän johdosta osa Sampo Oyj:n velkainstrumenteista on laskettu liikkeelle Ruotsin kruunuina ja korkoduraatio pidetään suhteellisen lyhyenä. Markkinanäkemyksistä vaikuttaa kuitenkin päätöksiin ja esimerkiksi tällä hetkellä taktisista markkinanäkemyksistä johtuen If Vahinkovakuutuksen maksamat Ruotsin kruunu-määräiset osingot ovat edelleen Ruotsin kruunuina ja Ruotsin kruunu-määräinen velka on konvertoitu euroiksi koron- ja valuutanvaihtosopimuksilla.

Sampo-konsernin pääomitus

Sampo-konsernin pääomituksen periaatteet ja laskentamenetelmät kuvataan [liitteessä 4](#) yksityiskohtaisesti. Vuonna 2017 Topdanmarkin käsittely Solvenssi II ja rava-lain

mukaisissa laskelmissa muuttui ja siten vuoden 2016 luvut eivät ole vertailukelpoisia.

Konsernin rava-lain mukaiset omat varat ja vakavaraisuusasema

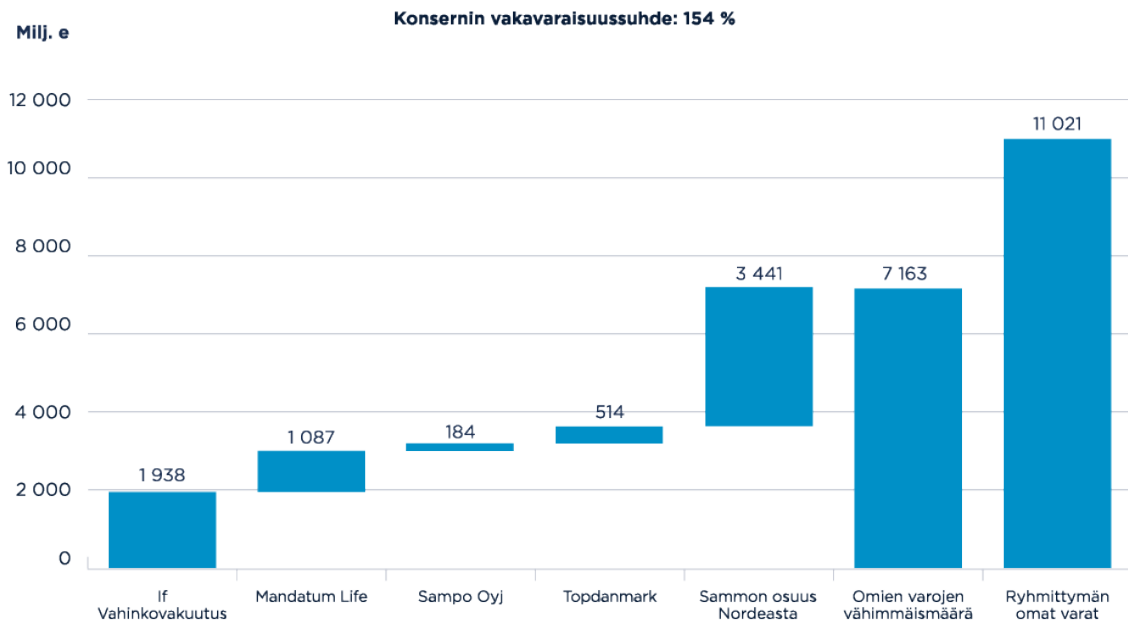
Sampo-konsernin vakavaraisuus, joka lasketaan rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta (2004/699) annetun lain mukaan, esitetään kuvassa Sampo-konsernin rava-vakavaraisuus, 31.12.2017. Konsernin vakavaraisuussuhde säilyi edellisvuoden tasolla olleen 154 prosenttia. Topdanmark konsolidoitiin konsernin SCR-lukuihin ja omiin varoihin vuoden 2017 kolmannella neljänneksellä. Aiemmin Topdanmarkin käsittelyssä sovellettiin vähennys- ja yhteenlaskumenetelmää, jolloin Sammon omistusta vastaava osuus Topdanmarkin julkaisemasta SCR:stä sisällytettiin Sammon SCR:ään ja omiin varoihin.

Sekä konsernin omat varat että omien varojen vähimmäismäärä kasvoivat vuoden 2017 aikana.

Topdanmarkin konsolidointi nosti pääomavaadetta noin 300 miljoonalla eurolla mutta samanaikaisesti omistuksen käyvän arvon tuloutumisen johdosta kasvatti konsernin omaa pääomaa. Lisäksi konsolidaatiosta seuranneet määräysvallattomien omistajien osuus omasta pääomasta ja aineettomat hyödykkeet sisällytettiin omiin varoihin. Topdanmarkista aiheutuneiden muutosten nettovaikutus oli kuitenkin vähäinen.

Konsernin tulos kasvatti konsernin omaa pääomaa kompensoiden kasvavat osingot, mikä myös kasvatti omia varoja. Nettomuutokset muissa omiin varoihin vaikuttavissa erissä olivat pieniä.

Sampo-konsernin rava-vakavaraisuus 31.12.2017

Konsernin omat varat koostuvat konsernin konsolidoidusta omasta pääomasta sekä rahoituslaitosten ja vakuutusyhtiöiden sektorikohtaisista eristä vähennettynä aineettoman omaisuuden erillä, ennakoitavissa olevilla osingoilla sekä muilla oikaisuiilla. Konsernin konsolidoitu oma pääoma mukaan lukien määräysvallattomien osuus, joka oli 13 508 miljoonaa euroa 31.12.2017, muodostaa isoimman osan omista varoista ja se luetaan Luokan 1 - pääomiin vakavaraisuuslaskennassa. Sektorikohtaiset tekijät, joista suurin osa tulee Nordean ensisijaisesta lisäpääomasta (Tier 1) ja toissijaisesta pääomasta (Tier 2) sekä If Vahinkovakuutuksen, Mandatum Lifen ja Topdanmarkin

arvonoikaisuista, olivat yhteensä 2 517 miljoonaa euroa (2 254 miljoonaa euroa). Vähennykset olivat yhteensä 5 004 miljoonaa euroa (3 251 miljoonaa euroa).

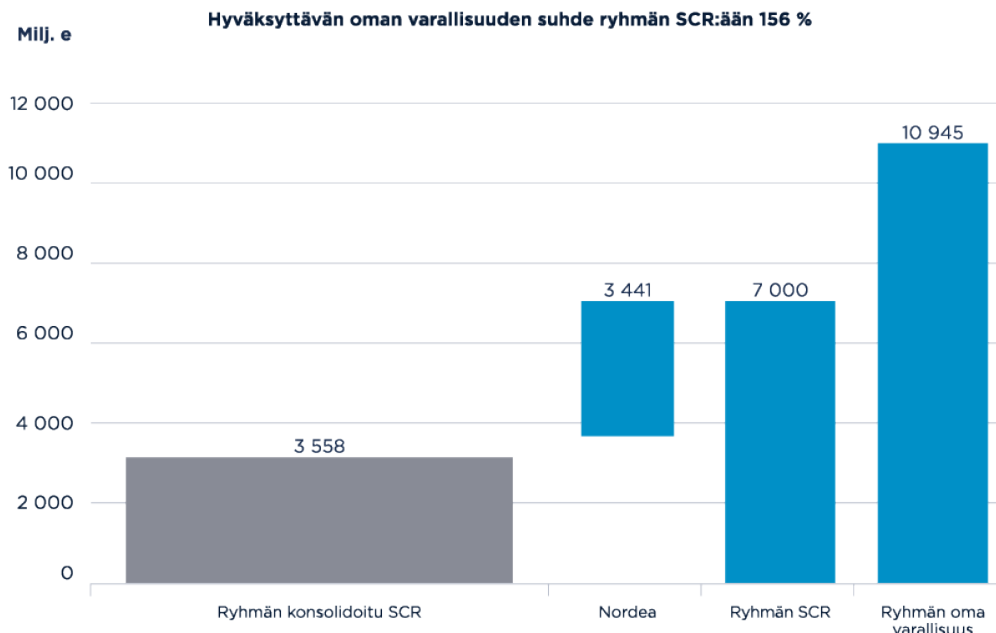
Konsernitason pääomavaatimus on yllä esitetyllä tavalla osiensa summa, eikä liiketoiminta-alueiden välistä hajautushyötyä oteta huomioon. Omien varojen vähimmäismäärä 31.12.2017 oli 7 163 miljoonaa euroa (7 088 miljoonaa euroa). Konsernin vakavaraisuus (Ryhmittymän omat varat – omien varojen vähimmäismäärä) oli 3 858 miljoonaa euroa (3 849 miljoonaa euroa).

Ryhmän Solvenssi II -säännösten mukainen oma varallisuus ja vakavaraisuusasema

Sampo-ryhmän oma varallisuus ja SCR Solvenssi II -säännösten mukaisesti esitetään kuvassa Sampo-ryhmän vakavaraisuus Solvenssi II -säännösten mukaan, 31.12.2017. Sampo-ryhmän hyväksyttävän oman varallisuuden suhde ryhmän SCR:ään vuoden 2017 lopussa oli 156 prosenttia (155 prosenttia). Vakavaraisuus oli riittävä vuoden jokaisena kvartaalina.

Topdanmarkin standardikaavalla laskemat SCR-luvut on nyt sisällytetty kokonaisuudessaan osaksi ryhmän konsolidoitua SCR:ää. Myös Topdanmarkin oma varallisuus on nyt konsolidoitu kokonaisuudessaan Sammon omaan varallisuuteen lukuun ottamatta sitä määräysvallattomille osakkeenomistajille kuuluvaa osuutta määrästä, jolla Topdanmarkin oma varallisuus ylittää standardikaavan SCR:n.

Sampo-ryhmän vakavaraisuus Solvenssi II -säännösten mukaan 31.12.2017

Ryhmän SCR laski 51 miljoonalla eurolla johtuen Nordean pääomavaatimuksen laskusta, joka kumosi Topdanmarkin aiheuttaman ryhmä-SCR:n kasvun. Aiemmin Sampo lisäsi omistussuuttaan vastaavan osuuden Topdanmarkin osittaisen sisäisen mallin tuottamasta SCR-luvusta ryhmän konsolidoituun SCR:ään. Tällä yhdistämistavalla omistuksesta ei saanut diversifikaatiohyötyjä Sampo-ryhmätasolla. Kolmannen kvartaalin 2017 lopussa Topdanmarkin standardikaavalla laskettu SCR yhdistettiin

ryhmän konsolidoituun SCR:ään. Muutoksen vaikutus oli rajallinen johtuen standardikaavan vähäisistä diversifikaatiohyödyistä ryhmän SCR:a laskettaessa. Topdanmark käyttää yksinkertaistuksia standardikaavan SCR-laskennassa

Seuraavassa taulukossa Sampo-ryhmän oma varallisuus, 31.12.2017 ja 31.12.2016 esitetään Sampo-ryhmän oma varallisuus luokittain.

Sampo-ryhmän oma varallisuus 31.12.2017 ja 31.12.2016

Milj. e	2017	2016
Luokka 1 yhteensä	10 577	10 721
Osakepääoma	98	98
Täsmäytyserä	10 753	10 520
Nordean nettovaikutus	-274	103
Luokka 2 (Etuoikeudeltaan huonommat velat)	368	230
Luokka 3 (Laskennalliset verosaamiset)	0	4
Hyväksyttävä oma varallisuus yhteensä	10 945	10 955

Ryhmän oma varallisuus koostuu tavanomaisesta osakepääomasta, täsmäytyserästä ja etuoikeudeltaan huonommista veloista, jotka ovat hyväksyttäviä

ryhmätasolla. Ryhmän oma varallisuus 31.12.2017 oli 10 945 miljoonaa euroa.

Koko 98 miljoonan euron suuruinen osakepääoma sekä 10 753 miljoonan (10 520) suuruinen täsmätyserä täyttävät täysin vaatimukset, joiden nojalla ne voidaan sisällyttää rajoituksetta käytettävissä oleviin luokan 1 eriin. Vertailuna IFRS:n mukainen konsolidoitu oma pääoma oli 13 508 miljoonaa euroa 31.12.2017 ([Liite 5: Vakavaraisuudessa sovellettavat arvostukset](#)). Kaiken kaikkiaan oman varallisuuden rakenne on erittäin vakaa, sillä luokan 1 erät ovat 90 prosenttia koko omasta varallisuudesta, josta täsmätyserä vastaa valtaosin.

Täsmätyserä on yhteissumma jakamattomista voitoista, tilikauden tuloksesta sekä muista rahastoista vähennettynä odotettavissa olevilla osingoilla ja muulla voitonjaolla ja oikaisten sitä Solvenssi II -säännösten mukaisilla arvostuseroilla, laskennallisilla nettoverosaamisilla, suoraan omistetuilla omilla osakkeilla sekä Topdanmarkin vähemmistöosuudella. Täsmätyserän koostumus esitetään taulukossa Täsmätyserän koostumus, 31.12.2017 ja 31.12.2016.

Täsmätyserän koostumus 31.12.2017 ja 31.12.2016

Milj. e	2017	2016
Rahastot, jakamattomat voitot sekä tilikauden nettotulos (ennen SII muunnoksia)	13 410	11 836
Odotettavissa olevat osingot, voitonjaot ja maksut	-1 444	-1 288
Omat osakkeet (suorassa ja välillisessä omistuksessa olevat)	-149	-
Muu ei käytettävissä oleva oma varallisuus	-327	-
Luokka 3:ssa erikseen näkyvät laskennalliset verosaamiset	0	-4
Arvonoikaisut, SII	-737	-24
Täsmätyserä	10 753	10 520

Oman varallisuuden erät, jotka luetaan Sampo-ryhmän Luokan 2 pääomaan, koostuvat ulkoisten sijoittajien omistuksessa olevista huonomman etuoikeuden veloista. Näitä eriä oli 31.12.2017 tilanteessa 368 miljoonaa euroa.

Vuoden 2017 lopussa Mandatum Lifen liikkeelle laskema 100 miljoonan euron huonomman etuoikeuden velkainstrumentti oli kokonaan Sammon sijoitusportfoliossa. Lisäksi Sammon hallussa oli noin kolmasosa If Vahinkovakuutuksen 312 miljoonan euron huonomman etuoikeuden veloista. Topdanmarkin kolmesta yhteensä 1 750 miljoonan Tanskan kruunun arvoisesta lainasta noin 30 prosenttia on Sampo-konsernin yhtiöiden sijoitussalkuissa. Yksityiskohdat If Vahinkovakuutuksen, Topdanmarkin ja Mandatum Lifen liikkeelle laskemien huonomman etuoikeuden velkainstrumenteista esitetään yhtiöiden vastaavissa taulukoissa. Yksityiskohtaiset tiedot instrumenteista on saatavilla myös Sammon internetsivuilla osoitteessa www.sampo.com/publicdebt.

Ryhmän yhtiöistä vain Topdanmark laski liikkeelle vuonna 2017 huonomman etuoikeuden velkainstrumentteja. Tämä

400 miljoonan Tanskan kruunun laina luokiteltiin kuuluvaksi oman varallisuuden Tier 1 -luokkaan. Syyskuussa 2017 If Vahinkovakuutus Oy osti takaisin Tier 1 -varoihin luetun pääomalainan Sampo Oyj:ltä ja kuoletti sen ennen fuusioitumistaan If Skadeförsäkring Ab:n kanssa.

Sampo-ryhmän oma varallisuus pieneni 9 miljoonalla eurolla tilikauden 2017 aikana. Ylijäämä, jonka verran varat ovat velkoja suuremmat, kasvoi Topdanmark-konsolidaation sekä tilikauden voiton seurauksena, mutta Nordean oman varallisuuden erien sekä kasvaneiden aineettomien hyödykkeiden, joita ei sisällytetä SII-taseeseen, seurauksena oma varallisuus laski kokonaisuudessaan hieman. Johtuen matalammasta ryhmän SCR:stä, mikä oli seurausta Nordean pääomavaatimuksen laskusta, ryhmän hyväksyttävän oman varallisuuden suhde ryhmän SCR:ään kuitenkin nousi lievästi ollen 156 prosenttia (155 prosenttia). Ryhmätasolla ei ollut tilikauden aikana tekijöitä, jotka olisivat rajoittaneet oman varallisuuden saatavuutta tai siirrettävyyttä.

Sisäisiä arvioita vakavaraisuuden riittävydestä

Sammon sääntelyn mukaiset vakavaraisuussuhdeluvut 154 (FICO) ja 156 (Solvenssi II) prosenttia ovat suhteellisen alhaiset verrattuna moneen muuhun vakuutusryhmään. Rava-laki ei ota huomioon Sammon liiketoiminta-alueiden välisiä hajautushyötyjä ja vastaavasti Solvenssi II:ssa huomioidaan ainoastaan konsolidointiryhmän sisäinen riskien hajautushyöty. Siten osakkuusyhtiön kohdistuvaa riskien hajautushyötyä ei oteta lainkaan huomioon. Koska merkittävä osa pääoman käytöstä ja voitoista tulevat osakkuusyhtiö Nordealta, sen hajautushyödyn huomiotta

jättäminen vaikuttaa merkittävästi raportoituihin vakavaraisuussuhdelukuihin.

Sisällyttääkseen liiketoiminta-alueiden välisen hajautushyödyn konsernin vakavaraisuustarpeen arvioonsa, Sampo käyttää raportoitujen kvartaalitulosten välisiä korrelaatioita arvioidessaan riskien hajautushyötyjä rava-lain mukaisen vakavaraisuuden yhteydessä. Näiden muokkausten mukainen hajautettu Sampo-konsernin pääomavaade olisi 5 541 (5 571) miljoonaa euroa ja ryhmän vakavaraisuussuhde 199 (196) prosenttia.

Raportoitujen kvartaalitulosten korrelaatiot 2005 - 2017

Raportoitujen kvartaalitulosten korrelaatiot

Nordea/If	0,267
Nordea/Mandatum	0,147
Nordea/Topdanmark	0,366
If/Mandatum	0,854
If/Topdanmark	0,670
Mandatum/Topdanmark	0,687

Konsernin sisäisesti arvioitu hajautushyöty 31.12.2017

	FICO vakavaraisuus	Oikaistu FICO vakavaraisuus	Hajautushyöty
Ryhmittymän omat varat yhteensä	11 021	11 021	0
Omien varojen vähimmäisvaade, yhteensä	7 163	5 541	-1 622
Ryhmittymän vakavaraisuussuhde	154 %	199 %	45 %
Ryhmittymän vakavaraisuus	3 858	5 480	1 622

Kyseinen sisäisesti mukautettu vakavaraisuussuhdeluku on yhdenmukaisempi muiden vakuutusryhmien raportoimiin lukuihin. Suurimmalla osalla näistä vakuutusryhmistä pankkitoiminnan vaikutus ei ole yhtä merkittävä kuin Sammolla. Sisäisesti mukautetun konsernin vakavaraisuussuhdeluvun perusteella konsernin vakavaraisuus olisi vahva.

Kun Sampo arvioi ryhmän vakavaraisuutta perustuen **ryhmätasaisen pääomapuskurin riittävyteen**, katsotaan pääomapuskuri enemmän kuin riittäväksi seuraavien seikkojen johdosta:

- **Liiketoiminta-alueiden riittävän pääomituksen, hyvien tulosten ja alhaisen tulosvolatiliteetin ansiosta pääomapuskurin määrää ei ole tarvetta lisätä konsernitason.** If Vahinkovakuutus ja Nordean

pääomitus on vahva ja niiden kannattavuus on vakaalla tasolla. If Vahinkovakuutuksen omien varojen määrä ylläpidetään yhden A:n tavoiteluokitukseen perustuvaa pääomatasoa korkeammalla. Nordean pääoman määrään vaikuttavat ruotsalaiset säännökset, jotka ovat Euroopan tasolla yhdet tiukimmista. Lisäksi sekä If Vahinkovakuutus että Nordea ovat ylläpitäneet korkeaa kannattavuutta ja matalaa tulosten volatiliteettia. Sampo Oyj näkee yhtiöiden omat pääomapuskurit suhteellisen korkeina ja emoyhtiö tarvitsee vain vähäisen määrän, tai ei lainkaan, lisäpääomia kyseisten yhtiöiden osalta.

Mandatum Life on pienempi yhtiö kuin If Vahinkovakuutus ja Nordea ja sen oma varallisuus siirtymäsäännöksillä laskettuna on suhteellisen korkea pääomavaateeseen verrattuna. Yhtiön korkean

laskuperustekorona omaava vastuovelka pienenee vuosittain 200 miljoonalla eurolla. Näin ollen pääomatarve laskee ajan kuluessa.

Topdanmarkin tulos on ollut tasainen vuosien ajan ja se on riittävästi pääomitettu.

- Yhtiöillä on lisä**kapasiteettia laskea liikkeelle omaan varallisuuteen hyväksyttäviä instrumentteja** ja siten ylimääräisiä konsernitason pääomapuskureita ei tarvita.

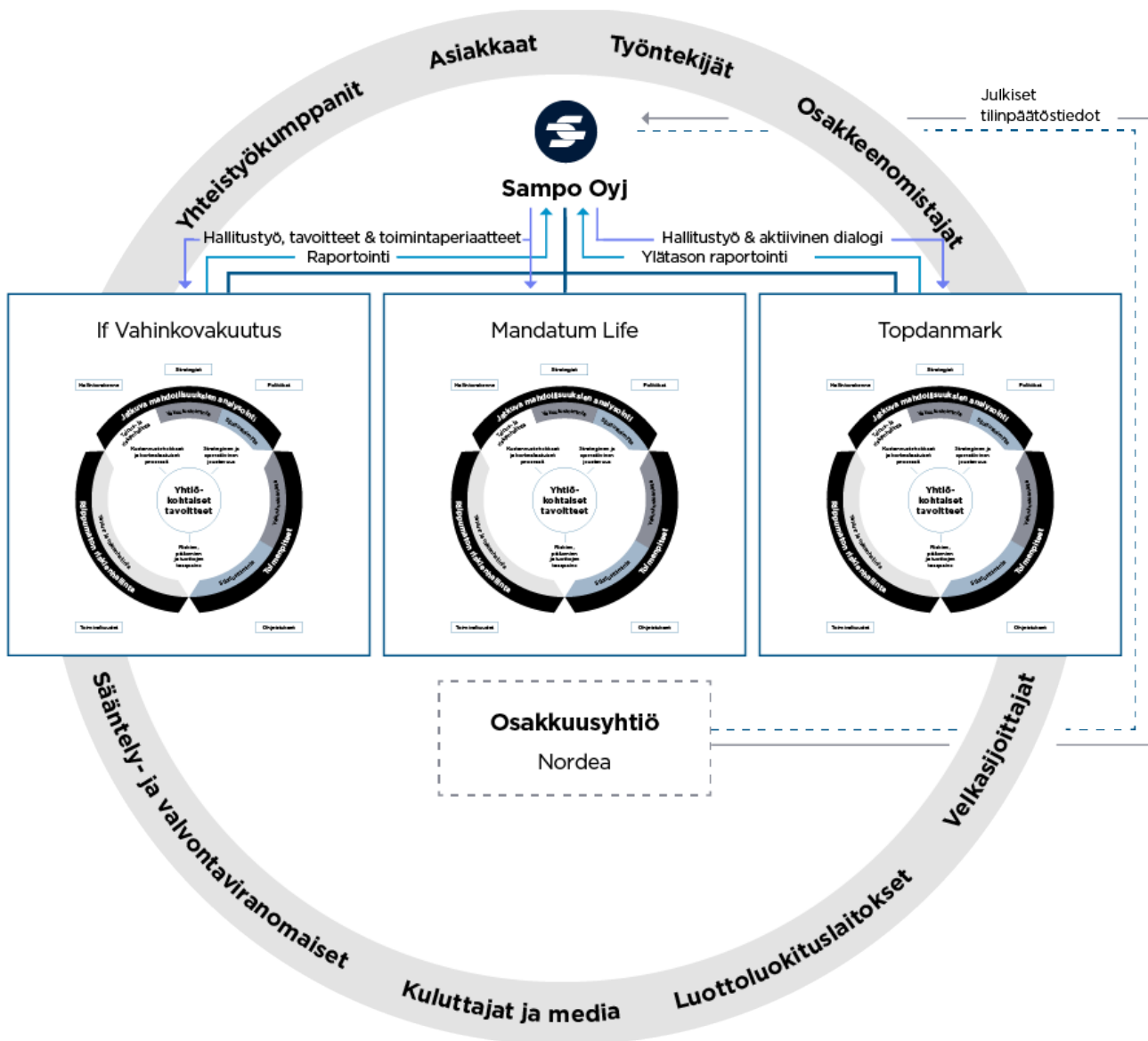
- **Konsernin liiketoiminnoista syntyy hajautushyötyä.** Kuten taulukosta Konsernin sisäisesti arvioitu hajautushyöty, 31.12.2017 käy ilmi, konsernin liiketoiminta-alueiden tulosten korrelaatiot ovat alhaisia. Erityisesti Nordean tulos on heikosti korreloitunut suhteessa If Vahinkovakuutuksen, Mandatum Lifen ja Topdanmarkin tuloksiin. Täten konserni hyötyy hajautuksesta.
- **Konsernin emoyhtiön kyky luoda likviditeettiä on riittävä.**

Liite 1: Sampo-konsernin ohjausperiaatteet ja riskienhallintaprosessi

Selkeät vastuut sekä yksinkertaiset ja matalat toiminnalliset rakenteet ovat Sampo-konsernin liiketoimintojen ja riskienhallinnan organisoiminnan peruseriaatteita. Vastuita ja toiminnallisia rakenteita, joita noudatetaan Sampo Oyj:ssä ja sen täysin omistamissa tytäryhtiöissä, kuten on havainnollistettu Sampo-konsernin ohjausrakenne -kuvassa, kuvataan seuraavissa kappaleissa. Mitä tulee Topdanmarkiin,

sen hallitus ja johto jakavat Sammon näkemyksen siitä, kuinka liiketoimintoja ja riskienhallintaprosessia tulisi ohjata asianmukaisesti, vaikka yhtiön tämän hetkiset ohjausmallit ja riskienhallintaprosessit eivät pohjautu suoraan Sampo-konserni käytäntöihin. Näin ollen Topdanmarkin nykyiset ohjausperiaatteet ja riskienhallintaprosessi eivät ole täysin yhteneväisiä seuraavaksi kuvatun kanssa.

Sampo-konsernin ohjausrakenne

Emoyhtiön ohjaus

Konsernin emoyhtiö Sampo ohjaa täysin omistamiaan tytäryhtiöitä asettamalla tavoitteet niiden pääomitukselle ja oman pääoman tuotolle (RoE) sekä määrittelemällä tytäryhtiöiden toiminnalle keskeiset reunaehdot konsernitason toimintaperiaatteiden avulla.

Tavoitteiden asettaminen: Sammon hallitus päättää tytäryhtiöiden oman pääoman tuottotavoitteet, jotka ovat tällä hetkellä 17,5 prosenttia sekä If Vahinkovakuutukselle että Mandatum Lifelle. Lisäksi If Vahinkovakuutuksen pitkän aikavälin tavoitteena on ylläpitää alle 95 prosentin yhdistettyä kulusuhdetta.

Emoyhtiö arvioi pääomituksen riittävyttä ja pääomarakenteen tarkoituksenmukaisuutta siten, kuin on esitetty kappaleessa ”[Pääomitus yhtiötasolla](#)”. Tähän analyysiin perustuen emoyhtiö arvioi, minkä suuruisia osinkoja tytäryhtiöt jakavat emoyhtiölle. Sampo-konsernissa operatiivisen toiminnan kannalta ylimääräinen pääoma pidetään emoyhtiö Sammossa, joka pääomittaa tytäryhtiöitä tarvittaessa.

Emoyhtiön hallitus päättää keskeisistä tytäryhtiöiden liiketoimintaa ja riskienhallintaa ohjaavista pääperiaatteista. Näistä merkittävimmät ovat Sampo-konsernin toimintaperiaatteet (Code of Conduct), riskienhallinnan periaatteet, palkitsemisperiaatteet ja compliance-periaatteet. Lisäksi on muita periaatteita, kuten tiedonantopolitiikka, joita noudattamalla pyritään ehkäisemään maine- ja compliance-riskkejä.

Sammon hallituksen päätöksiin yleisesti ja siten myös emoyhtiön antamaan ohjeistukseen vaikuttavat edellä mainittujen ohjeistusten ohella myös ulkoinen normiperusta ja eri sidosryhmien odotukset Sampo-konsernin toiminnasta. Lisätietoja Sampo-konsernin sidosryhmistä on saatavilla Toimintaperiaatteet-dokumentissa osoitteessa www.sampo.com/ohjausjarjestelma.

Tytäryhtiöiden toiminta ja riskienhallinta

Tytäryhtiöt järjestävät oman liiketoimintansa itsenäisesti ottaen huomioon liiketoimintansa erityispiirteet ja konsernitason ohjeistukset tavoitteiden, pääomituksen ja toimintaperiaatteiden suhteen. Sidoryhmien odotukset ja

ulkoinen sääntely vaikuttavat myös suoraan tytäryhtiöiden toimintaan.

Sampo-konsernin tytäryhtiöt päättävät itsenäisesti toimintansa hallintorakenteesta. Tytäryhtiöiden operatiivisella johdolla on laaja-alaista kokemusta vakuutustoimialalta sekä talous- ja riskienhallinnasta. Eri komiteoiden ja toimielinten jäsenet edustavat liiketoiminnan ja muiden toimintojen osaamista. Tytäryhtiöiden toimintaa valvovat kyseisen tytäryhtiön eri toimielimet ja viime kädessä hallitukset, joiden jäsenet ovat pääasiallisesti emoyhtiö Sammon tai Sampo-konsernin yhtiöiden ylimpään johtoon kuuluvia henkilöitä.

Koska emoyhtiössä laaditaan ainoastaan toimintaa koskevat pääperiaatteet, tytäryhtiöiden johdolla on päätösvalta ja vastuu huomioida tytäryhtiön oman toiminnan erityispiirteet yhtiökohtaisissa politiikoissa, limiiteissä, valtuutuksissa ja ohjeistuksissa.

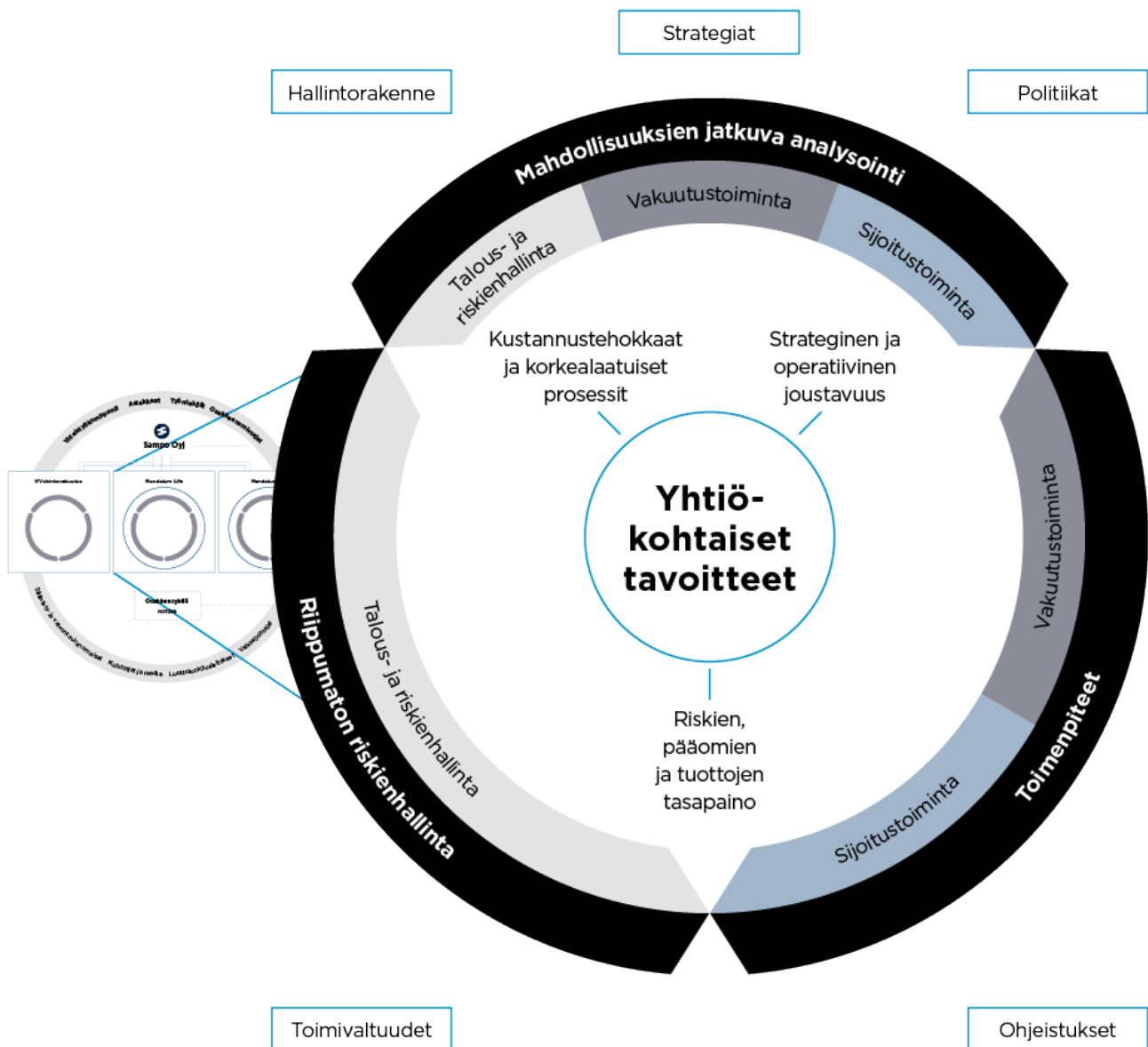
Operatiivisella tasolla tytäryhtiöt keskittyvät vakuutustoiminnan sekä talouden ja riskienhallinnan tehokkaaseen toimeenpanoon. Sijoituksia hallinnoidaan tytäryhtiöiden hallitusten hyväksymien sijoituspolitiikkojen mukaisesti. Emoyhtiö johtaa päivittäistä sijoitustoimintaa, mikä mahdollistaa samanaikaisesti tytäryhtiöiden sijoituspolitiikkojen tehokkaan toteuttamisen ja konsernitason sijoitusportfolioiden valvonnan.

Riskienhallintaprosessi on jatkuvaa toimintaa, josta osa on liiketoimintojen vastuulla ja osa riippumattomien riskienhallinnan asiantuntijoiden vastuulla. Vaikkakin liiketoimintojen ja riippumattoman riskienhallinnan vastuut ovat selkeästi eriytetty toisistaan Sampo-konsernissa, on näiden toimintojen välillä jatkuva keskusteluyhteys. Sampo-konserni on määritellyt sisäisen valvonnan politiikassaan erinäisten sisäisten sidoryhmien roolit ja vastuut.

Riskienhallinnan hallintomalli, riskipolitiikat, riskilimiitit ja toimivaltuudet eli rakenteet, joiden puitteissa riskejä otetaan ja valvotaan, ovat liiketoiminnasta riippumattomien tahojen vastuulla. Nämä rakenteet ovat edellytys riskienhallintaprosessin toiminnalle ja ne kuvastavat vakavaraisuustavoitteita ja riskinottohalukkuutta yleisesti.

Kuva Yhtiötasoinen taloudellisen ja riskienhallinnan prosessi esittää yhtiötason riskienhallinnan (i) edellytyksiä, (ii) tehtäviä ja (iii) tavoitteita.

Yhtiötasoinen taloudellisen ja riskienhallinnan prosessi

Riskienhallinnan onnistuneen järjestämisen kannalta keskeiset edellytykset ovat:

- Riskienhallinnan hallintomalli ja toimivaltuudet (lisätietoja [Riskienhallinnan hallintorakenne-osiosta](#)) ja selkeä vastuiden jako liiketoimintalinjojen ja riippumattomien toimintojen välillä
- Yhtiöiden omat riskipolitiikat ja tarkemmat riskienhallintaa koskevat ohjeistukset
- Varovaiset arvostus-, riskien mittausta- ja raportointiprosessit.

Riskienhallintaprosessiin sisältyvät tehtävät voidaan luokitella seuraavasti:

Riippumaton riskienhallinta

Talous- ja riskienhallintatoimintojen vastuulla on yksikäsitteisesti ylläolevien riskien hallinnan edellytysten määrittäminen. Lisäksi talous- ja riskienhallintatoimintojen vastuulla on operatiivisesti riippumaton mittausta ja valvonta sisältäen sekä toiminnan valvonnan yleisesti että virallisen kannattavuus-, riski- ja pääomituslaskennan. Esimerkkejä näistä vastuista ovat:

- Yksityiskohtainen riskiraportointi tytäryhtiöiden ja Sammon riskikomiteoille ja hallituksille
- Pääomatarpeen ja tosiasiallisen käytössä olevan pääoman sisäinen raportointi vähintään neljännesvuosittain

- Viranomaisten ja luottoluokittajien vaatimusten mukaisten pääomavaateiden ja pääomien raportointi sisäisesti neljännesvuosittain
- Sisäisten ja viranomaislaskennan mukaisten pääomitustunnuslukujen julkaisu neljännesvuosittain.

Jatkuva mahdollisuuksien ja riskien analysointi

Sekä liiketoiminnot että talous- ja riskienhallintatoiminnot tukevat aktiivisesti liiketoimintaa analysoimalla ja arvioimalla liiketoimintamahdollisuuksia jatkuvasti. Tämä voidaan nähdä erillisenä riskienhallintaprosessin vaiheena, sillä vakuutus- ja sijoitustoiminnot arvioivat päivittäin liiketoimintamahdollisuuksia ja erityisesti niiden riskituottosuhteita. Toisaalta talous- ja riskienhallintatoiminnoissa merkittävä osa ajasta käytetään riskien arviointiin ja pääomasuunnitteluun. Tämä mahdollisuuksien aktiivinen kartoitus näkyy esimerkiksi seuraavina lopputuloksina:

- Tunnistettuina liiketoimintamahdollisuuksina (esimerkiksi tuote- ja palvelukehitys ja investointimahdollisuudet) ja analyyseina niiden tuottopotentiaaleista ja pääomatarpeista
- Sisäisen ja ulkoisen osingonjaon suunnitelmina
- Aloitteina hybridi- tai seniorilainojen liikkeeseen laskemiseksi.

Toimenpiteet

Toimenpiteet, eli vakuutus- ja sijoitustoiminnan varsinaiset liiketoimintatransaktiot, toteutetaan annettujen toimivaltuuksien, riskipolitiikkojen ja muiden ohjeistuksien mukaisesti. Nämä toimenpiteet ovat liiketoimintojen ja keskitettyjen toimintojen, kuten esimerkiksi sijoitustoiminnon, vastuulla. Pääomituksen ja likviditeettiasemaan liittyvät toimet kuuluvat tähän tehtäväkokonaisuuteen. Sampo-konsernissa ennakoivat toimet kannattavuuden, riskien ja pääoman hallinnan osalta nähdään tärkeimpänä riskien- ja pääomanhallintaprosessin vaiheena. Tästä johtuen riskipolitiikat, limiitit ja päätöksentekovaltuudet asetetaan siten, että ne yhdessä tulostavoitteiden kanssa mahdollistavat liiketoiminta- ja sijoitusyksiköitä ottamaan tarkkaan harkittuja riskejä. Esimerkkejä toimenpiteistä ovat mm. seuraavat:

- Vakuutus sopimusten hinnoittelu ja sijoitustransaktioiden toteutus
- Osinkojen maksut, omien osakkeiden takaisinostot, hybridi- ja seniorilainojen liikkeelle laskut
- Johdannais- ja jälleenvakuutustransaktioiden toteutus

- Liiketoimintojen hankinnat ja liiketoiminnoista luopumiset.

Edellä mainittujen tehtävien laadukas toteuttaminen edesauttaa riskienhallintaprosessin kolmen keskeisen tavoitteen saavuttamista:

Riskien, pääomien ja tuottojen tasapaino

- Tulokseen vaikuttavat ja muut merkittävät riskit on tunnistettu, arvioitu ja analysoitu.
- Pääomitus on riittävä suhteessa liiketoimintaan liittyviin riskeihin ja strategiaan riskeihin huomioiden liiketoimintojen ennakoitu kannattavuus.
- Riskinkantokyky on kohdennettu liiketoiminta-alueille strategian mukaisesti.
- Vakuutusriskit on hinnoiteltu niiden luontaisen riskitason mukaisesti, sijoitustoiminnan odotetut tuotot ja riskit ovat tasapainossa ja seuraamusriskejä on pienennetty riittävästi.

Kustannustehokkaat ja korkealaatuiset prosessit

- Asiakaspalvelu ja sisäiset operatiiviset prosessit ovat tehokkaat ja laadukkaat.
- Päätöksenteko perustuu tarkkaan, riittävään ja ajantasaiseen tietoon.
- Toiminnan jatkuvuus varmistetaan ja epäjatkuvuustilanteissa toipuminen on nopeaa ja kattavaa.

Strateginen ja operatiivinen joustavuus

- Ulkoiset riskitekijät ja mahdolliset strategiset riskit on tunnistettu ja yhtiö on pääomarakenteen ja johtamisen näkökulmasta hyvässä asemassa reagoimaan muutoksiin liiketoimintaympäristössä.
- Yhtiörakenne, osaaminen ja prosessit yhtiöissä mahdollistavat tarvittavien muutosten tehokkaan toimeenpanon.

Kun edellä mainitut tavoitteet saavutetaan, riskienhallinta vaikuttaa positiivisesti oman pääoman tuottoon ja lieventää vuosittaisia kannattavuuden vaihteluja.

Riskienhallintaprosessi nähdään siten Sammon omistaja-arvon luomisen yhtenä tekijänä.

Emoyhtiön valvonta ja toiminta

Sampo tarkastelee konsernia liiketoimintaportfoliona ja toimii aktiivisesti erityisesti konsernin pääomitukseseen sekä emoyhtiön pääomarakenteeseen ja likviditeettiin liittyvissä asioissa.

Emoyhtiö Sampo tarkastelee neljännesvuosittain Sampo-konsernin toimintaa sekä yhtiö- että konsernitasolla perustuen tytäryhtiöiden ja osakkuusyhtiön raportointiin. Osakkuusyhtiöiden osalta tieto perustuu kuitenkin julkisesti saatavilla olevaan materiaaliin ja on siten vähemmän yksityiskohtaista. Tytäryhtiöitä koskeva raportointi Sammon hallitukselle ja tarkastusvaliokunnalle perustuu valtaosin tytäryhtiöiden tuottamaan raportointiin. Raportointi keskittyy erityisesti riskien, pääomituksen ja kannattavuuden väliseen tasapainoon. Emoyhtiö vastaa omia toimintojaan koskevasta raportoinnista. Täysin omistetuista tytäryhtiöistä saatava raportointi on tarkemmalla tasolla kuin Topdanmarkin raportointi.

Konsernitasolla keskeisimmät painopistealueet ovat mahdolliset konserniyhtiöiden toiminnasta aiheutuvat riskikeskittymät samoin kuin konsernin pääomitus ja emoyhtiön kyky luoda likviditeettiä. Lisäksi emoyhtiössä ennustetaan ja analysoidaan konserniyhtiöiden tulosta, riskejä ja pääomitusta perustuen yhtenäisiin skenaarioihin, jolloin yhtiökohtaiset tulokset ovat yhdistettävissä konsernitasolla.

Yllä kuvattuun alakonsernitason sekä Sampo-konsernin sisäiseen työhön perustuen Sampo-konserni valmistelee vuosittain tai useammin, jos tarvetta, yhden riski- ja vakavaraisuusarvio -dokumentin ("Single ORSA" -raportti). Single ORSA -dokumentilla on käytännössä sama rakenne ja sisältö kuin vuosineljänneksittäin tapahtuvalla tarkastusvaliokunnan raportoinnilla. Sisällön keskeisimpänä erona on konsernin laajuinen vakavaraisuusennuste, jota ei

tavallisesti sisällytetä vuosineljänneksittäin tapahtuvaan raportointiin.

Sammon hallitus päättää kyseisiin yhtiö- ja konsernitasoihin tietoihin perustuen konsernin pääomituksesta sekä antaa ohjeistuksia emoyhtiön pääomarakenteeseen ja likviditeettivarantoihin liittyen. Sammon pääasiallisena tavoitteena on ylläpitää varovaista pääomarakennetta ja riittävää likviditeettiä, jotta yhtiö kykenee järjestämään rahoitusta strategiaan hankkeisiin tarvittaessa. Vahva likviditeetti ja kyky hankkia rahoitusta ovatkin keskeisiä tekijöitä Sampo-konsernin strategisen joustavuuden ylläpidossa.

Riskienhallinnan hallintorakenne

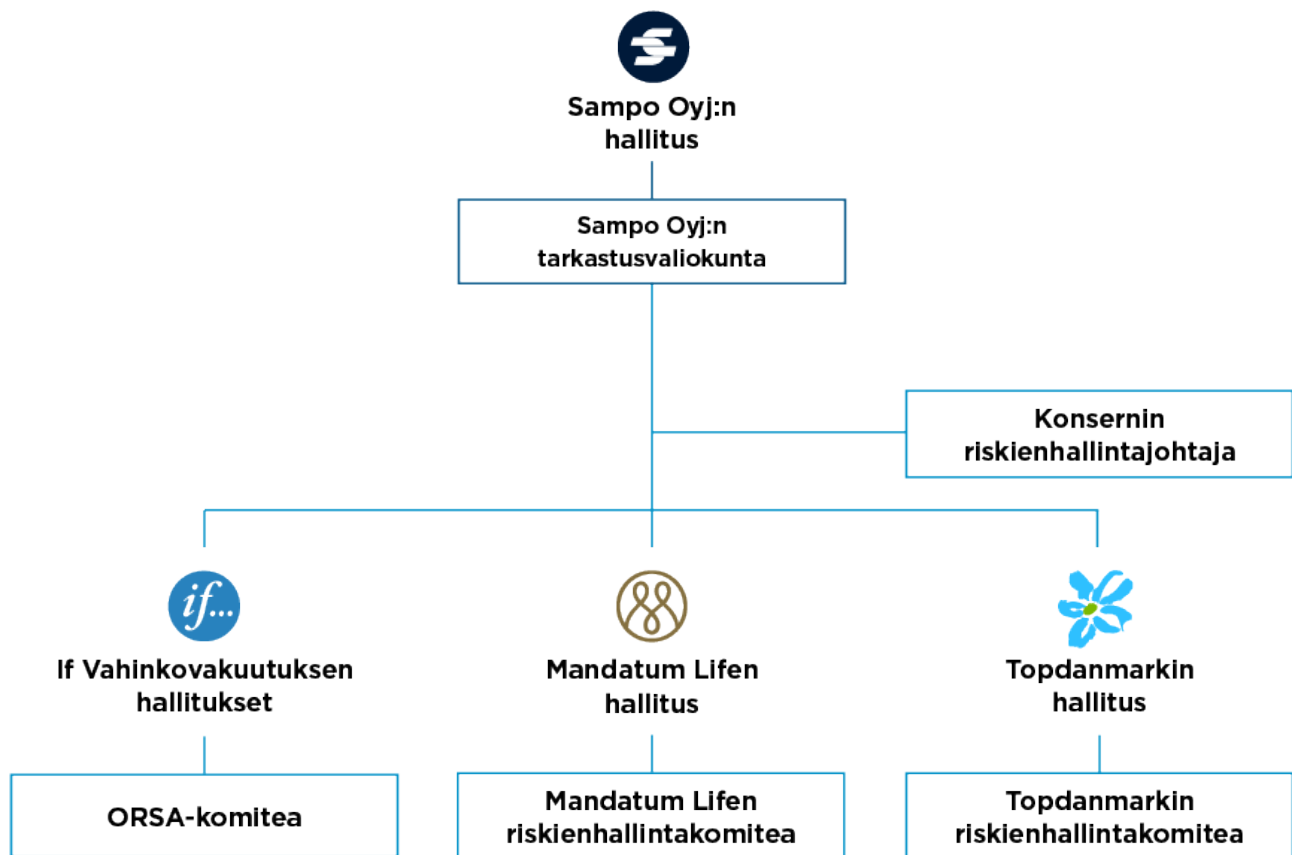
Tässä luvussa kuvataan Sampo-konsernin ja sen tytäryhtiöiden hallintorakennetta riskienhallinnan näkökulmasta. Yksityiskohtaisempi kuvaus Sampo-konsernin hallinnointirakenteesta ja sisäisestä valvonnasta on esitetty [Hallinnointi-luvussa](#).

Riskienhallinnan hallintorakenne konsernitasolla

Sammon hallitus on vastuussa siitä, että konsernin riskejä hallitaan ja valvotaan asianmukaisesti. Emoyhtiön hallitus määrittää tytäryhtiöiden taloudelliset ja pääomitusta koskevat tavoitteet ja hyväksyy konsernitasoiset periaatteet, jotka ohjaavat tytäryhtiöiden toimintaa. Tytäryhtiöiden riskipositiot ja pääomitusraportit yhdistellään konsernitasolla vuosineljänneksittäin ja raportoidaan Sammon hallitukselle ja tarkastusvaliokunnalle.

Eri hallintoelinten raportointivastuut konsernitasolla on esitetty Sampo-konsernin riskienhallinnan hallintorakenne - kuvassa.

Sampo-konsernin riskienhallinnan hallintorakenne

Tarkastusvaliokunta vastaa hallituksen nimissä Sampo-konsernin riskienhallinnan periaatteiden ja niihin liittyvien ohjeistuksien laatimisesta. Tarkastusvaliokunta varmistaa, että konsernin eri toiminnot noudattavat kyseisiä ohjeistuksia, valvoo Sampo-konsernin riskejä ja riskikeskittymiä sekä valvoo, että riskienhallinta on laadukasta ja kattavaa konserniyhtiöissä. Tarkastusvaliokunta valvoo myös riskipolitiikkojen toteuttamista, pääomistusta sekä riskien ja tuottojen kehittymistä. Vähintään kolme tarkastusvaliokunnan jäsenistä tulee valita niistä hallituksen jäsenistä, jotka eivät toimi Sampo-konsernin johdossa ja jotka ovat riippumattomia yhtiöstä. Tarkastusvaliokunta kokoontuu neljännesvuosittain.

Konsernin riskienhallintajohtaja on vastuussa riskienhallinnan asianmukaisuudesta konsernitason tasolla. Riskienhallintajohtajan tehtävänä on valvoa Sampo-konsernin riskejä kokonaisuutena sekä koordinoida ja seurata tytäryhtiöiden ja konsernin riskienhallintaa.

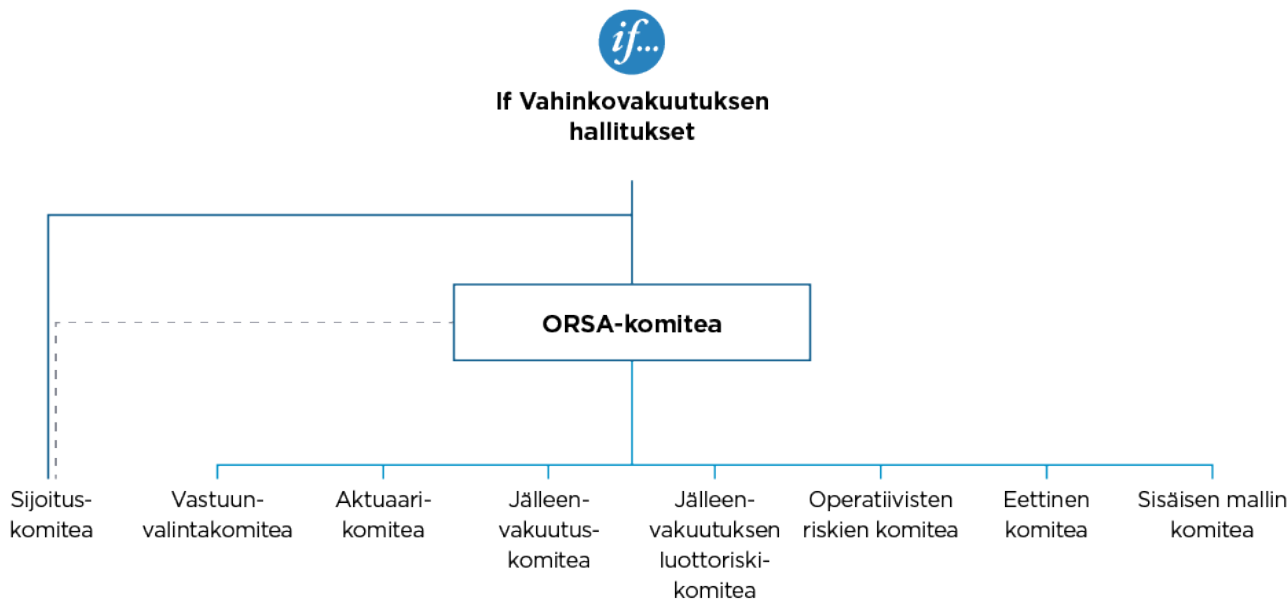
If Vahinkovakuutuksen ja Mandatum Lifen hallituksilla on omien yhtiöidensä ylimpinä päätöksentekijöinä kokonaisvaltainen vastuu If Vahinkovakuutuksen ja Mandatum Lifen riskienhallintaprosesseista. Hallitukset nimittävät If Vahinkovakuutuksen ORSA-komitean ja Mandatum Lifen riskienhallintakomitean sekä vastaavat riskienhallintaan liittyvien politiikkojen, periaatteiden ja ohjeiden muutostarpeiden tunnistamisesta.

Riskienhallinta If Vahinkovakuutuksessa

Hallituksien tärkein riskienhallinnan väline on riskienhallinnan politiikat ja ohjeistukset. Osana tehtäviään hallitukset hyväksyvät riskienhallintapolitiikan ja muut riskienhallinnan dokumentit, saavat riskienhallintajohtajalta ja toimitusjohtajilta riskiraportteja, osallistuvat aktiivisesti

ennakoivaan riski- ja vakavaraisuusarviointiin sekä varmistavat, että riskienhallinta ja -seuranta toimivat asianmukaisesti ja tehokkaasti. Eri hallintoelinten raportointivastuut If Vahinkovakuutuksessa on esitetty If Vahinkovakuutuksen riskienhallinnan hallintorakenne -kuvassa.

If Vahinkovakuutuksen riskienhallinnan hallintorakenne

If Vahinkovakuutuksen riski- ja vakavaraisuuskomitea ("ORSA-komitea") avustaa If Vahinkovakuutuksen toimitusjohtajia täyttämään riskienhallintaprosessiin liittyvät velvoitteensa. ORSA-komitea seuraa eri riskienhallinnan komiteoiden, tukitoimintojen ja linjaorganisaation raportointiin liittyen. Lisäksi ORSA-komitea valvoo, että If Vahinkovakuutuksen lyhyen ja pitkän aikavälin kokonaisriskiprofiili on linjassa riskistrategian ja vakavaraisuusvaatimusten kanssa. Riskienvalvontatoiminto on vastuussa riskienvalvontatoimintojen koordinoinnista hallitusten ja toimitusjohtajien toimeksiannosta.

Vastuu riskien tunnistamisesta, arvioimisesta, kontrollista ja hallinnasta on linjaorganisaatioilla. Keskeisille riskialueille on omat komiteansa ja niiden vastuulla on valvoa ja kontrolloida, että riskejä hallinnoidaan hallitusten ohjeistuksia noudattaen. If Vahinkovakuutuksen eri riskikomiteoilla ei ole päätöksentekovaltuuksia.

Jokaisen riskialueen politiikka määrittelee rajoitukset ja limiitit, joiden tehtävänä on varmistaa, että riskitasot noudattavat aina If Vahinkovakuutuksen riskienottohalukkuutta ja pääoman riittävytyteen liittyviä rajoitteita. Komiteoiden tehtävänä on myös valvoa

politiikkojen tehokkuutta ja osallistua niiden muutoksiin ja päivityksiin tarvittaessa.

Riskikohtaisten komiteoiden lisäksi riskienhallinnan hallintorakenteeseen kuuluu kaksi muuta komiteaa. Niiden vastuut on määritelty seuraavasti:

- Eettinen komitea keskustelee ja koordinoi eettisiä kysymyksiä If Vahinkovakuutuksessa. Komitea antaa suosituksia eettisissä asioissa ja tekee ehdotuksia eettistä käyttäytymistä koskevaan politiikkaan tehtävistä muutoksista. Komitean puheenjohtajan vastuulla on raportoida eettisistä riskeistä ja muista komitean käsittelemistä asioista.
- Sisäisen mallin komitean tehtäviä on tunnistaa mahdollisten mallimuutosten lähteet ja antaa komitean puheenjohtajalle mielipiteensä siitä, miten mahdollisia muutoksia on arvioitu ja luokiteltu sekä muista validointitoimenpiteistä tai sisäisen mallin kehittämisestä. Näiden tehtävien lisäksi komitea keskustelee ja analysoi muista komiteoista saatuja sisäiseen malliin liittyviä tietoja sekä seuraa sisäisen mallin käyttöä ja kehitystoimenpiteitä.
- If Vahinkovakuutuksella on myös Compliance-komitea, joka toimii neuvonantajana toimielimenä compliance-

johtajalle compliance-kysymyksissä. Toimielimen tehtävänä on varmistaa compliance-riskin ja siihen liittyvien toimenpiteiden kokonaisvaltainen tarkastelu If Vahinkovakuutuksessa.

Riskienhallinta Mandatum Lifessa

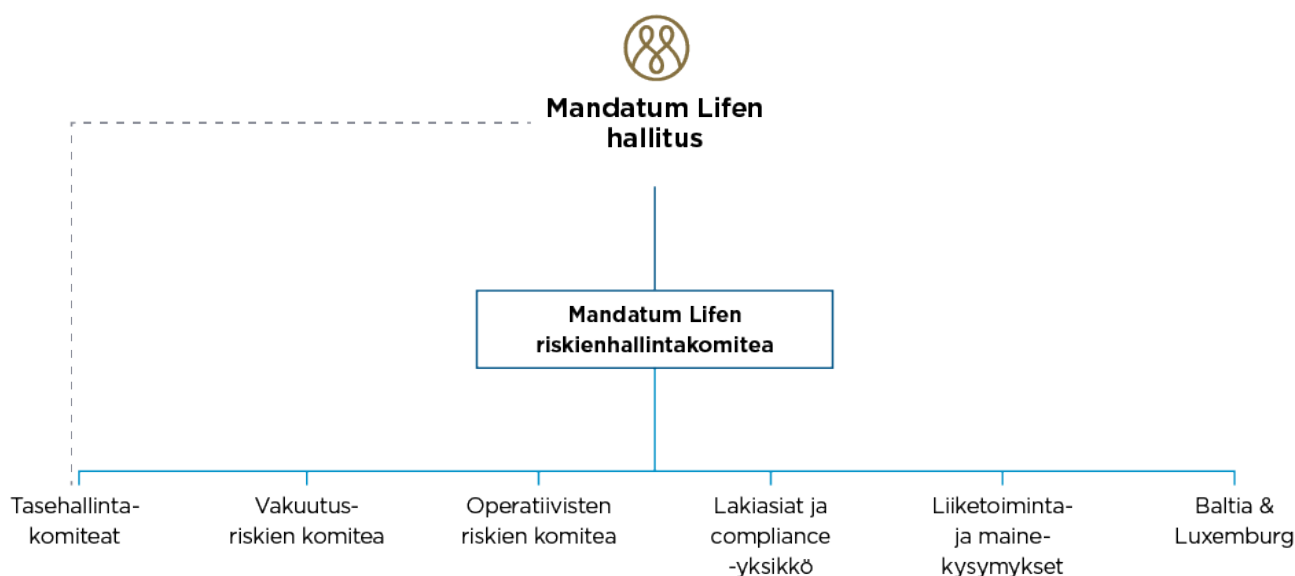
Mandatum Lifen hallitus vastaa riskienhallinnasta ja sisäisen valvonnan riittävydestä. Hallitus vahvistaa vuosittain riskienhallintasuunnitelman, sijoituspolitiikan ja muut riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan ohjeet.

Mandatum Lifen toimitusjohtajalla on kokonaisvastuu riskienhallinnan toteuttamisesta hallituksen ohjeiden

mukaisesti. Toimitusjohtaja on kaikkia Mandatum Lifen riskejä koordinoivan ja valvovan riskienhallintakomitean puheenjohtaja. Riskit jaetaan pääryhmiin, jotka ovat vakuutusriskit, markkinariskit, operatiiviset riskit, juridiset ja compliance-riskit sekä liiketoiminta- ja maineriskit. Jokaisella riskialueella on oma erikoistunut komiteansa tai yksikkönsä ja oma vastuuhenkilönsä riskienhallintakomiteassa.

Keskeisten hallintoelinten raportointivastuut Mandatum Lifessa on esitetty Mandatum Lifen riskienhallinnan hallintorakenne -kuvassa.

Mandatum Lifen riskienhallinnan hallintorakenne

Erikseen kuvattujen riskikomiteoiden lisäksi compliance-riskien ja Baltian tytäryhtiöiden riskienhallinnan tehtävät on järjestetty seuraavasti:

- Lakiasiat ja compliance -yksikkö hoitaa lain ja säännösten noudattamiseen liittyviä asioita ja yksikön johtaja on riskienhallintakomitean jäsen.
- Baltian tytäryhtiöllä on omat riskienhallinnan menettelytavat. Kaikki suurimmat riskitapahtumat

raportoidaan myös Mandatum Lifen riskienhallintakomitealle.

- Sisäinen tarkastus varmistaa tarkastussuosituksen avulla riittävien sisäisten kontrollien olemassaolon ja laatii hallitukselle vuosittain sisäisen tarkastuksen katsauksen.

Riskienhallinta Topdanmarkissa

Topdanmarkin politiikkana on suojautua yhtiön liiketoiminnasta aiheutuvia riskejä vastaan tai rajoittaa riskit sellaiselle tasolle, että yhtiö voi ylläpitää normaalit toimintonsa sekä toteuttaa suunnitellut toimenpiteet toimintaympäristön erittäin epäedullisista tapahtumista huolimatta. Tämän politiikan seurauksena yhtiö on usean vuoden ajan tunnistanut ja pienentänyt tai poistanut riskejä, jotka voisivat mahdollisesti aiheuttaa suurempia tappioita kuin Topdanmark on arvioinut hyväksyttäväksi. Hallitus päättää yleiset riskipolitiikat ja limiitit. Sisäinen tarkastus raportoi hallitukselle ja se raportoi muun muassa havainnoista koskien näitä riskipolitiikkoja ja limiittejä.

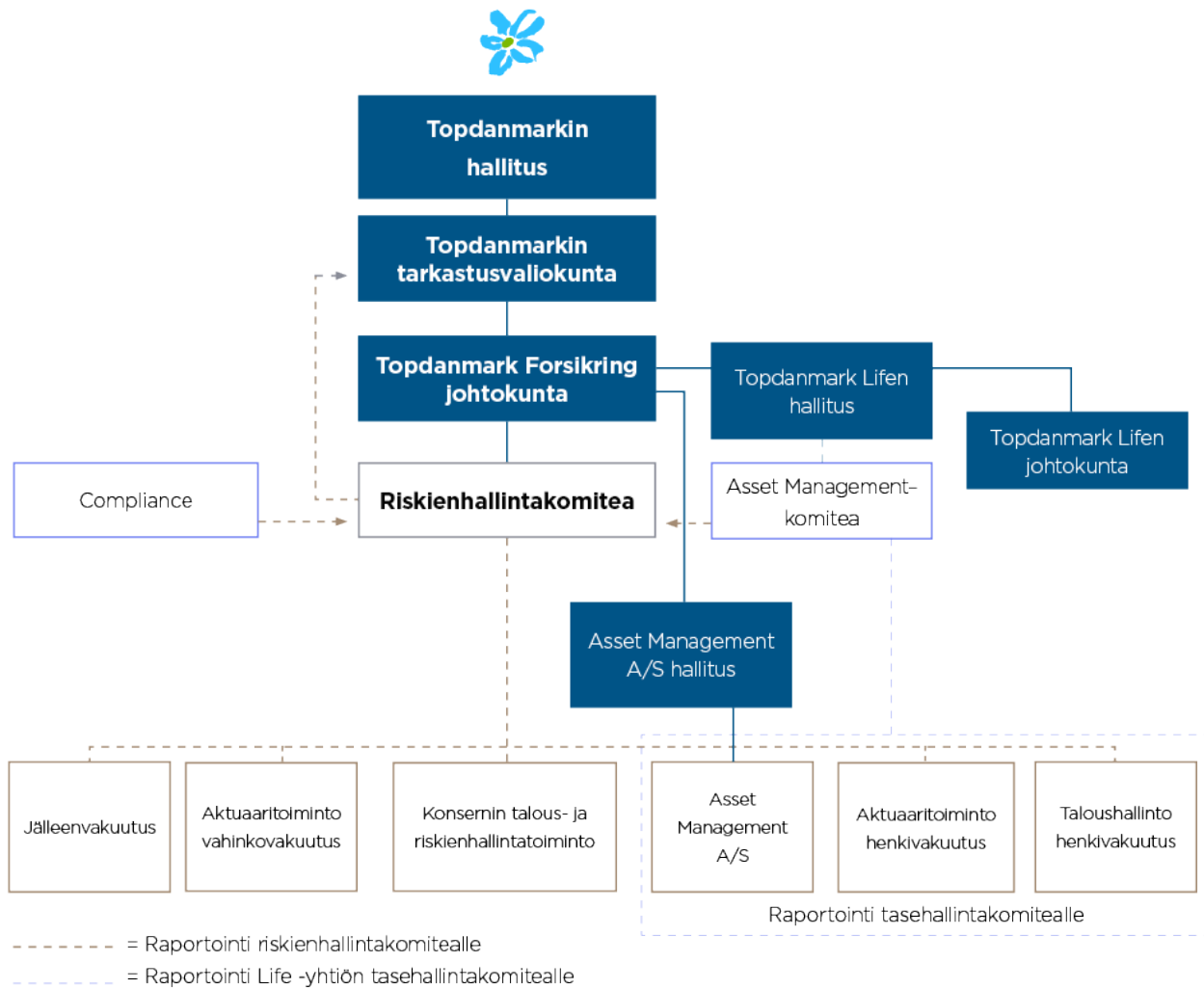
Topdanmarkin riskienhallintatoiminto tunnistaa, arvioi ja mittaa riskejä. Se raportoi Riskikomitealle, joka on vastuussa riskipolitiikoista, riskilimiiteistä, vakavaraisuuslaskennasta, pääomasuunnitelmista, Topdanmarkin ORSasta sekä

vahinkovakuutusriskien sisäisestä mallista. Riskikomitean jäseninä ovat konsernin talousjohtaja, Compliance-toiminnon johtaja sekä johtajat tärkeimmiltä riskiliiketoiminta-alueilta, joita ovat: Sijoitushallinto, Tilastolliset palvelut, Jälleenvakuutus, Talous, Henkivakuutuksen aktuaaripalvelut ja Henkivakuutuksen talous. Riskikomitea raportoi ja tekee suosituksia hallitukselle johtokunnan välityksellä.

Riskikomitea on perustanut Mallikomitean, joka vastaa Topdanmarkin vahinkovakuutusportfolion sisäisen mallin kehittämisestä ja käytöstä. Mallilla arvioidaan tuloskehitystä stokastisesti simuloiden eri skenaarioissa. Mallia käytetään muun muassa jälleenvakuutusohjelman optimoinnissa, pääomavaateen ja pääomakustannuksen laskennassa sekä ennusteiden tasapainottamisessa.

Eri hallintoelinten raportointivastuut on esitetty Topdanmarkin riskienhallinnan hallintorakenne -kuvassa.

Topdanmarkin riskienhallinnan hallintorakenne

Riskienhallintatoiminto toteuttaa vuosittain ORSA-prosessin, jossa tunnistetaan liiketoimintaan liittyvät riskit, mitataan näitä riskejä ja kootaan niistä tietoja riskirekisteriin. Lisäksi vakavaraisuuslaskennan periaatteet ja riskienhallinnan

prosessi tarkistetaan sekä päivitetään samassa yhteydessä. Laadittu ORSA-raportti, riskirekisteri ja riskienhallinnan prosessi käytiin läpi hallituksen seminaarissa syksyllä 2017.

Liite 2: Riskien määritelmät

Vakuutusriskit

Yleisesti ottaen sekä vakuutusvelkojen kirjanpitoarvo (vastuovelka) että niiden taloudellinen arvo riippuvat (i) tulevien korvauskulujen suuruudesta ja ajoituksesta liikekulut mukaan lukien sekä (ii) koroista, joita käytetään näiden korvausten diskonttaamisessa tähän päivään.

Ensimmäinen ylläolevista tekijöistä on vakuutusriskien lähde ja toinen tekijä vaikuttaa koko taseen korkorisktiin.

Vakuutusriski voidaan yleisesti määritellä arvonmuutoksena, joka johtuu sopimuksellisten veloitteiden lopullisten kulujen poikkeamisesta alun perin arvioiduista velvoitteista. Näin ollen korvauskulujen hinnoittelu- tai varausolettamien erotessa toteutuneista kuluista vakuutusriski toteutuu poikkeamina odotetusta korvauskulujen määrästä tai vakuutusvelkojen odottamattomana arvon muutoksena.

Vastuuelkaan ja vakuutusvelkojen taloudelliseen arvoon liittyy aina tietty määrä epävarmuutta, sillä ne perustuvat arvioihin tulevien korvauskulujen suuruudesta, ajoittumisesta ja toteutumistiheydestä. Vastuuelkaan liittyvä epävarmuus on tavallisesti suurempi uusissa

vakuutuslajeissa, joista ei ole vielä olemassa kattavia niin sanottuja run off -tilastoja, sekä vakuutuslajeissa, joissa vahingon lopullisen korvausmenon selviäminen kestää kauan. Esimerkkejä jälkimmäisistä vakuutuslajeista vahinkovakuutuksessa ovat lakisääteinen tapaturmavakuutus, liikennevakuutus sekä vapaaehtoiset vastuu- ja tapaturmavakuutukset. Lähtökohtaisesti suurin osa henkivakuutus tuotteista sisältää myös jälkimmäisiä ominaisuuksia. Henkivakuutus sopimukset ovat myös alttiina vakuutuksenottajien käyttäytymisessä tapahtuville muutoksille, koska vakuutuksenottajat voivat muuttaa maksamiensa preemioiden maksuintensiteettiä tai päättää olemassa olevan sopimuksensa.

Vahinkovakuutustoiminnan riskit

Vahinkovakuutusriskit jaetaan usein vakuutusmaksu- ja katastrofiriskeihin sekä vastuuelkariskeihin, jotta erotetaan voimassa oleviin sopimukseen liittyviin tuleviin vahinkoihin ja jo sattuneisiin vahinkoihin liittyvät riskit kuten on havainnollistettu alla kuvassa Vahinkovakuutustoiminnan riskit.

Vakuutusmaksu- ja katastrofiriski

Vakuutusmaksuriski liittyy tuleviin korvauksiin ja se aiheutuu vahinkotapahtumista, jotka eivät ole tapahtuneet tilinpäätöshetkeen mennessä. Toteutuvien vahinkotapahtumien toteutumistiheydessä, suuruudessa ja ajoituksessa voi olla eroja ennakoituihin verrattuna ja siten korvausten määrä voi erota ennakoituista korvausten määrästä. Näiden seurauksena tulevat korvauskulut ylittävät ennakoitun tason, mistä aiheutuu tappioita tai epäedullisia muutoksia vakuutusvelkojen arvoissa.

Katastrofiriski voidaan nähdä vakuutusmaksuriskin äärimmäisenä toteutumana. Se on riski harvoin sattuvista, vaikutuksiltaan vakavista tai poikkeuksellisista tapahtumista, joita ovat esimerkiksi luonnonkatastrofit, joiden hinnoittelu ja oletukset varauksia tehtäessä sisältävät merkittävä epävarmuutta. Tällaiset tapahtumat voivat johtaa siihen, että toteutuneet korvaukset poikkeavat merkittävästi odotetuista kokonaiskorvauksista, jonka seurauksena syntyy tappioita tai epäedullisia muutoksia vakuutusvelkojen arvoissa.

Vastuuelkariski

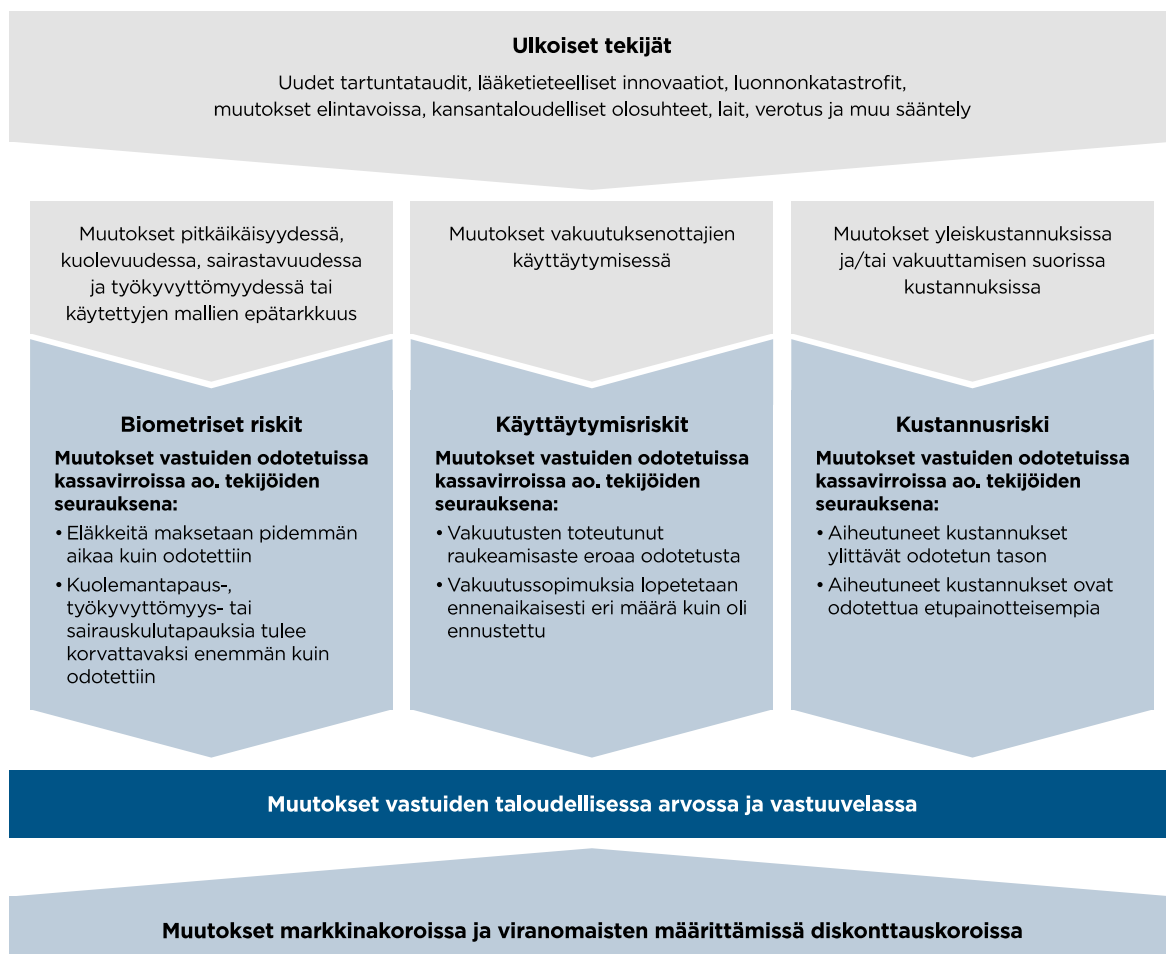
Vastuuelkariski liittyy jo tapahtuneisiin vahinkoihin, ja on seurausta tilinpäätöspäivänä tai tätä ennen tapahtuneista

vahingoista. Lopullinen korvauskulujen suuruus, toistumistiheys ja maksuajankohdat voivat erota etukäteen oletetuista. Näiden seurauksena vastuuelvat eivät ole riittäviä kattamaan jo sattuneiden vahinkojen korvauskuluja ja siitä on seurauksena tappioita tai epäedullisia muutoksia vakuutusvelkojen arvoissa.

Muuttamisriski sisältyy vastuuelkariskiinkin ja se voidaan määritellä riskinä tappiosta tai epäsuotuisina muutoksina vakuutus- tai jälleenvakuutusvelkojen arvossa, joka johtuu eläkevarausten muutosintensiteetin tason, trendin tai volatiliiteetin muuttumisesta. Muutosintensiteetin vaihtelun syynä voivat olla lainsäädännön muutokset tai vakuutetun terveydentilan muutokset.

Henkivakuutustoiminnan riskit

Henkivakuutusvelkojen arvo on herkkä sekä vastuunvalintariskeille että korkoriskeille. Vastuunvalintariskit sisältävät biometrisiä riskejä, vakuutuksenottajien käyttäytymiseen liittyviä riskejä ja kustannusriskejä kuvassa Henkivakuutustoiminnan riskit esitetyn mukaisesti.

Biometriset riskit

Biometriset riskit ovat riski siitä, että yhtiön olisi maksettava enemmän kuolemantapaus-, työkyvyttömyys- tai sairauskulukorvauksia kuin odotettiin, tai että eläkevakuutuksissa eläkkeitä on maksettava vakuutetuille pidempään (pitkäikäisyysriski) kuin yhtiö ennakoi vakuutusten alkuperäisellä hinnoitteluhetkellä.

Henkivakuutustoiminnassa, kuten vahinkovakuutustoiminnassakin, katastrofitapahtumat sisältävät sekä harvinaisia yksittäisiä tapahtumia tai tapahtumaketjuja, yleensä lyhyen ajanjakson aikana, että vieläkin harvemmin pitkäkestoisia tapahtumia. Katastrofiriski, eli toisin sanoen biometrisen riskin ääritapaus toteutuu, kun yksittäinen suuren kokoluokan tapahtuma johtaa merkittävään eroavaisuuteen korvausten määrässä verrattuna odotettuun.

Vakuutusnottajien käyttäytymiseen liittyvät riskit ja kustannusriski

Käyttäytymisriskit syntyvät vakuutusnottajien käyttäytymiseen liittyvästä epävarmuudesta.

Vakuutusnottajilla on oikeus lopettaa vakuutusmaksujen maksaminen (raukeamisriski) ja heillä saattaa olla mahdollisuus lopettaa vakuutussopimus enneaikaisesti (takaisinostoriski).

Yhtiö on altistunut lisäksi kustannusriskille, joka syntyy silloin, kun aiheutuneiden kustannusten ajoitus ja/tai määrä eroavat hinnoittelun hetkellä odotetusta. Tämän seurauksena alun perin oletetut kuormitukset eivät välttämättä riitä kattamaan toteutuneita kuluja.

Vastuuvelan diskonttausriskiin liittyvä riski

Vastuuvelan diskonttausriskiin liittyvä riski on merkittävin vastuuvelan riittävyteen liittyvä riski. Sopimuksiin sisältyvä laskuperustekorko on päätetty koko sopimusajalle. Tämän johdosta markkinakorkojen ja odotettujen sijoitustuottojen laskiessa saatetaan joutua tilanteeseen, jossa vastuuvelkaa on täydennettävä.

Markkinariskit

Markkinariskeillä viitataan yleisesti rahoitusvarojen ja -velkojen markkina-arvojen sekä vakuutusvelkojen markkinaehtoisten arvojen muutosten aiheuttamiin vaihteluihin yhtiön tuloksessa ja pääomassa. Muutokset markkina-arvoissa sekä vakuutusvelkojen markkinaehtoisissa arvoissa johtuvat muutoksista markkinatekijöissä kuten koroissa, inflaatiossa, valuuttakursseissa luottoriskimarginaaleissa ja osakehinnoissa.

Lisäksi markkinariski sisältää myös riskin heikentyvästä markkinalikviditeetistä, joka ilmenee kasvavana osto- ja myyntinoteerausten erona, ja riskin odottamattomista muutoksista saamista takaisinmaksuaikataulujen suhteen. Molemmista tapauksissa sijoitusportfolioiden rahoitusinstrumenttien markkina-arvot voivat muuttua.

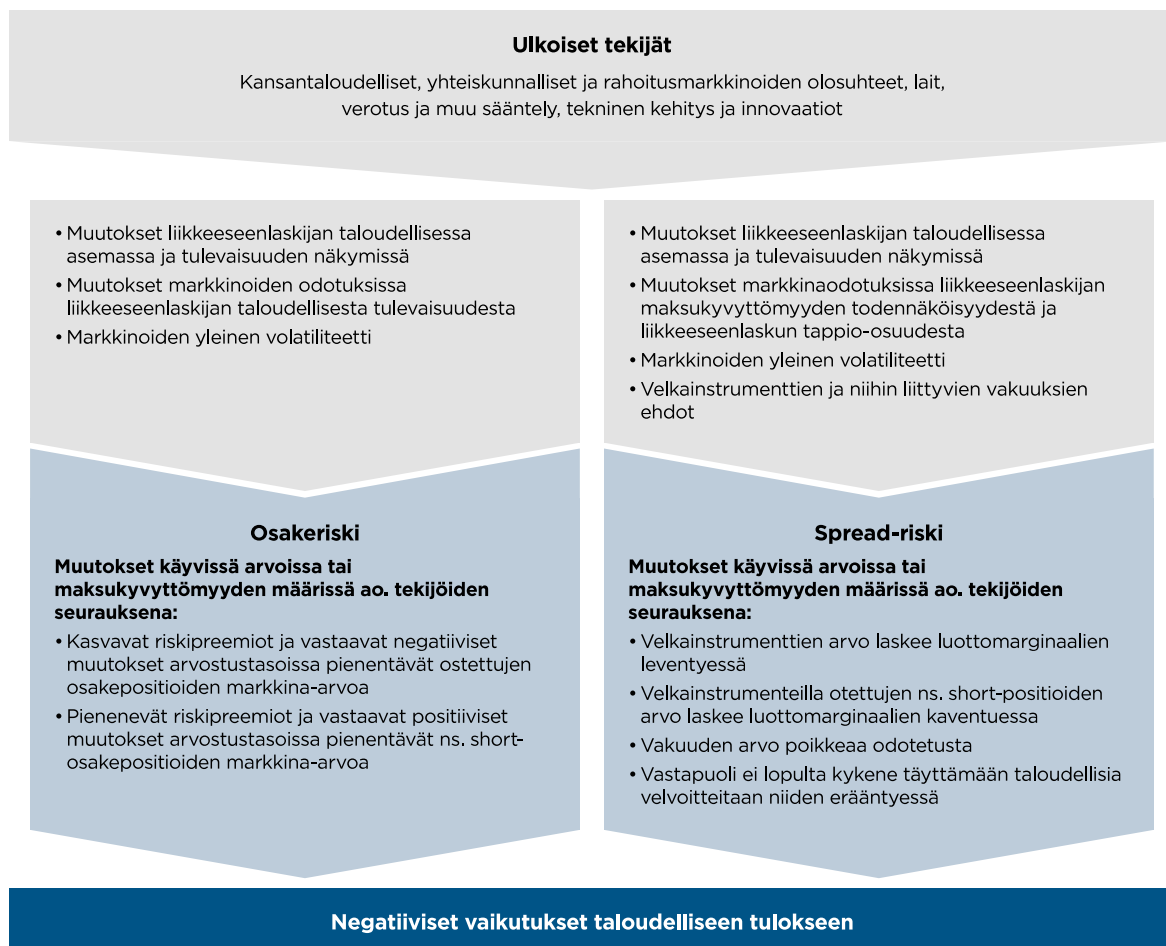
Korkojen, valuuttakursseiden ja inflaation sekä luottoriskimarginaalien ja osakkeiden hintojen yleisten trendien muutosten aiheuttamat riskit voidaan määrittellä

yleiseksi markkinariskeiksi ja niitä hallitaan allokaatiolimiiteillä ja muilla riskilimiiteillä. Korko-, inflaatio- ja valuuttariskit ovat koko taseen tasolla olevia markkinariskejä, kun taas luottoriskimarginaalien ja osakehintojen muutokset liittyvät vain rahoitusvaroihin.

Liikkeeseenlaskijakohtaisella markkinariskillä tarkoitetaan riskiä, joka kohdistuu yksittäisen liikkeeseenlaskijan velka- ja osakeinstrumentteihin ja tätä riskiä voidaan hallita liikkeeseenlaskijakohtaisilla limiiteillä.

Osake- ja spread-riskit

Sampo-konserni altistuu osakkeiden hintojen ja luottomarginaalien muutoksista aiheutuville hintariskeille korko- ja osakesijoitustensa kautta kuvan Osake- ja spread-riskit havainnollistuksen mukaisesti. Osakkeiden hintojen ja luottomarginaalien muutoksiin vaikuttavat yleiset markkinatrendit sekä yksittäiseen liikkeeseenlaskijaan tai liikkeeseenlaskuun liittyvät riskitekijät.

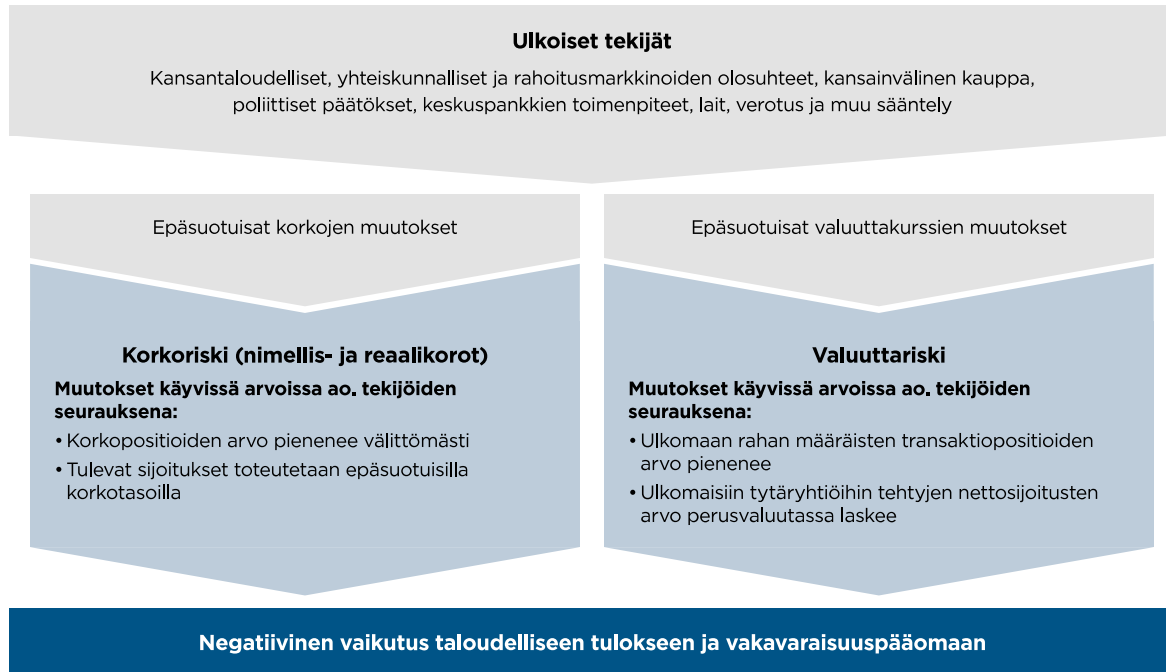
Taseen markkinariskit tai ALM-riskit

Yhtiö altistuu ALM-riskille (Asset and Liability Management -riskille) kun markkinamuuttujissa (korot, inflaatio ja valuuttakurssit) tapahtuvat muutokset vaikuttavat sijoitusten ja johdannaisten arvoon erisuuruisesti, kuin mitä ne vaikuttavat vakuutusvelkojen markkinaehtoiseen arvoon. On huomioitava, että vakuutusvelkojen kassavirrat ovat mallinnettuja estimaatteja ja näin ollen niiden ajoitukseen ja määrään liittyy epävarmuutta. Tämä epävarmuus on keskeinen osa ALM-riskiä. Korkoriski määriteltiin aiemmin

markkinariskien yhteydessä ja siten tässä osiossa määritellään vain likviditeettiriski.

Korko- ja valuuttariskit

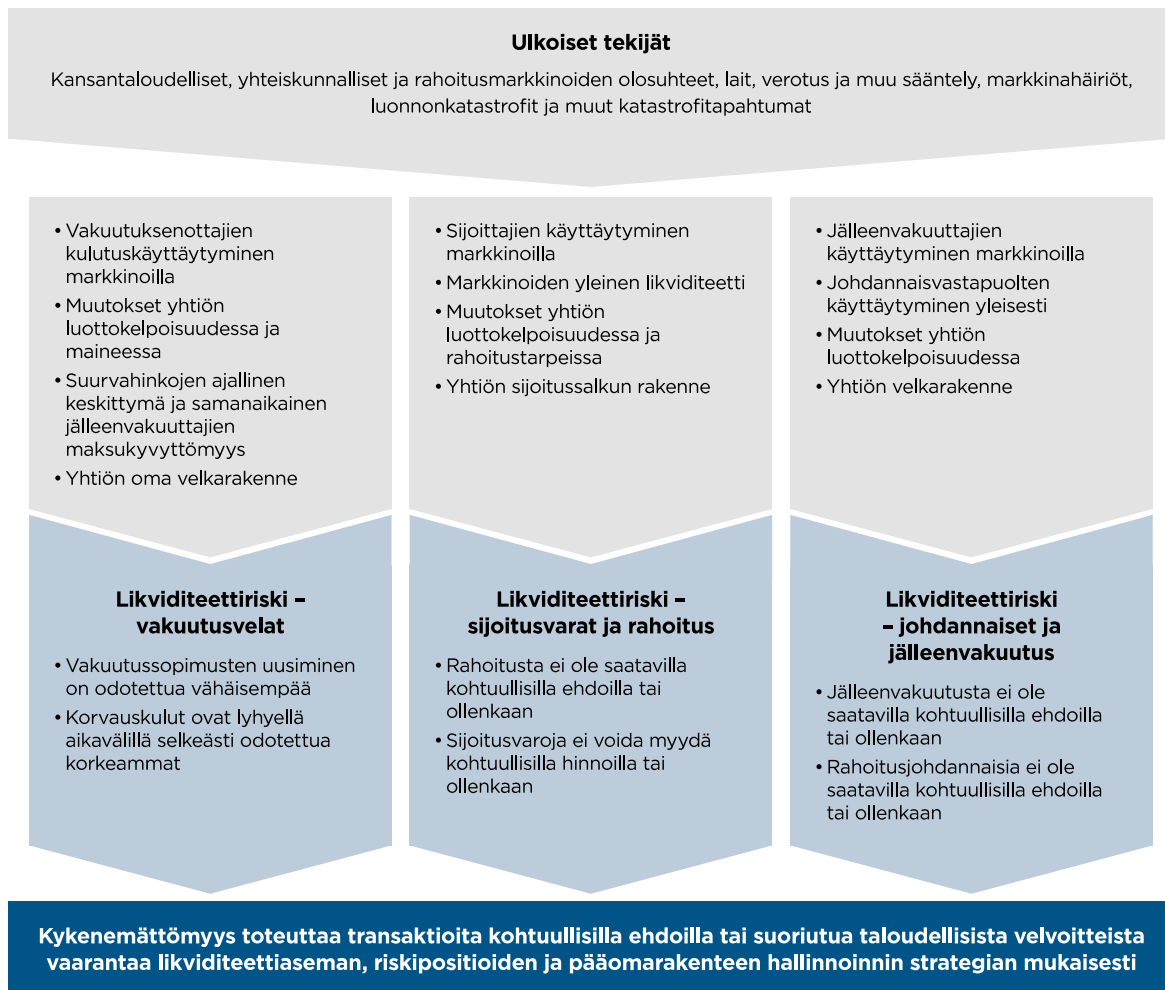
Korkoihin, inflaatioon, inflaatio-odotuksiin sekä valuuttakurssisiin vaikuttavat useat ulkoiset muutostekijät, kuten on esitetty seuraavassa Korko- ja valuuttariskit -kuvassa.

Valuuttariski voidaan jakaa transaktioriskiin ja translaatoriskiin. Transaktioriskillä tarkoitetaan valuuttariskiä, joka syntyy liiketoiminnan ja sijoitusten sopimuspohjaisista ulkomaanvaluutan määräisistä kassavirroista ja valuuttakaupoista. Translaatoriskillä tarkoitetaan valuuttariskiä, joka voi realisoitua kun perusvaluutassa esitettyjä tase-arvoja tai tunnuslukuja kuten pääomavaadetta muunnetaan toiseen valuuttaan.

Likviditeettiriskit

Likviditeettiriski on riski siitä, että konserniyhtiöt eivät pysty harjoittamaan strategiansa mukaista normaalia liiketoimintaa tai äärimmäisissä tapauksissa eivät pysty suoriutumaan erääntyvistä maksuvelvoitteistaan määräajassa johtuen saatavissa olevien likvidien varojen puutteesta tai esteistä päästä tarvittaville markkinoille.

Likviditeettiriskin lähteet Sampo-konsernissa ovat luonteeltaan joko sisäisiä tai ulkoisia. Mikäli yhtiön luottokelpoisuus laskee tai yhtiön kyky rahoittaa toimintaansa vaikuttaa muutoin uhatulta, sen kyky rahoituksen hankkimiseen, jälleenvakuutusuojan ostamiseen tai rahoitusjohdannaisten solmimiseen kohtuulliseen hintaan vaarantuu. Tämän lisäksi vakuutuksenottajat eivät välttämättä ole halukkaita

uusimaan vakuutus sopimuksiaan johtuen yhtiön taloudellisista haasteista tai maineeseen liittyvistä tekijöistä. Jos nämä sisäisistä tekijöistä johtuvat riskit toteutuvat markkinoiden yleisen epävarmuustilan vallitessa, jolloin myös sijoitusvarallisuuden myynti ja velkojen jälleenvakuutus on vaikeaa, voi riittävän likviditeetin ylläpito olla haastavaa.

Vastapuoliriskit

Luottoriski koostuu määritelmälliset luottotappio, spread- ja toimitusriskeistä. Luottotappioriski viittaa tappioihin, jotka aiheutuvat sopimusvastapuolten (vastapuoliriski) tai velallisten (liikkeeseenlaskjariski) toteutuneesta maksukyvyttömyydestä.

Vastapuoliriski on yksi seuraamusriskityyppi, jolle Sampo-konserni altistuu toiminnassaan. Vastapuoliriskin tapauksessa lopullinen tappio riippuu johdannais- tai jälleenvakuutus sopimuksen positiivisesta markkina-arvosta maksukyvyttömyyshetkellä sekä palautusosuudesta, johon vaikuttaa vakuuksien määrä.

Liikkeeseenlaskjariskin toteutuessa lopullisen tappion määrä riippuu tehdyn arvopaperisijoituksen tai talletuksen koosta maksukyvyttömyyshetkellä ja sitä pienentävästä palautusosuudesta.

Spread-riski viittaa tappioihin, jotka aiheutuvat velkainstrumenttien ja luottojohdannaisten

luottoriskispreadien muutoksista. Luottoriskispreadiit muuttuvat, kun markkinoiden käsitys maksukyvyttömyyksien todennäköisyyksistä muuttuu. Pohjimmiltaan luottoriskispreadi on luottotappioriskin markkinahinta, joka on hinnoiteltu velkainstrumentin markkina-arvoon. Näin ollen velkainstrumentin arvon tulisi laskea ennen kuin maksukyvyttömyys toteutuu. Näiden ominaisuuksien johdosta spread-riski, sisältäen myös velkainstrumentteihin liittyvän luottotappioriskin, luokitellaan Sampo-konsernissa osaksi sijoitussalkun markkinariskejä.

Toimitusriski realisoituu, kun sopimuksen toinen vastapuoli epäonnistuu sopimuksen mukaisen velvoitteensa toimittamisessa ajallaan. Toimitusriski voi liittyä maksukyvyttömyydestä aiheutuvaan tappioon toimitushetkellä tai siihen, että sopimusosapuolet toimittavat sopimuksen mukaiset velvoitteensa eriaikaisesti. Sampo-konsernin yhtiöiden käyttämät keskitetyt toimitus- ja selvitysjärjestelmät pienentävät toimitusriskiä tehokkaasti.

Operatiiviset riskit

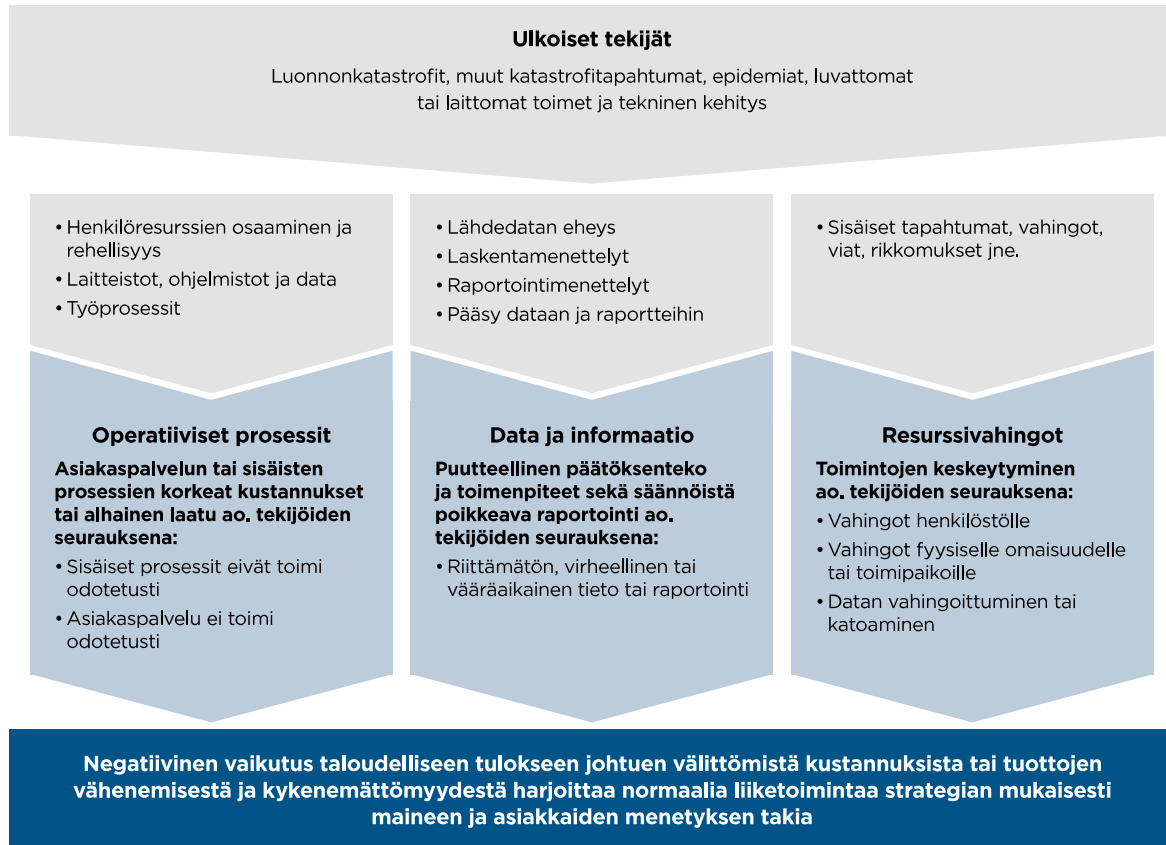
Operatiivisella riskillä tarkoitetaan tappioriskiä, joka aiheutuu riittämättömistä tai epäonnistuneista prosesseista tai järjestelmistä, henkilöstöstä tai ulkoisista tapahtumista. Operatiiviset riskit sisältävät compliance-riskit, mutta ne eivät sisällä strategisista päätöksistä aiheutuvia riskejä. Nämä riskit voivat toteutua esimerkiksi seuraavista syistä:

- Sisäiset väärinkäytökset
- Ulkoiset väärinkäytökset
- Riittämätön henkilöstöhallinto
- Riittämättömät toimintapolitiikat asiakkaisiin, tuotteisiin tai liiketoimintoihin liittyen
- Vahingot fyysiselle omaisuudelle
- Toimintojen keskeytyminen ja järjestelmävirheet
- Virheet toimintaprosesseissa.

Toteutuneet operatiiviset riskit voivat aiheuttaa negatiivisia tulosvaikutuksia johtuen ylimääräisistä kuluista tai tuottomenetyksistä. Pitkällä aikavälillä operatiiviset riskit voivat johtaa maineen menettämiseen ja lopulta asiakkaiden menettämiseen, mikä vaarantaa yhtiön kyvyn toteuttaa liiketoimiaan strategiansa mukaisesti.

maineen menettämiseen liittyviä riskejä, jotka ovat seurausta siitä, että yhtiö on jättänyt noudattamatta sen toimintaan sovellettavia lakeja, asetuksia tai muita hallinnollisia määräyksiä. Compliance-riski voidaan yleensä kohdentaa sisäisiin rikkomuksiin tai laiminlyönteihin ja siten se voidaan nähdä osana operatiivisia riskejä.

Compliance-riskillä tarkoitetaan oikeudellisiin tai hallinnollisiin seuraamuksiin, taloudellisiin tappioihin tai

Liite 3: Keskeisiä hallinnointiperiaatteita

Sammon täysin omistamat tytäryhtiöt noudattavat tässä kuvattuja periaatteita sellaisenaan, mutta tämä kuvaus ei kata Topdanmarkin tällä hetkellä noudattamia periaatteita.

Tasehallinnan periaatteet (ALM)

Riskitekijät, jotka vaikuttavat taseen molempiin puoliin, vaikuttavat merkittävästi vakuutusvelkojen markkinaehtoihin arvoihin, varojen markkina-arvoihin, riskeihin ja pääomatarpeeseen. Sammon määritelmän mukaan ALM-riskit sisältävät korko-, inflaatio ja valuuttariskien lisäksi likviditeettiriskin ja käyttäytymiseen liittyvät riskit, jotka vaikuttavat vakuutusten ja joidenkin omaisuuslajien maturiteetteihin. ALM-riskejä koskevat riskimääritelmät löytyvät [liitteestä 2](#) (Riskien määritelmät).

ALM-riskiprofiilit analysoidaan huolellisesti ja otetaan huomioon esimerkiksi silloin, kun suunnitellaan sijoitusperiaatteita, kehitetään vakuutustuotteita ja asetetaan sisäisiä pääomitusavoitteita.

Sampo-konsernin **yhtiöissä** vakuutusvelat ovat sijoitusperiaatteiden suunnittelun lähtökohta. Vakuutusvelkoja mallinnetaan ja analysoidaan, jotta voidaan muodostaa käsitys niiden odotetuista tulevaisuuden kassavirroista ja herkkyydestä sellaisten tekijöiden, kuten inflaation, korkojen ja valuuttakurssien, muutoksille. Toisaalta vakavaraisuusasema kullakin hetkellä ja sen tavoitetaso (luottoluokittelijoiden ja viranomaisten asettamana) sekä riskinottohalukkuus määrittävät yleisesti kyvyn ja halukkuuden ottaa markkina- ja likviditeettiriskiä. Mitä vahvempi vakavaraisuusasema on ja mitä korkeampi riskinottohalukkuus on, sitä enemmän sijoitussalkku voi mahdollisesti poiketa sellaisesta sijoitussalkusta, joka noudattaa vakuutusvelkojen kassavirtoja. Sampo-konsernin yhtiöt hallinnoivat sijoitussalkkujaan päivittäin Sijoituspolitiikoissa asetettujen limiittien puitteissa, kuten on kuvattu yksityiskohtaisemmin kappaleessa Sijoitusportfolion hallintaperiaatteet.

Sampo-konsernissa likviditeettiriskiä hallitaan yhtiöittäin, joiden vastuulla on likviditeettisuunnittelu ja riittävien likviditeettipuskurien ylläpito. Likviditeettiriskiä seurataan varojen, velkojen ja muun liiketoiminnan odotettuihin kassavirtoihin perustuen. Tytäryhtiöissä likviditeettipuskurin riittävyys riippuu vakuustoitominnan lähtevästä kassavirrasta. Emoyhtiössä likviditeettipuskurin riittävyys riippuu lisäksi mahdollisista strategisista järjestelyistä ja yleisesti ottaen suositaan vahvaa likviditeettiasemaa ja mahdollisuutta hankkia tarvittaessa lisää likviditeettiä.

Koska likviditeettiriskistä aiheutuva pääoman tarvetta ei voida yksiselitteisesti kvantifoida, sitä ei suoraan huomioida pääoman tarvetta koskevissa laskelmissa. Näin ollen ALM-riskeistä vain, korko-, inflaatio- ja valuuttariskit huomioidaan taloudellisen pääoman määrässä.

Yksi likviditeettiriskin muoto on mahdollisuus päästä markkinoille tarvittaessa. Sampo-konsernin yhtiöt ylläpitävät hyviä liikesuhteita useiden vakavaraisten vastapuolten kanssa, mikä pienentää riskiä siitä, että konserni ei saisi jälleenvakuutusta tai ei voisi tehdä johdannaistransaktioita silloin, kun on tarve.

Sampo seuraa **konsernitasolla** yhtiöiden ALM-riskiprofiileita ja saattaa muokata omaa riskiprofiiliaan pienentääkseen riskiä konsernitasolla. Tästä johtuen valtaosa Sammon veloista on sidottu lyhytaikaisiin korkoihin. Sammon riskiprofiili on näin ollen vastakkainen sen tytäryhtiöiden riskiprofiilille.

Sijoitusportfolion hallintaperiaatteet

Sijoituksia (lukuun ottamatta Mandatum Lifen sijoitussidonnaisiin sopimuksiin liittyviä sijoituksia) hallitaan noudattaen tytäryhtiöiden sijoituspolitiikkoja, joiden perustana ovat vakuutusvelkojen ominaisuudet ja vakavaraisuus kuten aiemmissa kappaleissa kuvattiin. Sampo-konsernissa suorat sijoitukset ja ulkoiset omaisuudenhoitajat tutkitaan tarkasti ennen kuin uusia sijoituksia tai sitoumuksia tehdään. Tämä huolellisen miehen -periaate heijastuu monin eri tavoin yhtiöiden sijoituspolitiikoissa ja erityisesti niissä vaatimuksissa, joita on asetettu uudentyypisten ja luonteeltaan tavanomaisesta poikkeavien sijoitusten etukäteistarkastelulle.

Sampo-konsernin sijoitusjohtaja vastaa sijoitustoiminnan toteutuksesta konserniyhtiöiden laatimien ja konserniyhtiöiden hallitusten hyväksymien sijoituspolitiikkojen asettamien rajoitteiden puitteissa. Vakuutustoimintaa harjoittavilla tytäryhtiöillä ja emoyhtiöllä on sijoitusten hallinnassa käytössään konsernin yhteinen infrastruktuuri sekä tulos- ja riskiraportointi, mikä mahdollistaa samanaikaisen yhtiö- ja konsernitason raportoinnin. Kyseisistä tekijöistä syntyy kustannustehokkuutta sijoitustoiminnassa, jonka lisäksi ne mahdollistavat konserni-tason portfolioiden seurannan.

Sampo-konserni tuntee hyvin Pohjoismaiset markkinat ja sijoituskohteet, joten konsernin suorat sijoitukset tehdään pääasiassa pohjoismaisiin arvopapereihin, vaikkakin viime aikoina Pohjoismaiden ulkopuolelle tehdyt suorat sijoitukset ovat kasvaneet. Mandatum Lifen suorat sijoitukset ovat pääosin euromääräisiä ja kohdistuvat Suomessa ja valikoidusti muissa maissa sijaitseviin yrityksiin. If Vahinkovakuutuksen suorista sijoituksista puolestaan pääosa kohdistuu muihin Pohjoismaihin ja sijoitukset tehdään vastaavissa valuutoissa. Riskikeskittymiä hallitaan konsernitason ennakoivasti valitsemalla yhtiöihin eri sijoituskohteita.

Sampo-konserni suosii yksinkertaisia vakiintuneita sijoitusinstrumentteja ja läpinäkyvyyttä. Näin ollen suurin osa Sampo-konsernin sijoituksista on korkosijoituksissa ja listatuissa osakkeissa, joilla käydään aktiivisesti kauppaa ja joille löytyy päivittäinen arvostushinta. Sampo-konsernilla on myös joitain epälikvidejä sijoituksia sellaisiin omaisuuslajeihin – lainainstrumentit ja pääomasijoitukset – joille markkinahintoja ei saa kovin säännöllisesti, mutta joiden käyvät arvot voivat muuttua epäsuotuisasti, kun liikkeeseenlaskijan taloudellinen vakaus tai tulevaisuuden odotukset heikkenevät tai vakuuksien arvo pienenee. Sammolla on käytössään menetelmiä myös näiden instrumenttien riskien mittaamiseksi.

Liikekirjanpidossa sijoitussalkkujen sisältö raportoidaan käyttäen sijoitusten käypiä arvoja. Nämä käyvät arvot määritetään joko suorien markkinanoteerauksien perusteella

tai käyttämällä erilaisia arvostusmalleja. Lisätietoa sijoitusvarojen arvostusperiaatteista on esitetty Sampo-konsernin tilinpäätöksen liitteessä 16. Solvenssi II:n mukaiset arvostusmenetelmät eroavat muutaman pienen yksityiskohdan osalta IFRS:n arvostusmenetelmistä. Liitteessä 4 on käsitelty Solvenssi II:n mukaiset arvostusperiaatteet.

Sampo uskoo, että vastuullisuusnäkökohdilla on vaikutusta pitkällä aikavälillä tuottoihin, riskeihin ja kaikkien yhtiöiden arvoon. Näin ollen ympäristö-, sidosryhmä- ja governance-näkökohtien (ESG) integrointi sijoitusprosessiin on tärkeä keino pyrittäessä parantamaan sijoitusten riski-tuotto -profiilia ja se on sijoitustoiminnan kriittinen menestystekijä etenkin pitkällä aikavälillä.

- Sampo-konsernin yhtiöillä ei ole tällä hetkellä sellaisia ESG-linjauksia, jotka sulkisivat säännönmukaisesti joitakin liiketoiminta-alueita tai yksittäisiä yhtiöitä ulos siitä joukosta, josta sijoitukset valitaan. Sampo-konsernilla ei ole myöskään korvamerkittynä varoja vastuulliseen sijoittamiseen kuten ”vihreisiin” joukkovelkakirjalainoihin.
- Sammon sijoitusfilosofiana on sijoittaa yksittäisten yhtiöiden osakkeisiin ja velkainstrumentteihin sen sijaan, että se allokoisi varoja valittuihin toimialoihin ja maantieteellisiin alueisiin. Nämä yhtiöt tutkitaan huolellisesti ennen kuin sijoituksia tehdään ja näin ollen ympäristö-, sosiaalisia ja governance-näkökohtia arvioidaan samaan aikaan muiden yksittäisen sijoituksen riski-tuotto -suhteeseen vaikuttavien tekijöiden kanssa. Näin menetellen Sampo hankkii vain sellaisia sijoituksia, jotka ovat sijoitushetkellä yhteneviä Sammon arvojen kanssa. Portfolio managereiden ja muiden sijoituksia koskevassa päätöksentekoprosessissa mukana olevien vastuulla on arvioida myös ESG-tekijöitä.
- Vuonna 2018 Sampo-konserni kehittää raportteja, joissa sijoitukset luokitellaan perustuen ESG-luokituksiin edistääkseen edelleen ESG-tekijöiden sisäistä seurantaa sekä tehdäkseen ulkoisen raportoinnin läpinäkyvämmäksi ESG-näkökulmasta.

Sammon toimintaperiaatteet heijastuvat sen toimenpiteissä. Mikäli Sammon näkemys yhtiöstä muuttuu, Sampo ei tee uusia sijoituksia kyseiseen yhtiöön ja jo tehdyt sijoitukset saatetaan myydä ajan myötä.

Suorien sijoitusten osake- ja spread-riskien hallinta

Sampo-konsernissa yksittäiset suorat korko- ja osakesijoitukset tehdään ensisijaisesti perustuen yksittäisten osakkeiden ja joukkovelkakirjojen valintaan ja toissijaisesti toimiala- ja sijoitusluokkakohtaisiin allokaatiopäätöksiin. Tällä sijoitustyyllillä varmistetaan, että sijoitussalkku sisältää

riski-tuotto -suhteen näkökulmasta perusteellisesti analysoituja sijoituksia, vaikkakin sen johdosta sijoitussalkku ei ole välttämättä niin hajautettu kuin rahoitus- tai portfolioteoria suosittelisi.

Päätöksenteon, limiittijärjestelmän ja seurannan keskeisimmät vaiheet ovat seuraavat:

1. Mahdolliset sijoitukset analysoidaan perusteellisesti. Liikkeeseenlaskijan luottokelpoisuus ja tulevaisuuden näkymät arvioidaan yhdessä instrumentteihin liittyvien vakuuksien ja rakenteellisten, ehtoihin liittyvien yksityiskohtien kanssa. Vaikka ulkopuolisia luottoluokituslaitosten antamia luottoluokitusta ja analyttikkojen näkemyksiä käytetään sisäisen arvioinnin tukena, Sampo-konsernissa sisäisesti tehty arvio on aina tärkein päätöksentekoon vaikuttava tekijä.
2. Sijoitustransaktioiden tulee olla toteutettavissa lyhyellä varoitusajalla tilaisuuden ilmaannuttua. Tämä luo painetta toimivaltuuksiin, luottolimiittirakenteisiin ja toimintatapoihin, joiden tulee olla samanaikaisesti (i) tarpeeksi joustavia nopean päätöksenteon mahdollistamiseksi instrumenttityypistä riippumatta, (ii) hyvin rakennettuja, jotta voidaan varmistua siitä, että sijoitusvaihtoehtojen arviointi suoritetaan huolellisesti huomioiden kaikki sijoitustyyppille ominaiset piirteet ja riskit, ja (iii) näiden tulee rajoittaa yksittäisiä yhtiöitä koskevien riskien enimmäismäärä siten, että se on tasapainossa riskinottohalukkuuden kanssa.
3. Yksittäisiä yhtiöitä ja tuotteita koskevia luottoriskien kokonaisuutta seurataan säännöllisesti tytäryhtiö- ja konsernitasolla ei-toivottujen keskittymien tunnistamiseksi. Luottoriskiasemat raportoidaan esimerkiksi toimialoittain ja omaisuuslajeittain ja korkosijoitusten osalta luottoluokituksittain.

Epäsuorien sijoitusten hallinta

Suorien sijoitusten lisäksi sijoituksia tehdään myös kolmansien osapuolien hallinnoimiin kollektiivisiin sijoitustuotteisiin. Ulkoiset varainhoitajat ja niiden hallinnoimat kollektiiviset sijoitustuotteet valitsevat keskitetysti samat Sampo-konsernin sijoitusyksikön jäsenet molempien täysin omistettujen tytäryhtiöiden puolesta. Valintaprosessissa noudatetaan selkeästi määritettyjä periaatteita varainhoitajien integriteetin varmistamiseksi sekä sen varmistamiseksi, että sijoitustuotteet eivät sisällä sijoituksia, jotka olisivat päällekkäisiä suorien sijoitusten kanssa. Tällä tavoin Sampo-konserni estää tunnistamattomien tai ei-toivottujen keskittymien muodostumisen.

Nämä sijoitukset ovat pääosin muissa omaisuusluokissa – kiinteistö-, pääoma- ja erilaisissa luottoriskiin erikoistuneissa rahastosijoituksissa – ja eri maantieteellisillä alueilla kuin suorat sijoitukset, jotka on sijoitettu pääosin Pohjoismaihin.

Näitä sijoituksia käytetään ensisijaisesti taktisen allokaation välineenä tuottoja haettaessa ja toissijaisesti hajauttamisen lisäämiseksi. Sampo-konsernilla ei ole salkuissaan arvopaperistettuja sijoituksia lukuun ottamatta Topdanmarkin CDO-sijoituksia

Valuuttariskin hallinta

Sampo-konsernissa valuuttakohtaiset nettomääräiset **transaktioriskipositiot** nähdään erillisenä, yhtiölle merkityksellisenä omaisuuslajina ja sitä hallitaan osana sijoitustoimintaa.

Avoimet transaktiopositiot tunnistetaan, mitataan ja hallitaan erikseen jokaisessa Sampo-konsernin yhtiössä. Nettopositio kunkin valuutan osalta koostuu kyseisen valuutan määräisistä varoista, veloista ja valuuttakaupoista. Mandatum Lifen ja Topdanmarkin velat ovat kokonaan niiden paikallisissa valuutoissa siten niiden transaktiopositiot koostuvat valuuttamääräisten varojen ja valuuttajohdannaisten nettomääräistä. If Vahinkovakuutuksessa on myös valuuttamääräisiä velkoja.

Konsernitasolla Sampo altistuu myös translaatoriskille, koska If Vahinkovakuutuksen perusvaluutta on Ruotsin kruunu ja Topdanmarkin perusvaluutta Tanskan kruunu.

Johdannaisten käyttö

Sampo-konsernissa pääasiallinen syy johdannaisten käytölle on niiden tehokkuus, eli parempi likviditeetti ja kapeampi osto- ja myyntihintojen välinen ero verrattuna käteisinstrumentteihin.

Sampo-konsernissa johdannaisia käytetään pääosin riskien muokkaamiseen sijoitusportfoliotasolla (spread- ja osakeriskit) tai taseen tasolla (korko-, inflaatio- ja valuuttariskit). Tämä muokkaaminen voi tarkoittaa riskien pienentämistä tai niiden kasvattamista. Välillä johdannaisilla saatetaan muokata myös yksittäisen transaktion riskiprofilia.

Hyväksytyt johdannaiset on listattu yhtiöiden sijoituspolitiikoissa. Mikäli on tarvetta uudentyypiselle johdannaisinstrumentille, hallitukselle tehdään ehdotus. Ehdotus sisältää analyysin siitä, kuinka uuden instrumenttityypin vaikutus huomioidaan asianmukaisesti riskilimiiteissä ja muussa raportoinnissa.

Johdannaiset kirjataan useimmiten kaupankäyntitarkoituksessa tehtyinä johdannaisina käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjanpidossa ja suojauslaskentaa noudatetaan vain harvoin. Johdannaisiin liittyvää vastapuoliriskiä hallitaan siten, kuin on kuvattu vastapuoliriskiä käsittelevässä kappaleessa.

Sijoitustoiminnan valvonta

Täysin omistettujen tytäryhtiöiden toimintojen päivittäinen valvonta

Markkinariskien valvonta on eriytetty salkunhoidosta kahdella tavalla. Ensinnäkin sijoitusyksiköstä riippumattomat henkilöt valmistelevat sijoituspolitiikan hallituksen hyväksyttäväksi. Toiseksi Middle Office -toiminnot, jotka myös ovat riippumattomia sijoitusyksiköstä, mittaavat sijoitustoiminnan riskejä ja tuloksellisuutta sekä valvovat sijoituspolitiikoissa määriteltyjen limiittien noudattamista päivätasolla.

If Vahinkovakuutuksen sijoituskomitea ja Mandatum Lifen tasehallintakomiteat valvovat yhtiöidensä markkinariskejä ja näihin liittyviä limiittejä vähintään kuukausittain ja vastaavat sijoitustoiminnan valvonnasta näissä yhtiöissä.

If Vahinkovakuutuksen sijoituskomitea vastaa sijoitus- ja katepolitiikkojen toteuttamisen ja noudattamisen valvonnasta. Komitea myös arvioi ja ehdottaa muutoksia politiikkoihin. Komitean puheenjohtaja vastaa mahdollisten poikkeamien raportoinnista ja muista komitean käsittelemistä asioista.

Mandatum Lifella on kaksi tasehallintakomiteaa, joista toinen keskittyy eriytettyyn ryhmäeläkekantaan liittyvään taseeseen ja toinen muuhun Mandatum Lifen laskuperustekorkoiseen kantaan liittyvään taseeseen. Tasehallintakomiteat valvovat, että sijoitustoimintaa hoidetaan hallituksen hyväksymässä sijoituspolitiikassa määriteltyjen limiittien puitteissa ja valvovat likviditeetin, kannattavuuden ja vakavaraisuuspääomien riittävyttä suhteessa taseen riskeihin. Tasehallintakomiteat

valmistelevat hallitukselle ehdotuksen sijoituspolitiikasta ja raportoivat hallitukselle.

Valvontatoimenpiteet konsernitasolla

Konsernin tarkastusvaliokunta valvoo markkinariskien sekä keskittymien kokonaismäärää Sampo-konsernin tasolla vähintään neljännesvuosittain. Toisin kuin vakuutustoimintoja, tytäryhtiöiden sijoitustoimintoja koordinoidaan tarkasti monin tavoin konsernitasolla seuraavasti:

- Niiden sijoitusportfolioiden riskiprofiilit suunnitellaan ja päätetään toisistaan riippumattomasti, mutta niiden riskiprofiileja koordinoidaan, jotta mahdolliset keskittymät saataisiin ennakolta ehkäistyä. Tämä periaate koskee myös Topdanmarkia.
- Tytäryhtiöiden sijoituksista vastuussa olevat henkilöt raportoivat suoraan Sampo-konsernin sijoitusjohtajalle, mikä varmistaa päivittäisen koordinoinnin. Topdanmark hoitaa omaa päivittäistä sijoitustoimintaansa riippumattomasti.
- Sijoitustoimintojen tietojärjestelmät ovat samat koko konsernissa, mikä mahdollistaa yhdenmukaisen sijoitusriskien analysoinnin ja raportoinnin sekä yhtiö-että konsernitasolla. Topdanmarkin sijoitukset huomioidaan keskittymäraportoinnissa, mutta muutoin sillä on erillinen raportointiprosessi.
- Samoja peruseriaatteita noudatetaan ensisijaisesti molemmissa täysin omistetuissa tytäryhtiöissä, vaikkakin If Vahinkovakuutuksen sijoitusten riskitaso on merkittävästi alhaisempi, kuin Mandatum Lifen sijoitusten riskitaso johtuen niiden vakuutusvelkojen erilaisista piirteistä. Myös Topdanmarkissa vakuutusvelat ovat sijoitusriskiprofiilien lähtökohtana.

Operatiivisten riskien hallinnan periaatteet

Operatiivisten riskien vaikutukset johtuvat yleisesti joko ulkoisista tai sisäisistä riskitekijöistä. Operatiivisia riskejä voi realisoitua johtuen riittämättömistä tai epäonnistuneista prosesseista tai järjestelmistä, henkilöstöstä tai yhtiön ulkopuolisista tapahtumista (kts. lisätietoja [liitteestä 2, Riskien määritelmät - Operatiiviset riskit](#)). Konserniyhtiöiden yhtiökohtaiset riskilähteet aiheuttavat tapahtumia, joilla voi olla negatiivinen vaikutus eri prosesseihin, henkilöstöön tai fyysiseen omaisuuteen.

Sampo-konsernissa emoyhtiö Sampo Oyj on asettanut seuraavat operatiivisten riskien hallinnan tavoitteet tytäryhtiöilleen:

- Varmistaa samanaikaisesti toimintojen tehokkuus ja laatu
- Varmistaa, että toiminnot noudattavat lakeja ja säännöksiä
- Varmistaa liiketoimintojen jatkuvuus poikkeuksellisissa olosuhteissa.

Jokainen yhtiö on vastuussa operatiivisten riskien hallinnan järjestämisestä edellä mainittujen tavoitteiden mukaisesti kunkin yhtiön liiketoimintojen erityispiirteet huomioiden.

Liite 4: Kannattavuus, riskit ja pääoma

Sampo-konserni toimii holdingyhtiörakenteella eikä emoyhtiöllä ole omaa liiketoimintaa. Konsernin liiketoimintaa harjoitetaan neljällä erikseen johdetulla, riippumattomalla liiketoiminta-alueella. Kukin liiketoiminta-alueista hallinnoi itsenäisesti omia riskejään ja varaa riittävän määrän pääomaa riskiensä kattamiseksi.

Edellä kuvatun rakenteen seurauksena emoyhtiö on rakenteellisesti riippuvainen liiketoiminta-alueista, koska ne voivat maksaa osinkoja emoyhtiölle vasta, kun liiketoiminta-alueet ovat hoitaneet omat velvoitteensa. Siten emoyhtiön preferenssinä on ylläpitää liiketoiminta-alueilla sellaista tuloksen, riskien ja pääoman välistä tasapainoa, joka tukee liiketoiminta-alueiden kykyä hoitaa omat velvoitteensa ja maksaa sen jälkeen vielä tasaisesti osinkoja.

Rakenteesta seuraa, että **Sampo Oyj keskittyy ensisijaisesti alakonsernien pääomittamiseen**, ja kun alakonsernit ovat hyvin pääomittettuja, myös koko konsernin pitäisi lähtökohtaisesti olla hyvin pääomittettu. Näin ei kuitenkaan ole mikäli alakonsernit pääomittavat toisiaan ristiin, emoyhtiö on taloudellisessa mielessä heikko (korkea velkaantuneisuus tai riittämättömät likviditeettipuskurit) tai alakonsernien tulokset ovat vahvan positiivisesti korreloituneita. Tällä hetkellä yksikään näistä tekijöistä ei päde Sampo-konsernissa.

Sampo-konsernin näkökulmasta keskeiset **tavoitteet** ovat siten seuraavat:

- Itsenäiset liiketoiminta-alueet tekevät tasaista ja kasvavaa tulosta ja niillä on riittävä vakavaraisuus, joka turvaa normaalin toiminnan jatkumisen.
- Itsenäisistä liiketoiminta-alueista muodostuva portfolio on vakaa. Konsernin näkökulmasta

liiketoiminta-alueiden tulosten heikko keskinäinen korrelaatio ja sen myötä portfoliotasolla kasvava hajautushyöty on suotavaa.

- Konsernin emoyhtiö kykenee järjestämään likviditeettiä strategiisiin hankkeisiin tai pääomittamiseen tarvittaessa. Näin ollen, varmistaakseen kykynsä luoda likviditeettiä, konsernin emoyhtiön preferenssinä on suhteellisen matala velkaantuneisuus sekä riittävät likviditeettivarannot.

Aiempiä vuosina Sampo-konserni on julkaissut taloudellisen informaationsa segmenteittäin sekä oleellisen riski- ja vakavaraisuusraportoinnin vakuutusalaryhmittäin. Osakkuusyhtiöt ovat julkaisseet vastaavat raporttinsa erikseen. Konsernitasolla Sampo-konserni on julkaissut konsernin vakavaraisuuslukunsa noudattaen rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annettua lakia (699/2004) ("rava-laki").

Solvenssi II -sääntöjen astuttua voimaan 1.1.2016 alkaen, on myös ryhmätasoinen Solvenssi II -säännöllä laskettu vakavaraisuus julkaistava. Erot kyseisten menetelmien välillä kuvataan tarkemmin kappaleessa Pääomitus konsernitasolla. Solvenssi II -sääntöjen mukaisesti Sampoa pidetään ryhmän ylimpänä emoyhtiönä, minkä seurauksena operatiiviset vakuutusyhtiöt raportoivat erilliset lukunsa kansallisille valvontaviranomaisilleen ja If Vahinkovakuutus -ryhmän lukuja ei vaadita julkaistavaksi erikseen vaan osana Sampo-ryhmän SII -lukuja.

Edellä mainittujen konsernin johtamisperiaatteiden kanssa linjassa olevien tietojen lisäksi julkaistaan myös Solvenssi II -sääntöjen mukainen Sampo-ryhmän vakavaraisuus.

Pääomitus alakonsernitasolla

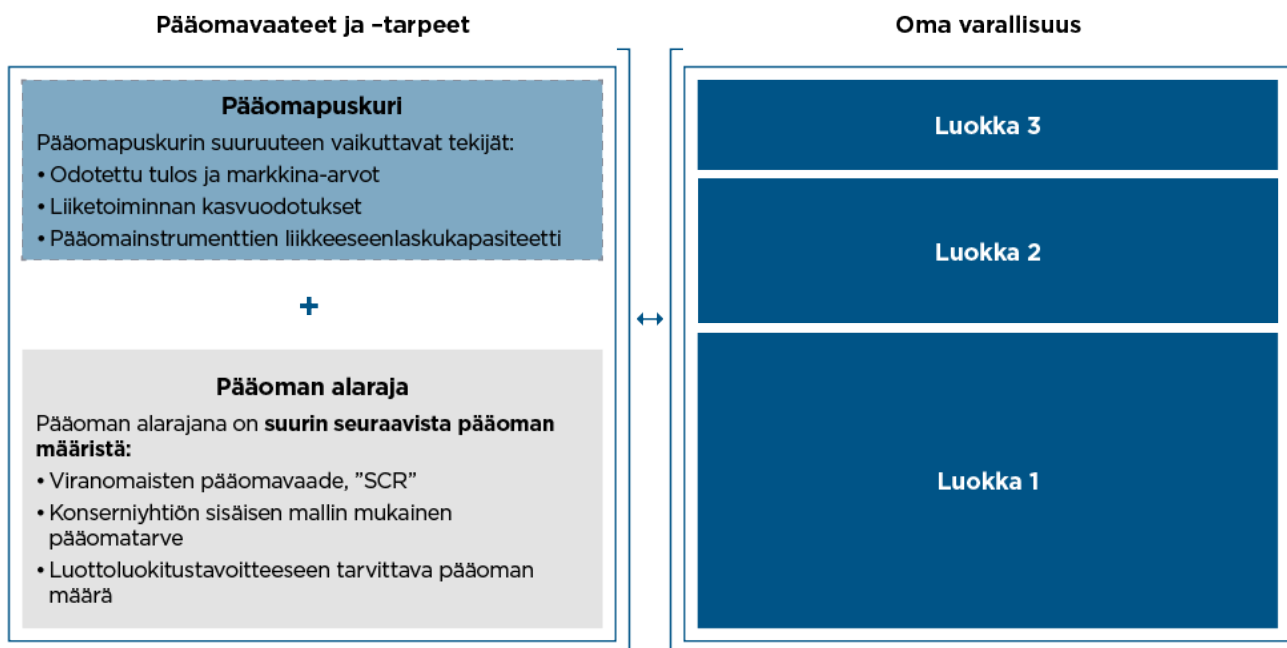
Kuten aiemmin todettiin, Sampo-konsernin ensisijaisena prioriteettina on ylläpitää **tulosten, riskien ja pääoman välistä tasapainoa** jokaisella erillisellä liiketoiminta-alueella.

Tasapaino tulosten, riskien ja pääoman välillä tarkoittaa yksinkertaistettuna sitä, että todellinen pääoman määrä – Solvenssi II -terminologian mukaisesti oma varallisuus –

säilytetään korkeampana kuin riskiperusteinen pääomatarve. Näiden eron eli pääomapuskurin suuruus riippuu monesta tekijästä, mutta pääasiassa odotetusta kannattavuudesta.

Sampo-ryhmän yhtiöiden pääomittamisen puitteet -kuva havainnollistaa Sammon lähestymistapaa alakonserni- ja yhtiötason pääomittukseen.

Sampo-ryhmän yhtiöiden pääomittamisen puitteet

Vakavaraisuuspääomavaade (SCR) asettaa pääoman tason, jolla yhtiö voi harjoittaa liiketoimintaansa viranomaisten puuttumatta siihen. Riippumatta siitä, lasketaanko viranomaispääomatarve sisäisellä mallilla vai standardikaavalla, se kuvastaa 99,5 prosentin luottamustasoa ilmaisten suunnilleen samaa maksukyvyttömyyden todennäköisyyttä kuin tunnetuimpien luottoluokituslaitosten kolmen B:n luottoluokitus. Mikäli yhtiön asiakkaat ja vastapuolet preferoivat vakuutusyhtiöltään korkeampaa luottoluokitusta kuin mitä kolmen B:n luottoluokitus vastaa, pääoman tosiasiallisen määrän täytyy aina olla suurempi kuin vakavaraisuuspääomavaade (SCR), jotta se varmistaa yhtiön kyvyn palvella asiakaskuntaansa.

Palvellakseen nykyisiä asiakkaitaan If Vahinkovakuutus ylläpitää yhden A:n luottoluokitusta, mikä merkitsee sitä, että If Vahinkovakuutuksen pääoman alaraja eli taso, johon se vertaa todellista pääoman määräänsä, on korkeampi kuin SCR. Mandatum Life ja Topdanmark arvioivat SCR:n olevan

riittävä pääoman alaraja. Topdanmark laskee vakavaraisuutensa Solvenssi II -säännöillä. Topdanmark käyttää osittaista sisäistä mallia vahinkovakuutuksen riskien laskennassa ja volatilititeettikorjausta vastuuelan laskennassa. Tanskan valvova viranomainen on hyväksynyt nämä molemmat.

Tosiasiallisen pääoman määrän ja yhtiön määrittämän pääoman alarajan väliselle **pääomapuskurille** on tarve, koska riskipositiot ja tulokset kehittyvät jatkuvasti yli ajan ja toisinaan stressitilanteissa pääoma voi supistua nopeasti. Riittävä pääomapuskuri antaa yhtiölle aikaa sopeuttaa riskejään ja pääomansa määrää stressiaikoina ja ylläpitää tasapainoa riskien ja pääoman välillä. Riittävä pääomapuskuri lisää valvojen viranomaisten sekä vastapuolien luottamusta yhtiöön, mikä onkin toinen motiivi ylläpitää puskuria.

Sampo-konsernissa johto ohjaa SCR:n ja luottoluokittajien asettaman pääomatavoitteen sekä oman varallisuuden välistä

tasapainoa päätöksillään riskiprofileista, osingoista, pääomainstrumenttien liikkeeseenlaskuista ja vastuuvelasta. Pitkällä aikavälillä vakaa kannattavuus ja tyytyväiset asiakkaat ovat tärkeimmät tekijät riittävän pääomituksen ylläpidossa.

Seuraavat tekijät ovat olennaisimpia kun pääomapuskurin suuruutta tarkastellaan Sampo-konserniin kuuluvissa yhtiöissä:

- Mitä korkeampi on **odotettu tulostaso** ja mitä alhaisempi on **tuloksen ja taseen markkina-arvon volatilitteetti**, sitä pienempi on oman varallisuuden volatilitteetti ja tarvittava pääomapuskuri.
- Mikäli **liiketoiminta** on kasvussa, pääomapuskuri on suurempi kuin tilanteessa, jossa liiketoimintaa on run-off-tilassa. Esimerkiksi Mandatum Lifessa pääomaa kuluttava, korkean laskuperustekorona omaava laskuperustekorollinen liiketoiminta on ollut tosiasiallisesti run-off-tilassa jo useita vuosia.
- Mitä enemmän taseessa on tilaa **laskea liikkeelle SII-kelpoisia pääomainstrumentteja**, sitä pienempi pääomapuskuri tarvitaan.

Kun tasapaino vallitsee tulosten, riskien ja pääoman välillä, seuraavat Sampo-konsernin kolme tavoitetta ovat samanaikaisesti saavutettavissa:

- i. Liiketoimintoja voidaan harjoittaa ilman, että valvovat viranomaiset puuttuisivat toimintaan.
- ii. Liiketoimintoja voidaan harjoittaa kaikkien tavoiteltujen asiakasryhmien kanssa. Lisäksi yhtiö pystyy toteuttamaan rahoitusmarkkinoilla ja velkakirjojen liikkeeseenlaskumarkkinoilla transaktioita yhtiön luottokelpoisuutta kulloinkin vastaavilla ehdoilla.
- iii. Tavoitteen mukaiset osingot pystytään maksamaan osakkeenomistajille pitkällä aikavälillä vaarantamatta riskin ja pääoman välistä tasapainoa.

Alakonserni- ja yhtiötasolla myös pääomarakenteelle

voidaan asettaa tavoite. Yleisesti ottaen Sampo-konserni preferoi vahvaa pääomarakennetta ja sen seurauksena Sampo-konsernin yhtiöillä on tälläkin hetkellä taseissaan tilaa SII-sääntöjen mukaisille uusille hybridipääoma- sekä huonomman etuoikeuden velkainstrumenteille

Nordean osalta ruotsalaiset pankkeja koskevat pääomavaatimukset sisältävät maakohtaisia komponentteja, minkä vuoksi kokonaispääomavaatimus on monia muita maita korkeampi. Ruotsin valvova viranomaisen Finansinspektionen on kommunikoinut asettamansa pääomavaateen Nordealle ja Nordean tavoitteena on ylläpitää 50–150 korkopisteen pääomapuskuri suhteessa pääomavaateeseen. Vuoden 2017 kolmannelta vuosineljännekseltä julkistettu Nordealta vaadittava ydinpääoman (CET1) vakavaraisuussuhde oli 17,4 prosenttia.

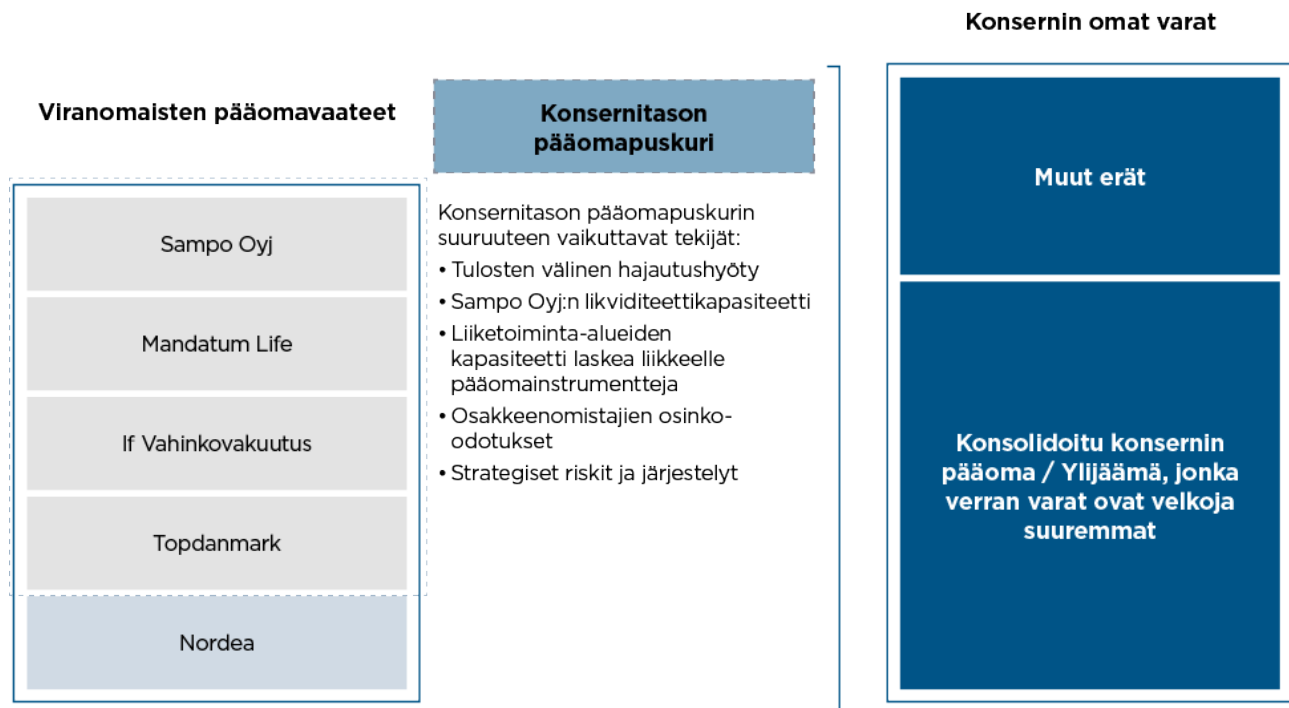
Nordean CET1-vakavaraisuus suhteessa kokonaisriskin määrään kasvoi 19,5 prosenttiin (18,4 prosenttia) vuonna 2017. Ydinpääoman määrä oli 24,5 miljardia euroa ja omien varojen määrä oli 31,7 miljardia euroa. Nordean pääomavaade oli 16,2 miljardia euroa huomioiden siirtymäsäännökset ja ilman siirtymäsäännöksiä se oli 10,1 miljardia euroa. Sampo konsolidoi osuutensa Nordean omien varojen eristä sekä minimipääomavaateesta konsernin vakavaraisuuteen perustuen sekä Solvenssi II -säännöksiin että rava-lakiin. Sampo-konsernin vakavaraisuuden näkökulmasta Nordea on vahvasti pääomitettu ja sen vaikutus konsernin omiin varoihin ja pääomavaateeseen on merkittävä. Nordean osuus Sampo-konsernin pääomavaateessa muuttuu vuoden 2018 ensimmäisestä kvartaalista lähtien johtuen siirtymäsäännösten (Basel I -lattian) lakkaamisesta Ruotsissa ja 1.1.2018 lähtien Sampo ryhtyy konsernivakavaraisuudessaan käyttämään omien varojen vähimmäismäärää niin kuin se on määritelty Nordean neljännesvuosittaisessa Factbookissa.

Pääomitus konsernitasolla

Alakonsernitasoinen tasapaino tulosten, riskien ja pääoman välillä on keskeinen lähtökohta Sampo-konsernissa. Kun kaikki ala-konsernit ovat hyvin pääomitetuja, myös konsernin tulisi olla lähtökohtaisesti riittävästi pääomitettu.

Sampo-konserni tasolla on kuitenkin useampia pääomitukseen vaikuttavia tekijöitä kuin alakonserneissa. Kyseisiä tekijöitä on havainnollistettu kuvassa Sampo-konsernin pääomittamisen puitteet.

Sampo-konsernin pääomittamiseen puitteet

Konsernin pääomavaade on pääasiassa riippuvainen liiketoiminta-alueiden pääomavaateista. Emoyhtiön kontribuutio konsernin pääomatarpeeseen on useimmiten vähäinen, sillä Sammolla ei ole omaa liiketoimintaa lukuun ottamatta pääomarakenteen ja likviditeetin hallintaa.

Riskien välistä hajautushyötyä on kahdella tasolla, sekä yhtiöiden sisällä että niiden välillä. Näistä ensimmäinen sisältyy yhtiöiden vakavaraisuuspääomavaateeseen (SCR) ja jälkimmäistä voidaan arvioida usealla eri tavalla, mitä kuvataan myöhemmin tässä dokumentissa.

Käsitteellisesti **konsernin omat varat** on yhtä kuin varojen ja velkojen markkina-arvojen välinen erotus lisätynä huonomman etuoikeuden veloilla. Kyseinen erotus on kertynyt konsernin olemassaolon aikana ja se sisältää seuraavat pääkomponentit:

- Kertyneet voitot, joita ei ole maksettu osinkoina vuosien aikana

- Varojen ja velkojen kirjanpitoarvojen oikaisut markkina-arvoiksi
- Liikkeelle laskettu pääoma ja Solvenssi II -ehdot täyttävät huonomman etuoikeuden velkakirjat

Koska sekä Solvenssi II -ryhmän että rava-konsernin laskelmissa sovelletaan samoja sektorikohtaisia sääntöjä, Sammon Solvenssi II:n mukainen oma varallisuus ja rava-lain mukaiset omat varat eivät oleellisesti eroa toisistaan.

Sampo-konsernin pääomavaade ja omat varat ovat molemmat alttiita translaatorisille. Translaatorisiksi voi realisoitua, kun If Vahinkovakuutuksen ja Topdanmarkin pääoma sekä pääoman tarve muunnetaan niiden raportointivaluutoista euroiksi. If Vahinkovakuutuksen ja Topdanmarkin raportointivaluuttojen heiketessä euroon nähden konsernin todellisen euromääräisen pääoman määrä supistuu ja If Vahinkovakuutuksen sekä Topdanmarkin euromääräiset pääomavaatimukset ovat myös alhaisemmat. Translaatorisiksi seurataan sisäisesti ja sen vaikutusta konsernin vakavaraisuuteen toiminnan jatkuvuuden

näkökulmasta analysoidaan säännöllisesti. Translaatoriskille ei kuitenkaan aseteta sisäisesti pääomatarvetta, sillä se realisoituu ainoastaan jos jokin alakonserni divestoidaan.

Konsernitason pääomapuskuri on yhtä kuin erotus konsernin omien varojen määrän ja konsernin pääomavaatimuksen välillä. Alakonsernitasoisten tekijöiden - odotettujen voittojen ja niiden volatilitietin, liiketoiminnan kasvumahdollisuuksien sekä kyvyn laskea liikkeelle Solvenssi II:n mukaisia pääomainstrumentteja – lisäksi on konsernitason vaikuttavia seikkoja jotka ovat olennaisia arvioitaessa pääomapuskurin suuruutta konsernitason. Kaikista olennaisimmat konsernitason tekijät, jotka vaikuttavat pääomapuskurin suuruuteen, ovat (i) alakonsernien raportoitujen voittojen korrelaatio (ii) emoyhtiön kapasiteetti luoda likviditeettiä (iii) strategisten riskien ja toimialalla toteutuvien järjestelyjen todennäköisyydet ja (iv) osakkeenomistajien osinko-odotukset.

Vakavaraisuuslaskennan viranomaismenetelmät sekä konsernin vakavaraisuusasema

Sampo-konsernin pääomavaade ja konsernin omien varojen määrä lasketaan joko rava-lain tai Solvenssi II -direktiivin mukaisesti seuraavasti:

Sampo-konsernin **rava-lain mukaisesta** pääomavaateesta käytetään nimitystä **konsernin omien varojen vähimmäismäärä**, joka on erillisten alakonsernien sektorisäännöin laskettujen pääomavaateiden ja emoyhtiön CRD IV/CRR -säännöksiin (Luottolaitosdirektiivi/EU:n vakavaraisuusasetus) perustuvan pääomavaateen summa. Rahoitus- ja vakuutusryhmittymän vakavaraisuuspääomavaade ei ota huomioon liiketoiminta-alueiden välisiä hajautushyötyjä. Täten se on melko konservatiivinen ja helposti tulkittavissa oleva pääomavaateen mittari.

Lähtökohta konsernin omien varojen laskennalle on konsernin konsolidoitu oma pääoma. Sektorikohtaiset erät, joihin kuuluu muun muassa ulkopuolisten sijoittajien omistuksessa olevat huonomman etuoikeuden velat, lisätään konsernin konsolidoituun omaan pääomaan. Lisäksi aineeton omaisuus ja ennakoitavissa olevat osingot sekä muut vähennettävät erät poistetaan omista varoista.

Sampo-ryhmän Solvenssi II -säännösten pääomavaateesta käytetään nimitystä **ryhmän vakavaraisuuspääomavaade (SCR)** ja se lasketaan kahdessa vaiheessa:

- i. Konsolidointiryhmälle, johon kuuluvat emoyhtiö Sampo, If Vahinkovakuutus, Mandatum Life ja Topdanmark, lasketaan pääomavaade. Se perustuu yhtiöiden standardikaavalla laskemien moduulikohtaisten SCR-lukujen summiin lukuun ottamatta valuutta- ja keskittymäriskiä. Näiden yhtiökohtaisten SCR-lukujen laskennassa on saatettu soveltaa yksinkertaistuksia ja muita yhtiöiden käyttämiä vaihtoehtoisia menetelmiä. Valuutta- ja keskittymäriskien pääomavaade perustuu konsernitason positiioihin. Valuuttapositioissa on otettu huomioon If Vahinkovakuutuksen Ruotsin kruunumääräiseen sekä Topdanmarkin Tanskan kruunumääräiseen omaan pääomaan liittyvä translaatoriskipositio.
- ii. Sammon osuus Nordean ja Mandatum Lifen muiden sektoreiden pääomavaateesta lisätään konsolidointiryhmän pääomavaateeseen.

Ryhmän Solvenssi II -säännösten mukaisesti laskettu SCR ottaa huomioon vain konsolidointiryhmän sisäiset hajautushyödyt jättäen siten Nordean omistukseen liittyvän hajautushyödyn huomioimatta.

Ryhmän oma varallisuus on Solvenssi II -säännösten mukaisesti se ylijäämä, jonka verran varat ovat velkoja suuremmat, sekä ne huonomman etuoikeuden velat, joilla voidaan kattaa tappioita. Varat ja velat arvostetaan markkina-arvoonsa ja kaikki ryhmän sisäiset transaktiot eliminoidaan. Ylijäämä, jonka verran varat ovat velkoja suuremmat, luokitellaan luokkiin 1-3. Luokat kuvastavat sitä miten oman varallisuuden erät kattavat tappioita mahdollisessa selvitystilanteessa. Ryhmän omaa varallisuutta oikaistaan tarvittaessa siltä osin, kun ne eivät ole käytettävissä tai hyväksyttävissä ryhmän omaan varallisuuteen. Lisäksi osakkuusyhtiön ensisijaisen lisäpääoman (eng. *additional Tier 1*) ja toissijaisen pääoman (eng. *Tier 2*) instrumentit luetaan omaan varallisuuteen.

Ryhmän oma varallisuus ja vakavaraisuuspääomavaade (SCR) lasketaan konsolidointi- ja yhteen- ja vähennysmenetelmien yhdistelmänä. Normaalitylanteessa konsernin omat varat Solvenssi II -säännösten ja rava-lain mukaisesti laskettuna ovat lähellä toisiaan, sillä sektorikohtaisia eriä käsitellään molemmissa samalla tavalla. Konsolidointiryhmän vähimmäisvakavaraisuuspääomavaade (MCR) määritetään laskemalla yhteen solo-vähimmäisvaateet vakuutusyhtiöistä, jotka konsolidoidaan ryhmän SCR laskelmaan.

Liite 5: Vakavaraisuuslaskennassa sovellettavat arvostusmenetelmät

Sampo-ryhmän Solvenssi II -tase on johdettu Sammon konsolidoidusta IFRS-tilinpäätöksestä, joka on oikaistu vakavaraisuussääntelyn mukaiseksi. IFRS-tilinpäätöksen laatimisperiaatteet Yhteenveto merkittävistä tilinpäätöksen laatimisperiaatteista esitetään Sampo-konsernin vuosikertomuksessa kohdassa [tilinpäätös/tilinpäätöksen liitetiedot](#).

IFRS-lukuihin ei ole tarvetta tehdä merkittäviä oikaisuja vakavaraisuuslaskennassa. Suurin osa Sampo-konsernin rahoitusvaroista arvostetaan käypään arvoon tilinpäätöstaseessa, joka perustuu markkina-arvoihin. Vaihtoehtoisia arvostusmenetelmiä ei juurikaan käytetä. Rahoitusvelkojen ja kiinteistöjen käyvät arvot esitetään tilinpäätöksen liitetiedoissa.

Käypien arvojen määrittäminen esitetään Sampo-konsernin vuosikertomuksessa kohdassa tilinpäätös/tilinpäätöksen liitetiedot/yhteenveto merkittävistä tilinpäätöksen laatimisperiaatteista/Käyvät arvot ja Sijoitusomaisuus sekä liitetiedoissa Käyvät arvot ja Käypien arvojen hierarkian määrittely.

Sammon konsolidoidun IFRS-tilinpäätöksen luvut on esitetty vertailutarkoituksessa Solvenssi II -taseen rakenteen mukaisesti alla olevassa Solvenssi II oikaisut, 31.12.2017 - taulukossa. Ainoastaan keskeisimmät pääerät on eritelty taulukossa ja valuuttana on käytetty konsernin raportointivaluuttaa euroa.

Vakavaraisuuslaskennassa Sampo-ryhmään kuuluvat samat yhtiöt kuin tilinpäätöksessä Sampo-konserniin.

Solvenssi II -oikaisu

Sampo-konserni, 31.12.2017

Varat, Milj. e	IFRS arvo*	Solvenssi II arvo	Oikaisu
Liikearvo, aineettomat hyödykkeet ja vakuutusten aktivoituneet hankintamenot	2 347	-	-2 347
Laskennalliset verosaamiset	18	-	-18
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	158	160	1
Sijoitukset (muut kuin sijoitussidonnaiset)	31 122	31 161	39
Sijoituskiinteistöt	572	611	39
Omistukset sidosyrityksissä	7 773	7 773	-
Osakkeet	2 572	2 572	-
Joukkovelkakirjalainat	17 523	17 523	-
Sijoitusrahastot	2 119	2 119	-
Johdannaiset	82	82	-
Talletukset, pois lukien käteiset varat	480	480	-
Sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevat varat	10 526	10 526	-
Kiinnelainat ja muut lainat	419	419	-
Jälleenvakuutus sopimuksista olevat saamiset	297	257	-39
Vahinkovakuutus ja vahinkovakuutuksen kaltainen sairausvakuutus	280	241	-39
Henkivakuutus ja henkivakuutuksen kaltainen sairausvakuutus, ilman sairaus- ja sijoitussidonnasta vakuutusta	16	16	0
Vakuutussaamiset ja saamiset vakuutusedustajilta	1 296	380	-916
Saamiset jälleenvakuutustoiminnasta	12	12	0
Muut saamiset (myyntisaamiset, ei vakuutussaamiset)	156	39	-117
Omat osakkeet (suorassa omistuksessa olevat)	0	149	149
Käteiset varat	2 711	2 711	-
Muut varat, joita ei ole esitetty edellä	236	174	-62
Varat yhteensä	49 300	45 988	-3 311

Velat, Milj. e	IFRS arvo	Solvenssi II arvo	Oikaisu
Vastuuvelka - vahinkovakuutus	8 339	6 860	-1 479
Vastuuvelka - henkivakuutus	10 717	10 394	-323
Vastuuvelka - sijoitussidonnaiset sopimukset	11 101	10 564	-537
Muut varaukset kuin vastuuvelka ja eläkevelvoitteet	104	104	-
Laskennalliset verovelat	638	491	-147
Johdannaiset	91	91	-
Muut rahoitusvelat kuin velat luottolaitoksille	3 182	3 265	83
Vakuutusvelat ja velat vakuutusedustajille	276	276	-
Jälleenvakuutusvelat	33	30	-4
Velat (Myyntivelat - ei vakuutusvelat)	440	324	-116
Etuoikeudeltaan huonommat velat	377	368	-9
Muut velat, joita ei ole esitetty muualla	492	450	-42
Velat yhteensä	35 792	33 217	-2 575
Ylijäämä, jonka verran varat ovat velkoja suuremmat	13 508	12 771	-737

*IFRS-tilinpäätöksessä Sammon rahoitusvarat koostuvat oman ja vieraan pääoman ehtoista myytävissä olevista ja käypään arvoon tulosvaikuttavasti kirjattavista rahoitusvälineistä, johdannaisista sekä lainoista ja saamisista. IFRS-tilinpäätöksen rahoitusvelat koostuvat johdannaisista ja muista veloista, esimerkiksi etuoikeudeltaan huonommista veloista ja muista liikkeelle lasketuista velkainstrumenteista.

Solvenssi II -taseen mukaisesti ryhmän ylijäämä, jonka verran varat ovat velkoja suuremmat, oli 737 miljoonaa euroa

pienempi kuin vastaava IFRS:n mukainen ylijäämä 31.12.2017. Varoissa keskeisimmät erot aiheutuvat aineettomien

hyödykkeiden käsittelystä sekä tulevien erääntymättömien vakuutusmaksusaamisten sisällyttämisestä vastuovelkaan varojen sijasta. Veloissa vastuovelkaan liittyy olennaisia eroja, jotka johtuvat tiettyjen erien erilaisesta luokittelusta ja arvostusperiaatteista. Kyseisiä eroja käsitellään seuraavissa kappaleissa.

Varat

Ryhmän Solvenssi II -taseessa liikearvo, aineettomat hyödykkeet ja vakuutusten aktivoidut hankintamenot arvostetaan nolnaan.

Vaikka laskennallisten verosaamisten ja -velkojen taseeseen merkitseminen on yhdenmukainen IFRS- tilinpäätöksen kanssa, Solvenssi II -oikaisu vaikuttavat Solvenssi II tasearvoihin ja aiheuttavat muutoksia laskennallisiin veroihin. Solvenssi II -oikaisu pienensivät laskennallisia verosaamia 18 miljoonalla eurolla ja laskennallisia verovelkoja 147 miljoonalla eurolla. Ero aiheutuu pääsääntöisesti tiettyjen varojen (aineettomat hyödykkeet jne.) eliminoinnista sekä eroista vastuuvelan laskennassa.

Solvenssi II ei aiheuta muutoksia Sammon sijoitusomaisuuden kirjanpitoarvoihin kiinteistöjä lukuun ottamatta. Solvenssi II -taseessa kiinteistöt arvostetaan käypään arvoon, mikä kasvattaa kiinteistöjen arvoa 40 miljoonalla eurolla.

Kiinne- ja muut lainat arvostetaan jaksotettuun hankintamenuon, mikä ei ole yhdenmukaista rahoitusvarojen käsittelyn kanssa Solvenssi II:ssa. Sampo tulkitsee IFRS:n arvon olevan kuitenkin pääosin verrannollinen lainojen käyvän arvon kanssa.

Omistusyhteisytykset raportoidaan Sammon konsolidoidussa Solvenssi II -taseessa käyttäen mukautettua pääomaosuusmenetelmää tai, soveltuvin osin, IFRS:n pääomaosuusmenetelmää. Omistusyhteisytyksillä tarkoitetaan sijoituksia, joissa Sampo-ryhmällä on joko suoraan tai epäsuorasti merkittävä vaikutusvalta, mikä yleensä toteutuu tilanteessa, jossa osakkeiden omistusosuus tai äänivalta on vähintään 20 prosenttia kaikista yrityksen osakkeista.

Jälleenvakuutusmaksut ovat jälleenvakuuttajien osuus vastuuvelan parhaasta estimaatista vähennettynä arvioidulla vastapuolen maksukyvyttömyydellä. Kyseiset arvot lasketaan yhdenmukaisesti vastuuvelkaa koskevan Solvenssi II -sääntelyn kanssa.

Solvenssi II -vastuuvelassa tulee ottaa huomioon kaikki sisään tulevat ja ulos menevät kassavirrat. Näin ollen voimassa olevien vakuutusmaksujen tulevista vakuutusmaksuista se osuus, joka ei ole vielä erääntynyt, on osa vakuutusmaksuvastuuseen sisältyvää parasta estimaattia, eikä vakuutusmaksusaamia kuten IFRS-tilinpäätöksessä. Vakuutusmaksusaamisista luokitellaan 916 miljoonaa euroa vakuutusmaksuvastuuseen vakavaraisuuslaskennassa.

Solvenssi II -taseessa oleviin vakuutusmaksuihin sisältyy ainoastaan erääntyneet saamiset vakuutuslaitosten, vakuutusyhtiöiltä sekä muut vakuutusliiketoimintaan liittyvät saamiset.

Muiden saamisten (myyntisaamisten, ei vakuutusmaksujen) oikaisu liittyy Suomen täysomavastuun potilasvakuutuksen saamisiin. Kyseisiä saamia käsitellään Solvenssi II:ssa vastuuvelkaan sisältyvää parasta estimaattia koskevin sääntöin, kun taas Sampo-konsernin konsolidoidussa tilinpäätöksessä täysomavastuun potilasvakuutukseen liittyvät saamiset kirjataan muihin varoihin tai velkoihin. 112 miljoonan euron saamiset luokitellaan uudelleen muista saamisista vakuutusmaksuiksi.

Vakavaraisuuslaskennassa 149 miljoonan euron omat osakkeet huomioidaan taseessa, kun taas IFRS-taseessa omat osakkeet vähennetään omasta pääomasta.

Solvenssi II:n mukainen vastuvelka Sampo-konsernissa

Solvenssi II:ssa vastuvelka on parhaan estimaatin ja riskimarginaalin summa.

Paras estimaatti määritetään seuraavasti:

- Ensiksi yhtiö arvio kaikki vakuutusvastuuihin liittyvät tulevaisuuden kassavirrat (vakuutusmaksut, korvaukset ja korvausten käsittelykulut sekä muut hallintokulut) best effort -periaatteella perustuen tunnustettuihin vakuutusmatemaattisiin ja tilastollisiin tekniikoihin.
- Tämän jälkeen kaikki nämä kassavirrat diskontataan EIOPA:n määrittelemällä ja julkaisemalla riskittömällä korkokäyrällä.

Paras estimaatti lasketaan erikseen bruttoperiaatteella vähentämättä saamia jälleenvakuutusmaksuista, ja nettoperiaatteella, jolloin saamiset jälleenvakuutusmaksuista on vähennetty.

Paras estimaatti lasketaan erikseen jokaiselle valuutalle jossa yhtiöllä on vakuutusvastuita käyttäen kullekin valuutalle EIOPA:n määrittämää riskitöntä korkokäyrää. Nämä riskittömät korkokäyrät perustuvat markkinakorkoihin, joita on oikaistu luottoriski- ja volatilitteettikorjauksella. Volatilitteettikorjauksen käyttö on valinnanvaraista. Tätä menetelmää noudatetaan valutoittain viimeiseen EIOPA:n määrittelemään likvidiin markkinapisteseen saakka. Viimeinen likvidi piste esimerkiksi eurolle on 20 vuotta ja Ruotsin kruunulle 10 vuotta. Viimeisestä likvidistä pisteestä eteenpäin, eli viimeisestä markkinahavainnosta eteenpäin, riskittömään korkokäyrään vaikuttaa EIOPA:n määrittämä oletettu päätekorko (eng. Ultimate Forward Rateen, UFR).

Vakuutusvelkojen tulevat odotetut kassavirrat ovat aina estimaatteja ja siten niiden suuruus ja ajankohta ovat epävarmoja. Tämä epävarmuus on huomioitava, jotta voidaan määrittää vakuutusvelkojen markkinaehtoinen arvo. Se

tehdään allokoimalla pääomaa erääntyville vastuulle. Riskimarginaali on pääoman kustannus ja se määritetään seuraavasti:

- i. Oletetaan, että yhtiö ei ota ylimääräistä markkinariskiä eikä myönnä uusia vakuutuksia. Näin vakuutustoiminnan odotetut kassavirrat täsmäävät täysin riskittömien sijoitusten kassavirtoihin.
- ii. Kun markkinariskiä ei ole ja uusia vakuutus sopimuksia ei solmita, yhtiön SCR koostuu vakuutusriskistä, jälleenvakuutuksen luottoriskistä ja operatiivisesta riskistä.
- iii. Koska uusia vakuutus sopimuksia ei solmita, parhaan estimaatin pohjana olevat kassavirrat erääntyvät. Näihin kassavirtoihin perustuen yhtiö laskee parhaan estimaatin tulevat arvot ja näihin perustuvat SCR:t siihen saakka, että parhaan estimaatin taustalla olevat kassavirrat erääntyvät. Tämän seurauksena tarvittavan pääoman määrä eri tulevaisuuden ajankohtina on määritetty.
- iv. Kaikki saadut tulevat vakavaraisuuspääomavaatimusten arvot diskontataan yhdeksi nykyhetken netto SCR:ksi käyttäen EIOPA:n määrittämää riskitöntä korkokäyrää.
- v. Lopuksi tämä netto SCR kerrotaan EIOPA:n määrittelemällä pääomakustannuksella, joka on tällä hetkellä 6 %. Tämä vuosikulu on riskimarginaali.

Vakavaraisuuslaskennan ja tilinpäätöksen vastuvelan laskennan erot

Vakavaraisuuslaskennan ja tilinpäätöksen merkittävimmät erot vastuuvälässä ovat seuraavat:

1. **Solvenssi II:ssa ”oikea paras estimaatti” määritetään vakuutusvelkojen kaikkien mahdollisten tulevien kassavirtojen keskiarvona** huomioimatta mitään varovaisuuteen perustuvaa korjausta. Tilinpäätöksen vastuvelka saattaa sisältää varovaisuuteen perustuvia korjauksia kassavirtoihin.
2. **Solvenssi II:ssa kaikki kassavirrat diskontataan perustuen EIOPA:n määrittämiin riskittömiin korkokäyriin**, kun taas tilinpäätöksessä noudatettaessa kaikkia kassavirtoja ei diskontata ja silloin, kun ne diskontataan, käytetään tyyppisesti kansallisten säädösten mukaisia diskonttokorkoja.
3. **Tulevien vakuutustapahtumien vaikutus vastuuvälkoihin huomioidaan lähtökohtaisesti eri tavoin SII ja IFRS -laskennassa.** Seuraavat asiat avaavat näitä eroja esimerkinomaisesti ja kansalliset säännöt saattavat erota maasta riippuen.
 - Tilinpäätöksessä mukana vakuutusyhtiön myöntäessä vakuutuksia **koko saatu vakuutusmaksu kirjataan myöntöhetkellä velaksi.** Tätä velkaa kutsutaan vakuutusmaksuvastuuksi (unearned premium reserve, UPR) ja sen periaatteellinen tarkoitus on kattaa myönnettyjen vakuutusten tulevia vakuutustapahtumia. Alkuperäisen kirjaamisen jälkeen vakuutusmaksuvastuuta puretaan lineaarisesti

- vakuutusmaksutuottoihin vakuutuksen voimassaoloaikana. Vakuutuskauden päättyessä vakuutusmaksuvastuu on nolla ja mikäli sopimukseen liittyvät vakuutuskorvaukset ja kulut ovat pienemmät kuin saatu vakuutusmaksu, realisoituu voittoa.
- SII-vastuuvälkä sisältää **vastaavan komponentin** ja sitä kutsutaan vakuutusmaksuvastuuksi (premium provision, PP, huom. englannin kielessä termit eroavat, suomessa käytetään molemmista termiä vakuutusmaksuvastuu.) **Sen avulla arvioidaan voimassa olevien sopimusten kaikkia odotettuja vakuutustapahtumia ja niistä aiheutuvia kassavirtojen parhaita estimaatteja.**
 - **Vakavaraisuuslaskennan vakuutusmaksuvastuu (PP) on pienempi kuin tilinpäätöksen vakuutusmaksuvastuu (UPR), mikäli sopimuksen arvioidaan olevan voitollinen.** Mitä korkeampi tulosodotus on, sitä suurempi on näiden kahden ero.
 - **Käytännössä PP huomioi implisiittisesti sopimuksen odotetun tuloksen UPR:n ja PP:n välisenä erona jo sopimuksen tekohetkellä.** Tästä seuraa, että vähemmän aikaa voimassa olleiden sopimusten tilinpäätöksen ja vakavaraisuuslaskennan vakuutusmaksuvastuun ero on suurempi. Ajan kuluessa molemmat pienenevät ja niiden välinen absoluuttinen ero kapenee ja lopulta häviää sopimuksen erääntyessä. Todellisuudessa kumpikaan vakuutusmaksuvastuu ei pienene nollaksi toiminnassa olevassa vakuutusyhtiössä, koska uusia sopimuksia tehdään jatkuvasti. Jos oletettaisiin, että yhtiö myöntää täysin identtisen määrän täysin samanlaisia sopimuksia joka päivä, näiden vakuutusmaksuvastuiden välinen ero pysyisi vakiona.
 - Kun vakuutus myönnetään, mutta vakuutusmaksu ei ole vielä erääntynyt, koko vakuutusmaksu kirjataan vakuutusmaksuvastuuseen tilinpäätöksessä ja vastaava saaminen kirjataan varoihin. **SII:ssä erääntymättömät vakuutusmaksusaamiset netotetaan vakuutusmaksuvastuuta vastaan. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että SII-tase on pienempi kuin tilinpäätöstase ja että tilinpäätöksen ja vakavaraisuuslaskennan vakuutusmaksuvastuun välinen ero on suurin silloin, kun vakuutusmaksut eivät ole vielä erääntyneet.**
 - Vahinkovakuutuksessa **tilinpäätöksen ja vakavaraisuuslaskennan vakuutusmaksuvastuun välinen arvostusero on merkittävin tilinpäätöksen ja SII:n välinen ero vastuuvälissä.**
4. Solvenssi II -vastuuvälässä parhaan estimaatin päälle huomioidaan riskimarginaali.

Vastuuvälän luonteesta johtuen sen laskentaan liittyy aina epävarmuutta, koska laskenta sisältää väistämättä oletuksia tulevista tapahtumista. Korvausvastuuriskiä eniten vaikuttavia tekijöitä kuvataan lisää kohdassa **Vakuutusriskit.**

Sampo-konsernin vakuutusyhtiöt esittävät IFRS:n ja Solvenssi II:n mukaisten vastuuvälkojen erot seuraavissa kappaleissa. Laskentamenetelmät sekä tehtyjen oletusten ja

muiden päätösten vaikutukset kassavirtoihin kuvataan yksityiskohtaisemmin.

Solvenssi II:n mukainen If Vahinkovakuutuksen vastuuelka

Yhteenvedo keskeisimmistä eroista IFRS:n ja Solvenssi II:n mukaisessa vastuuelan laskennassa on esitetty taulukossa IFRS:n ja Solvenssi II:n mukainen vastuuelka, 31.12.2017.

IFRS:n ja Solvenssi II:n mukainen vastuuelka If Vahinkovakuutus, 31.12.2017

Vastuuelan laji	SOLVENSSI II					LAKISÄÄTEINEN			
	Paras estimaatti	Riski- marginaali	Brutto- vastuu	Jälleen- vakuutuksen osuus	Vastuu- velka	Brutto- vastuu	Jälleen- vakuuttajan osuus	Vastuu- velka	Lakisääteisen SII
Yhteensä, Milj. e	7 341	324	7 665	190	7 475	9 120	218	8 902	84 %
Henkivakuutuksen mukainen sairausvakuutus	1 036	32	1 068	0	1 068	1 080	0	1 080	99 %
Vakuutukset ansiotulon menetyksen varalta (annuiteetit)	18	1	19	0	19	19	0	19	100 %
Sairauskuluvakuutukset (annuiteetit)	2	0	2	0	2	2	0	2	100 %
Työntekijäin tapaturmavakuutukset (annuiteetit)	1 016	31	1 047	0	1 047	1 059	0	1 059	99 %
Vahinkovakuutuksen kaltainen sairausvakuutus	1 330	92	1 422	30	1 392	1 549	32	1 517	92 %
Vakuutukset ansiotulon menetyksen varalta	584	29	613	1	612	750	1	749	82 %
Sairauskuluvakuutukset	118	6	124	0	124	158	0	158	78 %
Työntekijäin tapaturmavakuutukset	628	57	685	29	656	641	31	610	108 %
Henkivakuutus poislukien sairausvakuutus	1 048	24	1 072	0	1 072	1 137	0	1 137	94 %
Palo- ja muut omaisuusvahinkovakuutukset (annuiteetit)	5	0	5	0	5	5	0	5	100 %
Henkivakuutus	11	0	11	0	11	20	0	20	55 %
Moottoriajoneuvojen liikennevakuutukset (annuiteetit)	0	0	0	0	0	0	0	0	100 %
Yleiset vastuuvakuutukset (annuiteetit)	1 014	23	1 037	0	1 037	1 093	0	1 093	95 %
Muut moottoriajoneuvojen vakuutukset (annuiteetit)	18	1	19	0	19	19	0	19	100 %
Vahinkovakuutus poislukien sairausvakuutus	3 927	176	4 103	160	3 943	5 354	186	5 168	76 %
Palo- ja muut omaisuusvahinkovakuutukset	914	47	961	56	905	1 287	66	1 221	74 %
Alus-, ilma-alus- ja kuljetusvakuutus	102	9	111	16	95	122	18	104	91 %
Muut moottoriajoneuvojen vakuutukset	416	13	429	1	428	951	2	949	45 %
Moottoriajoneuvojen liikennevakuutukset	1 858	78	1 936	1	1 935	2 291	1	2 290	84 %
Yleiset vastuuvakuutukset	633	29	662	86	576	697	99	598	96 %
Matka-apu	4	0	4	0	4	6	0	6	67 %

Vastuuvelan laskennassa käytetään erilaisia periaatteita Solvenssi II:ssa sekä IFRS-tilinpäätöksessä:

- Merkittävin arvostusero johtuu vakuutusmaksuvastuuseen netotetuista erääntymättömistä vakuutusmaksusaamisista Solvenssi II:ssa. Se oli 913 miljoonaa euroa ja vaikuttaa sekä taseen saamis- että velkapuoleen yhtä paljon.
- Riskimarginaalin huomiointi kasvattaa vastuuvelkaa 324 miljoonalla eurolla.
- Muita arvostuseroja oli 838 miljoonaa euroa ja ne koostuivat pääosin vakuutusmaksuvastuiden kassavirta-arvostuksista samoin kuin diskonttauksen vaikutuksista. Tilinpäätöksessä If Vahinkovakuutus diskonttaa vain korvausvastuussa olevat tunnetut eläkevaraukset sekä tuntemattomien eläkevahinkojen korvausvastuun Suomessa. Solvenssi II -taseessa käytettävät riskittömät korkokäyrät määritetään Tanskan kruunulle, eurolle, Iso-Britannian punnalle, Norjan kruunulle, Ruotsin kruunulle ja Yhdysvaltain dollarille, jotka kattavat yli 99 prosenttia vastuuvelasta. Muihin valuuttoihin käytetään joko euro- tai Yhdysvaltain dollarille johdettuja riskittömiä korkokäyriä.
- If Vahinkovakuutus käyttää riskittömiä korkoja ilman volatiliiteettikorjausta.

Konsolidoidussa IFRS-tilinpäätöksessä velka otetaan huomioon vakuutus sopimuksena, jos sopimukseen sisältyy merkittävää vakuutusriskiä (vertaa IFRS 4). If Vahinkovakuutus on arvioinut, että täysomavastuuseen potilasvakuutukseen ei sisälly oleellista vakuutusriskiä ja täysomavastuusta potilasvakuutusta ei huomioida konsolidoidussa tilinpäätöksessä vakuutus sopimuksena vaan palvelusopimuksena, jonka komponentit kirjataan muihin varoihin ja muihin velkoihin. Tässä on ero Solvenssi II -käsittelyyn verrattuna, jossa tämä velka tulee kirjata

vakuutusveloitteisiin. Siten Solvenssi II -käsittelyssä kaikki saamiset ja velat liittyen täysomavastuuseen potilasvakuutukseen uudelleen luokitellaan osaksi Solvenssi II:n mukaista vastuuvelkaan sisältyvää parasta estimaattia. Kyseisen käsittelyn mukaisesti saamisten saldot netotetaan vastuuvelkaa vastaan, koska niitä pidetään sisään tulevana kassavirtana ja ne sisällytetään siten vastuuvelkaan.

Jälleenvakuutussaamiaisia on kuvattu tarkemmin kappaleessa [Vastapuoliriskit](#).

If Vahinkovakuutus ei noudata siirtymäsääntöjä riskittömään korkokäyriin tai vastuuvelkaan.

Solvenssi II:n mukainen Mandatum Lifen vastuuvelka

Laskeakseen Solvenssi II- vastuuvelan, Mandatum Life tuottaa vakuutus sopimusten kassavirrat käyttämällä Solvenssi II- diskonttokäyrän kanssa yhteensopivia stokastisia sijoitusmarkkinaskenaarioita sekä parhaan arvion mukaisia parametreja ja oletuksia. Stokastisia markkinaskenaarioita tarvitaan erityisesti vakuutus sopimuksiin liittyvien taloudellisten optioiden ja takuiden arvostamisessa. Tuotettujen kassavirtojen todennäköisyyspainotettua nykyarvoa kutsutaan vastuuvelan parhaaksi estimaatiksi. Solvenssi II:n mukainen vastuuvelka on parhaan estimaatin ja riskimarginaalin summa.

Alla oleva taulukko esittää erot IFRS:n mukaisten sääntöjen mukaan lasketun vastuuvelan sekä vastuuvelan siirtymäsääntöä soveltavan Solvenssi II:n mukaisen vastuuvelan välillä.

Vastuuvelka Mandatum Life, 31.12.2017

Milj. e	IFRS arvo	Solvenssi II arvo	Erot
Vastuuvelka - henkivakuutus (poislukien sijoitussidonnaiset)	4 573	4 327	246
Paras estimaatti		4 129	
Riskimarginaali		198	
Vastuuvelka - sijoitussidonnaiset	7 066	6 549	516
Paras estimaatti		6 454	
Riskimarginaali		96	

Mandatum Life käyttää vastuuvelan siirtymäsäännöstä eläkevakuutuksiin joiden laskuperustekorko on 3,5 prosenttia tai 4,5 prosenttia. Tämän lisäksi vastuuvelkaa laskettaessa sovelletaan volatiliiteettikorjausta. Solvenssi II -vastuuvelan koko on 10 876 miljoonaa euroa siirtymäsäännöksen kanssa ja 11 403 miljoonaa euroa ilman siirtymäsäännöstä.

Siirtymäsäännöksen käyttö kasvattaa siis omia varoja 422 miljoonaa euroa verojen jälkeen. Mandatum Life soveltaa Solvenssi II:n Standardikaavaa ilman yhtiökohtaisia parametreja tai yksinkertaisuuksia.

Mandatum Lifen kirjanpitoperiaatteet esitetään Sammon tilinpäätöksessä liitetiedoissa kohdassa Yhteenveto merkittävistä tilinpäätöksen laatimisperiaatteista.

Solvenssi II:n mukainen Topdanmarkin vastuovelka

Topdanmarkissa vastuuvelan laskentaperiaatteet ovat miltei yhtenevät IFRS- ja Solvenssi II -laskennassa.

Vahinkovakuutuksessa parhaan estimaatin sekä riski- ja tuottomarginaalin (odotettu vakuutusmaksutulos) laskentaperiaatteet ovat samat IFRS:n ja Solvenssi II:n mukaan. Ainoa ero liittyy tuottomarginaalin esittämiseen. IFRS:ssä tuottomarginaali esitetään vastuuvelan osana, kun

taas Solvenssi II:ssa se muodostaa osan omasta varallisuudesta huomioiden verovelat.

Henkivakuutuksessa parhaan estimaatin ja tuottomarginaalin laskentaperiaatteet ovat samat IFRS:n ja Solvenssi II:n mukaan. IFRS:ssä tuottomarginaali esitetään vastuuvelan osana, kun taas Solvenssi II:ssa se muodostaa osan omasta varallisuudesta huomioiden verovelat. Riskimarginaalin laskennassa käytetään kahta eri periaatetta. IFRS-laskelma perustuu biometrisille riskeille tehtävään stressitestiin. Solvenssi II -laskelmassa lasketaan 6 prosentin pääomakustannus vakuutusriskille, vastapuoliriskille ja operatiiviselle riskille Solvenssi II -säännösten mukaisesti.

Kaikki parhaan estimaatin vastuuvelat diskontataan käyttäen volatiliiteettikorjattua Solvenssi II -korkokäyrää Tanskan kruunulle.

Kokonaispositio, vastuovelka Topdanmark, 31.12.2017

Milj. e		IFRS arvo	Solvenssi II arvo	Ero
Vahinkovakuutus brutto	Paras estimaatti	2 018	2 018	0
	Riskimarginaali	42	51	9
	Voittomarginaali	101	0	-101
Vahinkovakuutus yhteensä		2 161	2 069	-92
Henkivakuutus brutto	Paras estimaatti	7 233	7 233	0
	Riskimarginaali	15	17	3
	Voittomarginaali	33	0	-33
Henkivakuutus yhteensä		7 280	7 250	-30
Yhteensä		9 441	9 319	

Muut velat

Solvenssi II:n vaikutus Sammon muiden velkojen kuin vastuuvelan arvostamiseen on melko vähäinen ja se kohdistuu pääasiassa rahoitusvelkoihin ja vastuuvelkaan liittyviin velkasaldoihin.

Muut velat kuin vastuuvelka arvostetaan diskonttaamalla tulevat kassavirrat koroilla, jotka perustuvat valtion joukkovelkakirjan korkoihin lisättyinä lähtöhetkenä määritellyllä korkospreadillä. Tämä kasvatti vakavaraisuuslaskennan mukaisen taseen rahoitusvelkoja 83 miljoonalla eurolla.

Laskennalliset verovelat on käsitelty yllä laskennallisten verosaamisten yhteydessä.

Täysomavastuuseen potilasvakuutukseen liittyvien erien luokittelu palvelusopimuksesta vakuutusopimukseksi vaikuttaa myös velkasaldoihin. 112 miljoonan euron velat luokitellaan uudelleen muista veloista vakuutusveloiksi.

Muut varaukset kuin vastuuvelka ja ehdolliset velat eivät aiheuta uusien velkojen kirjaamista tai olemassa olevien velkojen arvostamista kirjanpidosta poikkeavalla tavalla vakavaraisuudessa. Varaukset ja ehdolliset velat sekä eläke-etuudet ja muut vuokrasopimukset esitetään [Sammon vuosikertomuksessa](#). Sampo-ryhmässä ei ole merkittäviä rahoitusleasingsopimuksia.

TILINPÄÄTÖS

Konsernin IFRS-tilinpäätös	202
- Konsernin laaja tuloslaskelma, IFRS	202
- Konsernitase, IFRS	203
- Laskelma oman pääoman muutoksista, IFRS	204
- Konsernin rahavirtalaskelma, IFRS	205
- Konsernin tilinpäätöksen liitetiedot	207
- Yhteenveto merkittävistä tilinpäätöksen laatimisperiaatteista	207
- Segmentti-informaatio	221
- Hankitut liiketoiminnot	227
- Olennaiset määräysvallattomien omistajien osuudet	229
- Muut konsernin liitetiedot 1-40	231
Sampo Oyj:n tilinpäätös	328
- Sampo Oyj:n tuloslaskelma	328
- Sampo Oyj:n tase	329
- Sampo Oyj:n rahavirtalaskelma	330
- Sampo Oyj:n liitetiedot	331
Tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen allekirjoitukset	339
Tilintarkastuskertomus	340

Konsernin IFRS-tilinpäätös

Konsernin laaja tuloslaskelma, IFRS

Milj. e	Liite	1-12/2017	1-12/2016
Vakuutusmaksutulo	1	5 815	5 375
Sijoitustoiminnan nettotuotot	2 9	1 104	827
Liiketoiminnan muut tuotot		36	50
Korvaukset	3	-4 023	-3 627
Vakuutus- ja sijoitussopimusvelkojen muutos	4	-603	-448
Henkilöstökulut	5	-676	-574
Liiketoiminnan muut kulut	6	-536	-551
Rahoituskulut	9	-52	-18
Osuus osakkuusyritysten voitoista/tappioista	13	712	837
- Voitto aiemman osakkuusyhtiöosuuden arvostamisesta käypään arvoon		706	-
Tilikauden voitto ennen veroja		2 482	1 871
Verot	20 21 22	-243	-221
Tilikauden voitto		2 239	1 650
Kauden muut laajan tuloksen erät			
Erät, jotka voidaan siirtää tulosvaikutteisiksi	22 23		
Muuntoerot		-96	-80
Myytavissä olevat rahoitusvarat		73	225
Osuus osakkuusyhtiöiden muun laajan tuloksen eristä		-57	19
Verot		-18	-49
Erät, jotka voidaan siirtää tulosvaikutteisiksi yhteensä nettona verojen jälkeen		-97	115
Erät, joita ei siirretä tulosvaikutteisiksi			
Etuuspohjaisista eläkejärjestelyistä syntyvät vakuutusmatemaattiset voitot ja tappiot		5	-6
Verot		-1	1
Erät, joita ei siirretä tulosvaikutteisiksi yhteensä nettona verojen jälkeen		4	-5
TILIKAUDEN LAAJA TULOS		2 146	1 760
Kauden voitosta			
Emoyhtiön omistajien osuus		2 216	1 650
Määräysvallattomien osuus		23	-
Tilikauden laajasta tuloksesta			
Emoyhtiön omistajien osuus		2 122	1 760
Määräysvallattomien osuus		23	-
Osakekohtainen tulos (euroa)	8	3,96	2,95

Konsernitase, IFRS

Milj. e	Liite	12/2017	12/2016
Varat			
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	10	158	27
Sijoituskiinteistöt	11	653	211
Aineettomat hyödykkeet	12	2 121	612
Sijoitukset osakkuusyhtiöissä	13	7 765	8 107
Rahoitusvarat	9 14 15 16 17 18	22 832	17 668
Sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevat sijoitukset	9 19	7 409	3 427
Laskennalliset verosaamiset	20	18	27
Saamiset jälleenvakuutus sopimuksista	25	297	239
Muut varat	24	1 940	1 761
Käteiset varat		2 734	2 585
Myytäväinä olevat omaisuuserät	35	3 374	3 291
Varat yhteensä		49 300	37 955
Velat			
Velat vakuutus- ja sijoitussopimuksista	25	18 900	13 990
Velat sijoitussidonnaisista vakuutus- ja sijoitussopimuksista	26	7 959	3 407
Rahoitusvelat	9 15 16 27	3 649	3 847
Laskennalliset verovelat	20	638	527
Varaukset	28	33	35
Eläkevelvoitteet	29	57	79
Muut velat	30	1 258	933
Myytäväinä oleviin omaisuuseriin liittyvät velkaerät	35	3 299	3 202
Velat yhteensä		35 792	26 021
Oma pääoma			
	32		
Osakepääoma		98	98
Rahastot		1 530	1 531
Kertyneet voittovarot		10 692	9 700
Muut oman pääoman erät		528	605
Emoyhtiön omistajien osuus		12 848	11 934
Määräysvallattomien osuus		660	-
Oma pääoma yhteensä		13 508	11 934
Oma pääoma ja velat yhteensä		49 300	37 955

Laskelma oman pääoman muutoksista, IFRS

Milj. e	Osake- pääoma	Vara- rahasto	Sij. vapaan pääoman rahasto	Voitto- varat ¹⁾	Muunto- erot ²⁾	Myytävässä olevat rahoi- tusvarat ³⁾	Yht.	Määräys- vallattomien osuus	Yht.
Oma pääoma 1.1.2016	98	4	1 527	9 325	-472	929	11 411	-	11 411
Muutokset omassa pääomassa									
Nostamatta jätettyjen osinkojen palautus				9			9		9
Osingonjako				-1 204 ⁴⁾			-1 204		-1 204
Osuus osakkuusyhtiön muista oman pääoman muutoksista				-42			-42		-42
Kauden voitto				1 650			1 650		1 650
Muut laajan tuloksen erät				-38	-47	195	110		110
Oma pääoma 31.12.2016	98	4	1 527	9 700	-518	1 124	11 934	-	11 934
Muutokset omassa pääomassa									
Nostamatta jätettyjen osinkojen palautus				10			10		10
Osakkeiden mitätöinti				30					
Osingonjako				-1 288 ⁴⁾			-1 288		-1 288
Tytäryhtiöhankinnat				17			17	636	654
Osuus osakkuusyhtiön muista oman pääoman muutoksista				23			23		23
Kauden voitto				2 216			2 216	23	2 239
Muut laajan tuloksen erät				-15	-138	60	-93		-93
Oma pääoma 31.12.2017	98	4	1 527	10 692	-656	1 184	12 848	660	13 508

¹⁾ IAS 19 Eläkevelvoitteet standardin nettovaikutus voittovaroihin oli -15 (-38) milj. e.

²⁾ Muut laajan tuloksen erät sisältävät myös konsernin omistussuuden mukaisen osuuden osakkuusyhtiö Nordean vastaavista eristä. Voittovarot sisältävät -19 (-34) milj. euron osuuden Nordean etuuspohjaisten eläkkeiden vakuutusmatemaattisista voitoista/tappioista. Muuntoerot sisältävät -43 (33) milj. euron osuuden Nordean muuntoeroista. Myytävissä olevat varat puolestaan sisältävät 5 (19) milj. euron osuuden Nordean myytävissä olevien rahoitusvarojen käypien arvojen muutoksista.

³⁾ Myytävissä olevista rahoitusvaroista on kirjattu omaan pääomaan kauden arvostusta 266 (216) milj. euroa. Kauden tulokseen on siirretty -204 (-29) milj. euroa. Eriytetylle Suomi-vakuutus kannalle siirretty osuus oli -7 (-11) milj. euroa.

⁴⁾ Osakekohtainen osinko 2,60 (2,30) euroa osakkeelta.

Muuntoeroihin sekä myytävissä oleviin rahoitusvaroihin sisältyvät määrät ovat laajaan tulokseen kirjattuja verovaikutuksella huomioituja eriä.

Konsernin rahavirtalaskelma, IFRS

Milj. e	2017	2016
Liiketoiminnan rahavirta		
Voitto ennen veroja	2 482	1 871
Oikaisut:		
Poistot	29	18
Realisoitumattomat arvostusvoitot ja -tappiot	43	-223
Sijoitusten myyntivoitot ja -tappiot	-489	-92
Vakuutus- ja sijoitussopimusten velkojen muutos	317	666
Muut oikaisut	-1 199	-550
Oikaisut yhteensä	-1 298	-180
Liiketoiminnan varojen lisäys (-) tai vähennys (+)		
Sijoitukset ^{*)}	638	-1 184
Muut varat	-40	-95
Yhteensä	598	-1 280
Liiketoiminnan velkojen lisäys (+) tai vähennys (-)		
Rahoitusvelat	-81	20
Muut velat	-20	35
Maksetut korot ja tuloverot	-413	-271
Yhteensä	-514	-216
Liiketoiminnasta kertyneet nettorahavarat	1 267	195
Investointien rahavirta		
Investoinnit tytär- ja osakkuusyhtiöosakkeisiin	546	356
Nettoinvestoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	-12	-13
Investoinneista kertyneet nettorahavarat	534	343
Rahoitustoiminnan rahavirta		
Maksetut osingot	-1 286	-1 192
Liikkeeseen lasketut velkakirjat, liikkeeseen laskut	1 042	2 271
Liikkeeseen lasketut velkakirjat, lyhennykset	-1 395	-1 002
Rahoitukseen käytetyt nettorahavarat	-1 639	78
Rahavirrat yhteensä	162	616
Rahavarat tilikauden alussa	2 585	1 997
Muuntoerot	-14	-27
Rahavarat tilikauden lopussa	2 734	2 585
Rahavarojen nettomuutos	162	616

Lisätietoa rahavirtalaskelmaan:	2017	2016
Saadut korot	360	432
Maksetut korot	-127	-117
Saadut osingot	124	122

^{*)} Sijoitukset sisältävät sijoituskiinteistöt, rahoitusvarat sekä sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevat sijoitukset.

Rahavirtalaskelman erät eivät ole suoraan johdettavissa taseista mm. vuoden aikana hankittujen ja myytyjen tytäryhtiöiden ja valuuttakurssien muutosten takia.

Tilikauden rahavaroihin sisältyy kassa 2 711 milj. euroa (2 563) sekä muita lyhytaikaisia enintään 3 kk:n talletuksia 22 milj. euroa (22).

Topdanmarkin käsittely tytäryhtiönä 30.9.2017 lisäsi konsernin kassavaroja 45 milj. eurolla.

Konsernin rahavirtalaskelman liite

Hankitut liiketoiminnot 2017

Topdanmark on Tanskan toiseksi suurin vakuutusyhtiö, joka tarjoaa sekä vahinko- että henkivakuutus tuotteita. Sampo-konserni on toukokuusta 2011 lähtien omistanut ja käsitellyt Topdanmark A/S:ää osakkuusyhtiönään.

Sampo sai IFRS-säännösten mukaisen määräysvallan yhtiössä 30.9.2017. Tuosta hetkestä eteenpäin Topdanmarkia on käsitelty Sampo-konsernin taloudellisessa raportoinnissa tytäryhtiönä. Tytäryhtiöosakkeiden hankintahinnaksi konsernissa määräytyi 1 398 miljoonaa euroa, mikä oli Topdanmarkin osakkeiden käypä arvo 30.9.2017. Konsernissa samalla hetkellä ollut Topdanmarkin kirjanpitoarvo oli 692 miljoonaa euroa. Näiden erotus 706 miljoonaa euroa kirjattiin kirjanpitoarvon lisäykseksi tuloksen kautta. Käteisiä varoja ei käytetty määräysvallan syntymishetkellä eikä määräysvallan hankkimisesta aiheutunut kuluja.

KONSERNIN TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

Yhteenvedo merkittävistä tilinpäätöksen laatimisperiaatteista

Sammon konsernitilinpäätös vuodelta 2017 on laadittu kansainvälisten tilinpäätösstandardien (International Financial Reporting Standards, ”IFRSs”) mukaisesti. Tilinpäätöstä laadittaessa Sampo on soveltanut kaikkia liiketoimintaansa liittyviä 31.12.2017 voimassa olleita ja EU:n komission hyväksymiä standardeja ja tulkintoja.

Konserniin 30.9.2017 ensimmäisen kerran tytäryhtiönä yhdistelty Topdanmark on vertailuvuonna 2016 yhdistelty kokonaisuudessaan osakkuusyhtiönä osana If-konsernia. Tytäryhtiökäsittelyn myötä yhtiön tulos 1.1. - 30.9.2017 on esitetty omassa segmentissään yhdellä rivillä osuutena osakkuusyhtiöiden tuloksesta ja tulos 1.10. - 31.12.2017 rivi riviltä. Vertailukauden luvut on vastaavasti siirretty Topdanmark-segmenttiin.

Kuluneella tilikaudella käyttöön otetuilla standardeilla tai vuosittaisilla lisäyksillä standardeihin ei ollut merkittävää vaikutusta konsernin tilinpäätökseen.

Konsernitilinpäätöksen liitetietojen laadinnassa on otettu huomioon myös suomalainen kirjanpito- ja yhteisölaainsäädäntö sekä viranomaispäätökset.

Tilinpäätöksen arvostamisperusta on pääasiallisesti alkuperäinen hankintameno. Poikkeuksia ovat mm. käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat ja -velat, myytävissä olevat rahoitusvarat, suojauskohteet käyvän arvon suojauksessa sekä oman pääoman ehtoisina instrumentteina suoritettavat osakeperusteiset maksut, jotka arvostetaan käypään arvoon.

Konsernitilinpäätös esitetään euroina pyöristettynä lähimpään miljoonaan, ellei toisin ole mainittu.

Sampo Oyj:n hallitus hyväksyi tilinpäätöksen julkaistavaksi 7. helmikuuta 2018.

Konsernitilinpäätös

Tytäryhtiöt

Konsernitilinpäätös sisältää emoyhtiö Sampo Oyj:n ja sen tytäryhtiöiden tilinpäätökset. Tytäryhtiöinä käsitellään yhtiöt, joissa konsernilla on määräysvalta. Määräysvalta toteutuu, kun konsernilla on yli puolet äänivallasta tai sillä on muutoin määräysvalta määrätä yrityksen talouden ja liiketoiminnan periaatteista hyödyn saamiseksi sen toiminnasta. Hankitut yritykset yhdistellään tytäryhtiöinä siitä päivästä lähtien, kun konserni on saanut määräysvallan

ja luovutetut tytäryhtiöt siihen päivään saakka, kun määräysvalta lakkaa.

Tytäryhtiöiden hankinnat käsitellään hankintamenomenetelmällä. Hankintameno kohdistetaan hankinnan kohteen yksilöitävissä oleville varoille, veloille ja ehdollisille veloille, jotka arvostetaan hankinta-ajankohdan käypään arvoon. Mahdollinen määräysvallattomien omistajien osuus hankinnan kohteessa arvostetaan joko käypään arvoon tai määrään, joka vastaa määräysvallattomien omistajien suhteellista osuutta hankitun tytäryhtiön nettovarallisuudesta. Hankekohtaisesti valitulla käsittelytavalla on vaikutusta sekä kirjattavaan vähemmistöosuuden että liikearvon määrään. Määrä, jolla maksettu vastike, määräysvallattomien omistajien osuus sekä mahdollisesti aiemmin omistettu osuus yhteen laskettuina ylittävät konsernin osuuden hankitun yhtiön nettovarallisuuden käyvästä arvosta, kirjataan liikearvoksi.

Konsernitilinpäätös laaditaan soveltaen yhtenäisiä laadintaperiaatteita samankaltaisissa olosuhteissa toteutuviin samanlaisiin liiketoimiin ja muihin tapahtumiin. Konsernin sisäiset liiketapahtumat, saamiset ja velat sekä voitot ja tappiot eliminoidaan konsernitilinpäätöstä laadittaessa.

Osakkuusyhtiöt

Osakkuusyhtiöinä käsitellään yhtiöt, joissa konsernilla on huomattava vaikutusvalta, mutta ei valtaa määrätä yrityksen talouden ja liiketoiminnan periaatteista. Jollei toisin osoiteta, huomattava vaikutusvalta toteutuu, kun konserni omistaa 20–50 prosenttia sijoituskohteen äänivallasta. Sijoitukset osakkuusyhtiöihin käsitellään pääomaosuusmenetelmällä. Hankintahetkellä sijoitukset osakkuusyhtiöihin kirjataan hankintamenuun, jota oikaistaan hankinta-ajankohdan jälkeen tapahtuvalla muutoksella konsernin osuudessa osakkuusyhtiön voitosta (tappiosta) ja muilla muutoksilla, jotka on suoraan kirjattu osakkuusyhtiön omaan pääomaan. Mikäli konsernin osuus osakkuusyhtiön tappioista ylittää sijoituksen kirjanpitoarvon, sijoitukset merkitään taseeseen nolla-arvoon ja ylimenevät tappiot yhdistellään vain siinä tapauksessa, että konserni on sitoutunut osakkuusyhtiön veloitteiden täyttämiseen. Sijoitus sisältää hankinnasta syntyneen liikearvon. Realisoitumattomat voitot (tappiot) konsernin ja osakkuusyhtiön välillä eliminoidaan konsernin omistusosuuden mukaisesti.

Konsernin omistusosuuden mukainen osuus osakkuusyhtiön tuloksesta on esitetty omana eräänä tuloslaskelmassa.

Konsernin osuus osakkuusyhtiön muihin laajan tuloksen eriin kirjatuista muutoksista on esitetty konsernin muissa laajan tuloslaskelman erissä.

Jos ilmenee viitteitä siitä, että sijoituksen arvo saattaa olla alentunut, testataan sen kirjanpitoarvo arvonalentumisen varalta vertaamalla sitä sijoituksesta kerrytettävissä olevaan rahamäärään. Kerrytettävissä olevana rahamääränä pidetään käyttöarvoa tai myynnistä aiheutuville menoilla vähennettyä käypää arvoa sen mukaan kumpi niistä on suurempi. Jos sijoituksesta kerrytettävissä oleva rahamäärä on pienempi kuin sen kirjanpitoarvo, vähennetään kirjanpitoarvoa kirjaamalla siitä tulosvaikutteinen arvonalentumistappio, jonka suuruus on kirjanpitoarvon ja kerrytettävissä olevan rahamäärän erotus. Mikäli sijoituksesta kerrytettävissä oleva rahamäärä myöhemmin kasvaa ja on suurempi kuin kirjanpitoarvo peruutetaan tehty arvonalennus vastaavasti tulosvaikutteisesti.

Ulkomaan rahan määräiset liiketoimet

Konsernitilinpäätös laaditaan euroina, joka on konsernin ja emoyhtiön toiminta- ja esittämismuuttua. Konserniyhtiöt ovat laatineet tilinpäätöksensä käyttäen toimintavalmuutta, joka on kunkin yhtiön taloudellisen toimintaympäristön päävaluutta. Yhtiöiden ulkomaan rahan määräiset liiketoimet kirjataan toimintavalmuutan määräisiksi tapahtumapäivän kurssiin tai kirjauskauksen keskikurssiin. Tilinpäätöspäivänä ulkomaan rahan määräiset tase-erät muutetaan yhtiön toimintavalmuutan määräisiksi tilinpäätöspäivän kurssiin.

Ulkomaan rahan määräisten liiketapahtumien ja monetaaristen tase-erien muuttamisesta toimintavalmuutan määräisiksi aiheutuvat kurssierot kirjataan valuuttakurssivoittoina tai -tappioina tuloslaskelmaan. Myytävänä pidettävien ei-monetaaristen rahoitusvarojen kurssierot kirjataan omaan pääomaan käyvän arvon rahastoon.

Ulkomaisten tytäryritysten, joiden toimintavalmuutta ei ole euro, tuloslaskelmat muutetaan euroiksi tilikauden keskikurssiin ja taseet tilinpäätöspäivän kurssiin. Syntyvät kurssierot kirjataan omaan pääomaan muuntoeroksi, jonka muutos kirjataan muihin laajan tuloksen eriin. Kun tytäryritys myydään kokonaan tai osittain, kertyneet muuntoerot kirjataan tuloslaskelmaan osana myyntivoittoa tai -tappiota.

Ulkomaisten yksiköiden hankintaan liittyvä liikearvo ja käyvän arvon oikaisut käsitellään tilinpäätöksessä kuin ne olisivat ulkomaisen yksikön varoja ja velkoja. Muuntoerot, jotka syntyvät näiden erien muuttamisesta tilinpäätöspäivän kurssiin, kirjataan omaan pääomaan ja niiden muutos muihin laajan tuloksen eriin.

Konsernitilinpäätöksessä on käytetty seuraavia valuuttakursseja:

	Tilinpäätöspäivän kurssi	Tilikauden keskikurssi
1 euro =		
Ruotsin kruunua	9,8438	9,6380
Tanskan kruunua	7,4449	7,4387

Segmenttiraportointi

Konsernin segmentointi perustuu liiketoiminta-alueisiin, joiden riskit ja kannattavuuteen vaikuttavat lähtökohdat sekä sääntely-ympäristö poikkeavat toisistaan. Liiketoiminnan valvonta ja ohjaus sekä raportointi johdolle on organisoitu liiketoimintasegmenttien mukaisesti. Konsernin liiketoimintasegmentit ovat If, Topdanmark, Mandatum sekä Omistusyhteisö (ml. Nordea).

Maantieteellisiä alueita koskevana tietoina on esitetty tuotot ulkopuolisilta asiakkailta sekä pitkäaikaiset varat. Raportoivat segmentit ovat Suomi, Ruotsi, Norja, Tanska ja Baltia.

Segmenttien ja yhtiöiden välisten kotimaisten ja rajat ylittävien liiketoimien hinnoittelussa on sovellettu markkinaehtoperiaatetta. Hinnoittelu perustuu OECD:n siirtohinnoitteluohjeistukseen sekä EU:n siirtohinnoitteludokumentoinnista antamaan käytännösääntöön.

Konsernitilinpäätöksessä segmenttien väliset liiketapahtumat, saamiset ja velat eliminoidaan rivi riviltä.

Korot ja osingot

Korkotuotot ja -kulut jaksotetaan efektiivisen koron menetelmällä sopimuksen juoksuajalle. Tällä menetelmällä korkotuotot ja -kulut jaksotetaan rahoitusinstrumentin juoksuajalle tasaisesti suhteessa instrumentin taseessa olevaan pääomaan. Osingot kirjataan tuotoksi sinä tilikautena, jona oikeus niiden saamiseen on syntynyt.

Palkkiot

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavien rahoitusinstrumenttien palkkiot ja transaktiokulut kirjataan suoraan tulokseen instrumentin alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä.

Vakuutusten hankkimisesta aiheutuvat menot käsitellään vahinkovakuutustoiminnassa vakuutusten aktivoituina hankintamenoina. Henkivakuutustoiminnassa hankintamenot käsitellään Liiketoiminnan muihin kuluihin sisältyvinä palkkiokuluina.

Muut palkkiokulut sisältyvät tuloslaskelmaerään Sijoitustoiminnan nettotuotot.

Vakuutusmaksut

Tuloslaskelmaerä Vakuutusmaksut sisältää vahinko- ja henkivakuutustoiminnan vakuutusmaksutulon.

Vahinkovakuutustoiminnan vakuutusmaksut ovat pääosin lyhytaikaisia vuosivakuutuksia, jolloin vakuutusmaksu kirjataan vakuutusmaksutuloksi vuosimaksun erääntyessä. Tilinpäätöspäivänä vakuutusmaksutuloa oikaistaan vakuutusmaksuvastuun muutoksella eli sillä osuudella vakuutusmaksutulosta, joka vakuutusmaksun kattaman ajanjakson perusteella kuuluu seuraavalle tilikaudelle.

Henkivakuutustoiminnan vakuutusmaksuihin ja sijoitussopimuksiin sisältyvät vastuut ovat pitkäaikaisia, jolloin vakuutusmaksu ja sen perusteella maksettava korvaus eivät yleensä kohtaa samalla tilikaudella. Vakuutusmaksut kirjautuvat maksutulon vakuutuslajista riippuen pääsääntöisesti maksuperusteisesti. Veloitusperusteisesti kirjautuu osa ryhmäläkevakuutuksen vakuutusmaksuista.

Vakuutusmaksuvastuun muutos esitetään kuluna erässä Vakuutus- ja sijoitussopimusten velkojen muutos.

Rahoitusvarat ja -velat

Rahoitusvarat ja -velat luokitellaan alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä niiden arvostuskäytännön mukaan käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviin rahoitusvaroihin, lainoihin ja muihin saamisiin, myytävissä oleviin rahoitusvaroihin, käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviin rahoitusvelkoihin ja muihin rahoitusvelkoihin.

Konsernin riskienhallintaperiaatteiden mukaisesti sijoituksia seurataan ja hallinnoidaan käyvin arvoin mahdollisimman ajantasaisen ja oikean kuvan saamiseksi sijoitustoiminnasta. Sijoitukset myös raportoidaan konsernin johdolle käyvin arvoin. Rahoitusvaroihin kuuluvat sijoitukset ovat joukkovelkakirjoja ja oman pääoman ehtoisia instrumentteja. Ne on pääosin luokiteltu myytävissä oleviksi rahoitusvaroiksi tai käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviksi.

Henkivakuutustoiminnassa vakuutusmaksuja koskevan standardin IFRS 4 mukaan harkinnanvaraiseen voitonjakoon oikeutettujen sopimusten arvostuksessa noudatetaan kansallisia laskentaperiaatteita, tasoitusmäärää lukuun ottamatta, eli sopimuksia ei arvosteta käypään arvoon. Näiden sopimusten sekä oman pääoman katteena olevia sijoituksia hallinnoidaan kokonaisuutena ja ne on pääosin luokiteltu myytävissä oleviksi rahoitusvaroiksi. Poikkeuksena tästä on sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevat sijoitukset, jotka arvostetaan käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavina rahoitusvaroina omana tase-eränään. Myös näitä vastaava velka esitetään omana eränään.

Omistusyhteisötoiminnassa sijoitukset on katsottu pääosin myytävissä oleviksi rahoitusvaroiksi.

Taseeseen ja taseesta pois kirjaaminen

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavien rahoitusvarojen ja -velkojen, sekä myytävissä olevien rahoitusvarojen ostot ja myynnit kirjataan taseeseen kauppapäivänä, joka on päivä, jolloin sitoudutaan ostamaan tai myymään kyseinen rahoitusvaroihin tai -velkoihin kuuluva erä. Lainat ja muut saamiset kirjataan taseeseen lainaa nostettaessa.

Rahoitusvarat ja -velat netotetaan ja esitetään taseessa nettomääräisenä vain silloin, kun nettottamiseen on laillinen oikeus ja netotus aiotaan toteuttaa tai saaminen ja velka suorittaa samanaikaisesti.

Rahoitusvarat kirjataan pois taseesta, kun sopimusperusteinen oikeus rahoitusvaroihin kuuluvan erän rahavirtoihin lakkaa tai kun oikeudet on siirretty toiselle osapuolelle. Rahoitusvelat kirjataan pois taseesta, kun niiden veloitteet on täytetty ja niiden voimassaolo on lakannut.

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat ja -velat

Konsernissa käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavia tase-eriä ovat kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät rahoitusvarat sekä käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavaksi määritetyt rahoitusvarat.

Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät rahoitusvarat

Rahoitusvara, joka on tarkoitus myydä tai ostaa takaisin lyhyen ajan kuluessa tai joka kuuluu salkkuun, jota hallinnoidaan yhdessä tai käytetään toistuvasti lyhyen aikavälin voiton tavoitteluun, luokitellaan kaupankäyntitarkoituksessa pidettäväksi rahoitusvaraksi. Tällaiset varat merkitään niitä alun perin kirjanpitoon kirjattaessa käypään arvoon. Käyvän arvon muutos yhdessä myyntivoittojen ja -tappioiden, korkotuottojen ja -kulujen sekä osinkotuottojen kanssa kirjataan tuloslaskelmaan.

Myös johdannaisopimukset, joita ei ole määritetty suojaaviksi ja jotka eivät täytä suojauslaskennan ehtoja, luokitellaan kaupankäyntitarkoituksessa pidettäväksi rahoitusvaroiksi

Johdannaiset arvostetaan niitä alun perin kirjanpitoon kirjattaessa käypään arvoon. Johdannaisopimuksista kirjataan taseeseen saaminen, kun käypä arvo on positiivinen ja velka, kun käypä arvo on negatiivinen. Johdannaiset arvostetaan taseessa käypään arvoon ja käyvän arvon muutos

yhdessä realisoituneiden voittojen ja tappioiden kanssa kirjataan tuloslaskelmaan.

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavaksi määritetyt rahoitusvarat

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviksi rahoitusvaroiksi luokitellaan rahoitusvarat, jotka alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä peruuttamattomasti määritetään sellaisiksi. Niiden tase- ja tuloslaskelmakirjaukset menevät kuten edellä esitetty kaupankäyntitarkoituksessa pidettävien rahoitusvarojen osalta.

Lainat ja muut saamiset

Lainoiksi ja muiksi saamisiksi luokitellaan johdannaisvaroihin kuulumattomat rahoitusvarat, joihin liittyvät maksut ovat kiinteitä tai määritettävissä olevia, joita ei noteerata toimivilla markkinoilla ja joita ei aiota myydä välittömästi tai lyhyen ajan kuluessa. Lainat ja muut saamiset -ryhmä sisältää myös käteiset varat.

Lainat ja muut saamiset merkitään niitä alun perin kirjanpitoon kirjattaessa käypään arvoon, lisättynä välittömästi kohdistettavissa olevilla transaktiomenoilla. Alkuperäisen kirjaamisen jälkeen lainat ja muut saamiset arvostetaan jaksotettuun hankintamenoon efektiivisen koron menetelmää käyttäen.

Myytävissä olevat rahoitusvarat

Myytävissä oleviin rahoitusvaroihin luokitellaan johdannaisvaroihin kuulumattomat rahoitusvarat, jotka on määritetty myytävissä oleviksi tai jotka eivät kuulu muihin rahoitusvarojen ryhmiin. Myytävissä olevat rahoitusvarat koostuvat saamistodistuksista ja osakkeista ja osuuksista.

Myytävissä olevat rahoitusvarat kirjataan niitä alun perin kirjanpitoon kirjattaessa käypään arvoon, lisättynä hankintaan suoraan kohdistettavissa olevilla transaktiomenoilla. Taseessa myytävissä olevat rahoitusvarat arvostetaan käypään arvoon ja arvonmuutos kirjataan muihin laajan tuloksen eriin ja esitetään käyvän arvon rahastossa verovaikutus huomioon ottaen. Korkotuotot ja osingot kirjataan tulokseen. Kun myytävissä oleviin rahoitusvaroihin kuuluva omaisuuserä myydään, omaan pääomaan kertynyt käyvän arvon muutos yhdessä myyntivoiton tai -tappion kanssa kirjataan tulokseen. Käyvän arvon muutos siirretään omasta pääomasta tuloslaskelmaan myös silloin, kun omaisuuserän arvo on alentunut siten, että siitä kirjataan arvonalentumistappio. Myytävissä olevista monetaarisista tase-eristä johtuvat kurssierot kirjataan aina suoraan tuloslaskelmaan.

Muut rahoitusvelat

Muita rahoitusvelkoja ovat liikkeeseen lasketut velkakirjat sekä muut rahoitusvelat.

Muut rahoitusvelat kirjataan taseeseen saadun vastikkeen määrällisenä transaktiokuluilla oikaistuna silloin, kun vastike saadaan. Rahoitusvelat arvostetaan efektiivisen koron menetelmällä jaksotettuun hankintamenoon.

Jos omia velkoja lunastetaan takaisin ennen eräpäivää, velat poistetaan taseesta ja velan kirjanpitoarvon ja lunastuksessa maksetun vastikkeen erotus kirjataan tulokseen.

Käypä arvo

Rahoitusinstrumenttien käypä arvo määritetään toimivilla markkinoilla noteerattujen hintojen perusteella. Instrumentit arvostetaan ostokurssiin tai viimeiseen kaupantekohintaan, mikäli hintalähteen pörssissä on käytössä huutokauppanenettely. Myös johdannaisopimukset arvostetaan viimeiseen kaupantekohintaan. Mikäli rahoitusinstrumentille on olemassa sen markkinariskin kumoava vastaerä, arvostuksessa käytetään tältä osin samaa hintalähdettä vastaavissa ja vastattavissa. Jos rahoitusinstrumentille kokonaisuutena ei ole olemassa julkista noteerausta, mutta sen osatekijöille on olemassa toimivat markkinat, käypä arvo määritetään osatekijöiden markkinahintojen perusteella.

Jos markkinat eivät ole toimivat tai arvopaperilla ei ole noteerausta, käypä arvo määritetään markkinoilla yleisesti hyväksytyjen arvostusmenetelmien avulla. Arvostus tehdään käyttämällä asiaa tuntevien, liiketoimintaan halukkaiden osapuolten välisten viimeaikaisten markkinatransaktioiden hintoja, toisen olennaisilta osin samanlaisen instrumentin tilinpäätöshetken käypää arvoa, rahavirtojen diskonttausmenetelmää sekä optionhinnoittelumalleja.

Jos rahoitusvaroihin kuuluvan omaisuuserän käypää arvoa ei ole mahdollista määritellä, hankintameno katsotaan olevan riittävän lähellä oleva arvio käyvästä arvosta. Tällaisten rahoitusvarojen määrä konsernin taseessa on epäolennainen.

Rahoitusvarojen arvonalentuminen

Raportointikauden päättyessä arvioidaan, onko objektiivista näyttöä siitä, että muun kuin käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavan rahoitusvaroihin kuuluvan erän arvo on alentunut. Kun arvonalentumisesta on objektiivista näyttöä yhden tai useamman alkuperäisen kirjaamisen jälkeisen toteutuneen tappion synnyttävän tapahtuman seurauksena ja näillä tapahtumilla on luotettavasti arvioitavissa oleva vaikutus rahoitusvaroista tulevaisuudessa saataviin arvioituihin rahavirtoihin, kirjataan arvonalentumistappio.

Jaksotettuun hankintamenoon kirjattavat rahoitusvarat

Objektiivisena näyttönä arvonalentumisesta pidetään esimerkiksi liikkeeseenlaskijan tai velallisen merkittäviä taloudellisia vaikeuksia, jotka johtavat maksukyvyttömyyteen ja arvioon siitä, että asiakas ei todennäköisesti selviydy maksuvelvoitteistaan konsernille. Objektiivinen näyttö arvioidaan ensin yksinään merkittävien rahoitusvarojen osalta ja tämän jälkeen joko yksittäin tai ryhmäkohtaisesti sellaisten rahoitusvarojen osalta, jotka eivät yksinään ole merkittäviä.

Kun on objektiivista näyttöä siitä, että jaksotettuun hankintameno taseeseen merkityistä rahoitusvaroista on syntynyt arvonalentumistappiota, tappion suuruus määritetään saamisen kirjanpitoarvon ja saamisesta arvioitujen kerrytettävissä olevien tulevien rahavirtojen nykyarvon erotuksena. Diskonttaus korkona käytetään saamisen alkuperäistä efektiivistä korkoa. Erotus kirjataan arvonalentumistappioksi tuloslaskelmaan. Arvonalentuminen arvioidaan sopimuskohtaisesti.

Mikäli arvonalentumistappion määrä pienenee myöhemmin ja vähennyksen voidaan objektiivisesti katsoa liittyvän arvonalentumistappion kirjaamisen jälkeiseen tapahtumaan (kuten rahoitusinstrumentin liikkeeseenlaskijan luottokelpoisuusluokituksen paranemiseen), arvonalentumistappio peruutetaan tulosvaikutteisesti.

Myytävissä olevat rahoitusvarat

Objektiivinen näyttö perustuu erillistarkasteluun, joka tehdään, kun liikkeeseenlaskijan luottoriskiluokituksessa tapahtuu muutos tai yhtiö siirretään tarkkailulistalle tai kun osakkeen tai osuuden käypä arvo laskee merkittävästi tai pitkäaikaisesti alle alkuperäisen hankintameno.

Päätös siitä, onko arvon alentuminen merkittävä tai pitkäaikainen, vaatii johdon harkintaa. Päätös tehdään tapauskohtaisesti ja sitä tehtäessä arvioidaan laadullisten kriteerien lisäksi mm. osakkeen arvon historiallisia muutoksia ja aikajaksoa, jonka ajan osakkeen käypä arvo on ollut hankintamenoa alhaisempi. Sampo-konsernissa arvon alentuminen katsotaan yleensä merkittäväksi, kun julkisesti noteeratun osakkeen tai osuuden käypä arvo alittaa keskimääräisen hankintameno 20 prosentilla ja pitkäaikaiseksi, kun käypä arvo on alittanut hankintameno yli 12 kuukauden ajan.

Koska noteeraamattomille osakkeille ja osuuksille ei ole saatavissa toimivilla markkinoilla julkaistavia hintoja, niiden arvo pyritään määrittämään markkinoilla yleisesti hyväksytyjen arvostusmenetelmien avulla. Merkittävien noteeraamattomien osakkeiden ja osuuksien erä ovat pääomarahastosijoitukset. Pääomarahastosijoitukset arvostetaan yleisesti alalla vallitsevan käytännön,

International Private Equity and Venture Capital Guidelines (IPEV) mukaisesti.

Arvon alenemisen merkittävyyttä ja pitkäaikaisuutta arvioidaan viimeksi mainituissa tapauksissa tapauskohtaisesti ottaen huomioon sijoitukseen liittyvät erityistekijät ja olosuhteet. Sampo tekee pääomarahastosijoituksensa pitääkseen ne rahaston elinkaaren loppuun asti, jolloin rahaston tyypilliseksi toimiajaksi muodostuu 10–12 vuotta. Arvio koko rahaston mahdollisesta arvonalentumisesta voidaan yleensä perustellusti tehdä vasta elinkaaren loppupuolella. Mikäli on lisäksi kuitenkin perusteltua syytä epäillä, että sijoituksesta ei sitä myytäessä saada hankintamenoa vastaavaa määrää, kirjataan arvonalennus.

Arvonalennus pääomarahastoille kirjataan yllä olevien periaatteiden lisäksi aina silloin, kun rahaston alkamisvuosi on vähintään 10 vuotta vanha ja rahaston kirjanpitoarvo on enintään 500 000 euroa. Näissä tapauksissa sekä käypä arvo että kirjanpitoarvo kirjataan nolnaan. Arvonalennus tehdään vain rahastoille, joiden osalta kriteerit täyttyvät kaikkien Sampo-konsernin yhtiöiden salkkujen osalta.

Saamistodistusten arvon alentumisesta tappion suuruus määritetään pääoman lyhennyksillä ja jaksotuksilla oikaistun hankintameno ja tarkasteluhetken käyvän arvon välisenä erotuksena, vähennettynä aikaisemmin tulosvaikutteisesti kirjatulla arvonalentumistappiolla.

Kun myytävissä oleviin rahoitusvaroihin kuuluvan saamistodistuksen tai osakkeen tai osuuden arvonalentumisesta on saatu objektiivinen näyttö, muihin laajan tuloksen eriin kirjattu kertynyt tappio siirretään omasta pääomasta kirjattavaksi tulosvaikutteisena arvonalentumistappiona.

Jos myytävissä oleviin rahoitusvaroihin kuuluvan saamistodistuksen käypä arvo myöhemmin nousee ja nousun voidaan objektiivisesti katsoa liittyvän arvonalentumistappiokirjauksen jälkeiseen tapahtumaan, arvonalentumistappio peruutetaan ja kirjataan tuloslaskelmaan.

Jos osakkeen käypä arvo arvonalentumiskirjauksen jälkeen nousee, arvonnousu kirjataan suoraan muun laajan tuloksen eriin. Arvon edelleen laskiessa alle hankintameno kirjataan tulosvaikutteinen arvonalennus.

Johdannaisopimukset ja suojausperiaatteet

Johdannaisopimukset luokitellaan kaupankäyntitarkoituksessa pidettäviin sopimuksiin ja suojaaviin sopimuksiin ja ne sisältävät korko-, luottoriski-, valuutta-, osake- sekä hyödyke johdannaiset. Johdannaisopimukset arvostetaan niitä alun perin kirjanpitoon kirjattaessa käypään arvoon. Kaikki johdannaisopimukset kirjataan taseeseen varoiksi, kun

niiden käypä arvo on positiivinen ja veloiksi, kun käypä arvo on negatiivinen.

Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät johdannaissopimukset

Johdannaissopimukset, joita ei ole merkitty suojaaviksi sekä pääsopimuksesta erotetut kytketyt johdannaiset käsitellään kaupankäyntitarkoituksessa pidettävänä johdannaissopimuksina. Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät johdannaissopimukset arvostetaan käypään arvoon ja käyvän arvon muutokset sekä myyntivoitot ja –tappiot yhdessä korkotuottojen ja –kulujen kanssa kirjataan tuloslaskelmaan.

Kaupankäyntitarkoituksessa pidettäviksi johdannaisiksi luokitellaan myös sopimukset, joita käytetään suojaamistarkoituksessa, mutta jotka eivät täytä IAS 39 standardin suojauslaskennalle asettamia ehtoja.

Suojaavat johdannaissopimukset ja suojauseräat

Suojauseräatteen mukaisesti konsernissa voidaan suojautua korkoriskiltä, valuuttakurssiriskiltä ja hintariskiltä soveltamalla käyvän arvon tai rahavirran suojausta. Rahavirran suojauksella suojaudutaan tulevien rahavirtojen vaihtelulta, käyvän arvon suojauksella suojaudutaan suojattavan kohteen käyvän arvon muutoksilta. Kuluneella tilikaudella konsernissa on sovellettu käyvän arvon suojausta Mandatumissa.

Suojauslaskentaa sovelletaan suojauksiin, jotka ovat suojattavan riskin osalta tehokkaita ja täyttävät IAS 39 -standardin suojauslaskennan ehdot. Suojaussuhde suojaavan johdannaisten ja suojattavan kohteen välillä sekä suojaukseen liittyvät riskienhallintatavoitteet dokumentoidaan suojauksen alkaessa. Suojauksen tehokkuus arvioidaan suojaussuhteen alussa ja suojauksen aikana siten, että suojaus on erittäin tehokas koko suojauksen ajan. Suojausta pidetään tehokkaana, kun suojaavan instrumentin käyvän arvon tai rahavirtojen muutos eliminoi suojauksen kohteena olevan sopimuksen tai position käyvän arvon tai rahavirtojen muutoksesta 80–125 prosenttia.

Käyvän arvon suojaus

Käyvän arvon suojauksella suojaudutaan mm. hinta- ja korkotason sekä valuuttakurssien muutosten aiheuttamilta vaikutuksilta käypiin arvoihin konsernin riskienhallintaperiaatteiden mukaisesti. Suojaavina johdannaisina käytetään konserniyhtiöiden hallitusten hyväksymiä instrumentteja, joita ovat valuuttatermiinit, koronvaihto- ja valuutanvaihtosopimukset sekä optiot.

Johdannaissopimusten, jotka on dokumentoitu käypää arvoa suojaaviksi ja jotka ovat suojauksena tehokkaita, käyvän

arvon muutokset kirjataan tuloslaskelmaan. Myös suojauksen kohteena olevat omaisuus- ja velkaerät arvostetaan suojauksen aikana käypään arvoon ja käyvän arvon muutokset kirjataan tuloslaskelmaan.

Arvopaperilainaus

Lainaksi annetut arvopaperit säilyvät taseessa lainauksesta huolimatta. Vastaavasti lainaksi otettuja arvopapereita ei kirjata taseeseen. Jos lainaksi otetut arvopaperit myydään kolmannelle osapuolelle, saatu myyntihinta kirjataan taseeseen varoiksi ja vastaavansuuruisiksi velaksi lainanantajalle. Velka käsitellään käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavana velkana.

Myytävänä olevat pitkäaikaiset omaisuuserät

Pitkäaikaiset omaisuuserät ja lopetettuihin toimintoihin liittyvät omaisuuserät ja velat luokitellaan myytävänä oleviksi, mikäli niiden kirjanpitoarvoa vastaava määrä tulee kertymään pääasiassa omaisuuserän myynnistä jatkuvan käytön sijaan. Myytävänä olevaksi luokittelun edellytyksien katsotaan täyttyvän, kun myynti on erittäin todennäköinen ja omaisuuserä tai omaisuuserien ryhmä on välittömästi myytävissä nykyisessä kunnossaan yleisin ja tavanomaisin ehdoin, kun johto on sitoutunut myyntiin ja myynnin odotetaan tapahtuvan vuoden kuluessa luokittelusta.

Myytävänä olevat omaisuuserät arvostetaan luokitteluhetkestä lähtien kirjanpitoarvoon tai sitä alempaan myynnistä aiheutuvilla menoilla vähennettyyn käypään arvoon. Poistojen kirjaaminen lopetetaan luokitteluhetkellä.

Vuokrasopimukset

Konserni vuokralle ottajana

Rahoitusleasing-sopimukset

Vuokrasopimukset, joissa vuokralle otettujen hyödykkeiden omistamiseen liittyvistä riskeistä ja eduista olennainen osa siirtyy konsernille, luokitellaan rahoitusleasing-sopimuksiksi. Tällöin hankittu omaisuuserä merkitään taseeseen vuokra-ajan alkamisajankohtana vuoratun hyödykkeen käypään arvoon tai sitä alempaan vähimmäisvuokrien nykyarvoon. Vastaava velka merkitään taseeseen muihin velkoihin. Rahoitusleasing-sopimuksella hankitusta hyödykkeestä tehdään poistot joko niiden taloudellisen vaikutusajan tai sitä lyhemmän vuokra-ajan kuluessa. Maksettava leasing-vuokra jaetaan velan lyhennykseksi ja korkokuluksi. Korkokulu jaksotetaan vuokra-ajalle siten, että jäljellä olevalle velalle tulee kullakin kaudella samansuuruinen korkoprosentti.

Muut vuokrasopimukset

Vuokrasopimukset, joissa vuokralle otetun hyödykkeen omistamiseen liittyvistä riskeistä olennainen osa säilyy vuokralle antajalla, luokitellaan muiksi vuokrasopimuksiksi ja ne sisältyvät vuokralle antajan taseeseen. Muun vuokrasopimuksen perusteella maksettavat vuokrat kirjataan tasaerinä vuokrakuluiksi vuokra-ajan kuluessa.

Konserni vuokralle antajana

Muut vuokrasopimukset

Vuokrasopimukset, joissa konsernin vuokralle antaman hyödykkeen omistamiseen liittyvistä riskeistä ja eduista olennainen osa säilyy konsernilla, luokitellaan muiksi vuokrasopimuksiksi. Muilla vuokrasopimuksilla vuokralle annetut hyödykkeet sisältyvät tase-erään Sijoituskiinteistöt ja niiden poistoajat ja –menetelmät sekä arvonalentumistappioiden kirjauserusteet ovat samat kuin vastaavien aineellisten hyödykkeiden. Muun vuokrasopimuksen perusteella saatavat vuokrat kirjataan tuloslaskelmaan tasaerinä vuokratuotoiksi vuokra-ajan kuluessa.

Aineettomat hyödykkeet

Liikearvo

Liikearvo vastaa sitä osaa hankintamenosta, joka ylittää konsernin osuuden 1.1.2004 jälkeen hankitun yrityksen yksilöitävissä olevien varojen, velkojen ja ehdollisten velkojen nettomääräisestä käyvästä arvosta hankinta-ajan kohtana. Sitä aiempien hankintojen liikearvo vastaa aiemman tilinpäätösnormiston mukaista kirjanpitoarvoa, jota on käytetty IFRS:n mukaisena oletushankintamenona.

Liikearvo arvostetaan kertyneillä arvonalentumistappioilla vähennettyyn alkuperäiseen hankintamenuon. Liikearvosta ei tehdä poistoja.

Muut aineettomat hyödykkeet

Aineettomina hyödykkeinä, joilla on rajallinen taloudellinen vaikutusaika, käsitellään ulkopuolelta hankitut ja sisäisesti aikaansaadut atk-ohjelmistot ja muut aineettomat hyödykkeet, jos on todennäköistä, että niistä johtuva odotettavissa oleva vastainen taloudellinen hyöty koituu konsernin hyväksi ja hyödykkeiden hankintamenu on luotettavasti määritettävissä. Sisäisesti aikaansaadun aineettoman hyödykkeen hankintamenu määräytyy hyödykkeelle välittömästi kohdistettavien menojen summana. Tutkimusmenot kirjataan kuluksi sinä tilikautena, jona ne toteutuvat. Kehittämismenuista, jotka johtuvat uusien atk-ohjelmistojen suunnittelusta tai jo olemassa

olevien ohjelmistojen merkittävistä parannuksista, aktivoidaan vain ne, jotka täyttävät edellä mainitut taseeseen kirjaamisen edellytykset.

Aineettomat hyödykkeet, joilla on rajallinen taloudellinen vaikutusaika, kirjataan kertyneillä poistoilla ja arvonalentumistappioilla vähennettyyn alkuperäiseen hankintamenuon. Aineettomat hyödykkeet poistetaan tasapoistoin niiden arvioidun taloudellisen vaikutusajan kuluessa. Arvioidut taloudelliset vaikutusajat hyödykeryhmittäin ovat seuraavat:

Atk-ohjelmistot	3-10 vuotta
Muut aineettomat hyödykkeet	3-10 vuotta

Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet

Aineellisia käyttöomaisuushyödykkeitä ovat omassa käytössä olevat kiinteistöt, koneet ja laitteet sekä kalusto. Kiinteistöjen luokitus omassa käytössä ja sijoituskäytössä oleviin suoritetaan käytössä olevan neliömäärän perusteella. Mikäli omassa käytössä on korkeintaan 10 prosenttia kiinteistön pinta-alasta, kiinteistö luokitellaan kokonaan sijoituskiinteistöksi.

Kiinteistöt ja muut aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet arvostetaan kertyneillä poistoilla ja arvonalentumistappioilla vähennettyyn alkuperäiseen hankintamenuon. Tästä poikkeuksena on Topdanmark, missä kirjanpitoarvona käytetään uudelleenarvostukseen perustuvaa arvoa eli käypää arvoa vähennettynä kertyneillä poistoilla ja mahdollisilla arvonalentumistappioilla.

Perusparannusmenot lisätään kiinteistöjen kirjanpitoarvoon silloin kun on todennäköistä, että niistä koitua vastainen taloudellinen hyöty koituu konsernin hyväksi. Tavanomaiset korjaus- ja kunnossapitomenot kirjataan kuluksi tilikaudella, jolla ne ovat syntyneet.

Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet poistetaan tasapoistoin niiden arvioidun taloudellisen vaikutusajan kuluessa. Pääsääntöisesti jäännösarvo arvioidaan nollan suuruiseksi. Maa-alueista ei tehdä poistoja. Taloudellisen vaikutusajan arviota tarkistetaan tilinpäätöksen yhteydessä. Poistoajkoja oikaistaan, mikäli arvio muuttuu merkittävästi. Arvioidut taloudelliset vaikutusajat hyödykeryhmittäin ovat seuraavat:

Asuin-, toimisto- ja liikerakennukset	20-60 vuotta
Teollisuus- ja varastorakennukset	30-60 vuotta
Rakennusten ainesosat	10-15 vuotta
Atk-laitteet ja autot	3-5 vuotta
Muut koneet ja kalusto	3-10 vuotta

Aineellisen käyttöomaisuushyödykkeen poistojen kirjaaminen lopetetaan, mikäli omaisuus erä luokitellaan

myytävänä olevaksi IFRS 5 *Myytävänä olevat pitkäaikaiset omaisuuserät ja lopetetut toiminnot* mukaisesti.

Aineettomien ja aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden arvonalentuminen

Tilikauden päättyessä arvioidaan, onko viitteitä siitä, että aineettomiin hyödykkeisiin tai aineellisiin käyttöomaisuushyödykkeisiin kuuluvan omaisuuserän arvo saattaa olla alentunut. Jos arvonalentumisesta on viitteitä, arvioidaan omaisuuserästä kerrytettävissä oleva rahamäärä. Kerrytettävissä oleva rahamäärä arvioidaan lisäksi vuosittain liikearvosta, keskeneräisistä aineettomista hyödykkeistä sekä taloudelliselta vaikutusajaltaan rajoittamattomista aineettomista hyödykkeistä riippumatta siitä, onko arvonalentumisesta viitteitä. Liikearvo kohdistetaan arvonalentumistestausta varten hankinta-ajankohdasta lähtien konsernin rahavirtaa tuottaville yksiköille. Testissä verrataan yksikön liikearvon sisältävää kirjanpitoarvoa yksiköstä kerrytettävissä olevaan rahamäärään.

Kerrytettävissä oleva rahamäärä on omaisuuserän käypä arvo vähennettynä luovutuksesta aiheutuvilla menoilla tai sitä korkeampi käyttöarvo. Käyttöarvolla tarkoitetaan omaisuuserästä tai rahavirtaa tuottavasta yksiköstä saatavissa olevia arvioituja vastaisia nettorahavirtoja, jotka diskontataan nykyarvoonsa ennen veroja määritettyä korkoprosenttia käyttäen. Jos omaisuuserän kirjanpitoarvo on suurempi kuin siitä kerrytettävissä oleva rahamäärä, siitä kirjataan tuloslaskelmaan arvonalentumistappio. Kirjaamisen yhteydessä poistettavan omaisuuserän taloudellinen vaikutusaika arvioidaan uudelleen.

Arvonalentumistappio peruutetaan, jos olosuhteissa on tapahtunut muutos ja hyödykkeestä kerrytettävissä oleva rahamäärä on muuttunut arvonalentumistappion kirjaamisajankohdasta, ei kuitenkaan enempää, kuin mikä hyödykkeen kirjanpitoarvo olisi ilman arvonalentumistappion kirjaamista. Liikearvosta kirjattua arvonalentumistappiota ei peruuteta missään tilanteessa.

Sijoituskiinteistöt

Sijoituskiinteistöjä pidetään vuokratuottojen saamiseksi ja omaisuuden arvonnoususta hyötymiseksi. Sijoituskiinteistöt arvostetaan kuten omassa käytössä olevat kiinteistötkin. Samoin niiden poistoajat ja -menetelmät sekä arvonalentumistappioiden kirjausperusteet ovat samat kuin vastaavien omassa käytössä olevien kiinteistöjen. Omistusyhteisösegmentin erään sijoitukset osakkuusyhtiöissä yhdistelty osakkuusyhtiö Nordean sijoitusomaisuuskiinteistöt arvostetaan käypään arvoon.

Sijoituskäytössä olevien kiinteistöjen käyvät arvot esitetään liitetietona ja ne arvioidaan käyttäen tuleviin tuottoihin ja markkinaehtoisin tuotto-odotuksiin perustuvaa

tuottoarvomenetelmää ja toteutuneisiin vertailukauppoihin perustuvaa kauppaa-arvomenetelmää.

Arvioinnin lähtökohtana ovat kiinteistökohtaiset ominaisuudet koskien mm. kiinteistön sijaintia, kuntoa ja vuokrautilannetta sekä markkinalähtöiset vertailutiedot koskien vaihtoehtoisia vuokria, tuottovaatimustasoja ja yksikköhintoja. Arviointi on tilikaudella suoritettu käyttäen konsernin omaa asiantuntemusta.

Varaukset

Varaus kirjataan, kun konsernille on aikaisempien tapahtumien seurauksena syntynyt oikeudellinen tai tosiasiallinen velvoite, maksuvelvoitteen toteutuminen on todennäköistä ja velvoitteen suuruus on arvioitavissa luotettavasti. Jos velvoitteesta tai osasta siitä on mahdollista saada korvaus joltakin kolmannelta osapuolelta, korvaus kirjataan erilliseksi omaisuuseräksi vain silloin, kun sen saaminen on käytännössä varmaa.

Vakuutus- ja sijoitussopimukset

Vakuutus- ja sijoitussopimukset käsitellään IFRS 4 standardin mukaisesti joko vakuutus- tai sijoitussopimuksina. Standardin mukaan vakuutus- ja sijoitussopimukset luokitellaan vakuutus- tai sijoitussopimuksiksi, mikäli niissä siirtyy vakuutus- tai sijoitussopimustajan ja vakuutus- tai sijoitussopimustajan välillä merkittävää vakuutus- tai sijoitusriskiä. Mikäli sopimuksen perusteella siirtyvä riski on luonteeltaan rahoitus- tai sijoitusriskiä eikä merkittävää vakuutus- tai sijoitusriskiä, luokitellaan sopimus vakuutus- tai sijoitussopimukseksi. Sopimuksen luokittelu vakuutus- tai sijoitussopimukseksi määrää sen arvostuskäytännön.

Sampo käsittelee sopimuksista syntyvät velat standardin ensimmäisessä vaiheessa kansallisten vaatimusten mukaisesti lukuun ottamatta tasoitusmäärää, yhteistakuuerää sekä näiden muutosta, jotka IFRS:n mukaisesti esitetään omassa pääomassa ja tuloksessa.

Vakuutus- ja sijoitussopimukseen liittyviä riskejä on kuvattu laajasti konsernitilinpäätöksen liitetiedossa 39.

Jälleenvakuutus- ja sijoitussopimukset

Jälleenvakuutus- ja sijoitussopimus on sopimus, joka täyttää IFRS 4:n asettamat edellytykset vakuutus- tai sijoitussopimukselle ja jonka perusteella konserni voi saada korvauksia toiselta vakuutus- tai sijoitusyhtiöltä, mikäli se itse joutuu korvausvelvolliseksi muiden tekemiensä vakuutus- tai sijoitussopimusten perusteella. Jälleenvakuutus- ja sijoitussopimusten perusteella saatavat suoritukset on kirjattu taseessa erään Saamiset jälleenvakuutus- ja sijoitussopimuksista sekä Muut varat. Ensiksi mainittu erä sisältää jälleenvakuuttajien osuuden konsernin jälleenvakuutettujen vakuutus- ja sijoitussopimusten vakuutusmaksu-

ja korvausvastuusta. Muissa varoissa on lyhytaikaiset saamiset jälleenvakuuttajilta.

Kun konserni itse joutuu maksamaan korvauksia jälleenvakuutus sopimuksen perusteella toiselle vakuutusyhtiölle, kirjataan velka tase-erään Muut velat.

Jälleenvakuutuksiin liittyvät saamiset ja velat arvostetaan yhdenmukaisesti jälleenvakuutettujen saamisten ja velkojen kanssa. Jälleenvakuutussaamiset testataan vuosittain arvonalentumistappioiden varalta. Arvonalentumistappio kirjataan tulosvaikutteisesti, mikäli on olemassa objektiivista näyttöä, että konserni ei tule saamaan kaikkia rahamääriä, joihin sillä sopimuksen ehtojen mukaan on oikeus.

Vahinkovakuutus

Vakuutus sopimusten luokittelu

Vakuutus sopimuksia luokiteltaessa ja niihin liittyviä riskejä tarkasteltaessa toisiinsa kytketyt sopimukset tulkitaan yhdeksi sopimukseksi.

Muina kuin vakuutus sopimuksina, eli sopimuksina, joissa riski ei siirry, käsitellään mm. Captive-sopimuksia, joissa vakuutusyhtiö merkitsee yrityksen ensivakuutuksen ja jälleenvakuuttaa saman riskin sellaisessa vakuutusyhtiössä, joka kuuluu vakuutuksenottajan kanssa samaan konserniin. Vahinkovakuutuksessa on myös sopimuksia, joissa vakuutusyhtiö myöntää vakuutuksen ja siirtää vakuutusriskin edelleen lopulliselle vakuutuksenantajalle. Nämä ovat ns. Reverse Flow Fronting -sopimuksia. Aikaisemman bruttokäsittelyn sijaan näistä molemmista kirjataan vain sopimussuhteen nettovaikutus tuloslaskelmaan ja taseeseen. Edellytyksenä nettomääräiselle käsittelylle on, että sopimuksesta nettona kirjattu omapidätys on nolla.

Lisäksi vahinkovakuutuksessa on sopimuksia, joissa vakuutusriski on eliminoitu retrospektiivisellä vakuutusmaksulla, eli ennakoitujen ja toteutuneiden vahinkojen erotus tasataan lisämaksulla suoraan tai vakuutuksen vuosi uudistuksen yhteydessä. Näiden sopimusten rahavirta kirjataan nettomääräisenä suoraan taseeseen kirjaamatta niitä ensin tuloslaskelmaan vakuutusmaksutuotoiksi ja korvauskuluiksi.

Velat vahinkovakuutus sopimuksista

Vakuutusvelka on nettomääräinen sopimusperusteinen veloitte, joka vakuutuksenantajalla on vakuutus sopimuksen perusteella. Vakuutusmaksuvastuu ja korvausvastuu muodostavat vakuutusvelan, joka vastaa solmittujen vakuutus sopimusten mukaisia velvoitteita.

Vakuutusmaksuvastuun on tarkoitus kattaa jo solmittujen vakuutus sopimusten jäljellä olevan vakuutuskauden odotettavissa olevat korvausmenot ja liikekulut. Vahinko- ja

jälleenvakuutuksessa vakuutusmaksuvastuu lasketaan yleensä aikaperusteisesti niin kutsutun pro rata temporaris -periaatteen mukaisesti. Jos vakuutusmaksutaso katsotaan riittämättömäksi siten, ettei se kata mahdollista korvausmenoja ja liikekuluja, vakuutusmaksuvastuuta on vahvistettava siirtovastuun täydennyksellä ottaen huomioon myös erääntymättömät vakuutusmaksuerät.

Korvausvastuu kattaa tulevaisuudessa suoritettavat korvaukset kaikista jo tapahtuneista vahingoista. Tämä koskee myös tapahtuneita vahinkoja, joita ei tilinpäätöshetkellä vielä ole raportoitu vakuutusyhtiölle eli ns. IBNR (incurred but not reported) -vahinkoja. Korvausvastuuseen sisältyvät myös kaikki korvausten arvioidut selvittelykulut.

Vahinkoensivakuutuksen ja jälleenvakuutuksen korvausvastuu lasketaan tilastollisin menetelmin tai tapauskohtaisesti yksittäisten vahinkojen perusteella. Useimmiten käytetään näiden menetelmien yhdistelmää siten, että suurvahingot arvioidaan tapauskohtaisesti ja pienehköt vahingot sekä tilinpäätöshetkellä tapahtuneet mutta vielä raportoimattomat vahingot (IBNR) tilastollisin menetelmin.

Vahinko- ja jälleenvakuutuksesta saatava vakuutusmaksutulo kirjataan tuloslaskelmaan, kun vakuutuksen vuosimaksu erääntyy maksettavaksi.

Vakuutusvelan riittävyystesti

Vahinkovakuutuksen korvausvastuun ja vakuutusmaksuvastuun riittävyys tutkitaan erikseen. Korvausvastuu perustuu vastaisten korvausrahavirtojen ennusteisiin. Ennusteet tehdään vakiintuneilla vakuutusmatemaattisilla menetelmillä.

Vakuutusmaksuvastuu lasketaan pääsääntöisesti aikaperusteisesti ns. pro rata temporis -periaatteen pohjalta. Vakuutusmaksuvastuun riittävyys testataan laskemalla vakuutusmaksuvastuun lisävastuu yhtiöittäin kullekin liiketoiminta-alueelle ja vakuutusluokalle. Mahdollinen havaittu riittämättömyys vakuutusmaksuvastuussa korjataan kirjaamalla siirtovastuun täydennys.

Vahinkovakuutuslajien jakojärjestelmä

Suomen lakisäätöisten vahinkovakuutusten (tapaturma-, liikenne- ja potilasvakuutusten) perusteella maksettavia eläkkeitä, sairaanhoidon sekä lääkinällisen kuntoutuksen korvauksia korotetaan vuosittain Tel-indeksillä korvausten reaaliarvon säilyttämiseksi. Indeksikorotukset eivät ole vakuutusyhtiöiden vastuulla, sillä ne rahoitetaan jakojärjestelmäperiaatteella, ts. kunakin vuonna vakuutusmaksuissa kerätään indeksikorotuksia yhtä paljon kuin niitä kyseisenä vuonna maksetaan. Käytännössä tämä toteutetaan siten, että vahinkovakuutusyhtiöt keräävät vakuutusmaksutulojensa yhteydessä kuormituserää, joka

tilitetään kyseisen vakuutuslajin keskusyhteisölle. Keskusyhteisö jakaa kerätyt jakojärjestelmämäärät siten, että kyseistä vakuutuslajia harjoittava yhtiö saa saman määrän, minkä se on sinä vuonna maksanut jakojärjestelmän piiriin kuuluvia korvauksia. Vakuutusyhtiön maksuosuuden suuruus perustuu yhtiön markkinaosuuteen kyseisen vakuutuslajin osalta.

Eläkkeiden indeksikorotuksiin liittyvää jakojärjestelmää ei käsitellä IFRS 4:n mukaisena vakuutustoimintana eikä siitä synny vakuutusyhtiölle riskiä. Siten vakuutusmaksun yhteydessä kerättävää jakojärjestelmämaksua ei katsota vakuutusmaksutuloksi eikä maksettavaa eläkkeiden indeksikorotusta korvauskuluksi. Koska kerätty indeksikorotus vastaa määrältään maksettuja eläkkeiden indeksikorotuksia, kyseiset erät netotetaan tuloserässä Liiketoiminnan muut kulut. Keskusyhteisöltä mahdollisesti vielä saamatta tai maksamatta oleva osuus tasauserästä esitetään lyhytaikaisena saamisena tai velkana tase-erissä Muut varat tai Muut velat.

Vakuutusten aktivoidut hankintamenot

Vakuutusten hankintamenot, jotka selkeästi liittyvät vakuutus sopimusten solmimiseen, esitetään taseen varoissa vakuutusten aktivoituina hankintamenoina.

Hankintamenoina käsitellään vakuutus sopimusten hankkimiseen tai uusimiseen välillisesti tai välittömästi liittyvät toimintakulut kuten palkkiot, markkinointikulut sekä myyntihenkilöstön palkat ja kulut. Vakuutusten hankintamenot jaksotetaan samalla tavalla kuin vakuutusmaksuvastuu. Poistoaika on yleensä korkeintaan 12 kuukautta.

Henkivakuutus

Vakuutus sopimusten luokittelu

Henkivakuutustoiminnan sopimukset luokitellaan vakuutus sopimuksiksi tai sijoitus sopimuksiksi. Vakuutus sopimuksia ovat sopimukset, joihin liittyy merkittävä vakuutus riski tai sellaiset sopimukset, joihin sisältyy vakuutusnottajan oikeus muuttaa sopimusta kasvattamalla riskiä. Kapitalisaatiosopimuksiin ei sisälly vakuutus riskiä, joten nämä sopimukset on luokiteltu sijoitus sopimuksiksi.

Sopimukseen liittyvä oikeus harkinnanvaraiseen osuuteen ylijäämästä (*Discretionary Participation Feature (DPF)*) on vakuutusnottajan sopimukseen perustuva oikeus saada taatun vähimmäisedun lisäksi muita etuja. Etuina hyvitetään vakuutuksille laskuperustekorona lisäksi asiakashyvityksiä, korotetaan kuolemantapaussummaa tai alennetaan vakuutusmaksuja. Mandatumin tulkinnassa kohtuusperiaatteesta määritellään tavoitteet harkinnanvaraisille eduille. Sijoitus sidonnaisissa sopimuksissa vakuutusnottaja kantaa sijoitus riskin

valitsemalla sijoituskohteet, joihin sopimusten arvonkehitys sidotaan.

Vakuutus- ja sijoitus sopimusten arvostus

Kaikkiin vakuutus sopimuksiin ja niihin sijoitus sopimuksiin, joihin liittyy harkinnanvarainen oikeus osuuteen ylijäämästä (DPF), sovelletaan kansallisia laskentaperiaatteita.

Kaikkiin sopimuksiin lukuun ottamatta sijoitus sidonnaisia sopimuksia liittyy harkinnanvarainen oikeus ylijäämään. Sellaisiin sijoitus sidonnaisiin sopimuksiin, joita ei luokitella vakuutus sopimuksiksi, liittyy vakuutusnottajan oikeus vaihtaa säästöjen tuottorakenne sijoitus sidonnaisesta sellaiseksi, joka muodostuu vähimmäistuottotakuusta ja oikeudesta harkinnanvaraiseen osuuteen ylijäämästä. Tämän perusteella myös näihin sopimuksiin sovelletaan kansallisia laskentaperiaatteita.

Takaisinosto-oikeutta, vähimmäistuottotakuuta, saman sopimuksen sisällä olevia vakuutus- ja talletusosia sekä muita vastaavia oikeuksia ei eroteta pääsopimuksesta eikä arvosteta erikseen.

Mandatumissa kannanluovutuksella siirtyneen Suomi-yhtiön ryhmäeläkevakuutuksen (=Eriytetty vakuutuskanta) osalta noudatetaan IFRS 4.30 ns. varjolaskentaa, jonka perusteella omaa pääomaa oikaistaan sopimuksen mukaisten realisoitumattomien voittojen tai tappioiden osalta. Omaa pääomaa oikaistaan määrällä, jolla realisoitumattomat voitot tai tappiot olisivat jakautuneet Eriytetyn vakuutuskannan voitonjakopolitiikan mukaisesti Eriytetylle vakuutuskannalle, mikäli voitot tai tappiot olisi realisoitu tilinpäätöshetkellä.

Velat vakuutus- ja sijoitus sopimuksista ja jälleenvakuutusvarat

Vakuutus- ja sijoitus sopimusten velka kirjataan vakuutusvelaksi, jonka muodostavat vakuutusmaksuvastuu ja korvausvastuu. Henkivakuutustoiminnan vakuutus teknisen vakuutusvelan laskennassa käytetään erilaisia menetelmiä, jotka sisältävät oletuksia mm. kuolevuudesta, sairastuvuudesta, sijoitusten tuottotasosta, vastaisista liikekuluista ja vahinkojen selviämisestä.

Tulevan jälleenvakuutuksen vastuuvelan muutos on laskettu vaihtuvin kurssein.

Vakuutusmaksuvastuu lasketaan ensivakuutuksessa vakuutuskohtaisesti ja jälleenvakuutuksessa antavan yhtiön ilmoituksen perusteella tai yhtiön omien laskuperusteiden mukaan.

Vakuutusvelan diskonttauksessa käytetty korko on enintään kunkin maan viranomaisen hyväksymän enimmäiskorona suuruinen.

Korvausvastuu kattaa tulevaisuudessa suoritettavat korvaukset kaikista jo tapahtuneista vakuutustapahtumista. Korvausvastuuseen sisältyvät myös kaikki korvausten hoitokulut.

Vakuutusvelasta määritetään vuosittain lyhyt- ja pitkäkestoisen velan osuus.

Vakuutusvelan riittävyystesti

Velan riittävyystesti tehdään kaikista sopimuskannoista ja täydennystarvetta tarkastellaan yhtiötasolla koko vakuutusvelan riittävyden perusteella. Eij-sijoitussidonnaiseen velkaan kohdistuva testi sisältää kaikki odotettavissa olevat sopimuksiin perustuvat rahavirrat. Sopimuksiin perustuviin rahavirtoihin kuuluvat odotettavissa olevat vakuutusmaksut, korvaukset, lisäedut ja liikekulut. Korvauksissa on arvioitu takaisinotot ja muut vakuutustapahtumat historiatietoihin perustuen. Korvausmäärät pitävät sisällään sekä sopimusten laskuperustekorona että arvion tulevista lisäeduista. Rahavirtojen pääoma-arvot diskontataan tilinpäätöshetkeen.

Sijoitussidonnaisen liikkeen testissä lasketaan riski- ja liikekuluylittäjämien pääoma-arvot vastaavalla tavalla. Mikäli yhtiökohtaisen sijoitussidonnaisen ja muun liikkeen velan yhteismäärä edellyttää täydentämistä, kasvatetaan velkaa tulosvaikutteisesti testin osoittamalla määrällä.

Kohtuusperiaate

Vakuutusyhtiölain 13 luvun 2 §:n mukaan henkivakuutuksessa on noudatettava ns. kohtuusperiaatetta sellaisten vakuutusten kohdalla, joilla on vakuutussopimuksen mukaan oikeus vakuutusten mahdollisesti tuottaman ylijäämän perusteella myönnettäviin lisäetuihin (DPF). Mikäli vakavaraisuusvaatimukset eivät ole esteenä, kohtuullinen osa ylijäämästä on palautettava lisäetuina näille vakuutuksille.

Mandatumin tavoitteena on antaa pitkällä aikavälillä alkuperäisen vakuutuskannan voitonjakoon oikeutetuille vakuutussäästöille ennen kuluja ja veroja kokonaisyhytys, joka olisi vähintään kunakin hetkenä matalariskisimpinä pidettävien pitkien korkosijoitusten korkotason mukainen. Kokonaisyhytys muodostuu laskuperustekorosta ja vuosittain määrittävistä lisäeduista. Lisäetujen tasossa pyritään jatkuvuuteen.

Työsuhde-etuudet

Työsuhteen päättymisen jälkeiset etuudet

Työsuhteen päättymisen jälkeisiä etuuksia ovat eläkkeet ja henkivakuutukset.

Sammolla on etuuspohjaisia eläkejärjestelyjä Ruotsissa ja Norjassa, muissa maissa eläkejärjestelyt ovat maksupohjaisia. Merkittävin maksupohjainen järjestely on Suomen TyEL-perusvakuutus.

Maksupohjaisissa järjestelyissä konserni suorittaa kiinteitä maksuja eläkevakuutusyhtiölle eikä sillä ole oikeudellista tai tosiasiallista velvoitetta suorittaa lisämaksuja. Maksupohjaisista järjestelyistä aiheutuvat velvoitteet kirjataan kuluksi kaudella, jota veloitus koskee.

Etuuspohjaisissa järjestelyissä yritykselle jää velvoitteita tilikauden maksun suorittamisen jälkeenkin ja näiden vakuutusmatemaattisen ja/tai sijoitusriskin kantaa yritys. Velvoite lasketaan kustakin järjestelystä erikseen käyttäen ennakoituun etuusosoikeusyksikköön perustuvaa menetelmää (projected unit credit method). Velvoitteen määrän laskennassa käytetään vakuutusmatemaattisia oletuksia. Eläkemenot kirjataan kuluksi henkilöiden palvelusajalle.

Etuuspohjaisissa järjestelyissä on sekä rahastoituja että rahastoimattomia järjestelyjä. Näissä tilikauden eläkekuluksi kirjataan vuoden vakuutusmatemaattisten laskelmien mukainen vanhuuseläkekertymä laskettuna lineaarisesti eläkeiän saavuttamishetken eläkepalkan pohjalta. Tähän lisätään korkokuluina aikaisempien vuosien eläkesitoumusten hyvityksistä/lisäyksistä aiheutuvat laskennalliset vaikutukset. Tilikauden eläkekulut arvioidaan vuoden alussa ja laskelma perustuu muun muassa palkkojen korotusolettamiin, hintainflaatioon eläkesitoumuksen koko keston ajalta sekä sen hetkiseen markkinakorkoon suhteutettuna eläkevelvoitteen duraatioon.

Tilikauden työsuoritukseen perustuva eläkemeno sekä nettovelan nettokorko kirjataan tulosvaikutteisesti eläkekuluihin. Vakuutusmatemaattiset voitot ja tappiot sekä järjestelyyn kuuluvien varojen tuotto (pois lukien nettokorko) kirjataan omana eränään muihin laajan tuloksen eriin tilikaudella, jona ne syntyvät.

Eläkevelvoitteen nykyarvosta vähennetään järjestelyyn kuuluvat varat käypään arvoon arvostettuina ja näin saatu nettovelka (tai -omaisuus) kirjataan taseeseen omaksi eräkseen.

Konsernilla on lisäksi vapaaehtoisia etuuspohjaisia eläkevakuutuksia. Vakuutukset ovat konsernin sisäisiä ja niiden määrä on epäolennainen.

Irtisanomisen yhteydessä suoritettavat etuudet

Irtisanomiseen perustuva velvoite kirjataan velaksi silloin kun konserni on todistettavasti sitoutunut lopettamaan yhden tai useamman henkilön työsuhteen ennen normaalia eläkkeelle jäämisen ajankohtaa tai myöntämään irtisanomisen yhteydessä suoritettavia etuuksia vapaaehtoisen irtisanoutumisen edistämiseksi tehdyn tarjouksen seurauksena. Etuuksista ei koidu työnantajalle

taloudellista hyötyä tulevaisuudessa, joten ne kirjataan välittömästi kuluksi. Myöhemmin kuin 12 kuukauden kuluttua tilinpäätöksestä erääntyvät velvoitteet diskontataan. Sammossa irtisanomisen yhteydessä suoritettavia etuuksia ovat irtisanomiseen liittyvät rahapaketit ja eläkepaketit.

Osakeperusteiset maksut

Sammallolla oli tilikauden aikana neljä voimassa olevaa käteisvaroina maksettavaa osakeperusteista kannustinjärjestelmää (Johdon ja asiantuntijoiden pitkäaikaiset kannustinjärjestelmät 2011 II, 2014 I, 2014 II ja 2017 I). Topdanmarkilla oli tilikauden aikana yksi hallitukselle ja ylemmälle johdolle suunnattu pääasiallisesti omina osakkeina maksettava osakeoptiojärjestelmä. Järjestelyt on arvostettu käypään arvoon niiden myöntämishetkellä sekä jokaisena raportointipäivänä tämän jälkeen.

Käteisvaroina maksettavissa järjestelyissä arvostus kirjataan velaksi ja sen muutos tuloslaskelmaan.

Osakkeina maksettavissa järjestelyissä saadut toteutushinnat kirjataan omaan pääomaan.

Kannustimien käypä arvo on määritetty Black-Scholes -hinnoittelumallin avulla. Markkinaperusteisen kannustinosan käyvässä arvossa on huomioitu hinnoittelumallilla ennakoitu toteuma palkkiona maksettavien kannusteyksiköiden määrästä. Ei-markkinaperusteisten ehtojen vaikutuksia ei sisällytetä kannustimen käypään arvoon, vaan ne otetaan huomioon niiden kannusteyksiköiden määrissä, joihin oletetaan syntyvän oikeus oikeuden syntymisajanjakson kuluessa. Tältä osin konserni päivittää oletuksen arvioidusta lopullisesta kannusteyksiköiden määrästä jokaisena väli- ja tilinpäätöspäivänä.

Tuloverot

Tuloslaskelman verokulu sisältää kauden verotettavaan tuloon perustuvan veron ja laskennallisen veron. Verokulu kirjataan tulosvaikutteisesti, paitsi suoraan omaan pääomaan tai laajaan tuloslaskelmaan kirjattavien erien osalta, jolloin myös vero kirjataan kyseisiin eriin. Kauden verotettavaan tuloon perustuva vero lasketaan kunkin maan voimassaolevan verokannan perusteella. Veroa oikaistaan mahdollisilla edellisissä tilikausissa liittyvillä veroilla.

Laskennalliset verot lasketaan kaikista väliaikaisista eroista kirjanpitoarvon ja verotuksellisen arvon välillä. Verotuksessa vähennyskelvottomasta liikearvon arvonalentumisesta ei kirjata laskennallista veroa eikä tytäryhtiöiden jakamattomista voittovaroista kirjata laskennallista veroa siltä osin, kun ero ei todennäköisesti purkaudu ennakoitavissa olevassa tulevaisuudessa.

Laskennalliset verot lasketaan käyttämällä tilinpäätöspäivään mennessä vahvistettuja verokantoja. Laskennallinen verosaaminen on kirjattu siihen määrään asti, kun on todennäköistä, että tulevaisuudessa syntyy verotettavaa tuloa, jota vastaan väliaikainen ero voidaan hyödyntää.

Osakepääoma

Osakkeiden liikkeeseenlaskukulut, jotka ovat suoraan kohdistettavissa uusien osakkeiden tai optioiden liikkeeseen laskemiseen tai liiketoiminnan hankkimiseen, esitetään omassa pääomassa verovaikutukset huomioon ottaen saadun tulon vähennyksenä.

Osingot kirjataan omasta pääomasta sinä tilikautena, jona yhtiökokous päättää osingonjaosta. Kun emoyhtiö tai muu konserniyhtiö ostaa emoyhtiön osakkeita, maksettu vastike vähennetään omasta pääomasta ja esitetään erässä Omat osakkeet siihen asti, kunnes osakkeet mitätöidään. Jos osakkeet myöhemmin myydään tai lasketaan uudelleen liikkeeseen, saatu vastike kirjataan omaan pääomaan.

Rahavarat

Rahavaroina käsitellään käteiset varat, joiksi katsotaan kassa sekä lyhytaikaiset talletukset (3 kk).

Sampo esittää liiketoiminnan rahavirrat käyttäen epäsuoraa esitystapaa, jolloin voittoa (tappiota) ennen veroja oikaistaan ei-kassaperusteisten tapahtumien vaikutuksella, varojen ja velkojen muutoksilla ja tuotoilla ja kuluilla, jotka liittyvät investointien tai rahoituksen rahavirtoihin.

Rahavirtalaskelmassa saadut ja maksetut korot esitetään liiketoiminnan rahavirroissa. Myös saadut osingot sisältyvät liiketoiminnan rahavirtoihin. Maksetut osingot esitetään rahoitustoiminnan rahavirroissa.

Johdon harkintaa edellyttävät laatimisperiaatteet ja arvioihin liittyvät keskeiset epävarmuustekijät

Tilinpäätöksen laatiminen IFRS-standardien mukaisesti edellyttää johdon tekemiä arvioita ja oletuksia, jotka ovat vaikuttaneet tilinpäätöksessä esitettäviin tuottoihin, kuluihin, varoihin ja velkoihin sekä ehdollisiin velkoihin. Harkintaa joudutaan käyttämään myös tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden soveltamisessa. Arviot perustuvat tilinpäätöshetkellä parhaaseen käytettävissä olleeseen tietoon. Arviointi perustuu sekä aikaisempiin kokemuksiin että tulevaisuutta koskeviin tilinpäätöshetkellä todennäköisimpinä pidettyihin oletuksiin. Toteutumatiiedot voivat poiketa näistä arvioihin ja oletuksiin perustuvista päätöksistä. Mahdolliset arvioiden muutokset kirjataan sillä

tilikaudella, jonka aikana arviota korjataan ja kaikilla tämän jälkeisillä ajanjaksoilla.

Sammon keskeiset tulevaisuutta koskevat oletukset ja tilinpäätöspäivän arvioihin liittyvät keskeiset epävarmuustekijät liittyvät mm. vakuutusmatemaattisissa laskelmissa käytettyihin oletuksiin, julkisesti noteeraamattomien rahoitusvarojen ja -velkojen ja sijoituskiinteistöjen käypien arvojen arviointiin sekä rahoitusvarojen ja aineettomien hyödykkeiden arvonalentumisten arviointiin. Näitä osa-alueita koskevat laatimisperiaatteet edellyttävät eniten merkittävien arvioiden ja oletusten käyttämistä.

Vakuutusmatemaattiset odotukset

Vakuutusvelkojen arviointiin liittyy aina epävarmuutta, sillä vakuutusvelka perustuu tehtyihin arvioihin ja oletuksiin tulevista korvausmenoista. Arviot perustuvat tilinpäätöspäivänä käytettävissä oleviin konsernin omiin tilastoihin aikaisemmista vahinkotapahtumista. Arvioihin liittyvä epävarmuus on yleensä suurempi arviotaessa uusia vakuutuskantoja tai vakuutuskantoja, joissa vahingon selviäminen kestää kauan, sillä näistä ei ole vielä saatavilla täydellisiä vahinkotilastoja. Historiatietojen lisäksi vakuutusvelkojen arvioinnissa otetaan huomioon mm. vahinkokehitys, maksamattomien korvausten määrä, lakimuutokset, oikeuden päätökset sekä yleinen taloudellinen tilanne.

Huomattava osa konsernin vahinkovakuutuksen vakuutusveloista liittyy lakisääteisiin tapaturma- ja liikennevakuutuksiin. Näiden velkojen arviointiin sisältyvistä epävarmuustekijöistä huomattavimmat sisältyvät oletuksiin inflaatiosta, kuolevuudesta, diskonttauskoroista sekä lakimuutosten ja oikeuskäytäntöjen vaikutuksista.

Henkivakuutuksen vakuutusvelkojen vakuutusmatemaattisista oletuksista on kerrottu tarkemmin kappaleessa Velat vakuutus- ja sijoitussopimuksista ja jälleenvakuutusvarat.

IAS 19:n mukaiset etuus pohjaiset eläke-etuudet arvioidaan myös vakuutusmatemaattisten periaatteiden mukaisesti. Eläkejärjestelyn varauksen laskenta perustuu tulevaisuudessa odotettavissa oleviin eläkkeisiin, jolloin diskonttauskoron määrittelyn lisäksi tehty arviot koskevat oletuksia mm. kuolevuudesta, henkilöstön vaihtuvuudesta, hintainflaatiosta sekä palkkakehityksestä.

Käypien arvojen määrittäminen

Jos rahoitusvaroilla ei ole toimivilla markkinoilla noteerattuja hintoja, käypä arvo määritetään markkinoilla yleisesti hyväksytyjen arvostusmenetelmien avulla. Menetelmistä on kerrottu enemmän tilinpäätösperiaatteiden kappaleessa Käypä arvo.

Sijoituskiinteistöjen käyvät arvot on tilikauden aikana arvioitu itse markkinoilta saadun vertailuaineiston perusteella. Tähän liittyy johdon tekemät oletukset esim. markkinoiden tuottovaateista sekä käytettävästä diskonttauskorosta.

Arvonalentumistestaukset

Liikearvo, keskeneräiset aineettomat hyödykkeet ja taloudelliselta vaikutusajaltaan rajoittamattomat aineettomat hyödykkeet testataan vähintään vuosittain arvonalentumisen varalta. Rahavirtaa tuottavien yksiköiden kerrytettävissä olevat rahamäärät on pääosin määritetty käyttöarvoon perustuvilla laskemilla. Nämä edellyttävät johdon tekemiä arvioita mm. tulevasta kassavirroista, diskonttauskorosta sekä talouden yleisestä inflaatio- ja kasvukehityksestä.

Usein tai uudistettujen IFRS-standardien ja tulkintojen soveltaminen

Seuraavat konsernin liiketoimintaan liittyvät julkistetut uudet tai uudistetut standardit konserni ottaa käyttöönsä myöhemmillä tilikausilla niiden voimaantulopäivästä lähtien tai jos voimaantulopäivä on muu kuin tilikauden ensimmäinen päivä, voimaantulopäivää seuraavan tilikauden alusta lähtien.

IFRS 15 *Myyntituotot asiakassopimuksista* (voimaan 1.1.2018 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Uusi standardi korvaa nykyiset IAS 18 ja IAS 11 standardit ja niihin liittyvät tulkinnat. Myynnin kirjaamisen keskeisenä kriteerinä on määräysvallan siirtyminen. Standardin käyttöönotolla ei tule olemaan olennaista vaikutusta konsernin tilinpäätökseen.

IFRS 16 *Vuokrasopimukset* (voimaan 1.1.2019 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Standardi korvaa nykyisen IAS 17 standardin, jonka mukaan vuokrasopimukset kirjattiin joko taseeseen rahoitusleasingsopimuksina tai muina vuokrasopimuksina, jolloin sopimukseen liittyvä vastuu esitettiin tilinpäätöksen liitetiedoissa. Uuden standardin myötä kaikki vuokrasopimukset, pieniä ja lyhytaikaisia sopimuksia lukuun ottamatta, tulee merkitä taseeseen. Standardin käyttöönotto tulee vaikuttamaan konsernin taseeseen, kun nykyiset muut sopimukset kirjataan sinne sekä tuloslaskelmaan vuokrasopimuksista kirjattavien korkokulujen ja poistojen muodossa. Vuokrasopimusten kokonaismäärä ei kuitenkaan ole konsernissa hyvin merkittävä.

IFRS 9 *Rahoitusinstrumentit* ja siihen tehty muutokset (voimaan 1.1.2018 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla) korvaa nykyisen standardin IAS 39: *Rahoitusinstrumentit: kirjaaminen ja arvostaminen*. Sampo aikoo hyödyntää seuraavassa kappaleessa avattua väliaikaista vapautusta ja ottaa standardin käyttöönsä 1.1.2021 alkavalla tilikaudella. Uusi

standardi muuttaa rahoitusvarojen luokittelua ja arvostamista sekä sisältää uuden luottotappioihin perustuvan arvonalentumismallin. Suojauslaskennassa säilyy edelleen nykyiset kolme suojauslaskentatyyppiä.

Koska vireillä oleva IFRS 4 *Vakuutus sopimukset* korvaava uusi standardi IFRS 17 (voimaan 1.1.2021 alkavilla tilikausilla) tulee vaikuttamaan vakuutusyhtiöiden velkapuolen arvostukseen, on vakuutusyhtiöille annettu vaihtoehtoja IFRS 9 käyttöönottamiseksi. Yhtiö voi tiettyjen vakuutusvelkojen määrään liittyvien edellytysten täytyessä käyttää ns. väliaikaista vapautusta, jolloin se siirtää IFRS 9 -standardin käyttöönoton alkamaan samanaikaisesti IFRS 17 kanssa, viimeistään 1.1.2021 alkavalla tilikaudella. Väliaikaista vapautusta saa soveltaa, mikäli konsernin vakuutustoimintaan liittyvien velkojen suhde taseen

kokonaisvelkoihin on vähintään yli 90 %. Soveltaminen on mahdollista myös silloin, kun suhdeluku on vähintään yli 80 %, mikäli konserni ei merkittävässä määrin harjoita muuta kuin vakuutustoimintaa. Toinen sallittu vaihtoehto on soveltaa IFRS 9 -standardia soveltuvin osin 1.1.2018 alkaen, mutta poistaa velkojen ja varojen erilaisista arvostusperiaatteista johtuvat erot tuloslaskelmalla.

Konserni on suorittanut analysoinnin väliaikaisen vapautuksen soveltamisen edellytyksistä ja todennut niiden täyttyvän. Näin ollen Sampo-konserni aikoo soveltaa vapautusta ja ottaa käyttöön IFRS 9 samanaikaisesti tulevan IFRS 17 kanssa. Konserni on aloittanut standardien käyttöönoton analysoinnin myös muilta osin, koska uusilla standardeilla tulee olemaan olennainen vaikutus konsernin tilinpäätökseen.

Segmentti-informaatio

Topdanmark A/S:n muututtua Sammon tytäryhtiöksi 30.9.2017 muuttui myös segmenttiraportoinnin rakenne. Sampo raportoi aikaisemmin tulos- ja taselukunsa kolmelta segmentiltä: vahinkovakuutus (ml. Topdanmark), henkivakuutus sekä omistusyhteisö (ml. Nordeasta Sammolle kirjattava tulososuus). Topdanmarkin tytäryhtiökäsittelyn myötä Sampo muutti raportointiaan ja julkistaa tulos- ja taselukunsa jatkossa neljältä segmentiltä: If, Topdanmark, Mandatum ja Omistusyhteisö (ml. Nordea).

Vertailukauden segmenttiedot on muutettu vastaaviksi. Topdanmarkin osakkuusyhtiötulos on kirjattu pois vahinkovakuutussegmentistä ja viety Topdanmark-segmenttiin. Topdanmarkin osakkuusyhtiöosakkeet on niin ikään kirjattu pois vahinkovakuutussegmentistä omistusyhteisön tytäryhtiöosakkeisiin.

Maantieteellisiä alueita koskevana tietoina on esitetty tuotot ulkopuolisilta asiakkailta sekä pitkäaikaiset varat. Raportoittavat alueet ovat Suomi, Ruotsi, Norja, Tanska, Baltia ja muut maat.

Segmentti-informaatio on tuotettu konsernin tilinpäätöstä laadittaessa ja esitettäessä noudatettujen laatimisperiaatteiden mukaisesti. Segmentteille on kohdistettu liiketoiminnasta aiheutuvat, joko välittömästi osoitettavissa tai järkevällä perusteella kohdistettavissa olevat, tuotot, kulut, varat ja velat. Segmenttien välinen hinnoittelu perustuu käypiin markkinahintoihin. Konsernitilinpäätöksessä segmenttien väliset liiketapahtumat sekä saamiset ja velat on eliminoitu.

Segmenttien poistot on esitetty liitteissä 10-12 ja sijoitukset osakkuusyhtiöihin liitteessä 13.

Konsernin laaja tuloslaskelma liiketoimintasegmenteittäin 2017

Milj. e	If	Topdanmark	Mandatum	Omistus- yhteisö	Elimi- noinnit	Konserni
Vakuutusmaksutulo	4 357	498	960	-	0	5 815
Sijoitustoiminnan nettotuotot	216	107	782	10	-10	1 104
Liiketoiminnan muut tuotot	27	1	10	18	-20	36
Korvaukset	-2 717	-285	-1 021	-	-	-4 023
Vakuutus- ja sijoitussopimusvelkojen muutos	-64	-163	-377	-	1	-603
Henkilöstökulut	-543	-68	-47	-18	-	-676
Liiketoiminnan muut kulut	-440	-39	-63	-14	20	-536
Rahoituskulut	-19	-3	-7	-36	14	-52
Osuus osakkuusyritysten voitoista/tappioista	1	94	0	616	-	712
- Voitto aiemman osakkuusyhtiöosuuden arvostamisesta käypään arvoon	-	706	-	-	-	706
Voitto ennen veroja	818	848	236	576	4	2 482
Verot	-180	-12	-51	0	0	-243
Tilikauden voitto	637	836	185	576	4	2 239
Kauden muut laajan tuloksen erät						
Erät, jotka voidaan siirtää tulosvaikutteisiksi						
Muuntoerot	-95	-1	0	-	-	-96
Myytäviksi olevat rahoitusvarat	46	-	5	22	-	73
Osuus osakkuusyhtiöiden muun laajan tuloksen eristä	-	-	-	-57	-	-57
Verot	-11	-	-2	-4	-	-18
Erät, jotka voidaan siirtää tulosvaikutteisiksi yhteensä nettona verojen jälkeen	-61	-1	3	-39	0	-97
Erät, joita ei siirretä tulosvaikutteisiksi						
Etuuspohjaisista eläkejärjestelyistä syntyvät vakuutusmatemaattiset voitot ja tappiot	5	-	-	-	-	5
Verot	-1	-	-	-	-	-1
Erät, joita ei siirretä tulosvaikutteisiksi yhteensä nettona verojen jälkeen	4	-	-	-	-	4
TILIKAUDEN LAAJA TULOS	581	836	188	537	4	2 146
Tilikauden voitosta						
Emoyhtiön omistajien osuus						2 216
Määräysvallattomien osuus						23
Tilikauden laajasta tuloksesta						
Emoyhtiön omistajien osuus						2 122
Määräysvallattomien osuus						23

Konsernin laaja tuloslaskelma liiketoimintasegmenteittäin 2016

Milj. e	If	Topdanmark	Mandatum	Omistus- yhteisö	Elimi- noinnit	Konserni
Vakuutusmaksutulo	4 292	-	1 116	-	-32	5 375
Sijoitustoiminnan nettotuotot	173	-	634	36	-16	827
Liiketoiminnan muut tuotot	26	-	23	17	-16	50
Korvaukset	-2 670	-	-967	-	10	-3 627
Vakuutus- ja sijoitussopimusvelkojen muutos	-6	-	-465	-	24	-448
Henkilöstökulut	-512	-	-46	-16	-	-574
Liiketoiminnan muut kulut	-472	-	-78	-18	16	-551
Rahoituskulut	-13	-	-7	-14	15	-18
Osuus osakkuusyriytysten voitoista/tappioista	5	59	0	773	-	837
Voitto ennen veroja	824	59	210	778	0	1 871
Verot	-178	-	-41	-2	-	-221
Tilikauden voitto	646	59	168	777	0	1 650
Kauden muut laajan tuloksen erät						
Erät, jotka voidaan siirtää tulosvaikutteisiksi						
Muuntoerot	-80	-	-	-	-	-80
Myytavissä olevat rahoitusvarat	118	-	82	24	-	225
Osuus osakkuusyhtiöiden muun laajan tuloksen eristä	-	-	-	19	-	19
Verot	-25	-	-19	-5	-	-49
Erät, jotka voidaan siirtää tulosvaikutteisiksi yhteensä nettoina verojen jälkeen	13	-	64	38	-	115
Erät, joita ei siirretä tulosvaikutteisiksi						
Etuuspohjaisista eläkejärjestelyistä syntyvät vakuutusmatemaattiset voitot ja tappiot	-6	-	-	-	-	-6
Verot	1	-	-	-	-	1
Erät, joita ei siirretä tulosvaikutteisiksi yhteensä nettoina verojen jälkeen	-5	-	-	-	-	-5
TILIKAUDEN LAAJA TULOS	655	59	232	815	-	1 760

Konsernitase liiketoimintasegmenteittäin 2017

Milj. e	If	Topdanmark	Mandatum	Omistus- yhteisö	Elimi- noinnit	Konserni
Varat						
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	22	130	3	3	-	158
Sijoituskiinteistöt	12	489	151	-	-	653
Aineettomat hyödykkeet	528	1 509	83	-	-	2 121
Sijoitukset osakkuusyrityksissä	14	173	0	7 578	-	7 765
Rahoitusvarat	11 217	6 166	4 977	4 510	-4 038	22 832
Sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevat sijoitukset	-	3 464	3 986	-	-42	7 409
Laskennalliset verosaamiset	17	2	-	3	-4	18
Saamiset jälleenvakuutus sopimuksista	220	77	0	-	-	297
Muut varat	1 601	211	103	33	-8	1 940
Käteiset varat	437	72	1 025	1 200	-	2 734
Myytäväinä olevat omaisuuserät	-	-	3 374	-	-	3 374
Varat yhteensä	14 069	12 293	13 703	13 326	-4 092	49 300
Velat						
Velat vakuutus- ja sijoitussopimuksista	9 120	5 405	4 375	-	-	18 900
Velat sijoitussidonnaisista vakuutus- ja sijoitussopimuksista	-	4 036	3 965	-	-42	7 959
Rahoitusvelat	322	303	106	3 187	-269	3 649
Laskennalliset verovelat	278	196	164	-	-	638
Varaukset	33	-	-	-	-	33
Eläkevelvoitteet	57	-	-	-	-	57
Muut velat	739	249	241	38	-9	1 258
Myytäväinä oleviin omaisuuseriin liittyvät velkaerät	-	-	3 299	-	-	3 299
Velat yhteensä	10 549	10 189	12 150	3 224	-321	35 792
Oma pääoma						
Osakepääoma						98
Rahastot						1 530
Kertyneet voittovarot						10 692
Muut oman pääoman erät						528
Emoyhtiön omistajien osuus						12 848
Määräysvallattomien osuus						660
Oma pääoma yhteensä						13 508
Oma pääoma ja velat yhteensä						49 300

Konsernitase liiketoimintasegmenteittäin 2016

Milj. e	If	Topdanmark	Mandatum	Omistus- yhteisö	Elimi- noinnit	Konserni
Varat						
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	19	-	4	3	-	27
Sijoituskiinteistöt	14	-	201	-	-4	211
Aineettomat hyödykkeet	541	-	70	0	-	612
Sijoitukset osakkuusyrityksissä	13	539	0	7 554	-	8 107
Rahoitusvarat	11 667	-	5 459	3 201	-2 659	17 668
Sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevat sijoitukset	-	-	3 468	-	-41	3 427
Laskennalliset verosaamiset	24	-	-	7	-4	27
Saamiset jälleenvakuutus sopimuksista	236	-	3	-	-	239
Muut varat	1 593	-	162	15	-9	1 761
Käteiset varat	463	-	682	1 439	-	2 585
Myytäväinä olevat omaisuuserät	-	-	3 291	-	-	3 291
Varat yhteensä	14 571	539	13 341	12 220	-2 717	37 955
Velat						
Velat vakuutus- ja sijoitussopimuksista	9 379	-	4 611	-	-	13 990
Velat sijoitussidonnaisista vakuutus- ja sijoitussopimuksista	-	-	3 448	-	-41	3 407
Rahoitusvelat	474	-	111	3 551	-289	3 847
Laskennalliset verovelat	346	-	181	-	0	527
Varaukset	35	-	-	-	-	35
Eläkevelvoitteet	79	-	-	-	-	79
Muut velat	700	-	148	96	-10	933
Myytäväinä oleviin omaisuuseriin liittyvät velkaerät	-	-	3 202	-	-	3 202
Velat yhteensä	11 013	0	11 701	3 647	-340	26 021
Oma pääoma						
Osakepääoma						98
Rahastot						1 531
Kertyneet voittovarot						9 700
Muut oman pääoman erät						605
Oma pääoma yhteensä						11 934
Oma pääoma ja velat yhteensä						37 955

Maantieteellinen informaatio

Milj. e	Suomi	Ruotsi	Norja	Tanska	Baltia	Yhteensä
2017						
Tuotot ulkopuolisilta asiakkailta	1 914	1 496	1 316	993	158	5 877
Pitkäaikaiset varat	260	8 030	11	2 314	1	10 617
2016						
Tuotot ulkopuolisilta asiakkailta	2 129	1 453	1 321	389	161	5 454
Pitkäaikaiset varat	379	8 014	14	552	1	8 961

Tuotot sisältävät vahinkovakuutuksen vakuutusmaksutuotot, henkivakuutuksen vakuutusmaksutulon vakuutuksen myöntämismaan mukaan sekä holding-toiminnan sijoitustoiminnan nettotuotot sekä liiketoiminnan muut tuotot.

Pitkäaikaiset varat sisältävät aineettomat hyödykkeet, sijoitukset osakkuusyhtiöihin, aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet sekä sijoituskiinteistöt.

Hankitut liiketoiminnot

Vuosi 2017

Sampo-konserni on toukokuusta 2011 lähtien omistanut tanskalaista vakuutusyhtiötä Topdanmark A/S:ää ja käsitellyt sitä osakkuusyhtiönään raportoiden omistusosuuttaan vastaavan tulososuuden vahinkovakuutussegmentissään. 30.9.2017 lähtien Topdanmark on yhdistelty konsernitaseeseen tytäryhtiönä.

Konsolidointihetkeksi muodostui yllä mainittu 30.9.2017 Sammon suorittaessa arviointia IFRS-säännösten edellyttämistä oleellisista tosiasioista sekä olosuhteista ja todetessa, että määräysvallan kynnys Topdanmarkissa ylittyi, vaikka Sammon omistusosuusprosentti ulkona olevista osakkeista oli hieman alle 50 %.

Tytäryhtiöosakkeiden hankintahinnaksi konsernissa määräytyi 1 398 miljoonaa euroa, mikä oli Topdanmarkin osakkeiden käypä arvo hankintahetkenä 30.9.2017. Konsernissa samalla hetkellä ollut Topdanmarkin kirjanpitoarvo oli 692 miljoonaa euroa. Näiden erotus 706 miljoonaa euroa kirjattiin kirjanpitoarvon lisäykseksi tuloksen kautta.

Osakkeiden kokonaismäärä hankintahetkellä oli 95 000 000 osaketta, joista Sampo omisti 41 997 070 osaketta. Topdanmarkin itsensä hallussa olevat omat osakkeet huomioiden Sammon omistusosuus äänivallasta oli hankintahetkellä 49,1 %. Topdanmarkin taseeseen sisältynyt 50,9 % määräysvallattomien osuus määriteltiin suhteellisenä osuutena nettovaroista.

Topdanmarkin tase yhdisteltiin 30.9.2017 rivi riviltä. Sammon omistusosuutta vastaava osuus Topdanmarkin tuloksesta 1.1.-30.9.2017 on esitetty osana osakkuusyhtiön voittoa/tappiota ja yllä mainittu voitto aikaisemman osakkuusyhtiöomistuksen arvostamisesta käypään arvoon raportoidaan tuloslaskelmalla omalla rivillä. Sekä segmenttituloksessa että -taseessa Topdanmark esitetään omana segmenttinään. Tuloslaskelmaerät on yhdistelty rivi riviltä konsernitulokseen 1.10.2017 lähtien.

Topdanmark on Tanskan toiseksi suurin vakuutusyhtiö, joka tarjoaa sekä vahinko- että henkivakuutus tuotteita yli miljoonalle henkilöasiakkaalle sekä huomattavalle määrälle yritysasiakkaita. Vahinkovakuutuksen vakuutusmaksutuotot 1 - 9/2017 olivat yhteensä 906 milj. euroa. Henkivakuutuksen vakuutusmaksutuotot olivat 815 milj. euroa. Yhtiön osakkeet ovat listattuja OMX Nasdaqissa.

Alla on esitelty yhdisteltävien varojen ja velkojen käyvät arvot hankintahetkellä 30.9.2017:

Milj. e	Käypä arvo
Varat	
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	130
Sijoituskiinteistöt	492
Aineettomat hyödykkeet	704
Sijoitukset osakkuusyrityksissä	169
Rahoitusvarat	6 261
Sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevat sijoitukset	3 249
Laskennalliset verosaamiset	2
Saamiset jälleenvakuutus sopimuksista	98
Muut varat	241
Käteiset varat	45
Varat yhteensä	11 390
Velat	
Velat vakuutus- ja sijoitussopimuksista	5 531
Velat sijoitussidonnaisista vakuutus- ja sijoitussopimuksista	3 749
Rahoitusvelat	278
Laskennalliset verovelat	200
Muut velat	382
Velat yhteensä	10 139
Määräysvallattomien omistajien osuus	636
Nettovarat yhteensä	615
Hankintahinta	1 398
Goodwill	783

Olennaiset määräysvallattomien omistajien osuudet

Tytäryritys	Toimipaikka	Omistusosuus	
		2017	2016
Topdanmark A/S	Tanska	51,1	-
Kertyneet määräysvallattomien omistajien osuudet		660	-

Yhteenveto taloudellisesta informaatiosta. Luvut ovat lukuja ennen konsernieliminoiteja.

Määräysvallattomille omistajille kohdistettu voitto

Milj. e	2017	2016
Vakuutusmaksutulo	498	-
Sijoitustoiminnan nettotuotot	107	-
Liiketoiminnan muut tuotot	1	-
Korvaukset	-285	-
Vakuutus- ja sijoitussopimusvelkojen muutos	-163	-
Henkilöstökulut	-68	-
Liiketoiminnan muut kulut	-32	-
Rahoituskulut	-3	-
Osuus osakkuusyritysten voitoista/tappioista	4	-
Voitto ennen veroja	59	-
Verot	-14	-
Tilikauden voitto	45	-
Määräysvallattomille omistajille kohdistettu voitto	23	-

Määräysvallattomien omistajien osuus konsernitaseesta

Milj. e	2017	2016
Varat		
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	130	-
Sijoituskiinteistöt	489	-
Aineettomat hyödykkeet	696	-
Sijoitukset osakkuusyhtiöissä	173	-
Rahoitusvarat	6 166	-
Sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevat sijoitukset	3 464	-
Laskennalliset verosaamiset	2	-
Saamiset jälleenvakuutus sopimuksista	77	-
Muut varat	211	-
Käteiset varat	72	-
Varat yhteensä	11 480	-
Velat		
Velat vakuutus- ja sijoitussopimuksista	5 405	-
Velat sijoitussidonnaisista vakuutus- ja sijoitussopimuksista	4 036	-
Rahoitusvelat	303	-
Laskennalliset verovelat	196	-
Muut velat	249	-
Velat yhteensä	10 189	-
Nettovarallisuus, josta	1 291	
Emoyhtiön omistajien osuus	631	-
Määräysvallattomien osuus	660	-

Muut konsernin liitetiedot 1–40

1 Vakuutusmaksutulo	232
2 Sijoitustoiminnan nettotuotot	233
3 Korvauskulut	237
4 Vakuutus- ja sijoitussopimusvelkojen muutos	237
5 Henkilöstökulut	238
6 Liiketoiminnan muut kulut	238
7 I fin tulosanalyysi	239
8 Osakekohtainen tulos	240
9 Rahoitusvarat ja -velat	240
10 Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	241
11 Sijoituskiinteistöt	242
12 Aineettomat hyödykkeet	243
13 Sijoitukset osakkuusyrityksissä	245
14 Rahoitusvarat	247
15 Käyvät arvot	250
16 Käypien arvojen määrittely ja hierarkia	251
17 Tason 3 käypään arvoon arvostettavien rahoitusvarojen muutokset	254
18 Tason 3 käypään arvoon arvostettavien rahoitusvarojen herkkyyshanalyysi	256
19 Sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevat sijoitukset	256
20 Laskennalliset verosaamiset ja verovelat	257
21 Verot	258
22 Tulosvaikuttisesti kirjatut laajan tuloksen muut erät	259
23 Muihin laajan tuloksen eriin liittyvät verot	259
24 Muut varat	260
25 Velat vakuutus- ja sijoitussopimuksista	261
26 Velat sijoitussidonnaisista vakuutus- ja sijoitussopimuksista	268
27 Rahoitusvelat	269
28 Varaukset	272
29 Eläkevelvoitteet	272
30 Muut velat	276
31 Ehdolliset velat ja sitoumukset	276
32 Oma pääoma	278
33 Lähipiiritiedot	279
34 Kannustinjärjestelmät	280
35 Myytävänä olevat omaisuus- ja niihin liittyvät velkaerät	283
36 Tilintarkastajan palkkiot	283
37 Oikeudenkäynnit	284
38 Sijoitukset tytäryhtiöissä	284
39 Riskienhallintaliitetiedot	285
40 Tilikauden päättymisen jälkeiset tapahtumat	327

1 Vakuutusmaksutulo

Milj. e	2017	2016
Vahinkovakuutus	4 737	4 458
Henkivakuutus		
Vakuutus sopimukset	802	615
Sijoitussopimukset	457	475
Vakuutusmaksutulo yhteensä, brutto	5 996	5 548
Jälleenvakuuttajien osuus		
Vahinkovakuutus	-174	-166
Henkivakuutus, vakuutus sopimukset	-7	-6
Jälleenvakuutus yhteensä	-181	-172
Konsernin vakuutusmaksutulo yhteensä, netto ¹⁾	5 815	5 375

¹⁾ Vakuutusmaksuvastuun muutos esitetään liitteessä 4, "Vakuutus- ja sijoitussopimusten velkojen muutos".

2 Sijoitustoiminnan nettotuotot

If

Milj. e	2017	2016
Rahoitusvaroista		
Johdannaissopimuksista		
Voitot/tappiot	-35	-7
Lainoista ja muista saamisista		
Korkotuotot	9	9
Myytavissä olevista rahoitusvaroista		
Saamistodistukset		
Korkotuotot	168	177
Arvon alentumistappiot	-48	-15
Voitot/tappiot	46	-11
Osakkeet		
Voitot/tappiot	117	45
Arvon alentumistappiot	-27	-16
Osinkotuotot	46	40
Yhteensä	303	221
Yhteensä rahoitusvaroista	277	223
Muista varoista		
Sijoituskiinteistöt		
Voitot/tappiot	0	0
Muut	0	1
Yhteensä muista varoista	1	1
Kulut muista kuin rahoitusveloista	-7	-6
Diskonttauksen purkuvaikutus	-33	-28
Palkkiokulut		
Omaisuudenhoito	-23	-17
Ifin sijoitustoiminnan nettotuotot yhteensä	216	173

Voitot/tappiot myytävissä olevista rahoitusvaroista sisältävät -90 milj. euroa (12) käyvän arvon rahastosta tilikauden tulokseen kirjattua arvostusta.

Topdanmark

Milj. e	2017	2016
Rahoitusvaroista		
Johdannaissopimuksista	18	-
Voitot/tappiot		
Kaupankäyntivarat		
Saamistodistukset		
Korkotuotot	20	-
Voitot/tappiot	-5	-
Osakkeet		
Voitot/tappiot	8	-
Osinkotuotot	4	-
Yhteensä	28	-
Sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevista sijoituksista		
Saamistodistukset		
Korkotuotot	15	-
Voitot/tappiot	-6	-
Osakkeet		
Voitot/tappiot	50	-
Osinkotuotot	5	-
Muut rahoitusvarat		
Voitot/tappiot	25	-
Yhteensä	90	-
Yhteensä rahoitusvaroista	136	
Muista varoista	-18	-
Diskonttauksen purkuvaikutus	-11	-
Topdanmarkin sijoitustoiminnan nettotuotot yhteensä	107	-

Mandatum

Milj.e	2017	2016
Rahoitusvaroista		
Johdannaissopimuksista		
Voitot/tappiot	170	-9
Käypään arvoon tulosvaikuttaisesti kirjattavaksi määritetyistä rahoitusvaroista		
Saamistodistukset		
Korkotuotot	0	1
Voitot/tappiot	0	-3
Yhteensä	1	-3
Sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevista sijoituksista		
Saamistodistukset		
Korkotuotot	43	50
Voitot/tappiot	-22	4
Osakkeet		
Voitot/tappiot	311	198
Osinkotuotot	36	32
Lainat ja muut saamiset		
Korkotuotot	-11	0
Muut rahoitusvarat		
Voitot/tappiot	47	-8
Yhteensä	405	276
Lainoista ja muista saamisista		
Korkotuotot	2	4
Voitot/tappiot	-14	6
Yhteensä	-13	10
Myytävässä olevista rahoitusvaroista		
Saamistodistukset		
Korkotuotot	97	102
Voitot/tappiot	-204	30
Osakkeet		
Voitot/tappiot	217	101
Arvon alentumistappiot	-19	-15
Osinkotuotot	92	122
Yhteensä	183	340
Yhteensä rahoitusvaroista	746	614
Muista varoista		
Sijoituskiinteistöt		
Voitot/tappiot	29	3
Muut	-10	6
Yhteensä muista varoista	19	9

Palkkiotuotot, netto		
Omaisuu denhoito	-13	-15
Palkkiotuotot	30	26
Yhteensä	16	11
Mandatumin sijoitustoiminnan nettotuotot yhteensä	782	634

Voitot/tappiot myytävissä olevista rahoitusvaroista sisältävät -147 milj. euroa (-106) käyvän arvon rahastosta tilikauden tulokseen kirjattua arvostusta.

Omistusyhteisö

Milj. e	2017	2016
Rahoitusvaroista		
Johdannaissopimuksista		
Voitot/tappiot	0	12
Lainoista ja muista saamisista	1	-5
Myytavissä olevista rahoitusvaroista		
Saamistodistukset		
Korkotuotot	33	34
Voitot/tappiot	-32	10
Osakkeet		
Voitot/tappiot	4	-26
Arvon alentumistappiot	0	-1
Osinkotuotot	4	12
Yhteensä	8	29
Muista varoista	1	1
Omistusyhteisön sijoitustoiminnan nettotuotot yhteensä	10	36

Voitot/tappiot myytävissä olevista rahoitusvaroista sisältävät -7 milj. euroa (27) käyvän arvon rahastosta tilikauden tulokseen kirjattua arvostusta.

Segmenttien väliset eliminoinnit	-10	-16
Milj. e		
Konserni yhteensä	1 104	827

Muut tuotot ja kulut muodostuvat kiinteistösijoitusten vuokrista, hoitovastikkeista ja poistoista. Kaikki sijoituksista aiheutuvat tuotot ja kulut sisältyvät sijoitustoiminnan nettotuottoihin. Voitot/tappiot sisältävät myyntivoitot ja -tappiot sekä realisoituneet että realisoitumattomat arvostuserot sekä kurssivoitot ja -tappiot. Myytävissä olevien rahoitusvarojen realisoitumattomat arvostuserot kirjataan muihin laajan tuloksen eriin ja esitetään käyvän arvon rahastossa omassa pääomassa. Käyvän arvon rahaston muutokset on eritelty oman pääoman muutoslaskelmassa. Vahinkovakuutustoiminnassa eläkeluotoisten korvausten diskonttauksen purkuvaikutus on omana eränään. Eläkeluotoisten korvausten vastuu lasketaan käytössä olevien vakuutusmatemaattisten periaatteiden mukaisesti siten, että oletettu inflaatio ja kuolevuus on huomioitu. Lisäksi vastuuta diskontattaessa on otettu huomioon sijoitustoiminnan oletettu nettotuotto. Diskonttauksen asteittaisen purkamisen seurauksena syntyvien eläkeluotoisten korvauskulujen lisäyksen kattamiseksi kohdistetaan eläkeluotoisiin korvauksiin laskennallinen sijoitustoiminnan nettotuotto.

3 Korvauskulut

Milj. e	2017	2016
Maksetut korvaukset		
Vahinkovakuutus	-3 036	-2 818
Henkivakuutus		
Vakuutus sopimukset	-845	-692
Sijoitus sopimukset	-311	-355
Maksetut korvaukset yhteensä, brutto	-4 193	-3 865
Jälleenvakuuttajien osuus		
Vahinkovakuutus	100	73
Henkivakuutus, vakuutus sopimukset	5	3
Jälleenvakuuttajien osuus yhteensä	105	76
Maksetut korvaukset yhteensä, netto	-4 088	-3 789
Korvausvastuun muutos		
Vahinkovakuutus	75	87
Henkivakuutus, vakuutus sopimukset	0	77
Korvausvastuun muutos yhteensä, brutto	76	164
Jälleenvakuuttajien osuus		
Vahinkovakuutus	-8	-2
Henkivakuutus, vakuutus sopimukset	-3	0
Jälleenvakuuttajien osuus yhteensä	-11	-2
Korvausvastuun muutos yhteensä, netto	65	162
Konsernin korvauskulut yhteensä	-4 023	-3 627

4 Vakuutus- ja sijoitussopimusvelkojen muutos

Milj. e	2017	2016
Vakuutusmaksuvastuun muutos		
Vahinkovakuutus	32	-4
Henkivakuutus		
Vakuutus sopimukset	-356	-277
Sijoitus sopimukset	-263	-165
Vakuutus- ja sijoitussopimusvelkojen muutos, brutto	-587	-446
Jälleenvakuuttajien osuus		
Vahinkovakuutus	-17	-2
Konsernin vakuutus- ja sijoitussopimusvelkojen muutos, netto	-603	-448

5 Henkilöstökulut

Milj. e	2017	2016
Palkat ja palkkiot	-474	-414
Käteisvaroina toteutetut osakeperusteiset maksut	-28	-11
Osakevaroina toteutetut osakeperusteiset maksut	-2	-
Eläkekulut		
- maksupohjaiset järjestelyt	-67	-64
- etuusperusteiset järjestelyt (liitetieto 29)	-9	-5
Muut henkilösivukulut	-97	-80
Konsernin henkilöstökulut yhteensä	-676	-574

Lisätiedot osakeperusteisista maksuista esitetään liitetiedossa 34 Kannustinjärjestelmät.

6 Liiketoiminnan muut kulut

Milj. e	2017	2016
Tietohallintokulut	-124	-122
Muut henkilöstökulut	-20	-16
Markkinointikulut	-46	-43
Poistot	-25	-14
Vuokrat	-56	-50
Vakuutusten aktivoitujen hankintamenojen muutos	-6	-10
Ensivakuutuksen palkkiot	-167	-171
Tulevan jälleenvakuutuksen palkkiot	-1	-1
Annetun jälleenvakuutuksen palkkiot	18	15
Muut	-109	-139
Konsernin liiketoiminnan muut kulut yhteensä	-536	-551

Erä Muut sisältää mm. kulut viestinnästä, ulkopuolisista palveluista sekä muista hallintokuluista.

7 Ifin tulostulosanalyysi

Milj. e	2017	2016
Vakuutusmaksutuotot	4 293	4 286
Korvauskulut	-2 959	-2 905
Liikekulut	-705	-713
Muut vakuutustekniset tuotot ja kulut	-8	-7
Vakuutustoimintaan kohdistettu sijoitustoiminnan nettotuotto	19	-3
Vakuutustekninen kate	640	658
Sijoitustoiminnan nettotuotto	229	188
Sijoitustoiminnan nettotuotto-osuuden siirto	-52	-26
Muut tuotot ja kulut	0	3
Liikevoitto	818	824

Erittely tuloslaskelmaeriin sisältyvistä toimintokohtaisista liikekuluista

Milj. e	2017	2016
Korvausten hoitokulut (korvauskulut)	-241	-235
Vakuutusten hankintamenot (liikekulut)	-490	-490
Vakuutustoiminnan hallintokulut (liikekulut)	-227	-226
Muuhun vakuutustekniseen toimintaan liittyvät hallintokulut (muut vakuutustekniset kulut)	-35	-33
Sijoitusten hoitokulut (sijoitustoiminnan kulut)	-23	-17
Yhteensä	-1 016	-1 002

8 Osakekohtainen tulos

Milj. e	2017	2016
Osakekohtainen tulos		
Emoyhtiön omistajille kuuluva tilikauden voitto	2 216	1 650
Osakkeiden lukumäärän painotettu keskiarvo tilikauden aikana	560	560
Osakekohtainen tulos (EUR/osake)	3,96	2,95

9 Rahoitusvarat ja -velat

Rahoitusvarat ja -velat on luokiteltu IAS 39.9 mukaisiin kategorioihin. Taulukossa on esitetty myös rahoitusvaroihin ja -velkoihin liittyvät korkotuotot ja -kulut, tuloslaskelmaan kirjatut realisoituneet ja realisoitumattomat voitot ja tappiot, arvonalentumistappiot sekä osinkotuotot. Taulukon rahoitusvarat sisältää tase-erät rahoitusvarat, käteiset varat sekä rahoitusvarojen myytävänä olevat omaisuuserät.

Milj. e	Kp-arvo	Korkotuot./ Korkokulut	2017 Voitot/ tappiot	Arvonal. tappiot	Osinkotuotot
RAHOITUSVARAT					
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat					
Johdannaissopimukset	85	-40	185	-	-
Kaupankäyntivarat	5 421	29	3	-	4
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavaksi määritetyt rahoitusvarat	0	0	0	-	0
Lainat ja muut saamiset	3 275	11	-13	-	-
Myytävissä olevat rahoitusvarat	16 982	281	160	-106	142
Konsernin rahoitusvarat yhteensä	25 764	281	335	-106	146
RAHOITUSVELAT					
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvelat					
Johdannaissopimukset	96	-	-		
Muut rahoitusvelat	3 553	-52	4		
Konsernin rahoitusvelat yhteensä	3 649	-52	4		

Milj. e	Kp-arvo	Korkotuot./ Korkokulut	2016		Osinkotuotot
			Voitot/ tappiot	Arvonl. tappiot	
RAHOITUSVARAT					
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat					
Johdannaissopimukset	45	-21	18	-	-
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavaksi määritetyt rahoitusvarat	24	1	0	-	0
Lainat ja muut saamiset	2 689	13	6	-	-
Myytävässä olevat rahoitusvarat	17 705	298	146	-47	175
Konsernin rahoitusvarat yhteensä	20 463	290	169	-47	175
RAHOITUSVELAT					
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvelat					
Johdannaissopimukset	81	-	-		
Muut rahoitusvelat	3 766	-52	34		
Konsernin rahoitusvelat yhteensä	3 847	-52	34		

10 Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet

Milj. e	2017			2016		
	Maa-alueet ja rakennukset	Koneet ja kalusto	Yhteensä	Maa-alueet ja rakennukset	Koneet ja kalusto	Yhteensä
1.1.						
Hankintameno	6	77	83	6	77	84
Kertyneet poistot	-2	-54	-56	-2	-56	-57
Kirjanpitoarvo 1.1.	4	22	27	5	22	26
31.12.						
Hankintameno	5	71	76	6	77	83
Tytäryhtiöhankinnat	115	50	165			
Kertyneet poistot	-2	-81	-83	-2	-54	-56
Kirjanpitoarvo 31.12.	118	40	158	4	22	27

Segmenttien tase-erä koneet ja kalusto sisältää atk-laitteet ja toimistokalusteet.

11 Sijoituskiinteistöt

Milj. e	2017	2016
1.1.		
Hankintameno	301	282
Kertyneet poistot	-67	-63
Kertyneet arvonalentumiset	-24	-24
Kirjanpitoarvo 1.1.	211	195
Kirjanpitoarvo 1.1.	211	195
Tytäryhtiöhankinnat	491	-
Siirrot aineelliseen käyttöomaisuuteen	-2	-
Lisäykset	29	41
Vähennykset	-67	-22
Poistot	-4	-4
Arvonalentumistappiot	-6	1
Valuuttakurssierot	0	0
Kirjanpitoarvo 31.12.	653	211
31.12.		
Hankintameno	753	301
Kertyneet poistot	-71	-67
Kertyneet arvonalentumiset	-29	-24
Kirjanpitoarvo 31.12.	653	211
Vuokratuotot sijoituskiinteistöistä	27	23
Sijoitusomaisuuteen sisältyvät muulla sopimuksella vuokralle annetut kiinteistöt		
Ei-purettavissa olevat vähimmäisvuokrat		
- yhden vuoden kuluessa	33	10
- yli yhden vuoden ja enintään viiden vuoden kuluttua	45	14
- yli viiden vuoden kuluttua	24	3
Yhteensä	102	28
Kiinteistökulut		
- välittömät hoitokulut kiinteistöistä, jotka ovat kerryttäneet vuokratuottoa kaudella	-13	-10
- välittömät hoitokulut kiinteistöistä, jotka eivät ole kerryttäneet vuokratuottoa kaudella	-4	-2
Yhteensä	-17	-12
Sijoituskiinteistöjen käypä arvo 31.12.	688	243

Konsernin sijoituskiinteistöjen käyvät arvot arvioitu kokonaisuudessaan itse markkinoilta saadun vertailuaineiston perusteella. Käypään arvoon arvostettavien rahoitusvarojen ja -velkojen määrittäminen ja hierarkia on esitetty liitteessä 17. Tämän määrittämyksen mukaan sijoituskiinteistöt kuuluvat joko tasolle 2 tai 3.

Segmenttien sijoituskiinteistöjen tilat vuokrataan markkinaehtoisilla, peruuttamattomilla vuokrasopimuksilla. Vuokrasopimusten pituudet vaihtelevat toistaiseksi voimassa olevista monivuotisiin sopimuksiin.

12 Aineettomat hyödykkeet

Milj. e	2017			Yhteensä
	Liikearvo ^{*)}	Asiakassuhteet ja trademark	Muut	
1.1.				
Hankintameno	679	-	67	746
Kertyneet poistot	-	-	-46	-46
Kirjanpitoarvo 1.1.	679	-	22	700
31.12.				
Hankintameno	694	-	149	843
Tytäryhtiöhankinnat	783	633	59	1 475
Kertyneet poistot	-	-	-122	-122
Kirjanpitoarvo 31.12.	1 476	633	86	2 196
Mandatumin myytävänä olevat omaisuuserät				-75
Konsernin aineettomat hyödykkeet yhteensä				2 121

Milj. e	2016		Yhteensä
	Liikearvo ^{*)}	Muut aineettomat hyödykkeet	
1.1.			
Hankintameno	700	67	766
Kertyneet poistot	-	-43	-43
Kirjanpitoarvo 1.1.	700	24	724
31.12.			
Hankintameno	679	67	746
Kertyneet poistot	-	-46	-46
Kirjanpitoarvo 31.12.	679	22	700
Mandatumin myytävänä olevat omaisuuserät			-89
Konsernin aineettomat hyödykkeet yhteensä			611

Liikearvo jakautuu eri segmenteille seuraavasti:	2017	2016
If	510	526
Topdanmark	813	-
Mandatum	153	153
	1 476	679

^{*)} Hankintamenuutos johtuu Topdanmarkin muuttumisesta tytäryhtiöksi sekä Vahinkovakuutus If Oy:n muuttumisesta ruotsalaisen sisaryhtiönsä sivuliikkeeksi. Valuttakurssimuutokset vaikuttavat myös aineettomien hyödykkeiden hankintamenuutuksiin.

Topdanmarkin tytäryhtiöhankinnan yhteydessä tavaramerkille allokoitiin 95 milj. euroa. Tavaramerkin taloudellinen käyttöaika on katsottu rajoittamattomaksi eikä sitä poisteta.

Muut aineettomat hyödykkeet koostuvat pääosin atk-ohjelmistojen hankinnoista.

Poistot ja arvonalentumiset sisältyvät tuloslaskelman erään Liiketoiminnan muut kulut.

Liikearvon arvonalentumistestaus

Liikearvojen osalta on suoritettu IAS 36 Omaisuuden arvonalentuminen -standardin tarkoittama arvonalentumistestaus. Testauksien perusteella ei ole kirjattu arvonalentumisia.

Arvonalentumistestausta varten Sampo määrittelee kerrytettävissä olevan rahamäärän käyttöarvoon perustuen niille rahavirtaa tuottaville yksiköille, joille liikearvoa on kohdistettu. Sampo on määritellyt tällaisiksi yksiköiksi If-alakonsernin, Topdanmark-alakonsernin sekä Mandatum Henkivakuutusosakeyhtiön (jäljempänä Mandatum).

Yksiköiden kerrytettävissä olevat rahamäärät Ifille ja Mandatumille on määritetty käyttäen diskontattua rahavirtamallia. Malli pohjautuu historiatietojen lisäksi Sammon johdon parhaisiin arvioihin taloudellisista olosuhteista kuten myyntimääristä, koroista, marginaaleista, pääomarakenteesta sekä tuotto- ja kustannuskehityksestä. Mandatumin osalta käyttöarvomalliin vaikuttaa merkittävästi vastuovelkojen pitkän aikavälin kehitys, jonka ennustetaan vaikuttavan muun muassa vaadittavaan vakavaraisuuspääomaan ja siten kerrytettävissä olevaan rahamäärään. Tämän vuoksi myös Mandatumin ennusteperiodi on pidempi eli 10 vuotta. Saadut rahavirrat on diskontattu ennen veroja määritetyllä oman pääoman kustannuksella, joka Ifin osalta on 8,7 % ja Mandatumin osalta 9,5 %. Oman pääoman kustannusta käytetään pääoman kustannuksena, koska kummallakaan yhtiöllä ei ole velkapääomaa.

Johdon hyväksymät If-konsernin rahavirtoja koskevat ennusteet kattavat vuodet 2080–2020. Tämän ajanjakson jälkeiset kassavirrat on ekstrapoloitu käyttäen 2 %:n kasvuvauhtia. Myös Mandatumille on vuoden 2027 jälkeisille kausille käytetty 2 %:n kasvuvauhtia, jonka molemmissa tapauksissa uskotaan olevan lähellä odotettua inflaatiota.

Mandatumin osalta kerrytettävissä oleva rahamäärä ylittää sen kirjanpitoarvon noin 600 miljoonalla eurolla. Käytetyllä laskentatekniikalla esimerkiksi noin 2 %-yksikön nousu oman pääoman kustannuksessa johtaisi tilanteeseen, jossa kerrytettävissä oleva rahamäärä olisi sama kuin yksikön kirjanpitoarvo.

If-konsernin osalta johto katsoo, että mikään jokseenkin mahdollinen muutos käytettyihin keskeisiin oletuksiin ei saisi aikaan sitä, että yksikköjen kirjanpitoarvot ylittäisivät niiden kerrytettävissä olevat rahamäärät.

IAS 36 mahdollistaa kerrytettävissä olevan rahamäärän määrittämisen perustuen käypään arvoon vähennettynä luovutuksesta johtuvilla menoilla. Topdanmark-konsernin osalta liikearvon arvostus on testattu tilinpäätöshetkellä kyseisellä menetelmällä. Topdanmarkin osakekurssi hankintahetkellä 30.9.2017 oli 247,70 Tanskan kruunua ja 31.12.2017 268,10 Tanskan kruunua. Tilinpäätöshetken markkina-arvo ylittää Topdanmarkin kirjanpitoarvon konsernissa.

13 Sijoitukset osakkuusyrittissä

Pääomaosuusmenetelmällä yhdistellyt osakkuusyrittiset 31.12.2017

Milj. e				
Nimi	Kotipaikka	Kirjanpito-arvo	Käypä arvo ^{*)}	Omistus-osuus %
Nordea Bank Abp	Ruotsi	7 578	8 680	21,25
Autovahinkokeskus Oy	Suomi	3		35,54
CAP Group AB	Ruotsi	3		21,98
Svithun Assurans AS	Norja	1		33,00
Contemi Holding AS	Norja	0		28,57
SOS International A/S	Tanska	8		25,20
Bornholms Brandforsikring A/S	Tanska	10		27,00
Komplementarselskabet Margretheholm ApS	Tanska	0		50,00
Komplementarselskabet Havneholmen ApS	Tanska	0		50,00
Margretheholm P/S	Tanska	23		50,00
Havneholmen P/S	Tanska	64		50,00
P/S Ejendomsholding Banemarksvej	Tanska	6		40,00
Komplementarselskabet Banemarksvej ApS	Tanska	0		40,00
Carlsberg Byen P/S	Tanska	69		22,51

Pääomaosuusmenetelmällä yhdistellyt osakkuusyrittiset 31.12.2016

Milj. e				
Nimi	Kotipaikka	Kirjanpito-arvo	Käypä arvo ^{*)}	Omistus-osuus %
Nordea Bank Abp	Ruotsi	7 554	9 124	21,25
Topdanmark A/S	Tanska	554	955	45,38
Autovahinkokeskus Oy	Suomi	3		35,54
CAP Group AB	Ruotsi	2		21,98
Svithun Assurans AS	Norja	1		33,00
Contemi Holding AS	Norja	0		28,57
SOS International A/S	Tanska	7		25,20

^{*)} Julkisen hintanoteerauksen mukainen arvo

Muutokset sijoituksissa osakkuusyrittisiin

Milj. e	2017			2016		
	Nordea	Muut osakkuusyrittiset	Yhteensä	Nordea	Muut osakkuusyrittiset	Yhteensä
Osuudet 1.1.	7 554	553	8 107	7 305	374	7 679
Osuus kauden tuloksesta	616	5	622	773	65	837
Tytäryhtiöhankinnat	-	169	-	-	-	-
Lisäykset	-	-	-	-	205	205
Vähennykset	-559	-540	-1 099	-551	-5	-555
Muutokset osakkuusyrittisen omassa pääomassa	-33	-	-33	27	-86	-59
Muuntoerot	-	0	0	-	0	0
Osuudet 31.12.	7 578	187	7 596	7 554	553	8 107

Osakkuusyrittisten kirjanpitoarvoon sisältyy liikearvoa 990 milj. e (1 101), josta Nordean osuus oli 978 milj. e (978).

Sammon omistus Nordeassa

Nordea on kansainvälinen pankki, jolla on johtava asema suuryrityspalveluissa sekä vähittäispankki- ja private banking -toiminnassa. Nordealla on noin 700 konttoria, puhelinpalvelu kaikissa Pohjoismaissa sekä verkkopankki. Konsernilla on myös Pohjoismaiden ja Itämeren alueen laajin jakeluverkosto.

Taloudellinen informaatio Nordeasta

Milj. e	2017	2016
Varat	581 612	615 659
Velat	548 296	583 249
Varoihin sisältyvä liikearvo	1 994	2 247
Liikevaihto	9 469	9 927
Muut laajan tuloksen erät	-520	165
Laaja tulos	3 048	3 766
Osakkuusyrittäältä tilikaudella saadut osingot	559	551

Nordean kirjanpitoarvon täsmäytys Nordean taloudelliseen informaatioon

Milj. e	2017	2016
Nordean nettovarallisuus	30 404	30 162
Sammon osuus 21,25 %	6 461	6 409
Jäljellä olevat allokaatiot:		
Liikearvo	978	978
Trademark ja asiakassuhteet, netto	139	166
Kirjanpitoarvo yhteensä	7 578	7 554

Sammon omistus Topdanmarkissa

Topdanmark on Tanskan toiseksi suurin vakuutusyhtiö, joka tarjoaa sekä vahinko- että henkivakuutus tuotteita yli miljoonalle henkilöasiakkaalle sekä huomattavalle määrälle yritysasiakkaita. Sampo käsitteli Topdanmarkia osakkuusyrittäksenä 30.9.2017 saakka, jolloin yhtiöstä tuli Sammon tytäryhtiö. Osuus osakkuusyrittäksen voitosta vuodelta 2017 on siis ajalta 1.1.-30.9.2017. Yhtiön loppuvuoden tulos on yhdistelty konsernin tulokseen rivi riviltä.

Sammon osuus Topdanmarkin tuloksesta

Milj. e	2017	2016
Osuus Topdanmarkin tilikauden tuloksesta	99	67
Poisto asiakassuhteista	-12	-11
Laskennallisen veron muutos	3	2
Osuus osakkuusyrittäksen voitosta	90	59

14 Rahoitusvarat

Konsernin rahoitusvarat koostuvat sijoituksista johdannaissopimuksiin, käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavaksi määritetyistä rahoitusvaroista, lainoista ja muista saamisista sekä myytävissä olevista rahoitusvaroista. Omistusyhteisösegmentti sisältää lisäksi sijoitukset tytäryhtiöosakkeisiin.

Johdannaissopimuksia konsernissa voidaan tehdä sekä kaupankäynti- että suojaamistarkoituksessa. Käytettäviä instrumentteja ovat valuutta-, korko- ja osakejohdannaiset. Käyvän arvon suojausta on sovellettu tilikaudella vain Mandatumissa.

Milj. e	2017	2016
If		
Johdannaissopimukset	25	14
Lainat ja muut saamiset	83	84
Myytävissä olevat rahoitusvarat	11 109	11 569
If yhteensä	11 217	11 667
Topdanmark		
Johdannaissopimukset	16	-
Kaupankäyntivarat	5 692	
Lainat ja muut saamiset	458	-
Topdanmark yhteensä	6 166	-
Mandatum		
Johdannaissopimukset	31	13
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavaksi määritetyt rahoitusvarat	-	24
Lainat ja muut saamiset	0	20
Myytävissä olevat rahoitusvarat	5 144	5 612
Yhteensä	5 176	5 670
Myytävänä olevat rahoitusvarat	-198	-210
Mandatum yhteensä	4 977	5 459
Omistusyhteisö		
Johdannaissopimukset	13	18
Lainat ja muut saamiset	0	0
Myytävissä olevat rahoitusvarat	729	814
Sijoitukset tytäryhtiöissä	3 767	2 370
Omistusyhteisö yhteensä	4 510	3 201
Segmenttien väliset eliminoinnit	-4 038	-2 659
Konsernin rahoitusvarat yhteensä	22 832	17 668

Johdannaissopimukset

Milj. e	2017			2016		
	Kohde-et. nimell.arvo	Käypä arvo Saamiset	Velat	Kohde-et. nimell.arvo	Käypä arvo Saamiset	Velat
Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät johdannaissopimukset						
Korkojohdannaiset						
OTC-johdannaiset						
Koronvaihtosopimukset	2 836	6	77	735	12	4
Valuuttajohdannaiset						
OTC-johdannaiset						
Valuuttatermiinit	11 131	74	18	5 317	27	75
Valuuttaoptiot, ostetut ja myydyt	188	2	1	92	0	0
Valuuttajohdannaiset yhteensä	11 319	76	18	5 409	27	75
Osakejohdannaiset						
OTC-johdannaiset						
Osake- ja osakeindeksiopiot	0	0	0	9	3	3
Osakefutuurit	44	0	0	-	-	-
Osakejohdannaiset yhteensä	44	0	0	9	3	3
Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät johdannaissopimukset yhteensä	14 199	82	96	6 153	43	81
Suojaavat johdannaissopimukset						
Käypää arvoa suojaavat						
Valuuttatermiinit	364	3	0	534	2	0
Suojaavat johdannaissopimukset yhteensä	364	3	0	534	2	0
Konsernin johdannaissopimukset yhteensä	14 563	85	96	6 687	45	81
Käyvän arvon suojaus						

Käyvän arvon suojausta käytetään Mandatumissa suojaamaan osaa myytävissä olevien rahoitusvarojen valuuttariskistä. Suojaussuhteen ulkopuolelle on jätetty termiinisopimusten korkoelementti. Käyvän arvon suojausiksi luokiteltujen valuuttajohdannaisten nettotulos oli -63 (19) milj. euroa. Suojattavasta riskistä johtuva nettotulos myytävissä olevien rahoitusvarojen käyvän arvon suojauksesta oli 63 (-19) milj. euroa.

Muut rahoitusvarat

Milj. e	2017	2016
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavaksi määritetyt rahoitusvarat		
Saamistodistukset	4 628	22
Osakkeet ja osuudet	793	2
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavaksi määritetyt rahoitusvarat yhteensä	5 422	24
Lainat ja muut saamiset	542	104
Myytävissä olevat rahoitusvarat		
Saamistodistukset	13 081	13 503
Osakkeet ja osuudet	3 902	4 202
Myytävissä olevat rahoitusvarat yhteensä	16 982	17 705
Myytävissä olevat arvopaperit sisältävät arvonalentumistappioita 288 milj. euroa (242).		
Konsernin muut rahoitusvarat yhteensä	22 945	17 833
Mandatumin myytävänä olevat omaisuuserät	-198	-210
Milj. e	2017	2016
Konsernin rahoitusvarat yhteensä	22 832	17 668

15 Käyvät arvot

Milj. e	2017		2016	
	Käypä arvo	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo	Kirjanpitoarvo
Konsernin rahoitusvarat				
Rahoitusvarat	22 375	22 375	17 880	17 879
Sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevat sijoitukset	7 409	7 409	3 427	3 427
Muut varat	469	469	49	49
Käteiset varat	2 734	2 734	2 585	2 585
Yhteensä	32 987	32 987	23 941	23 940
Konsernin rahoitusvelat				
Rahoitusvelat	3 829	3 747	3 910	3 847
Muut velat	63	63	31	31
Yhteensä	3 892	3 810	3 941	3 878

Taulukossa esitetään rahoitusvarojen ja -velkojen käyvät arvot ja kirjanpitoarvot tase-erittäin. Myytävänä olevat omaisuuserät sisältyvät lukuihin. Käypien arvojen arviointiperiaatteet esitetään tilinpäätösperiaatteissa.

Sijoitusarvopapereiden käypä arvo määritellään käyttäen toimivilla markkinoilla noteerattuja markkinahintoja. Jos noteerattua hintaa aktiivisilta markkinoilta ei ole saatavissa, käypä arvo arvioidaan diskontattujen rahavirtojen perusteella. Diskonttokorko saadaan markkinoilta saatavalta korkokäyrältä.

Johdannaissopimusten käypä arvo määritellään käyttäen toimivilla markkinoilla noteerattuja markkinahintoja, rahavirtojen diskonttausmenetelmää tai optiohinnoittelumalleja.

Lainojen ja muiden vastaavien rahoitusinstrumenttien, joilla ei ole hintanoteerausta toimivilla markkinoilla, käypä arvo määritellään diskontattujen rahavirtojen perusteella käyttäen markkinoilla noteerattavia korkoja. Markkinoilta saatavaa korkokäyrää oikaistaan rahoitusinstrumenttien muiden osatekijöiden, esim. luottoriskin perusteella.

Lyhytaikaisten korottomien saamisten ja velkojen käypänä arvona käytetään kirjanpitoarvoa.

Käyvät arvot ovat ns. puhtaita arvoja, joissa ei ole mukana siirtyvien korkojen osuutta.

16 Käypien arvojen määrittäminen ja hierarkia

Suurin osa Sampo-konsernin rahoitusinstrumenteista arvostetaan käypään arvoon. Näiden arvostus perustuu joko julkisiin hintanoteerauksiin tai arvostuksiin, jotka perustuvat saatavilla olevaan markkinainformaatioon. Mikäli näitä ei ole ollut käytettävissä, pienelle osalle instrumenteista on määritetty arvo muita menetelmiä käyttäen. Käypään arvoon arvostetut rahoitusinstrumentit on liitetiedoissa ryhmitelty kolmeen hierarkiatasoon perustuen mm. siihen, ovatko markkinat, joilla instrumentilla käydään kauppaa, toimivat tai ovatko arvostustekniikoissa käytettävät syöttötiedot objektiivisesti todennettavissa.

Tasolla 1 instrumentin arvostus perustuu toimivilla markkinoilla noteerattuun hintaan, jota käytetään täysin samanlaisten rahoitusvarojen tai -velkojen arvostuksessa.

Tasolla 2 instrumentin arvostuksessa käytetään syöttötietoina lisäksi muita todennettavissa olevia kuin toimivilla markkinoilla noteerattuja hintoja joko suoraan tai niistä johdettuna käyttäen arvostustekniikoita.

Tasolla 3 arvostus perustuu muihin kuin todennettavissa oleviin markkinahintoihin.

Luvut sisältävät myös Myytävänä oleviin omaisuuseriin luokitellut rahoitusvarat.

Milj. e	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
RAHOITUSVARAT 31.12.2017				
Johdannaissopimukset				
Koronvaihtosopimukset	-	6	-	6
Valuuttajohdannaiset	-	79	-	79
Osakejohdannaiset	-	1	-	1
	-	86	-	86
Kaupankäyntivarat				
Osakkeet ja osuudet	608	185	-	793
Saamistodistukset	3 953	868	77	4 899
	4 561	1 053	77	5 692
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavaksi määritetyt rahoitusvarat				
Talletukset	-	457	-	457
Sijoitussidonnaisiin vakuutuksiin liittyvät rahoitusvarat				
Osakkeet ja osuudet	2 223	4	6	2 233
Saamistodistukset	1 163	1 625	38	2 826
Rahastot	3 786	940	359	5 085
Johdannaissopimukset	-	15	-	15
	7 173	2 584	403	10 160
Myytävissä olevat rahoitusvarat				
Osakkeet ja osuudet	1 939	-	42	1 981
Saamistodistukset	9 922	2 854	34	12 810
Rahastot	1 183	62	675	1 921
	13 045	2 916	751	16 712
Käypään arvoon arvostettavat rahoitusvarat yhteensä	24 779	7 096	1 231	33 106
RAHOITUSVELAT 31.12.2017				
Johdannaissopimukset				
Koronvaihtosopimukset	-	77	-	77
Valuuttajohdannaiset	-	19	-	19
Käypään arvoon arvostettavat rahoitusvelat yhteensä	-	96	-	96

Milj. e	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
RAHOITUSVARAT 31.12.2016				
Johdannaissopimukset				
Koronvaihtosopimukset	-	12	-	12
Valuuttajohdannaiset	-	30	-	30
Osakejohdannaiset	-	3	-	3
	-	45	-	45
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavaksi määritetyt rahoitusvarat				
Osakkeet ja osuudet	2	-	-	2
Saamistodistukset	18	4	0	22
	20	4	0	24
Sijoitussidonnaisiin vakuutuksiin liittyvät rahoitusvarat				
Osakkeet ja osuudet	664	13	14	692
Saamistodistukset	748	650	27	1 424
Rahastot	2 954	902	154	4 009
Johdannaissopimukset	-	2	-	2
	4 366	1 567	194	6 128
Myytävissä olevat rahoitusvarat				
Osakkeet ja osuudet	2 123	-	48	2 171
Saamistodistukset	9 410	4 036	58	13 504
Rahastot	1 212	60	758	2 030
	12 746	4 096	863	17 705
Käypään arvoon arvostettavat rahoitusvarat yhteensä				
	17 132	5 713	1 057	23 902
RAHOITUSVELAT 31.12.2016				
Johdannaissopimukset				
Korkojohdannaiset	-	4	-	4
Valuuttajohdannaiset	-	74	-	74
Osakejohdannaiset	-	3	-	3
	-	81	-	81
Käypään arvoon arvostettavat rahoitusvelat yhteensä				
	-	81	-	81

Siirrot tasojen 1 ja 2 välillä

	2017		2016	
	Siirrot tasolta 2 tasolle 1	Siirrot tasolta 1 tasolle 2	Siirrot tasolta 2 tasolle 1	Siirrot tasolta 1 tasolle 2
Kaupankäyntivarat				
Rahoitusmarkkinavälineet	59	-	-	-
Sijoitussidonnaisiin vakuutuksiin liittyvät rahoitusvarat				
Rahoitusmarkkinavälineet	49	48	3	4
Rahastot	18	-	-	-
	67	48	3	4
Myytavissä olevat rahoitusvarat				
Rahoitusmarkkinavälineet	811	649	459	502

Käypien arvojen herkkyyshanalyysi

Rahoitusvarojen ja -velkojen herkkyyttä valuuttakurssimuutoksille tarkastellaan liiketoiminta-alueittain eri kotivaluuttojen vuoksi. Ifissä kaikkien muiden valuuttojen 10 prosenttiyksikön heikkeneminen kotivaluuttaa (SEK) vastaan lisäisi tulosta 13 (10) milj. euroa ja vähentäisi omaa pääomaa -12 (-8) milj. euroa. Topdanmarkissa kaikkien muiden valuuttojen 10 prosenttiyksikön lasku kotivaluuttaa (DKK) vastaan vähentäisi tulosta -1 milj. euroa, mutta ei vaikuttaisi omaan pääomaan. Mandatumissa kaikkien muiden valuuttojen 10 prosenttiyksikön lasku kotivaluuttaa (EUR) vastaan lisäisi tulosta 12 (12) milj. euroa ja vähentäisi omaa pääomaa -79 (-94) milj. euroa. Omistusyhteisössä kaikkien muiden valuuttojen 10 prosenttiyksikön lasku kotivaluuttaa (EUR) vastaan ei vaikuttaisi tulokseen, mutta vähentäisi omaa pääomaa -216 (-163) milj. euroa.

Konsernin rahoitusvarojen ja -velkojen käypien arvojen herkkyyshanalyysi eri markkinariskiskenaarioissa on esitetty alla. Vaikutukset kuvaavat yksittäisessä markkinamuuttujassa tapahtuvan yhtäkkisen muutoksen vaikutusta instrumenttien käypään arvoon 31.12.2017.

Herkkyysharkastelut sisältävät johdannaispositioiden vaikutukset. Kaikki herkkyyshanalyysit on laskettu ennen veroja.

Sampo Oyj:n velkarahoituksen vaikutusta ei ole sisällytetty laskelmiin.

	Korko		Osake	Muut sijoitukset
	1 % tasoliike alas	1 % tasoliike ylös	20 % alas	20 % alas
Vaikutus tulokseen	173	-200	-122	-37
Vaikutus suoraan omaan pääomaan	278	-262	-628	-158
Kokonaisvaikutus	173	-200	-122	-37

17 Tason 3 käypään arvoon arvostettavien rahoitusvarojen muutokset

Milj. e	1.1.	Tulokseen kirjatut voitot/ tappiot yht.	Muihin laajan tuloksen eriin kirjatut voitot/ tappiot yht.	Ostot ^{*)}	Myynnit	31.12.	Kaudelle kirjatut voitot/ tappiot rahoitus- varoista 31.12.2017
RAHOITUSVARAT 2017							
Kaupankäyntivarat							
Saamistodistukset	-	-4	-	89	-9	77	-4
Sijoitussidonnaisiin vakuutuksiin liittyvät rahoitusvarat							
Osakkeet ja osuudet	14	-8	-	7	-6	6	-8
Saamistodistukset	27	0	-	21	-9	38	0
Rahastot	154	10	-	242	-47	359	11
	194	2	-	269	-62	403	3
Myytävissä olevat rahoitusvarat							
Osakkeet ja osuudet	48	10	-1	6	-21	43	-2
Saamistodistukset	58	0	0	334	-358	34	0
Rahastot	757	-49	11	180	-226	674	-36
	864	-38	10	520	-604	751	-38
Käypään arvoon arvostettavat yhteensä	1 058	-40	10	878	-675	1 231	-39

^{*)} Saamistodistusten ostoihin sisältyy tytäryhtiöhankintoihin liittyviä kaupankäyntivaroja 57 milj. euroa sekä sijoitussidonnaisiin vakuutuksiin liittyviä rahoitusvaroja 21 milj. euroa.

Milj. e	2017		
	Realisoi- tuneet voitot/ tappiot	Käyvän arvon muutokset	Yhteensä
Tuloslaskelmaan kirjatut tilikauden voitot tai tappiot yhteensä	-37	8	-29
Tuloslaskelmaan kirjatut tilikauden voitot tai tappiot tilikauden lopun taseeseen sisältyvistä varoista	-46	8	-39

Milj. e	1.1.	Tulokseen kirjatut voitot/ tappiot yht.	Muihin laajan tuloksen eriin kirjatut voitot/ tappiot yht.	Ostot	Myynnit	31.12.	Kaudelle kirjatut voitot/ tappiot rahoitus- varoista 31.12.2016
RAHOITUSVARAT 2016							
Sijoitussidonnaisiin vakuutuksiin liittyvät rahoitusvarat							
Osakkeet ja osuudet	17	-6	-	12	-9	14	-4
Saamistodistukset	27	0	-	0	0	27	0
Rahastot	46	-3	-	129	-19	154	-2
	89	-9	-	142	-29	194	-5
Myytavissä olevat rahoitusvarat							
Osakkeet ja osuudet	46	2	-1	6	-4	48	-2
Saamistodistukset	90	1	0	213	-246	58	0
Rahastot	801	0	-20	174	-198	757	-21
	936	4	-22	393	-448	863	-22
Käypään arvoon arvostettavat yhteensä	1 026	-5	-22	535	-477	1 057	-27

Milj. e	2016		Yhteensä
	Realisoituneet voitot/ tappiot	Käyvän arvon muutokset	
Tuloslaskelmaan kirjatut tilikauden voitot tai tappiot yhteensä	-5	-22	-26
Tuloslaskelmaan kirjatut tilikauden voitot tai tappiot tilikauden lopun taseeseen sisältyvistä varoista	-6	-22	-27

18 Tason 3 käypään arvoon arvostettavien rahoitusvarojen herkkyyshanalyysi

Milj. e	2017		2016	
	Kirjanpito-arvo	Jokseenkin mahdollisten muutosten vaikutus (+ / -)	Kirjanpito-arvo	Jokseenkin mahdollisten muutosten vaikutus (+ / -)
Rahoitusvarat				
Myytavissä olevat rahoitusvarat				
Osakkeet ja osuudet	42	-8	48	-10
Saamistodistukset	34	-1	58	-2
Rahastot	675	-135	758	-152
Yhteensä	751	-145	863	-163

Korkoinstrumenttien osalta rahoitusvarojen arvoa on testattu olettamalla korkotason nousevan 1 prosenttiyksiköllä kaikissa maturiteeteissa. Muiden omaisuuslajien osalta on oletettu hintojen laskevan 20 prosenttia. Sampo-konserni ei kannu sijoitussidonnaisiin vakuutuksiin liittyviä sijoitusriskejä, joten niiden osalta vaikutuksia ei ole esitetty. Edellä esitettyjen vaihtoehtoisten oletusten perusteella mahdollinen korkotason muutos aiheuttaisi saamistodistusten osalta 1 milj. euron (2) ja muiden instrumenttien mahdollinen hinnan alentuminen 143 milj. euron (162) arvostustappion konsernin muussa laajassa tuloksessa. Jokseenkin mahdollinen tulosvaikutus olisi näin konsernin omaan pääomaan suhteutettuna 1,1 prosenttia (1,4).

19 Sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevat sijoitukset

Milj. e	2017	2016
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat		
Saamistodistukset	2 826	1 426
Osakkeet ja osuudet	6 870	4 660
Yhteensä	9 697	6 086
Lainat ja muut saamiset	373	330
Muut rahoitusvarat	440	2
Sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevat sijoitukset yhteensä	10 509	6 419
Mandatumin myytävänä olevat omaisuuserät	-3 100	-2 992
Konsernin sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevat sijoitukset yhteensä	7 409	3 427

20 Laskennalliset verosaamiset ja verovelat

Laskennallisten verojen muutokset vuoden 2017 aikana

Milj. e	1.1.	Tytäryhtiöhankinnat	Laajaan tulokseen kirjatut erät	Omaan pääomaan kirjatut erät	Muuntoerot	31.12.
Laskennalliset verosaamiset						
Vahvistetut tappiot	15	0	0	0	0	15
Eläkevelvoitteet	28	0	-6	-1	-1	20
Muut vähennyskelpoiset tilapäiset erot	13	2	-1	2	-1	15
Yhteensä	56	2	-7	1	-2	50
Laskennallisten verojen netotus						-32
Laskennalliset verosaamiset taseessa						
						18
Laskennalliset verovelat						
Varaukset ja tilinpäätössiirrot	257	0	-58	0	-10	189
Käyvän arvon muutokset	265	0	-3	11	-2	271
Muut veronalaiset tilapäiset erot	33	197	-22	1	0	209
Yhteensä	555	197	-83	12	-12	670
Laskennallisten verojen netotus						-32
Laskennalliset verovelat taseessa						
						638

Laskennallisten verojen muutokset vuoden 2016 aikana

Milj. e	1.1.	Laajaan tulokseen kirjatut erät	Omaan pääomaan kirjatut erät	Muuntoerot	31.12.
Laskennalliset verosaamiset					
Vahvistetut tappiot	15	0	0	0	15
Eläkevelvoitteet	35	-8	1	0	28
Muut vähennyskelpoiset tilapäiset erot	19	-7	0	1	13
Yhteensä	68	-15	1	1	56
Laskennallisten verojen netotus					-28
Laskennalliset verosaamiset taseessa					27
Laskennalliset verovelat					
Varaukset ja tilinpäätössiirrot	251	6	0	0	257
Käyvän arvon muutokset	221	-2	48	-2	265
Muut veronalaiset tilapäiset erot	28	4	1	0	33
Yhteensä	500	8	49	-2	555
Laskennallisten verojen netotus					-28
Laskennalliset verovelat taseessa					527

Sampo Oyj:ssä on jätetty kirjaamatta laskennallisia verosaamia käyttämättömistä verotuksellisista tappioista noin 27 milj. euroa. Ensimmäiset tappiot vanhenevat vuonna 2019.

Mandatumissa on jätetty kirjaamatta laskennallisia verosaamia käyttämättömistä verotuksellisista tappioista noin 3 milj. euroa.

21 Verot

Milj. e	2017	2016
Tulos ennen veroja	2 482	1 871
Verot laskettuna emoyhtiön verokannalla	-496	-374
Ulkomaisten tytäryritysten poikkeavat verokannat	-14	-14
Verovapaat tulot	3	7
Vähennyskeltottomat kulut	-13	-4
Konserniyhdistelyt ja eliminoinnit	279	165
Kirjaamattomat laskennalliset verosaamiset verotuksellisista tappioista	-2	2
Verokannan muutokset	-	0
Verot aikaisemmilta tilikausilta	0	-3
Konsernin verot yhteensä	-243	-221

22 Tulosvaikutteisesti kirjatut laajan tuloksen muut erät

Milj. e	2017	2016
Muut laajan tuloksen erät:		
Erät, jotka voidaan siirtää tulosvaikutteisiksi		
Muuntoerot	-96	-80
Myytavissä olevat rahoitusvarat		
Tilikauden voitot/tappiot	324	302
Luokittelun muutoksista johtuvat oikaisut	-244	-66
Eriytetyn Suomi-vakuutuskannan osuus	-7	-11
Osuus osakkuusyhtiöiden muun laajan tuloksen eristä	-57	19
Verot	-18	-49
Erät, jotka voidaan siirtää tulosvaikutteisiksi yhteensä	-97	115
Erät, joita ei siirretä tulosvaikutteisiksi		
Etuuspohjaisista eläkejärjestelyistä syntyvät vakuutusmatemaattiset voitot ja tappiot	5	-6
Verot	-1	1
Erät, joita ei siirretä tulosvaikutteisiksi yhteensä	4	-5

23 Muihin laajan tuloksen eriin liittyvät verot

Milj. e	2017			2016		
	Ennen veroja	Verovai- kutus	Verojen jälkeen	Ennen veroja	Verovai- kutus	Verojen jälkeen
Erät, jotka voidaan siirtää tulosvaikutteisiksi						
Muuntoerot	-96	-	-96	-80	-	-80
Myytavissä olevat rahoitusvarat	73	-18	55	225	-49	176
Osuus osakkuusyhtiöiden muun laajan tuloksen eristä	-57	-	-57	19	-	19
Yhteensä	-79	-18	-97	164	-49	115

24 Muut varat

Milj. e	2017	2016
Korot	116	86
Saamiset ensivakuutustoiminnasta	1 259	1 182
Saamiset jälleenvakuutustoiminnasta	50	51
Kauppahintasaamiset	12	49
Vakuutusten aktivoitujen hankintamenojen muutos ¹⁾	152	123
Potilasvakuutuksiin liittyvät varat	114	120
Muut	236	148
Konsernin muut varat yhteensä	1 939	1 761

Erä Muut sisältää mm. omaisuudenhoidon palveluveloitussaimiset sekä etukäteen maksetut eläkkeet ja saamiset yhteistoimintayhtiöiltä.

Muista varoista pitkäaikaisten osuus on 109 milj. euroa (114).

1) Vakuutusten aktivoitujen hankintamenojen muutos tilikaudella

Milj. e	2017	2016
1.1.	123	131
Tytäryhtiöhankinnat	41	-
Nettomuutos tilikauden aikana	-6	-10
Valuuttakurssierot	-6	2
31.12.	152	123

25 Velat vakuutus- ja sijoitussopimuksista

Vahinkovakuutuksen velat vakuutussopimuksista

Milj. e	2017			2016		
	Brutto	Jälleenvakuutus	Netto	Brutto	Jälleenvakuutus	Netto
Vakuutusmaksuvastuu	2 399	51	2 348	2 042	44	1 997
Korvausvastuu	8 882	243	8 640	7 338	192	7 146
Tunnetut vahingot	2 909	173	2 736	1 596	114	1 482
Tuntemattomat vahingot (IBNR)	3 093	70	3 023	3 327	78	3 249
Korvausten hoitokulut	2 226	0	2 226	267	-	267
Eläkemuotoiset korvaukset	654	-	654	2 148	-	2 148
Velat vakuutussopimuksista yhteensä	11 281	294	10 987	9 379	236	9 143

Koska Ifin ja Topdanmarkin liiketoiminnot ovat alttiina useiden valuuttakurssien vaihtelulle, voi taseen lukujen vertailu eri vuosien välillä olla harhaanjohtavaa.

Vahinkovakuutuksen vakuutussopimusvelkojen muutos

Milj. e	2017			2016		
	Brutto	Jälleenvakuutus	Netto	Brutto	Jälleenvakuutus	Netto
Vakuutusmaksuvastuu						
1.1.	2 042	44	1 997	2 017	46	1 971
Tytäryhtiöhankinnat	463	24	487			-
Valuuttakurssierot	-75	-2	-77	20	1	21
Vastuuvelan muutos	-30	-15	-45	4	-2	2
31.12.	2 399	51	2 348	2 042	44	1 997

Milj. e	2017			2016		
	Brutto	Jälleenvakuutus	Netto	Brutto	Jälleenvakuutus	Netto
Korvausvastuu						
1.1.	7 338	192	7 146	7 416	193	7 223
Tytäryhtiöhankinnat	1 809	70	1 739	-	-	-
Ostetut/myydyt vakuutusomistukset	33	-	33	28	-	28
Valuuttakurssierot	-204	-11	-196	-19	1	-20
Vastuuvelan muutos	-93	-8	-85	-87	-2	-86
31.12.	8 882	243	8 640	7 338	192	7 146

Alla olevissa taulukoissa esitetään vahinkomenojen kehityssuunta eri vuosina. Taulukkojen ylemmästä osasta käy ilmi, miten arviot vahinkomenojen kokonaismäärästä per vahinkovuosi muuttuvat vuosittain. Taulukkojen alemmasta osasta käy ilmi, kuinka suuri osuus näistä sisältyy taseeseen. Lisätietoa vakuutusveloista löytyy tilinpäätöksen riskienhallintaa koskevasta liitteestä 39.

If

Vahinkovakuutuksen korvauskulujen kehitys

Korvauskulut ennen jälleenvakuuttajien osuutta

Arvioidut korvauskulut

Milj. e	< 2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Yhteensä
Tilinpäätöspäivänä	16 645	2 600	2 600	2 706	2 790	2 834	2 735	2 717	2 743	2 786	2 826	
1 vuoden kuluttua	16 554	2 558	2 552	2 745	2 899	2 822	2 762	2 710	2 761	2 820		
2 vuoden kuluttua	16 529	2 504	2 526	2 692	2 895	2 837	2 763	2 718	2 749			
3 vuoden kuluttua	16 491	2 477	2 488	2 691	2 883	2 827	2 768	2 729				
4 vuoden kuluttua	16 358	2 456	2 470	2 685	2 856	2 796	2 773					
5 vuoden kuluttua	16 238	2 442	2 448	2 682	2 841	2 763						
6 vuoden kuluttua	16 227	2 424	2 446	2 667	2 819							
7 vuoden kuluttua	16 227	2 430	2 420	2 660								
8 vuoden kuluttua	16 339	2 412	2 408									
9 vuoden kuluttua	16 288	2 392										
10 vuoden kuluttua	16 267											
Nykyinen arvio korvauskulujen kokonaismäärästä	16 267	2 392	2 408	2 660	2 819	2 763	2 773	2 729	2 749	2 820	2 826	43 207
Kokonaan maksetut	13 441	2 206	2 209	2 429	2 578	2 509	2 444	2 351	2 322	2 253	1 627	36 369
Taseeseen sisältyvä velka	2 826	186	199	231	241	254	329	378	427	567	1 199	6 838
Edelliseen sisältyvä velkaa vahvistetuista eläkkeistä	1 580	66	65	79	76	76	83	81	56	31	5	2 197
Velka korvausten hoitokuluista												254
Ifin taseeseen sisältyvä kokonaisvelka												7 092

Korvauskulut jälleenvakuuttajien osuuden jälkeen

Arvioidut korvauskulut

Milj. e	< 2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Yhteensä
Tilinpäätöspäivänä	15 549	2 486	2 490	2 576	2 640	2 644	2 687	2 679	2 698	2 727	2 766	
1 vuoden kuluttua	15 461	2 457	2 459	2 621	2 710	2 629	2 714	2 668	2 713	2 737		
2 vuoden kuluttua	15 407	2 405	2 431	2 580	2 698	2 645	2 717	2 660	2 697			
3 vuoden kuluttua	15 386	2 380	2 405	2 573	2 692	2 645	2 723	2 671				
4 vuoden kuluttua	15 277	2 362	2 389	2 571	2 663	2 619	2 726					
5 vuoden kuluttua	15 174	2 350	2 367	2 569	2 652	2 586						
6 vuoden kuluttua	15 169	2 332	2 365	2 553	2 629							
7 vuoden kuluttua	15 180	2 339	2 342	2 544								
8 vuoden kuluttua	15 280	2 322	2 331									
9 vuoden kuluttua	15 225	2 302										
10 vuoden kuluttua	15 210											
Nykyinen arvio korvauskulujen kokonaismäärästä	15 210	2 302	2 331	2 544	2 629	2 586	2 726	2 671	2 697	2 737	2 766	41 199
Kokonaan maksetut	12 417	2 118	2 134	2 318	2 393	2 338	2 406	2 304	2 288	2 212	1 611	34 541
Taseeseen sisältyvä velka	2 793	184	196	226	235	249	320	367	410	525	1 154	6 659
Edelliseen sisältyy velkaa vahvistetuista eläkkeistä	1 579	66	65	79	76	76	83	81	56	31	5	2 197
Velka korvausten hoitokuluista												254
Iän taseeseen sisältyvä kokonaisvelka												6 912

Topdanmark

Vahinkovakuutuksen korvauskulujen kehitys

Korvauskulut ennen jälleenvakuuttajien osuutta

Arvioidut korvauskulut

Milj. e	<2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Yhteensä
Tilinpäätöspäivänä	881	904	915	968	862	1 014	894	886	869	796	
1 vuoden kuluttua	907	877	918	987	865	1 042	902	898	866		
2 vuoden kuluttua	909	884	934	978	867	1 044	899	885			
3 vuoden kuluttua	925	884	930	977	860	1 040	893				
4 vuoden kuluttua	920	875	922	968	849	1 027					
5 vuoden kuluttua	905	876	915	962	847						
6 vuoden kuluttua	908	873	909	956							
7 vuoden kuluttua	883	867	908								
8 vuoden kuluttua	875	868									
9 vuoden kuluttua	875										
Nykyinen arvio korvauskulujen kokonaismäärästä	875	868	908	956	847	1 027	893	885	866	796	8 921
Kokonaan maksetut	812	808	830	870	745	899	739	704	630	411	7 449
Diskonttaus	0	0	0	0	0	0	0	0	-1	-1	-3
Taseeseen sisältyvä velka	62	60	78	86	101	128	153	182	236	385	1 470
Aikaisempien vuosien diskonttaus											278
Topdanmarkin taseeseen sisältyvä kokonaisvelka											1 748

Korvauskulut jälleenvakuuttajien osuuden jälkeen

Arvioidut korvauskulut

Milj. e	<2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Yhteensä
Tilinpäätöspäivänä	836	858	858	828	810	858	841	830	807	771	
1 vuoden kuluttua	864	832	864	842	819	868	846	842	810		
2 vuoden kuluttua	869	844	882	835	821	870	845	831			
3 vuoden kuluttua	886	846	880	833	815	866	838				
4 vuoden kuluttua	881	836	874	826	805	854					
5 vuoden kuluttua	866	838	866	820	802						
6 vuoden kuluttua	870	836	861	815							
7 vuoden kuluttua	845	830	860								
8 vuoden kuluttua	837	831									
9 vuoden kuluttua	836										
Nykyinen arvio korvauskulujen kokonaismäärästä	836	831	860	815	802	854	838	831	810	771	8 248
Kokonaan maksetut	775	772	782	729	703	730	690	664	589	403	6 838
Diskonttaus	0	0	0	0	0	0	0	0	-1	-1	-3
Taseeseen sisältyvä velka	61	59	78	86	99	123	148	168	221	368	1 407
Aikaisempien vuosien diskonttaus											278
Topdanmarkin taseeseen sisältyvä kokonaisvelka											1 685

Henkivakuutuksen velat vakuutus- ja sijoitussopimuksista

Milj. e	2017			2016		
	Brutto	Jälleenvakuutus	Netto	Brutto	Jälleenvakuutus	Netto
Vakuutusmaksuvastuu						
Vakuutussopimukset	5 467	0	5 467	2 426	3	2 423
Sijoitussopimukset	2 324	-	2 324	28	-	28
Korvausvastuu	26	-	26	2 368	-	2 368
Yhteensä	7 817	0	7 817	4 821	3	4 818
Myytäväinä oleviin omaisuuseriin liittyvät velkaerät	-198			-210		-210
Henkivakuutuksen velat vakuutus- ja sijoitussopimuksista yhteensä	7 618	0	7 618	4 611	3	4 608

Henkivakuutuksen vakuutussopimusvelkojen muutos

Milj. e	Brutto	Jälleenvakuutus	Netto
	Sopimukset, jotka oikeuttavat harkinnanvaraiseen ylijäämään	Sopimukset, jotka oikeuttavat harkinnanvaraiseen ylijäämään	
1.1.2017	4 794	-	4 794
Tytäryhtiöhankinnat	3 258	-	3 258
Maksut	159	-	159
Korvaukset	-515	-	-515
Kuormitustulo	-39	-	-39
Laskuperustekorko	153	-	153
Asiakashyvitykset	1	-	1
Muut	-19	-	-19
Yhteensä 31.12.2017	7 791	-	7 791
Mandatumin myytäviin omaisuuseriin liittyvät velkaerät			-198
Henkivakuutuksen vakuutussopimusvelat yhteensä			7 592

Milj. e	Brutto	Jälleenvakuutus	Netto
	Sopimukset, jotka oikeuttavat harkinnanvaraiseen ylijäämään	Sopimukset, jotka oikeuttavat harkinnanvaraiseen ylijäämään	
1.1.2016	4 979	0	4 979
Maksut	149	-	149
Korvaukset	-470	-	-470
Kuormitustulo	-37	-	-37
Laskuperustekorko	138	-	138
Asiakashyvitykset	5	-	5
Muut	29	-3	26
Yhteensä 31.12.2016	4 794	-3	4 791
Mandatumin myytäviin omaisuuseriin liittyvät velkaerät			-210
Henkivakuutuksen vakuutussopimusvelat yhteensä			4 581

Henkivakuutuksen velat sijoitusopimuksista

Milj. e	2017	2016
Sijoitussopimukset, jotka oikeuttavat harkinnanvaraiseen ylijäämään	26	28

Tilikausien välinen muutos johtuu pääasiallisesti maksetuista korvauksista.

Henkivakuutuksen sijoitussopimusvelkojen muutos

Milj. e	Sopimukset, jotka oikeuttavat harkinnanvaraiseen ylijäämään
1.1.2017	28
Korvaukset	-2
Muut	1
Henkivakuutuksen sijoitussopimusvelat yhteensä	26

Milj. e	Sopimukset, jotka oikeuttavat harkinnanvaraiseen ylijäämään
1.1.2016	36
Muut (sis. mm. konversiot eri vakuutuslajien välillä)	-8
Henkivakuutuksen sijoitussopimusvelat yhteensä	28

Vuoden alun ja lopun velka sisältää tulevien lisäetujen vastuun sekä korkotäydennysten vaikutuksen. Laskelma perustuu eriin ennen jälleenvakuuttajien osuutta. Lisäerittelyä veloista löytyy konsernin riskienhallintaa koskevasta liitteestä 39.

Sijoitussopimuksissa ei ole korvausvastuuta.

Vastuuvelan riittävyyslaskelmasta ei aiheudu lisävaateita.

Sijoitussopimukseen, jotka oikeuttavat harkinnanvaraiseen voitonjakoon tai joihin sisältyy oikeus vaihtaa sopimukseen, johon sisältyy yllä mainittu piirre, on sovellettu IFRS 4 Vakuutusopimukset standardin sallimaa helpotusta. Tällaiset sijoitussopimukset on arvostettu vakuutusopimusten tavoin.

Siltalaskelma konsernitaseen vakuutus- ja sijoitussopimusveloista

Milj. e	2017
Vahinkovakuutus	11 281
Henkivakuutus	7 618
Konsernitaseella yhteensä	18 900

26 Velat sijoitussidonnaisista vakuutus- ja sijoitussopimuksista

Henkivakuutustoiminta

Milj. e	2017	2016
Sijoitussidonnaiset vakuutussopimukset	4 794	4 427
Sijoitussidonnaiset sijoitussopimukset	2 230	1 972
Velat vakuutuksenottajille	4 036	-
Yhteensä	11 060	6 399
Mandatumin myytävänä oleviin omaisuuseriin liittyvät velkaerät	-3 100	-2 992
Milj. e		
Konsernin velat sijoitussidonnaisista vakuutus- ja sijoitussopimuksista yhteensä	7 959	3 407

27 Rahoitusvelat

Segmenttien rahoitusvelat pitävät sisällään velat johdannaissopimuksista, liikkeeseen lasketut velkakirjat sekä muut rahoitusvelat.

If

Milj. e			2017	2016
Johdannaissopimukset (liite 14)			11	67
Velat, joilla on huonompi etuoikeus				
Pääomalainat				
	Maturiteetti	Korko		
Pääomalaina, 2011 (nimellisarvo 110 milj. e)	30 vuotta	6,00 %	110	109
Pääomalaina, 2013 (nimellisarvo 90 milj. e)	ikuinen	4,70 %	-	92
Pääomalaina, 2016 (nimellisarvo 1 500 MSEK)	30 vuotta	3 kk Stibor + 2,25 %	152	154
Pääomalaina, 2016 (nimellisarvo 500 MSEK)	30 vuotta	2,42 %	51	52
Velat, joilla huonompi etuoikeus yhteensä			312	407
Ifin rahoitusvelat yhteensä			322	474

Vuoden 2011 pääomalainalle maksetaan ensimmäiseltä 10 vuodelta kiinteää korkoa, jonka jälkeen se muuttuu vaihtuvakorkoiseksi. 2013 liikkeeseen lasketulle uudelle pääomalainalle maksetaan ensimmäiseltä 5,5 vuodelta kiinteää korkoa, jonka jälkeen se muuttuu vaihtuvakorkoiseksi. Koron vaihtumisen yhteydessä voidaan myös suorittaa lainojen takaisinmaksu.

Vuoden 2013 pääomalaina maksettiin ennaikaisesti pois syyskuussa 2017.

Vuoden 2016 pääomalaina 1 500 milj. Ruotsin kruunua on vaihtuvakorkoinen. 10 vuoden jälkeen lainamarginaali nousee yhdellä prosenttiyksiköllä. Viiden vuoden jälkeen ja siitä eteenpäin erääntyvinä korkopäivinä on oikeus ennaikaiseen takaisinmaksuun.

Vuoden 2016 pääomalaina 500 milj. Ruotsin kruunua on kiinteäkorkoinen ensimmäiset viisi vuotta. Sen jälkeen laina muuttuu vaihtuvakorkoiseksi, mutta sisältää oikeuden lainan takaisinmaksuun koron vaihtumishetkellä tai milloin tahansa myöhemmin korkojen erääntymispäivinä.

Kaikki pääomalainat ovat listattuja Luxemburgin pörssissä.

Lainojen tarkoitus on turvata vakavaraisuutta ja ne sekä niiden ehdot ovat asianmukaisten viranomaisten hyväksymiä. Lainat käytetään solvenssitarkoituksiin.

Topdanmark

Milj. e		2017	2016
Johdannaissopimukset (liite 14)		69	-
Velat, joilla on huonompi etuoikeus			
Pääomalainat	Maturiteetti	Korko	
Pääomalaina, 2017 (nimellisarvo 400 MDKK)	bullet	3 kk Cibor + 2,75 %	53
Pääomalaina, 2015 (nimellisarvo 500 MDKK)	12/2025	2,92 % 2020 asti	67
Pääomalaina, 2015 (nimellisarvo 850 MDKK)	06/2026	3 kk Cibor +270 bp	114
Velat, joilla huonompi etuoikeus yhteensä		234	-
Topdanmarkin rahoitusvelat yhteensä		303	-

Pääomalainat luetaan kokonaisuudessaan Topdanmarkin omiin varoihin.

Mandatum

Milj. e		2017	2016
Johdannaissopimukset (liite 14)		6	11
Velat, joilla on huonompi etuoikeus			
Pääomalainat		100	100
Mandatumin rahoitusvelat yhteensä		106	111

Mandatum Life laski vuonna 2002 liikkeelle pääomalainamuotoisen nimellisarvoltaan 100 milj. euron lainan. Laina on vaihtuvakorkoinen ja eräpäivätön. Korkoa voidaan maksaa vain jakokelpoisista omista varoista. Laina voidaan maksaa takaisin ainoastaan Finanssivalvonnan luvalla ja aikaisintaan vuonna 2012 tai kunakin seuraavana vuonna koronmaksupäivänä. Pääomalaina on kokonaisuudessaan Sampo Oyj:n salkussa.

Omistusyhteisö

Milj. e	2017	2016
Johdannaissopimukset (liite 14)	10	3
Liikkeeseen lasketut velkakirjat		
Yritystodistukset	293	671
Joukkovelkakirjalainat ^{*)}	2 884	2 877
Yhteensä	3 177	3 548
Omistusyhteisön rahoitusvelat yhteensä	3 187	3 551

^{*)} Käypään arvoon arvostettavien rahoitusvarojen ja -velkojen määrittäminen ja hierarkia on esitetty liitteessä 17. Omistusyhteisön joukkovelkakirjalainat kuuluvat tämän määrittäksen mukaan tasolle 2.

Segmenttien väliset eliminoinnit	-269	-289
----------------------------------	------	------

Milj. e	2017	2016
Konsernin rahoitusvelat yhteensä	3 649	3 847

Rahoitustoiminnasta johtuvat muutokset veloissa

Milj. e	1.1.2017	Rahavirrat	Valuutta- kurssimuutokset	Muut	31.12.2017
Yritystodistukset	671	-378	-	0	293
Joukkovelkakirjalainat	2 877	25,1	-16	-2	2 884
Rahoitustoiminnan velat yhteensä	3 548	-353	-16	-2	3 177

Milj. e	1.1.2016	Rahavirrat	Valuutta- kurssimuutokset	Muut	31.12.2016
Yritystodistukset	305	366	-	0	671
Joukkovelkakirjalainat	1 997	903	-21	-3	2 877
Rahoitustoiminnan velat yhteensä	2 302	1 269	-21	-2	3 548

28 Varaukset

Milj. e	2017
Varaukset 1.1.2017	35
Valuuttakurssierot	-1
Varausten lisäykset	6
Varauksista tilikaudella käytetty määrä	-7
Käyttämättömien varausten peruutukset	-1
Varaukset 31.12.2017	33
Varaukset enintään 1 vuosi	7
Varaukset yli 1 vuosi	26
Yhteensä	33

9 (11) milj. euroa varauksesta koostuu varoista, jotka on tarkoitettu tulevien kustannusten kattamiseen joko jo toteutetuista tai suunnitteilla olevista organisaatiomuutoksista, joita tehokkaiden hallinto- ja korvauskäsittelyprosessien kehitys ja muutokset jakelukanavien rakenteessa aiheuttavat kaikkien liiketoiminta-alueiden osalta. Edellisen lisäksi erä pitää sisällään myös noin 24 (21) milj. euron varauksen mahdollisiin oikeudenkäynteihin ja muihin epävarmoihin velvoitteisiin liittyen.

29 Eläkeveloitteet

Eläkeveloitteet

Sammolla on etuusperusteisia eläkejärjestelyjä vahinkovakuutustoiminnassa Ruotsissa ja Norjassa.

Konsernilla on lakisääteisten eläkevakuutusten lisäksi etuusperusteisia vapaaehtoisia eläkevakuutuksia. Vakuutukset ovat konsernin sisäisiä ja sisältyvät Mandatum Lifen vastuuelkaan. Vakuutusten määrä on vähäinen eikä niillä ole olennaista merkitystä konsernin tulokseen tai omaan pääomaan.

Ifin eläkeveloitteet

Milj. e	2017	2016
Eläkeveloitteen arvioitu laskennallinen nykyarvo, ml. sosiaalikustannukset	268	294
Eläkesijoitusten käypä arvo	211	214
Taseeseen kirjattu nettomääräinen eläkeveloitte	57	79

Ruotsin pääasiallinen etuus pohjainen eläkeohjelma on suljettuna vuonna 1972 tai myöhemmin syntyneille uusille työntekijöille. Vastaavaan norjalaiseen eläkeohjelmaan kuuluu vain aktiivihenkilöitä, jotka on palkattu ennen vuotta 2006 ja jotka ovat syntyneet vuonna 1957 tai aikaisemmin.

Edellä tarkoitetut eläke-etuudet koskevat molemmissa maissa vanhuus- ja leskeneläkettä. Yhteistä etuus pohjaisille eläkeohjelmille on, että etuuden piiriin kuuluvat työntekijät ja lesket ovat oikeutettuja takuueläkkeeseen, jonka määrä riippuu työntekijän palvelusajasta sekä eläkkeeseen oikeuttavasta palkasta eläkkeelle siirtymishetkellä. Mittavin etuus koskee vanhuuseläkettä, millä tarkoitetaan sekä väliaikaista vanhuuseläkettä ennen ennakoitua eläkkeelle siirtymistä sekä elinikäistä eläkettä, jota maksetaan ennakoitun eläkkeelle siirtymisaikojen jälkeen.

Ennenäikaista eläkettä voi normaalitapauksessa saada 62-vuotiaana Ruotsissa ja 65-vuotiaana Norjassa. Ruotsissa ennenäikainen vanhuuseläke täyden palvelusajan jälkeen on noin 65 % eläkkeeseen oikeuttavasta palkasta ja koskee kaikkia vuonna 1955 tai aikaisemmin syntyneitä työntekijöitä, jotka ovat vuonna 2006 solmitun vakuutussektorin kollektiivisopimuksen piirissä. Norjassa ennenäikainen eläke täyden palvelusajan jälkeen on noin 70 %:ia eläkkeeseen oikeuttavasta palkasta ja koskee kaikkia lfin palveluksessa vuonna 2013 olevia työntekijöitä, jotka ovat syntyneet vuonna 1957 tai aikaisemmin.

Elinikäiseen eläkkeeseen liittyvä ennakoitu eläkkeelle siirtymisikä on 65 vuotta Ruotsissa ja 67 vuotta Norjassa. Ruotsissa elinikäinen vanhuuseläke täyden palvelusajan jälkeen on noin 10 % eläkkeeseen oikeuttavasta palkasta välillä 0 ja 7,5 ansiotuloperusmäärästä, 65 %: palkasta välillä 7,5 ja 20 ansiotuloperusmäärästä sekä 32,5 % välillä 20 ja 30 ansiotuloperusmäärästä. Norjassa elinikäinen vanhuuseläke täyden palvelusajan jälkeen on noin 70 % eläkkeeseen oikeuttavasta palkasta 12 ansiotuloperusmäärään asti, yhteenlaskettuna arvioidun lakisääteisen vanhuuseläkkeen kanssa. Vapaakirje- ja eläkemaksuissa ruotsalaisissa ohjelmissa huomioidaan normaalisti muutokset kuluttajahintaindekseissä. Mitään sopimusta ei kuitenkaan ole takaamassa etuuksien arvoa, joten maksettavat eläke-etuudet voivat näin joko nousta tai laskea. Norjalaisissa eläkeohjelmissa lfin ei ole vastuussa vakuutettujen ohjelmien indeksoinnista eikä vapaakirje- tai eläkemaksuista.

Eläkkeet rahoitetaan ensisijaisesti vakuutuksilla, joissa vakuutusenantajat määräävät vakuutusmaksun suuruuden ja maksavat eläke-etuudet. lfin velvoitteet täytetään pääosin vakuutusmaksujen suorittamisella. Mikäli eläkemaksuihin tarkoitetut varat eivät olisikaan riittävät kattamaan taattuja eläke-etuuksia, lfin voi joutua maksamaan lisävakuutusmaksuja tai takaamaan eläkevelvoitteet jollain muulla tavalla. Vakuutettujen eläkeohjelmien lisäksi Norjassa on myös rahastoimattomia eläkeohjelmia, joissa lfin on vastuussa juoksevista maksuista.

Jotta vakuutetut eläke-etuudet saadaan katettua, hallitaan vastaavaa pääomaa osana vakuutusenantajan sijoitussalkkua. Sijoitusomaisuuden ominaispiirteet analysoidaan suhteessa velvoitteiden ominaispiirteisiin. Tästä prosessista käytetään nimeä Asset Liability Management. Uudet ja olemassa olevat omaisuuskategoriat arvioidaan tasaisin väliajoin, jotta omaisuussalkut voidaan hajauttaa ennakoitun riskikorjatun tuoton optimoimiseksi. Mahdollinen ylijäämä, joka syntyy omaisuudenhoidosta, kertyy normaalisti lfillle ja/tai vakuutetulle eikä mitään omaisuusarvon siirtoa tapahdu muulle vakuutusyhteisölle.

Vakuutusenantajat ja lfin yhdessä ovat vastuussa eläkeohjelmien valvonnasta, mukaan lukien sijoituspäätökset ja lisäsuoritukset. Eläkeohjelmiin kohdistuu suurelta osin samanlaiset olennaiset riskit liittyen lopullisten etuuksien määrään, ohjelmien varoihin liittyviin sijoitusriskeihin sekä siihen, että diskonttauskoron valinta vaikuttaa niiden arvoon tilinpäätöksessä.

Eläkevelvoitteet sekä verokaudelle lankeavat eläkekulut lasketaan vakuutusmatemaattisten periaatteiden mukaisesti IAS 19 Eläkevelvoitteet -standardin mukaisesti. Eläkeoikeuksien odotetaan karttuvan tasaisesti työssäoloaikana. Eläkevelvoitteen laskenta perustuu tulevaisuudessa odotettavissa oleviin eläkkeisiin ja laskennassa huomioidaan oletukset kuolevuudesta, henkilöstön vaihtuvuudesta ja palkkakehityksestä. Nimellisarvoisena laskettu velka diskonttataan nykyarvoon korkokannoilla, jotka perustuvat ekstrapoloituihin tuottokäyriin Ruotsissa ja Norjassa AA- sekä AAA-yritystodistuksiin. Valitussa diskonttokorossa on huomioitu eläkevelvoitteiden duraatio. Järjestelyihin kuuluvien varojen vähentämisen jälkeen kirjataan taseeseen nettovarot tai -velat.

Ohessa olevat taulukot sisältävät muutamia olennaisia oletuksia, eläkekulujen sekä omaisuus- ja velkaerien erittelyjä sekä herkkyysohjeita, josta käy ilmi velvoitteiden jokseenkin mahdollisten muutosten vaikutus näihin oletuksiin verovuoden lopussa.

Kirjanpitoarvoissa on mukana Ruotsin erityinen palkkavero (24,26 %) ja Norjan vastaava maksu (14,1 % -19,1 %).

	2017			2016		
	Ruotsi	Norja	Yhteensä	Ruotsi	Norja	Yhteensä
Tuloslaskelmaan ja muihin laajan tulokseen eriin kirjattu määrä						
Tilikauden työsuoritukseen perustuvat kulut	6	2	8	5	4	9
Takautuvaan työsuoritukseen perustuvat kulut	-	-	0	0	-7	-6
Nettoeläkevelvoitteen korkokulu	1	1	2	1	1	2
Yhteensä tuloslaskelmalla	6	3	9	7	-2	5
Nettoeläkevelvoitteen uudelleenarvostus ennen veroja	-9	4	-5	8	-2	6
Yhteensä laajassa tuloslaskelmassa	-3	8	5	15	-4	11
Taseeseen kirjattu määrä						
Eläkevelvoitteen laskennallinen nykyarvo sosiaalikuluihin	199	69	268	206	87	294
Eläkesijoitusten käypä arvo	177	35	211	166	49	214
Taseeseen kirjattu nettomääräinen eläkevelvoite	22	35	57	41	39	79

Sijoitusomaisuusjakauma	2017		2016	
	Ruotsi	Norja	Ruotsi	Norja
Rahamarkkinavälineet, taso 1	39 %	52 %	39 %	54 %
Rahamarkkinavälineet, taso 2	0 %	13 %	0 %	13 %
Osakkeet, taso 1	27 %	11 %	28 %	6 %
Osakkeet, taso 3	10 %	2 %	10 %	3 %
Kiinteistöt, taso 3	11 %	14 %	11 %	12 %
Muut, taso 1	0 %	6 %	2 %	9 %
Muut, taso 2	7 %	2 %	6 %	3 %
Muut, taso 3	5 %	0 %	4 %	0 %

Laskettaessa etuus pohjaisten eläkejärjestelyiden velvoitteita Ruotsissa ja Norjassa on käytetty seuraavia vakuutusmatemaattisia oletuksia:

	Ruotsi		Norja	
	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016
Diskonntauskorko	2,75 %	2,75 %	2,50 %	2,75 %
Palkkakehitys	2,75 %	2,75 %	3,00 %	3,00 %
Hintainflaatio	1,75 %	1,75 %	2,00 %	2,00 %
Kuolevuustaulukko	FFFS 2007:31 +1 vuosi	FFFS 2007:31 +1 vuosi	K2013	K2013
Eläkevelvoitteiden keskimääräinen duraatio	21 vuotta	22 vuotta	13 vuotta	13 vuotta
Odotetut kontribuutiot eläkejärjestelmään vuosina 2018 ja 2017	9	9	3	3

Herkkyyksanalyysi jokseenkin mahdollisten muutosten vaikutuksesta	2017			2016		
	Ruotsi	Norja	Yhteensä	Ruotsi	Norja	Yhteensä
Diskonnttokorko, +0,50 %	-24	-5	-28	-25	-6	-31
Diskonnttokorko, -0,50 %	27	5	32	28	6	35
Palkkakehitys, +0,25 %	7	1	8	8	1	9
Palkkakehitys, -0,25 %	-7	-1	-7	-8	-1	-8
Odotettu elinikä, + 1 vuosi	8	2	10	8	2	10

Milj. e	2017			2016		
	Rahastoitu	Rahastoi- maton	Yhteensä	Rahastoitu	Rahastoi- maton	Yhteensä
Erittely eläkevelvoitteen jakautumisesta						
Eläkevelvoitteen laskennallinen nykyarvo ilman sosiaalikustannuksia	239	29	268	260	33	294
Eläkesijoitusten käypä arvo	211	-	211	214	-	214
Nettovelka taseessa	28	29	57	46	33	79

Erittely taseeseen kirjatun nettovelvoitteen muutoksesta

Milj. e	2017	2016
Eläkevelvoitteet		
Tilikauden alussa	294	303
Tilikauden aikana ansaitut	8	9
Takautuvaan työsuoritukseen perustuvat menot	-	-6
Korkokulut	8	8
Vakuutusmatemaattiset voitot/tappiot, taloudelliset olettamukset	1	8
Vakuutusmatemaattiset voitot/tappiot, kokemukseen perustuvat oikaisut	-2	2
Ulkomaisten järjestelyjen valuuttakurssierot	-12	-2
Maksetut eläkkeet ja sosiaalikulut	-28	-22
Suoritukset	-	-7
Etuspohjaiset eläkevelvoitteet 31.12.	268	294
Eläkesijoitukset		
Tilikauden alussa	214	213
Korkotuotto	6	6
Ero todellisen tuoton ja lasketun korkotuoton välillä	5	5
Maksut	16	16
Ulkomaisten järjestelyjen valuuttakurssierot	-8	-3
Maksetut eläkkeet	-22	-14
Suoritukset	-	-7
Eläkesijoitukset 31.12.	211	214

Muut lyhytaikaiset työsuhde-etuudet

Konsernissa on muita lyhytaikaisia henkilöstön palkitsemisjärjestelmiä, joiden ehdot vaihtelevat maa-, liiketoiminta-alue tai yhtiökohtaisesti. Palkkiot kirjataan sen tilikauden kuluksi, jolta ne syntyvät. Arvio konsernissa vuodelta 2017 maksettavista tulospalkkioista sosiaalikuluneen on 68 milj. euroa.

30 Muut velat

Milj. e	2017	2016
Velat ensivakuutustoiminnasta	264	207
Velat jälleenvakuutustoiminnasta	44	34
Potilasvakuutuksiin liittyvät velat	112	118
Verovelat	185	114
Vakuutusmaksuverot	50	49
Osingonjakovelka	-	38
Kauppahintavelat	63	31
Korot	17	27
Siirtovelat	266	171
Muut	258	146
Konsernin muut velat yhteensä	1 258	933

Erä Muut sisältää mm. ennakonpidätysvelat sekä velat tapaturmavakuutuksen ja eläke-etuuksien perusteella maksettavista sosiaalikulusta sekä vakuutusmaksuverot.

Muista veloista pitkäaikaisten osuus on 97 milj. euroa (96).

31 Ehdolliset velat ja sitoumukset

Milj. e	2017	2016
Taseen ulkopuoliset sitoumukset		
Takaukset	992	4
Sijoitussitoumukset	3	657
IT-hankinnat	2	2
Muut peruuttamattomat sitoumukset	106	15
Yhteensä	1 103	677

Vakuudeksi annettu omaisuus ja vakuudelliset velat ja sitoumukset

Milj. e	2017		2016	
	Annettu vakuus	Velat/sitoumukset	Annettu vakuus	Velat/sitoumukset
Vakuudeksi annettu omaisuus				
Sijoitukset				
- Sijoitusarvopaperit	218	129	231	147
Milj. e			2017	2016
Johdannaiskaupan vakuudeksi annettu omaisuus, kirjanpitoarvo				
Sijoitukset			15	34
Käteisvarat			85	-

Vakuudeksi annetut varat sisältyvät tase-eriin Muut saamiset tai Käteisvarat.

Milj. e	2017	2016
Ei-purettavissa olevat muut vuokrasopimukset		
Maksettavat vähimmäisvuokrat		
yhden vuoden kuluessa	32	34
yli yhden vuoden ja enintään viiden vuoden kuluttua	105	114
yli viiden vuoden kuluttua	54	52
Yhteensä	191	200
Kaudella kuluksi kirjatut ja edelleenvuokrattujen tilojen vuokrat		
- vähimmäisvuokrat	-37	-37
- edelleenvuokrattujen tilojen vuokrat	0	0
Vuokratulot yhteensä	-37	-37

Vuokrasopimukset on tehty pääosin 3-10 vuodeksi.

Milj. e	2017	2016
Muut taseen ulkopuoliset velat		
Takaukset	82	-
Arvonlisäverovelkojen oikaisut	11	-
Muut	3	-

Muut taseen ulkopuoliset velat kuuluvat kokonaisuudessaan Topdanmarkille.

If Skadeförsäkring AB:llä on keskinäisesti velvoittava vakuutus Pohjoismaisessa Ydinvakuutuspoolissa, norjalaisessa Naturskadepoolenissa ja hollantilaisessa Terroripoolissa.

Kun Skandia-konsernin vahinkovakuutusliike siirrettiin If-konserniin 1.3.1999, If Skadeförsäkring Holding AB ja If Skadeförsäkring AB asettivat Försäkringsaktiebolaget Skandian (publ) hyväksi takuun. Kyseiset If-konsernin yhtiöt takasivat yhteisvastuullisesti, että Skandia-ryhmän yhtiöille korvataan kaikki sellaiset vaatimukset ja sitoumukset, jotka perustuvat Skandia-konsernista If-konserniin siirrettyyn vahinkovakuutustoimintaan liittyviin takuisiin ja muihin vastaaviin sitoumuksiin.

If Skadeförsäkring Holding AB ja If Skadeförsäkring AB ovat kumpikin solmineet Försäkringsaktiebolaget Skandian (publ) ja Tryg-Baltica Forsikring AS:n kanssa sopimuksen, jonka mukaan Skandialle ja Tryg-Balticalle korvataan kaikki sellaiset vaatimukset, jotka liittyvät Försäkringsaktiebolaget Skandian (publ) ja Vesta Forsikring AS:n Skandia Marine Insurance Companylle (UK), nyk. Marlon Insurance Company Ltd, antamiin takuisiin, ja joiden edunsaajana on Institute of London Underwriters. Marlon Insurance Company Ltd myytiin vuonna 2007, jolloin ostaja antoi Ifin hyväksi takuun koko määrästä, minkä If mahdollisesti joutuu korvaamaan em. sopimusten perusteella.

If Vahinkovakuutushtiö Oy:llä on voimassa olevia sitoumuksia yksityisille pääomarahastoille 11 milj. euroa, mikä vastaa enimmäissummaa, minkä yhtiö on sitoutunut rahastoihin investoimaan. Pääomakutsut näihin rahastoihin tapahtuvat useamman vuoden aikana, sitä mukaan kun rahastot suorittavat investointeja.

Tiettyjen Sammon kanssa yhteiskäytössä olevien tietojärjestelmien osalta If Skadeförsäkring Holding AB on sitoutunut korvaamaan Sammolle mahdolliset kustannukset, joita järjestelmien omistaja voi Sammolta vaatia.

Sampo-konsernin tanskalaiset yhtiöt kuuluvat Topdanmarkiin kuuluvien yhtiöiden kanssa yhteisverotuksen piiriin. Verotuksesta vastaa hallinnollisesti Topdanmark A/S. Tanskalaiseen osakeyhtiölakiin sisältyvien erityisten mm. yhtiöverotusta koskevien säännösten takia yhtiöt ovat vastuussa yhteisverotuksen piirissä olevien yhtiöiden veroista sekä korkojen, rojalttien ja osinkojen ennakonpidätysveloista.

Topdanmark EDB II Aps on solminut Keylane A/S:n kanssa sopimuksen uuden hallintojärjestelmän hankkimisesta ja implementoinnista Topdanmarkin henkivakuutusyhtiöön. Implementoinnin yhteydessä Topdanmark Livsforsikring A/S on lupautunut auttamaan Topdanmark EDB II Aps:ia veloitteiden täyttämässä.

32 Oma pääoma

Osakepääoma

Milj. e	2017	2016
1.1.	560 000	560 000
Yhteistilillä olevien osakkeiden mitätöinti	-4 648	-
31.12.	555 352	560 000

Konserniyhtiöiden hallussa ei ollut omia osakkeita.

Oman pääoman rahastot ja kertyneet voittovarot

Vararahasto

Vararahasto sisältää yhtiöjärjestyksen mukaisen tai yhtiökokouksen päätöksellä vapaasta omasta pääomasta siirretyn osuuden.

Sijoitetun vapaan pääoman rahasto

Rahasto sisältää muut oman pääoman luonteiset sijoitukset ja osakkeiden merkintähinnan siltä osin, kun sitä ei nimenomaisen päätöksen mukaan merkitä osakepääomaan.

Muut oman pääoman erät

Muut oman pääoman erät sisältävät myytävissä olevien rahoitusvarojen arvomuutokset, rahavirran suojauksena käytettävien johdannaisinstrumenttien käypien arvojen muutokset sekä muuntoerot.

Muutokset oman pääoman rahastoissa ja kertyneissa voittovaroissa on esitetty konsernin oman pääoman muutoslaskelmalla.

33 Lähipiiritiedot

Johtoon kuuluvat avainhenkilöt

Sampo-konsernin johtoon kuuluvia avainhenkilöitä ovat Sampo Oyj:n hallituksen jäsenet, Sampo-konsernin johtoryhmä sekä yhteisöt, joissa avainhenkilöillä on määräysvalta.

Johtoon kuuluville avainhenkilöille maksettu kompensatio

Milj. e	2017	2016
Lyhytaikaiset työsuhde-etuudet	9	9
Työsuhteen päättymisen jälkeiset etuudet	3	2
Muut pitkäaikaiset työsuhde-etuudet	7	14
Yhteensä	19	26

Lyhytaikaiset työsuhde-etuudet sisältävät tilikaudelle kirjatut palkat ja tulospalkkiot sosiaaliturvamaksuineen.

Työsuhteen päättymisen jälkeiset etuudet sisältävät TyEL-perusvakuutuksen perusteella tilikaudelle kirjatut maksut sekä vapaaehtoiset lisäeläkemaksut.

Muut pitkäaikaiset työsuhde-etuudet sisältävät johdon ja asiantuntijoiden pitkäaikaisten kannustinjärjestelmien perusteella tilikaudelle kirjatut palkkiot (kts. liite 34).

Johtoon kuuluvien avainhenkilöiden lähipiiriliiketoimet

Johtoon kuuluvilla avainhenkilöillä ei ole lainoja konserniyhtiöiltä.

Osakkuusyhtiöt

Lähipiirisaamiset ja -velat/osakkuusyhtiö Nordea

Milj. e	2017	2016
Varat	1 948	2 500
Velat	72	90

Konsernin saamiset Nordealta koostuvat pääosin pitkistä joukkovelkakirjasijoituksista sekä talletuksista. Lisäksi konsernilla on useita voimassaolevia johdannaisopimuksia liittyen konsernin sijoitusten ja velkojen riskienhallintaan.

34 Kannustinjärjestelmät

Sammon johdon ja asiantuntijoiden pitkäaikaiset kannustinjärjestelmät 2011 I - 2017 I

Sampo Oyj:n hallitus on päättänyt pitkäaikaisista kannustinjärjestelmistä 2011 I - 2017 I Sammon johdolle ja asiantuntijoille. Sammon hallitus on valtuuttanut konsernijohtajan päättämään kannustinjärjestelmään kuuluvista henkilöistä ja heille tulevien suorituspalkkion määräytymisperusteena olevien bonusyksiköiden määrästä. Ohjelmissa konsernin johtoryhmän jäsenten osalta päätöksen jaettavien bonusyksiköiden määrästä tekee konsernin hallitus. Ohjelmien piiriin kuului vuoden 2017 lopussa noin 130 henkilöä.

Kannustepalkkion määrä riippuu Sammon A-osakkeen kurssikehityksestä sekä vakuutusliikkeen tuotosta (IM) ja riskisopeutetun pääoman tuotosta (ROCaR). Yhden laskennallisen kannusteyksikön arvo on Sammon A-osakkeen vaihdolla painotettu keskipurssi ohjelmien ehdoissa määrättyä ajankohtana vähennettynä lähtökurssilla, jota oikaistaan kannustimen maksupäivään mennessä maksetulla osakekohtaisella osingolla. Ohjelmien lähtökurssit ennen osinkoja ovat 39,07 - 43,81 euroa. Laskennallisen kannusteyksikön arvo on maksimissaan 33,37 - 62,81 euroa vähennettynä osinko-oikaistulla lähtökurssilla. Kaikissa ohjelmissa kannustepalkkio riippuu kahdesta mittarista. Mikäli vakuutusliikkeen tuotto on 6 prosenttia tai yli, kannustepalkkion tästä tunnusluvusta riippuva osuus maksetaan kokonaisuudessaan, ja, mikäli tuotto on 4 - 5,99 prosenttia, maksu on puolet täydestä määrästä. Tunnusluvun jäädessä alle 4 prosentin ei vakuutusliikkeen tuottoon perustuvaa osaa makseta lainkaan. Lisäksi palkkiossa huomioidaan riskisopeutetun pääoman tuotto. Mikäli tuotto on vähintään riskitön tuotto + 4 prosenttia, maksetaan tästä tunnusluvusta riippuva osuus kokonaisuudessaan. Mikäli tuotto on vähintään riskitön tuotto + 2 prosenttia mutta vähemmän kuin riskitön tuotto + 4 prosenttia, maksetaan puolet täydestä määrästä. Mikäli tuotto jää tämän alle, ei riskisopeutetun pääoman tuottoon perustuvaa osaa makseta lainkaan.

Kussakin ohjelmassa on kolme suorituskautta ja palkkiot maksetaan käteisenä kolmessa erässä. Kannustepalkkion saajan tulee valtuuttaa Sampo Oyj hankkimaan puolestaan Sammon A-osakkeita 50 prosentilla (ohjelma 2017 I) tai 60 prosentilla (ohjelmat 2014 I ja 2011 I) saamansa kannustepalkkion määrästä verojen ja vastaavien maksujen vähentämisen jälkeen. Osakkeet ovat luovutusrajoitusten alaisia kolme vuotta kannustepalkkion maksamisesta. Kannustepalkkiot saatetaan maksaa ennakkoisesti liittyen mahdollisiin konsernirakenteen muutoksiin tai työsuhteen päättymiseen erikseen määritellyistä syistä. Ohjelmien käypä arvo arvioidaan käyttäen Black-Scholes-hinnoittelumallia.

	2011 I/2	2014 I	2014 I/2	2017 I
Ehdot hyväksytyt *)	14/09/2011	17/09/2014	17/09/2014	14/09/2017
Myönnetty (tuhatta kpl) 31.12.2014	100	4 434	-	-
Myönnetty (tuhatta kpl) 31.12.2015	70	4 380	62	-
Myönnetty (tuhatta kpl) 31.12.2016	35	4 211	62	-
Myönnetty (tuhatta kpl) 31.12.2017	0	2 874	62	4 092
Kausi I päättyy 30 %	Q2-2015	Q2-2017	Q2-2018	Q2-2020
Kausi II päättyy 35 %	Q2-2016	Q2-2018	Q2-2019	Q2-2021
Kausi III päättyy 35 %	Q2-2017	Q2-2019	Q2-2020	Q2-2022
Maksuajankohta I 30 %	9-2015	9-2017	9-2018	9-2020
Maksuajankohta II 35 %	9-2016	9-2018	9-2019	9-2021
Maksuajankohta III 35 %	9-2017	9-2019	9-2020	9-2022
Sammon A-osakkeen kurssi ehtojen hyväksymispäivänä euroa *)	18,10	37,22	37,22	44,02
Lähtökurssi euroa **)	24,07	38,26	43,38	43,81
Lähtökurssi oikaistuna osingolla euroa 31.12.2017	16,97	31,86	38,93	43,81
Sammon A-osakkeen päätöskurssi 31.12.2016	45,80			
Perusarvo yhteensä (milj. euroa)	0	29	0	2
Velka yhteensä	30			
Raportointikauden kulu yhteensä ml. sivukulut (milj. euroa)	28			

*) Kannustimien myöntämispäivät vaihtelevat

**) 10 päivän vaihdolla painotettu keskikurssi hyväksymispäivästä

Topdanmarkin pitkäaikainen kannustinjärjestelmä

Topdanmarkin osakekannustinjärjestelmään piiriin kuuluvat Topdanmarkin johtoryhmä ja johtajat. Lunastushinta on asetettu 110 prosenttiin edeltävän tilikauden viimeisen kaupantekopäivän markkinahinnasta (kaikkien kauppojen keskiarvo). Optiot voidaan lunastaa 3 - 5 vuotta myöntämisen jälkeen. Järjestelmä maksetaan osakkeilla.

Optiojärjestelmään kuulumisen edellyttää, että henkilö on ollut työsuhteessa koko sen vuoden, jolta optiot allokoidaan. Optiot allokoidaan vuoden alussa ja mahdollisten irtisanoutumisten tapahtuessa allokoitujen optioiden lukumäärää oikaistaan vuoden aikana.

	Lunastushinta	Johtoryhmä	Hallitus	Irtisanoutuneet	Yhteensä
Optioiden lukumäärä (tuhat kpl)					
1.1.		339	1 179	265	1 701
Myönnetyt	26	96	352	0	407
Siirretyt		-112	-15	127	0
Toteutuneet		-131	-530	-126	-326
31.12.2017		192	986	266	1 783
Keskimääräinen lunastushinta 31.12.2017		26	27	26	27
Myöntämisvuoden mukaan					
2013, lunastus tammikuu 2016 - 2018	18	0	12	18	30
2014, lunastus tammikuu 2017 - 2019	21	50	94	52	195
2015, lunastus tammikuu 2018 - 2020	30	39	249	75	363
2016, lunastus tammikuu 2019 - 2021	29	41	291	75	407
2017, lunastus tammikuu 2020 - 2022	26	62	341	46	448
31.12.2017		192	986	266	1 444
Optioiden toteutumisen keskimääräinen lunastushinta 2017		17	19	18	18
Keskimääräinen markkinahinta lunastuspäivänä 2017					28
Myönnettyjen optioiden käypä arvo vuonna 2017		0	1		1
Optioiden käypä arvo 31.12.2017		2	9	3	14

Myönnettyjen optioiden käypä arvo on laskettu käyttäen Black & Scholesin mallia olettaen osakehinnaksi 24 milj. euroa. Korke vastaa nollakuponkikurkkoa perustuen swap-käyrään edellisen vuoden lopussa. Volatiliteetti on oletettu 22 prosentiksi ja optioiden keskimääräiseksi voimassaoloajaksi noin neljä vuotta.

Toteutettavissa olevien optioiden määrä 31.12.2017 oli 225 000 kpl.

35 Myytävänä olevat omaisuus- ja niihin liittyvät velkaerät

Lokakuussa 2016 Mandatum Life Henkivakuutusyhtiö ilmoitti, ettei se jatka vakuutusten jakelusopimusta Danske Bank Oyj:n kanssa 31.12.2016 jälkeen ja että se käyttää oikeuttaan myydä Danske Bankin kautta hankittu vakuutuskanta Danske Bank A/S:lle. Arvonmäärittämissä tuloksena vakuutuskannan arvo 31.12.2016 on 334 miljoonaa euroa. Lopullisesta myyntihinnasta vähennetään vuoden 2017 alun ja kannansiirron välillä syntyvä laskennallinen tulos. Laskennalliseksi tulokseksi on määritelty 18,1 miljoonaa euroa vuodelta 2017 ja 18,6 miljoonaa euroa vuodelta 2018. Sopimuksen mukaan ennen kannansiirtoa syntyvä varsinainen tulos jää Mandatum Lifelle. Vakuutuskannan siirryttyä Mandatum Lifen tuloksen ennen veroja odotetaan alentuvan vuositasona 20-25 miljoonaa euroa. Vakuutuskannan luovutuksesta syntyy vakuutuskannan mukainen myyntivoitto vähennettynä edellä mainituilla erillä, ennen veroja. Konsolin konsolidoidussa tuloslaskelmassa myyntivoitosta vähennetään n. 75 miljoonan euron myytävänä oleviin omaisuseriin liittyvä goodwill. Kannansiirron odotetaan tapahtuvan vuoden 2018 aikana.

Sopimuksen kohteena oleva vakuutuskanta sisältyy pääasiassa "Sijoitussidonnaiset sopimukset" -segmenttiin. Varat ja velat on arvostettu kirjanpitoarvoon. Laskuperustekorollisen vakuutuskannan vaikutus "muut sopimukset" -segmentin sijoitustoiminnan tulokseen arvioidaan olevan vähäinen. Myös "muut sopimukset" -segmenttiin sisältyvä riskiliikkeen tulos muodostuu pääosin muusta kuin sopimuksen kohteena olevasta vakuutuskannasta. Henkivakuutustoiminnan kustannusliikkeen tulokseen vakuutuskannan siirtymisellä odotetaan olevan merkittävä tuloa heikentävä vaikutus ja tämä tulee näkymään pääosin "Sijoitussidonnaiset sopimukset" -segmentissä. Vakuutuskannan maksutulo oli 204 miljoonaa euroa vuonna 2017 ja korvausmeno 252 miljoonaa euroa.

Vakuutuskannan varat ja velat 31.12.2017

Vastaavaa	
Rahoitusvarat	198
Sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevat sijoitukset	3 100
Liikearvo	75
Yhteensä	3 374
Vastattavaa	
Velat vakuutus- ja sijoitussopimuksista	198
Velat sijoitussidonnaisista vakuutus- ja sijoitussopimuksista	3 100
Yhteensä	3 299

36 Tilintarkastajan palkkiot

Milj. e	2017	2016
Tilintarkastuspalkkiot	-3	-2
Ernst & Young	-2	-2
Muut	0	-
Muut palkkiot	0	0
Ernst & Young	0	0
Muut	0	-
Yhteensä	-3	-3

37 Oikeudenkäynnit

Konsernin yritykset ovat osapuolina oikeudenkäynneissä, joissa käsittely on kesken 31.12.2017. Oikeudenkäynnit koskevat tavanomaisia liiketoimia. Yhtiöiden arvioiden mukaan ei ole todennäköistä, että yrityksille olisi oikeudenkäyntien tuloksena tulossa merkittäviä menetyksiä.

38 Sijoitukset tytäryhtiöissä

Nimi	Konsernin omistus-osuus %	Kirjanpito-arvo
If Skadeförsäkring Holding AB (publ)	100	1 886
If Skadeförsäkring AB	100	1 678
If P&C Insurance AS	100	45
Support Services AS	100	0
If Livförsäkring AB	100	7
Nordic Assistance AB	100	1
Topdanmark A/S	49,09	1 398
Topdanmark Kapitalforvaltning A/S	100	16
Topdanmark Forsikring A/S	100	860
Topdanmark Liv Holding A/S	100	267
Topdanmark Livsforsikring A/S	100	455
Topdanmark Ejendom A/S	100	334
Nykredit Livsforsikring	100	17
Henkivakuutusosakeyhtiö Mandatum	100	484
Mandatum Life Palvelut Oy	100	4
Mandatum Life Sijoituspalvelut Oy	100	2
Saka Hallikiinteistöt GP Oy	100	0
Mandatum Life Vuokratontit I GP Oy	100	0
Mandatum Life Fund Management S.A.	100	1
Mandatum Life Insurance Baltic SE	100	11
If IT Services A/S	100	0
Sampo Capital Oy	100	1

Ei sisällä konsernitiilinpäätökseen yhdisteltyjä kiinteistö- ja asunto-osakeyhtiöitä.

39 Riskienhallintaliitetiedot

Sampo-konsernin riskit ja keskeiset riskienhallinnan toimenpiteet

Sampo-konsernin yhtiöt toimivat liiketoiminta-alueilla, joissa arvonluonnin erityispiirteinä hyvän asiakaspalvelun ohella ovat riskien hinnoittelu ja riskiportfolioiden aktiivinen hallinta. Tämän vuoksi tarvitaan yhteiset riskimääritelmät liiketoimintojen perustaksi.

Konsernin riskit

Sampo-konsernissa liiketoimintaan liittyvät riskit jaotellaan Riskien luokittelu Sampo-konsernissa -kuvassa esitetyn mukaisesti kolmeen pääryhmään: strategisiin riskeihin, maineriskeihin sekä liiketoimintaan luontaisesti kuuluviin riskeihin. Kaksi ensimmäistä riskiluokkaa kuvataan vain lyhyesti tässä riskienhallinnan liitteessä ja painopiste on kolmannessa riskiluokassa.

Ulkoiset muutosvoimat ja strategiset riskit

Strateginen riski on kilpailuympäristön muutoksista tai sisäisestä operatiivisesta joustamattomuudesta johtuva tappion riski. Odottamattomat muutokset yleisessä liiketoimintaympäristössä voivat aiheuttaa odotettua suurempia vaihteluita taloudelliseen tulokseen ja pitkällä aikavälillä vaarantaa Sampo-konsernin liiketoimintamallien olemassaolon. Taustalla olevat ulkoiset muutosvoimat ovat moninaisia, kuten esimerkiksi yleisen taloudellisen toimintaympäristön kehitys, arvoissa tapahtuvat muutokset, institutionaalisen ja aineellisen toimintaympäristön muutokset sekä teknologiset innovaatiot. Ulkoiset muutosvoimat liittyvät usein toisiinsa monin tavoin ja niiden johdosta asiakkaiden kysyntä ja käyttäytyminen saattavat muuttua, uusia kilpailijoita saattaa ilmaantua ja näiden seurauksena toimialan liiketoimintamallit voivat muuttua. Tällä hetkellä teemat, jotka liittyvät yleensä ottaen

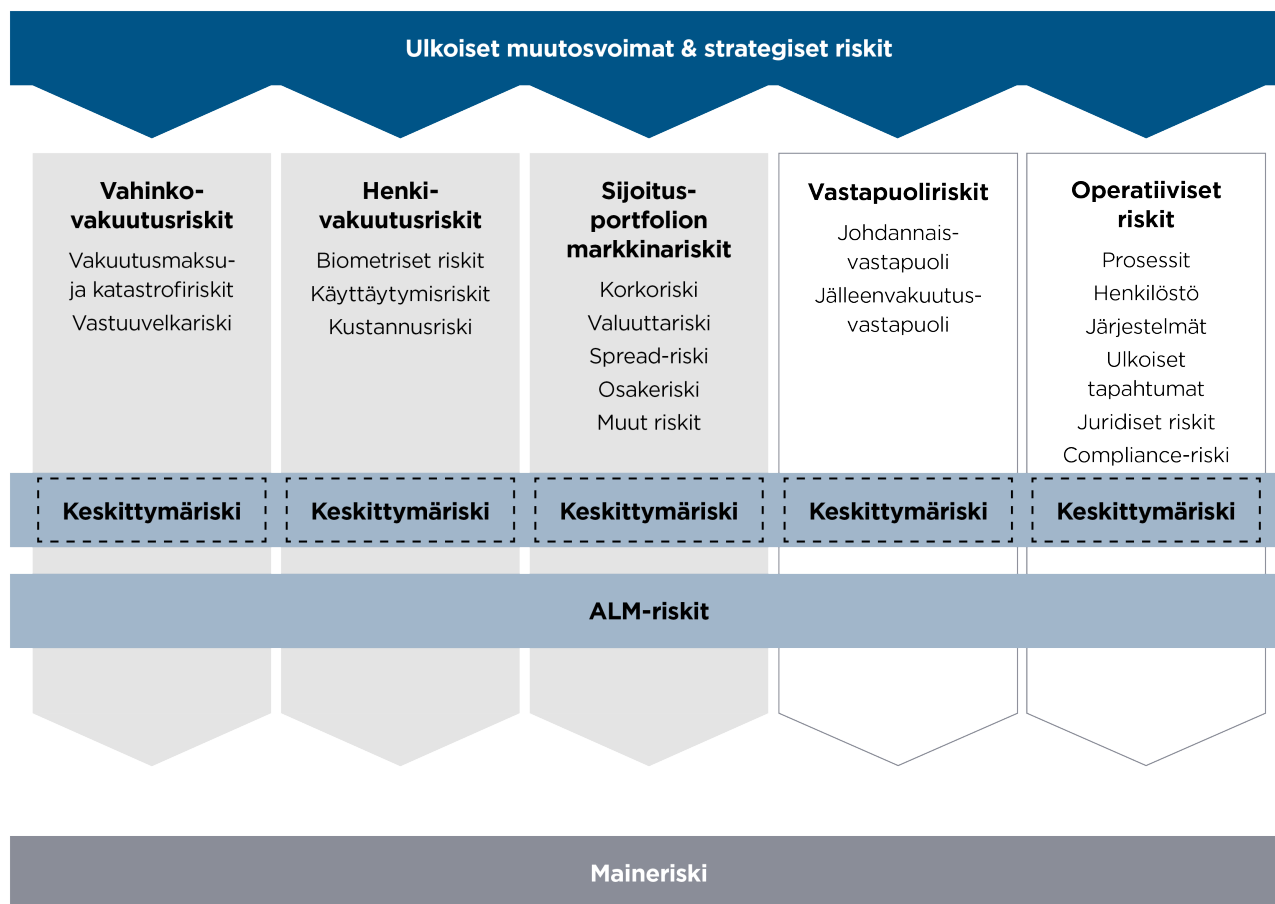
vastuullisiin liiketoimintakäytäntöihin, sekä erityisesti ympäristöön, yhteiskuntaan ja hallintotapaan liittyvät kysymykset, muokkaavat eri sidosryhmien preferenssejä ja arvoja ja tämän seurauksena myös liiketoimintaympäristö muuttuu monilla tavoin.

Koska kilpailuympäristön muutosvoimat ja kehitys riippuvat pääosin ulkoisista tekijöistä, strategiset riskit ovat ylimmän johdon vastuualuetta. Proaktiivinen strateginen päätöksenteko on ylimmän johdon keskeinen työkalu liiketoimintakäytäntöihin ja kilpailuun liittyvien strategisten riskien hallinnassa. Lisäksi sisäisen operatiivisen joustavuuden ylläpito mahdollistaa liiketoimintamallin ja kustannusrakenteen muuttamisen tarvittaessa ja on siten tehokas työkalu strategisten riskien hallinnassa. Vaikka strategisia riskejä ei huomioida Sampo-konsernin taloudellisen pääoman mallissa, voi niillä silti olla vaikutusta pääoman määrään ja rakenteeseen, mikäli se nähdään järkeväksi kulloisessakin liiketoimintaympäristössä.

Maineriski

Maineriskillä tarkoitetaan riskiä siitä, että aiheellinen tai aiheeton yhtiön liiketoimiin tai suhteisiin liittyvä epäsuotuisa julkisuus heikentää luottamusta yhtiötä kohtaan. Maineriski on usein seurausta toteutuneesta operatiivisesta tai compliance -riskistä ja sen seurauksena maine heikkenee asiakkaiden ja muiden sidosryhmien keskuudessa. Maineriski liittyy kaikkiin toimintoihin, kuten käy ilmi Riskien luokittelu Sampo-konsernissa -kuvasta. Koska maineriskien syyt ovat moninaiset, niiden ehkäisemiseksi tarvitaan monenlaisia yrityskulttuuriin sisäänrakennettuja keinoja. Näin ollen Sammon ydinarvoille, joita ovat eettisyys, lojaalisuus, avoimuus ja yrittäjyys, perustuva yrityskulttuuri nähdään Sampo-konsernissa keskeisenä keinona ehkäistä maineriskejä. Nämä ydinarvot ilmenevät siinä, miten Sampo toimii ympäristökysymyksissä sekä sen keskeisten sidosryhmien (asiakkaat, henkilöstö, sijoittajat, muut yhteistyökumppanit, veroviranomaiset ja muut valvovat viranomaiset) kanssa ja kuinka Sampo-konserni on organisoinut hallintorakenteensa.

Riskien luokittelu Sampo-konsernissa

Liiketoimintaan luontaisesti kuuluvat riskit

Vakuutus- ja sijoitustoiminnassaan Sampo-konserni ottaa tietoisesti tiettyjä riskejä aikaansaadakseen tuottoja. Nämä **ansaintariskit** valitaan huolellisesti ja niitä hallitaan aktiivisesti. Vakuutusriskit hinnoitellaan niiden luontaisen riskitason mukaisesti ja sijoitusten tuotto-odotuksia verrataan sijoitusten riskeihin. Lisäksi ansaintariskien riskipositioita mukautetaan jatkuvasti ja riskien vaikutusta pääomatarpeeseen arvioidaan säännöllisesti.

Vakuutus- ja sijoitusriskien onnistunut hallinta on Sampo-konsernin yhtiöiden keskeisin tuottojen lähde. Näiden riskien päivittäinen hallinnointi annettujen limiittien ja valtuuksien puitteissa on liiketoiminta-alueiden ja sijoitusyksikön vastuulla.

Osa riskeistä, kuten kuvassa Riskien luokittelu Sampo-konsernissa esitetyt vastapuoliriskit ja operatiiviset riskit, on epäsuoria seuraamuksia Sammon normaalista liiketoiminnasta. Nämä riskit ovat yhdensuuntaisia siinä mielessä, että niihin ei lähtökohtaisesti liity tuottopotentiaalia. Täten riskienhallinnan tavoitteena on pienentää näitä riskejä tehokkaasti niiden aktiivisen hallinnan sijaan. Näiden välillisten **seuraamusriskien**

pienentäminen on liiketoiminta-alueiden ja sijoitusyksikön vastuulla ja näihin riskeihin liittyvää pääomatarvetta mittaavat riippumattomat riskienhallintatoiminnot. On huomioitava, että riskit luokitellaan toimialoittain eri tavoin ansainta- ja seuraamusriskeihin. Esimerkiksi Sampo-konsernin asiakkaiden vakuutus sopimuksiin liittyvät vakuutus tapahtumat ovat heille seuraamusriskejä, mutta Sampo-konsernille nämä samat riskit ovat ansaintariskejä.

Eräät riskit, kuten korko-, valuutta- ja maksuvalmiusriskit, liittyvät useisiin toimintoihin samanaikaisesti. Näiden riskien hallitsemiseksi tehokkaasti Sampo-konsernin yhtiöillä tulee olla yksityiskohtainen ymmärrys odotetuista kassavirroista ja niiden vaihteluista kaikissa yhtiön toiminnoissa. Lisäksi yhtiöillä on oltava kattava ymmärrys siitä, miten varojen ja velkojen markkinaehtoiset arvot voivat vaihdella koko taseen tasolla eri skenaarioissa. Näitä koko taseen riskejä nimitetään yleisesti ALM-riskiksi ("Asset Liability Management"). Korko-, valuutta- ja likviditeettiriskien lisäksi inflaatoriski ja BKT:n kasvuvauhtiin liittyvät riskit ovat keskeisiä ALM-riskejä Sampo-konsernille. ALM-riskit ovatkin yksi ylimmän johdon painopistealueista johtuen niiden merkittävästä sekä pitkäaikaisesta vaikutuksesta riskeihin ja tuottoihin.

Yleisesti ottaen **keskittymäriskiä** syntyy, mikäli yhtiöiden riskipositioita ei ole riittävästi hajautettu, jolloin esimerkiksi yksittäinen äärimmäisen epäsuotuisa vahinkotapahtuma tai rahoitusmarkkinatapahtuma voisi vaarantaa yhtiön vakavaraisuuden.

Keskittymiä voi syntyä yksittäisten liiketoimintojen sisällä – yksittäiseen toimijaan tai toimialaan liittyvät suuret vastuutai sijoituspositiot – tai eri liiketoimintojen yhteisvaikutuksena yksittäisen vastapuolen tai toimialan vaikuttaessa laajasti yhtiön kannattavuuteen sekä vakuutusettä sijoitustoiminnan kautta.

Keskittymäriski voi toteutua myös epäsuorasti silloin, kun kannattavuus ja vakavaraisuusasema reagoivat samalla tavalla yleiseen taloudelliseen kehitykseen tai rakenteellisiin muutoksiin eri liiketoiminta-alueiden institutionaalisessa ympäristössä. Tällainen keskittymäriski voidaan nähdä osana strategista riskiä.

Yksityiskohtaisemmat riskien määritelmät ovat saatavilla Vuosikertomuksen osiossa Sampo-konsernin riskienhallinta, [liitteessä 2 \(Riskien määritelmät\)](#).

Keskeiset riskienhallinnan toimenpiteet

Luodakseen arvoa sidosryhmille pitkällä tähtäimellä Sampo-konsernilla tulee olla käytössään seuraavat pääomat:

- Taloudellista joustavuutta riittävän pääomituksen ja likviditeetin muodossa
- Hyvä teknologinen infrastruktuuri
- Tietopääomaa eli kattava oma vakuutusmatemaattinen tilastoaineisto ja analyttiset työkalut, jotta data saataisiin muunnettua informaatioksi
- Inhimillistä pääomaa, eli osaavia ja motivoituneita työntekijöitä
- Yhteiskuntasuhdepääomaa hyvinä yhteiskunta- ja asiakassuhteina, jotta eri sidosryhmien muuttuvia tarpeita voitaisiin ymmärtää.

Yhtiötasolla edellä mainittuja pääomia kehitetään jatkuvasti ja ne ovat käytössä seuraavia riskien hinnoitteluun, riskien ottamiseen ja aktiiviseen riskienhallintaan liittyviä ydintehtäviä toimeenpantaessa.

Vakuutusriskien asianmukainen valinta ja hinnoittelu

- Vakuutusriskit valitaan huolellisesti ja hinnoitellaan niiden riskitason mukaisesti.
- Vakuutus tuotteita kehitetään aktiivisesti asiakkaiden muuttuvia tarpeita ja mieltymyksiä ennakoiden.

Vakuutusriskiaseman tehokas hallinta

- Hajautusta tavoitellaan aktiivisesti.
- Jälleenvakuutusta käytetään tehokkaasti suurimpien riskipositioiden pienentämiseksi.

Sijoitustransaktioiden huolellinen valinta ja toteutus

- Yksittäisten sijoituskohteiden riski-tuottosuhteet ja vastuullisuuskysymykset analysoidaan huolellisesti.
- Transaktiot toteutetaan tehokkaasti.

Seuraamusriskien tehokas pienentäminen

- Vastapuolten luottotappioriskejä hallitaan valitsemalla sopimusvastapuolet huolellisesti, käyttämällä vakuuksia ja varmistamalla riittävä hajautus.
- Ylläpidetään korkealaatuisia ja kustannustehokkaita liiketoimintaprosesseja.
- Jatkuvuus- ja toipumissuunnitelmia kehitetään jatkuvasti toiminnan jatkuvuuden turvaamiseksi.

Sijoitussalkkujen ja taseen tehokas hallinta

- Odotettujen tuottojen ja riskien tasapaino sijoitussalkuissa ja taseessa optimoidaan huomioiden vakuutusvelkojen ominaisuudet, sisäisesti arvioitu pääoman tarve, viranomaisten vakavaraisuussääntely ja luottoluokittajien vaatimukset.
- Likviditeettiriskejä hallitaan kohdentamalla riittävä osuus sijoituksista likvideihin sijoitusinstrumentteihin. Osuuden suuruus riippuu pääosin vakuutusvelkojen ominaisuuksista.

Konsernitason riskienhallinnan pääpaino on konsernitasonisessa pääomituksessa ja likviditeetissä. On myös olennaista tunnistaa mahdolliset riskikeskittymät ja ymmärtää, kuinka yhtiöiden raportoidut voitot kehittyisivät eri skenaarioissa. Nämä keskittymät ja korrelaatiot voivatkin vaikuttaa konsernitason pääomitukseen ja likviditeettipuskureihin ja johdon konsernitason toimenpiteisiin.

Kun yllämainitut ydintehtävät toteutetaan menestyksekkäästi, tuloksen, riskien ja pääomituksen tasapaino voidaan saavuttaa yhtiö- ja konsernitason ja samalla luoda arvoa osakkeenomistajille.

Sampo-konsernin ohjausperiaatteet ja riskienhallintaprosessi on kuvattu yksityiskohtaisemmin vuosikertomuksen osiossa Sampo-konsernin riskienhallinta, [liite 1 Sampo-konsernin ohjausperiaatteet ja riskienhallintaprosessi](#).

Katso myös vuosikertomuksen osio Sampo-konsernin riskienhallinta, [liite 3 Keskeisiä hallintoperiaatteita](#).

If Vahinkovakuutus -konserni

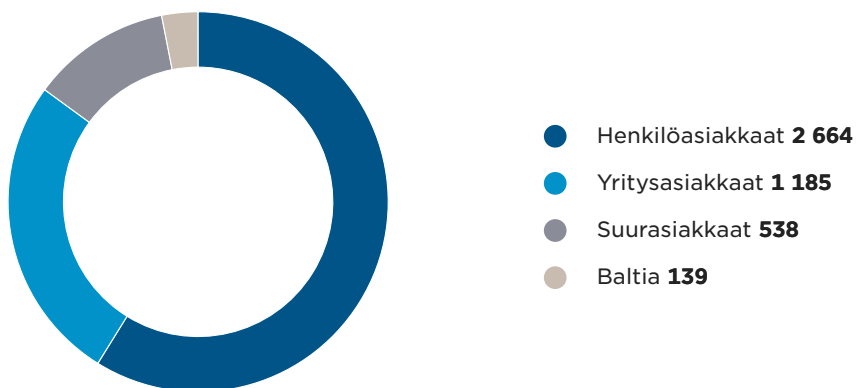
Vakuutusriskit

Kuten alla olevassa kuvassa Bruttomaksutulojen erittely liiketoiminta-alueittain, maittain ja vakuutuslajeittain, If Vahinkovakuutus, 2017 on esitetty, If Vahinkovakuutuksen vakuutusportfolio on liiketoiminta-alueittain, maittain ja

vakuutuslajeittain hyvin hajautunut. Kuvan kuusi vakuutuslajia edustavat IFRS:ssä käytettyä jaottelua.

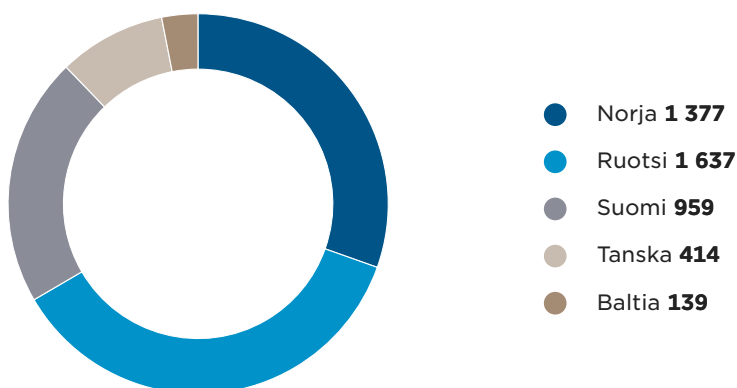
Bruttomaksutulojen erittely liiketoiminta-alueittain

If Vahinkovakuutus, 2017, yht. 4 526 milj. euroa

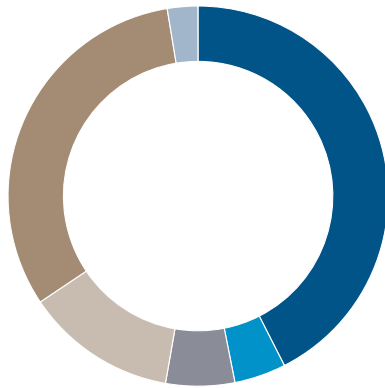
Bruttomaksutulojen erittely maittain

If Vahinkovakuutus, 2017, yht. 4 526 milj. euroa

Bruttomaksutulojen erittely vakuutuslajeittain

If Vahinkovakuutus, 2017, yht. 4 526 milj. euroa

- Ajoneuvovakuutus **1 924**
- Lakisääteinen tapaturmavakuutus **199**
- Vastuuvakuutus **265**
- Tapaturmavakuutus **581**
- Omaisuuksivakuutus **1 439**
- Alus, ilma-alus ja kuljetus **118**

Seuraavat oikaisut on tehty IFRS:n ja Solvenssi II:n mukaisten vakuutuslajien välillä:

- IFRS:n mukainen vakuutuslaji Ajoneuvovakuutus (1 924) sisältää Solvenssi II:n mukaiset vakuutuslajit moottoriajoneuvon vastuuvakuutus (590) ja muut moottoriajoneuvon vakuutus (1334).
- IFRS:n mukainen vakuutuslaji Tapaturmavakuutus (581) sisältää Solvenssi II:n mukaiset vakuutuslajit vakuutus ansiotulon menetyksen varalta (397), muut henkivakuutukset (38), sairauskuluvakuutus (131) ja matka-apuvakuutus (14).

Erä Muut (mukaan lukien konsernieliminoinnit) ei näy yllä bruttomaksutulojen erittelyssä, mutta se on huomioitu bruttomaksutulojen yhteismäärässä. Sampo-konsernin ja If Vahinkovakuutuksen raportoitujen lukujen välillä on pieniä eroja johtuen yhdistelyssä käytetyistä valuuttakursseista.

Vakuutusmaksu- ja katastrofiriski sekä niiden hallinta ja valvonta

Hyvin hajautetusta vakuutuskannasta huolimatta altistuminen luonnonkatastrofeille, kuten myrskyille ja tulville, voi synnyttää riskikeskittymiä, joista voi seurata suuruusluokaltaan merkittäviä vahinkoja. Maantieteellisistä alueista tällaisille tapahtumille altistuneimpia ovat Tanska, Norja ja Ruotsi. Luonnonkatastrofien lisäksi yksittäiset suurvahingot voivat vaikuttaa merkittävästi

vakuutustoiminnan tulokseen. Luonnonkatastrofien ja yksittäisten suurten vahinkojen negatiivisia taloudellisia vaikutuksia saadaan tehokkaasti pienennettyä hyvin hajautetulla vakuutusportfoliolla ja konsernin laajuisella jälleenvakuutusohjelmalla.

Vakuutustoiminnan tuloksen herkkyyttä ja sen riskiä on kuvattu taulukossa Vakuutustuloksen herkkyyksianalyysi, If Vahinkovakuutus, 31.12.2017 ja 31.12.2016 esittämällä joidenkin keskeisten lukujen muutokset.

Vakuutustuloksen herkkyyksianalyysi

If Vahinkovakuutus, 31.12.2017 ja 31.12.2016 (tilintarkastamaton)

Tunnusluku	Nykyinen taso (2017)	Muutos nykyisessä tasossa	Vaikutus tulokseen ennen veroja, Milj. e	
			2017	2016
Yhdistetty kulusuhde, henkilöasiakkaat	84,0 %	+/- 1 prosenttiyksikköä	+/- 26	+/- 26
Yhdistetty kulusuhde, yritysasiakkaat	88,0 %	+/- 1 prosenttiyksikköä	+/- 12	+/- 12
Yhdistetty kulusuhde, suurasiakkaat	88,7 %	+/- 1 prosenttiyksikköä	+/- 4	+/- 4
Yhdistetty kulusuhde, Baltia	88,9 %	+/- 1 prosenttiyksikköä	+/- 1	+/- 1
Nettovakuutusmaksutuotot (Milj. e)	4 294	+/- 1 prosenttia	+/- 43	+/- 43
Nettokorvauskulut (Milj. e)	2 959	+/- 1 prosenttia	+/- 30	+/- 29
Annetun jälleenvakuutuksen maksutulo (Milj. e)	168	+/- 10 prosenttia	+/- 17	+/- 17

Vastuunvalintakomitea antaa mielipiteitä ja toimenpidesuosituksia vakuutusriskeihin liittyvissä asioissa. Komitea myös arvioi ja ehdottaa muutoksia vastuunvalintapolitiikkaan, joka on tärkein vakuutusten

myyntiä ohjaava dokumentti, ja se määrittelee vakuutusten myynnin yleisperiaatteet, rajoitukset ja menettelytavat. If Vahinkovakuutuksen konserniin kuuluvien yhtiöiden

hallitukset vahvistavat vastuunvalintapolitiikan vähintään kerran vuodessa.

Komitean puheenjohtaja vastaa mahdollisten poikkeamien ja muiden komitean käsittelemien asioiden raportoinnista.

Vastuunvalintapolitiikkaa täydennetään yksityiskohtaisilla ohjeilla, jotka ohjaavat vakuutusten myyntiä eri liiketoiminta-alueilla. Nämä ohjeet pitävät sisällään muun muassa tariffit ja hinnoittelun luokitusmallit, ohjeet vakioehdoista ja sopimusteksteistä sekä vastuunvalintavaltuudet ja -limiitit. Vastuunvalintakomitealle asetettujen ohjeiden mukaisesti komitea vastaa siitä, että määritellyjä vastuunvalintaperiaatteita noudatetaan.

Vahinkovakuutuksen liiketoiminta-alueiden päivittäiseen työhön kuuluu ohjeiden mukainen vakuutusriskien hallinta. Vahinkovakuutuksen kannattavuuteen ja riskeihin ratkaisevasti vaikuttava tekijä on kyky arvioida tulevaisuuden korvaus- ja liikekulut täsmällisesti ja täten hinnoitella vakuutus sopimukset oikein. Hinnoittelu Henkilöasiakkaat-liiketoiminta-alueella sekä Yritysiasiakkaat-liiketoiminta-alueen pienempien riskien osalta perustuu tariffeihin. Sen sijaan Suurasiakkaat-liiketoiminta-alueella ja monimutkaisempien riskien osalta Yritysiasiakkaat-liiketoiminta-alueella vakuutusten hinnoittelu on tapauskohtaista ja yksilöllistä sen sijaan, että se perustuisi tiukkoihin tariffeihin. Yleisesti ottaen vakuutusten hinnoittelu perustuu sattuneista vahingoista tehtäviin tilastanalyysiin ja arvioihin vahinkotiheyden ja korvausinflaation tulevasta kehityksestä.

If Vahinkovakuutuksen jälleenvakuutuspolitiikka määrittelee periaatteet jälleenvakuutusratkaisujen suhteen. Jälleenvakuutuksen tarvetta ja optimaalista valintaa arvioidaan tarkastelemalla jälleenvakuutuksen odotettuja kustannuksia suhteessa siitä saatavaan hyötyyn sekä jälleenvakuutuksen vaikutuksia tulostavaltuuteen ja

pääomavaatimuksiin. Arvioinnissa käytetään pääosin If Vahinkovakuutuksen sisäistä mallia, jolla mallinnetaan vahinkotiheydet, suurvahingot ja luonnonkatastrofit.

If Vahinkovakuutuksessa on ollut käytössä vuodesta 2003 lähtien koko konsernin laajuinen jälleenvakuutusohjelma. Vuonna 2017 omapäätystasot olivat 100 miljoonan Ruotsin kruunun (noin 10,2 miljoonan euron) ja 250 miljoonan Ruotsin kruunun (noin 25,4 miljoonan euron) välillä yksittäistä riskiä kohden sekä 250 miljoonaa Ruotsin kruunua (noin 25,4 miljoonaa euroa) yksittäistä vahinkotapahtumaa kohden.

Vastuuelkariski sekä sen hallinta ja valvonta

If Vahinkovakuutuksessa vastuuelkariskin merkittävimmät aiheuttajat ovat epävarmuudet tulevaisuuden korvausinflaatiosta ja tulevaisuuden odotettua korkeammassa elinajanodotteessa, joka kasvattaa sekä eläkemuuotoisia että kertakorvauksia.

Alla olevassa taulukossa Vastuuelka vakuutuslajeittain ja maittain, If Vahinkovakuutus, 31.12.2017 If Vahinkovakuutuksen vastuuelka duraatioineen esitetään vakuutuslajeittain sekä merkittävien maantieteellisten alueitten mukaan. Kun vastuuelan jakautumista verrataan vakuutusmaksutulon jakaumiin, huomataan, että Suomen ja Ruotsin osuus vastuuelasta on suurempi kuin niiden osuus vakuutusmaksutulosta. Tämä johtuu pääasiassa siitä, että Ruotsissa ja Suomessa liikennevakuutuksen duraatio on pitkä ja Suomessa on pitkä duraatio myös lakisääteisessä tapaturmavakuutuksessa. Pitkä duraatio johtuu näiden vakuutuslajien eläkevarauksista, mikä kasvattaa vastuuelan määrää. Vastuuelan duraatio ja siten sen herkkyys korkotason muutoksille vaihtelee vakuutuslajeittain. Vuonna 2017 koko vakuutuskannan keskimääräinen duraatio oli 6,5 vuotta.

Vastuuelka vakuutuslajeittain ja maittain If Vahinkovakuutus, 31.12.2017

	Ruotsi		Norja		Suomi		Tanska		Yhteensä	
	Milj. e	Duraatio	Milj. e	Duraatio	Milj. e	Duraatio	Milj. e	Duraatio	Milj. e	Duraatio
Ajoneuvovakuutus	2 516	7,5	536	1,4	1 033	12,7	160	1,8	4 245	7,8
Lakisääteinen tapaturmavakuutus	0	0,0	218	5,0	1 199	12,1	252	6,7	1 669	10,4
Vastuuvakuutus	268	2,7	127	1,4	122	3,0	74	1,9	591	2,4
Tapaturmavakuutus	327	4,9	372	5,7	156	4,3	94	1,7	948	4,8
Omaisuusvakuutus	407	1,2	475	0,9	226	1,1	99	1,0	1 207	1,0
Alus, ilma-alus ja kuljetus	21	1,9	48	0,6	10	0,9	23	1,2	101	1,0
Yhteensä	3 537	6,1	1 775	2,5	2 746	10,5	701	3,1	8 760	6,5

Luvuissa ei ole mukana Baltian osuutta, joka on 140 miljoonaa euroa.

Korvausvastuu on herkkä erityisesti inflaation ja diskonttokoron sekä jossain määrin myös elinajanodotteen muutoksille. If Vahinkovakuutuksen vastuuvelan herkkyydet

inflaation nousulle, elinajanodotteen pitenemiselle sekä diskonttokoron laskulle esitetään taulukossa Vastuuvulkan liittyvien riskien herkkyydet, If Vahinkovakuutus, 2017.

Vastuuvulkan liittyvien riskien herkkyydet If Vahinkovakuutus, 2017

Vastuuvulan erä	Riskitekijä	Riskiparametrin muutos	Maa	Vaikutus Milj. e 2017
Nimellismääräinen vastuuvulka	Inflaatio kasvaa	Yhden prosenttiyksikön kasvu	Ruotsi	183,8
			Tanska	11,7
			Norja	53,3
			Suomi	37,4
Eläkemuoito korvausvastuuarvio	Kuolevuus laskee	Odotettu elinikä kasvaa yhdellä vuodella	Ruotsi	24,6
			Tanska	1,6
			Suomi	66,2
Diskontattu vastuuvulka (eläkevaraukset ja osa suomalaisesta IBNR:stä)	Diskonttokorko laskee	Yhden prosenttiyksikön lasku	Ruotsi	66,2
			Tanska	13,3
			Suomi	299,3

Vuodesta 2014 eteenpäin arvioitu korvausvastuun osuus tulevista eläkevarauksista on huomioitu odotetun elinajan herkkyyksissä.

If Vahinkovakuutuksen vastuuvulkaa analysoidaan lisäksi vahinkovuosisitasolla. Tämän analyysin tulokset sekä ennen että jälkeen jälleenvakuutuksen esitetään korvauskulujen kehitystä kuvaavissa taulukoissa. Nämä esitetään tilinpäätöksen liitetiedoissa ([liite 25](#)).

Vastuuvulan laskennassa otetaan huomioon odotettu inflaatiokasvu. Se on erityisen merkittävä tekijä vakuutuslajeissa, joissa vahingon lopullisen korvausmenon selviäminen kestää kauan, kuten liikennevakuutuksessa ja lakisääteisessä tapaturmavakuutuksessa. Odotettu inflaatio perustuu ulkoisiin arvioihin inflaatiokasvusta, kuten kuluttajahintaindeksiin ja palkkaindeksiin, yhdistettynä If Vahinkovakuutuksen omilla arvioilla eri korvauslajien kustannuksista. Tiettyihin vakuutuslajeihin, kuten liikennevakuutukseen ja lakisääteiseen tapaturmavakuutukseen, liittyvä lainsäädäntö eroaa huomattavasti maittain. Osa suomalaisesta, ruotsalaisesta ja tanskalaisesta vastuuvulasta sisältää eläkemuoitoista korvausvastuuta, joka on herkkä kuolevuusoletusten ja diskonttauskoron muutoksille. Ajoneuvovakuutuksen ja lakisääteisen tapaturmavakuutuksen osuus vastuuvulasta oli 68 prosenttia.

If Vahinkovakuutuksen hallitus päättää vastuuvulan laskentaa koskevista ohjeista. If Vahinkovakuutuksen pääaktuaarin vastuulla on kehittää ja toimeenpanna ohjeita vastuuvulan määrittämiseksi sekä arvioida kokonaisvastuuvulan riittävyttä. If Vahinkovakuutus -konsernin tasolla pääaktuaari laatii vastuuvulan riittävydestä neljännesvuosittain raportin.

Aktuaarikomitea on toimielin, joka valmistelee ja antaa neuvoja If Vahinkovakuutuksen pääaktuaarille. Komitean

tehtävänä on varmistaa vastuuvulkan kokonaisvaltainen tarkastelu sekä keskustella ja antaa suosituksia vastuuvulkan koskeviin politiikkoihin ja ohjeistuksiin.

Aktuaarit seuraavat jatkuvasti vastuuvulan tasoa varmistaakseen, että se on vahvistettujen ohjeiden mukainen. Aktuaarit kehittävät lisäksi menetelmiä ja järjestelmiä, jotka tukevat tätä prosessia.

Vakuutusmatemaattiset arviot pohjautuvat tilinpäätöspäivänä käytössä oleviin tietoihin vakuutuskannan koosta ja aiemmista vahingoista. Seurattavia tekijöitä ovat muun muassa vahinkokehityksen trendit, maksamattomien korvausten määrä, lakimuutokset, oikeuskäytännöt ja yleinen talouskehitys. Vastuuvulan laskennassa yleisesti käytettyjä menetelmiä ovat Chain Ladder ja Bornhuetter-Fergusson -tekniikat yhdistettynä ennusteisiin vahinkojen lukumäärästä ja keskimääräisistä korvauskuluista. Henkivakuutustekniikoin laskettavan vastuuvulan osalta tuntemattomien vahinkojen arvio perustuu arvioon odotetusta korvausmenosta (riskimaksu) ja keskimääräisestä vahinkojen raportoitumisviiveestä.

Markkinariskit

Sijoitusportfoliosta, joka oli 11 685 miljoonaa euroa (12 192 miljoonaa euroa), suurin osa on korkosijoituksia ja listattuja osakesijoituksia. Iso osa korkosijoituksista kohdentuu rahoitussektorille. Kiinteistöjen, pääomasijoitusten, biometristen sijoitusten ja muiden vaihtoehtoisten sijoitusten osuus oli vähäinen.

Sijoitusten allokaatio, If Vahinkovakuutus, 31.12.2017 ja 31.12.2016 -taulukossa esitetään sijoitussalkkujen koostumus omaisuuslajeittain sekä korkosijoitusten keskimääräiset maturiteetit vuoden 2017 ja 2016 lopussa.

Sijoitusallokaatio

If Vahinkovakuutus, 31.12.2017 ja 31.12.2016

Omaisuuslaji	If Vahinkovakuutus 31.12.2017			If Vahinkovakuutus 31.12.2016		
	Markkina- arvo, Milj. e	Osuus	Keski- määräinen maturiteetti, vuotta	Markkina- arvo, Milj. e	Osuus	Keski- määräinen maturiteetti, vuotta
Korkosijoitukset yhteensä	10 200	87 %	2,7	10 624	87 %	2,8
Rahamarkkinasijoitukset ja kassavarat	575	5 %	0,1	992	8 %	0,3
Valtioiden joukkovelkakirjalainat	1 040	9 %	2,5	1 231	10 %	3,1
Muut joukkovelkakirjalainat, rahastot ja lainat	8 584	73 %	2,9	8 401	69 %	3,1
Katetut jvk-lainat	3 084	26 %	2,6	2 967	24 %	3,1
Investment grade -jvk-lainat ja lainat	3 490	30 %	2,9	3 404	28 %	2,9
High-yield -jvk-lainat ja lainat	1 344	12 %	2,8	1 461	12 %	3,0
Heikomman etuoikeuden lainat / Tier 2	343	3 %	4,7	278	2 %	4,5
Heikomman etuoikeuden lainat / Tier 1	323	3 %	3,2	292	2 %	3,9
Suojaukset - Koronvaihtosopimukset	0	0 %	-	-0	0 %	-
Vakuutuskirjalainat	0	0 %	0,0	0	0 %	0,0
Listatut osakkeet yhteensä	1 448	12 %	-	1 527	13 %	-
Suomi	0	0 %	-	0	0 %	-
Pohjoismaat	151	1 %	-	1 147	9 %	-
Muut maat	1 298	11 %	-	380	3 %	-
Vaihtoehtoiset sijoitukset yhteensä	39	0 %	-	44	0 %	-
Kiinteistöt	20	0 %	-	22	0 %	-
Pääomarahastosijoitukset	19	0 %	-	23	0 %	-
Biometriset	0	0 %	-	0	0 %	-
Hyödykkeet	0	0 %	-	0	0 %	-
Muut vaihtoehtoiset	0	0 %	-	0	0 %	-
Kaupankäyntitarkoituksessa tehdyt johdannaiset	-3	0 %	-	-3	0 %	-
Omaisuuslajit yhteensä	11 685	100 %	-	12 192	100 %	-
Valuuttapositio, brutto	207	0 %	-	99	-	-

If Vahinkovakuutuksen sijoitusten hallintastrategia on konservatiivinen. Osakkeiden osuus on pieni ja korkosijoitusten duraatio lyhyt.

Sijoituskomitea seuraa ja valvoo aktiivisesti sijoitusten kehitystä ja markkinariskejä kuukausittain ja niistä raportoidaan ORSA-komitealle neljännesvuosittain. Lisäksi limiittejä (allokaatiolimiitit, liikkeeseenlaskija- ja vastapuolilimiitit, korkojen ja luottoriskimarginaalien herkkyysolemiitit) seurataan säännöllisesti samoin kuin viranomaisten asettamia vakavaraisuusvaatimuksia.

Korko- ja osakesijoitusten markkinariskit

Spread- ja osakeriski

Spread- ja osakeriski on peräisin vain taseen saamisista. Sijoitukset korko- ja osakeinstrumentteihin on esitetty toimialasektoreittain, omaisuuslajeittain ja luottoluokittain alla olevassa taulukossa, jossa esitetään myös jälleenvakuutus- ja johdannaisvastapuoliin liittyvät riskipositiot. Luottotappioriskejä käsitellään tarkemmin [Vastapuoliriski](#)-osiossa. Johdannaisten käsittelyyn liittyvien eroavaisuuksien vuoksi tämän taulukon luvut eivät ole kaikilta osin vertailukelpoisia muiden vuosikertomuksen taulukoiden kanssa.

Positiot toimialasektoreittain, omaisuuslajeittain ja luottoluokittain
If Vahinkovakuutus, 31.12.2017

Milj. e	AA+		A+		BBB+		BB+		Luokittelematon	Korkosijoitukset yhteensä	Listatut osakkeet	Muut	Vastapuoliriski	Yhteensä	Muutos 31.12.2016
	AAA	AA-	A-	BBB-	C	D									
Perusteollisuus	0	0	31	58	1	0	52	143	40	0	0	0	183	23	
Pääomahyödykkeet	0	0	89	53	0	0	30	173	521	0	0	0	694	-4	
Kulutustavarat	0	106	222	301	0	0	76	706	311	0	0	0	1 017	49	
Energia	0	41	30	0	53	0	154	278	6	0	0	0	284	-137	
Rahoitus	0	968	1 250	444	22	0	26	2 710	28	0	0	6	2 744	-370	
Valtiot	92	0	0	0	0	0	0	92	0	0	0	0	92	-31	
Valtioiden takaamat jvk-lainat	43	77	0	0	0	0	0	120	0	0	0	0	120	-36	
Terveystieteet	7	10	32	42	0	0	8	99	66	0	0	0	166	23	
Vakuutus	0	0	40	63	27	0	22	152	0	0	0	60	212	-5	
Media	0	0	0	0	0	0	22	22	0	0	0	0	22	-13	
Pakkaus	0	0	0	0	0	0	5	5	0	0	0	0	5	0	
Julkinen sektori, muut	674	155	0	0	0	0	0	829	0	0	0	0	829	-123	
Kiinteistöala	0	6	92	80	8	0	489	674	0	20	0	0	694	91	
Palvelut	0	0	0	65	23	0	89	177	0	0	0	0	177	-12	
Teknologia ja elektroniikka	8	0	36	0	0	0	34	78	5	0	0	0	83	-21	
Telekommunikaatio	0	0	0	120	0	0	49	169	60	0	0	0	229	18	
Liikenne	0	72	7	53	0	0	167	299	7	0	0	0	306	-73	
Yhdyskuntapalvelut	0	0	31	244	46	0	44	364	0	0	0	0	364	-77	
Muut	0	26	0	0	0	0	12	39	0	0	0	0	39	22	
Arvopaperistettut jvk-lainat	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Vakuudelliset jvk-lainat	3 020	63	0	0	0	0	0	3 084	0	0	0	0	3 084	117	
Sijoitusrahastot	0	0	0	0	0	0	0	0	403	19	0	0	422	20	
Vastapuolilyhteisö	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Yhteensä	3 845	1 525	1 860	1 523	180	0	1 279	10 212	1 448	39	66	11 765	-538		
Muutos 31.12.2016	-17	-413	-162	274	-142	0	45	-413	-78	-5	-42	-538			

Suurin osa korkosijoituksista on tehty investment grade -sijoituksiin ja tällä hetkellä pohjoismaisten kiinteistövakuudellisten joukkovelkakirjalainojen merkitys on keskeinen, samoin kuin rahoitussektorin liikkeeseenlaskijana. Rahamarkkinasijoitukset, käteinen ja valtioiden investment grade -joukkovelkakirjalainat muodostavat likviditeettibufferin.

Suurin osa osakesijoituksista on yksitellen valittuja suoria sijoituksia pohjoismaisille markkinoille. Kun sijoitetaan muihin kuin pohjoismaisiin osakkeisiin, rahastoihin tai muihin sijoitusinstrumentteihin, käytetään pääosin ulkopuolisten managereiden hallinnoimia sijoitusvälineitä. Osakepositioissa tapahtuneet muutokset voidaan nähdä Listattujen osakesijoitusten jakauma maantieteellisesti, If Vahinkovakuutus, 2017 ja 2016 -taulukossa.

Listattujen osakesijoitusten jakauma maantieteellisesti
If Vahinkovakuutus, 2017 ja 2016

If Vahinkovakuutus	31.12.2017		31.12.2016	
	%	Milj. e	%	Milj. e
Tanska	0 %	5	1 %	9
Norja	10 %	149	13 %	195
Ruotsi	62 %	891	62 %	944
Suomi	0 %	0	0 %	0
Länsi-Eurooppa	10 %	151	11 %	162

Itä-Eurooppa	0 %	0	0 %	0
Pohjois-Amerikka	6 %	87	6 %	88
Latinalainen Amerikka	2 %	28	2 %	25
Kaukoitää	9 %	137	7 %	105
Japani	0 %	0	0 %	0
Yhteensä		1 448		1 527

Taseen markkinariskit

Taschallinnan (ALM) riskit

ALM-riski huomioidaan riskinottohalukkuuden kautta ja sen hallinta ja hallinnointi perustuvat If Vahinkovakuutuksen Sijoituspolitiikkoihin. Yleisesti ottaen, jotta ALM-riskit pidetään yleisen riskinottohalukkuuden sisällä, vakuutusvelkojen kassavirrat sovitetaan yhteen sijoittamalla korkoinstrumentteihin, jotka ovat samassa valuutassa kuin vastaavat velat, tai mikäli hyvän riski-tuottosuhteen tarjoavia varoja ei ole saatavilla velan valuutassa, käytetään valuuttajohdannaisia. Nykyisessä matalien korkojen ympäristössä varojen likvidiys on ollut sijoitusstrategian erityishuomion kohteena.

Korkoriski

Yleisesti ottaen korkojen aleneminen tai pysyminen alhaisella tasolla vaikuttaa negatiivisesti If Vahinkovakuutukseen, koska velkojen duraatio on pitempi kuin varojen duraatio. If Vahinkovakuutus on vuosien kuluessa alentanut yhdistettyä kulusuhdettaan vastatoimenpiteenä aleneviin korkoihin. Korkoherkkyys ilmaistuna korkosijoitusten keskimääräisenä duraationa oli 1,4 If Vahinkovakuutuksessa. Vastaava vakuutusvelkojen duraatio oli 6,5. Korkoriskiä hallitaan muuttamalla varojen ja korkojohdannaisien duraatiota perustuen markkinanäkemykseen ja riskinottohalukkuuteen.

Kirjanpidossa suurin osa vastuuvastausta on kirjattu nimellisarvoon. Merkittävä osa vastuuvastausta eli eläkeuudistus korvausvastuu diskontataan kuitenkin viranomaisäännösten mukaisilla koroilla. Näin ollen kirjanpidon näkökulmasta If Vahinkovakuutus on pääosin altistunut inflaation ja viranomaisäännösten mukaisten diskonttokorkojen muutoksille. Taloudellisesta näkökulmasta, jonka mukaan vakuutusvelkojen rahavirrat diskontataan vallitsevilla markkinakoroilla, If Vahinkovakuutus on altistunut sekä inflaation että nimelliskorkojen muutoksille. Lisätietoja on Vastuuvastausta liittyvien riskien herkkyydet, If Vahinkovakuutus, 2017 - taulukossa [Vahinkovakuutusriskit](#)-osiossa.

Valuutariski

If Vahinkovakuutus myöntää vakuutuksia, jotka ovat pääosin määritetty skandinaavisissa valuutoissa ja euroina. If Vahinkovakuutuksessa valuuttojen transaktioriskiä pienennetään yhdenmukaistamalla vastuuvastausten valuutat vastaavien sijoitusten valuuttojen kanssa tai käyttämällä valuuttajohdannaisia. Näin ollen niin sanottu rakenteellinen korkoriski pienennetään ensin säännönmukaisesti, jonka jälkeen If Vahinkovakuutus voi ottaa lyhyttä tai pitkää korkoriskiä (aktiivista valuuttariskiä) asetettujen valuuttariskilimiittien sisällä. If Vahinkovakuutuksen transaktioriskipositiot Ruotsin kruunua vastaan on esitetty Transaktioriskipositio, If Vahinkovakuutus, 31.12.2017 - taulukossa. Taulukossa on esitetty avoimet transaktioriskipositiot valuutoittain sekä niiden arvon muutos olettaen perusvaluutan 10 prosentin yleinen heikentyminen.

Transaktioriskipositio If Vahinkovakuutus, 31.12.2017

	Kotivaluutta	EUR	USD	JPY	GBP	SEK	NOK	CHF	DKK	Muut	Yhteensä, netto
If Vahinkovakuutus	Milj. SEK										
Vakuutustoiminta		-3 472	-96	0	-2	-25	-2 125	-9	-820	-15	-6 564
Sijoitukset		1 876	1 495	0	0	0	2 147	0	68	1	5 587
Johdannaiset		1 494	-1 397	0	3	28	56	9	750	11	955
Transaktioriskipositio, yhteensä, netto, If Vahinkovakuutus		-101	2	0	1	3	79	0	-2	-4	-22

Herkkyys: SEK -10 %	-10	0	0	0	0	8	0	0	0	-2
---------------------	-----	---	---	---	---	---	---	---	---	----

If Vahinkovakuutuksen transaktioriskipositio Ruotsin kruunuissa kuvaa yhtiön sellaisten tytäryhtiöiden sivuliikkeiden positioita, joiden kotivaluutta on muu kuin Ruotsin kruunu.

Transaktioriskin lisäksi If Vahinkovakuutus altistuu translaatoriskille, joka konsernin tasolla aiheutuu ulkomaan toiminnoista, jotka ovat muussa valuutassa kuin Ruotsin kruunussa.

Likviditeettiriski

If Vahinkovakuutuksessa likviditeettiriski on rajallinen, koska vakuutusmaksut kerätään etukäteen ja suurten korvausmaksujen ajankohdat tiedetään yleensä jo kauan ennen niiden maksupäivää. Likviditeettiriskejä hallitaan maksuliikennetoiminnoissa, jotka vastaavat likviditeettisuunnittelusta. Likviditeettiriskeä vähennetään

sijoittamalla likvideihin instrumentteihin. Saatavilla oleva rahoitusvarojen likviditeettipuskuri eli se osuus varoista, joka voidaan muuttaa rahaksi tiettynä ajanhetkenä, analysoidaan ja raportoidaan ORSA-komitealle.

Vastuuvelan sekä rahoitusvarojen ja -velkojen maturiteetit esitetään Kassavirrat sopimukseen perustuvan maturiteetin mukaan, If Vahinkovakuutus, 31.12.2017 -taulukossa. If Vahinkovakuutuksessa korkosijoitusten keskimääräinen maturiteetti oli 2,7 vuotta. Taulukossa esitetään rahoitusvarojen ja -velkojen samoin kuin vastuuvelkojen odotetuista saatavista ja maksettavista kassavirroista aiheutuva lisärahoitustarve.

Kassavirrat sopimukseen perustuvan maturiteetin mukaan If Vahinkovakuutus, 31.12.2017

Milj. e	Kirjanpitoarvo			Rahavirrat						
	Kirjanpitoarvo yhteensä	Kirjanpitoarvo ilman sopimuksellista eräpäivää	Kirjanpitoarvo sopimukseen perustuva eräpäivä	2018	2019	2020	2021	2022	2023-2032	2033-
If Vahinkovakuutus										
Rahoitusvarat	13 115	1 883	11 232	2 836	2 098	2 321	2 322	1 426	325	318
joista koronvaihtosopimuksia	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Rahoitusvelat	940	15	925	-722	-12	-13	-326	-3	0	0
joista koronvaihtosopimuksia	2	0	2	-1	-1	-1	0	-3	0	0
Vastuuvelka	8 900	0	8 900	-3 019	-1 048	-628	-504	-310	-2 038	-1 885

Taulukossa rahoitusvarat ja -velat on jaettu sopimuksiin, joiden maturiteetti on sopimuksessa määritelty sekä muihin sopimuksiin. Muiden sopimusten kassavirtaprofiilin esittämisen sijasta niille esitetään ainoastaan kirjanpitoarvo. Lisäksi taulukossa on esitetty vastuuvelan odotetut kassavirrat jälleenvakuutuksen jälkeen. Erien luonteesta johtuen näihin lukuihin liittyy epävarmuutta.

If Vahinkovakuutuksella on suhteellisen vähäinen määrä rahoitusvelkoja ja siten konsernin jälleenvakuutusriski on suhteellisen pieni.

Vastapuoliriskit

If Vahinkovakuutuksessa kolme pääasiallista vastapuoliriskin lähdettä ovat jälleenvakuutus, johdannaiset ja muut saamiset.

Vastapuoliriski, joka syntyy saamisista vakuutusasiakkailta ja muista liiketoimista aiheutuneista saamisista, on yleisesti ottaen hyvin vähäinen, koska maksamattomuus johtaa yleensä vakuutusturvan peruuttamiseen.

Jälleenvakuutuksen vastapuoliriski

If Vahinkovakuutuksessa jälleenvakuutusta käytetään säännöllisesti ja yhtiöllä on monta jälleenvakuutusohjelmaa. If Vahinkovakuutus käyttää jälleenvakuutusta (i) hyödyntääkseen omaa pääomapohjaansa tehokkaasti ja pienentääkseen pääomakustannuksia, (ii) rajoittaakseen suuria vakuutusliiketoiminnan tuloksen vaihteluita ja (iii) hyötyäkseen jälleenvakuuttajien osaamisesta. Jälleenvakuutuskomitea on yhteistyöfoorumi, joka arvioi ja antaa yleisiä suosituksia jälleenvakuutukseen liittyvissä kysymyksissä. Komitea arvioi ja tekee ehdotuksia jälleenvakuutuspolitiikkaan ja sisäiseen jälleenvakuutuspolitiikkaan tehtävistä muutoksista.

Komitean puheenjohtajan vastuulla on raportoida poikkeamista jälleenvakuutuspolitiikan periaatteista ja muista komitean käsittelemistä asioista.

31.12.2017 on esitetty luottokelpoisuusluokittain jälleenvakuutussaamiset ja lakisääteiset poolit, If Vahinkovakuutus, 31.12.2017 ja 31.12.2016 -taulukossa.

Erittely jälleenvakuutussaamisista ja jälleenvakuuttajien osuudesta korvausvastuusta If Vahinkovakuutuksessa

Jälleenvakuutussaamiset ja lakisääteiset poolit If Vahinkovakuutus, 31.12.2017 ja 31.12.2016

Luokitus	31.12.2017		31.12.2016	
	Yhteensä Milj. e	%	Yhteensä Milj. e	%
AAA	0	0 %	0	0 %
AA+ - A-	59	27 %	102	41 %
BBB+ - BBB-	1	1 %	2	1 %
BB+ - C	0	0 %	0	0 %
D	0	0 %	0	0 %
Luokittelematon	0	0 %	2	1 %
Captive-ratkaisut ja lakisääteiset poolit	160	73 %	140	57 %
Yhteensä	220	100 %	246	100 %

Koska yllä esitettyjä saamia ei ole katettu vakuuksin, koko saamisten määrä on altistunut vastapuoliriskille.

Jälleenvakuutuksen luottoriskikomitea arvioi ja antaa päätösuosituksia koskien jälleenvakuutuksista aiheutuvia luottoriskejä ja riskipositioita ja mahdollisia poikkeamia jälleenvakuutuksen luottoriskipolitiikasta. Komitean puheenjohtajan vastuulla on raportoida poikkeamista suhteessa jälleenvakuutuksen luottoriskipolitiikan periaatteisiin ja muista komitean käsittelemistä asioista. If Vahinkovakuutuksessa noudatetaan jälleenvakuutuksen luottoriskipolitiikkaa, jossa asetetaan vaatimukset jälleenvakuuttajien luottokelpoisuusluokitusten minimitasolle ja vastuun enimmäismäärälle yksittäistä jälleenvakuuttajaa kohden. If Vahinkovakuutuksen oma luottoriskianalyysi on myös keskeisessä roolissa vastapuolien valinnassa.

Kuten voidaan nähdä yllä olevasta taulukosta, useimmilla jälleenvakuuttajista on joko AA- tai A- luottoluokitus. Kymmenen suurinta yksittäistä jälleenvakuutussaamista olivat yhteensä 165 miljoonaa euroa, mikä vastaa 72 prosenttia kaikista jälleenvakuutussaamisista. Suurin yksittäinen muu kuin captive jälleenvakuuttaja on Munich Re (AA-), jonka osuus oli 39 prosenttia kaikista muista kuin captive jälleenvakuutus saamisista.

Riskien siirtämiseen liittyvä kustannus jälleenvakuutusten ja lakisääteisten poolien osalta oli 52,3 miljoonaa euroa. Tästä määrästä 100 prosenttia liittyi jälleenvakuutusvastapuoliin, joiden luottoluokitus oli vähintään A-.

Johdannaisiin liittyvä vastapuoliriski

If Vahinkovakuutuksessa johdannaisiin liittyvä vastapuoliriskiä aiheutuu markkinariskien hallinnan sivutuotteena. If Vahinkovakuutuksessa pitkäaikaisten korkojohdannaisten merkitys on ollut vähäinen ja vastapuoliriskiä aiheutuu pääasiassa lyhytaikaisista valuuttajohdannaista. Kahden osapuolen välillä tapahtuvasta johdannaiskaupankäynnistä aiheutuva vastapuoliriskiä pienennetään vastapuolien huolellisella valinnalla, vastapuolien hajauttamisella riskikeskittymien välttämiseksi sekä käyttämällä erilaisia vakuusjärjestelyitä, kuten ISDA-puitesopimuksia täydennettynä Credit Support Annex -vakuussopimuksilla. Vuoden 2016 aikana If Vahinkovakuutus alkoi määrittää koronvaihtosopimuksia keskusvastapuoliyhteisöjen kautta, mikä vähentää kahden

osapuolen välistä vastapuoliriskiä, mutta altistaa If Vahinkovakuutuksen keskusvastapuoliyhteisöihin liittyvälle systeemiriskille.

Topdanmark-konserni

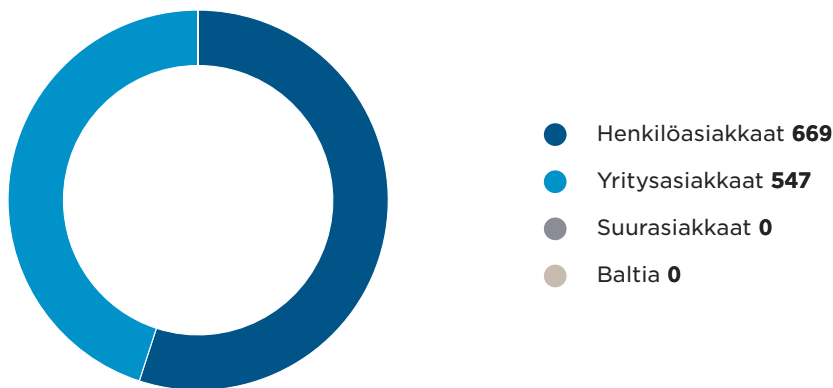
Vakuutusriskit

Vahinkovakuutusliiketoiminnan riskit

Topdanmarkin vakuutusportfolio on hyvin hajautunut liiketoiminta-alueittain ja vakuutuslajeittain, mikä ilmenee alla olevasta kuvasta Bruttomaksutulojen erittely liiketoiminta-alueittain, maittain ja vakuutuslajeittain.

Bruttomaksutulojen erittely liiketoiminta-alueittain

Topdanmark, 2017, yht. 1 216 milj. euroa

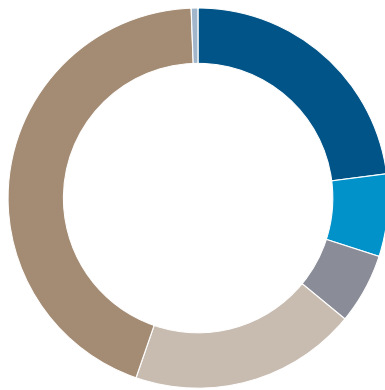
Bruttomaksutulojen erittely maittain

Topdanmark, 2017, yht. 1 216 milj. euroa

Bruttomaksutulojen erittely vakuutuslajeittain

Topdanmark, 2017, yht. 1 216 milj. euroa

- Ajoneuvovakuutus **279**
- Lakisääteinen tapaturmavakuutus **85**
- Vastuuvakuutus **73**
- Tapaturmavakuutus **235**
- Omaisuuksivakuutus **536**
- Alus, ilma-alus ja kuljetus **7**

Vakuutusmaksu- ja katastrofiriski sekä niiden hallinta ja valvonta

Katastrofeiksi luokitellut tapahtumat ovat pääasiallinen vakuutusriski, jolla on vaikutusta tulokseen. Topdanmark Forsikringin erittäin kattavan jälleenvakuutusohjelman vaikutuksesta yhtiön vakuutusriskit ovat alhaiset. Jälleenvakuutusohjelman suurin omapidätysaste, 100 miljoonaa Tanskan kruunua, sekä siihen liittyvä uudelleen voimaan saattaminen, on voimassa myrskyille. Tulipalojen maksimi omapidätys on 25 miljoonaa Tanskan kruunua. Työntekijän tapaturmavakuutuksissa jälleenvakuutus korvaa yhteen miljardiin Tanskan kruunuun asti ja yhtiön omapidätys on 50 miljoonaa Tanskan kruunua.

Terroriteot on tietyin rajoituksin katettu jälleenvakuutuksilla. Kansallinen 15 miljardin Tanskan kruunun yhteistakuujärjestelmä kattaa terrorismista aiheutuvia korvauksia mukaan lukien YBKR:ään (ydinvoima, biologinen, kemikaalinen, radiologinen) liittyvät tekijät. Tammikuussa 2017 markkinoiden omapidätysaste oli 9,9 miljardia Tanskan kruunua. Kattaakseen tämän omapidätysmäärän tanskalaiset vahinkovakuutusyhtiöt perustivat YKBR -yhteisrahaston, joka on katettu edelleen jälleenvakuutuksella. Tämän jälleenvakuutuksen omapidätysaste on puoli miljardia Tanskan kruunua ja se korvaa aina 4,5 miljardiin Tanskan kruunuun asti.

Vakuutusmaksuriskejä vähennetään liiketoimintojen eri tasoilla seuraavasti:

- Datan kerääminen riskeistä ja historiallisista vahingoista
- Kerätyn ja käsitellyn datan käyttö kannattavuusraportoinnissa, riskianalyseissa sekä sisäisessä mallissa
- Jatkuva seuranta realisoituneista riskeistä sekä neljännesvuosittaiset ennusteet riskin tulevasta kehityksestä

- Oikea hinnoittelu työkalulla, joka sisältää tilastollisen mallin ja asiakasluokituksen
- Jälleenvakuutusturva, joka vähentää erityisesti suurvahinkoihin liittyvää riskiä
- Jatkuva riskitilanteen ja jälleenvakuutuksen kattavuuden seuranta riskikomiteassa.

Ylläpitääkseen tuote- ja asiakaskohtaista kannattavuutta Topdanmark seuraa muutoksia asiakasportfoliossaan. Vastuuvetka lasketaan uudelleen kuukausittain ja kannattavuusraportit päivitetään samassa yhteydessä. Näiden raporttien pohjalta arvioidaan korvaustrendejä ja hinnoittelua tarkistetaan tarvittaessa.

Yksityisasiakassegmentin asiakkaat riskiluokitetaan ja asiakkaat jaetaan odotetun kannattavuuden mukaan ryhmiin. Asiakasluokittelulla on kaksi tarkoitusta. Ensiksi, se auttaa yksittäisen asiakkaan vakuutusturvan hinnan ja riskin välisen tasapainon ylläpitämisessä. Toiseksi, se edesauttaa sitä, että yksittäisten asiakkaitten välillä hinnoittelu on reilua. Tavoitteena on varmistaa, että jokainen yksittäinen asiakas maksaa riskiinsä nähden oikean vakuutusmaksun ja estää tilanne, jossa liikaa maksavat subventoivat liian vähän maksavia.

Keskeisten PK-yritysten, joilla on yksilöllisesti hinnoitellut vakuutus sopimukset, toteutunutta kannattavuutta seurataan asiakasarviointijärjestelmillä.

Yllä kuvattujen analyysien lisäksi Topdanmark kehittää jatkuvasti vakuutusten hoitojärjestelmiään, jotta sillä olisi entistä yksityiskohtaisempaa tietoa, mikä puolestaan mahdollistaisi korvaustrendeissä tapahtuvien muutosten aiemman havaitsemisen sekä tietojen yhdistelemisen erityyppisistä korvauksista.

Vahinkovakuutuksen riskikenaariot on esitetty seuraavassa taulukossa.

Vahinkovakuutuksen riskiskenaariot

Topdanmark Forsikring, 31.12.2017 ja 31.12.2016

Riskiskenaariot	2017	2016
Milj. e verojen jälkeen		
Vahinkovakuutus		
Vakuutusriskit		
Yhdistetty kulusuhde - 1 %-yks. kasvu	-9,4	-9,3
Vastuuelkariski		
Omalla vastuulla oleva vastuuelka - 1 % kasvu	-13,1	-13,2
Myrskyvastuut DKK 5,100m saakka	-10,5	-10,5

Korvausvastuuriski sekä sen hallinta ja valvonta

Vakuutuslajit on jaettu lyhythäntäisiin ja pitkähäntäisiin lajeihin sen perusteella, miten kauan vahinkoilmoituksesta kestää vahingon lopulliseen korvaamiseen. Esimerkkejä lyhythäntäisistä vakuutuslajeista Topdanmark Forsikringissä ovat erityyppiset omaisuusvakuutukset (rakennukset,

irtaimisto ja muu moottoriajoneuvon vakuutus). Pitkähäntäiset vakuutuslajit liittyvät ihmisille sattuviin tapaturmiin ja toisille aiheutettuihin vahinkoihin ja tällaisia vakuutuksia ovat muun muassa työntekijän tapaturmavakuutus, muu tapaturmavakuutus, pakollinen liikennevakuutus ja yritysasiakkaiden vastuuvakuutus.

Vahinkovakuutuksen korvausvastuun rakenne

Topdanmark, 31.12.2017 ja 31.12.2016

Korvausvastuun rakenne, %	2017	2016
Lyhythäntäiset lajit	11,0	12,7
Työntekijöiden tapaturmavakuutus, muut vahingot	23,0	24,3
Muu tapaturmavakuutus	25,2	23,0
Tapaturmavakuutus	27,2	25,6
Moottoriajoneuvon vastuuvakuutuksen henkilövahingot	10,0	10,7
Yritysasiakkaiden vastuuvakuutus	3,5	3,6

Pitkähäntäiset vakuutuslajit ovat yleensä lyhythäntäisiä vakuutuslajeja riskisempiä. Pitkähäntäisten vakuutuslajien korvaukset on maksettu usein vasta 3–5 vuoden kuluttua vahinkoilmoituksesta ja harvinaisissa tapauksissa jopa 10–15 vuoden kuluttua.

Topdanmark laskee korvausvastuuriskin osittaisella sisäisellä mallillaan. Työntekijän tapaturmavakuutuksen korvausvastuuriski on merkittävästi suurin. Muut pitkähäntäiset korvausvastuut, joista pääosa johtuu henkilövahingoista, ovat myös korvausriskin merkittäviä aiheuttajia.

Pitkän korvausajan kuluessa korvausten taso voi muuttua merkittävästi lainsäädännön ja oikeuskäytäntöjen muuttuessa. Korvauskäytännöt voivat myös muuttua, jos Tanskan lakisäätöissä tapaturmavakuutuksessa päätetään muuttaa käytäntöjä sen suhteen miten vakavien henkilövahinkojen pohjalta myönnetään korvauksia vahingoista tai ansiotulojen menetyksistä. Tanskan lakisäätöisen tapaturmavakuutuksessa sovelletuilla käytänteillä on myös jonkin verran vaikutusta muun

tapaturmavakuutuksen ja muiden henkilövahinkojen korvaustasoihin, joita noudatetaan moottoriajoneuvon vastuuvakuutuksessa, vastuuvakuutusten ja yritysasiakkaiden vastuuvakuutusten osalta.

Varausriski on lähinnä tavanomaista epävarmuutta, joka liittyy laskentaan ja korvausinflaatioon. Varausriski toteutuu, jos korvauksen vuotuinen korotus per vahinko on yleistä indeksointia korkeampi tai jos oikeudellinen käytäntö / lainsäädäntö muuttuu. Varausten riittävyttä testataan keskeisten vakuutuslajien osalta laskemalla varaukset vaihtoehtoisia malleja käyttäen ja vertaamalla korvauksia ulkoisista lähteistä saataviin tilastotietoihin.

Aktuaarit käyvät jatkuvaa vuoropuhelua korvausvastuuyksiköiden kanssa lainsäädännön, oikeuskäytäntöjen ja korvauskäytänteiden muutoksista sekä näiden muutosten vaikutuksesta yksittäisten varausten laskemisessa käytettyihin periaatteisiin.

Henkivakuutusliiketoiminnan riskit

Viimeisimmän kahden vuoden aikana vakuutusmaksut jakautuivat tuotteittain seuraavasti.

Henkivakuutuksen bruttovakuutusmaksujen lähteet Topdanmark, 2017 ja 2016

Milj. e	2017	2016
Laskuperustekorolliset vakuutukset	74,9	89,2
Sijoitussidonnaiset vakuutukset	220,7	195,3
Ryhmähenkivakuutus	68,3	71,8
Jatkuvamaksuiset vakuutusmaksutuotot	363,9	356,4
Laskuperustekorolliset vakuutukset	52,9	63,5
Sijoitussidonnaiset vakuutukset	691,3	578,2
Kertamaksuiset vakuutusmaksutuotot	744,2	641,7
Bruttovakuutusmaksutuotot	1 108,2	998,0

Uusmyynnin painopiste on sijoitussidonnaisissa tuotteissa ja niiden vakuutusmaksut ovat lähes 83 % bruttovakuutusmaksutulosta. Yllä olevasta taulukosta nähdään, että kertamaksuisten vakuutusmaksujen osuus on dominoiva. Jatkuvamaksuisten vakuutusmaksujen osuus kasvaa kuitenkin tasaisesti, kun taas kertamaksuisten tuotteiden vakuutusmaksut vaihtelevat enemmän vuosittain.

Merkittävä osuus henkivakuutusliiketoimintaan liittyvistä riskeistä muodostuu laskuperustekorollisista vakuutuksista ja niihin liittyvien vastuiden riittävydestä. Valtaosa uusista sopimuksista on sijoitussidonnaisia ja näin ollen liiketoiminnan riskit eivät kasva yhtä paljon kuin vakuutusmaksujen määrä ja vastuuvelka kokonaisuutena.

Henkivakuutuksen tulos Topdanmark, 2017 ja 2016

Milj. e	2017	2016
Oman pääoman sijoitustuotot	14,6	9,6
Myynti ja hallinto	-3,4	-5,7
Vakuutusriski	2,3	1,7
Riskituotto	19,8	19,8
Henkivakuutuksen tulos	33,4	25,4

Topdanmark Livsforsikringin keskeisimmät riskit voidaan tiivistää seuraavasti:

- Tappiota vaimentavien puskureiden vähäisyys yhdistettynä matalien korkojen ympäristöön
- Työkyvyttömyysriski
- Pitkäikäisyysriski

Pitkäaikainen matala ja jopa edelleen laskeva korkotasoyhdessä eliniänodotteen pitenemisen kanssa on merkittävä riskiskenaario henkivakuutusyhtiöille, joilla on laskuperustekorollisia sopimuksia. Kyseisessä skenaariossa vakuutusnottajien osallistumisaste riskin kantamiseen vähenee, koska yksilöllisen bonusvastuun määrä pienenee. Vakuutustapahtuman toteutuessa tulosvaikutus riippuu

tappioita vaimentavien puskureiden suuruudesta. Puskureiden ollessa tappioita suuremmat tappion kantaa vakuutusnottajat.

Henkivakuutusriskien hallinta

Yleisesti ottaen Topdanmark Livsforsikring seuraa aktiivisesti vakavaraisuusasemaa, muutoksia yksittäisissä riskeissä ja tappioita vaimentavien puskureiden kehitystä. Tappioita vaimentavilla puskureilla voidaan tasoittaa yli ajan yksittäisten kontribuutioryhmien sisällä niiden markkina- ja vakuutusriskejä ja ne ovat näin ollen oleellinen osa liiketoimintamallia.

Skenaariopohjainen vakavaraisuuspääomavaade (SCR) lasketaan neljännesvuosittain. Tarvittaessa, esimerkiksi markkinoiden kehityksestä johtuen, laskentatiheyttä ja skenaarioiden määrää lisätään ja niiden sisältöä muokataan.

Vastuuvelan määrää laskettaessa huomioidaan tuotekohtaisten vahinkosuhteiden kehitys. Tämän lisäksi tuotekohtaista kannattavuutta seurataan myös sekä asiakas- että vakuutuskantatasolla. Näitä analyysejä käytetään hyväksi tunnistettaessa hintojen muutostarpeita.

Tappioita vaimentavien puskureiden ja korkotason yhteys

Henkivakuutustoiminnassa vastuuvelkaan sisältyy vakuutuksenottajille kuuluvia tappioita vaimentavia puskureita (yksilöllinen ja kollektiivinen bonusvastuu), joiden avulla voidaan kattaa sijoitustoiminnasta aiheutuvia tappioita kunkin erikseen määriteltävän riskiryhmän sisällä.

Lainsäädäntö edellyttää, että tuote pitää hinnoitella turvaavasti ja käytännössä tästä turvaavuudesta muodostuu yksilöllinen bonusvastuu. Korkotason alentuessa tämä turvaavuus eli yksilöllinen bonusvastuu pienenee tai jopa nollautuu kokonaisuudessaan. Käytännössä siis alhainen korkotaso merkitsee sitä, että laskuperustekorkoisten vakuutus sopimusten mukaisten taattujen etujen markkina-arvo on korkea. Liiketoiminnan kannalta, mitä pienempi yksilöllinen bonusvastuu on, sitä suurempi on riski siitä, että tappioita katetaan kokonaan tai osittain omalla pääomalla. Jos korot ovat korkealla, edellä mainittu turvaavuus paranee ja näin ollen mahdollisesti syntyviä tappiota voitaisiin kattaa suuremmassa määrin bonusvastuulla.

Kollektiivinen bonuspotentiaali muodostuu sijoitustoiminnan ylijäämän kautta. Kyseinen kollektiivinen bonusvastuu vähenee useimmiten silloin kun realisoitunut sijoitustuotto on alhaisempi kuin se korko, jolla yhtiö vuoden alussa on päättänyt hyvittää sopimuksia. Kollektiivisen bonuspotentiaalini kehittyminen ei riipu suoraan vallitsevasta korkotasosta, vaan kyseisen bonusvastuun aleneminen on mahdollista myös silloin, jos korkotaso on korkea.

Edellä esitetyistä syistä on liiketoiminnan kannalta oleellista pyrkiä hallinnoimaan ja vähentämään korkojen muutoksen seurauksesta aiheutuvaa vastuuvelan ja sijoitusomaisuuden yhteisvaikutusta.

Kaikki vakuutus sopimukset on jaettu erillisiin korkokontribuutioryhmiin niiden keskimääräisen

laskuperustekoron perusteella. Vastaavasti vakuutus sopimukset on jaettu kustannus- ja riskikontribuutioryhmiin riippuen vakuutus sopimusten yleisestä kustannusrakenteesta ja vakuutetusta riskistä riippuen. Edellä esitetyt bonusvastuut ovat korvamerkittyjä kullekin kontribuutioryhmälle erikseen. Kunkin korkokontribuutioryhmän riskikapasiteetin, josta sen bonusvastuut muodostavat oleellisen tekijän, tulee olla linjassa kyseisen korkokontribuutioryhmän sijoituspolitiikan kanssa, jotta luvattu takuutuotto voidaan sopimusten elinkaaren aikana saavuttaa. Korkokontribuutioryhmän markkinariskiä mukautetaan jatkuvasti riskikapasiteetin mukaisesti ja korkotason muutoksia seurataan, jotta riskin vähentämistoimet saadaan tarvittaessa toteutetuksi.

Työkyvyttömyys

Työkyvyttömyysriski muodostuu työkyvyttömyystapausten ennakoitua korkeammasta määrästä tai siitä, että töihin palataan vakuutustapahtuman jälkeen odotettua harvemmin tai myöhemmin. Tappiot saattavat johtua myös riittämättömästä terveystarkastuksesta vakuutuksen sopimisen yhteydessä.

Kasvanut korvausmeno, joka johtuu työkyvyttömyysriskin pysyvistä muutoksista, katetaan osittain kontribuutioryhmän yksilöllisestä ja kollektiivisesta bonuspotentiaalista. Muilta osin tulos (voitto tai tappio) vaikuttaa omaan pääomaan.

Pitkäikäisyys

Pitkäikäisyysriski muodostuu siitä, että eläkevakuutus sopimuksissa vakuutetut elävät odotettua pitempään, koska tätä kautta eliniästä riippuvien vakuutus sopimusten vastuiden määrä kasvaa. Osa näistä vastuiden kasvusta voidaan kattaa kontribuutioryhmän yksilöllisistä ja kollektiivisista bonuspotentiaaleista. Loppuosa vaikuttaa kyseisen tilikauden voittoon/tappioon ja siten omaan pääomaan.

Topdanmark Livsforsikringissä riskejä hallinnoidaan seuraavilla toimenpiteillä ja menetelmillä:

- Kaikki sopimukset jaetaan korkotakuun mukaan korkokontribuutioryhmiin ja näiden ryhmien sijoituspolitiikat on muodostettu niin, että yli ajan pystytään varmistamaan se, että luvatut tuotot pystytään maksamaan vakuutuksille
- Markkinariskiä voidaan muokata vapaasti ottaen huomioon kuitenkin yksittäisen korkokontribuutioryhmän riskikapasiteetti
- Sijoitustuottojen ja riskiliikkeen tuloksen vaihtelut pyritään tasoittamaan kontribuutioryhmäkohtaisilla bonuspotentiaaleilla
- Yksilölliset bonuspotentiaalit ovat vain oman ryhmänsä käytössä
- Jälleenvakuuttaminen

- Kuoleman- ja työkyvyttömyysturvan hinnoitteluperusteita tarkistetaan jatkuvasti suhteessa markkinatilanteeseen ja havaittuun tapaturmahistoriaan
- Uusia sopimusten vakuutusehtoja muutetaan tarpeen mukaan
- Liiketoimintaprosessien hionta sen varmistamiseksi, että tuotteita myydään oikealla hinta-riski -suhteella

Henkivakuutuksen riskiskenaariot on esitetty seuraavassa taulukossa:

Henkivakuutustoiminnan riskiskenaariot Topdanmark, 31.12.2017 ja 31.12.2016

Riskiskenaariot Milj. e verojen jälkeen	2017	2016
Henkivakuutus		
Työkyvyttömyys intensiteetti - 35 % kasvu*	-1,4	-1,6
Kuolevuus intensiteetti - 20 % lasku	-3,7	-4,2

*35 % kasvu ensimmäisenä vuonna, jonka jälkeen 25 % kasvu samanaikaisen 20 % uudelleenaktiivoinnin laskun kanssa

Topdanmarkin riskikomitea seuraa jatkuvasti yhtiön riskiprofiilia ja jälleenvakuutuksen kattavuutta seurattessaan edellä esitettyjen riskienvähentämistekniikoiden tehokkuutta. Seurannassa käytetään apuna erilaisia ennusteita.

Markkinariskit

Yleisesti ottaen pitkän aikavälin arvonmuodostuksen perustuttava pääasiassa vakuutusriskien ottoon. Kuitenkin täydentääkseen vakuutustoiminnastaan syntyvää voittoa Topdanmark on valmis ottamaan tietyn määrän markkinariskiä, etenkin kun sen likviditeettiasema on vahva ja vakuutusliiketoiminnan tuotot ovat korkeat ja vakaat. Täten korkosijoitusten lisäksi Topdanmark on sijoittanut muun muassa osakkeisiin, kiinteistöihin ja arvopaperistettuihin velkainstrumentteihin (CDot) parantaakseen keskimääräistä sijoitustuottoaan.

Markkinariskit on kuitenkin rajoitettava tasolle, jolla yhtiö tekee suurella todennäköisyydellä voitollisen tuloksen myös erittäin epäsuotuisissa markkinaolosuhteissa. Lisäksi suuret riskikeskittymät tai erittäin korreloivat riskit on katettava, jotta vältettäisiin tarpeettomat tappiot ja markkinariskit. Sijoitussalkkua on hallinnoitava siten, että otetut markkinariskit eivät vaaranna normaalia liiketoimintaa tai suunniteltujen toimien toteuttamista edes epäsuotuisissa markkinaolosuhteissa.

Edellä mainittujen yleisten tavoitteiden saavuttamiseksi sijoituspolitiikassa asetetaan yhtiön tavoitteet, strategiat, organisaatio ja investointeja koskevat raportointikäytännöt. Sijoitusstrategia määritetään tarkemmin markkinariskilimiittien ja tietyn tyypisille positioille ja alasalkuille asetettujen vaatimusten avulla. Hallitus päättää sijoitusstrategian, joka tarkistetaan vähintään kerran

vuodessa. Asianmukaisia riskienpienennystekniikoita on käytettävä.

Sijoituksia valittaessa lähtökohtana on se, että sijoitusten ominaisuudet ja niiden kassavirtojen ajoitus vastaavat vakuutusvelkojen ominaisuuksia ja kassavirtoja. Poliitiikan tarkoitus on myös varmistaa, että yhtiön organisaatio, järjestelmät ja prosessit pystyvät tehokkaasti tunnistamaan, mittaamaan, raportoimaan ja hallitsemaan niitä sijoitusriskejä, joille yhtiö on altistunut.

Samalla politiikka asettaa puitteet Topdanmarkin sellaisten asiakasvarojen sijoittamiselle, joista yhtiö ei kannata riskiä. Tavoitteena on varmistaa se, että asiakkaille voidaan tarjota houkuttelevia säästämistuotteita, joilla on kilpailukykyinen tuotto suhteessa niihin sijoitusriskeihin, jotka ollaan valmiita ottamaan.

Sijoituspolitiikkojen lisäksi yhtiöllä on pääomitus suunnitelma sekä varasuunnitelma siihen, jos varoissa tai veloissa tapahtuu äkillisiä muutoksia.

Kun markkinariskejä mitataan ja hallitaan, kaikki riskit otetaan huomioon riippumatta siitä, johtuvatko ne aktiivisesta sijoitustoiminnan salkunhoidosta vai markkinariskinä pidettävistä annuiteeteista.

Sijoitusallokaatiot: Topdanmark-konserni ilman henkivakuutusta

Kuten aiemmin on kuvattu, henkivakuutuksessa eri kontribuutioryhmillä on omat sijoitusstrategiansa ja tappiota vaimentavat puskurit, minkä takia ei ole olennaista arvioida kyseisten varojen allokoitua ja tuottoa erillään niitä vastaavista kontribuutioryhmistä.

Näin ollen kahdessa seuraavassa taulukossa esitetään sijoitusallokaatio ja vuosittaiset sijoitustuotot ilman varoja, jotka kattavat henkivakuutusvelkoja.

Sijoitusallokaatio

Topdanmark-konserni ilman henkivakuutusta, 31.12.2017 ja 31.12.2016

Omaisuuslaji	Topdanmark 31.12.2017		Topdanmark 31.12.2016	
	Markkina-arvo, Milj. e	Osuus	Markkina-arvo, Milj. e	Osuus
Korkosijoitukset yhteensä	2 218	78 %	2 081	77 %
Valtioiden ja kiinteistövuokaudelliset jvk-lainat	1 874	66 %	1 672	62 %
Muut joukkovelkakirjalainat	6	0 %	29	1 %
Indeksisidonnaiset joukkovelkakirjalainat	38	1 %	52	2 %
CDO:t	78	3 %	75	3 %
Rahamarkkinasijoitukset ja kassavarat	223	8 %	253	9 %
Listatut osakkeet yhteensä	127	4 %	122	5 %
Tanskalaiset osakkeet	36	1 %	40	1 %
Tanskan ulkopuoliset osakkeet	91	3 %	82	3 %
Vaihtoehtoiset sijoitukset yhteensä	187	7 %	177	7 %
Kiinteistöt	145	5 %	134	5 %
Pääomarahastosijoitukset	42	1 %	43	2 %
Sairaus- ja tapaturmavakuutuksia kattavat sijoitukset	327	11 %	310	12 %
Omaisuuslajit yhteensä	2 859	100 %	2 690	100 %

Tanskan ulkopuolisissa osakesijoituksissa ja muissa jvk-sijoituksissa on huomioitu johdannaisten vaikutus. Pääomarahastosijoitukset sisältävät myös suorat sijoitukset listaamattomiin osakkeisiin. Sairaus- ja tapaturmavakuutuksia kattavat sijoitukset sisältävät henkivakuutusyhtiö Topdanmark Livsforsikringin näitä vakuutuksia kattavat sijoitukset.

Osakesalkut ovat hyvin hajautettuja ilman yksittäisiin nimiin liittyviä merkittäviä keskittymiä, kun osakkuusyhtiöt on jätetty huomioimatta.

Sijoitusomaisuus koostuu pääosin tanskalaisista valtionobligaatioista ja kiinteistövuokaudellisista jvk-lainoista. Näiden sijoitusten korkoherkkyys on pääosin samansuuruinen kuin vahinkovakuutusvelkojen korkoherkkyys.

Luottoriskillisten joukkovelkakirjalainojen portfolio on hyvin hajautettu ja se sisältää pääosin eurooppalaisten ja yhdysvaltalaisen liikkeeseenlaskijoiden ns. investment grade -velkainstrumentteja.

Indeksiin sidottujen joukkovelkakirjalainojen portfolio koostuu pääosin tanskalaisista kiinteistövuokaudellisista jvk-lainoista, joiden korkotuotto ja pääoma ovat sidottu yleensä inflaatioindeksiin.

CDO-luokka sisältää ensisijaisesti sijoituksia näiden arvopaperistettujen instrumenttien riskillisimpiin osiin,

joiden riski vastaa osakeriskiä. Näiden arvopaperistettujen erien kohde-etuutena ovat pääosin vakuudelliset pankkilainat ja jossain määrin investment grade -joukkovelkakirjalainat. Kiinteistöportfolio koostuu pääasiassa omistajan käytössä olevista kiinteistöistä.

Sairaus- ja tapaturmavakuutukset ovat osa Topdanmark Livsforsikringin toimintaa, mutta nämä vakuutusvelat ja niiden katteena oleva omaisuus kirjataan Topdanmark Forsikringiin ja tämän alaportfolion avulla sijoitukset pidetään erossa muista vahinkovakuutuksen sijoituksista.

Henkivakuutusliiketoiminnan sijoitusallokaatiot

Seuraavassa taulukossa esitetään henkivakuutusvelkoja kattavien sijoitusten sijoitusallokaatiot kaikkien kontribuutioryhmien yli.

Sijoitusallokaatio

Topdanmark Livsforsikring, 2017 ja 2016

Omaisuuslaji	Topdanmark 31.12.2017		Topdanmark 31.12.2016	
	Markkina-arvo, Milj. e	Osuus	Markkina-arvo, Milj. e	Osuus
Korkosijoitukset yhteensä	2 021	66 %	2 040	65 %
Valtioiden ja kiinteistövakuudelliset jvk-lainat	1 614	52 %	1 540	49 %
Indeksisidonnaiset joukkovelkakirjalainat	129	4 %	149	5 %
Muut joukkovelkakirjalainat	278	9 %	351	11 %
Listatut osakkeet yhteensä	489	16 %	592	19 %
Listatut osakkeet	489	16 %	592	19 %
Vaihtoehtoiset sijoitukset yhteensä	702	23 %	543	17 %
Maa-alueet ja rakennukset	498	16 %	479	15 %
Listaamattomat osakkeet	152	5 %	14	0 %
Osakkeet osakkuusyhtiöissä	52	2 %	50	2 %
Muut sijoitukset	-127	-4 %	-49	-2 %
Muu sijoitusomaisuus	-107	-3 %	-34	-1 %
Taseriskien suojaamiseksi tehdyt johdannaiset	-19	-1 %	-15	0 %
Omaisuuslajit yhteensä	3 085	100 %	3 125	100 %

Omaisuuslajit yhteensä liittyy laskuperustekorkoisiin sopimuksiin. Tanskan ulkopuolisissa osakesijoituksissa ja muissa jvk-sijoituksissa on huomioitu johdannaisten vaikutus. Listaamattomat osakkeet sisältävät pääomarahasto- ja hedge fund -sijoitukset. Muut sijoitukset sisältävät rahamarkkinasijoitukset, käteiset varat ja johdannaiset.

Taseen markkinariski

Korkoriski

Korkoriskin riskipositio sisältää kaikki korkoherkät sijoitukset, vakuutusvelat ja johdannaiset. Topdanmarkissa korkoherkkiä vakuutusvelkoja ovat vahinkovakuutuksen kulloisetkin tulevat kassavirrat ja henkivakuutuksen taatut korkoetuudet.

Markkinoiden tuottokäyrän muutokset vaikuttavat sijoitusten ja johdannaisten markkina-arvoihin, mikä näkyy realisoitumattomina tappioina/voittoina.

Arvioidessaan vakuutusvelkojensa arvoa ja herkkyyttä Topdanmark käyttää Solvenssi II -diskonttokorkokäyrää, joka perustuu volatiliiteettikorjattuun markkinatuottokäyrään. Tanskan kruunu-määräisen korkokäyrän volatiliiteettikorjauskomponentti perustuu tanskalaisten kiinteistövakuudellisten jvk-lainojen ja eurooppalaisten yritysten joukkovelkakirjalainojen luottoriskimarginaaleihin. Volatiliiteettikorjauskomponentti oli 51 korkopistettä vuoden 2016 lopussa ja 30 korkopistettä vuoden 2017 lopussa.

Yleisesti ottaen korkoriskiä rajoitetaan ja hallitaan sijoittamalla korollisiin omaisuuseriin niin, että korkoriskiposition altistuminen korkoriskille saadaan alennettua halutulle tasolle. Näin ollen tanskalaisilla kiinteistövakuudellisilla ja Tanskan valtion joukkovelkakirjalainoilla on keskeinen asema sijoitussalkuissa. Taseen korkoherkkyyttä pienennettäessä on suojaustarkoituksessa käytetty koronvaihotosopimuksia ja optioita koronvaihotosopimuksille.

Osakeriski

Osakesalkku sisältää pääosin tanskalaisia osakkeita ja se osa salkusta on koottu OMXCCAP-indeksiin mukaiseksi. Loput osakeomistukset ovat ulkomaisessa osakeportfoliossa, jonka koostumus perustuu MSCI World DC -indeksiin alkuperäisissä valuutoissaan. Lopputulemana voidaan todeta Topdanmark-konsernin osakeomistuksen olevan hyvin hajautettu.

Listattujen osakesijoitusten jakauma maantieteellisesti Topdanmark-konserni, 31.12.2017 ja 31.12.2016

Topdanmark	31.12.2017		31.12.2016	
	%	Milj. e	%	Milj. e
Tanska	20 %	162	23 %	176
Norja	1 %	8	1 %	8
Ruotsi	1 %	8	1 %	8
Suomi	0 %	0	0 %	0
Länsi-Eurooppa	22 %	177	19 %	148
Itä-Eurooppa	0 %	0	0 %	0
Pohjois-Amerikka	55 %	438	55 %	420
Latinalainen Amerikka	0 %	0	0 %	0
Kaukoita	0 %	0	0 %	0
Japani	0 %	0	0 %	0
Yhteensä		793		761

Kiinteistöriski

Kaikki kiinteistöt sijaitsevat Tanskassa ja olennainen osa niistä on Kööpenhaminan ja Århusin alueilla. Omistus on jakaantunut toimisto- ja asuinrakennuksiin.

Spread-riski

Suurin osa Topdanmarkin korkosijoituksista koostuu AAA-luokitelluista tanskalaisista kiinteistövakuudellisista jvk-lainoista ja velkakirjoista, joiden liikkeeseenlaskijana tai takaajana ovat Euroopan parhaiten luottoluokitellut maat. Riskin katsotaan olevan hyvin vähäinen, koska liikkeeseenlaskijoiden luottokelpoisuus on hyvä ja sijoitusten luottoriskimarginaalit ovat linjassa yhtiön tavoittelemien riski-tuotto tasojen kanssa. Portfolio on hyvin hajautettu sekä

maantieteellisesti että toimialoittain. Näin ollen myös keskittymäriskille altistuminen on vähäistä.

Sijoituspolitiikka edellyttää, että salkku on hyvin hajautettu myös liikkeeseenlaskijoittain ja salkku ei saa sisältää liian suuria yksittäisen liikkeeseenlaskijan keskittymiä. Spread-riski aiheutuu pääosin kiinteistövakuudellisista ja valtion jvk-lainoista. Ne ovat myös merkittävin markkinariskin komponentti SCR:llä mitattuna.

Keskittymäriski

Topdanmarkin korkosijoitukset luottoluokittain esitetään taulukossa Korkosijoitukset luottoluokituksen mukaan, Topdanmark, 31.12.2017 ja 31.12.2016.

Korkosijoitukset luottoluokittain Topdanmark, 31.12.2017 ja 31.12.2016

Korkosijoitukset luottoluokittain, %	2017	2016
AAA+AA	77,8	77,8
A	2,9	2,7
BBB	0,6	0,3
<BBB	11,6	12,6
Rahamarkkinasijoitukset	7,1	6,7

Yhtiöllä ei ole merkittäviä sijoituskeskittymiä, lukuun ottamatta Tanskan valtion ja AAA-luokiteltujen tanskalaisten liikkeeseenlaskijoiden kiinteistövakuudellisia jvk-lainoja.

Kuten aiemmin on kuvattu, näiden sijoitusten korkoherkkyys vastaa pääosin vakuutusvelkojen korkoherkkyyttä.

Valuuttakurssiriski

Käytännössä ainoa valuuttariskin lähde on sijoitusomaisuus, koska vakuutusvelat ovat Tanskan kruunuissa.

Valuuttakurssiriskiä vähennetään johdannaisilla ja valuuttakohtaiset nettomääräiset riskipositiot ovat vähäisiä euroa lukuun ottamatta.

Valuuttariskiä arvioidaan SCR:n perusteella. Se on laskettu useimmille valuutoille olettamalla 25 prosentin muutos valuuttakurssissa. Poikkeuksena on riskipositioita merkittävin valuutta euro, jonka muutoksena käytetään 2,39 prosenttia.

Inflaatoriski

Inflaatio-odotus sisältyy implisiittisesti useisiin malleihin, joita Topdanmark käyttää vakuutusvelkojen arvon laskennassa. Yleiset periaatteet koskien inflaation sisällyttämistä laskelmiin eroavat toisistaan työntekijän tapaturmavakuutuksen sekä sairaus-/onnettomuusvakuutusten välillä. Ensin mainitussa

varaukset lasketaan palkkojen odotetun tulevan indeksoinnin perusteella ja jälkimmäisessä odotetun nettohintaindeksin perusteella.

Odotettavissa oleva korkeampi inflaatiovauhti sisällytetään yleisesti vakuutusvelkoihin viiveellä, kun taas tulokseen vaikuttaa vakuutusmaksujen korkeampi indeksointi tulevaisuudessa. Työntekijän tapaturmavakuutuksen ja sairaus-/onnettomuusvakuutusten inflaatoriskin vähentämiseksi Topdanmark käyttää indeksisidonnaisia joukkovelkakirjalainoja ja johdannaisia suojatessaan merkittävän osan kyseessä olevien vakuutuslajien inflaatio-odotukselle herkistä kassavirroista.

Markkinariskiherkkyydet

Alla olevassa taulukossa on yhteenveto merkittävimpien markkinariskien herkkyyksistä. Taulukosta nähdään, että korkojen yhden prosenttiyksikön paralleelin muutoksen nettovaikutus olisi pienempi kuin 10 prosentin lasku osakkeiden tai kiinteistöjen hinnoissa.

Markkinariskiherkkyydet

Topdanmark, 31.12.2017 ja 31.12.2016

Riskiskenaariot		2017	2016
Milj. e verojen jälkeen			
Markkinariski			
Korolliset varat	1 bp kasvu	-62,4	-79,5
Vakuutusvelat	efektiivisessä korossa	68,8	90,3
Indeksisidonnaiset joukkovelkakirjat	5 % tappio	-2,8	-4,9
Osakkeet	10 % tappio	-10,6	-11,0
CDOt < AA	10 % tappio	-8,0	-7,2
Kiinteistöt	10 % tappio	-17,7	-16,7
Vuositainen valuuttakurssitappio 2,5 %:n todennäköisyydellä		-0,8	-2,8

Likviditeettiriski

Topdanmark-konsernilla on vahva likviditeettiasema. Ensinnäkin, koska vakuutusmaksut maksetaan ennen riskijakson alkua, asiakkaiden maksuihin liittyvä likviditeettiriski on hyvin vähäinen. Toiseksi, harjoitetun vakuutustoiminnan osista syntyvä kokonaisuus on luonteeltaan sellainen, että likviditeettirikikiirisiin toteutumisen on hyvin epätodennäköistä: vakuutusvastuut ovat luonteeltaan vakaita ja sijoitusportfolioissa rahamarkkinasijoituksia täydentää suuri määrä likvidejä listattuja Tanskan valtion ja kiinteistövakuudellisia joukkovelkakirjoja.

Tanskassa on ollut tilanteita, joissa pitkäaikaiset korot ovat muuttuneet äkillisesti ja huomattavasti, ja näistä tilanteista saatu kokemus vahvistaa, että markkinahäiriöt eivät vaikuta merkittävästi edellä mainittujen sijoitustyyppien likviditeettiin.

Vakuutusvelkojen kassavirtojen erääntymisrakenne on esitetty seuraavassa taulukossa.

Vakuutusvelkojen kassavirtojen erääntyminen Topdanmark, 31.12.2017 ja 31.12.2016

Milj. e	Kirjanpitoarvo	1 vuosi	2-6 vuotta	7-16 vuotta	17-26 vuotta	27-36 vuotta	>36 vuotta
Korvausvastuiden vastuuvelka							
2016	1 774	543	692	382	171	74	23
2017	1 748	542	701	390	160	76	11
Henkivakuutuksen takuutuottoihin ja voitonjakoon liittyvä vastuuvelka							
2016	3 286	354	994	1 411	663	219	72
2017	3 232	347	938	1 424	689	219	61

Taulukossa esitetään vakuustoihintaan liittyvät diskonttatut kassavirrat. Henkivakuutuksen vastuuvelan kassavirroissa on huomioitu vuoden 2017 osalta maksuvapaiden vakuutusten takaisinostot ja uudistamiset. Vuoden 2016 vertailulukuja ei ole muutettu. Sijoitussidonnaisen henkivakuutuksen vastuuvelka on katettu vastaavilla sijoitussuorituksilla ja sitä ei tämän vuoksi esitetä taulukossa.

Sijoitusten ollessa likvidejä Topdanmark-konsernin likviditeettiriski liittyy ensisijaisesti emoyhtiö Topdanmark A/S:ään, joka rahoittaa toimintansa ja osinko-ohjelmansa tytäryhtiöistään saamalla osingoilla. Muut rahoitustarpeet katetaan lyhytaikaisilla rahamarkkinaveloilla, joiden maturiteetti on tyypillisesti enintään yksi kuukausi.

Vastapuoliriskit

Korko- ja osakesijoituksiin liittyvä luottotappioriski katetaan vakavaraisuuspääoman laskennan spread-riski ja osakeriski moduuleissa, joten niitä ei käsitellä tässä yhteydessä. Topdanmark altistuu vastapuoliriskille sekä vakuutus- että sijoitustoiminnassaan.

Vastapuoliriskin pääasialliset lähteet ovat yksittäisiin pankkeihin tehdyt talletukset, pankkien kanssa tehdyt johdannaissopimukset ja lyhytaikaiset saamiset jälleenvakuutusyhtiöiltä lisätynä tulevilla potentiaalisilla saamisilla. Nämä saamiset arvioidaan perustuen katastrofiin, jonka tapahtuman todennäköisyys on kerran 200 vuodessa.

Jälleenvakuutus

Vakuustoihiminnassa jälleenvakuutusyhtiöiden maksukyky on keskeinen riskitekijä. Topdanmark minimoi tämän riskin ostamalla jälleenvakuutusturvan ensisijaisesti jälleenvakuutusyhtiöiltä, joilla on minimissään A- - luottoluokitus ja hajauttamalla jälleenvakuutusturvaa useiden jälleenvakuuttajien kesken. Tämän mukaisesti lähes

koko myrskyvahinkojälleenvakuutus on jaettu useiden jälleenvakuutusyhtiöiden kesken, joiden luokitus on A- tai parempi.

Jälleenvakuutusvastapuolten osalta hallitus hyväksyy ohjeet siitä, kuinka suuri osa jälleenvakuutus sopimuksesta voidaan allokoida kullekin jälleenvakuuttajalle. Tämä osuus riippuu jälleenvakuuttajan luokituksesta sekä Topdanmarkin omasta arviosta jälleenvakuuttajasta. Tyypillisesti suurimmat riskikeskittymät ilmenevät yksittäisen tai useamman yksittäisen katastrofin sarjana. Katastrofin syytä ovat muun muassa myrskyt ja kaatosateet.

Johdannaiset

Rahoitussopimusten vastapuoliriskejä rajoitetaan valitsemalla vastapuolet huolella. Vakuus vaaditaan, kun rahoitussopimusten arvo ylittää ennalta määrättyt rajat. Rajojen suuruus riippuu vastapuolen luottoluokituksesta ja sopimuksen ehdoista.

Mandatum Life -konserni

Vakuutusriskit

Vakuutusvelan muutos esitetään vuodelta 2017 taulukossa Vastuuvelan muutoksen analyysi ennen jälleenvakuuttajien osuutta, Mandatum Life, 2017

Vastuuvelan muutoksen analyysi ennen jälleenvakuuttajien osuutta Mandatum Life, 2017

Milj. e	Velka 2016	Maksut	Korvaukset	Kuormitus- tulo	Takuutuotot	Asiakas- hyvitykset	Muut	Velka 2017	Osuus %
Mandatum Life									
Sijoitussidonnainen pl. Baltia	6 279	827	-544	-70	0	2	407	6 901	59 %
Yksilöllinen eläkevakuutus	1 313	60	-18	-15	0	0	69	1 411	12 %
Henkivakuutus	2 346	243	-219	-22	0	0	143	2 491	21 %
Kapitalisaatiosopimukset	1 977	454	-304	-25	0	0	130	2 231	19 %
Ryhmäeläkevakuutus	643	71	-4	-9	0	2	65	768	7 %
Laskuperustekorollinen ja muut pl. Baltia	4 804	116	-452	-35	131	1	-7	4 558	39 %
Eriytetty ryhmäeläkekanta	1 142	4	-59	-1	24	0	-45	1 065	9 %
Laskuperustekorko 3,5 %	715	4	-59	-1	24	0	5	687	6 %
Korkotäydennys (3,5 % -> 0,50 %)	275	0	0	0	0	0	-14	261	2 %
Tulevien lisäetujen vastuu	153	0	0	0	0	0	-36	117	1 %
Ryhmäeläkevakuutus	2 117	35	-208	-6	67	1	-9	1 997	17 %
Laskuperustekorko 3,5 %	1 885	4	-179	-3	64	0	-27	1 744	15 %
Laskuperustekorko 2,5 %, 1,5 % tai 0,0 %	232	31	-29	-3	4	0	18	253	2 %
Yksilöllinen eläkevakuutus	899	10	-139	-5	33	0	26	825	7 %
Laskuperustekorko 4,5 %	695	6	-86	-4	28	0	-16	624	5 %
Laskuperustekorko 3,5 %	137	3	-27	-1	4	0	17	134	1 %
Laskuperustekorko 2,5 % tai 0,0 %	67	1	-27	0	1	0	26	67	1 %
Yksilöllinen henkivakuutus	180	32	-33	-10	6	0	-12	162	1 %
Laskuperustekorko 4,5 %	58	4	-6	-1	3	0	-4	54	0 %
Laskuperustekorko 3,5 %	86	10	-11	-3	3	0	-5	80	1 %
Laskuperustekorko 2,5 % tai 0,0 %	35	18	-16	-6	0	0	-3	28	0 %
Kapitalisaatiosopimukset	28	0	-2	0	0	0	0	26	0 %
Laskuperustekorko 3,5 %	0	0	0	0	0	0	0	0	0 %
Laskuperustekorko 2,5 % tai 0,0 %	28	0	-2	0	0	0	0	26	0 %
Tulevien lisäetujen vastuu	0	0	0	0	0	0	0	0	0 %
Korkotäydennys	273	0	0	0	0	0	52	325	3 %
Kuolevuustäydennys	105	0	0	0	0	0	0	105	1 %
Tuleva jälleenvakuutus	2	1	-1	0	0	0	-2	1	0 %
Muu velka	59	34	-11	-13	0	0	-18	51	0 %
Mandatum Life pl. Baltia	11 083	943	-996	-104	131	2	399	11 459	98 %
Baltia	178	24	-27	-3	1	0	6	180	2 %
Sijoitussidonnainen	161	21	-23	-2	0	0	9	165	1 %
Muut	17	3	-3	0	1	0	-2	15	0 %
Mandatum Life -konserni yhteensä	11 261	967	-1 023	-107	132	2	406	11 638	100 %

Biometriset riskit

Mandatum Lifen pääasialliset biometriset riskit ovat pitkäikäisyys, kuolevuus ja työkyvyttömyys. Yleisesti ottaen sopimusten pitkä duraatio ja se, että Mandatum Lifen oikeus muuttaa vakuutus sopimusten ehtoja ja vakuutusmaksuja on rajoitettu, kasvattaa biometrisiä riskejä. Biometrisen riskin määritelmä on saatavilla [liitteessä 2 \(Riskien määritelmät\)](#). Mikäli vakuutusmaksut osoittautuvat riittämättömiksi, eikä

niitä ole mahdollista korottaa, vastuuvelkaa täydennetään odotettavissa olevaa tappiota vastaavalla kasvun määrällä.

Pitkäikäisyysriski on Mandatum Lifen biometrisistä riskeistä merkittävin. Laskuperustekorollinen ryhmäeläkekanta muodostaa suurimman osan pitkäikäisyysriskeistä. Laskuperustekorolliset ryhmäeläkkeet ovat olleet uusilta jäseniltä pääosin suljettuja useiden vuosien ajan ja tämän vuoksi jäsenten keski-ikä on suhteellisen korkea, lähes 70 vuotta. Sijoitussidonnaisten ryhmäeläkkeiden ja yksilöllisten

eläkevakuutusten kannassa pitkäikäisyysriski ei ole niin merkittävä, sillä vakuutukset ovat pääsääntöisesti määräaikaaisia ja niihin liittyvät henkivakuutukset kompensoivat pitkäikäisyysriskin.

Pitkäikäisyysriskin vuotuista riskiliikkeen tulosta ja kuolleisuustrendiä analysoidaan säännöllisesti. Eriytetyn ryhmäeläkekannan vastuuvelan laskennassa käytettyä elinajanodotetta tarkistettiin vuonna 2014 ja muun ryhmäeläkekannan osalta vuosina 2002 ja 2007. Yhteensä muutokset kasvattivat vuoden 2017 vastuuvelkaa 105 miljoonalla eurolla (105) sisältäen eriytetyn ryhmäeläkekannan 87 miljoonan euron kuolevuustäydennyksen. Näiden muutosten jälkeen kumulatiivinen pitkäikäisyysriskin tulos on ollut ylijäämäinen. Vuoden 2017 pitkäikäisyyden riskiliike oli ryhmäeläkkeissä 6,8 miljoonaa euroa (2,9).

Henkivakuutuksen kuolevuusliikkeen tulos on voitollinen. Merkittävimpänä kuolevuusliikkeen heikkenemiseen vaikuttavana riskinä nähdään mahdollinen pandemia.

Muiden biometrinen riskien osalta riskiliike on ollut kokonaisuutena voitollista, vaikka eri riskien välillä on voimakasta vaihtelua. Työkyvyttömyys- ja sairauskuluvakuutuksissa riskiä pienentää pitkällä aikavälillä se, että yhtiöllä on oikeus korottaa vakuutusmaksuja olemassa olevien sopimusten osalta, mikäli vakuutuskorvausten määrässä tapahtuu epäsuotuisaa kehitystä.

Jälleenvakuutuksen jälkeiset korvaussuhteet, Mandatum Life, 2017 ja 2016 -taulukossa esitetään Mandatum Lifen Suomen toiminnan riskiliikkeen tulos. Toteutuneen korvausmenon suhde laskuperusteiden mukaiseen korvausmenoon oli 76 prosenttia vuonna 2017 (79). Taulukosta voi myös arvioida riskiliikkeen herkkyyttä. Esimerkiksi henkivakuutuksen osalta kuolevuuden kaksinkertaistuminen nostaisi maksetut korvaukset 12 miljoonasta eurosta 24 miljoonaan euroon.

Jälleenvakuutuksen jälkeiset korvaussuhteet Mandatum Life, 2017 ja 2016

Milj. e	2017			2016		
	Riskitulo	Korvausmenot	Korvaussuhde	Riskitulo	Korvausmenot	Korvaussuhde
Henkivakuutus	47,6	23,5	49 %	43,2	21,2	49 %
Kuolevuus	29,0	12,0	41 %	24,8	11,8	48 %
Sairastavuus ja työkyvyttömyys	18,6	11,5	62 %	18,4	9,4	51 %
Eläkevakuutus	85,6	77,5	91 %	80,8	76,2	94 %
Yksilöllinen eläke	12,8	13,5	105 %	12,0	12,8	107 %
Ryhmäeläke	72,8	64,0	88 %	68,8	63,4	92 %
Kuolevuus (pitkäikäisyys)	68,2	61,4	90 %	63,9	61,0	95 %
Työkyvyttömyys	4,6	2,6	57 %	4,9	2,4	49 %
Mandatum Life	133,2	101,0	76 %	124,0	97,4	79 %

Mandatum Lifen vakuutuskanta on suhteellisen hyvin hajautunut, eikä se sisällä merkittäviä riskikeskittymiä. Yhtiön ottamalla katastrofijälleenvakuutuksella pienennetään mahdollisten riskikeskittymien merkitystä entisestään.

Yleisesti henkivakuutuksien biometrisiä riskejä rajoitetaan huolellisella vastuunvalinnalla, riskejä ja kustannuksia vastaavalla hinnoittelulla, myönnettävien turvien suuruuden rajoituksilla sekä jälleenvakuutuksella. Mandatum Lifen vastuunvalintapolitiikassa on määritetty periaatteet riskin valinnalle ja limiitit vakuutettaville summille ja jälleenvakuutuspolitiikka ohjaa jälleenvakuutuksen käyttöä. Hallitus hyväksyy vastuunvalintapolitiikan, jälleenvakuutuspolitiikan, vakuutussopimusten hinnoittelun ja vastuuvelan laskennan keskeisimmät periaatteet.

Vakuutusriskien komitea on vastuussa vastuunvalintapolitiikan ylläpitämisestä sekä

vastuunvalintaprosessin ja korvausprosessin toimivuuden valvonnasta. Komitea myös raportoi vastuunvalintapolitiikkaan liittyvistä poikkeamista riskienhallintakomitealle. Vakuutusriskien komitean puheenjohtajana on yhtiön pääaktuaari, jonka vastuulla on varmistaa, että vakuutusten hinnoittelussa ja vastuuvelan laskennassa käytettävät periaatteet ovat riittävät ja yhteensopivat vakuutus- ja korvaustenhallintaprosessin kanssa.

Jälleenvakuutuksella rajoitetaan yksittäisiä kuolevuus- ja pysyvän työkyvyttömyyden riskejä. Hallitus hyväksyy vuosittain jälleenvakuutuspolitiikan ja päättää suurimmista omalla vastuulla pidettävistä korvausmääristä. Mandatum Lifessa tämä määrä on korkeintaan 1,5 miljoonaa euroa vakuutettua kohden. Mahdollisten katastrofien vaikutusten pienentämiseksi Mandatum Lifellä on käytössä katastrofisuoja.

Riskiliikkeen tulosta seurataan tiiviisti ja arvioidaan vuosittain perusteellisesti. Yhtiö mittaa riskinvalinnan tehokkuutta ja hinnoittelun riittävyttä keräämällä tietoa toteutuneesta korvausmenosta kultakin tuote- ja riskialueelta. Toteutunutta korvausmenoa verrataan vakuutusmaksuja asetettaessa oletettuihin ennusteisiin kunkin eri riskiturvan osalta.

Vastuuvelkaa analysoidaan ja mahdollisia täydennystarpeita arvioidaan säännöllisesti. Vastuuvelkaan liittyvät oletukset tarkistetaan vuosittain. Vastuiden riittävyttä testataan neljännesvuosittain. Näihin vastuuvelan riittävyystesteihin ja riskiliikkeen analyysiin perustuen asetetaan hinnat uusille vakuutus sopimuksille sekä päivitetään vastuunvalintapolitiikka ja vastuuvelan laskennassa käytettävät oletukset. Mandatum Lifen hallitus arvioi ja hyväksyy vuosittain tariffit ja hinnat, jälleenvakuuttamista koskevat periaatteet sekä vastuuvelan määräytymisperiaatteet.

Vakuutuksenottajien käyttäytymiseen liittyvät riskit ja kustannusriski

ALM-riskin kannalta takaisinostoriski on vähemmän merkittävä, koska Mandatum Lifessa noin 90 prosenttia

laskuperustekorollisesta vastuuvelasta muodostuu eläkevakuutuksista, joissa takaisinosto on mahdollinen ainoastaan poikkeustapauksissa. ALM-riskin kannalta takaisinostoriski on näin ollen olennainen vain yksilöllisissä henkivakuutuksissa ja kapitalisaatiosopimuksissa, joiden vastuuvelan yhteismäärä on kuitenkin alle 5 prosenttia (alle 200 miljoonaa euroa) laskuperustekorollisesta vastuuvelasta. Vastuuvelan täydennyksiä ei myöskään makseta takaisinoston yhteydessä, mikä osaltaan pienentää laskuperustekorolliseen kantaan liittyvää takaisinostoriskiä. Vähäisestä takaisinostoriskistä johtuen Mandatum Lifen vakuutusvelkojen tulevat kassavirrat ovat melko hyvin ennustettavissa.

Kustannusriskiä lisää se, että vakuutusten ehtoja ja vakuutusmaksuja ei useimmiten voi muuttaa merkittävästi vakuutuksen elinkaaren aikana. Keskeisenä haasteena on vakuutusten hoitamiseen liittyvien prosessien kustannusten ja moninaiseen IT-arkkitehtuuriin liittyvien kustannusten pitäminen tehokkaalla ja kilpailukykyisellä tasolla. Vuonna 2017 kustannusliikkeen tulos Mandatum Life -konsernissa oli 33 miljoonaa euroa (26). Mandatum Life ei jaksota vakuutusten hankintakuluja. Kustannusliikkeen tulos on kasvanut voimakkaasti vuodesta 2012, erityisesti sijoitussidonnaisen kannan palkkiotuottojen kasvun seurauksena.

Kustannusliikkeen tulos Mandatum Life -konserni, vuodet 2008–2017

Vuosi	Kustannusliikkeen tulos, Milj. e
2017	33,2
2016	26,1
2015	26,8
2014	19,6
2013	15,3
2012	6,8
2011	9,8
2010	7,8
2009	5,2
2008	7,3

Markkinariskit

Mandatum Lifessa markkinariskin hallinta perustuu vastuuvelkoja, odotettuja kassavirtoja, korkotasoa sekä tarkasteluhetken vakavaraisuusarvoa koskevaan analyysiin. Kaikkia laskuperustekorollisia vastuuvelkoja koskevat yhteiset tekijät ovat takuutuotto ja lisäedut. Mandatum Lifen vastuuvelkojen kassavirrat ovat melko hyvin ennustettavissa, koska suurimmassa osassa yhtiön laskuperustekorollisia vakuutuksia takaisinlunastukset ja lisäsijoitukset eivät ole mahdollisia.

Mandatum Lifessa markkinariskit aiheutuvat pääosin osakesijoituksista ja korkosijoitusten korkoriskistä sekä laskuperustekorollisista vakuutusveloista. Henkivakuutustoiminnassa merkittävin korkoriski aiheutuu siitä, jos korkosijoitusten tuotto pitkällä aikavälillä ei ole vähintään yhtä suuri kuin vastuuvelan laskuperustekorot. Tämän riskin todennäköisyys kasvaa, kun markkinakorot laskevat ja pysyvät alhaisella tasolla. Taseen vastuuvelan ja korkosijoitusten välistä duraatioeroa tarkastellaan ja hallitaan jatkuvasti. Sisäiseen riskinkantokyky malliin perustuvia kontrollirajoja käytetään riittävän pääoman varmistamiseksi ja hallinnoimiseksi erilaisissa markkinatilanteissa.

Mandatum Life on varautunut alhaisiin korkoihin velkojen osalta muun muassa pienentämällä laskuperustekoron minimimäärää uusissa vakuutuksissa ja täydentämällä vastuovelkaa käyttämällä alhaisempaa diskonttokorkoa. Lisäksi olemassa olevia sopimuksia on muutettu jälleensijoitusriskin paremman hallinnan mahdollistamiseksi. Takuutuotot ja muut laskuperustekorkoisen vastuvelan keskeiset piirteet esitetään kappaleessa [Vakuutusriskit ja tuottokehitys](#).

Pääosa sijoitussalkuista koostuu korkosijoituksista ja listatuista osakesijoituksista, mutta vaihtoehtoisten sijoitusten – kiinteistö-, pääoma-, biometriset ja muut vaihtoehtoiset sijoitukset – rooli on myös merkittävä, ollen 11,7 prosenttia sijoituksista.

Sijoitusten allokaatiot ja korkosijoitusten keskimääräinen maturiteetti vuoden 2017 ja 2016 lopussa esitetään Sijoitusten allokaatio, Mandatum Life, 31.12.2017 ja 31.12.2016 - taulukossa.

Sijoitusallokaatio Mandatum Life, 31.12.2017 ja 31.12.2016

Omaisuuslaji	Mandatum Life 31.12.2017			Mandatum Life 31.12.2016		
	Markkina- arvo, Milj. e	Osuus	Keski- määräinen maturiteetti, vuotta	Markkina- arvo, Milj. e	Osuus	Keski- määräinen maturiteetti, vuotta
Korkosijoitukset yhteensä	3 953	63 %	2,5	3 938	60 %	2,7
Rahamarkkinasijoitukset ja kassavarat	904	14 %	0,0	859	13 %	0,5
Valtioiden joukkovelkakirjalainat	54	1 %	2,5	64	1 %	5,1
Muut joukkovelkakirjalainat, rahastot ja lainat	2 994	48 %	3,2	3 009	46 %	3,3
Katetut jvk-lainat	163	3 %	2,0	178	3 %	2,6
Investment grade -jvk-lainat ja lainat	1 793	29 %	2,8	1 586	24 %	2,7
High-yield -jvk-lainat ja lainat	760	12 %	3,2	884	13 %	3,7
Heikomman etuoikeuden lainat / Tier 2	55	1 %	7,3	52	1 %	8,1
Heikomman etuoikeuden lainat / Tier 1	223	4 %	6,6	310	5 %	4,7
Suojaukset - Koronvaihtosopimukset	0	0 %	-	0	0 %	-
Vakuutuskirjalainat	0	0 %	1,8	6	0 %	1,9
Listatut osakkeet yhteensä	1 578	25 %	-	1 737	26 %	-
Suomi	494	8 %	-	623	9 %	-
Pohjoismaat	0	0 %	-	1	0 %	-
Muut maat	1 084	17 %	-	1 114	17 %	-
Vaihtoehtoiset sijoitukset yhteensä	731	12 %	-	907	14 %	-
Kiinteistöt	214	3 %	-	278	4 %	-
Pääomarahastosijoitukset*	226	4 %	-	269	4 %	-
Biometriset	16	0 %	-	26	0 %	-
Hyödykkeet	0	0 %	-	0	0 %	-
Muut vaihtoehtoiset	274	4 %	-	334	5 %	-
Kaupankäyntitarkoituksessa tehdyt johdannaiset	2	0 %	-	0	0 %	-
Omaisuuslajit yhteensä	6 263	100 %	-	6 582	100 %	-
Valuuttapositio, brutto	679	-	-	833	-	-

*Pääomasijoitukset sisältävät myös suorat sijoitukset listaamattomiin yhtiöihin

Korko- ja osakesijoitusten markkinariskit

Korko- ja osakepositiot esitetään toimialasektorin, omaisuuslajin ja luottoluokan mukaan mukaan jälleenvakuutukseen ja johdannaistransaktioihin liittyvät

vastapuoliriskipositiot. Johdannaisten käsittelyyn liittyvien eroavaisuuksien vuoksi tämän taulukon luvut eivät ole kaikilta osin vertailukelpoisia muiden vuosikertomuksen taulukoiden kanssa.

Positiot toimialasektorin, omaisuuslajin ja luottoluokan mukaan
Mandatum Life, 31.12.2017

Mlj. e	AA+		A+	BBB+	BB+	Luokittel-		Korko- sijoitukset yhteensä	Listatut osakkeet	Muut	Vastapuoli- riski	Yhteensä	Muutos 31.12.2016
	AAA	AA-	A-	BBB-	C	D	maton						
Perusteollisuus	0	0	13	8	24	0	38	82	63	0	0	145	-124
Pääomahyödykkeet	0	0	38	10	0	0	101	148	160	0	0	308	36
Kulutustavarat	0	24	104	79	30	0	33	270	238	0	0	508	-77
Energia	0	27	0	0	0	0	18	45	7	0	0	52	-28
Rahoitus	0	481	1 463	244	24	0	0	2 212	38	1	2	2 253	191
Valtiot	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-18
Valtioiden takaamat jvk-lainat	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Terveystuoto	0	29	17	8	42	0	58	153	47	0	0	200	11
Vakuutus	0	0	1	52	0	0	0	54	3	8	0	64	-14
Media	0	0	14	0	0	0	16	30	0	0	0	30	-11
Pakkaus	0	0	0	0	19	0	9	28	1	0	0	28	-40
Julkinen sektori, muut	0	37	42	0	0	0	0	80	0	0	0	80	9
Kiinteistöala	0	0	1	32	0	0	37	70	0	185	0	255	-56
Palvelut	0	0	0	20	49	0	66	135	86	0	0	221	-10
Teknologia ja elektroniikka	15	0	44	0	27	0	11	96	119	0	0	215	-17
Telekommunikaatio	0	0	0	45	8	0	16	69	32	0	0	102	-6
Liikenne	0	0	4	3	11	0	8	26	27	0	0	53	9
Yhdyskuntapalvelut	0	2	1	115	25	0	0	142	0	0	0	142	-24
Muut	0	0	0	0	4	0	2	7	0	36	0	42	-37
Arvopaperistetut jvk-lainat	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vakuudelliset jvk- lainat	141	12	0	10	0	0	0	163	0	0	0	163	-15
Sijoitusrahastot	0	0	0	0	0	0	142	142	760	500	0	1 402	-120
Vastapuoliyhteisö	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	4	-1
Yhteensä	155	612	1 741	626	263	0	555	3 952	1 578	731	6	6 267	-342
Muutos 31.12.2016	-22	-223	485	-90	-220	0	84	14	-159	-176	-21	-342	

Investment-grade -luokituksen ulkopuolella olevien korkosijoitusten merkitys on huomattava Mandatum Lifin portfolioissa, vaikkakaan niiden määrä ei ole tällä hetkellä korkeimmillaan. Osa pohjoismaisten pankkien liikkeeseen laskemista rahamarkkina arvopapereista ja pohjoismaisissa pankeissa olevista käteissijoituksista muodostavat likviditeetti bufferin korkosijoitusten sisällä. Tällä hetkellä näiden sijoitusten kokonaismäärä on suurempi kuin mitä tarvitaan likviditeetti tarkoituksiin.

Pohjoismainen osakeportfolio sisältää lähes ainoastaan suoria sijoituksia suomalaisiin osakkeisiin ja niiden osuus osakeportfolioista on noin kolmannes. Kaksi kolmasosaa osakesijoituksista on allokoitu globaalisti ja ne koostuvat pääosin rahastosijoituksista, mutta suorien sijoitusten merkitys on kasvussa myös tämän portfolion osalta

Listattujen osakesijoitusten jakauma maantieteellisesti Mandatum Life, 31.12.2017 ja 31.12.2016

Mandatum Life	31.12.2017		31.12.2016	
	%	Milj. e	%	Milj. e
Tanska	0 %	0	0 %	0
Norja	0 %	0	0 %	0
Ruotsi	0 %	0	0 %	1
Suomi	31 %	494	36 %	623
Länsi-Eurooppa	40 %	637	31 %	541
Itä-Eurooppa	1 %	20	1 %	19
Pohjois-Amerikka	16 %	251	24 %	420
Latinalainen Amerikka	0 %	0	0 %	0
Kaukoitää	11 %	176	8 %	135
Japani	0 %	0	0 %	0
Yhteensä		1 578		1 737

Vaihtoehtoiset sijoitukset

Mandatum Lifessa vaihtoehtoisten sijoitusten merkitys on ollut vuosien kuluessa huomattava. Tämänhetkinen allokaatio-osuus on n. 12 prosenttia. Näiden sijoitusten allokaatio-osuus aiotaan pitää nykyisellä tasolla.

Kokonaisportfolion osalta pääomasijoitukset ovat pienentyneet. Samalla Mandatum Life on lisännyt vastuitaan valikoiduissa high yield -rahastoissa. Omaisuuslajeja ovat useimmissa tapauksissa hallinnoineet ulkoiset omaisuudenhoitajat, poikkeuksena kiinteistöinvestointiportfolio, jota hallinnoi Sampo-konsernin oma kiinteistöinvestointiyhtiö. Kiinteistöinvestointiportfolio sisältää sekä suorat kiinteistöinvestoinnit että epäsuorat sijoitukset kiinteistöinvestointirahastoihin samoin kuin kiinteistöyhtiöiden osakkeisiin. Kiinteistöinvestointiportfolio on ollut melko vakaa.

Taseen markkinariskit

Mandatum Lifen hallitus hyväksyy vuosittain sekä eriytettyä omaisuutta että muuta yhtiön sijoitusriskillä olevaa omaisuutta koskevat sijoituspolitiikat. Näissä politiikoissa määritetään sijoitustoiminnan periaatteet ja limiitit ja ne perustuvat vakuutusvelkojen ominaisuuksiin, riskinotto- ja osakkeenomistajien tuottotavoitteisiin.

Eriytetylle omaisuudelle tehdyssä sijoituspolitiikassa määritellään riskinkantokyky ja tähän liittyvät seurantarajat. Eriytetyn ryhmäeläkevakuutuskannan tulevien lisäetujen vastuun kantaa ensimmäisenä mahdolliset sijoitustoiminnan tappiot ja siten myös riskinkantokyky perustuu tulevien

lisäetujen vastuun määrään. Eri seurantarajat perustuvat määritelyihin omaisuuden stressitesteihin.

Muuta sijoitusomaisuutta koskevassa sijoituspolitiikassa määritetään seurantarajat hyväksyttävälle riskien enimmäismäärälle ja tätä vastaavat riskienhallintakeinot. Seurantarajat on asetettu Solvenssi II -säännösten mukaisen SCR:n päälle ja niiden tasot perustuvat ennalta määritelyihin omaisuuden stressitesteihin. Yllämainittujen seurantarajojen rikkoutuessa tasehallintakeinot tiedottaa asiasta hallitusta ja hallitus tekee pääomitus- ja taseen markkinariskeihin liittyvät päätökset.

Mandatum Lifen laskuperustekorollisen vastuuvelan kassavirrat ovat suhteellisen hyvin ennakoitavissa, koska sopimusten takaisinostot ja ylimääräiset lisäsijoitukset ovat rajoitettuja suurimmassa osassa yhtiön laskuperustekorollisia vakuutuksia. Lisäksi yhtiön korvausmenoihin ei sisälly merkittävää inflaatoriskiä.

Sijoitustoiminnan pitkän aikavälin tavoitteena on saavuttaa hyväksyttävällä riskitasolla riittävä tuotto, jotta laskuperustekorollisen vastuuvelan mukaiset asiakashyötyt sekä omistajien tuottovaatimus voidaan kattaa. Pitkällä aikavälillä merkittävin riski on se, ettei korkosijoituksilla saavuteta vastaavalle vastuuvälille taattua vähimmäistuottoa. Sijoitus- ja pääomituspolitiikoiden lisäksi Mandatum Life on tehnyt toimenpiteitä vakuutusvelkojen osalta hallitukseen taseen korkoriskiä. Yhtiö on alentanut uusien sopimusten laskuperustekorollista, täydentänyt vastuuvelkaa korkotäydennyksillä sekä muokannut olemassa olevien sopimusten ehtoja ja hallinnointiprosesseja tavalla, jotka mahdollistavat korkoriskin tehokkaamman hallinnan.

Korkoriski

Mandatum Lifen taloudellinen asema heikkenee korkojen laskiessa tai pysytellessä alhaisella tasolla, koska yhtiön velkojen duraatiot ovat varojen duraatioita pidempiä. Kasvava osa Mandatum Lifen liiketoiminnasta eli sijoitussidonnainen sekä henki- ja sairausvakuutus liiketoiminta ei ole korkoherkkä, mikä osittain pienentää yhtiön kokonaiskorkoriskiä.

Korkosijoitusten keskimääräinen duraatio oli 2,1 vuotta huomioiden suojaavien johdannaisten vaikutus. Vastaava vakuutusvelkojen duraatio oli noin 10 vuotta. Korkoriskiä hallitaan taseen tasolla muuttamalla varojen duraatiota ja käyttämällä korkojohdannaisia.

Valuuttariski

Valuuttariski voidaan jakaa transaktioriskiin ja translaatoriskiin. Mandatum Life on alttiina

transaktioriskille, jolla tarkoitetaan valuuttariskiä, joka syntyy sopimusperusteisista ulkomaanvaluutan määräisistä kassavirroista.

Mandatum Lifessa transaktioriskiä syntyy lähinnä sijoituksista muihin valuuttoihin kuin euroon, koska yhtiön vastuovelka on lähes täysin euromääräistä. Mandatum Life ei automaattisesti sulje ulkomaan valuutassa olevia valuuttapositionejaan, vaan valuuttariskistrategia perustuu valuuttapositioneiden aktiiviseen hallintaan. Tavoitteena on saavuttaa tuottoa suhteessa tilanteeseen, jossa valuuttakurssiriskeiltä on täysin suojauduttu.

Mandatum Lifen transaktioriskipositiot euroa vastaan on esitetty Transaktioriskipositio, Mandatum Life, 31.12.2017 - taulukossa. Taulukossa on esitetty avoimet transaktioriskipositiot valuutoittain sekä niiden arvon muutos olettaen perusvaluutan 10 prosentin yleinen heikentyminen.

Transaktioriskipositio Mandatum Life, 31.12.2017

	Kotivaluutta	EUR	USD	JPY	GBP	SEK	NOK	CHF	DKK	Muut	Yhteensä, netto
Mandatum Life	Milj. e										
Vastuovelka		0	0	0	0	-2	0	0	0	0	-2
Sijoitukset		0	2 054	4	136	52	9	186	20	143	2 603
Johdannaiset		0	-1 744	-3	-134	77	102	-182	-13	-30	-1 928
Transaktioriskipositio, yhteensä, netto, Mandatum Life		0	310	1	2	127	111	4	7	113	674
Herkkyys: EUR -10 %		0	31	0	0	13	11	0	1	11	67

Likviditeettiriski

Likviditeettiriskillä on suhteellisen vähän merkitystä, sillä useimmissa liiketoiminnoissa velat ovat verrattain vakaita ja ennustettavia ja riittävä osa sijoitusvaroista on käteistä ja lyhytaikaisia rahamarkkinainstrumentteja.

Henkivakuutusyhtiöissä yleisesti suuri muutos takaisinostojen määrässä voisi vaikuttaa likviditeettiasemaan. Mandatum Lifessa kuitenkin vain suhteellisen pieni määrä vakuutus sopimuksista voidaan lopettaa ennen aikaisesta ja sen vuoksi korvauskuluista

aiheutuvat lyhyen aikavälin kassavirrat on mahdollista ennustaa hyvin tarkasti.

Vastuuelan sekä rahoitusvarojen ja -velkojen maturiteetit on esitetty Kassavirrat sopimukseen perustuvan maturiteetin mukaan, Mandatum Life, 31.12.2017 - taulukossa. Korkosijoitusten keskimääräinen maturiteetti oli 2,5 vuotta Mandatum Lifessa. Taulukossa esitetään rahoitustarve, joka aiheutuu rahoitusvarojen ja -velkojen sekä vastuuelan odotetuista kassavirroista.

Kassavirrat sopimukseen perustuvan maturiteetin mukaan Mandatum Life, 31.12.2017

Milj. e	Kirjanpitoarvo			Rahavirrat						
	Kirjanpitoarvo yhteensä	Kirjanpitoarvo ilman sopimuksellista eräpäivää	Kirjanpitoarvo sopimukseen perustuva eräpäivä	2018	2019	2020	2021	2022	2023-2032	2033-
Mandatum Life										
Rahoitusvarat	6 210	3 287	2 923	486	381	773	345	768	397	16
joista koronvaihtosopimuksia	2	0	2	0	0	0	0	0	1	2
Rahoitusvelat	168	0	168	-9	-4	-5	-5	-5	-64	-215
joista koronvaihtosopimuksia	-1	0	-1	0	0	0	0	1	-2	0
Vastuuvelka	4 026	0	4 026	-503	-328	-328	-300	-275	-1 908	-1 391

Taulukossa rahoitusvarat ja -velat on jaettu sopimuksiin, joiden maturiteetti on sopimuksessa määritetty sekä muihin sopimuksiin. Muiden sopimusten kassavirtaprofiilin esittämisen sijasta niille esitetään ainoastaan kirjanpitoarvo. Lisäksi taulukossa on esitetty vastuuvelan odotetut kassavirrat jälleenvakuutuksen jälkeen. Erien luonteesta johtuen, näihin lukuihin liittyy epävarmuutta.

Mandatum Lifella on yksi liikkeeseen laskettu velka ja siten jälleenvakuutusriski on merkityksetön.

Vastapuoliriskit

Mandatum Lifessa kolme merkittävintä vastapuoliriskin lähde ovat johdannaiset, jälleenvakuutus ja muut saamiset. Vastapuoliriski, joka syntyy jälleenvakuutussaamisista, saamisista vakuutusasiakkailta ja muista saamisista, on hyvin vähäinen.

Johdannaisiin liittyvä vastapuoliriski

Mandatum Lifessa johdannaisvastapuolten luottotappioriskiä syntyy markkinariskien hallinnan seurauksena. Tämä johtuu siitä, että Mandatum Life on pitkäaikaisten korkojohdannaisten sekä valuuttatermiinien ja -optioiden aktiivinen käyttäjä.

Kahden osapuolen välillä tapahtuvasta johdannaiskaupankäynnistä aiheutuvaa vastapuoliriskiä pienennetään vastapuolten huolellisella valinnalla, vastapuolten hajauttamisella riskikeskittymien välttämiseksi sekä käyttämällä erilaisia vakuusjärjestelyitä, kuten ISDA-puitesopimuksia täydennettynä Credit Support Annex -vakuussopimuksilla. Vuoden 2016 aikana Sampo-konserniin kuuluvat yhtiöt alkoivat määrittää koronvaihtosopimuksia keskusvastapuoliyhteisöjen kautta, mikä vähentää kahden osapuolen välistä vastapuoliriskiä, mutta altistaa Sampo-konsernin keskusvastapuoliyhteisöihin liittyvälle systeemiriskille.

Sampo-ryhmän riskitarkastelua ja Sampo Oyj

Sampo-konserni on alttiina ennen kaikkea Pohjoismaiden kansantalouksien yleiselle kehitykselle. Pohjoismaiden kansantaloudet ovat kuitenkin tyypillisesti kunakin ajanhetkellä taloudellisten suhdanteidensa eri vaiheissa johtuen muuan muassa niiden kansantalouksien erilaisista rakenteista ja omista valuutoista. Koska Pohjoismaat ovat myös laaja maantieteellinen alue, niin pohjoismaisuus tuo vakuutusliiketoimintaan pikemminkin hajautushyötyä kuin toiminnan keskittyneisyyttä. Näin ollen Pohjoismaat on luontaisesti hyvä perusta hajautetulle liiketoiminnalle.

Ylläpitääkseen ja edistääkseen liiketoimintojen hajautusta Sampo-konserni ennalta ehkäisee mahdollisuuksien mukaan keskittymiä eriyttämällä liiketoimintakokonaisuuksille omat painopistealueet. Tämän seurauksena erillisillä yhtiöillä on hyvin vähän päällekkäisyyksiä niiden vakuutus- ja sijoitustoiminnoissa. Huolimatta strategisista päätöksistä, joilla yhtiöiden toiminta-alueiden painopisteitä on eriytetty, vakuutus- ja sijoitustoiminnoista saattaa syntyä keskittymiä. Vakuutusvelkoja ja sijoituksia tarkastellaankin konsernitason tasolla, jotta mahdolliset yksittäisen nimen tai riskifaktorin tasolla esiintyvät keskittymät havaittaisiin.

Nykyisen liiketoimintamallin, jossa kaikilla yhtiöillä on omat prosessit ja sopimukset vastapuoltensa kanssa, arvioidaan estävän vastapuoliriskin ja operatiivisen riskin kertymistä. Näin ollen näitä riskejä hallitaan yhtiötasolla ja tarvetta niiden tarkastelulle konsernitason tasolla pidetään vähäisenä.

”Strategisten painopistealueiden eriyttäminen” -periaatteen lisäksi Sampo-konsernilla on kaksi periaatetta, jotka ennakoivasti estävät konsernitason riskien syntyä.

Konsernin sisäisiä vastuita on vähän ja emoyhtiö toimii konsernin ainoana likviditeetin lähteenä ja pääasiallisena pääoman lähteenä. Nämä periaatteet estävät tehokkaasti tartuntariskiä ja siten mahdolliset yhden yhtiön ongelmat eivät suoraan vaikuta toisiin ryhmän yhtiöihin.

Vakuutus- ja markkinariskikeskittymät ja niiden hallinta kuvataan seuraavissa kappaleissa samoin kuin emoyhtiön rooli konsernitaseisten riskien hallinnassa ja likviditeetin lähteenä.

Vakuutusriskit Sampo-konsernissa

Mitä tulee tytäryhtiöissä harjoitettavaan vakuutustoimintaan, voidaan todeta, että If Vahinkovakuutus, Mandatum Life ja Topdanmark toimivat Pohjoismaissa, mutta pääosin eri maantieteellisillä alueilla ja vakuutuslajeissa ja näin ollen niiden vakuutusriskit ovat luonteeltaan erilaisia. Joitain yhteisiä riskitekijöitä on, kuten eliniän odote Suomessa. Myös Tanskassa If Vahinkovakuutuksella ja Topdanmarkilla on joitain päällekkäisyyksiä. Liiketoiminnan sujuessa normaalisti liiketoiminnasta ei kuitenkaan synny merkittäviä vakuutusriskikeskittymiä.

Näin ollen liiketoiminta-alueet synnyttävät pikemminkin hajautushyötyjä kuin riskikeskittymiä. Tämä yleinen riskikuva ei ole muuttunut Topdanmarkin kasvaneesta omistuksesta huolimatta, koska sen vakuutusriskit kohdentuvat pääosin tanskalaisiin riskeihin ja vain vähäisessä määrin samaan asiakaskuntaan If Vahinkovakuutuksen kanssa.

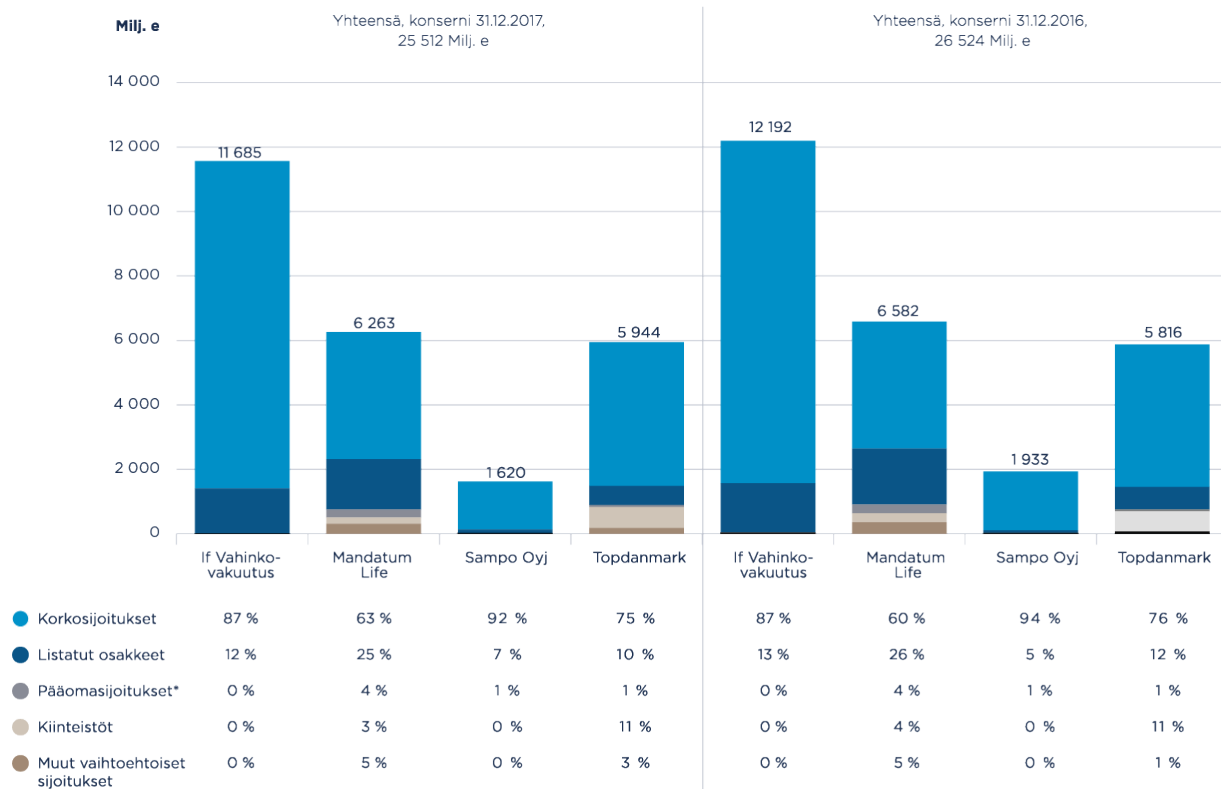
Markkinariskit Sampo-konsernin tasolla

Vakuutusvelat ja yhtiökohtaiset riskinottohalukkuudet ovat sijoitustoiminnan lähtökohtana kaikissa tytäryhtiöissä. Mandatum Lifen, If Vahinkovakuutuksen ja Topdanmarkin vakuutusvelat ja riskinottohalukkuus ovat erilaiset ja tämän seurauksena sijoitussalkkujen rakenteet ja riskit sekä tase eroavat kolmessa yhtiössä toisistaan vastaavasti.

Sampo-konsernin sijoitusten kokonaismäärä 31.12.2017 oli 25 512 miljoonaa euroa (26 524 miljoonaa euroa vuonna 2016), kuten on esitetty seuraavassa kuvassa. Mandatum Lifen ja Topdanmarkin sijoitusomaisuus ei sisällä sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevaa varallisuutta.

Sijoitussalkkujen kehitys

If Vahinkovakuutus, Mandatum Life, Sampo Oyj ja Topdanmark 31.12.2017 ja 31.12.2016

Sampo Oyj:n luvut eivät pidä sisällään vakuutusliiketoiminnan tytäryhtiöiden liikkeeseen laskemia velkainstrumentteja.

* Pääomarahastosijoitukset sisältävät myös suorat sijoitukset listaamattomiin osakkeisiin.

Sijoitustoiminta ja markkinariskin otto on järjestetty siten, että täysin omistettujen tytäryhtiöiden sijoitusriskit eivät kohdennu samoihin yksittäisiin yhtiöihin lukuun ottamatta pohjoismaisia pankkeja, joihin yhtiöt ovat sijoittaneet ylimääräiset varansa rahamarkkinasijoituksina ja käteisenä. Sijoitusten hajautus näkökulmasta Topdanmarkin vaikutus on positiivinen, koska tanskalaisilla sijoituksilla on merkittävä paino sen sijoitussalkuissa ja etenkin tanskalaisten kiinteistövakuudellisten JVK-lainojen merkitys on keskeinen. Sampo-konsernin muiden vakuutusyhtiöiden sijoitussalkuissa tanskalaisten sijoitusten merkitys on ollut vähäinen.

Seuraavissa kappaleissa esitetään ensin riskikeskittymät homogeenisiin riskiryhmiin jaettuna ja yksittäisten nimien osalta ja sen jälkeen riskejä kuvataan lyhyesti koko taseen näkökulmasta.

Sijoitukset toimialoittain, maantieteellisten alueiden mukaan ja omaisuuslajeittain

Korko- ja osakesijoitusten osalta rahoitussektorin yhtiöillä ja kiinteistövakuudellisilla joukkovelkakirjoilla on merkittävä osuus konsernin kokonaisportfolioista, kun taas julkisen sektorin sijoitusten osuus on melko rajallinen. Suurimmassa osassa näissä sijoituksissa liikkeeseenlaskijana on pohjoismainen yhtiö tai yhteisö. Suurin osa yrityspuolen liikkeeseenlaskijoista, vaikkakin ne sijaitsevat Pohjoismaissa, toimii kansainvälisillä markkinoilla ja näin ollen niiden tuloksentelekyky ei ole kovin riippuvainen pohjoismaisista markkinoista. Tämä yhdessä Pohjoismaiden ulkopuolisiin nimiin tehtyjen sijoitusten kasvavan osuuden kanssa pienentää Pohjoismaihin liittyvää keskittymäriskiä.

Positiot toimialasektoreittain, omaisuuslajeittain ja luottoluokittain
Sampo-konserni poislukien Topdanmark, 31.12.2017

Milj. e	AA+		A+		BBB+		BB+		Luokittelu- maton	Korko- sijoitukset yhteensä	Listatut osakkeet	Muut	Vastapuoli- riski	Yhteensä	Muutos 31.12.2016
	AAA	AA-	A-	BBB-	C	D									
Perusteollisuus	0	0	44	66	25	0	113	248	104	0	0	0	351	-78	
Pääomahyödykkeet	0	0	127	63	0	0	131	321	682	0	0	0	1 002	32	
Kulutustavarat	0	131	326	380	30	0	109	976	549	0	0	0	1 525	-28	
Energia	0	68	30	0	53	0	172	323	13	0	0	0	336	-165	
Rahoitus	0	2 100	3 258	930	46	0	26	6 360	118	1	9	6 489	-428		
Valtiot	92	0	0	0	0	0	0	92	0	0	0	0	92	-49	
Valtioiden takaamat jvk-lainat	43	77	0	0	0	0	0	120	0	0	0	0	120	-36	
Terveystieteet	7	39	50	50	42	0	65	253	113	0	0	0	383	-55	
Vakuutus	0	0	41	115	27	0	5	206	3	25	60	277	-19		
Media	0	0	14	0	0	0	38	52	0	0	0	52	-25		
Pakkaus	0	0	0	0	19	0	14	33	1	0	0	33	-40		
Julkinen sektori, muut	674	192	42	0	0	0	0	908	0	0	0	908	-114		
Kiinteistöala	0	6	92	112	8	0	526	744	0	207	0	951	35		
Palvelut	0	0	0	85	72	0	155	312	122	0	0	434	-15		
Teknologia ja elektronikka	23	0	79	0	27	0	45	175	123	0	0	298	-37		
Telekommunikaatio	0	0	0	165	8	0	65	238	92	0	0	331	12		
Liikenne	0	72	11	55	11	0	203	353	34	0	0	387	-55		
Yhdyskuntapalvelut	0	2	32	359	70	0	44	506	0	0	0	506	-101		
Muut	0	26	0	0	4	0	15	45	0	36	0	82	-14		
Arvopaperistettut jvk-lainat	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
Vakuudelliset jvk- lainat	3 161	75	0	10	0	0	0	3 247	0	0	0	3 247	102		
Sijoitusrahastot	0	0	0	0	0	0	142	142	1 187	521	0	1 850	-96		
Vastapuoliyhteisö	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	17	17	13		
Yhteensä, pois lukien Topdanmark	4 000	2 788	4 146	2 391	443	0	1 885	15 653	3 140	790	87	19 670	-1 163		
Muutos 31.12.2016	-38	-1 198	641	163	-362	0	71	-722	-210	-182	-48	-1 163			

Kuten Korkosijoitukset rahoitussektorille, Sampo-konserni poislukien Topdanmark, 31.12.2017 -taulukosta voidaan nähdä, suurin osa rahoitussektorin ja

kiinteistövakuudellisten joukkovelkakirjalainojen sijoituksista on tehty pohjoismaisiin sijoituskohteisiin.

Korkosijoitukset rahoitussektorille

Sampo-konserni poislukien Topdanmark, 31.12.2017

Milj. e	Katetut jvk-lainat	Käteinen ja rahamarkkinasijoitukset	Pitkäaikaiset senior-lainat	Pitkäaikaiset heikomman etuoikeuden lainat	Yhteensä	%
Ruotsi	2 092	42	721	365	3 221	33,6 %
Suomi	108	1 584	243	6	1 942	20,3 %
Norja	670		324	291	1 285	13,4 %
Yhdysvallat			670		670	7,0 %
Tanska	204	3	277	142	626	6,5 %
Iso-Britannia	12	517	68	18	615	6,4 %
Ranska	21	179	58		258	2,7 %
Alankomaat			226	18	244	2,5 %
Kanada	111		113		224	2,3 %
Sveitsi			147		147	1,5 %
Australia	17		92		109	1,1 %
Islanti			91		91	1,0 %
Saksa			50	0	50	0,5 %
Guernsey			25		25	0,3 %
Viro		22			22	0,2 %
Uusi-Seelanti			19		19	0,2 %
Luxembourg	10				10	0,1 %
Bermuda				10	10	0,1 %
Caymansaaret			5		5	0,0 %
Yhteensä	3 247	2 348	3 129	852	9 576	100,0 %

Sijoitukset julkiselle sektorille sisältävät valtionlainoja, valtioiden takaamia joukkovelkakirjalainoja sekä muita sijoituksia julkiselle sektorille, mikä voidaan nähdä alla olevasta taulukosta Korkosijoitukset julkiselle sektorille, Sampo-konserni poislukien Topdanmark, 31.12.2017. Julkisen sektorin osuus on ollut kohtalaisen pieni Sampo-konsernin

sijoitussalkuissa ja sijoitukset ovat olleet lähinnä Pohjoismaihin. Topdanmarkin sijoitussalkuissa AAA-luottoluokituksen omaavilla valtion ja kiinteistövakuudellisilla joukkovelkakirjalainoilla on keskeinen merkitys.

Korkosijoitukset julkiselle sektorille

Sampo-konserni poislukien Topdanmark, 31.12.2017

Milj. e	Valtiot	Valtioiden takaamat	Julkinen sektori, muut	Markkina-arvo yhteensä
Ruotsi	92		592	684
Norja			211	211
Suomi		77	88	165
Saksa		33		33
Japani			17	17
Tanska		10		10
Yhteensä	92	120	908	1 120

Saamiset muista kuin investment grade -luokituksen saaneista korkosijoituksista ovat merkittävät, koska suhteellisen pienellä osalla pohjoismaisista yhtiöistä on luottoluokitus ja monilla luottoluokitelluilla yhtiöillä

luottoluokitus on investment grade -luokkia alhaisempi (high yield).

Sampo-konsernin **listatut osakesijoitukset** olivat vuoden 2017 lopussa 3 934 miljoonaa euroa (4 113 miljoonaa euroa). Vuoden 2017 lopussa If Vahinkovakuutuksen listattujen osakkeiden arvo oli 1 448 miljoonaa euroa (1 527 miljoonaa euroa). Osakkeiden osuus oli 12,4 prosenttia If Vahinkovakuutuksen sijoitusomaisuudesta. Mandatum Lifessa listattujen osakkeiden arvo oli 1 578 miljoonaa euroa vuoden 2017 lopussa (1 737 miljoonaa euroa) ja listattujen osakkeiden osuus sijoitusomaisuudesta oli 25,2 prosenttia.

Topdanmarkissa listatut osakesijoitukset olivat vuoden 2017 lopussa 793 miljoonaa euroa (761 miljoonaa euroa vuonna 2016). Topdanmark-konsernissa listattujen osakesijoitusten osuus sijoituksista on korkeampi henkivakuutusyhtiössä.

Maantieteellisesti Sampo-konsernin sijoitukset ovat painottuneet pohjoismaisiin yrityksiin. Pohjoismaisten yritysten osakkeiden osuus oli 46 prosenttia kaikista

osakkeista. Tämä on linjassa konsernin sijoitusstrategian kanssa, jonka mukaan sijoituksissa keskitytään pohjoismaisiin yhtiöihin. Nämä pohjoismaiset yhtiöt kilpailevat kuitenkin pääosin globaaleilla markkinoilla: vain harvat niistä ovat puhtaasti kotimaisia yhtiöitä. Näin ollen lopullinen riski ei ole merkittävästi riippuvainen Pohjoismaiden talouksista. Koska pohjoismaisten arvopapereita liikkeelle laskevien yritysten määrä on rajallinen ja muut maantieteelliset alueet ovat tarjonneet strategisesta näkökulmasta tarkastellen kiinnostavia sijoitusmahdollisuuksia, ovat sijoitukset Pohjoismaiden ulkopuolelle pitkällä aikavälillä lisääntyneet vähitellen. Sampo-konsernin listattujen osakesijoitusten jakauma esitetään Listattujen osakesijoitusten jakauma maantieteellisesti, Sampo-konserni, 31.12.2017 ja 31.12.2016 - kuvassa.

Listattujen osakesijoitusten jakauma maantieteellisesti Sampo-konserni, 31.12.2017 ja 31.12.2016

Sampo-konserni	31.12.2017		31.12.2016	
	%	Milj. e	%	Milj. e
Tanska	4 %	167	5 %	185
Norja	4 %	157	5 %	202
Ruotsi	24 %	945	23 %	953
Suomi	14 %	549	17 %	700
Länsi-Eurooppa	25 %	977	21 %	861
Itä-Eurooppa	1 %	20	0 %	19
Pohjois-Amerikka	20 %	776	23 %	929
Latinalainen Amerikka	1 %	28	1 %	25
Kaukoit	8 %	313	6 %	239
Japani	0 %	0	0 %	0
Yhteensä		3 934		4 113

Suurimmat sijoitukset yksittäisiin nimiin

Suurimmat keskittymät liikkeeseenlaskijoiden osalta omaisuuslajeittain, Sampo-konserni pois lukien Topdanmark, 31.12.2017 -taulukossa kuvataan suurimmat keskittymät yksittäisiin liikkeeseenlaskijoihin ja vastapuoliin

konsernitasolla. Topdanmarkin sijoitussalkuissa suurimmat yksittäiseen liikkeeseenlaskijaan kohdistuvat sijoitukset ovat AAA-luottoluokituksen omaavia tanskalaisia kiinteistövakuudellisia joukkovelkakirjoja.

Suurimmat keskittymät liikkeeseenlaskijoiden osalta omaisuuslajeittain
Sampo-konserni pois lukien Topdanmark, 31.12.2017

Milj. e Vastapuoli	Käypä arvo yhteensä	% sijoitusomaisuudesta	Kassavarat ja lyhytaikaiset korkosijoitukset	Pitkäaikaiset korkosijoitukset yhteensä	Pitkäaikaiset korkosijoitukset: Valtioiden takaamat	Pitkäaikaiset korkosijoitukset: Katetut jvk-lainat	Pitkäaikaiset korkosijoitukset: Senior-jvk-lainat	Pitkäaikaiset korkosijoitukset: Tier 1 ja Tier 2	Osake-sijoitukset	Vakuudettomat johdannaiset
Nordea	1 606	8 %	562	1 039	0	601	138	299	0	4
Danske Bank	1 134	6 %	785	347	0	99	218	30	0	3
BNP Paribas	735	4 %	698	37	0	0	37	0	0	0
Skandinaviska Enskilda Banken	675	3 %	276	398	0	248	137	13	0	0
Svenska Handelsbanken	669	3 %	-1	669	0	616	39	14	0	0
DnB	536	3 %	0	536	0	226	205	105	0	0
Ruotsi	519	3 %	0	519	0	0	519	0	0	0
Swedbank	516	3 %	-1	517	0	352	154	11	0	0
Norja	320	2 %	0	320	0	0	218	102	0	0
Volvo	256	1 %	0	103	0	0	68	36	153	0
10 suurinta keskittymää yhteensä	6 965	36 %	2 319	4 485	0	2 143	1 733	609	153	8
Muut	12 408	64 %								
Sijoitusomaisuus yhteensä	19 372	100 %								

Suurimmat high yield - ja luottoluokittelemattomat korkosijoitukset eritellään Kymmenen suurinta suoraa high yield -korkosijoitusta, luottoluokittelematonta korkosijoitusta sekä suoraa listattua osakesijoitusta, Sampo-konserni pois lukien Topdanmark, 31.12.2017 -taulukossa.

Lisäksi suurimmat suorat sijoitukset listattuihin osakkeisiin eritellään Kymmenen suurinta suoraa listattua osakesijoitusta, Sampo-konserni, 31.12.2017 -taulukossa.

**Kymmenen suurinta suoraa high yield -korkosijoitusta, luottoluokittelematonta
korkosijoitusta sekä suoraa listattua osakesijoitusta
Sampo-konserni pois lukien Topdanmark, 31.12.2017**

Suurimmat suorat sijoitukset high yield ja luottoluokittelemattomiin korkoinstrumentteihin	Luokitus	Käypä arvo yhteensä, Milj. e	% kaikista suorista korkosijoituksista
High Street Shopping	NR	117	0,8 %
Sponda	NR	89	0,6 %
Teollisuuden Voima	BB+	80	0,5 %
SkandiaBanken	NR	76	0,5 %
IVG Polar	NR	57	0,4 %
Ellevio	NR	52	0,3 %
YIT	NR	46	0,3 %
Grönlandet Södra	NR	44	0,3 %
Aker BP	BB	44	0,3 %
Nets	BB	40	0,3 %
10 suurinta keskittymää yhteensä		646	4,2 %
Muut suorat korkosijoitukset		14 630	95,8 %
Suorat korkosijoitukset yhteensä		15 276	100,0 %

10 suurinta listattua osakesijoitusta	Käypä arvo yhteensä, Milj. e	% kaikista suorista osakesijoituksista
Volvo	153	7,8 %
Nobia	125	6,4 %
Amer Sports	100	5,1 %
ABB	90	4,6 %
Veidekke	87	4,4 %
Asiakastieto	70	3,6 %
Sectra	66	3,4 %
Husqvarna	64	3,3 %
Hennes & Mauritz	61	3,1 %
TeliaSonera	60	3,1 %
10 suurinta keskittymää yhteensä	875	44,9 %
Muut suorat osakesijoitukset	1 076	55,1 %
Suorat osakesijoitukset yhteensä	1 952	100,0 %

Keskittymät koko taseen tasolla

Yleisesti ottaen Sampo-konserni on rakenteellisesti riippuvainen Pohjoismaisten talouksien suoriutumisesta, kuten jo aiemmin kuvattiin. Sampo-konserni on myös taloudellisesti alttiina alhaiselle korkotasolle. Mitä alemmat korot ja mitä tasaisempi korkokäyrä on, sitä haasteellisempi ympäristö on nykyisille liiketoimintamalleille etenkin kun If Vahinkovakuutuksessa ja Mandatum Lifessa vakuutusvelkojen duraatio on pitempi kuin saamisten duraatio. Topdanmarkissa taseen korkoriski on vähäinen ja siten Topdanmark ei lisää korkoriskiä konsernin tasolla.

Sampo-konsernille olisi merkittävästi hyötyä, jos korot nousisivat, koska vakuutusvelkojen taloudellinen arvo pienenesi enemmän kuin niitä suojaavien sijoitusten arvo.

Samaan aikaan Nordean nettokorkotuotot todennäköisesti myös kasvaisivat. Vuoden 2017 aikana korot ovat jatkaneet hidasta nousuaan, joka alkoi vuoden 2016 kolmannen kvartaalin lopussa.

Sampo Oyj:n rooli

Sampo Oyj tekee pitkäaikaisia sijoituksia pohjoismaisiin finanssialan yrityksiin ja on konsernissa likviditeetin lähde. Tämän vuoksi rahoitusrakenteen kestävyys ja kyky hankkia rahoitusta tarvittaessa ovat jatkuvasti arvioinnin kohteena.

Vuoden 2017 lopussa Sammolla oli 8 958 miljoonan edestä strategisia sijoituksia ja ne oli pääosin rahoitettu omalla pääomalla, 7 714 miljoonaa euroa, ja senior-ehtoissella velalla,

jota oli yhteensä 3 177 miljoonaa euroa. Seniorilainojen keskimääräinen jäljellä oleva maturiteetti oli 3,7 vuotta ja siitä 1 250 miljoonan euron osuus oli maturiteetiltaan yli 5 vuotta. Senior-ehtoisella velalla rahoitetaan myös muita sijoitusomaisuuseriä. Näiden huonomman etuoikeuden velkainstrumenttien ja muiden korkosijoitusten, yhteissummaltaan 554 miljoonaa euroa, keskimääräinen

maturiteetti oli kolme vuotta. Strategisten sijoitusten ja muiden sijoituserien rahoitus on vahvasti järjestetty.

Kyky hankkia rahoitusta riippuu velkaantuneisuudesta ja likviditeettipuskurista, jotka voidaan päätellä Sampo Oyj:n taserakenne, 31.12.2017 ja 31.12.2016 -taulukosta.

Sampo Oyj taserakenne 31.12.2017 ja 31.12.2016

Milj. e	2017	2016
Vastaavaa yhteensä	10 939	11 196
Käteiset varat	1 199	1 439
Sijoitukset	235	179
Sijoituskiinteistöt	2	2
Korkosijoitukset	58	28
Osakkeet ja osuudet	175	148
Huonommalla etuoikeudella olevat saamiset	496	637
Osuudet saman konsernin yrityksissä	8 958	8 900
Sijoitukset tytäryrityksissä	3 401	2 370
Sijoitukset osakkuusyrietyksissä	5 557	6 530
Muut varat	50	41
Milj. e	2017	2016
Vastattavaa yhteensä	10 939	11 196
Liikkeeseen lasketut yritystodistukset	293	671
Pitkäaikainen vieras pääoma	2 884	2 877
Private placement -lainat	138	132
Joukkovelkakirjalainat	2 746	2 745
Pääomalainat	0	0
Oma pääoma	7 714	7 549
Sidottu oma pääoma	98	98
Voitonjakokelpoiset varat	7 616	7 451
Muut velat	48	99

Sampo Oyj:n velkaantuneisuus oli maltillinen useilla mittareilla arvioituna.

- Velkaantuneisuus mitattuna korollisten velkojen osuudella kaikista veloista oli 29 prosenttia (32).
- Sammon 1 424 (1 443) miljoonan euron nettovelka on kohtuullinen suhteutettaessa sitä omistusosuuksien arvoon ja sijoitusomaisuuteen.
- Kun katsotaan bruttovelkaa jaettuna samaan konserniin kuuluvien yritysten omistusosuuksien markkina-arvolla, velkaantuneisuusaste olisi noin 15 prosenttia.

Sammon likvidit varat olivat 1 199 (1 439) miljoonaa euroa. Toukokuun lopussa, kun kaikki odotetut kassavirrat osingoista ja muista transaktioista on saatu ja maksettu, likviditeetti normalisoituu alle 100 miljoonan euron, mikä riittää normaaliin kassanhallinnan tarpeisiin. Lisäksi huomattava osuus ryhmän yhtiöiden liikkeelle laskemista

huonomman etuoikeuden velkainstrumenteista (496) sekä muista sijoituksista (235) voidaan myydä, mikäli tarvitaan likviditeettiä. Lyhyen aikavälin likviditeettiä voidaan pitää riittävänä.

Sammon rahoitusasema on hyvä, minkä ansiosta yhtiö kykenee uudelleen rahoittamaan nykyiset velkansa ja laskemaan liikkeelle uutta velkaa. Tämä yhdessä yhtiön myytävissä olevien omaisuuserien kanssa tarkoittaa, että Sampo kykenee luomaan likviditeettiä.

Sampo-konsernilla on myös omien varojen puskuri. Koska taulukossa Sampo Oyj:n taserakenne, 31.12.2017 ja 31.12.2016 esitetyt huonomman etuoikeuden kaikki saamiset ovat If Vahinkovakuutuksen, Mandatum Lifen, Nordean ja Topdanmarkin liikkeeseenlaskemia, ne eliminoidaan konsernin omista varoista. Mikäli kyseiset saamiset myytäisiin, emoyhtiön likviditeetin kasvun ohella konserniin

syntyisi myös lisää omia varoja ja vakavaraisuussuhde nousisi hieman.

Sampo Oyj tasapainottaa riskejä konsernin sisällä. Hallinnoidessaan rahoitus- ja pääomarakennettaan sekä likviditeettiään Sampo Oyj ottaa huomioon liiketoiminta-alueiden eurosta poikkeavat perusvaluutat (Ruotsin kruunu ja Tanskan kruunu) ja sen, että kaikki sen liiketoiminta-alueet ovat alttiina matalan korkoympäristön riskeille. Nämä riskit saattavat vaikuttaa Sammon tekemiin päätöksiin sen omien velkainstrumenttien liikkeeseen laskun yhteydessä ja likviditeettiportfoliota hoidettaessa.

Tämän johdosta osa Sampo Oyj:n velkainstrumenteista on laskettu liikkeelle Ruotsin kruunuina ja korkoduraatio pidetään suhteellisen lyhyenä. Markkinanäkemyksistä vaikuttaa kuitenkin päätöksiin ja esimerkiksi tällä hetkellä taktisista markkinanäkemyksistä johtuen If Vahinkovakuutuksen maksamat Ruotsin kruunu-määräiset osingot ovat edelleen Ruotsin kruunuina ja Ruotsin kruunu-määräinen velka on konvertoitu euroiksi korun- ja valuutanvaihtosopimuksilla.

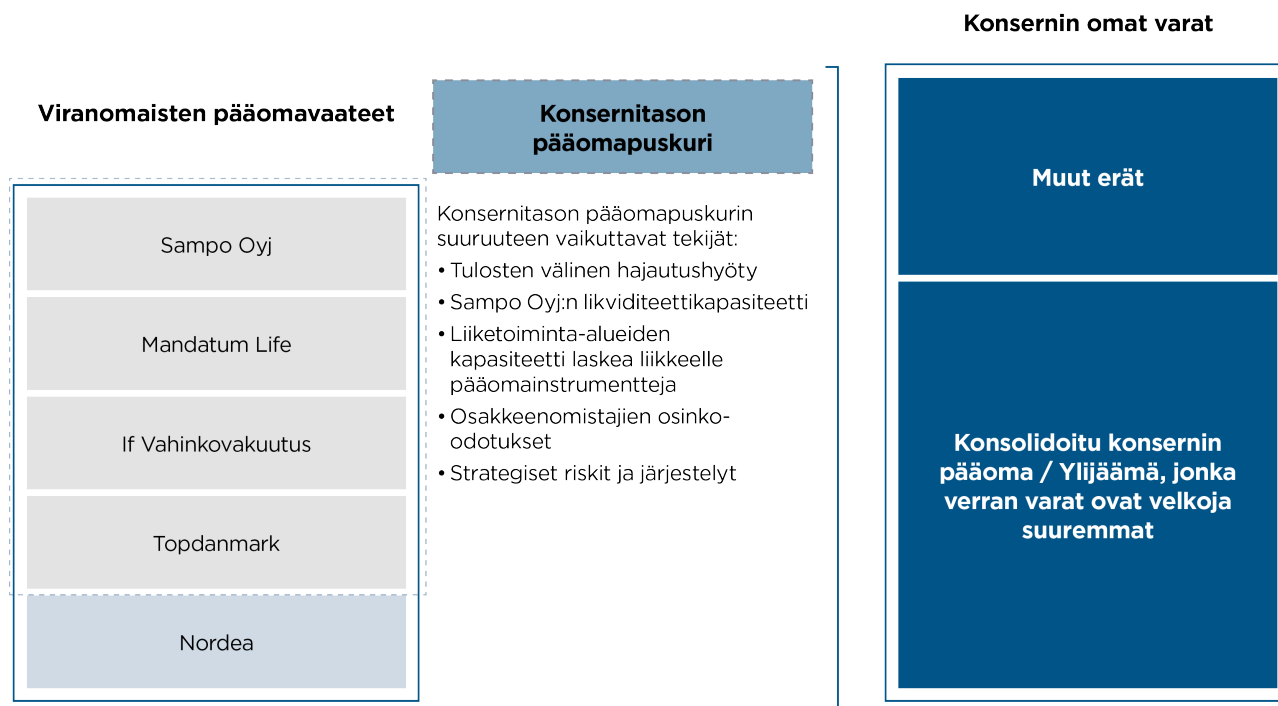
Sampo-konsernin pääomitus

Pääomitus konsernitasolla

Alakonsernitasoinen tasapaino tulosten, riskien ja pääoman välillä on keskeinen lähtökohta Sampo-konsernissa. Kun kaikki ala-konsernit ovat hyvin pääomitettuja, myös konsernin tulisi olla lähtökohtaisesti riittävästi pääomitettu.

Sampo-konserni tasolla on kuitenkin useampia pääomitukseen vaikuttavia tekijöitä kuin alakonserneissa. Kyseisiä tekijöitä on havainnollistettu kuvassa Sampo-konsernin pääomittamisen puitteet. Kuvan avulla esitellään konsernitason pääomittamisen pääkomponentit ennen kuin kuvataan eri viranomaisvaatimuksiin perustuvat vakavaraisuusmittareiden laskentaperiaatteet ja niiden tulokset 31.12.2016 tilanteesta. Vakavaraisuuden riittävyttä arvioidaan tämän osion lopussa.

Sampo-konsernin pääomittamiseen puitteet

Konsernin pääomavaade on pääasiassa riippuvainen liiketoiminta-alueiden pääomavaateista. Emoyhtiön kontribuutio konsernin pääomatarpeeseen on useimmiten vähäinen, sillä Sammolla ei ole omaa liiketoimintaa lukuun ottamatta pääomarakenteen ja likviditeetin hallintaa.

Riskien välistä hajautushyötyä on kahdella tasolla, sekä yhtiöiden sisällä että niiden välillä. Näistä ensimmäinen

sisältyy yhtiöiden vakavaraisuuspääomavaateeseen (SCR) ja jälkimmäistä voidaan arvioida usealla eri tavalla, mitä kuvataan myöhemmin tässä dokumentissa.

Käsitteellisesti **konsernin omat varat** on yhtä kuin varojen ja velkojen markkina-arvojen välinen erotus lisättyinä huonomman etuoikeuden veloilla. Kyseinen erotus on

kertynyt konsernin olemassaolon aikana ja se sisältää seuraavat pääkomponentit:

- Kertyneet voitot, joita ei ole maksettu osinkoina vuosien aikana
- Varojen ja velkojen kirjanpitoarvojen oikaisut markkina-arvoisiksi
- Liikkeelle laskettu pääoma ja Solvenssi II -ehdot täyttävät huonomman etuoikeuden velkakirjat

Koska sekä Solvenssi II -ryhmän että rava-konsernin laskelmissa sovelletaan samoja sektorikohtaisia sääntöjä, Sammon Solvenssi II:n mukainen oma varallisuus ja rava-lain mukaiset omat varat eivät oleellisesti eroa toisistaan.

Sampo-konsernin pääomavaade ja omat varat ovat molemmat alttiita translaatoriskille. Translaatoriski voi realisoitua, kun If Vahinkovakuutuksen ja Topdanmarkin pääoma sekä pääoman tarve muunnetaan niiden raportointivaluutoista euroiksi. If Vahinkovakuutuksen ja Topdanmarkin raportointivaluuttojen heiketessä euroon nähden konsernin todellisen euromääräisen pääoman määrä supistuu ja If Vahinkovakuutuksen sekä Topdanmarkin euromääräiset pääomavaatimukset ovat myös alhaisemmat. Translaatoriskiä seurataan sisäisesti ja sen vaikutusta konsernin vakavaraisuuteen toiminnan jatkuvuuden näkökulmasta analysoidaan säännöllisesti. Translaatoriskille ei kuitenkaan aseteta sisäisesti pääomatarvetta, sillä se realisoituu ainoastaan jos jokin alakonserni divestoidaan.

Konsernitason pääomapuskuri on yhtä kuin erotus konsernin omien varojen määrän ja konsernin pääomavaatimuksen välillä. Alakonsernitasoisten tekijöiden odotettujen voittojen ja niiden volatilitietin, liiketoiminnan

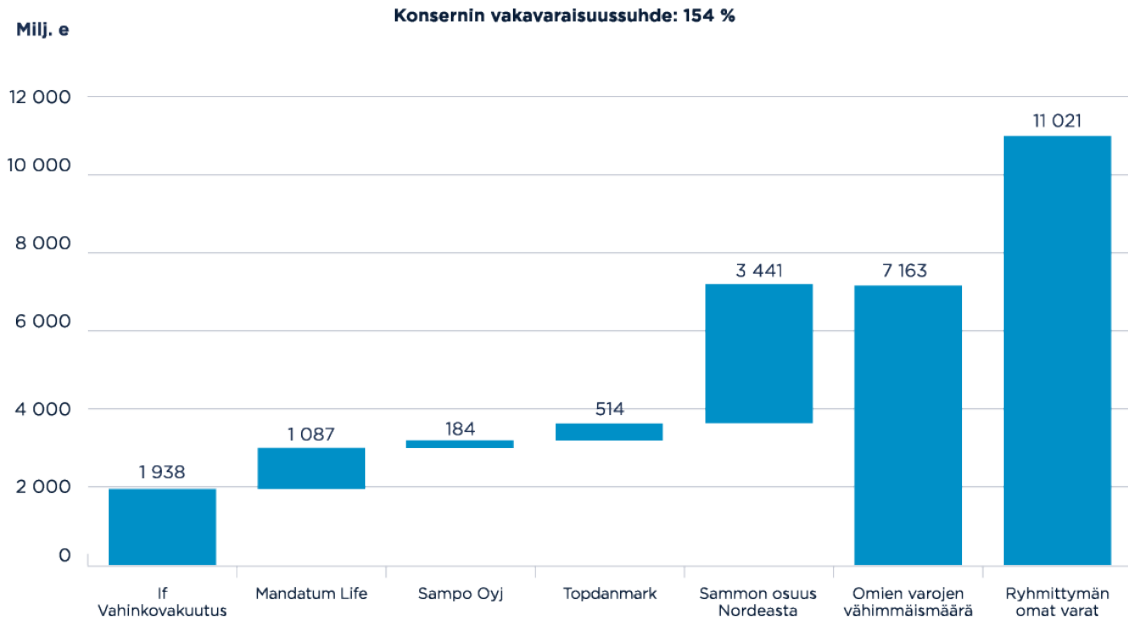
kasvumahdollisuuksien sekä kyvyn laskea liikkeelle Solvenssi II:n mukaisia pääomainstrumentteja – lisäksi on konsernitason vaikuttavia seikkoja jotka ovat olennaisia arvioitaessa pääomapuskurin suuruutta konsernitason. Kaikista olennaisimmat konsernitason tekijät, jotka vaikuttavat pääomapuskurin suuruuteen, ovat (i) alakonsernien raportoitujen voittojen korrelaatio (ii) emoyhtiön kapasiteetti luoda likviditeettiä (iii) strategisten riskien ja toimialalla toteutuvien järjestelyjen todennäköisyydet ja (iv) osakkeenomistajien osinko-odotukset.

Sampo-konsernin pääomituksen periaatteet ja laskentamenetelmät on kuvattu yksityiskohtaisesti Vuosikertomuksen osiossa Sampo-konsernin riskienhallinta, liitteessä 4. Vuonna 2017 Topdanmarkin käsittely Solvenssi II ja rava-lain mukaisissa konsernitasoissa laskelmissa muuttui ja siten vuoden 2016 luvut eivät ole vertailukelpoisia.

Konsernin rava-lain mukaiset omat varat ja vakavaraisuusasema (tilintarkastamaton)

Sampo-konsernin vakavaraisuus, joka lasketaan rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta (2004/699) annettun lain mukaan, esitetään kuvassa Sampo-konsernin rava-vakavaraisuus, 31.12.2017. Konsernin vakavaraisuussuhde säilyi edellisvuoden tasolla ollen 154 prosenttia. Topdanmark konsolidoitiin konsernin SCR-lukuihin ja omiin varoihin vuoden 2017 kolmannella neljänneksellä. Aiemmin Topdanmarkin käsittelyssä sovellettiin vähennys- ja yhteenlaskumenetelmää, jolloin Sammon omistusta vastaava osuus Topdanmarkin julkaisemasta SCR:stä sisällytettiin Sammon SCR:ään ja omiin varoihin.

Sampo-konsernin rava-vakavaraisuus, 31.12.2017 (tilintarkastamaton)

Konsernin omat varat koostuvat konsernin konsolidoidusta omasta pääomasta sekä rahoituslaitosten ja vakuutusyhtiöiden sektorikohtaisista eristä vähennettynä aineettoman omaisuuden erillä, ennakoitavissa olevilla osingoilla sekä muilla oikaisuilla. Konsernin konsolidoitu oma pääoma mukaan lukien määräysvallattomien osuus, joka oli 13 508 miljoonaa euroa 31.12.2017, muodostaa isoimman osan omista varoista ja se luetaan Luokan 1 - pääomiin vakavaraisuuslaskennassa. Sektorikohtaiset tekijät, joista suurin osa tulee Nordean ensisijaisesta lisäpääomasta (Tier 1) ja toissijaisesta pääomasta (Tier 2) sekä If Vahinkovakuutuksen, Mandatum Lifen ja Topdanmarkin

arvonoikaisuista, olivat yhteensä 2 517 miljoonaa euroa (2 254 miljoonaa euroa). Vähennykset olivat yhteensä 5 004 miljoonaa euroa (3 251 miljoonaa euroa).

Konsernitason pääomavaatimus on yllä esitetyllä tavalla osiensa summa, eikä liiketoiminta-alueiden välistä hajautushyötyä oteta huomioon. Omien varojen vähimmäismäärä 31.12.2017 oli 7 163 miljoonaa euroa (7 088 miljoonaa euroa). Konsernin vakavaraisuus (Ryhmittymän omat varat – omien varojen vähimmäismäärä) oli 3 858 miljoonaa euroa (3 849 miljoonaa euroa).

40 Tilikauden päättymisen jälkeiset tapahtumat

Hallitus päätti 7. helmikuuta 2018 pidetyssä kokouksessa ehdottaa 19. huhtikuuta 2018 pidettävälle yhtiökokoukselle vuodelta 2017 jaettavan osingon määräksi 2,60 euroa osakkeelta (yht. 1 443 914 810 euroa). Maksettavat osingot kirjataan vuoden 2018 tilinpäätöksen omaan pääomaan kertyneiden voittovarojen vähennykseksi.

Sampo Oyj:n tilinpäätös

Sampo Oyj:n tuloslaskelma

Milj. e	Liite	2017	2016
Liiketoiminnan muut tuotot	1	18	17
Henkilöstökulut			
Palkat ja palkkiot		-16	-13
Henkilösivukulut			
Eläkekulut		-1	-2
Muut henkilösivukulut		-1	-1
Poistot ja arvonalentumiset			
Suunnitelman mukaiset poistot		0	0
Liiketoiminnan muut kulut	2	-14	-18
Liikevoitto		-14	-17
Rahoitustuotot ja -kulut	4		
Tuotot osuuksista saman konsernin yrityksissä		890	1 004
Tuotot muista osuuksista		563	563
Muut korko- ja rahoitustuotot			
Saman konsernin yrityksiltä		21	15
Muilta		16	19
Muut tuotot ja kulut sijoituksista		-66	-31
Muut korkotuotot		11	22
Korkokulut ja muut rahoituskulut			
Saman konsernin yrityksille		0	0
Muille kuin saman konsernin yrityksille		-50	-63
Valuuttatulos		26	55
Voitto ennen veroja		1 396	1 567
Tuloverot			
Tilikauden verot		0	-1
Aikaisempien tilikausien verot		0	0
Laskennalliset verot		0	-1
Tilikauden voitto		1 396	1 565

Sampo Oyj:n tase

Milj. e	Liite	2017	2016
VASTAAVAA			
Pysyvät vastaavat			
Aineettomat hyödykkeet		0	0
Aineelliset hyödykkeet			
Rakennukset ja rakennelmat		1	1
Koneet ja kalusto		0	0
Muut aineelliset hyödykkeet		2	2
Sijoitukset			
Osuudet saman konsernin yrityksissä		3 401	2 370
Saamiset saman konsernin yrityksiltä	5	266	298
Osuudet omistusyhteisyhteisöissä		5 557	6 530
Saamiset omistusyhteisyhteisöiltä		230	339
Muut osakkeet ja osuudet	6	175	148
Muut saamiset	7	58	28
Lyhytaikaiset saamiset			
Laskennalliset verosaamiset	14	3	7
Muut saamiset	8	20	6
Siirtosaamiset	9	26	26
Rahat ja pankkisaamiset		1 199	1 439
VASTAAVAA YHTEENSÄ		10 939	11 196
VASTATTAVAA			
Oma pääoma	10		
Osakepääoma		98	98
Käyvän arvon rahasto		45	28
Sijoitetun vapaan pääoman rahasto		1 527	1 527
Muut rahastot		273	273
Edellisten tilikausien voitto / tappio		4 376	4 059
Tilikauden voitto		1 396	1 565
		7 714	7 549
Vieras pääoma			
Pitkäaikainen vieras pääoma			
Joukkovelkakirjalainat		2 884	2 877
Lyhytaikainen vieras pääoma			
Yritystodistukset		293	671
Muut velat	12	11	58
Siirtovelat	13	36	41
VASTATTAVAA YHTEENSÄ		10 939	11 196

Sampo Oyj:n rahavirtalaskelma

Milj. e	2017	2016
Liiketoiminnan rahavirta		
Voitto ennen veroja	1 396	1 567
Oikaisut:		
Realisoitumattomat arvostusvoitot ja -tappiot	0	1
Sijoitusten myyntivoitot ja -tappiot	-8	26
Muut oikaisut	-502	-563
Oikaisut yhteensä	-509	-535
Liiketoiminnan varojen lisäys (-) tai vähennys (+)		
Sijoitukset *)	119	40
Muut varat	-17	31
Yhteensä	102	71
Liiketoiminnan velkojen lisäys (+) tai vähennys (-)		
Rahoitusvelat	7	-9
Muut velat	-47	-25
Maksetut korot	-39	-14
Maksetut tuloverot	-12	-10
Yhteensä	-91	-58
Liiketoiminnasta kertyneet nettorahavarat	898	1 044
Investointien rahavirta		
Investoinnit tytär- ja osakkuusyhtiöosakkeisiin	501	-422
Nettoinvestoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	0	0
Investoinneista kertyneet nettorahavarat	501	-422
Rahoitustoiminnan rahavirta		
Maksetut osingot	-1 286	-1 192
Liikkeeseen lasketut velkakirjat, liikkeeseen laskut	1 042	2 271
Liikkeeseen lasketut velkakirjat, lyhennykset	-1 395	-1 002
Rahoitukseen käytetyt nettorahavarat	-1 639	78
Rahavirrat yhteensä	-239	699
Rahavarat tilikauden alussa	1 439	739
Rahavarat tilikauden lopussa	1 199	1 439
Rahavarojen nettomuutos	-239	699

*) Sijoitukset sisältävät sekä sijoituskiinteistöt että rahoitusvarat.

Lisätietoa rahavirtalaskelmaan:

Milj. e	2017	2016
Saadut korot	40	84
Maksetut korot	-62	-71
Saadut osingot	1 453	1 567

Sampo Oyj:n liitetiedot

Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot 1-4	332
Taseen vastaavia koskevat liitetiedot 5-9	333
Taseen vastattavia koskevat liitetiedot 10-13.....	334
Tuloveroja koskevat liitetiedot 14	335
Vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot 15-16.....	336
Henkilöstöä ja toimielinten jäseniä koskevat liitetiedot 17-19	336
Osakeomistuksia koskevat liitetiedot 20	338

Sampo Oyj

Yhteenveto merkittävistä tilinpäätöksen laatimisperiaatteista

Sampo Oyj:n tilinpäätös liitetietoineen on laadittu suomalaisen kirjanpitolain ja -asetuksen mukaisesti. Sampo Oyj:n erillistilinpäätöksen laatimisperiaatteet eivät kuitenkaan olennaisesti poikkea konsernin IFRS- standardien mukaisen tilinpäätöksen laatimisperiaatteista. Rahoitusvälineet on arvostettu markkinoilta saatuun käypään arvoon.

Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot 1-4

1 Liiketoiminnan muut tuotot

Milj. e	2017	2016
Tuotot kiinteistöomaisuudesta	0	0
Muut tuotot	18	17
Yhteensä	18	17

2 Liiketoiminnan muut kulut

Milj. e	2017	2016
Vuokratulot	-1	-1
Kulut kiinteistöomaisuudesta	0	0
Muut kulut	-13	-17
Yhteensä	-14	-18

Erä Muut kulut sisältää mm. hallinto- ja IT-kulut sekä palkkiot ulkopuolisista palveluista.

3 Tilintarkastajan palkkiot

Milj. e	2017	2016
KHT-yhteisö Ernst & Young Oy		
Tilintarkastuspalkkiot	-0,2	-0,2
Verokonsultointi	-0,0	-
Muut palkkiot	-0,2	-0,1
Yhteensä	-0,4	-0,3

4 Rahoitustuotot ja -kulut

Milj. e	2017	2016
Saadut osingot yhteensä	1 453	1 567
Korkotuotot yhteensä	43	56
Korkokulut yhteensä	-50	-63
Myyntivoitot yhteensä	9	0
Myyntitappiot yhteensä	0	-26
Valuuttatulos	26	55
Muut	-71	-5
Yhteensä	1 410	1 584

Taseen vastaavia koskevat liitetiedot 5-9

5 Saamiset saman konsernin yrityksiltä

Milj. e	2017	2016
Hankintameno tilikauden alussa	298	296
Lisäykset	86	2
Vähennykset	-119	-
Kirjanpitoarvo tilikauden lopussa	266	298

Saamiset ovat tytäryhtiöiden liikkeeseenlaskemia pääomalainoja. Lisätietoja konsernin liitetiedossa nro 27 Rahoitusvelat.

6 Muut osakkeet ja osuudet

Milj. e	2017			2016		
	Käypä arvo	Tulokseen kirjatut	Arvonmuutokset Käyvän arvon rahastoon kirjatut	Käypä arvo	Tulokseen kirjatut	Arvonmuutokset Käyvän arvon rahastoon kirjatut
Myytävissä olevat osakkeet ja osuudet	175	3	-15	148	-27	9

7 Sijoitusten muut saamiset

Milj. e	2017			2016		
	Käypä arvo	Tulokseen kirjatut	Arvonmuutokset Käyvän arvon rahastoon kirjatut	Käypä arvo	Tulokseen kirjatut	Arvonmuutokset Käyvän arvon rahastoon kirjatut
Joukkovelkakirjalainat	58	4	-14	28	0	-6

8 Muut saamiset

Milj. e	2017	2016
Kauppahintasaamiset	1	0
Johdannaiset	0	2
Muut	19	5
Yhteensä	19	6

9 Siirtosaamiset

Milj. e	2017	2016
Siirtyvät korot	13	10
Johdannaiset	3	12
Muut	10	4
Yhteensä	26	26

Taseen vastattavia koskevat liitetiedot 10-13

10 Emoyhtiön oman pääoman muutoslaskelma

Milj. e	Sidottu pääoma			Vapaa pääoma		
	Osake- pääoma	Käyvän arvon rahasto	Sijoitetun vapaan pääoman rahasto	Muut rahastot	Kertyneet voittovarot	Yhteensä
Kirjanpitoarvo 1.1.2016	98	8	1 527	273	5 254	7 159
Osingonjako					-1 204	-1 204
Osinkojen palautus					9	9
Myytavissä olevat rahoitusvarat						
- omaan pääomaan kirjattu määrä		-2				-2
- tuloslaskelmaan siirretty määrä		22				22
Tilikauden voitto					1 565	1 565
Kirjanpitoarvo 31.12.2016	98	28	1 527	273	5 624	7 549

Milj. e	Sidottu pääoma			Vapaa pääoma		
	Osake- pääoma	Käyvän arvon rahasto	Sijoitetun vapaan pääoman rahasto	Muut rahastot	Kertyneet voittovarot	Yhteensä
Kirjanpitoarvo 1.1.2017	98	28	1 527	273	5 624	7 549
Osingonjako					-1 288	-1 288
Osinkojen palautus					39	39
Myytavissä olevat rahoitusvarat						0
- omaan pääomaan kirjattu määrä		24				24
- tuloslaskelmaan siirretty määrä		-6				-6
Tilikauden voitto					1 396	1 396
Kirjanpitoarvo 31.12.2017	98	45	1 527	273	5 772	7 714

Laskelma voitonjakokelpoisista varoista

Milj. e	2017	2016
Emoyhtiö		
Tilikauden voitto	1 396	1 565
Kertyneet voittovarot	4 376	4 059
Sijoitetun vapaan pääoman rahasto	1 527	1 527
Muut rahastot	273	273
Yhteensä	7 571	7 424

11 Osakepääoma

Tiedot on esitetty konsernitilinpäätöksen liitteessä 32 Oma pääoma.

12 Muut velat

Milj. e	2017	2016
Lunastamattomat osingot	0	38
Johdannaiset	4	3
Johdannaisten vakuudet	7	17
Muut	1	1
Yhteensä	11	58

13 Siirtovelat

Milj. e	2017	2016
Siirtyvät korot	14	25
Johdannaiset	6	1
Muut	16	15
Yhteensä	36	41

Tuloveroja koskevat liitetiedot 14

14 Laskennalliset verosaamiset ja -velat

Milj. e	2017	2016
Laskennalliset verosaamiset		
Tappiot	14	14
Laskennalliset verovelat		
Käyvän arvon rahasto	-11	-7
Yhteensä netto	3	7

Vastuositoumuksia koskevat liitetiedot 15-16

15 Eläkevastuut

Sampo Oyj:n henkilöstön perus- ja lisäeläketurva on hoidettu vakuutuksilla Keskinäinen eläkevakuutusyhtiö Varmassa ja Mandatum Henkivakuutusosakeyhtiössä.

16 Vuokravastuut

Milj. e	2017	2016
Yhden vuoden kuluessa	1	1
Yli vuoden kuluessa ja enintään viiden vuoden kuluessa	4	4
Yli viiden vuoden kuluttua	1	1
Yhteensä	6	5

Henkilöstöä ja toimielinten jäseniä koskevat liitetiedot 17-19

17 Henkilöstön lukumäärä

Milj. e	2017 Tilikautena keskimäärin	2016 Tilikautena keskimäärin
Kokoaikainen henkilöstö	56	56
Osa-aikainen henkilöstö	4	3
Määräaikainen henkilöstö	3	2
Yhteensä	63	61

18 Hallituksen ja toimitusjohtajan palkat ja palkkiot

Tuhatta euroa		2017	2016
Konsernijohtaja	Kari Stadigh	3 690	4 936
Hallituksen jäsenet			
	Björn Wahlroos	175	160
	Christian Clausen	96	80
	Jannica Fagerholm	115	80
	Adine Grate Axén	96	80
	Veli-Matti Mattila	90	80
	Risto Murto	90	80
	Eira Palin-Lehtinen	115	100
	Per Arthur Sørlie	96	80

Edellä mainitun lisäksi yhtiö on vuoden 2017 varsinaisen yhtiökokouksen tekemän päätöksen mukaisesti maksanut yhteensä 3 345,22 euron suuruisen yhtiön osakkeiden ostoon liittyneen varainsiirtoveron (916,80 euroa varapuheenjohtajan ja 2 428,42 euroa muiden hallituksen jäsenten osalta).

Eläkesitoumukset

Konsernijohtaja on oikeutettu maksuperusteiseen lisäeläkkeeseen voimassa olevan eläkesopimuksen mukaisesti. Kiinteä vuosittainen lisäeläkevakuutusmaksu on 400 000 euroa.

19 Toimitusjohtajaan, tämän sijaiseen sekä hallituksen jäseniin liittyvät eläkekulut

Tuhatta euroa	Lisäeläke- turva	Lakisääteinen eläke	Yhteensä
Tilikauden aikana aiheutuneet eläkekulut			
Konsernijohtaja ¹⁾	400	172	572
Entiset hallituksen puheenjohtajat			
Kalevi Keinänen ²⁾	10	-	10
Entiset konsernijohtajat			
Harri Hollmen ³⁾	23	-	23
	433	172	605

¹⁾ Konsernijohtajalla on voimassa olevan toimitusjohtajasopimuksen mukainen maksuperusteinen lisäeläkesopimus, jonka vuosikustannukset Sammolle ovat kiinteät 400 000 euroa. Vuoden 2016 lisäeläkekulut sisältävät TEL-L ryhmäeläkesopimuksen perusteella maksettuja eläkemaksuja. TEL-L lisäeläkejärjestelmä on lain perusteella lakkautettu 31.12.2016 ja ansaittu eläke muodostaa vapaakirjan.

²⁾ Ryhmäeläkevakuutus, jossa eläkeikä on 60 vuotta ja eläke-etuus 66 prosenttia TyEL:in mukaisesta palkasta. Vuonna 2017 ei tehty TyEL indeksitarkistusta.

³⁾ Ryhmäeläkevakuutus, jossa eläkeikä on 60 vuotta ja eläke-etuus 60 prosenttia TyEL:in mukaisesta palkasta. Vuonna 2017 ei tehty TyEL indeksitarkistusta.

Osakeomistuksia koskevat liitetiedot 20

20 Osakeomistukset 31.12.2017

Yhtiön nimi	Omistus- osuus-%	Osakkeiden kirjanpito- arvo milj. e
Saman konsernin yritykset		
Vahinkovakuutustoiminta		
If Skadeförsäkring Holding AB, Tukholma Ruotsi	100,00	1 886
Vahinko- ja henkivakuutustoiminta		
Topdanmark A/S, Kööpenhamina Tanska	48,90	1 398
Henkivakuutustoiminta		
Mandatum Henkivakuutusosakeyhtiö, Helsinki Suomi	100,00	484
Muu toiminta		
Sampo Capital Oy, Helsinki Suomi	100,00	1

Tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen allekirjoitukset

Helsingissä, 7. helmikuuta 2018

Sampo Oyj

Hallitus

Christian Clausen

Jannica Fagerholm

Adine Grate Axén

Veli-Matti Mattila

Risto Murto

Eira Palin-Lehtinen

Per Arthur Sørli

Björn Wahlroos

Kari Stadigh

Hallituksen puheenjohtaja

Konsernijohtaja

Tilintarkastuskertomus

Sampo Oyj:n yhtiökokoukselle

Tilinpäätöksen tilintarkastus

Lausunto

Olemme tilintarkastaneet Sampo Oyj:n (y-tunnus 0142213-3) tilinpäätöksen tilikaudelta 1.1.–31.12.2017. Tilinpäätös sisältää konsernin taseen, tuloslaskelman, laajan tuloslaskelman, laskelman oman pääoman muutoksista, rahavirtalaskelman ja liitetiedot, mukaan lukien yhteenveto merkittävimmistä tilinpäätöksen laatimisperiaatteista, sekä emoyhtiön taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja liitetiedot.

Lausuntonamme esitämme, että

- konsernitilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan konsernin taloudellisesta asemasta sekä sen toiminnan tuloksesta ja rahavirroista EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti,
- tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan emoyhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset.

Lausuntomme on ristiriidaton tarkastusvaliokunnalle annetun lisäraportin kanssa.

Lausunnon perustelut

Olemme suorittaneet tilintarkastuksen Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Hyvän tilintarkastustavan mukaisia velvollisuuksiimme kuvataan tarkemmin kohdassa Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa.

Olemme riippumattomia emoyhtiöstä ja konserniyrityksistä niiden Suomessa noudatettavien eettisten vaatimusten mukaisesti, jotka koskevat suorittamaamme tilintarkastusta ja olemme täyttäneet muut näiden vaatimusten mukaiset eettiset velvollisuutemme.

Emoyhtiölle ja konserniyrityksille suorittamamme muut kuin tilintarkastuspalvelut ovat parhaan tietomme ja käsityksemme mukaan olleet Suomessa noudatettavien, näitä palveluja koskevien säännösten mukaisia, emmekä ole suorittaneet EU-asetuksen 537/2014 5. artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja kiellettyjä palveluja. Suorittamamme muut kuin tilintarkastuspalvelut on esitetty konsernitilinpäätöksen liitetiedossa 36 ja emoyhtiön liitetiedossa 3.

Käsityksemme mukaan olemme hankkineet lausuntomme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä.

Tilintarkastuksen kannalta keskeiset seikat

Tilintarkastuksen kannalta keskeiset seikat ovat seikkoja, jotka ammatillisen harkintamme mukaan ovat olleet merkittävimpiä tarkastuksen kohteena olevan tilikauden tilintarkastuksessa. Nämä seikat on otettu huomioon tilinpäätökseen kokonaisuutena kohdistuneessa tilintarkastuksessamme sekä laatiessamme siitä annettavaa lausuntoa, emmekä anna näistä seikoista erillistä lausuntoa.

Olemme täyttäneet kohdassa Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa kuvatut velvollisuutemme tilinpäätöksen tilintarkastuksessa mukaan lukien näihin seikkoihin liittyvät velvoitteemme. Tämän mukaisesti suoritimme suunnittelemaamme tilintarkastustoimenpiteet, jotka kohdistuivat arviomme mukaisesti riskeihin, jotka voivat johtaa tilinpäätöksen olennaiseen virheellisyyteen. Suorittamamme tilintarkastustoimenpiteet, jotka kohdistuivat myös alla mainittuihin seikkoihin, ovat olleet perustana oheista tilinpäätöstä koskevalle lausunnillemme.

Olemme ottaneet tilintarkastuksessamme huomioon riskin siitä, että johto sivuuttaa kontrolleja. Tähän on sisällytetty arviointi siitä, onko viitteitä sellaisesta johdon tarkoitushakuisesta suhtautumisesta, josta aiheutuu väärinkäytöksestä johtuvan olennaisen virheellisyyden riski.

Tilintarkastuksen kannalta keskeinen seikka

Miten seikkaa käsiteltiin tilintarkastuksessa

Vakuutusvelkojen arvostus

Viittaamme Yhteenvetoon merkittävistä tilinpäätöksen laatimisperiaatteista, Johdon harkintaa edellyttäviin laatimisperiaatteisiin ja arvioihin liittyviin keskeisiin epävarmuustekijöihin ja liitetietoihin 25, 26 ja 35.

Tilinpäätöshetkellä 31.12.2017 vakuutusvelkojen määrä oli 30 158 miljoonaa euroa (31.12.2016: 20 600 miljoonaa euroa), joka kattaa 84 % konsernin veloista ja on siten konsernin suurin yksittäinen velkaerä.

Vakuutusvelvat koostuvat henki- ja vahinkovakuutus toiminnan vakuutusvelloista.

Henkivakuutus toiminnan vakuutusvelvat perustuvat arvioon tulevasta korvausmaksuista. Arvio perustuu oletuksiin, joihin sisältyy epävarmuutta. Oletusten muutoksilla voi olla olennaisia vaikutuksia velkojen arvostukseen. Keskeisiin oletuksiin sisältyvät käytetty korkokanta ja vakuutettujen elinajan odote.

Vahinkovakuutus toiminnan vakuutusvelkojen korvausvastuun arviointi sisältää merkittäviä oletuksia eri tekijöistä. Keskeisimmät oletukset liittyvät inflaation ja elinajan odotteen kehitykseen. Korvausvastuu perustuu parhaaseen arvioon kaikista jo tapahtuneista vahingoista suoritettavista korvauksista ja niiden käsittelykuluista mukaan lukien sekä raportoidut että raportoitamattomat vahingot.

Tilintarkastustoimenpiteinä arvioimme esimerkiksi konsernin vakuutusvelkojen laskentaprosessin hallintoa sekä testasimme vakuutusvelkojen laskennan täydellisyyteen, arvostamiseen ja hallinnointiin liittyvien avainkontrollien tehokkuutta.

Arvioimme käytettyjen laskentamenetelmien ja oletusten asianmukaisuutta sekä laskimme itsenäisesti uudelleen vakuutusvelkoja tietyiltä osin.

Käytimme sisäisiä aktuaarejamme arvioimaan käytettyjen oletusten asianmukaisuutta.

Arvioimme vakuutusvelkoihin liittyvien liitetietojen riittävyyden.

Rahoitusvarojen arvostus

Viittaamme Yhteenvetoon merkittävistä tilinpäätöksen laatimisperiaatteista, Johdon harkintaa edellyttäviin laatimisperiaatteisiin ja arvioihin liittyviin keskeisiin epävarmuustekijöihin ja liitetietoihin 9, 14 – 19 sekä 35.

Konsernin sijoitukset 33 615 miljoonaa euroa (2016: 24 386 miljoonaa euroa), lukuun ottamatta sijoituksia osakkuusyhtiöissä muodostavat 68 % konsernin kokonaisvaroista. Arvostus käypään arvoon voi olla subjektiivista erityisesti sellaisissa sijoituksissa, joissa käypä arvo perustuu arvostusmalliin. Pääomarahastojen, listaamattomien velkakirjojen sekä listaamattomien osakkeiden arvostaminen käypään arvoon edellyttää useiden hinnoittelutekijöihin liittyvien oletusten asettamista. Erilaisten arvostusmenetelmien ja oletusten käyttö voi johtaa erilaisiin arvioihin käyvää arvosta. Erityisiä tilintarkastuksen painopistealueita ovat olleet IFRS:n mukaisten tason 2 ja 3 arvostus, joissa arvostustekniikat sisältävät sellaisia tekijöitä, jotka eivät ole suoraan todennettavissa. Rahoitusvaroista tason 2 varoja on yhteensä 7 096 miljoonaa euroa ja tason 3 varoja 1 231 miljoonaa euroa (viittaamme liitetietoon 16).

Osana tilintarkastustoimenpiteitä testasimme käyvän arvon määrittämiseen liittyviä kontroleja sellaisten rahoitusvarojen osalta, joiden arvostus sisältää tekijöitä, jotka eivät ole suoraan todennettavissa.

Suoritimme lisätoimenpiteitä ja käytimme apuna asiantuntijoitamme arvioidessamme sellaisten rahoitusvarojen arvostusta, jotka sisältävät suuremman riskin tai arvionvaraisuutta.

Pääomarahastojen osalta arvioimme ja testasimme sijoitusten käyvän arvon määrittämiseen liittyvät konsernin suorittamat toimenpiteet. Toimenpiteet sisältävät rahaston nettoarvon arvioinnin perustuen rahaston sijoitusten käypään arvoon, riippumattomien tahojen tekemisiin arvostuksiin sekä käytettävissä olevaan taloudelliseen taustatietoon.

Tämä seikka on EU-asetuksen 537/2014 10. artiklan 2 c -kohdassa tarkoitettu merkittävä olennaisen virheellisuuden riski.

Arvioimme rahoitusvaroihin liittyvien liitetietojen riittävyyden.

Osakkuusyhtiö Nordea

Viittaamme Tilinpäätöksen keskeisiin laatimisperiaatteisiin ja liitetietoon 13.

Nordean osakkeiden arvo konsernin taseessa on 7 578 miljoonaa euroa (31.12.2016: 7 554 miljoonaa euroa). Konsernin omistus Nordea Bank Abp:ssa on 21,25 %. Nordea Bank Abp on konsernin osakkuusyhtiö, joka yhdistellään pääomaosuusmenetelmällä. Omistus Nordea Bank Abp:sta kattaa 15 % konsernin kokonaisvaroista.

Osana tilintarkastustoimenpiteitä testasimme sellaisten kontrollien toimivuutta ja tehokkuutta, jotka varmistavat, että konsernin osuus Nordeasta on kirjattu asianmukaisesti perustuen Nordean julkaisemaan taloudelliseen tietoon.

Arvioimme mahdollisia viitteitä arvonalentumisesta vertaamalla Nordean sijoituksen kirjanpitoarvoa konsernin omistusosuuden mukaiseen markkina-arvoon raportointipäivänä.

Arvioimme osakkuusyhtiösijoituksiin liittyvien liitetietojen riittävyyden.

Topdanmark A/S hankinta

Viittaamme Tilinpäätöksen keskeisiin laatimisperiaatteisiin ja liitetietoon Hankitut liiketoiminnot.

Topdanmark A/S on yhdistelty konsernitilinpäätökseen tytäryhtiönä 30.9.2017 alkaen, joka on määritetty olevan hankinta-ajankohta. Yhtiö käsiteltiin aiemmin konsernissa osakkuusyhtiönä. Kyseessä on vaiheittain toteutunut liiketoimintojen yhdistäminen, jossa yhtiön aiemmin omistama osuus Topdanmark A/S:ssä on arvostettu käypään arvoon, ja voitto on kirjattu tulosvaikutteisesti.

Yrityshankinta on tilintarkastuksen kannalta keskeinen seikka hankintaan liittyvien arvostusprosessien ja –menetelmien sekä johdon tekemien arvioiden johdosta. Johdon harkintaa ja arviota kohdistuu erityisesti hankinta-ajankohdan määrittämiseen ja hankittujen varojen ja velkojen käypien arvojen määrittämiseen, liittyen mm. kauppahinnan allokointiin erikseen tunnistettavissa oleville aineettomille hyödykkeille kuten asiakassopimuksille ja liikearvolle.

Osana tilintarkastustoimenpiteitä suoritimme muun muassa seuraavat tarkastustoimenpiteet:

- Arvioimme hankinta-ajankohdan määrittämisen oikeellisuuden
- Arvioimme arvonmäärittämissä asiantuntijoidemme avustuksella yhtiön arvostusprosessia ja –menetelmiä, joilla yhtiö yksilöi hankitut varat ja velat sekä määrittää näiden erien käyvät arvot.
- Testasimme vastikkeen määräytymisen sekä vaiheittaiseen hankintaan liittyvät kirjaukset

Arvioimme liiketoimintojen yhdistämiseen liittyvien liitetietojen riittävyyden.

Tilinpäätöstä koskevat hallituksen ja toimitusjohtajan velvollisuudet

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat tilinpäätöksen laatimisesta siten, että konsernitilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti ja siten, että tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset. Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat myös sellaisesta sisäisestä valvonnasta, jonka ne katsovat tarpeelliseksi voidakseen laatia tilinpäätöksen, jossa ei ole väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyttä.

Hallitus ja toimitusjohtaja ovat tilinpäätöstä laatiessaan velvollisia arvioimaan emoyhtiön ja konsernin kykyä jatkaa toimintaansa ja soveltuviissa tapauksissa esittämään seikat, jotka liittyvät toiminnan jatkuvuuteen ja siihen, että tilinpäätös on laadittu toiminnan jatkuvuuteen perustuen. Tilinpäätös laaditaan toiminnan jatkuvuuteen perustuen, paitsi jos emoyhtiö tai konserni aiotaan purkaa tai toiminta lakkauttaa tai ei ole muuta realistista vaihtoehtoa kuin tehdä niin.

Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa

Tavoitteenamme on hankkia kohtuullinen varmuus siitä, onko tilinpäätöksessä kokonaisuutena väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyttä, sekä antaa tilintarkastuskertomus, joka sisältää lausuntonne. Kohtuullinen varmuus on korkea varmuustaso, mutta se ei ole tae siitä, että olennainen virheellisyys aina havaitaan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti suoritettavassa tilintarkastuksessa. Virheellisyyksiä voi aiheutua väärinkäytöksestä tai virheestä, ja niiden katsotaan olevan olennaisia, jos niiden yksin tai yhdessä voitaisiin kohtuudella odottaa vaikuttavan taloudellisiin päätöksiin, joita käyttäjät tekevät tilinpäätöksen perusteella.

Hyvän tilintarkastustavan mukaiseen tilintarkastukseen kuuluu, että käytämme ammatillista harkintaa ja säilytämme ammatillisen skeptisyyden koko tilintarkastuksen ajan.

Lisäksi:

- tunnistamme ja arvioimme väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvat tilinpäätöksen olennaisen virheellisyyden riskit, suunnittemme ja suoritamme näihin riskeihin vastaavia tilintarkastustoimenpiteitä ja hankimme lausuntonne perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä. Riski siitä, että väärinkäytöksestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, on suurempi kuin riski siitä, että virheestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, sillä väärinkäytökseen voi liittyä yhteistoimintaa, väärentämistä, tietojen tahallista esittämättä jättämistä tai

virheellisten tietojen esittämistä taikka sisäisen valvonnan sivuuttamista.

- muodostamme käsityksen tilintarkastuksen kannalta relevantista sisäisestä valvonnasta pystyäksemme suunnittelemaan olosuhteisiin nähden asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet mutta emme siinä tarkoituksessa, että pystyisimme antamaan lausunnon emoyhtiön tai konsernin sisäisen valvonnan tehokkuudesta.
- arvioimme sovellettujen tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden asianmukaisuutta sekä johdon tekemien kirjanpidollisten arvioiden ja niistä esitettävien tietojen kohtuullisuutta.
- teemme johtopäätöksen siitä, onko hallituksen ja toimitusjohtajan ollut asianmukaista laatia tilinpäätös perustuen oletukseen toiminnan jatkuvuudesta, ja teemme hankkimamme tilintarkastusevidenssin perusteella johtopäätöksen siitä, esiintyykö sellaista tapahtumiin tai olosuhteisiin liittyvää olennaista epävarmuutta, joka voi antaa merkittävää aihetta epäillä emoyhtiön tai konsernin kykyä jatkaa toimintaansa. Jos johtopäätöksemme on, että olennaista epävarmuutta esiintyy, meidän täytyy kiinnittää tilintarkastuskertomuksessamme lukijan huomiota epävarmuutta koskeviin tilinpäätöksessä esitettäviin tietoihin tai, jos epävarmuutta koskevat tiedot eivät ole riittäviä, mukauttaa lausuntonne. Johtopäätöksemme perustuvat tilintarkastuskertomuksen antamispäivään mennessä hankittuun tilintarkastusevidenssiin. Vastaiset tapahtumat tai olosuhteet voivat kuitenkin johtaa siihen, ettei emoyhtiö tai konserni pysty jatkamaan toimintaansa.
- arvioimme tilinpäätöksen, kaikki tilinpäätöksessä esitettävät tiedot mukaan lukien, yleistä esittämistapaa, rakennetta ja sisältöä ja sitä, kuvastaako tilinpäätös sen perustana olevia liiketoimia ja tapahtumia siten, että se antaa oikean ja riittävän kuvan.
- hankimme tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä konserniin kuuluvia yhteisöjä tai liiketoimintoja koskevasta taloudellisesta informaatiosta pystyäksemme antamaan lausunnon konsernitilinpäätöksestä. Vastaamme konsernin tilintarkastuksen ohjauksesta, valvonnasta ja suorittamisesta. Vastaamme tilintarkastuslausunnosta yksin.

Kommunikoimme hallintoelinten kanssa muun muassa tilintarkastuksen suunnitellusta laajuudesta ja ajoituksesta sekä merkittävistä tilintarkastushavainnoista, mukaan lukien mahdolliset sisäisen valvonnan merkittävät puutteellisuudet, jotka tunnistamme tilintarkastuksen aikana.

Lisäksi annamme hallintoelimille vahvistuksen siitä, että olemme noudattaneet riippumattomuutta koskevia relevantteja eettisiä vaatimuksia, ja kommunikoimme niiden kanssa kaikista suhteista ja muista seikoista, joiden voi kohtuudella ajatella vaikuttavan riippumattomuuteemme, ja soveltuviissa tapauksissa niihin liittyvistä varotoimista.

Päätämme, mitkä hallintoelinten kanssa kommunikoiduista seikoista olivat merkittävimpiä tarkasteltavana olevan tilikauden tilintarkastuksessa ja näin ollen ovat tilintarkastuksen kannalta keskeisiä. Kuvaamme kyseiset seikat tilintarkastuskertomuksessa, paitsi jos säädös tai määräys estää kyseisen seikan julkistamisen tai kun äärimmäisen harvinaisissa tapauksissa toteamme, ettei kyseisestä seikasta viestitä tilintarkastuskertomuksessa, koska siitä aiheutuvien epäedullisten vaikutusten voitaisiin kohtuudella odottaa olevan suuremmat kuin tällaisesta viestinnästä koituva yleinen etu.

Muut raportointivelvoitteet

Tilintarkastustoimeksiantoa koskevat tiedot

Olemme toimineet yhtiökokouksen valitsemana tilintarkastajana 10.4.2002 alkaen yhtäjaksoisesti 16 vuotta.

Muu informaatio

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat muusta informaatiosta. Muu informaatio käsittää toimintakertomuksen ja vuosikertomukseen sisältyvän informaation, mutta se ei sisällä tilinpäätöstä eikä sitä koskevaa tilintarkastuskertomustamme. Olemme saaneet toimintakertomuksen käyttöömmme ennen tämän tilintarkastuskertomuksen antamispäivää, ja odotamme saavamme vuosikertomuksen käyttöömmme kyseisen päivän jälkeen.

Tilinpäätöstä koskeva lausuntomme ei kata muuta informaatiota.

Velvollisuutenamme on lukea edellä yksilöity muu informaatio tilinpäätöksen tilintarkastuksen yhteydessä ja

tätä tehdessämme arvioida, onko muu informaatio olennaisesti ristiriidassa tilinpäätöksen tai tilintarkastusta suorittaessa hankkimamme tietämyksen kanssa tai vaikuttaako se muutoin olevan olennaisesti virheellistä. Toimintakertomuksen osalta velvollisuutenamme on lisäksi arvioida, onko toimintakertomus laadittu sen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Lausuntonamme esitämme, että toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat yhdenmukaisia ja että toimintakertomus on laadittu toimintakertomuksen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Jos teemme ennen tilintarkastuskertomuksen antamispäivää käyttöömmme saamaamme muuhun informaatioon kohdistamamme työn perusteella johtopäätöksen, että kyseisessä muussa informaatiossa on olennainen virheellisyys, meidän on raportoitava tästä seikasta. Meillä ei ole tämän asian suhteen raportoitavaa.

Tarkastusvaliokunnan toimeksiannon perusteella annettavat lausunnot

Puollamme tilinpäätöksen vahvistamista. Hallituksen esitys taseen osoittaman voiton käyttämisestä on osakeyhtiölain mukainen. Puollamme vastuuvapauden myöntämistä emoyhtiön hallituksen jäsenille ja toimitusjohtajalle tarkastamaltamme tilikaudelta.

Helsingissä 28.2.2018

Ernst & Young Oy
tilintarkastusyhteisö

Kristina Sandin
KHT

KALENTERI JA YHTEYSTIEDOT

Tulostiedottaminen ja yhtiökokous 2018	346
Yhteystiedot	347

Tulostiedottaminen ja yhtiökokous vuonna 2018

Sampo julkaisee vuonna 2018 kaksi osavuosisiraporttia ja puolivuosisikatsauksen. Nämä kvartaaliraportit sekä niitä täydentävät esitysaineistot ovat saatavilla osoitteessa www.sampo.com/tulos. Sivustolta löytyvät myös Sammon julkaisemat tiedotteet, kuukausittain päivitettävää omistajatietoa sekä muuta sijoittajainformaatiota.

Sampo Oyj:n varsinainen yhtiökokous järjestetään huhtikuussa.

Kvartaaliraportit ovat luettavissa Sammon internetsivustolla osoitteessa www.sampo.com/tulos. Sammon pörssi- ja lehdistötiedotteet voit tilata sähköpostiisi osoitteessa www.sampo.com/tiedotetilaus.

Huomioithan, että viimeisimmän tiedon tapahtumien ajankohdista saat osoitteesta www.sampo.com/kalenteri.

YHTIÖKOKOUS

9.

HUHTIKUUTA 2018

Täsmäytyspäivä

Oikeus osallistua yhtiökokoukseen on osakkeenomistajalla, joka on yhtiökokouksen täsmäytyspäivänä rekisteröity Euroclear Finland Oy:n pitämään yhtiön osakasluetteloon. Osakkeenomistaja, jonka osakkeet on merkitty hänen henkilökohtaiselle suomalaiselle arvo-osuustililleen, on rekisteröity yhtiön osakasluetteloon.

11.

HUHTIKUUTA 2018

Ilmoittautuminen päättyy

Yhtiökokoukseen voi ilmoittautua:

- www.sampo.com/yhtiokokous
- Puhelimitse numeroon 010 516 0028 arkisin klo 8.00–16.00
- Faksilla numeroon 010 516 0623 tai
- Kirjeitse osoitteeseen Sampo Oyj, Yhtiökokous, Fabianinkatu 27, 00100 Helsinki

19.

HUHTIKUUTA 2018

Yhtiökokous

Sammon varsinainen yhtiökokous järjestetään 19.4.2018 klo 14 Helsingin Messukeskuksessa, Messuaukio 1, Helsinki. Kokoukseen ilmoittautuneiden luettelointi aloitetaan klo 12.30.

Lue lisää yhtiökokouksesta osoitteessa www.sampo.com/yhtiokokous.

OSINKO

20.

HUHTIKUUTA 2018

Osingon irtoamispäivä

Osingon irtoamisen jälkeen tehdyssä osakekaupassa osinko jää myyjälle.

23.

HUHTIKUUTA 2018

Osingonmaksun täsmäytyspäivä

Oikeus osinkoon on osakkeenomistajalla, joka osingon täsmäytyspäivänä on merkitty osakkeenomistajaksi yhtiön osakasluetteloon.

3.

TOUKOKUUTA 2018

Osingonmaksupäivä

KVARTAALIRAPORTIT

9.

TOUKOKUUTA 2018

Osavuosisiraportti 1.1. - 31.3.2018

8.

ELOKUUTA 2018

Puolivuosisikatsaus 2018

7.

MARRASKUUTA 2018

Osavuosisiraportti 1.1. - 30.9.2018

Yhteystiedot

Sampo Oyj

Osoite

Sampo Oyj
Fabianinkatu 27
00100 Helsinki

Y-tunnus

0142213-3

Rekisteröity kotipaikka

Helsinki

Puhelin

010 516 0100

Henkilöstö, Sähköposti

etunimi.sukunimi@sampo.fi

Viestintä, Sähköposti

info@sampo.fi

Liputusilmoitukset, Sähköposti

flagging@sampo.fi

Kaupankäynti-ilmoitukset, Sähköposti

transactions@sampo.fi

Internet

www.sampo.com

Twitter

[@Sampo_plc](https://twitter.com/Sampo_plc)

Konserniin kuuluvien yhtiöiden yhteystiedot

www.if.fi

www.mandatumlife.fi

www.topdanmark.com

Sijoittajasuhteet

Jarmo Salonen

Johtaja, sijoittajasuhteet ja konserniviestintä

Puhelin 010 516 0030
jarmo.salonen@sampo.fi

Peter Johansson

Talousjohtaja

Puhelin 010 516 0010
peter.johansson@sampo.fi

Anniina Nykänen

Sijoittajasuhde- ja viestintäasiantuntija

Puhelin 010 516 0066
anniina.nykanen@sampo.fi

Yritysvastuu

Jarmo Salonen

Johtaja, sijoittajasuhteet ja konserniviestintä

Puhelin 010 516 0030
jarmo.salonen@sampo.fi

Johanna Tynkkynen

Yritysvastuupäällikkö

Puhelin 010 516 0067
johanna.tynkkynen@sampo.fi

Konserniviestintä

Jarmo Salonen

Johtaja, sijoittajasuhteet ja konserniviestintä

Puhelin 010 516 0030
jarmo.salonen@sampo.fi

Mirko Hurmerinta

Sijoittajasuhde- ja viestintäasiantuntija, mediasuhteet

Puhelin 010 516 0032
mirko.hurmerinta@sampo.fi

Maria Silander (äitiyslomalla)

Viestintäpäällikkö, mediasuhteet

Puhelin 010 516 0031
maria.silander@sampo.fi

Päivi Walldén

Viestintäpäällikkö, julkaisut ja verkkoviestintä

Puhelin 010 516 0049
paivi.wallden@sampo.fi

Carolina Oradd

Verkkoviestintäpäällikkö

Puhelin 010 516 0065
carolina.oradd@sampo.fi

Anniina Nykänen

Sijoittajasuhde- ja viestintäasiantuntija

Puhelin 010 516 0066
anniina.nykanen@sampo.fi

SAMPO GROUP

Sampo Oyj, Fabianinkatu 27, 00100 Helsinki
Puhelin: 010 516 0100 • Y-tunnus: 0142213-3

 www.sampo.com [@Sampo_plc](https://twitter.com/Sampo_plc) [sampo-plc](https://www.linkedin.com/company/sampo-plc)